

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

J.R.R.

TOLKIEN

Kayıp Öyküler
Kitabı

2

Kayıp Öyküler II on iki ciltlik Orta Dünya Tarihi'nin ikinci cildini oluşturuyor. Silmarillion denilen mitolojinin Kayıp Öyküler I ile başlayan anlatımı elinizdeki kitapla tamamlanıyor.

Altıkırkbeş ağır ama sağlam adımlarla on iki ciltlik maceraya devam ediyor.

Altıkırkbeş Yayında J. R. R. Tolkien:

Hobbit
Masallar
Roverandom
Silmarillion
Güç Yüzüklerine Dair
Peri Masalları Üzerine
Kayıp Öyküler Kitabı I

ISBN 975279018-6

9 799752 790185

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>
www.altikirkbes.com

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
Fantastik Kurgu - 34
Handiyse Bütün Eserleri - 08
J.R.R Tolkien, The Book Of Lost Tails 2
Türkçesi: Gonca Gülbey
1.baskı: Temmuz, 2004

Yayın Yönetmeni
Kaan Çaydamalı

Editör
Kaan Çaydamalı

Kapak Tasarımı
Erol Egemen

Baskı
Umut Matbaacılık
(0-212) 637 09 34 – 04 11

2 4 6 8 9 7 5 3

Bu çevirinin tüm yayın haklarını sahiplendik. Tanıtım alıntıları dışında –makul boyutlarda- izinsiz çoğaltılması ahlak kurallarına ve yasalarımıza göre suç sayılmaktadır.

Böyle bir harekete kalkışmak istediğinizde önce bize sorarsanız uygar dünya adına seviniriz.

P. S. : Tüm fotokopi fanzinler yukarıdaki açıklamadan bağımsızdırlar. Onlar istedikleri ALTIKIRKBEŞ kitabını veya metnini çoğaltabilir, bozup yeniden yaratabilirler.

Okurlarımızı yasal dergileri değil “fotokopi fanzinleri” izlemeye çağırıyoruz.

Onlar sizi uçurumdan aşağı itecek güce sahiptirler ve uçmayı

öğrenmenin zamanı geldi.

Yaşasın FOTOKOPİ, Yaşasın KAOS

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
bir Kaybedenler Kulübü tribidir.
Yazışma adresi: dalga sok no 23 MODA
Konuşma adresi: (0-216) 414 75 08- 09
Fax: (0-216) 414 27 50
İnternet satışı: www. altikirkbes. com

J(ohn). R(onald). R(euel). Tolkien

(3 Ocak 1892, Bloemfontein, Güney Afrika — 2 Eylül 1973, Bournemouth, İngiltere)

1895'in başlarında iklimin getirdiği rahatsızlıklar yüzünden annesi Mabel ve küçük erkek kardeşi Hilary ile birlikte İngiltere'ye döndü. Babası Arthur'un ateşli romatizmadan ölüşünden sonra aile Birmingham yakınlarındaki Sarehole'a yerleşecekti. Bu güzel kırsal bölgenin genç Ronald üzerindeki etkisi büyüktü, ki bu etki daha sonraki yazı ve çizilerinde görülebilir. Mabel, 1904 yılında öldü ve çocuklar Birmingham'da bir rahip olan Francis Morgan'ın gözetimine bırakıldı.

King Edward's School'da eğitim görmeye başlayan Ronald'ın dil üzerine büyük yeteneği ve merakı vardı. Eski Gal ve Fin dilleri üzerinde eğitim görürken, zamanla kendi Elf dillerini de yaratmaya başlamıştı.

1914'de I. Dünya Savaşı patlak verdiğinde Oxford'ta üniversite son sınıftaydı ve ertesi yıl İngiliz Dili ve Edebiyatı'ndan birincilikle mezun olup teğmen olarak orduya katıldı. 1916 Haziranında Fransa'ya gemiyle gönderilmelerinden önce çocukluk aşkı Edith Bratt ile evlendi; dört çocuk sahibi olacaklardı. En yakın üç arkadaşından ikisinin öldüğü Somme Savaşı'na katıldı. Yılın sonlarına doğru hastalanarak İngiltereye gönderildi.

Savaşın ardından Oxford'da Anglo-Sakson (1925-45), İngiliz (1945-59) dili ve edebiyatı dersleri verdi. Zamanla dünyanın en önemli dilbilimcilerinden biri haline gelecekti. Ana ilgisi İngiltere'nin Ortabatı topraklarının yazın ve dilbilgisi geleneği üzerineydi. Edebiyat tarihiyle ilgili araştırmaları arasında, E. V. Gordon ile birlikte yazdığı *Sir Gawain and the Green Knight* (1925) ve *Beowulf: The Monsters and Critics* (1936) sayılabilir. Tolkien, *Yüzüklerin Efendisi* (1954-55) adlı üçlemesini üniversitede öğrenciyken yazmaya başlamıştı. Bu yapıt üzerinde çalışırken çocukları için yazdığı *Hobbit* (1937), uçlemeye giriş niteliğindedir ki eserin ulaştığı başarı yazarını bile şaşırtacaktı.

Emekliye ayrılıp Edith ile birlikte Bournemouth'a yerleşti ama karısının 1971'deki ölümünden sonra Oxford'da döndü. Kısa bir hastalığın ardından 1973'de öldü. Ölümünün ardından yarım kalmış eserleri, notları ve defterleri taranarak, oğlu Christopher Tolkien yayıma hazırlanarak basıldı.

KAYIP ÖYKÜLER KİTABI II

Türkçesi
Gonca Gülbey

ALTIKIRKBEŞ YAYIN

İÇİNDEKİLER

I- Tinuvel'in Öyküsü	9
II- Turambar ve Foalókë	103
III- Gondolin'in Düşüşü	203
IV- Nauglafring - Cücelerin Gerdenliği	303
V- Eärendel'in Öyküsü	347
VI- Eriol ya da Alfwine'in Tarihi ve Ökülerin Sonu	385
EK- Kayıp Öyküler'deki İsimler Bölüm II	461

I

**TINÚVIEL'İN
ÖYKÜSÜ**

Tinúviel'in Öyküsü 1917'de yazılmıştı, ancak bulunan ilk metin kurşunkalemle yazılan orijinali silinip üzerinden mürekkeple yazılmış bir el yazmasıdır; ve aslında babamın yeniden yazdığı bu öykü, *Kayıp Öyküler'in* son tamamlanan parçalarından biri gibi görünüyor (bakınız KÖ-I 303).

Tinúviel'in Öyküsü'nün el yazmasından daha sonra yazılmış ancak mitolojinin aynı 'evresine' ait daktiloyla yazılmış bir versiyonu da bulunmaktadır: babam elyazmasını önünde bulundurarak yazarken metni değiştirmiştir. Öykünün iki versiyonu arasındaki kayda değer değişiklikler s. 61 'de verilmiştir.

Elyazmasında öykünün başlığı şöyledir: '*Tinúviel'in Öyküsüne Bağlantı*, aynı zamanda *Tinúviel'in Öyküsü*.' Bağlantı aşağıdaki pasajla başlıyor:

'Eğer kurnazlığıyla evlerinin ışığını karartıp tüm sevgilerini boşa çıkartarak Tanrıların ve Elflerin mutluluğunu ve ihtişamını yok etmeyi gerçekten başardıysa' dedi Eriol, 'Melko'nun kötülük yapma gücü çok büyüktü. Bu, kesinlikle şimdiye kadar yaptığı en kötü şey olmalı.'

'Gerçeği söylemek gerekirse, Valinor'da böylesi bir kötülük bir daha yapılmamıştır,' dedi Lindo, 'fakat Melko'nun eli dünyada daha da kötü işlere karıştı ve o zamandan bu yana kötülüğünün tohumları korkunç bir şekilde serpildi.'

'Hayır,' dedi Eriol, 'yine de kalbim o en güzel Ağaçların yok edilişi ve dünyanın karanlığı karşısında duyduğu kederden başka acıları düşünemiyor.'

Bu pasaj karalanmıştı ve daktiloyla yazılmış metinde yer almıyor ancak *Noldoli'nin Kaçışı'nın* sonunda neredeyse aynı şekilde yeniden ortaya çıkıyor (KÖ-I 251). Bunun nedeni, babamın *Valinor'un Saklanması* ve *Noldoli'nin Kaçışı'nı* *Tinúviel* yerine *Güneş'in* ve *Ay'ın Öyküsü'nün* izlemesi gerektiğine karar vermiş olmasıdır (Öykülerin bu noktada yeniden düzenlenmesine ilişkin karışık sorunun tartışıldığı KÖ-I 303'e bakınız). *Bağlantı'nın* bir sonraki bölümünün başlangıç

kelimeleri olan 'İşte bu öykünün anlatılışının hemen ardından gelen günlerde', yazıldığı zaman, *Valinor'un Saklanması* ve *Noldoli'nin Kaçışı* öykülerine gönderme yapıyordu; ancak Tinúviel'in yeri değiştirildikten sonra bu kelimelerin hangi öyküye gönderme yaptığı açıkça belirtilmemiştir.

Bağlantı'nın iki versiyonu başlangıçta birbirine çok yakındır ancak Eriol kendi geçmişinden bahsetmeye başladığında birbirinden farklılaşır. Başlangıç bölümü için yalnızca daktiloyla yazılmış olan metni, birbirinden farklılaştığı yerden itibaren ise her ikisini de sırasıyla veriyorum. Eriol'un hayat hikayesiyle ilgili tartışma VI. Bölüme bırakılmıştır.

İşte bu öykünün anlatılışının hemen ardından gelen günlerde, bakın, Tol Eressëa topraklarına kış geldi, şimdilik gezginci halini unutmuş olan Eriol bir süredir eski Kortirion'da kalıyordu. O aylarda, şehrin gri duvarları olmaksızın uzanan verimli toprakların ötesine hiç geçmedi, Inwir ve Teleri soyundan bir çokları onu memnuniyetle saraylarında ağırladılar ve Elf dilleri konusundaki becerisi arttı ve gelenekleri, öyküleri ve şarkıları konusundaki bilgisi derinleşti.

Ardından Yalnız Ada'ya aniden kış geldi ve çimenler ve bahçeler beyaz karlardan ısıltılı bir mantoya büründü; çeşmele-ri durgun ve çıplak ağaçları sessizdi ve uzak güneş, sisin arasından solgun parıldıyor ya da sarkan uzun buz kütlelerinin yüzeylerinde kırılıyordu. Yine de Eriol uzaklaşmadı, buzlu göklerden Mar Vanwa Tyaliéva'ya bakan soğuk ayı izledi ve çatıların üzerindeki yıldızlar mavi mavi parıldadığında dinliyordu, ama artık duyduğu Timpinen'in flüt sesi değildi; çünkü o peri yazın soluğudur ve hava, güzün gizli varlığıyla dolduğunda büyülü gri kayığına biner ve kırlangıçlar onu uzaklara götürür.

Yine de Eriol - kalbi huzur nedir bilmeyen gezgin Eriol bile - Kortirion evlerinde kahkahayı ve eğlenceyi, müziği ve şarkıları öğrendi. Gri bir gün ve solgun bir öğleden sonraydı ama içerisi sıcacıktı, ateş yanıyordu ve her yer dans eden, neşeli

çocukların sesiyle doluydu çünkü Eriol, küçük kızlar ve erkeklerle Yeniden Bulunan Oyun Salonu'nda büyük bir oyun oynuyordu. Sonunda şenliklerinden yorulup kendilerini ateşin önündeki halıların üzerine attılar ve aralarından bir çocuk, küçük bir kız: 'Ey Eriol, bana bir öykü anlat!' dedi.

'Öyleyse ne anlatayım, Ey Vëannë?' dedi Eriol ve kız Eriol'un dizlerine tırmanarak : 'Büyük Topraklardaki İnsanların ve Çocukların Öyküsünü ya da senin evinin - bizimki gibi gelincikler ve Ardıkuşlarının Çardağı'nın yanındaki köşede açanlar gibi hercaimenekşeler yetişen bir bahçesi var mıydı?' dedi.

Şimdi *Bağlantı* pasajının geri kalanının elyazması versiyonunu veriyorum:

Ardından Eriol ona harap ve yıkık bir duvarla çevrili eski bir İnsan şehrindeki evini anlattı ve orada bir nehir akardı, üzerinde, muazzam bir kulesi olan bir kale yükselirdi. 'Gerçekten de çok yüksek bir kule,' dedi, 've ay çok yükseklerle tırmanır ya da üzerinden yüzünü çıkartırdı.' 'Öyleyse Ingil'in Kulesi (Tirin) kadar yüksek miydi?' dedi Vëannë, fakat Eriol bir tahminde bulunamayacağını çünkü kaleyi ya da kulesini görelili çok uzun yıllar olduğunu söyledi, 'Ey Vëannë,' dedi, 'orada yalnızca bir süreliğine yaşadım ve büyüdüğümde artık orada yaşamıyordum. Babam bir kıyı halkından geliyordu ve içimde hiç görmediğim denize karşı bir sevgi vardı ve babam bana babasından duyduğu öyküleri anlatarak içimdeki tutkuyu körüklüyordu. Annem, o eski şehrin acımasız ve amansız kuşatması sırasında öldü ve babam şehrin duvarları etrafındaki savaşta can verdi ve sonunda ben Eriol, Batı Denizi kıyılarına kaçtım ve o uzak günlerden bu yana, çoğunlukla dalgaların koynunda ya da yanında yaşadım.'

Büyük Topraklar'da yaşayanların başlarından geçen acılar ve savaşlar ve ölüm karşısında orada bulunan çocuklar hü-

zünle dolmuştu ve Vëannë Eriol'a sıkıca sarılarak: 'Ey Melinon, hiçbir zaman savaşa gitme - yoksa şimdiye kadar hiç gittin mi?' dedi.

'Evet, yeterince sık,' dedi Eriol, 'ama dünyevi kralların ve güçlü ulusların, birçok güzel toprağın ve güzel olan şeylerin hatta kadınların ve senin gibi tatlı küçük kızların, Vëannë Melinir, yıkıma uğradığı, acımasız ve şiddetli büyük savaşlara değil; yine de az sayıda cesur adamın bazen karşılaştığı ve hızlı darbelerle çarpıştığı centilmence kavgalar gördüm. Ama bak, neden bunlardan söz ediyoruz, küçüğüm; bunun yerine denizdeki ilk maceralarımı dinlemek istemez misin?'

Bunun üzerine herkeste büyük bir istek belirdi ve Eriol onlara batı limanlarındaki gezilerini, edindiği arkadaşları ve bildiği liman kentlerini, uzaktaki batı adaları yakınlarında nasıl gemi kazasına uğradığını, en sonunda ıssız bir adada ona korunak sağlayan yaşlı bir denizciye rastladığını ve denizcinin ona ıssız kulübesinde Batı Denizlerinin ötesindeki şeylere, Büyülü Adalar'a ve uzaktaki en ıssız adaya dair tuhaf öyküler anlattığını anlattı. Uzun zaman önce bir defasında uzakta parıldadığını görmüş ve ardından günlerce boş yere onu aramış.

'Ondan sonra,' dedi Eriol, 'çok daha büyük bir merakla buna benzer hikayeler arayarak batı adalarının etrafında dolaştım ve böylece pek çok büyük yolculuğun ardından Tanrıların yardımıyla sonunda Tol Eressëa'ya geldim - bundan dolayı, Vëannë, burada oturmuş, sözlerim bitinceye kadar seninle konuşuyorum.

Bunun üzerine, Ausir adında bir çocuk yine de gemiler ve denizden bahsetmeye devam etmesi için yalvardı, fakat Eriol: 'Yo - Ilfiniol akşam yemeği için gongu çalana değin hâlâ vakit var: haydi, çocuklar içinizden biri bana duyduğu bir öyküyü anlatsın!' Bunun üzerine Vëannë doğrulup ellerini çırpıp: 'Sana *Tinúviel'in Öyküsü'nü* anlatacağım,' dedi.

Bu pasajın daktiloyle yazılmış versiyonu aşağıda verilmektedir:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ardından Eriol, etrafı şimdi harap ve yıkılmış bir duvarla çevrili eski bir İnsan şehrinde çok eskiden yaşadığı evini anlattı, çünkü oradaki halk uzun yıllar zenginlik ve kolay kazanılmış bir barış içerisinde yaşamış. Orada bir nehir akarmış, üzerinde muazzam kuleli bir kale yükselirmiş. 'Orada güçlü bir dük yaşırdı,' dedi, 've insan diyarlarındaki en yüksek kule olmasına rağmen, dük en tepedeki kale burçlarından baktığında, doğu yönünde uzaktaki yüce dağların mavi silüetleri dışında uçsuz bucaksız topraklarının sınırlarını göremezdi.' 'İngil'in Kulesi (Tirin) kadar yüksek miydi?' dedi Vëannë ve Eriol dedi ki: 'Gerçekten de çok yüksek bir kuleydi ve ay çok yükseklerle tırmanır ya da yüzünü üzerinden gösterirdi, fakat şimdi ne kadar yüksek olduğunu tahmin edemem, Ey Vëannë, çünkü o kaleyi ya da yüksek kulesini en son gördüğümünden bu yana çok uzun yıllar geçti. Uykulu bir barış içerisindeki o şehrin üzerine savaş aniden çöktü, şehrin harap duvarları Doğu'nun Dağları'ndan gelen vahşi insanların şiddetli saldırısına karşı koyamadı. Annem acımasız ve amansız kuşatmada can verdi ve babam son yağmada şehrin duvarlarında savaşıırken öldü. O günlerde savaşıacak kadar büyük değildim ve esir alındım.

'Bilin ki babam oraya yerleşmeden önce bir kıyı halkından geliyordu ve hiç görmediğim denize karşı derin bir özlem duyuyordum; babamın engin sular hakkında öyküler anlatarak ve babasından evvelce öğrendiği bilgileri anımsayarak sık sık körüklediği bir özlem. Ondandır esaretim sırasında çektiğiz rimini anlatmaya pek gerek yok, zira sonunda zincirlerimi kırdım ve Batı Denizi'nin kıyılarına vardım - ve o eski günlerden bu yana çoğunlukla dalgalarının koynunda ya da yanında yaşadım.

Büyük Topraklar'da yaşayanların başlarına gelen acıları, savaşları ve ölümü duyduktan sonra çocuklar kederle dolmuştu ve Vëannë, Eriol'a sıkıca sarılarak: 'Ey Melinon, hiçbir zaman savaşa gitme - yoksa şimdiye kadar hiç gittin mi?' dedi.

‘Evet, yeterince sık,’ dedi Eriol, ‘ama dünyevi kralların ve güçlü ulusların, toprağın ve insanların barış zamanlarında elle-riyle şekillendirdiği o latif şeylerin tüm güzelliğini yıkıma uğ-ratan acımasız ve şiddetli büyük savaşlarına değil – yo, onlar ne tatlı kadınları ne de Vëannë Melinir, senin gibi hassas küçük kızları bırakırlar, çünkü o zaman insanlar öfke ve kana susa-mışlıklarıyla sarhoşturlar ve Melko ortalıkta kol gezer. Ama ce-sur adamların bazen karşılaştığı ve hızlı darbelerle çarpıştığı ve gövde ve yüreklerin kuvvetinin ispatlandığı centilmence kav-galar gördüm – ama, bak, neden bunlardan söz ediyoruz, kü-çüğüm? Bunun yerine denizdeki ilk maceralarımı dinlemek istemez misin?’

Bunun üzerine herkeste büyük bir istek belirdi ve Eriol onlara batı limanlarındaki gezilerini, edindiği arkadaşları ve bildiği liman kentlerini; bir defasında uzaktaki batı adaları ya-kınlarında nasıl bir gemi kazasına uğradığını en sonunda ıssız küçük bir adada kıyıdaki teknesinin tahtalarından yapmış ol-duğu bir kulübede tek başına yaşayan yaşlı bir denizciye rast-ladığını anlattı. ‘Denizle ilgili konularda,’ dedi Eriol, ‘karşılaştı-ğım herkesten daha bilgiliydi ve büyücülükle ilgili de pek çok şey biliyordu. Bana Batı Denizlerinin çok ötesindeki bölgelere, Büyülü Adalar’a ve uzaktaki en ıssız adaya dair tuhaf öyküler anlattı. Uzun zaman önce bir defasında, uzakta parıldadığını görmüştüm dedi ve ardından günlerce boş yere aramış. Bana gizli denizler ve karanlık ve yolsuz sular hakkında pek çok şey öğretti ve öğrettikleri olmadan bu tatlı ülkeyi ya da bu sevgili şehri ya da *Kayıp Oyun Kulübesi*’ni asla bulamazdım – ondan sonra yine de uzun ve büyük bir arayışın ve pek çok yorucu yolculuğun ardından en sonunda Tanrıların yardımıyla Tol Eressëa’ya geldim – bundan dolayı Vëannë, burada oturmuş, sözlerim bitinceye kadar seninle konuşuyorum.

Bunun üzerine, Ausir adında bir çocuk yine de : ‘Ey Eriol, ıssız denizin yanındaki yaşlı denizcinin, sevdiği yolculara sıkça görünen Ulmo’dan başkası olmadığını bilmiyor musun? –

Ulmo'yla konuşmuş birinin, burada Kortirion'da yaşayanların kulaklarına bile bayat gelmeyecek anlatacağı pek çok öyküsü olmalı,' diyerek, gemiler ve denizden bahsetmeye devam etmesi için yalvardı. Fakat Eriol o sırada Ausir'in bu söylediklerine inanmayarak : 'Yo - Ilfrin akşam yemeği için gongu çalmadan bana olan bOrkunuzu ödeyin - haydi, çocuklar içinizden biri bana duyduğu bir öyküyü anlatsın.'

Bunun üzerine Vëannë doğrulup ellerini çırpıtı: 'Sana *Tinúviel'in Öyküsü'* nü anlatacağım,' dedi.

*

Tinúviel'in Öyküsü

Tinúviel'in Öyküsü metnini elyazmasındaki haliyle veriyorum. *Bağlantı* aslında öyküden hiçbir şekilde ayırt edilmemiş ya da ayrılmamış ve Vëannë öyküye resmi bir açılış yapmıyor.

'Tinúviel kimdi?' dedi Eriol. 'Bilmiyor musun?' dedi Ausir; 'Tinúviel, Tinwë Linto'nun kızıydı.' 'Tinwelint', dedi Vëannë, ancak diğeri : 'İkisi de aynı kişi, ancak bu evdeki öyküyü çok seven Elfler, Tinwë Linto derler, fakat Vaire, ormanda gezinmeden önce, onun gerçek isminin yalnızca Tinwë olduğunu söylemişti,' dedi.

'Sessiz ol, Ausir,' dedi Vëannë, 'bu benim öyküm ve onu Eriol'e ben anlatacağım. Bir defasında geçmişin çok eski günlerinde Rüyalar Yolu'nda yolculuk yaparken Gwendeling ve Tinúviel'i kendi gözlerimle görmedim mi?' (1)

'Eğer onu gördüysen, Kraliçe Wendelin nasıl biriydi (Elfler onu böyle çağırırlar), (2) Ey Vëannë?' dedi Ausir.

'İnce ve çok koyu renk saçlı,' dedi Vëannë, 'teni beyaz ve solgundu ama gözleri parlıyordu ve sanki çok derindiler ve ü-

zerinde simsiyah pullarla kaplı ve gümüş bir kuşakla sarılı, siyah olmasına rağmen, çok güzel incecik tül gibi giysiler vardı. Şarkı söyler ya da dans ederse başınızı rüyalar ve uykular sarar ve ağırlaştırırdı. Gerçekte henüz Kôr bile inşa edilmeden önce Lórien'in bahçelerinden kaçmış bir periydi ve dünyanın ağaçlık bölgelerinde dolaşır ve bülbüller onu izler, çoğu kez etrafında şarkılar söylerdi. Sonradan kıyının kavalcılar Solosimpi olan Eldar kabilesinin lideri Tinwelint'in yoldaşlarıyla birlikte Palisor'lu Oromë atının ardından giderken kulaklarına çalınan bu kuşların şarkısıydı. Iluvatar o soydan gelenlerin tümünün kalplerine bir müzik tohumu ekmiş ya da Vaire öyle söylüyor, ve o da onlardan biridir ve sonradan tohumlar harikulade çiçekler açtı, ama şimdilik Tinwelint'in o güne kadar işittiği en güzel müzik Gwendeling'in bülbüllerinin şarkısıydı ve düşünüp sesin karanlık ağaçlar arasında nereden geldiğini ararken bir an için gruptan ayrıldı.

Ve denir ki dinleyişi bir an değil pek çok yıl sürmüş ve halkı boş yere onu aramış, en sonunda Oromë'yi izleyerek çok uzaklardaki Tol Eressëa'ya varmışlar ve onları bir daha hiç görmemiş. Ancak ona bir an gibi gelen bir süre sonra yapraklardan bir yatakta uzanıp üzerindeki yıldızları seyreden ve aynı zamanda kuşlarını dinleyen Gwendeling'i buldu. Tinwelint, parmaklarının ucuna basarak eğilip ona baktı, "İşte, halkımın en güzelinden bile daha güzel bir varlık" diye düşündü - gerçekten de Gwendeling ne bir elf ne de insandı, o Tanrıların çocuklarından biriydi; ve saçlarının bir lülesine dokunabilmek için biraz daha eğilirken ayağıyla bir dal parçasını kırdı. Gwendeling kalkmış, alçak sesle gülerek uzaklaşıyordu, hoş kokulu bir uyku dalgası üzerine konana kadar bazen uzaktan şarkı söyledi bazen de tam önünde dans etti ve o ağaçların altına yüzüstü düşüp çok uzun bir süre uyudu.

Uyandığında bir daha halkını düşünmedi (ve gerçekten de boşuna olurdu düşünmek zira Valinor'a varmalarının üzerinden uzun bir süre geçmişti) yalnızca alacakaranlık-kraliçesini

görmeyi arzuluyordu; o da zaten uzakta değildi, yakınlarda kalarak onu seyretmişti. Sonunda onun karısı olmasının dışındayken, çünkü Tinwelint ve Gwendeling çok uzun bir süre Artanor'un Kayıp Elfleri ya da Ötedeki Topraklar'ın kral ve kraliçesiydiler ya da burada böyle söylenir, onların hikayesine dair daha fazla bir şey bilmiyorum, Ey Eriol.

Çok çok uzun zaman sonra, senin de bildiğin gibi, Melko yeniden Valinor'dan çıkıp dünyaya geldi ve tüm Eldar, hem karanlıkta kalanlar ya da Palisor yürüyüşünde kaybolanlar hem de çalınmış hazinelerinin arayışı içerisinde onun arkasından dünyaya geri dönen Noldoli, onun gücü altına girerek köleleri oldular. Yine de kaçmayı başarıp ormanlarda ve boş yerlerde gezen bir çokları olduğu ve bunlardan bir çok vahşi orman klanının Kral Tinwelint'in komutası altında harekete geçtiği söylenir. Bunlardan en çoğu Ilkorindi idi - bir başka deyişle Valinor'u ya da İki Ağacı hiç görmemiş ya da Kôr'da hiç yaşamamış olan Eldar - ve ışığa ya da güzelliğe dair ya da ormanlık yerlerde yavaş yavaş yok olan ya da derin mağaralarda yankılanan incelikten yoksun ama büyüleyici karanlık şarkılar ve melodiler haricinde müziğe dair pek az şey bilen ürkütücü ve tuhaf varlıklardı. Güneş doğduğunda gerçekten de farklılaştılar ve ondan önce pek çoğu, gezgin Cüce'lara ve Lórien halkından Tinwelint'in saraylarında yaşayan, Gwendeling'in takipçilerindendiler ve bunlar Eldalië soyundan değillerdi, inatçı perilere, karışmıştı.

Gün Işığı ve Ay Parıltısı günlerinde Tinwelint halen Artanor'da yaşıyordu ve ne o ne de halkının bir çoğu Sayısız Gözyaşı Savaşı'na gitmemişlerdi, fakat o hikaye bu öyküyle ilgili değil. Fakat o mutsuz savaşın ardından koruması altına giren kaçaklar sayesinde hakimiyeti büyük oranda artmıştı. Evi, Melko'nun görüşünden ve bilgisinden, peri Gwendeling'in büyüleriyle gizlenmişti ve o, oraya giden yollara büyüler ördü böylece üzerinde Eldar dışında kimse kolaylıkla yürüyemedi ve böylece kral ihanet dışında tüm tehlikelerden korunuyordu. Sa-

rayı, muazzam büyüklükte derin bir mağaranın içine oyulmuştu, yine de krallara yaraşır ve güzel bir yerdi. Bu mağara, ormanların en büyüğü olan büyük Artanor ormanının tam kalbindeydi ve kapısının önünden bir dere akardı ancak dereden karşıya geçmeden bu kapıdan içeri hiç kimse giremezdi ve üzerinde dar ve iyi korunan bir köprü vardı. Ötesinde, İnsanların yaşadığı ve köle Noldoli'nin çalıştığı ve çok az özgür Eldar'ın gittiği Hisilómé'nin uzandığı Demir Dağlar çok uzakta olmasa da, buraları kötü yerler değildi.

İşte, şimdi size Güneş doğduktan sonra ve unutulmayan Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan çok önce Tinwelint'in salonlarında olan şeyleri anlatacağım. Ve Melko henüz planlarını tamamlamamış, gücünün ve acımasızlığının tümünü açığa çıkarmamıştı.

Daha sonra, Tinwelint'in iki çocuğu oldu, Dairon ve Tinúviel ve Tinúviel evlenmemiş bir genç kızdı ve gizli Elferin tüm genç kızlarının en güzeliydi ve gerçekten de böylesi bir güzelliğe çok az rastlanır zira annesi, Tanrıların kızı bir periydi; Dairon güçlü ve neşeli bir oğlan çocuğuydu ve her şeyden çok sazlardan yapılma bir kavalı ya da başka orman enstrümanlarını çalmayı severdi ve şimdi ismi Elflerin en büyüğü üç çalgıcısı arasında sayılır ve diğerleri Tinfang Warble ve deniz kenarında çalan Iváré'dir. Ama Tinúviel daha çok dansetmeyi severdi ve ışıldayan adımlarının güzelliği ve inceliğine yaklaşabilen yoktur.

Dairon ve Tinúviel'in en sevdiği şey, babaları Tinwelint'in yer altı sarayından uzaklara gitmek ve birlikte ağaçlar arasında uzun zamanlar geçirmektir. Orada Dairon sık sık bir çalının ya da bir ağaç kökünün üzerine oturur, müziğini çalar, Tinúviel'de ona dans ederdi ve Dairon'un müziğine dans ettiğinde Gwende-ling'den daha kıvrak, ayın altındaki Tinfang Warble'dan daha büyüleyici ve Nessa'nın hiç-solmayan yeşil

çimlerinde dans ettiği Valinor'un gül bahçeleri dışında hiç kimse böylesi bir dansı göremezdi.

Gece ayın solgun ışığında bile çalıp oynarlardı ve benim korkmam gerektiği gibi korkmuyorlardı çünkü Tinwelint ve Gwendeling'in yönetimi kötülüğü ormandan uzak tutuyordu ve Melko onları henüz rahatsız etmiyordu ve İnsanlar tepelerin ardındaydı.

En sevdikleri yer bir gölgelikti ve orada karaağaçlar ve kayın ağaçları vardı fakat çok uzun değillerdi ve beyaz çiçekli kestane ağaçları vardı ve toprak nemliydi ve ağaçların altında çok miktarda baldıranlar yükselirdi. Bir Haziran zamanı orada oynuyorlardı ve baldıranların beyaz şemsiye biçimli çiçekleri ağaçların gövdelerinin etrafında bulut gibiydiler ve Tinúviel orada gecenin geç saatlerine değin dans etti, ortalıkta bir çok beyaz pervane belirmişti. Tinúviel, böcekleri sevmemesine ve hiçbir Eldar'ın Ungwelianté'den dolayı örümceklere dokunmamasına rağmen, bir peri olduğu için pek çok İnsan çocuğunun tersine onları umursamıyordu – fakat şimdi beyaz pervaneler başının etrafında uçuşuyor ve Dairon titrek sesli ürkütücü bir melodi çalıyordu ve birden o tuhaf şey oldu.

Beren'in tepelerin ardından buraya nasıl geldiğini hiç duymadım; fakat senin de duyacağın gibi, birçoklarından daha cesurdu ve belki de Demir Dağlar'ın tehlikelerini aşmış Uzak Diyarlar'a varmasına neden, yalnızca yolculuk sevgisiydi.

Beren bir Cüceydi, Hisilómé'un kuzeyindeki karanlık yerlerde (3) avlanan ormancı Egnor'un oğluydu. Eldar ve Melko'nun köleliğini tadan soydaşları arasında korku ve şüphe vardı ve bununla Cücelerin Kuğular Limanı'nda yaptıkları kötülüklerin intikamı alındı. Beren'in halkı arasında Melko'nun yalanları dolaşıyordu bu yüzden gizli Elflerle ilgili kötü şeylere inanıyorlardı, ancak şimdi alacakaranlıkta dans eden Tinúviel'i gördü ve Tinúviel'in gümüş rengi inci gibi bir giysisi vardı ve çıplak beyaz ayakları baldıran sapları arasında parılıyordu. O an Beren, Vala'mı, Elf'mi, yoksa bir İnsanoğlu mu olduğunu

umursamadan görebilmek için yaklaştı; ve kızın dans ettiği küçük açıklığa bakabilmek için bir tümseğin üzerinde yükselen genç bir karaağaca yaslandı, öylesine büyülenmişti ki bayılmak üzereydi. Öyle ince ve öyle güzeldi ki sonunda onu daha iyi görebilmek için pervasızca açığa çıktı ve tam o sırada dolunay tüm parlaklığıyla dalların arasını aydınlattı ve Dairon, Beren'in yüzünü gördü. O an onun kendi halklarından olmadığını anladı ve tüm orman Elfleri Dor Lómin Cücelerinin tehlikeli, acımasız ve sadakatsiz yaratıklar olduğunu düşünürdü, bu yüzden Dairon enstrümanını bırakarak bağırdı: "Kaç, kaç, Ey Tinúviel, ormanda bir düşman var", hızla ağaçların arasında kayboldu. Ve sonra Tinúviel şaşkınlık içerisinde onu takip etmek yerine, zira söylediklerini hemen anlamamıştı ve kardeşi kadar hızlı koşup atlayamadığını biliyordu, beyaz baldıranların arasına girip geniş bol yapraklı, uzun bir çiçeğin arkasına saklandı; ve burada beyaz giysilerinin içinde yaprakların arasından parılda-yıp yeri aydınlatan bir ay parçası gibiydi.

Beren üzgündü çünkü yalnızdı ve kendisinden korkmalarına çok üzülmüştü ve kaçmamış olabileceğini düşünüp etrafa bakınarak Tinúviel'i aradı. Böylece ararken birden yaprakların arasındaki ince koluna dokundu ve Tinúviel bir çığlık atarak ondan uzaklaştı ve yarı karanlıkta ağaç gövdelerinin ve baldıran saplarının arasından ve etrafından olabildiğince hızla kaçtı. Kolunun yumuşak dokunuşunun ardından Beren onu bulmak için daha da büyük bir istek duyuyordu ve hızla onu takip etti ancak yeterince hızlı değildi çünkü sonunda kız ondan kaçmayı başarmış ve korku içinde babasının evine ulaşmıştı; ardından uzunca bir süre boyunca ormanda yalnız dans etmedi. O güzel elf kızını bir kez daha dans ederken görebilmek umuduyla o yerlerden ayrılmayan Beren kedere boğulmuştu, yalnız bir şekilde günlerce vahşi ormanda dolaşarak Tinúviel'i aradı. Şafaktan gün batımına değin onu aradı, en çok ay gökyüzünde parıldadığında umutlanıyordu. Sonunda bir gece çok uzaklarda bir parıltı gördü ve işte, ağaçsız bir tepecikte yalnız dans edi-

yordu ve Dairon orada değildi. Ardından sık sık oraya gelip dans etti ve kendi kendine şarkılar söyledi, bazen Dairon da yakınında oluyordu ve böyle zamanlarda Beren ormanın uzak bir köşesinden izliyor ve Dairon orada olmadığı zaman biraz daha yaklaşıyordu. Gerçekte ise Tinúviel uzunca bir süredir onun geldiğini biliyor ve bilmiyormuş gibi davranıyordu ve uzunca bir süredir korkusu yerini, ay ışığının aydınlatdığı yüzüne duyduğu özlem dolu görme isteğine bırakmıştı; ve onun aslında sevecen biri olduğunu ve güzel dansına aşık olduğunu görmüştü.

Sonra, Beren ağaçların arasından gizlice Tinúviel'i mağaranın girişine ve köprünün başına kadar izlemeye başladı ve o içeri girdiğinde dereye doğru yavaşça seslenirdi: "Tinúviel", ismini Dairon'un dudaklarından kapmıştı; ve o fark etmese de Tinúviel mağara kapılarının gölgelerinin ardından çoğu kez onu duyup hafifçe gülüyor ya da gülümsüyordu. Sonunda bir gün Tinúviel tek başına dans ederken, Beren cesaret göstererek öne çıktı ve: "Tinúviel, bana dans etmeyi öğret" dedi. "Sen kimsin?" dedi o. "Beren. Keskin Tepeler'in ardından geliyorum." "Öyleyse eğer, dans ederek beni izle," dedi genç kız ve Beren'in önünden dans ederek uzaklaştı ve çevik ancak onun takip edebileceği bir hızda ormanın içinde ilerledi ve arada sırada arkasına bakıp tökezleyerek arkasından gelen Beren'e gülüyor, "Dans et, Beren, dans et! Keskin Tepeler'in ardında dans ettikleri gibi!" diyordu. Bu şekilde dolambaçlı patikalardan geçerek Tinwelint'in evine vardılar ve Tinúviel eliyle işaret ederek Beren'i derenin ilerisine çağırdı ve Beren hayretler içerisinde mağaranın içerilerine ve kızın evinin derin salonlarına kadar onu izledi.

Ama Beren kendisini kralın önünde bulunca gururu incindi ve Kraliçe Gwendeling'in görkemi karşısında içinde korkuyla karışık büyük bir saygı uyandı ve işte kral : "Salonlarımda davetsizce dolaşan sen de kimsin?" dediğinde söyleyecek

sözü yoktu. Bu yüzden Tinúviel: "Bu, baba, Beren'dir, tepelerin ardından bir gezgin ve Artanor'un Elfleri gibi dans etmeyi öğrenmek istiyor," diyerek onun yerine cevap verdi, ve güldü, ancak kral, Beren'in nereden geldiğini duyduğunda kaşlarını çatı ve dedi ki: "Bu önemsiz lafları bir kenara bırak, çocuğum ve gölgelerden gelen bu vahşi Cüce sana bir zarar vermeye çalıştı mı onu söyle?"

"Hayır, baba," dedi, "ve bence onun kalbinde hiçbir kötülük yok ve kızın Tinúviel'in ağladığını görmek istemiyorsan ona karşı sert davranma, çünkü benim dans edişime, tanıdığım herkesten daha çok merak duyuyor." Bunun üzerine Tinwelint: "Ey Noldoli oğlu Beren, geldiğin yere dönmeden önce orman elflerinden ne dilersin?" diye sordu.

Tinúviel babasıyla onun için böyle konuşunca Beren'in kalbi öyle büyük bir şaşkınlık ve sevinçle dolmuştu ki yüreklen-di ve onu Hisilómé'den dışarılara ve Demir Dağlar'ın ardına getiren maceracı ruhu yeniden uyandı ve Tinwelint'e cesaretle bakarak: "Elbette, ey kral kızın Tinúviel'i arzuluyorum, çünkü şimdiye kadar gördüğüm ya da düşünüyordum tüm genç kızlardan daha güzel ve daha tatlı."

Bunun üzerine, Dairon'un gülüşü hariç, salonda bir sessizlik oldu ve duyan herkes hayretler içerisinde kalmıştı ancak Tinúviel gözlerini yere çevirdi ve kral Beren'in vahşi ve kaba görünüşüne bakıp kahkahalara boğuldu, bunun üzerine Beren utançtan kızardı ve Tinúviel'in kalbi onun için buruldu. "Tabii! Dünyanın en güzel genç kızı Tinúviel'imle evlen ve orman Elflerinin prensi ol - bir yabancı için küçük bir istek," dedi Tinwelint. "Öyleyse ben de karşılığında bir şey isteyebilirim. Öyle büyük bir şey değil yalnızca saygının bir göstergesi. Bana Melko'nun tacından bir Silmaril getirdiğin gün Tinúviel seninle evlenecek, emin olabilirsin."

O zaman orada bulunan herkes kralın, kaba bir şaka yaptığını anladı ve Cüceye acıyarak bakıp gülümsediler zira Feanor'un Silmarillerinin dünyadaki ünü çok büyüktü ve

Noldoli onlarla ilgili öyküler anlatmıştı ve Angamandi'den kaçan birçokları onları Melko'nun demir tacında alev alev parıldarken görmüşlerdi. Bu tacı başından hiç çıkarmaz ve o mücevherlere gözü gibi bakardı ve dünya üzerinde onlara dokunana peri, elf ya da insan hiç kimsenin hayatta kalma umudu olamazdı. Beren de bunu biliyor ve alaycı gülümseyişlerinin anlamını tahmin ediyordu ve öfkeden alevlenerek bağırdı: "Hayır, ama bu böyle tatlı bir gelinin babası için çok küçük bir hediye. Bununla birlikte orman Elflerinin gelenekleri bana tuhaf geldi, teklif edilmeden hediyeyi tayin etmeniz İnsan halkının kaba yasalarına benziyor, ama bakın! Ben Noldoli'den (4) bir avcı olan Beren, küçük arzunuzu yerine getirecek," ve bunları söyleyerek, herkes şaşkınlık içerisinde dururken salondan dışarı fırladı; fakat Tinúviel birden ağlamaya başladı. "Bu yaptığın çok kötü bir şeydi baba," diye haykırdı, "kötü şakanla birini ölüme gönderdin - ve şimdi bu işi yapmaya çalışacak, küçümsemen karşısında deliye döndü ve Melko onu öldürecek ve bir daha asla hiçkimse dans edişime öyle bir sevgiyle bakmayacak."

Bunun üzerine kral: "Bu Melko'nun çok daha önemsiz nedenlerle öldürdüğü ilk Cüce olmayacak. Sarayıma izinsiz girmesi ve küstah konuşmaları için büyülerle bağlanmadığına şükretmeli"; ancak Gwendeling bir şey söylemedi, Tinúviel'i ne azarladı ne de bu meçhul gezgin için beklenmedik ağlayışını sorguladı.

Beren Tinwelint'in huzurundan ayrıldıktan sonra öfkесinin hızıyla ormanın içerisinde alçak tepelerin yakınına, soğuk ve kasvetli Demir Dağlar'ın yakında olduklarının habercisi ağaçsız topraklara varana değin uzaklaşmıştı. Ancak o zaman yorgunluğunun farkına vararak yavaşladı ve ondan sonra asıl dertleri başladı. Umutsuzluk dolu geceler onu bekliyordu ve arayışı için hiçbir umut görmüyordu ve gerçekte de çok az umut vardı ve kısa süre sonra Melko'nun evinin korkunç bölgelerine yaklaşıp değin Demir Dağları izlerken en büyük korkuları saldırıya geçti. Bu yerlerde pek çok zehirli yılan vardı ve etrafta

kurtlar dolanıyordu ve daha da korkuncu kol gezen goblinler ve Orklardı - Melko'nun dışarıda gezinip pis işlerini halleden, tuzaklar kurup hayvanları ve İnsanları ve Elfleri yakalayıp lordlarına götüren iğrenç yaratıkları.

Beren pek çok kereler neredeyse Orklara yakalanıyordu ve bir keresinde büyük bir kurdun dişleri arasından, tek silahı olan dişbudak ağacından bir sopayla verdiği bir mücadeleden sonra kurtuldu ve Angamandî'ye yolculuğu sırasında hergün başka tehlikeler ve maceralar atlattı. Açlık ve susuzluk da sıklıkla ona azap veriyordu ve neredeyse yola devam etmek kadar tehlikeli olmasa geri dönmeyi pek çok kereler düşünmüştü; ancak Tinúviel'in Tinwelint'e yalvaran sesi kalbinde yankılanıyordu ve gece olduğunda kalbi çok uzakta evinin ormanlarında onun için sessizce ağladığını duyar gibi oluyordu: - ve bu gerçekten de doğuydu.

Bir gün o kadar acıkmıştı ki terk edilmiş bir Ork kampının ortasında yiyecek kırıntıları aramak zorunda kaldı fakat farkına varamadan bazıları geri dönüp onu tutsak ettiler ve işkenceler yaptılar ama öldürmediler çünkü onun gücünü gören kaptanları, güçlükler karşısında bitkin düşmesine rağmen, eğer önüne getirilirse bir ihtimal Melko'nun hoşuna gidebileceğini ve ağır madenlerinde ya da demircilikte köle işlerine koşabileceğini düşünmüştü. Böylece Beren Melko'nun önüne götürüldü ve her şeye rağmen yüreğinde cesaret vardı çünkü babasının soyu Melko'nun gücünün sonsuza değin sürmeyeceğine, Valar'ın sonunda Noldoli'nin gözyaşlarını duyacağına, gelip Melko'yu durduracağına ve Valinor'u bitkin Elflere birkez daha açacağına ve Dünya'ya yeniden büyük bir neşe geleceğine inanıyordu.

Ama Melko onu gördüğünde çok öfkelenmiş, doğuştan onun kölesi olan bir Cüceyi nasıl olup da yasak ormanlara gitmeye cüret edebildiğini sormuştu fakat Beren kendisinin bir kaçak olmadığını, Aryador'da yaşayan bir Cüce soyundan geldiğini ve orada uzun süre İnsan halkıyla birlikte kaldığını söyledi.

Bunun üzerine Melko daha da fazla öfkelenmişti çünkü Elflerle İnsanlar arasındaki dostluğu ve ilişkiyi yok etmeye çalışıyordu ve belli ki karşısında Melko'nun hakimiyetine karşı derin bir ihanet içerisinde ve Balrog'ların işkencelerine layık bir komplocunun durduğunu söyledi; fakat tehlikede olduğunu anlayan Beren: "Ey yücelerin yücesi Ainu Melko, Dünyanın Lordu, bunun doğru olabileceğini düşünmüyorsun ya, zira eğer böyle olsaydı burada yardımsız ve yalnız olmazdım. Egnor oğlu Beren'in İnsanlığıyla hiçbir dostluğu yoktur; hayır aksine bu ırkın istila ettiği topraklardan büsbütün bıktığı için Aryador'dan ayrılmıştır. Eskiden babam sizin ihtişamınız ve şanınıza dair pek çok muhteşem öykü anlatırdı dolayısıyla kaçak bir köle değilsem de size az da olsa faydamın dokunabileceği bir hizmette bulunmaktan daha büyük bir arzum yoktur," cevabını verdi ve Beren aynı zamanda çok iyi bir küçük hayvan avcısı ve kuş kapancısı olduğunu ve bunların peşinden koşarken tepelerde kaybolduğunu, uzun süre dolaştıktan sonra bilmediği yerlere geldiğini ve eğer Orklar onu yakalamasaydı bile majesteleri Ainu Melko'nun huzuruna çıkıp kendisine - belki sofrasına et getirmek gibi - mütevazı bir iş vermesi için yalvarmaktan başka bir güvencesi olmadığını söyledi.

Bu konuşmayı Valar esinlemiş olmalıydı ya da belki ona acıyan Gwendeling'in yaptığı kurnazca sözler söyleten bir büyüydü çünkü gerçekten de hayatını kurtardı ve Melko dayanıklı vücudunu da göz önünde bulundurarak ona inandı ve mutfaklarında çalışacak bir köle olarak onu kabul etmeye hazırıldı. Pohpohlama Ainu'nun kulaklarına her zaman tatlı gelirdi ve sınırsız bilgeliğine rağmen eğer övgü sözcükleriyle bezenmişse küçümsediği pek çoklarının yalanlarına kanardı; bu nedenle Kedilerin Prensi Tevildo'ya* köle olarak gönderilmesi için emirler verdi. Tevildo büyük bir kedi idi - kedilerin en büyüğü

* Elyazmasındaki Dipnot: Tifil (Bridhon) Miaugion ya da Tevildo (Varda) Meoita.

- ve bazılarının söylediğine göre ruhu kötü bir peri tarafından ele geçirilmişti ve Melko'nun sadık bir hizmetkariydi; ve bu kedi tüm kedilerin efendisiydi ve o ve kulları Melko'nun sofrası ve sık sık düzenlediği şöenler için et avcısı ve sağlayıcısıydılar. Bu yüzden Elflerle tüm kediler arasında, Melko'nun hükümdarlığının sona ermesine ve hayvanlarının pek bir hükmü kalmamasına rağmen şimdi bile hâlâ süren bir düşmanlık vardır.

Bu yüzden Beren Tevildo'nun salonlarına götürüldüğünde ve bunlar Melko'nun tahtının olduğu yerden çok uzakta değildi, çok korkuyordu çünkü bu tür bir gelişme beklenmediği ve salonlar kötü ışıklandırılmıştı ve karanlıkta hırıltı ve korkunç mırıltılarla doluydu. Her yanda, Tevildo'nun asilzadelerinin güzel kuyruklarını sallayıp savurdıkları yeşil ya da kırmızı ya da sarı lambalar gibi parıldayan kedi gözleri vardı fakat Tevildo'nun kendisi başlarında oturuyordu ve çok büyük bir kediymi ve kömür karasıydı ve korkunç bir görüntüsü vardı. Uzun, çok dar ve çekik gözleri vardı ve hem kırmızı hem de yeşil parıldıyorlardı fakat kocaman gri bıyıkları güçlü ve iğne gibi keskindi. Mırıldanışı davul sesine, kükreyişi gökgürültüsüne benziyordu fakat öfkeyle bağırduğunda insanın kanını donduruyordu ve gerçekten de küçük hayvanlar ve kuşlar donup taş gibi oluyor ya da sesi duyduklarında düşüp ölüyorlardı. Beren'i gören Tevildo gözlerini kıstı öyle ki neredeyse kapalı gibiydiler ve: "Köpek kokusu alıyorum", dedi, ve o dakikadan itibaren Beren'den hoşlanmadı. Beren kendi vahşi evinde av köpeklerini severdi.

"Niçin" dedi Tevildo, "eğer yemek için değilse, böyle bir yarattığı huzuruma getirme cüreti gösterdin?" Fakat Beren'i getirenler: "Hayır, bu şanssız Cücenin hayatının geri kalanını Tevildo'nun emrinde hayvan ve kuş avcısı olarak geçirmesi Melko'nun emri," dediler. Bunun üzerine Tevildo gerçekten de küçümsemeyle tiz bir çılgılık atarak: "Öyleyse lordum huzurlu bir uykudaydı ya da düşünceleri başka bir yerdeydi, zira Eldar soyundan birinin Kedilerin Prensine ve asillerine kuş ya da

hayvan yakalamakta nasıl bir yardımı olabilir dersin – bunun yerine beceriksiz bir İnsan da getirebilirdin, çünkü ne Elfler ne de İnsanlar arasında avcılıkta bizimle yarışabilecek yoktur,” dedi. Yine de Beren’i sınadı ve ona gidip üç fare yakalamasını söyledi, “zira sarayım onlarla dolu,” dedi. Tahmin edilebileceği gibi, aslında bu doğru değildi, yine de birkaç tane vardı – orada karanlık deliklerde yaşamaya cesaret eden çok vahşi, kötü ve büyülü bir türdü, sıçanlardan daha büyük ve vahşiydiler ve Tevildo onları kendi özel eğlencesi için barındırıyordu ve sayıları hiçbir zaman azalma tehlikesiyle karşılaşmamıştı.

Beren üç gün boyunca onları yakalamaya çalıştı fakat tuzak hazırlayacak hiçbir şeyi olmadığından (ve Melko’ya bu tür işlerde kurnaz olduğu konusunda gerçekten de yalan söylememişti) tüm çabalarının karşılığında parmağının ısırılmasından başka bir sonuç elde edemeyerek boş yere uğraştı. Bunun üzerine Tevildo büyük bir öfkeyle onu küçümsedi fakat o sırada Melko’nun emirleri dolayısıyla o ya da asilleri Beren’e birkaç çizik haricinde bir zarar vermediler. Ancak Tevildo’nun evinde ondan sonraki günleri çok kötü geçti. Onu bulaşıkçı yaptılar ve günleri, yerleri ve kap kacağı yıkamakla, masaları ovma ve odun kesmekle ve su çekmekle sefalet içinde geçiyordu. Sık sık kuşların ve yağlı farelerin kediler için zarafetle kızartıldığı şişleri çevirme işi de veriliyordu fakat yiyecek ya da uyku ona naderen nasip oluyordu ve yorgunluktan bitkin ve derbeder bir hale geldi ve Hisilómë’dan hiç ayrılmamış olmayı ve Tinúviel’i hiç görmemiş olmayı pek çok kereler diledi.

O güzel genç kız ise Beren’in ayrılışının ardından uzunca bir süre ağladı ve bir daha ormanda hiç dans etmedi ve Dairon öfkeleniyor ve onu anlayamıyordu fakat o Beren’in dalların arasından bakan yüzünü ve ormanda onu izleyen ayaklarının çıkırtısını sevmeye başlamıştı; ve babasının kapısının önünde derenin karşısından “Tinúviel, Tinúviel,” diye çağıran özlem dolu sesini yeniden duymayı arzuluyordu ve Beren şimdi

Melko'nun kötülük dolu sarayına gitmişken ve belki de çoktan ölmüşken dans edemezdi. Bu düşünce öyle dayanılmaz bir hal aldı ki sonunda o en hassas genç kız dayanamayıp annesine gitti çünkü babasına gitmeye cesaret edemez, kendisini ağlar-ken görmesine dayanamazdı.

"Ey Gwendeling, annem," dedi, "eğer yapabilirsen bana büyünle, Beren'in nasıl olduğunu söyle. Hâlâ iyi mi?" "Hayır," dedi Gwendeling. "Yaşıyor ama korkunç bir tutsaklık altında ve kalbinde hiç umut kalmamış çünkü o, Kedilerin Prensi Tevildo'nun hükmü altında bir köle."

"Öyleyse," dedi Tinúviel, "Gidip yardımına yetişmeliyim, çünkü bunu yapacak başka kimseyi tanımıyorum."

Gwendeling gülmedi çünkü birçok konuda bilgeydi ve olacakları sezebiliyordu fakat bırakın, bir genç kızı, kralın kızını, bir Elf'in tek başına Melko'nun salonlarına gitmesi en çılgın rüyalarda bile düşünülemeyecek bir şeydi, Gözyaşı Savaşı'ndan önceki günlerde Melko'nun gücünün çok büyük olmadığı ve planlarını henüz açığa çıkarmadığı ve yalanlardan oluşan ağla-rını örmediği zaman bile. Bu yüzden Gwendeling yavaşça ona böyle bir delilikten söz etmemesini söyledi; fakat Tinúviel: "Öyleyse babamdan sen yardım istemeli, Angamandi'ye savaş-çılar göndermesini ve Ainu Melko'dan Beren'i serbest bırakma-sını istemesini söylemelisin," dedi.

Gwendeling kızına olan sevgisinden, gerçekten de bunu yaptı ve Tinwelint öyle öfkелendi ki Tinúviel arzusunun hiç duyulmamış olmasını istedi; ve Tinwelint ona Beren'den bahset-mesini ya da onu düşünmesini yasakladı ve eğer salonlarına bir daha ayak basarsa onu öldüreceğine yemin etti. Bunun üzerine Tinúviel ne yapabileceği konusunda çok düşündü ve Dairon'a giderek kendisine yardım etmesi ya da kendisiyle birlikte Angamandi'ye gelmesi için ona yalvardı; fakat Dairon onun hakkında pek iyi şeyler düşünmüyordu ve dedi ki: "Gezgin bir orman Cücesi için ne diye kendimi dünyadaki tehlikelerin en korkuncuna atayım? Doğruyu söylemek gerekirse ona karşı

hiçbir sevgim yok çünkü ikimizin oyununu, müziğimizi ve dansımızı bozdu." Ve Dairon bundan başka Tinúviel'in kendisinden yapmasını istediği şeyi krala anlattı - ve bunu kötü niyetle değil Tinúviel'in kalbindeki çılgınlıkla ölümüne doğru uzaklara gitmesinden korktuğu için yaptı.

Tinwelint bunu duyduğunda (5) Tinúviel'i çağırdı ve: "Ey kızım, niçin bu çılgınlığı bir kenara bırakıp senden istediklerimi yapmazsın?" dedi. Fakat Tinúviel cevap veremedi ve kral ondan artık Beren'i düşünmeyeceğine, delilik edip ne yalnız ne de halkından birinin aklını çelerek onun ardından kötülükle dolu topraklara gitmeye çalışmayacağına dair kendisine söz vermesini istedi. Fakat Tinúviel ilki için söz vermeyeceğini ve ikincisinin ise yalnızca bir kısmına, kendisiyle birlikte gelmesi için orman halkından kimsenin aklını çelmeyeceğine söz vereceğini söyledi.

Bunun üzerine babası çok kızdı ve öfkesinin altında şaşkınlık ya da korku yoktu çünkü Tinúviel'i seviyordu; fakat kurduğu plan şuydu, çünkü kızını yalnızca solgun ve titrek bir ışığın geldiği mağaralarda sonsuza değin hapsedemezdi. Yer altındaki sarayının kapılarının üzerinde nehre dökülen dik bir bayır vardı ve orada büyük kayınlar yetişirdi; ve çok büyük olduğu için Ağaçların Kraliçesi, Hirilorn denen bir tanesi vardı ve gövdesi öyle derin bölünmüştü ki sanki topraktan üç gövde birden fışkırmış gibiydi ve hepsi de aynı boyda, yuvarlak ve düzdü ve gri kabukları ipek gibi pürüzsüz, insan boyundan çok yüksekler kadar üzerinde dal veya sürgün yoktu.

Tinwelint bu tuhaf ağacın tepesinde, adamların yapabildiği en uzun merdivenin ulaşabileceği kadar yukarıda ağaçtan küçük bir ev yaptırdı ve ev ilk dalların üzerinde ve tatlı bir şekilde yaprakların ardında gizliydi. Bu evin üç köşesi ve her duvarda üç penceresi ve her köşede Hirilorn'un gövdelerinden biri vardı. Ve sonra Tinwelint Tinúviel'e akıllanana değin orada yaşamasını emretti ve yüksek çam merdivenlerden yukarı çıktığında bunlar oradan kaldırıldı ve bir daha aşağı inebilmesinin

hiçbir yolu yoktu. İsteddiği her şey ona getiriliyordu ve halkı merdivenleri tırmanıp ona yiyecek ya da ne arzu ettiyse veriyordu ve sonra aşağı indiklerinde merdivenleri de götürüyorlardı ve kral ağaca dayalı bir merdiven bırakanı ya da gece gizlice yerleştirmeye çalışan her kim olursa olsun ölümle cezalandıracağına yemin etmişti. Bu nedenle ağacın altına bir muhafız yerleştirildi ve Dairon oraya, neden olduğu şeye, üzüntü duyarak sık sık gelirdi, çünkü Tinúviel'siz çok yalnızdı; fakat Tinúviel ilk önceleri yaprakların arasındaki evini çok sevmişti ve Dairon aşağıda en tatlı ezgileri çalarken küçük penceresinden dışarıyı izliyordu.

Ancak bir gece Tinúviel'e Valar'ın bir rüyası göründü ve rüyasında Beren'i gördü ve kalbi ona: "İzin ver herkesin unuttuğu bu adamı gidip arayayım" dedi; ve uyandığında ağaçların arasından ay parlıyordu ve o derin derin nasıl kaçabileceğini düşündü. Gwendeling'in kızı Tinúviel sanıldığı gibi sihirler ve büyüler konusunda bilgisiz değildi ve uzun süre düşündükten sonra bir plan kurdu. Ertesi gün kendisini görmeye gelenlerden eğer getirebilirlerse aşağıdaki derenin en duru suyundan bir miktar getirmelerini istedi, "fakat bu," dedi, "gece yarısı gümüş bir tasla alınmalı ve hiç konuşulmadan elime verilmeli," ve ardından şarap getirilmesini istedi, "fakat bu," dedi, "buraya altın bir sürahi içerisinde öğlenleyin getirilmeli ve onu getiren gelirken şarkı söylemeli," ve söylediklerini yaptılar fakat Tinwelint'e bir şey söylenmedi.

Ardından Tinúviel, "Şimdi anneme gidip kızının zaman geçirmek için bir çıkırı istediğini söyleyin," dedi ancak Dairon'dan gizlice kendisine küçük bir dokuma tezgahı yapmasını istedi o da bunu Tinúviel'in ağaçtaki küçük evinde yapıverdi. "Ama neyle eğirip dokuyacaksın?" diye sordu; ve Tinúviel: "Büyü ve sihirle," diye yanıt verdi, fakat Dairon onun ne planladığını bilmiyordu ne krala ne de Gwendeling'e bir şey söylemedi.

Tinúviel yalnız kaldığında şarabı ve suyu aldı ve büyüleri bir şarkı söyleyerek ikisini birbirine karıştırdı ve altın kasede dururlarken bir büyüme şarkısı söyledi ve gümüş kasede dururlarken bir başka şarkı söyledi ve Dünyadaki en uzun boylu ve uzun şeylerin isimleri şarkının içerisindeydi; Indravagan'ların sakalları, Karkaras'ın kuyruğu, Glorund'ın bedeni, Hirilorn'un gövdesi ve Nan kılıcı'nı saydı ve Aulë ve Tulkas'ın yaptığı Angainu zincirini ya da dev Gilim'in boynunu da unutmadı ve son olarak da hepsinin en uzun olan deniz kızı Uinen'in tüm sular boyunca uzanan saçlarından söz etti. Sonra karıştırdığı su ve şarapla başını yıkadı ve bunu yaparken de üçüncü bir şarkı söyledi, en derin uyku şarkısını ve Tinúviel'in alacakaranlığın en narin telinden de ince ve koyu saçları birden müthiş bir hızla uzamaya başladı ve on iki saat geçtikten sonra saçları küçük odayı doldurdu Tinúviel buna çok sevindi ve dinlenmek için uzandı; ve uyandığında oda siyah bir sisle kaplı gibiydi ve saçlarının altında kaybolmuştu ve bir de ne görsün! saçları pencerelerden dışarı sarkmış ve sabah ağaç gövdeleri arasında uçuşuyordu. Ardından güçlkle küçük makasını buldu ve büyüyen saçlarını başına kadar kesti ve ondan sonra saç yalnızca eskisi kadar uzadı.

Ve sonra Tinúviel çalışmaya başladı ve bir Elf'in becerikliliğiyle çalışsa da uzunca bir süre eğirdi ve daha da uzun bir süre dokudu ve eğer aşağıdan biri gelip de selam verirse onlara gitmelerini söylüyordu: "Yataktayım ve tek istediğim uyumak," ve Dairon çok şaşırıyordu ve sık sık ona sesleniyordu fakat o yanıt vermiyordu.

Tinúviel o ipeksi saçlardan uykuyla dolu, çok çok önceleleri Güneş doğmadan önce annesinin giyip dans ettiğinden bile daha büyüleri, sisli siyah bir kaftan dokudu ve onunla parlak beyaz giysilerini kapladı ve hava büyüleri bir uykuyla doldu; geri kalanını bükerek büyük bir ip yaptı ve bunu evinin içindeki ağacın gövdesine bağladı ve böylece işi tamamlandı ve pence-resinden dışarı batıya doğru nehre baktı. Günışığı ağaçların ü-

zerinde solmaya başlamıştı ve alacakaranlık ormanı kaplarken yumuşak ve alçak sesle bir şarkı söylemeye başladı ve şarkı söylerken uzun saçını pencereden dışarı sarkıttı böylece uyku veren sisi aşağıdaki muhafızların başlarına ve yüzlerine dokundu ve sesine kulak veren muhafızlar birdenbire derin bir uykuya daldılar. Bunun üzerine Tinúviel karanlık giysilerini kuşandı bir sincap kadar sessiz, saçtan yapılmış ipten aşağı kayıverdi ve dans ederek köprüye vardı ve köprü muhafızları seslenmeye fırsat bulamadan o aralarında dans ediyordu; ve siyah kaftanının ucu onlara dokunduğunda uykuya daldılar ve Tinúviel dans eden ayaklarının onu götürebildiği kadar hızlı çok uzaklara kaçtı.

Tinúviel'in kaçtığı haberi Tinwelint'e ulaştığında öfkeyle karışık üzüntüsü öyle büyüktü ki tüm saray ayağa kalktı ve orman didik didik arandı fakat Tinúviel çoktan uzaklaşmış Gece Dağları'nın başladığı kasvetli tepelere yaklaşmak üzereydi; ve onun ardından giden Dairon'un sonsuza değin kaybolduğu ve bir daha Elfiness'e geri dönmediği bunun yerine Palisor'a yöneldiği ve orada güneyin kuru ve ormanlarında özlem dolu ve yalnız bir halde halen hafif büyülü müzikler çaldığı (6) söylenir.

Ancak Tinúviel ilerledikçe, yapmaya kalkıştığı şeyi ve başına gelebilecekleri düşündü ve korkuyla irkildi; sonra bir süre için geri döndü ve Dairon'un yanında olmasını dileyerek ağladı ve gerçekte onun da çok uzakta olmadığı Gece Ormanı'nda dev çamların arasında, daha sonra Túrin'in Beleg'i bir talihsizlik sonucu öldürdüğü yerde, kayıp bir şekilde dolaştığı söylenir. (7) Tinúviel şimdi o yerlerin yakınındaydı fakat o karanlık bölgeye girmedi ve cesaretini toplayarak yola devam etti ve varlığının büyüünden dolayı ve onunla birlikte yolculuk eden hayret ve uyku büyüü nedeniyle daha önce Beren'in karşılaştığı tehlikelerle karşılaşmadı; yine de bir genç kız için uzun ve kötü ve yorucu bir yolculuktu.

O günlerde Tevildo'nun dünyada tek bir derdinin olduğunu ve bunun da Köpek türü olduğunu sana söylemeye gerek var mı Eriol. Aslında bunların çoğu Kedilerin ne dostu ne de düşmanıydı zira onlar da Melko'nun hizmetkarları olmuşlar ve onun hayvanlarının tümü kadar vahşi ve acımasızdılar; gerçekten de en acımasız ve en vahşilerinden kurt ırkını yaratmıştı ve bunlar gerçekten de onun için çok değerliydi. O günlerde ve uzunca bir süre Angamandî'nin kapılarını bekleyen Kurtların babası, büyük gri kurt Karkaras Bıçak-diş değil miydi? Bununla birlikte Melko'ya boyun eğmeyen, ondan korkmayan veya İnsanların yaşadıkları yerlerde yaşayıp onları başlarına gelebilecek birçok kötülükten koruyan ya da Hisilómë ormanlarında dolaşan veya dağlık yerleri geçerek o zamanlarda bile Artanor bölgesine ve ötedeki topraklara ve güneye giden birçokları da vardı.

Bunlardan biri Tevildo'yu ya da asilzadelerinden ya da kullarından birini gördüğünde büyük bir uluma ve kovalamaca olurdu ve tırmanma ve saklanma konusundaki yetenekleri ve Melko'nun koruyucu gücü nedeniyle bir kedinin öldürüldüğü çok nadir görülürdü fakat aralarında büyük bir düşmanlık vardı ve o av köpeklerinden bazıları kediler arasında korkuyla anılırdı. Ama Tevildo hiçbirinden korkmazdı çünkü onların aralarından herhangi biri kadar güçlü ve daha çevik ve Köpeklerin Reisi Huan hariç daha hızlıydı. Huan o kadar hızlıydı ki bir keresinde, Tevildo'nun tüylerinin tadına bakmıştı. Tevildo bunu ona iri pençeleriyle açtığı derin bir yarayla ödetmiş olsa da Kedilerin Prensi'nin gururu zedelenmişti ve Köpeklerin Huan'ına büyük bir kötülük yapmayı arzuluyordu.

Bu yüzden, ilk önce ölesiye korkup kaçsa da Tinúviel'in ormanda Huan'a rastlamakla başına gelen kısmet çok büyüktü. Huan iki sıçrayışta onu yakaladı ve Kayıp Elflerin dilini yumuşak ve derin bir sesle konuşarak ona korkmamasını söyledi ve "Neden," dedi, "çok güzel bir Elfin genç kızını tek başına Kötülük Aynu'sunun evinin bu kadar yakınında dolaşırken görü-

yorum? Buraların bir yoldaşla bile çok kötü yerler olduğunu ve yalnızlar için ölüm demek olduğunu bilmiyor musun, küçüğüm?”

“Bunu biliyorum,” dedi, “burada oluşumun sebebi yolculuk etmeyi sevmem değil, ben yalnızca Beren’i arıyorum.”

“Öyleyse,” dedi Huan, “Beren hakkında ne biliyorsun ya da çok eski zamanlardan beri benim bir arkadaşım olan, Elflerin avcısı Egnor bo-Rimion’un oğlu Beren’den mi bahsediyorsun?”

“Hayır, benim Beren’imin senin arkadaşın olup olmadığını bile bilmiyorum, ben yalnızca, babamın evinin yakınındaki ormanda tanıdığım, Keskin Tepeler’in ardından gelen Beren’i arıyorum. Şimdi o gitti ve annem Gwendeling bilgeliğine dayanarak Kedilerin Prensi Tevildo’nun acımasız evinde bir köle olduğunu söylüyor; ve bu doğru mu yoksa şimdi başına daha kötü şeyler mi geldi bilmiyorum ve hiçbir planım olmasa da onu bulmaya gidiyorum.”

“Öyleyse ben sana bir tane yapacağım,” dedi Huan, “ancak bana güven, çünkü ben, Tevildo’nun baş düşmanı Köpek Huan’ım. Şimdi bir süre benimle birlikte ormanın gölgesinde dinlen ve ben de derinlemesine düşüneceğim.”

Ve sonra Tinúviel onun dediği gibi yaptı ve gerçekten de Huan başında beklerken uzun bir süre uyudu çünkü çok yorgundu. Fakat bir süre sonra uyanarak: “Çok oyalandım. Gel, ne düşündün, Ey Huan?” dedi.

Ve Huan dedi ki: “Karanlık ve zor bir mesele bu ve ancak şu planı tasarlayabildim. Eğer cesaret edebiliyorsan güneş tepedeyken ve Tevildo ve ev halkının çoğu kapılarının önündeki teraslarda uyuklarken sessizce Prensini yaşadığı yere git. Orada, bir şekilde Beren’in annenin sana söylediği gibi hâlâ içeride olup olmadığını öğren. Ben buradan az ötede ormanın içinde gizleneceğim ve sen de Tevildo’nun karşısına çıkarak bana bir iyilik yapmış ve kendi isteklerinin gerçekleşmesine yardım etmiş olacaksın, Beren orada olsa da olmasa da ona bu yerde hasta yatan Köpek Huan’a rastladığını söyle. Ona burayı tarif

etme eğer başarabilirsen, onu buraya kendin getirmelisin. On-
dan sonra sen ve Tevildo için planladığım şeyi göreceksin. Be-
nim düşünceme göre böyle bir haber getirdiğin için Tevildo sa-
na sarayındayken kötü davranmayacak ya da seni orada tut-
maya çalışmayacak.”

Böylece Huan hem Tevildo’yu yaralamayı ya da şanslı
yaver giderse öldürmeyi hem de gerçekte Hisilómé’un av kö-
peklerinin sevdiği Egnor’un oğlu Beren olduğunu sandığı Be-
ren’e yardım etmeyi tasarlamıştı. Gwendeling’in ismini duyup
böylece bu genç kızın orman perilerinin prensesi olduğunu an-
layınca ona yardım etmek istemiş ve tatlılığına kalbi ısınmıştı.

Tinúviel cesaretini toplayarak gizlice Tevildo’nun salon-
larının yakınına gitti ve cesaretine hayran kalan Huan planının
izin verdiği yere kadar fark ettirmeden onu izledi. Ama sonun-
da kız onun görüş alanından uzaklaşıp ağaçların korumasından
ayrılarak uzun çimlerle kaplı çalılıkların olduğu, tepelerin ya-
macına doğru uzanan bir bölgeye vardı. O kayalık çıkıntının ü-
zerinde güneş parılıyordu ancak arkasındaki tepelerin ve
dağların üzerinde kara bir bulut dolaşıyordu, çünkü orası
Angaman-di’nin olduğu yerdi; ve Tinúviel korkusundan yuka-
rındaki karaltıya bakmaya cesaret edemeden yoluna devam etti
ve toprak gittikçe yükseliyor ve çimler seyrekleşiyor ve kaya-
lıklaşıyordu sonunda yol bir uçuruma vardı bir yanı dimdikti
ve orada taşlık bir şelfin üzerinde Tevildo’nun kalesi duruyor-
du. Oraya giden bir patika yoktu ve bulunduğu yer taraça tara-
ça ormana doğru uzanıyordu böylece kapılarına ulaşmak için
birçok büyük atlayış yapmak gerekiyordu ve kaleye yaklaşıp-
tıkça taraçalar daha da dikleşiyordu. Evin çok az penceresi var-
dı ve zemin katında hiç yoktu - ve kapı da havada İnsanların
evlerinde üst kat pencerelerinin bulunduğu yerdeydi; fakat ça-
tının güneş alan pek çok geniş ve düz alanı vardı.

Tinúviel kederli bir halde en alçak taraçada gezinip ka-
ranlık eve korku içerisinde baktığı sırada, karşısına taşlar ara-

sında güneşte yatan ve uyur görünen yalnız bir kedi çıktı. Yaklaştıkça sarı gözlerinden birini açıp ona göz kırptı ve sonra kalkıp gerinerek kıza doğru birkaç adım attı ve: "Nereye böyle küçük kız - Ekselansları Tevildo ve asilzadelerinin güneşlenme alanına izinsiz girdiğinin farkında değil misin?" dedi.

Tinúviel çok korkmuştu fakat olabildiğince cesur bir yanıt verdi: "Bunu biliyorum, lordum" dedi - ve bu, yaşlı kediye çok memnun etti çünkü aslında yalnızca Tevildo'nun kapıcısıydı - "fakat iyilik gösterip beni Tevildo'nun huzuruna götürmenizi rica edeceğim - uyuyor bile olsa," dedi, zira kapıcı şaşkınlıkla, kuyruğunu sallayarak red cevabı vermişti. "Söyleyeceklerim çok gizli ve acil önem taşıyor. Beni ona götürün, lordum," diye yalvardı ve bunun üzerine kedi öyle yüksek sesle mırladı ki Tinúviel çirkin kafasını okşamaya cesaret etti ve bu kendisinininkinden ve Dünyadaki tüm köpeklerinkinden çok daha büyüktü. Bu şekilde yalvarılan Umuiyan, ismi buydu: "Öyleyse benimle gel," dedi ve Tinúviel'i aniden giysisinin omuzundan tutarak dehşet içerisinde kalan kızı sırtına attı ve ikinci taraçaya sıçradı. Burada durdu ve Tinúviel sırtından inerken: "Şansın varmış ki bu öğleden sonra lordum Tevildo evinden uzaktaki bu aşağı taraçada uzanıyor, zira üzerime büyük bir yorgunluk ve uyuma isteği çöktü, korkarım seni daha fazla taşıyamayacağım" dedi; Tinúviel'in üzerinde siyah sisten kafanı vardı.

Bunları söyledikten sonra Umuiyan* taraça boyunca ilerleyip onu pişirme taşından yapılmış bir divanın üzerinde ve kötülük dolu gözleri kapalı Tevildo'nun korkunç gövdesinin uzandığı bir açıklığa götürmeden önce uzun uzun esnedi ve gerindi. Kapıcı kedi Umuiyan, ona doğru giderek yavaşça kulağına şunları söyledi: "Lordum, size önemli haberler getiren bir genç kız keyfinizi bekliyor, hayır cevabımı da kabul etmiyor." Bunun üzerine Tevildo bir gözünü yarı açarak öfkeyle kuyru-

* Yukarıda Umuiyan yazılan isim parantez içerisindeki Gumniow'dur.
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

ğunu oynattı - "Ne söyleyeceksin - çabuk ol," dedi, "Çünkü gelip Kedilerin Prensi Tevildo'nun seni dinlemesini isteyecek bir saat değil bu."

"Hayır, lordum," dedi Tinúviel titreyerek, "kızmayın; söyleyeceklerimi duyduğunuz zaman kızacağınızı sanmıyorum, fakat öyle ince bir mesele ki rüzgarların estiği bu yerde fısıltıyla bile söylenmemesi daha iyi olur," ve Tinúviel sanki korkuyormuşçasına ormana doğru bir bakış attı.

"Hayır, git buradan," dedi Tevildo, "Köpek kokuyorsun ve bugüne kadar köpeklerle ilişkisi olan bir periden bir kediye ne iyi haber gelmiştir?"

"Ama efendim, köpek kokuyor olmam şaşılacak bir şey değil, çünkü kısa süre önce birinden kaçtım - ve aslında size söyleyeceğim, ismini bildiğiniz çok güçlü bir köpek." Bunun üzerine Tevildo kalkıp oturdu ve gözlerini açtı ve etrafına bakındı ve üç kez gerindi ve sonunda kapıcı kediye Tinúviel'i içeri getirmesini söyledi; ve Umuiyan daha önce yaptığı gibi onu sırtına aldı. Şimdi Tinúviel büyük bir korku içerisindeydi istediği şeyi gerçekleştirmiş, Tevildo'nun kalesine girme ve belki de Beren'in orada olup olmadığını anlama şansını elde etmişti, bundan sonrası için hiçbir planı yoktu ve başına gelecekleri bilmiyordu - doğruyu söylemek gerekirse eğer yapabilse kaçardı; fakat kediler taraçalardan yukarı kaleye doğru çıkmaya başlamışlardı ve Umuiyan sırtında Tinúviel'le bir sırayış sonra bir sırayış daha yaptı ve üçüncüsünde ayağı tökezleyince Tinúviel korkuyla bağırdı ve Tevildo: "Umuiyan, seni beceriksiz, sorun nedir? Eğer bu kadar çabuk yaşılanıyorsan benim için çalışmayı bırakma zamanın geldi demektir." Fakat Umuiyan: "Hayır lordum, ne olduğunu bilmiyorum ama gözlerimin önüne bir sis perdesi indi ve başım ağırlaştı," dedi ve bir sarhoş gibi sendeledi böylece Tinúviel sırtından kaydı ve kedi oracıkta bir ölü gibi uyuyakaldı; fakat Tevildo çok öfkelenmişti ve hiç de nazik olmayan bir şekilde Tinúviel'i kavrayıp onu kapılara kendisi taşıdı. Ardından büyük bir sırayışla içeriye atla-

dı ve genç kızı yere bırakarak karanlık yollarda ve geçitlerde korkunç bir şekilde yankılanan bir nara attı. Derhal içeriden ona doğru aceleyle koştular ve bazılarını Umuiyan'ın olduğu yere gidip onu bağlamalarını ve kayalıklardan aşağı atmalarını söyledi: "en keskin olduğu kuzey tarafından, çünkü artık bir işime yaramıyor," dedi, "yaşlılıktan adım atamaz hale gelmiş"; ve Tinúviel bu yaratığın acımasızlığı karşısında titredi. Ancak konuşurken kendisi de esnedi ve ani bir uyuşuklukla yere yığıldı ve diğerlerine Tinúviel'i içerideki belli bir odaya götürmelerini söyledi ve bu oda Tevildo'nun en önemli asilzadeleleriyle birlikte oturup yemek yediği yerdi. Kemiklerle doluydu ve kötü kokuyordu; içeride hiç pencere yoktu ve bir kapı vardı; ancak büyük mutfaklara açılan bir ambar ağzı vardı ve oradan kırmızı bir ışık sızıyor ve içeriye belli belirsiz aydınlatıyordu.

Tinúviel, kediler onu orada bıraktığında öyle korkuyordu ki bir süre yerinden kıpırdayamadı fakat kısa süre sonra karanlığa alışarak etrafına bakındı ve geniş bir eşiği olan ambar ağzını gözden geçirip eşiğe sıçradı, eşik çok yüksek değildi ve o çevik bir Elf'di. İçeriye bakınırken, çünkü aralık bırakılmıştı, geniş kemerli mutfakları ve orada yanan büyük ateşleri ve daima orada çalışanları gördü ve çoğu kedi idi - fakat o da ne, orada büyük bir ateşin yanında Beren duruyordu ve çalışmaktan kir pas içerisindeydi ve Tinúviel oturup ağladı fakat henüz bir şeye cesaret edemedi. Gerçekten de oturduğu anda odanın içerisinde birden Tevildo'nun kaba sesi duyuldu: "Melko adına bu çılgın Elf de nereye kaçtı," bunu duyan Tinúviel duvar kenarına büzüldü fakat Tevildo oturduğu yerde onu gördü ve bağırdı: "Demek küçük kuş artık ötmüyor; buraya gel yoksa seni yakalamak zorunda kalırım, Elflerin benimle alay etmek için karşıma çıkmalarına müsaade etmeyeceğim."

Bunun üzerine yarı korkudan yarı berrak sesi Beren'e ulaşabilir umuduyla Tinúviel birden çok yüksek sesle konuşmaya ve hikayesini anlatmaya başladı öyle ki sesi odada çınlıyordu; fakat "Sessiz ol, sevgili genç kız," dedi Tevildo, "eğer me-

sele dışarıda söylenemeyecek kadar gizliyse içeride de bağırlanması gerekir." Bunun üzerine Tinúviel:"Benimle böyle konuşmayın, Ey kedi, Kedilerin güçlü Efendisi de olsan, ben seni memnun etmek için yolumu bırakıp gelen Periler Prensesi l'inúviel'im," dedi. Bu sözler üzerine ve bunları öncekinden de daha yüksek sesle bağırarak söylemişti, birkaç metal kap ve çanak çömleğin aniden düşmesiyle mutfaktan büyük bir tangırtı duyuldu ve Tevildo hırladı:"Elf Beren ahmağı düştü. Melko beni bunlardan kurtarsın" - ama Tinúviel, Beren'in duyduğunu ve hayrete kapıldığını tahmin ederek korkularını bir kenara bıraktı artık cesaretinden dolayı pişmanlık duymuyordu. Bununla birlikte Tevildo kibirli sözleri karşısında çok öfkelenmişti ve eğer önce hikayesinden ne çıkar sağlayabileceğini umursamasaydı Tinúviel için işler o anda kötüye gidebilirdi. Gerçekten de o andan itibaren büyük bir tehlike içerisindeydi çünkü Melko ve tüm tebaası Tinwelint ve halkını yasa dışı kabul ediyorlardı ve onları tuzağa düşürmekten ve onlara acımasızca davranmaktan büyük zevk alırlardı bu nedenle Tevildo Tinúviel'i lordunun önüne çıkartmakla efendisinin büyük beğenisini kazanabilirdi. Gerçekten de ismini söylemekte acele etmişti kendi işini bitirdikten sonra Tevildo'nun yapmayı planladığı şey buydu ancak doğruyu söylemek gerekirse o gün kafası yerinde değildi ve Tinúviel'in ambar ağzının eşiğine tünemiş olması onu hayrete düşürmedi; Beren'le ilgili de daha fazla düşünmedi çünkü aklı Tinúviel'in ona anlatacağı hikayedeydi. Bu nedenle öfkesini gizleyerek dedi ki, "Hayır, Hanıme-fendi, kızmayın, gelin, gecikme arzumu kamçıladi - bana söyleyeceğiniz şey nedir, kulaklarım şimdiden seğirmeye başladılar."

Tinúviel: "Kaba ve vahşi bir hayvan var, adı Huan" dedi ve ismi duyar duymaz Tevildo'nun sırtı kamburlaştı ve tüyleri kabardı ve çatırdadı ve gözleri kırmızı parlıyordu - "ve," diye devam etti, "bu hayvanın kudretli Kedilerin Prensi, lordum Tevildo'nun evinin çok yakınındaki ormanda bulunmasına

müsade edilmesi bana utanç verici geliyor"; fakat Tevildo dedi ki: "Müsade edilmiş değil ve oraya ancak kaçak girmiştir."

"Nasıl olur," dedi Tinúviel, "şimdi orada, ancak sanırım sonunda hayatının sonuna gelmiş zira ormanda giderken büyük bir hayvanın hastalıktan inleyerek yerde yatmakta olduğunu gördüm - bir de ne göreyim yerde yatan Huan'dı ve kötü bir büyü ya da bir hastalık onu pençelerine almış halde ormanda, buradan bir mil batıda küçük bir vadide çaresiz bir halde yatıyor. Eğer bu hayvan ona yardım etmek için yaklaştığımda üzerime atılıp beni ısırmaya kalkışmasaydı belki de sizi rahatsız etmezdim ama bana öyle geliyor ki böyle bir yaratık başına gelebilecek her şeyi hakediyor."

Tinúviel'in tüm söyledikleri Huan'ın önceden tasarladığı büyük bir yalandı ve Eldar genç kızları yalan söylemeye alışkın değildiler; fakat ne bir Eldar'ın ne de daha sonra Beren'in onu bu hususta suçladığını hiç duymadım ve ben de onu suçlamıyorum çünkü Tevildo kötü bir kedi idi ve Melko tüm varlıkların en kötü ruhlusuydu ve Tinúviel onların elinde korkunç bir tehlikedeydi. Bununla birlikte Tevildo usta ve büyük bir yalancıydı ve tüm hayvanların ve yaratıkların yalanları ve ince tarafları konusunda öyle derin bir bilgiye sahipti ki kendisine söylenenlere inanıp inanmaması gerektiğini genellikle bilmezdi ve inanmak istedikleri haricinde hiçbir şeye inanmamak gibi bir alışkanlığı vardı bu nedenle daha dürüst olanlar tarafından sık sık aldatılırdı. Şimdi Huan'ın hikayesi ve çaresizliği onu öyle memnun etmişti ki doğru olduğuna inanmayı arzuluyordu ve en azından sınamakta kararlıydı; yine de ilk önce bunun bu kadar gizlilik gerektirmeyen önemsiz bir mesele olduğunu ve bu kadar zahmete katlanmadan dışarıda da konuşulabileceğini söyleyerek ilgisiz göründü. Fakat Tinúviel, Kedilerin Prensi Tevildo'nun, Huan'ın kulaklarının en ufak sesi, her şeyden çok da bir kedinin sesini bir fersah öteden bile duyabildiğini öğrenmeye ihtiyacı olduğunu düşünmediğini söyledi.

Bunun üzerine Tevildo hikayesine inanmamış gibi yaparak Tinúviel'den Huan'ın tam olarak nerede bulunabileceğini öğrenmeye çalıştı fakat Tinúviel kaleden kaçabilmesinin tek umudunun bu olduğunu görerek yalnızca belirsiz cevaplar verdi ve sonunda Tevildo merakına yenik düşerek ve eğer söyledikleri doğru çıkmazsa başına gelecek kötü şeyler hakkında tehditler savurarak asilzadelerinden ikisini çağırttı, bunlardan biri Oikeroi idi, vahşi ve savaşçı bir kedi idi. Sonra üçü Tinúviel'le birlikte oradan ayrıldılar, Tinúviel bu sefer büyütlü siyah giysisini çıkartıp katladı, öyle ki, büyüklüğüne ve yoğunluğuna rağmen küçücük bir mendil gibi görünüyordu (o kadar yetenekliydi) ve böylece bir aksilik olmadan Oikeroi'nin sırtında taraçalardan geçti ve bu kez taşıyıcısını uyku bastırmadı. Onun söylediği doğrultuda ormanda sürünerek ilerlediler ve kısa süre sonra Tevildo köpek kokusu alır ve tüyleri kabarır ve iri kuyruğunu sallar fakat sonra yüksek bir ağaca tırmanıp oradan aşağıya, Tinúviel'in onlara gösterdiği küçük vadiye bakar. Orada gerçekten de Huan'ın inleyerek yüzükoyun yatan iri gövdesini görür ve büyük bir neşe ve aceleyle aşağı iner ve sabırsızlandığından şimdi Huan için çok büyük bir endişe içinde olan ve çalıların ardına gizlenen Tinúviel'i unuttur. Tevildo ve iki yoldaşının planı, sessizce farklı yönlerden vadiye girmek ve böylece hepsinin birden ansızın üzerine atılmasıyla Huan'ı gafil avlayarak öldürmek ya da eğer dövüşemeyecek kadar kötü durumdaysa onunla oynayıp işkence etmektir. Öyle de yaptılar, fakat tam üzerine atılırken Huan müthiş bir ulumayla havaya sıçradı ve çenesiyle Oikeroi denen kedinin boynunu kaptı ve Oikeroi öldü; fakat asilzadelerden diğeri uluyarak büyük bir ağacın tepesine kaçtı ve böylece Tevildo tek başına Huan'la karşı karşıya kaldı ve böylesi bir karşılaşmayı beklemiyordu, ancak Huan hızla üzerine gelerek kaçmasına fırsat vermedi ve ormandaki açıklıkta vahşice dövüştüler ve Tevildo korkunç bir ses çıkardı; fakat sonunda Huan onu boğazından yakaladı ve eğer körlemesine savurduğu pençeleri Huan'ın gözünü kör etmeseydi ora-

cıkta ölebilirdi. Huan havladı ve Tevildo korkunç çığlıklar atarak sert bir çekişle sıyrıldı ve yoldaşının yaptığı gibi yakında duran uzun ve pürüzsüz bir ağacın üzerine sıçradı. Huan büyük acısına rağmen bir sıçrayışta ağacın altına gelerek şiddetle ulur ve Tevildo yukarıdan ona lanetler eder ve kötü sözler savurur.

Bunun üzerine Huan: "Hey, Tevildo, bunlar avlamaya alışkın olduğun sefil fareler gibi çaresizken yakalayıp öldürmeyi düşündüğün Huan'ın sözleri - yalnız ağacının tepesinde sonsuza değin kal ve yaralarınla kan kaybından öl ya da aşağı gel ve dişlerimi yeniden hisset. Ama eğer her ikisini de beğenmediysen bana Periler Prensesi Tinúviel'in ve Egnor oğlu Beren'in nerede olduğunu söyle zira bunlar benim dostlarımdır. Bunlar - sana hakettiğinin çok üstünde bir değer biçmek de olsa - sana karşılık fideye olacaklardır," dedi.

"Eğer kulaklarım beni yanıltmıyorsa o lanet olası Elf şuradaki çalıların ardında inlemekte," dedi Tevildo, "ve Beren sanırım kalemin mutfaklarında aşçım Miaule tarafından bir saat önceki beceriksizliği yüzünden esaslı bir şekilde tırmalanmakta."

"Öyleyse onları sağ salım bana verirsen," dedi Huan, "sen de salonlarına sağ salım dönebilir ve bir zarar görmeden kendini yalamaya devam edebilirsin."

"Teminat olarak burada bulunan asilzadem onları senin için getirecek," dedi Tevildo, fakat Huan: "Tabii, beraberinde tüm kabileni ve Ork ordularını ve Melko'nun belalarını da getirsin değil mi. Hayır, beni budala mı sandın; bunun yerine Tinúviel'e bir şey vereceksin ve Beren'i o getirecek, yok eğer beğenmediysen burada kalacaksın demektir," diye hırladı. Bunun üzerine Tevildo altın tasmaşını aşağı atmak zorunda kaldı - hiçbir kedinin saygısızlık gösteremeyeceği bir işaretti bu, fakat Huan: "Hayır, bundan daha fazlası gerekiyor, çünkü o tüm halkını seni aramaya çıkması için harekete geçirecek," dedi ve Tevildo bunu biliyordu ve öyle olmasını umut etmişti. Sonunda

yorgunluk ve açlık ve korku Melko'nun hizmetindeki bir prens olan bu kibirli kedinin üstesinden gelerek kedilerin sırrını ve Melko'nun kendisine emanet ettiği büyüü ele vermesini sağladı; ve bunlar kötülük dolu evinin taşlarını bir arada tutan ve kedi türünün tüm hayvanlarını egemenliği altında tutarak onları doğalarının ötesinde kötü bir güçle dolduran büyüü sözlerdi; uzun zamandır Tevildo'nun hayvan kılığına girmiş kötü yürekli bir peri olduğu söyleniyordu. Bu yüzden sözcükleri söylediğinde Huan'ın kahkahaları ormanda yankılandı çünkü kedilerin gücünün sonunun geldiğini biliyordu.

Tinúviel, Tevildo'nun altın tasmaıyla birlikte hızla kapıların önündeki en alt taraçaya gitti ve orada durup berrak sesiyle büyüü söyledi. Ve hey, etraf kedi sesleriyle doldu ve Tevildo'nun evi sarsıldı; ve oradan içeride yaşayanlardan bir grup geldi ve hepsi de çelimsiz bir hale gelmişti ve Tevildo'nun tasmaını sallayarak önlerinde kendinden emin bir şekilde Tevildo'nun Huan'a söyleyip kendisinin de işittiği sözleri söyleyen Tinúviel'den korkuyorlardı ve ondan korkup kaçtılar. Ama o: "Haydi, bu salonlarda tutsak tüm Elf halkından olanlar ve İnsan oğulları buraya getirilsin," dedi ve bunun üzerine Beren oraya getirildi fakat esaret altında beli bükülmüş ve kör olmuş ancak tüm şarkılarda söylendiğine göre dünyada kulakları en iyi işiten yaşlı bir Cüce olan Gimli haricinde diğer kölelerden hiç kimse yoktu. Gimli bir değneğe yaslanarak geldi ve Beren ona yardım etti fakat Beren paçavralar içerisindeydi ve yorgunluktan ve açlıktan bitkin düşmüştü ve elinde ev sarsıldığında ve tüm kedilerin sesleri duyulduğunda başına yeni bir kötülük geleceğinden korkarak mutfaktan aldığı büyük bir bıçak vardı; fakat ondan korkan kedilerin arasında Tinúviel'i ve Tevildo'nun büyük tasmaını görünce çok şaşırdı (8) ve ne düşüneceğini bilemedi. Tinúviel çok sevinmişti ve: "Ey Keskin Tepeler'in ardından gelen Beren şimdi benimle dans edecek misin - ama burada değil." Ve Beren'i oradan uzaklara götürdü ve tüm kediler ulumaya ve inlemeye koyuldular öyle ki Huan ve

Tevildo ormandan bunu duydular, fakat hiçbirini onları izlemedi ya da rahatsız etmedi çünkü korkuyorlardı ve Melko'nun büyüü kaybolmuştu.

Daha sonra Tevildo titreyen yoldaşıyla birlikte evine döndüğünde buna çok eseflendiler çünkü Tevildo'nun öfkesi korkunçtu ve kuyruğunu savurdu ve orada duran herkesi pençesinden geçirdi. Köpek Huan, delilik gibi görünse de, Beren ve Tinúviel ormandaki açıklığa gelince daha fazla dövüşmeden kötü Prensini geri dönmesine mücadele etti ama büyük altın tasmayı kendi boynuna astı ve Tevildo en çok buna sinirlendi çünkü içerisinde büyük bir büyüü güç saklıydı. Huan bu durumdan hiç hoşlanmasa da Tevildo yaşamaya devam etti fakat Huan artık kedilerden korkmuyordu ve o günden beri bu tür köpeklerden kaçır ve köpekler Tevildo'nun Angamandi yakınlarındaki ormanda kendini küçük düşürmesinden beri onları hor görürler; ve bu Huan'ın yaptığı en büyük iştir. Gerçekten de Melko daha sonra tüm bu olanları duymuş ve Tevildo'yu ve halkını lanetleyerek huzurundan kovmuş ve o günden beri ne bir lordları ne efendileri ne de bir dostları olmamıştır, sesleri ağlamaklı ve acıdır çünkü kalpleri çok yalnız ve acı ve kederle doludur; yine de orada bulunan tek şey karanlıktır ve iyilikten ise eser yoktur.

Ancak o sırada anlatılan hikaye, Tevildo'nun baş arzusunun Beren ve Tinúviel'i yeniden ele geçirmek ve Huan'ı öldürüp kaybettiği sihri ve büyüü geri kazanmak olduğunu söylüyor, çünkü Melko'dan çok korkuyordu ve efendisinden yardım istemeye ve yenilgisini ve büyüü ele verdiğini açıklamaya cesaret edemezdi. Bunun farkında olmayan Huan, hem o yerlerden hem de dünyada olup biten pek çok şey gibi olanların Melko'nun kulağına hemen gideceğinden korkuyordu; bu yüzden Tinúviel ve Beren Huan'la birlikte oradan uzaklaştılar ve aralarında büyük bir dostluk oluştu ve bu yaşamla birlikte Beren, yeniden gücünü kazandı ve köleliğinden eser kalmadı ve Tinúviel onu seviyordu.

Yine de o günler vahşi, sert ve çok yalnız geçiyordu çünkü hiçbir Elf ya da İnsan yüzü görmüyorlardı ve sonunda Tinúviel annesi Gwendeling'i ve kadim evlerinin yakınındaki ormanın üzerine alacakaranlık çökerken çocuklarına söylemeyi alışkanlık edindiği o tatlı büyütlü şarkıları çok özlemeye başladı. Ormanda kaldıkları tatlı açıklıklarda(9), sık sık kardeşi Dairon'un flütünün sesini duyduğunu sanıyor ve kalbini bir hüznün sarıyordu. Sonunda Beren'e ve Huan'a: "Evime dönmemliyim," dedi ve bunun üzerine Beren'in kalbi acıyla burkuldu çünkü ormanda köpeklerle birlikte (birçokları daha Huan'a katılmıştı) yaşadıkları hayatı seviyordu ama Tinúviel orada olmadıkça bir anlamı yoktu.

Huan, nihayet Tinúviel'e şunları söyledi: "Asla seninle birlikte Artanor topraklarına dönemem - bir Silmaril taşımadığım sürece seni aramak için ardından da gelemem tatlı Tinúviel; ve bu artık asla gerçekleşemez çünkü ben Melko'nun sarayından kaçtım ve uşakları beni görürse en kötü acıların tehlikesiyle karşı karşıyayım," dedi. Tinúviel'den ayrılacağı için kalbi sızlayarak bunları söylemişti ve Tinúviel kararsız kalmıştı, ne Beren'i bırakmak ne de bu şekilde sonsuza değin sürgünde yaşamak düşüncesine katlanabiliyordu. Böylece uzunca bir süre oturup üzüntü içinde düşündü ve konuşmadı, sonunda Beren yanına oturup: "Tinúviel, yapabileceğimiz tek bir şey var - o da gidip bir Silmaril bulmak," dedi; bunun üzerine Tinúviel Huan'a dönüp yardım ve tavsiyesini istedi, fakat o sessizdi ve bu işte yalnızca kötülük görüyordu. Yine de sonunda Tinúviel ona yalvarıp ormandaki kavgada öldürdüğü Oikeroi'un postunu istedi; Oikeroi çok büyük bir kedi idi ve Huan postu bir ganimet olarak yanında taşıyordu.

Tinúviel tüm becerisini ve peri büyülerini bir araya toplar ve Beren'i bu postun içerisine diker ve onu büyük bir kediye benzetir ve ona bir kedi gibi oturup yayılmayı, yürüyüp sıçramayı ve koşmayı öğretir; ta ki sonunda bu görüntü karşısında Huan'ın bile bıyıkları diken diken olana değin ve Beren ve Ti-

núviel buna çok gülerler. Fakat Beren gerçek bir kedi gibi tıslamayı ve inlemeyi ya da mırlamayı hiçbir zaman öğrenemedi ne de Tinúviel kedi postunun ölü gözlerinde bir parıltı canlandırabilirdi - "bununla yetinmek zorundayız," dedi, "ve ağzını açmadığın sürece soylu bir kedinin havasına sahipsin."

Ve sonra Huan'la vedalaşıp Melko'nun sarayına doğru yola koyuldular, yolculuklarına sık sık ara veriyorlardı çünkü Beren Oikeroi'un postunun içinde kendisini çok sıcak hissediyordu ve büyük bir rahatsızlık içerisindeydi, Tinúviel uzun zamandır olmadığı kadar neşeliydi, Beren'i okşuyor ya da kuyruğunu çekiyordu, Beren de karşılık olarak, kuyruğunu istediği kadar sert savuramadığı için kızıyordu. Ama gürültüler, derinden gelen sesler ve çalışan on binlerce demircinin çekiş sesleri onlara sonunda Angamandi'ye yaklaştıklarının haberini verdi. Esir Noldoli'nin durmadan çalıştığı odalar yakındaydı ve buradaki hüznün ve karanlık öyle büyüktü ki cesaretleri kırıldı, fakat Tinúviel bir kez daha derin uykular saçan siyah giysisine büründü. Angamandi'nin kapıları demirden yapılmıştı ve korkunç görünüyordu, üzerine bıçaklar ve sivri çubuklar yerleştirilmişti ve önlerinde dünyanın en büyük kurdu, hiçbir zaman uyumayan Bıçak-diş Karkaras duruyordu; ve Karkaras yaklaşan Tinúviel'i görünce hırlamaya başladı ancak kediyi umursamadı çünkü kedileri pek önemsemezdi ve onlar hep içeri girip çıkarlardı.

"Hırlamayı bırak, Ey Karkaras," dedi, "çünkü lordum Melko'yu görmeye geldim ve asilzadesi Tevildo da bana eşlik ediyor." Kara kaftan ısıldayan güzelliğini gizliyordu ve Karkaras pek endişelenmemişti yine de alışkanlığı olduğu üzere koklamak için ona yaklaştı ve giysisi Eldar'ın tatlı kokusunu gizleyemezdi. Bu yüzden, Tinúviel hemen büyülü bir dansa başladı ve peçesinin siyah eteklerini hayvanın gözlerine değdirince, bacakları uykuyla titredi ve düşüp uyuya kaldı. Tinúviel, Karkaras, kendini küçük bir yavruyken Hisilómë ormanlarında kovalamaca oynarken gördüğü derin rüyalara dalana değin

bekledi ve sonra ikili, kara kapıdan içeri girdi ve gölgelerle dolu dönemeçli yollardan aşağı güçlkle inip sonunda Melko'nun karşısına çıktılar.

O karanlıkta kimse, Beren'in asilzade Tevildo olmadığından kuşkulandı, gerçekte Oikeroi daha önce pek çok ke-reler Melko'nun sarayına gelmişti, öyle ki kimse ona dikkat etmedi ve o da kimseye görünmeden sinsice AINU'nun koltuğunun altına doğru yürüdü fakat, orada bulunan yılanlar ve kötülük dolu şeyler onu öyle korkuttu ki yerinden kıpırdayamadı.

Neyse ki her şey yolunda gitmişti eğer Tevildo Melko'nun yanında olsaydı hileleri ortaya çıkardı - Tevildo'nun, yenilgisi Angamandi'de duyulursa ne yapacağını bilmez bir halde sarayında oturduğundan habersiz olduklarından bu tehlike akıllarına gelmişti; ama Melko Tinúviel'i görüp: "Bir yarasa gibi sarayımda oradan oraya uçuşan sen de kimsin? Buraya ait olmadığına göre içeri nasıl girdin?" dedi.

"Hayır, henüz buraya ait değilim," dedi Tinúviel, "fakat, iyiliğinize sığınarak, lordum Melko, belki de bundan sonra olabilirim. Yasalara karşı gelen Tinwelint'in kızı Tinúviel olduğumu biliyor olmalısınız ve o beni sarayından kovdu çünkü o zorba bir Elf ve sevgim onun emrinde değil."

Doğruyu söylemek gerekirse Melko, Tinwelint'in kızının kendi ayaklarıyla onun evine, korkunç Angamandi'ye gelmiş olmasından hayrete düşmüştü ve ters bir şeyler olmasından kuşkulananarak ona ne istediğini sordu: "babanın ya da onun halkının burada sevilmediğini ve benden güzel sözler ve aferin beklememen gerektiğini" dedi, "bilmiyor musun?"

"Babam da öyle söylemişti," dedi, "fakat ona neden inanayım ki? Bakın, ince danslar konusunda yetenekliyim ve şimdi sizin önünüzde dans etmek istiyorum, lordum, çünkü o zaman sizi neşelendirmek için küçük dansçı Tinúviel'i çağıracağınız zamana kadar salonlarınızda yaşayacak mütevazı bir köşeyi seve seve bahşedeceğinize inanıyorum."

“Hayır,” dedi Melko, “bana göre böyle şeylerin pek bir değeri yok; fakat madem dans etmek için bu kadar yol geldin, dans et, sonrasına bakarız,” ve ardından yüzünde korkunç bir bakış belirdi, çünkü karanlık zihninde bir kötülük tasarlıyordu.

Ve Tinúviel, ne daha önce ne daha sonra, ne kendisinin ne de bir başka cin ya da peri ya da bir elf'in yapmadığı bir dansa başladı ve bir süre sonra Melko bile hayran bakışlarını ayıramadı. Salonun etrafında, kırlangıç kadar hızlı, yarasa kadar sessiz ve yalnızca Tinúviel'in olabileceği kadar büyümlü bir güzellikte gezindi, Melko'nun bir yanında, bir önünde, bir arkasındaydı ve sisli örtüsü yüzüne dokundu ve gözlerinin önünde dalgalandı ve duvarların etrafında oturanlar ya da ayaktakiler birer birer uykuya yenik düşerek kötü kalplerinin arzuladığı derin düşlere daldılar.

Koltuğunun altındaki yılanlar taş kesti, henüz ayaklarının dibindeki kurtlar esneyip uykuya daldılar ve Melko büyülenmiş bir şekilde izliyor fakat uyumuyordu. Bunun üzerine Tinúviel gözlerinin önünde daha da hızlı bir dansa başladı ve dans ederken çok alçak ve mükemmel bir sesle Gwendeling'in ona çok önce öğrettiği, genç erkek ve kızların, Altın Ağaç solup Silpion parıldadığında, Lórien'in bahçelerindeki selvilerin altında söyledikleri bir şarkıyı söyledi. İçinde bülbüllerin sesi vardı ve rüzgara kapılmış bir tüy kadar hafif adımlarıyla gezindikçe pek çok hafif koku sanki o pis kokulu yerin havasını dolduruyordu; ne öyle bir ses, ne de o güzellikte bir görüntü bir daha orada görülmedi ve Ainu Melko, tüm gücüne ve haşmetine rağmen Elf kızının büyüüne yenik düştü ve gerçekten de orada olsa Lórien'in bile gözkapakları ağırlaşrdı. Ve Melko uyuklayarak öne doğru eğildi ve en sonunda derin bir uykuya dalarak koltuğundan yere düştü ve demirden tacı yuvarlanıp uzaklaştı.

Tinúviel birden şarkı söylemeyi bıraktı. Salonda, uyanların nefes alış verişlerinden başka hiçbir ses duyulmuyordu; Beren bile, Melko'nun koltuğunun altında uyuyordu, ama

Tinúviel onu sarstı ve böylece sonunda uyandı. Bunun üzerine, korku içinde ve titreyerek üzerindeki postu parçaladı ve ondan kurtularak ayağa fırladı. Şimdi Tevildo'nun mutfaklarından aldığı bıçağı çıkarır ve büyük demirden tacı kavrar fakat Tinúviel onu yerinden oynatamaz ve Beren'in kaslarının gücü ancak onu çevirmeye yeter. Beren uyuyan kötülükle dolu o karanlık salonda olabildiğince sessiz bir şekilde bıçağıyla bir Silmaril çıkartmaya çalışırken korkudan çıldırmak üzeredirler. Ortadaki büyük mücevheri gevşetir ve alnından ter fışkırır, fakat mücevheri taştan çıkartmak için zorlarken, birden! bıçak büyük bir gürültüyle düşer.

Bunun üzerine Tinúviel bir çığlık atar, eliyle ağzını kapatır ve Beren elinde Silmaril'le birlikte fırlar ve uyuyanlar kıpırdanır ve Melko sanki kötü düşünceler rüyalarının huzurunu kaçırmış gibi inler ve uyuyan yüzünde karanlık bir bakış belirir. İkili, parıldayan taştan memnun, salondan umutsuzca kaçarlar, karanlık geçitlerden düşe kalka sonunda parıldayan gri ışığı görerek kapılara yaklaştıklarını anlarlar - ve bakın! Uyanık ve tetikte Karkaras eşikte yatmaktadır.

Beren onun tüm itirazlarına rağmen derhal kendini Tinúviel'in önüne atar ve bu kötü sonuçlanır, çünkü Tinúviel hayvana uyku büyüsunü yeniden yapmak için vakit bulamamıştı, Karkaras, önce Beren'i görünce dişlerini çıkartıp öfkeyle hırladı. "Bu kızgınlığının nedeni ne, Karkaras?" dedi Tinúviel. "İçeriye girmemiş olan bu Cüce (10) şimdi neden aceleyle çıkmaya çalışıyor?" dedi Bıçak-diş ve ardından Beren'in üzerine atıldı, Beren, kurdun gözlerinin arasına yumruğunu indirirken diğer eliyle de boğazına sarılmaya çalıştı.

Bunun üzerine Karkaras korkunç çeneleriyle elini kaptı ve bu el, Beren'in parıldayan Silmaril'i tuttuğu eldi ve Karkaras hem eli hem de mücevheri ısırp kırmızı ağzının içine aldı. Beren'in acısı ve Tinúviel'in korkusu ve kederi çok büyüktü ancak kurdun dişlerini hissetmeyi beklerken tuhaf ve korkunç yeni bir şey olur. Silmaril'in kendi doğasından gelen gizli ve beyaz bir

alevle parıldadığını ve güçlü ve kutsal bir büyüyle yanıp tutuştuğunu görürler - çünkü geldiği yer Valinor ve kutsal ülke değil midir, kötülük oraya gelmeden önce Tanrıların ve Cücelerin büyüleriyle yapılmıştır; ve kötülük dolu bir tenin ya da kutsal olmayan bir elin kendisine dokunmasına izin vermez. Şimdi Karkaras'ın kirli bedenine girmiştir ve hayvan birdenbire korkunç bir acıyla yanar ve acı içindeki inleyişleri korkunçtur, taşlı yollarda yankılanır ve böylece içeride uyuyan saray halkı uyanır. Tinúviel ve Beren kapının önünden rüzgar gibi kaçtılar ancak öfke içindeki ve Balrog'lar tarafından kovalanan bir hayvan gibi delirmiş Karkaras onlardan çok daha öndeydi; ve sonra soluklanabildiklerinde Tinúviel, Beren'in sakatlanan kolu için, onu sık sık öperek ağladı, böylece bakın artık kanamıyordu ve acısı durdu ve sevgisinin şefkat dolu iyileştirici gücüyle iyileşti; ancak bundan sonra Beren'e tüm halklar arasında Tek elli Ermabwed soyadı verildi, Yalnız Ada dilinde Elmavoite'dir.

Fakat şimdi kaçışı düşünmek zorundalardı - eğer başabilirlerse ve Tinúviel siyah mantosunun bir kısmını Beren'in etrafına sardı ve Melko onlara karşı tüm korkunç Orklarını ileri sürmesine rağmen, bir süre hiç kimselere görünmeden alacakaranlık ve karanlıkta tepelerin arasından kaçtılar; ve o mücevherin yağmalanmasına duyduğu öfke, Elflerin o güne kadar görmediği kadar büyüktü.

Yine de avcılarının gittikçe daralan ağının üzerlerine kapanması onlara an meselesi gibi geliyordu ve daha tanıdık bir ormana yaklaşmış ve kasvetli Taurfuin ormanını geçmiş olmalarına rağmen, kralın mağaralarıyla aralarında hâlâ tehlikelerle dolu uzun bir yol vardı ve oraya varsalar bile öyle görünüyordu ki peşlerindikileri de beraberlerinde oraya götüreceklerdi ve Melko'nun nefretini tüm orman halkının üzerine çekeceklerdi. Bağışmalar öyle çoktu ki uzaklardaki Huan bunu duydu ve bu ikisinin cesaretine ve en çok da Angamandi'den kaçabilmiş olmalarına şaşıtı.

Pek çok köpekle birlikte ormanda Orkları ve Tevildo'nun asilzadelerini avlamaya gider ve bu yüzden pek çok yara alır ve pek çoğunu öldürür ya da korkutup kaçıır, ta ki bir akşam alacakaranlıkta Valar onu Artanor'un sonradan karanlık heykeller ülkesi, Nan Dumgorthin, diye anılan kuzey bölgesinde ormanda bir açıklığa götürene değin, fakat bu mesele bu hikayenin konusu değil. Bununla beraber o zamanlar bile karanlık, kasvetli ve uğursuz bir yerdi ve azalan ağaçlarının altında kol gezan dehşet Taurfuin'den bile daha az değildi; ve o iki Elf Tinúviel ve Beren bitkin ve umutsuzca orada yatıyorlardı ve Tinúviel ağlıyor Beren ise parmaklarıyla bıçağına dokunuyordu.

Huan onları gördüğünde konuşmalarına ya da hikayelerini anlatmalarına müsaade etmeyerek derhal Tinúviel'i güçlü sırtına aldı ve Beren'e var gücüyle yanında koşmasını söyledi, "çünkü," dedi, "büyük bir Ork topluluğu hızla buraya doğru geliyor ve iz sürücülüklerini ve öncülüklerini kurtlar yapıyor." Şimdi Huan'ın sürüsü etraflarında koşar ve çok hızlı bir şekilde kestirme ve gizli yollardan Tinwelint'in halkının uzaktaki evlerine doğru giderler. Böylece düşmanlarını atlattılar fakat yine de daha sonra başıboş dolaşan kötü şeylerle pek çok kez karşı karşıya geldiler ve Beren neredeyse Tinúviel'i sürükleyip götürmek üzere olan bir Ork'u öldürdü ve bu iyi bir işti. Hâlâ peşlerinde olduklarını gören Huan, onları bir kez daha dolambaçlı yollara soktu ve henüz onları doğrudan orman perilerinin ülkesine götürmeye cesaret edemiyordu. Ancak öyle kurnazca yol gösteriyordu ki bir çok günün ardından sonunda peşlerindeki atlatıldılar ve bir daha Ork gruplarını ne gördüler ne de duydular; ne bir tek goblin yollarını kesti ne de geceleyin havada kötü kurtların ulumalarını duydular ve bunun nedeni çoktan Gwendeling'in yolları, kötü şeylerden gizleyen ve orman Felflerinin bölgesinden kötülüğü uzak tutan büyü çemberinin içine girmiş olmalarıydı.

Ve Tinúviel babasının sarayından kaçtığından beri yapamadığı bir şeyi yaparak bir kez daha özgürce nefes aldı ve Beren Angband'ın karanlığından uzakta, köleliğin son izleri de üzerinden silinene değin güneşin altında dinlendi. Yeşil yaprakların arasından düşen ışık ve temiz rüzgarların uğultusu ve kuşların şarkıları sayesinde yeniden korkularından tamamen arındılar.

Bununla birlikte sonunda bir gün derin bir uykudan uandıktan sonra Beren mutlu düşleri bir yana bırakıp birden kendine gelen biri gibi silkindi ve dedi ki: "Hoşça kal, Ey Huan, yoldaşların en güvenilirli ve sen, Küçük Tinúviel, sevdiğim, hoşça kal. Senden yalnızca şunu diliyorum, evinin güvenli kollarına git ve iyi yürekli Huan sana yolu gösterebilir. Fakat ben - işte, ormanların yalnızlığına gitmeliyim, çünkü aldığım Silmaril'i kaybettim ve bir daha Angamandi'ye gitmeye cesaret edemem, bu yüzden de Tinwelint'in sarayına adım atmayacağım." Ardından bir köşeye çekilip ağladı fakat yakınlarda olan ve ağlayışını duyan Tinúviel yanına geldi ve dedi ki: "Hayır, kalbimden geçenler artık değişti(11) ve eğer sen ormanda yaşayacaksan, Ey Beren Ernabwed, öyleyse ben de yaşayacağım ve eğer sen yaban yerlerde dolaşacaksan ben de orada dolaşacağım, seninle ve senden sonra: - ve babam, beni ona sen götürmedikçe, bir daha beni asla göremeyecek." Ve aslında Beren onun tatlı sözlerine çok sevinmişti ve seve seve onunla yabanda bir avcı olarak yaşardı fakat Tinúviel'in onun için çektikleri karşısında yüreği el vermedi ve Tinúviel için gururunu bir kenara bıraktı. Ve gerçekten de Tinúviel, inatçılık etmenin delilik olacağını ve kızının hâlâ hayatta olduğunu görmenin mutluluğuyla babasının onları sevinçle karşılayacağını söyleyerek onu ikna etmeye çalıştı - ve "belki de" dedi, "şakası, senin güzel elini Karkaras'ın çenelerine kaptırdığı için utanacaktır." Ve Huan'a bir süreliğine de olsa kendileriyle birlikte gelmesi için yalvardı, çünkü, "eğer kızını biraz olsun seviyorsa," dedi, "babam sana çok büyük bir mükafat borçlu, Ey Huan."

Ve böylece üçü birlikte yeniden yola koyuldular ve sonunda Tinúviel'in bildiği ve sevdiği, halkının evlerinin ve kendi evinin derinlerdeki salonlarının yakınındaki ormana geldiler. Fakat daha yaklaşırken bu halk arasında, çok uzun zamandır görülmemiş bir korku ve kargaşayla karşılaştılar ve kapılarının önünde ağlayan birkaçına sorarak Tinúviel'in gizlice kaçtığı günden beri kötü talihin onları bırakmadığını öğrendiler. Bakın, kral üzüntüden çılgına dönmüş ve eski ihtiyat ve kurnazlığını elden bırakmıştı; gerçekte savaşçıları oraya buraya, kötülüğün kol gezdiği ormanların derinliklerine kızını aramaya göndermişti ve birçoğu öldürülmüş ya da bir daha dönmek üzere kaybolmuştu ve tüm kuzey ve doğu sınırları boyunca Melko'nun uşaklarıyla bir savaş sürüyordu, bu yüzden halk, Ainu'nun gücünü arttırıp onları tamamen yok etmeye gelmesinden ve Gwendeling'in büyüünün o kadar çok sayıda Ork'u durdurmaya yetmeyeceğinden çok korkuyordu. "Durun," dediler, "başımıza gelenlerin en kötüsüne geldi sıra, Kraliçe Gwendeling çok uzun zamandır herkesten uzaklaştı ve ne gü-lümsüyor ne de konuşuyor, yorgun gözlerle çok uzaklarda bir yere bakıyor ve ormanın etrafındaki büyü ağları zayıfladı ve orman kasvetli bir yer haline geldi çünkü Dairon geri dönmedi ve ormandaki açıklıklarda artık müziği duyulmuyor. İşte kötü haberlerimizi taçlandıran şey, Kötülüğün sarayından gelen kötü ruhlu büyük bir gri kurt öfkeyle üzerimize saldırıyor ve sanki gizli bir delilikle kamçılanmış gibi buralarda geziniyor ve hiç kimse güvende değil. Şimdiye kadar ormanda ısırp bağırarak vahşi bir şekilde koşarken pek çok kişiyi öldürdü, öyle ki kralın sarayının önünde akan derenin kıyıları bile tehlikelerle dolu bir yer haline geldi. Kanlı gözleri ve dışarı sarkan diliyle Kötülük Prensi'ne benzeyen korkunç kurt sık sık oraya su içmeye gelir ve sanki içinde yanan bir ateş onu yiyip bitiriyormuş gibi susuzluğunu hiçbir zaman gideremez."

Bunun üzerine Tinúviel, halkının başına gelen mutsuzluklar karşısında çok üzüldü ve en çok da Dairon'un öyküsüne üzülmüştü çünkü daha önce bununla ilgili bir söylenti duymamıştı. Yine de Beren'in Artanor topraklarına hiç gelmemiş olmasını dileyemezdi ve birlikte aceleyle Tinwelint'e gittiler; ve Tinúviel'in sağ salım aralarına döndüğünü gören orman Elfleri şimdiden kötülüğün sonunun geldiğini düşündüler. Gerçekte neredeyse umutlarını kesmişlerdi.

Kral Tinwelint'i büyük bir keder içinde buldular fakat hüznü birden sevinç gözyaşlarına dönüştü ve Tinúviel içeri girince Gwendeling mutluluktan şarkı söylemeye başlar ve karanlık sislerden oluşan giysisini üzerinden atarak eski inci parlaklığıyla önlerinde durur. Bir süre için salonda herkes neşe ve şaşkınlık içindedir yine de sonunda kral gözlerini Beren'e çevirir ve der ki: "Demek sen de döndün - bir Silmaril getirerek, kuşkusuz, ülkeme getirdiğin tüm kötülüğün karşılığı olarak; yok eğer getirmemişsen, neden burada olduğunu bilmiyorum."

Bunun üzerine Tinúviel ayağını hızla yere vurarak bağırdı öyle ki kral ve etrafındaki herkes onun yeni ve korkusuz haline şaşılar: "Kendinizden utanmalısınız baba - bakın, burada duran, şakanızın karanlık yerlere ve pis bir esarete düşürdüğü ve Valar'ın korkunç bir ölümden kurtardığı cesur Beren'dir. Bence Eldar kralına yakışan onu yermek değil ödüllendirmektir."

"Hayır," dedi Beren, "kralın, babanın hakkı var. Lordum," dedi, "Şimdi bile elimde bir Silmaril tutuyorum."

"Öyleyse göster bana," dedi kral şaşkınlıkla.

"Yapamam," dedi Beren, "çünkü elim burada değil"; ve yaralı elini kaldırıp gösterdi.

Ve cesur ve saygılı tavrı karşısında kralın yüreği yumuşadı ve Beren ve Tinúviel'e her ikisinin de başlarından geçenleri anlatmalarını söyledi, ve dinlemeye can atıyordu çünkü Beren'in sözlerinin ne anlama geldiğini tam olarak anlamamıştı. Fakat her şeyi duyunca yüreği Beren'e karşı daha da ısındı ve

Tinúviel'in kalbinde uyanan ve halkının savaşçılarından daha büyük işler yapmasına ve daha fazla cesaret göstermesine neden olan sevgiye hayranlık duydu.

"Ey Beren," dedi, "bir daha asla bu saraydan ve Tinúviel'in yanından ayrılmaman için sana yalvarıyorum, çünkü sen büyük bir Elf'sin ve ismin soydaşlarının arasında daima büyük olacaktır." Fakat Beren onu gururla yanıtladı ve dedi ki: "Hayır, Ey Kral, sözüme ve sizinkine sadık kalıp o Silmaril'i size getireceğim yoksa hiçbir zaman sarayınızda huzur içinde olamam." Ve kral ona daha fazla karanlık ve bilinmeyen yerlere doğru yollara çıkmaması için yalvardı, fakat Beren: "Buna gerek yok, çünkü işte o mücevher şimdi bile mağaralarınızın yakınında," dedi ve Tinwelint'e, ülkesini kasıp kavuran hayvanın Melko'nun kapılarının bekçi kurdu Karkaras'tan başkası olmadığını açıkladı - ve bunu herkes bilmiyordu, fakat Beren bunu biliyordu ona öğreten, av köpekleri arasında, ki bu konuda hiçbir beceriksiz değildir, iz sürmekte üzerine kimse olmayan Huan'dı. Gerçekte Huan da şimdi Beren'le birlikte sarayda bulunuyordu ve o ikisi bir takip ve büyük bir avdan söz edince bu işe dahil edilmesi için yalvardı; ve bu isteği memnuniyetle yerine getirildi. Şimdi üçü, bu hayvanı yakalamaya hazırlandı, böylece tüm halk kurdun saçtığı dehşetten kurtulacak ve Beren, yeniden Elfiness'e de parıldaması için bir Silmaril getirerek sözünü tutmuş olacaktı. Avı Kral Tinwelint'in kendisi yönetti ve Beren yanında yer alıyordu ve kralın asilzadelerinin başı ağır-elli Mablung atılıp bir mızrağı kavradı(12) - uzak Orklarla savaş sırasında ele geçirilen büyük bir silahtı - ve köpeklerin en güçlüsü Huan bu üçüyle birlikte yürüyordu, ancak şunları söyleyen kralın isteği üzerine yanlarına başkasını almadılar : "Söz konusu olan Cehennem-kurdu'nu öldürmek bile olsa dört kişi yeterli" - fakat yalnızca onu görenler bu hayvanın ne kadar korkunç olduğunu biliyordu, neredeyse İnsanlar arasındaki bir at kadar büyüktü ve nefesinin ateşi öyle müthişti ki dokunduğu her şeyi kasıp kavuruyordu. Gün doğumuna yakın yola çıktılar

ve kısa süre sonra Huan, derenin yanında, kralın kapılarından az ötede, taze bir iz buldu, "ve," dedi, "bu Karkaras'ın izi." Ondan sonra bütün gün boyunca dereyi takip ettiler ve pek çok yerde kıyılarında taze ayak izleri bırakılmıştı ve izlerin bulunduğu yerdeki göletlerin suları sanki kudurmuş hayvanlar kısa süre önce orada yuvarlanıp dövüşmüşçesine kirlenmişti.

Güneş batarak batıdaki ağaçların ardında kayboldu ve Hisilómé'dan gelen karanlık üzerlerine çökmeye başladı ve böylece ormanın ışığı söndü. Yine de vahşi hayvanın izlerinin dereden ayrılıp birdenbire başka bir tarafa yöneldiği ya da belki sularında kaybolduğu bir yere vardılar ve Huan artık izleri takip edemezdi; ve bu nedenle orada kamp kurup derenin kenarında nöbetleşe uyuyarak akşam saatlerini geçirdiler.

Beren'in nöbeti sırasında birdenbire çok uzaktan korkunç bir ses duyuldu - yetmiş tane kudurmuş kurt sesine benzer bir uluma - ve sonra bakın! Dehşet verici şey yaklaştıkça çalı çırpı çatırdar, fidanlar kırılır ve Beren Karkaras'ın üzerlerine gelmekte olduğunu anlar. Diğerlerini uyandıracak zamanı ancak bulur ve onlar yarı uykulu ayağa fırladıkları sırada, iri bir şekil, oraya doğru süzülen titrek ay ışığında belirmişti ve delirmişçesine kaçıyordu ve suya doğru yönelmişti. O zaman Huan havladı ve hayvan birdenbire üzerlerine doğru yöneldi ve çenelelerinden köpükler damlıyordu ve gözleri kırmızı bir ışık saçıyordu ve yüzü dehşet ve öfkeyle karışık bir ifadeyle çarpılmıştı. Ağaçların arasından çıkar çıkmaz Huan korkusuzca üzerine atıldı fakat o da büyük bir sıçrayışla o koca köpeğin üzerinden atladi, zira birdenbire, arkada durmakta olduğunu fark ettiği Beren'e karşı tüm öfkesi alevlenmişti ve karanlık zihnince tüm acılarının nedeni orada duruyordu. Bunun üzerine Beren yukarı doğrulttuğu bir mızrağı hızla boğazına geçirdi ve Huan yeniden sıçradı ve arka bacaklarından birini kaptı ve Karkaras bir taş gibi yere yığıldı çünkü tam o anda kralın mızrağı tam kalbine isabet etmişti ve kötü ruhu dışarı fırlayıp belli belirsiz uluyarak hızla karanlık tepeleri aşip Mandos'a doğru uzaklaştı; fakat

Beren ağırlığının altında ezilmiş bir şekilde onun altında yatıyordu. Hayvanın leşini çevirip kesip açmaya koyulurlar, ancak Huan Beren'in yüzünü kanın aktığı yerden yalar. Kısa süre sonra Beren'in söylediklerinin doğruluğu ortaya çıkar zira kurdun iç organlarının yarısı sanki orada uzun zamandır için için bir alev yanıyormuşçasına yanıp yok olmuştu ve Mablung(13) Silmaril'i dışarı çıkarınca, gecenin karanlığı birdenbire uçuk ve gizli renklerin yanıp söndüğü harikulade bir parıltıyla doldu. Ve onu ileri sürerek: "İşte Ey Kral," (14) fakat Tinwelint dedi ki: "Hayır, onu bana Beren vermedikçe asla ona elimi sürmeyeceğim." Fakat Huan dedi ki: "Ve, eğer bir an önce onunla ilgilenmezseniz, bu asla gerçekleşmeyecek, çünkü korkarım kötü yaralı"; ve Mablung ve kral utandılar.

Böylece Beren'i nazikçe kaldırıp onunla ilgilendiler ve yıkadılar ve nefes aldı fakat ne konuştu ne de gözlerini açtı ve güneş doğup biraz dinlendiklerinde olabildiğince yavaş bir şekilde onu dallardan yapılmış bir sedyenin üzerinde taşıyarak ormanın içinden geri döndüler; ve öğlene yakın, yeniden halkın evlerine yaklaştılar, çok yorulmuşlardı ve Beren hareket etmemiş ve konuşmamış fakat üç kez inlemişti.

Yaklaştıklarını duyunca herkes onları karşılamak için orada toplanmıştı ve bazıları onlara et ve serinletici içecekler ve yaraları için merhemler ve iyileştirici şeyler getirdiler ve eğer Beren yaralanmamış olsaydı sevinçleri çok büyük olacaktı. Ve sonra üzerinde yattığı yapraklı dalları yumuşak örtülerle kaplayarak onu kralın sarayına taşıdılar ve Tinúviel orada büyük bir endişe içerisinde onları bekliyordu; ve Beren'in göğsü üzerine kapanıp ağladı ve onu öptü ve o uyanıp onu tanıdı ve sonra Mablung ona Silmaril'i verdi ve o da havaya kaldırarak güzelliğini seyretti ve yavaşça ve acı çekerek: "İşte, ey Kral, arzu ettiğin harikulade mücevheri sana veriyorum ve o yol kenarında bulunmuş küçük bir şeydir, çünkü bence bir zamanlar düşüncelerin bile ötesinde ondan çok daha güzeline sahiptin ve o şimdi benim," dedi. Fakat daha konuşmasını bitirmeden yüzü-

ne Mandos'un gölgeleri düştü ve ruhu o saat dünyanın sınırına uçtu ve Tinúviel'in şefkat dolu öpücükleri bile onu geri çağır-maya yetmedi.'

Ardından Vëannë birden konuşmayı bıraktı ve Eriol üz-gün bir şekilde; 'Bu, böylesine tatlı bir kızın anlatmaması gere-ken acıklı bir hikaye' dedi; fakat bakın, Vëannë ağladı ve ara-dan bir süre geçince: 'Hayır, hikayenin hepsi bu değil; ancak doğru olarak bildiklerim burada bitiyor,' dedi ve orada bulu-nan diğer çocuklar konuştular ve içlerinden biri: 'Bakın, ben Tinúviel'in şefkat dolu öpücüklerinin büyüünün Beren'i iyi-leştirdiğini ve ruhunu Mandos'un kapılarından geri çağırdığını ve uzun bir süre tatlı Tinúviel'e aşık bir şekilde ormanda dola-şarak Kayıp Elflerin arasında yaşadığını duydum,' dedi. Fakat bir başkası: 'Hayır, öyle değil, Ey Ausir ve eğer dinlersen gerçek ve harikulade öyküyü anlatırım; çünkü Vëannë'in de söylediği gibi Beren orada Tinúviel'in kollarında öldü ve Tinúviel üzün-tüden mahvoldu ve dünyanın hiçbir yerinde bir teselli ya da ı-şık bulamayarak kısa süre sonra onun ardından herkesin tek başına yürümesi gereken o karanlık yollardan indi. Güzelliği ve şefkat dolu sevimliliği Mandos'un soğuk kalbini bile duygu-landırdı ve böylece Beren'i bir kez daha dünyaya götürmesine izin verdi, o günden sonra bu, ne insana ne de Elfe yapılmamıştır ve Tinúviel'in Mandos'un tahtı önündeki yakarışı üzeri-ne çok iyi hatırlamadığım bir çok şarkı ve öykü vardır. Fakat Mandos o ikisine: "İşte, ey Elfler, sizleri mükemmel bir neşeyle dolu bir hayata göndermediğimi bilin, çünkü böylesi kötü kalpli Melko'nun oturduğu dünyanın hiçbir yerinde artık bu-lunmuyor - ve İnsanlar gibi ölümlü olacağınızı bilin ve buraya bir daha geldiğinizde, eğer Tanrılar sizi gerçekten de Valinor'a çağırmasa, bu sonsuza değin olacak," dedi. İkiisi yine de el ele oradan ayrıldılar ve birlikte kuzey ormanlarında yol aldılar ve sık sık tepelerden aşağı büyümlü danslar ederken görüldüler ve isimleri çok uzaklara kadar yayıldı,' dedi.

Çocuk bunları söyleyip sustu ve Vëannë dedi ki: 'Evet ve dans etmekten çok daha fazlasını yaptılar, zira daha sonra çok büyük işler yaptılar, bununla ilgili duyman gereken pek çok öykü var, Ey Eriol Melinon, bir başka öykü zamanında. Hikayelerde bu ikiliye Cuilwarthen, yani yeniden yaşayan ölüler, ismi koyulmuştur ve onlar Sirion'un kuzeyindeki topraklarda güçlü periler oldular. İşte hepsi bu kadar - sevdin mi?' Fakat Eriol: 'Gerçekten de Mar Vanwa Tyaliéva'nın küçük kızlarından duymayı beklemediğim kadar harikulade bir öykü,' dedi, fakat Vëannë ona şöyle cevap verdi: 'Hayır, ama onu kendi sözcüklerimle anlatmadım; ama çok sevdiğim bir öykü - ve gerçekten de bütün çocuklar öykünün anlattığı şeyleri bilir - ve ben de onu, büyük kitaplardan okuyarak, tüm kalbimle öğrendim ve orada anlatılanların tümünü anlamıyorum.'

'Ben de öyle,' dedi Eriol - fakat Ausir birden haykırdı: 'Bak, Eriol, Vëannë sana, Huan'ın başına ne geldiğini anlatmadı; nasıl Tinwelint'ten hiçbir mükafat almadığını ya da onun yanında yaşamadığını, fakat Tinúviel ve Beren için üzülmek dolaştığını. Bir keresinde avda yardım eden ve şimdi kendisini ıssız yerlerde avlanmaya adanmış Mablung'a(15) rastladı, ikisi birlikte arkadaş olarak, Huan'ın bir kez daha Beren'i bulduğu ve Dwarf'ların Kolyesi, Nauglafring'le ilgili büyük işlerde üstüne düşeni yaptığı, Drake Glorund ve Túrin Turambar'ın günlerine değin avlandılar.'

'Hayır, tüm bunları nasıl anlatabilirdim,' dedi Vëannë, 'bakın işte akşam yemeği zamanı geldi bile'; ve hemen ardından büyük gong çaldı.

Tinúviel'in Öyküsü'nün İkinci Versiyonu

Daha önce de belirtildiği gibi (s. 11), öykünün bir kısmının (babam tarafından) daktiloyla yazılmış yenilenmiş bir versiyonu bulunmaktadır. Bu, el yazması versiyonun hemen devam eder ve bir öncekinin tarzını ya da havasını hiçbir şekilde değiştirmez; bu nedenle bu ikinci versiyonun tamamını vermek gereksiz olacaktır. Ancak, daktiloyla yazılmış metin bazı yerlerde ilgi çekici değişiklikler göstermektedir ve bunlar aşağıda yer almaktadır (el yazması versiyonda tekabül eden pasajların sayfa numaraları sayfa kenarında verilmiştir).

Daktiloyla yazılmış metindeki (sayfa 11-17'de verilen *Bağlantı* pasajıyla başlayan) başlığın orijinali, daha sonra '*Doriath Dansçısı Tinúviel'in Öyküsü*'ne çevrilen, '*Dor Athro Prensesi Tynwfiel'in Öyküsü*' idi.

(17) 'Öyleyse Tinúviel kimdi?' dedi Eriol. 'Bilmiyorumsun,' dedi Ausir, 'Artanor kralı Singoldo'nun kızıydı.' 'Sessiz ol, Ausir,' dedi Vëannë, 'Bu benim öyküm ve bu Cücelerin bir öyküsü, bu yüzden yalvarırım Eriol'un kulaklarını Elfin isimleriyle doldurma. İşte! Bu öyküyü yalnızca ben anlatacağım, çünkü çok eskiden bir keresinde Rüyalar Yolu'nda yolculuk yaparken Melian ve Tinúviel'i kendi gözlerimle görmedim mi?'

'Eğer onu gördüysen, Ey Vëannë,' dedi Eriol, 'Kraliçe Melian nasıl biriydi?'

'İnce ve çok koyu renk saçlı,' dedi, 've teni beyaz ve solgundu ama müthiş bir derinliğe sahip gözleri parlıyordu. Üzerinde, simsiyah pullarla kaplı ve gümüş bir kuşakla sarılı, gecenin rengine olmasına rağmen çok güzel, incecik tül gibi giysiler vardı. Şarkı söyler ya da dans ederse orada bulunanların başlarını rüyalar ve uykular sarar ve uyku veren kuvvetli bir şarabın yaptığı gibi ağırlaştırırdı. Gerçekte henüz Kôr bile inşa edilmeden önce Lórien'in bahçelerinden kaçarak dünyanın

vahşi bölgelerinde ve her yalnız ormanda dolaşan bir periydi. Bülbüller onunla yolculuk eder, o yol alırken etrafında şarkı söylerdi - Sonradan Kıyı Kavalcıları, Ada'nın Solosimpi'si olan Elda-lie'nin ikinci (16) kabilesinin başında ilerlerken Thingol'un kulaklarına çalınan bu kuşların şarkısıydı. Dim Palisor'dan buraya çok uzun bir yol gelmişlerdi ve bölükler Oromë'nin hızlı atının ardından bitkin bir halde güçlkle ilerliyorlardı, işte bu yüzden Melian'ın büyülu kuşlarının şarkısı ona teselli dolu ve dünyanın tüm melodilerinden daha güzel geldi ve düşünüp sesin karanlık ağaclar arasında nereden geldiğini ararken, bir an için gruptan ayrıldı.

Ve denir ki dinleyişi bir an değil pek çok yıl sürmüş ve halkı boş yere onu aramış, en sonunda Tol Eressëa'ya doğru Oromë 'yi izlemek zorunda kalıp, onu Aryador ormanlarında büyülenmiş bir şekilde kuşları dinlemeye bırakarak çok uzaklara gitmişler. Bu, Solosimpi'nin, ardından pek çoklarının izlediği ilk kederiydi; fakat Iluvatar, Thingol'un anısına, bu halkın yüreğine, Tanrılar hariç Dünya'nın tüm soylarının üstünde, bir müzik tohumu yerleştirdi ve daha sonra tüm öykülerde anlatıldığı gibi, bu tohum, adanın üzerinde ve yüce Valinor'da hari-kulade çiçekler açtı.

Thingol, ise pek az keder yaşadı; çünkü ona, çok kısa gibi gelen bir süre sonra, yapraklardan yapılmış bir yatağın üzerinde uzanan Melian'a rastladı...

*

(19) Bundan çok uzun zaman sonra, senin de şimdi bildiğin gibi, Melko bir kez daha Valinor'dan çıkıp dünyaya geldi ve o zaman hemen hemen tüm canlılar, onun iğrenç köleliğine boyun eğdiler; ne Kayıp Elfler, ne de dağlık yerlerde dolaşarak çalınan hazinelerini arayan maceraperest Cüce'lar özgürdü. Yi-ne de başlarında, kötülüğe hâlâ meydan okuyan güçlü krallar

bulunan bazıları vardı ve eğer bunların en yüceltmeye değeri Gondolin Kralı Turgon ise, bir süre için, en güçlü ve en uzun süre özgür olanı ise Ormanların Thingol'üydü.

Daha sonraki Güneş Işığı ve Ay Parıltısı günlerinde Thingol halen Artanor'da yaşıyordu ve kadim Elfiness'e tüm kabilelerinden gelen sayısız dayanıklı halka hükmediyordu - zira ne o ne de halkı korkunç Sayısız Gözyaşı Savaşı'na gitmemişlerdi - bu öyküyle ilgisi olmayan bir mesele. Fakat o korkunç savaşın ardından bir lider ve bir ev arayan kaçaklar sayesinde hakimiyeti büyük oranda artmıştı. Ardından, evi, Melko'nun görüşünden ve bilgisinden, peri Melian'ın kurnaz büyütleriyle gizlendi ve Melian oraya giden tüm yollara büyüler ördü böylece üzerinde Eldalië çocukları dışında kimse yolunu şaşırmadan yürüyemezdi. Böylece kral ihanet dışında tüm kötülüklerden korunuyordu; sonsuz sayıda kemerlerle örülü, kayalık bir kapı dışında başka girişi olmayan, güçlü, taş sütunlu, ve Artanor'un en sık ormanlarının en yüce ve en eski ağaçlarıyla gölgelenen sarayı, derin bir mağaranın içine oyulmuştu. Ormanın derinliklerinde karanlık ve sessiz bir yol izleyen büyük bir dere vardı ve bu engin dere girişin önünden hızla akardı, böylece o kapıdan içeri girmek isteyen herkes ilk önce, suyun üzerindeki, Thingol'ün hizmetindeki Noldoli tarafından yapılmış bir köprüden geçmek zorundaydı - ve köprü dardı ve çok iyi korunuyordu. Bu ormanlık yerler, Demir Dağları ve onların da ardındaki, tuhaf insan ırkının yaşadığı ve köle Noldoli'nin çalıştığı ve pek az özgür Eldar'ın gittiği kara Hisilómë çok uzak olmasa da hiçbir şekilde kötü yerler değildi.

Daha sonra, Tinwelint'in iki çocuğu oldu, Dairon ve Tinúviel...

(20) 'annesi, Lórien çocuğu bir periydi,' el yazması için: 'annesi, Tanrıların kızı, bir periydi'.

*

(21) ‘Beren bir Cüceydi, ormancı Egnor’un oğluydu’, el yazmasındaki gibidir; ancak Egnor ismi Barahir’e dönüştürülmüştür. Fakat bu, çok daha sonra gerçekleştirilen, tesadüfi bir değişikliktir; 1925’te Beren’in babası hâlâ Egnor idi.

*

(22) Elyazması versiyonundaki: ‘tüm orman Elfleri Dor Lómin Cücelerinin tehlikeli, acımasız ve sadakatsiz yaratıklar olduğunu düşünürdü’, daktiloyle yazılmış metinden çıkartılmıştır.

*

(24) Elyazmasındaki Angamandi, Angband ile değiştirilmiştir ve daha sonra da bu kullanılmıştır.

*

(26) O günlerde pek çok çarpışma ve kaçış yaşadı ve bu zaman zarfında hem de yalnızca taşıdığı dişbudak ağacından bir sopayla birden fazla kurt ve onun üzerine binen Ork öldürdü; ve başka tehlikeler ve maceralar...

*

(27) Fakat Melko öfkeyle ona bakarak sordu: “Ey köle, halkının benim emrim üzerine yaşadığı topraklardan bu şekilde uzaklaşmaya ve koyulduğun işleri bırakıp yasak büyük ormanda dolaşmaya nasıl oluyor da cüret edebildin?” Bunun üzerine Beren kaçak bir esir olmadığı ve Cücelerin, İnsan halkından pek çoklarının olduğu Aryador’da yaşayan bir soyundan geldiği cevabını verdi. Bunun üzerine Melko daha da öfkelen-

rek : "Melko'nun hakimiyetine karşı derin hainlikler kuran ve Balrog'ların işkencelerine layık bir entrikacıyla mı karşı karşıyayız yoksa," dedi - çünkü, Sayısız Gözyaşı Savaşı'nı unutur ve bir kez daha öfkeyle ona karşı ayaklanırlar korkusuyla, daima Elfler ve İnsanlar arasındaki dostluğu ve ilişkiyi yok etmeye uğraşıyordu. Fakat Beren içinde bulunduğu tehlikeyi görerek şöyle yanıt verdi: "Ey yücelerin yücesi Belcha Morgoth (zira Cüce'lar arasındaki isimleri böyleydi), böyle bir şey olabileceğini düşünme; çünkü eğer böyle olsaydı, burada yardımsız ve tek başıma olmazdım. Egnor oğlu Beren İnsan soyuna karşı hiçbir dostluk beslememektedir; hayır gerçekte, bu halk tarafından istila edilmiş topraklardan bıkıp usanarak, Aryador'dan uzaklaşmıştır. Öyleyse Angband'dan başka nereye gidebilirdi? Zira evvelce babası ona, sizin ihtişamınız ve şanınızla ilgili pek çok harika öyküler anlatmıştı. İşte, lordum, kaçak bir köle olmasam da, küçük de olsa, elimden geldiğince size hizmet etmekten daha büyük bir arzum yoktur." Söylediklerinin pek bir gerçekliği yoktu ve gerçekte babası Egnor, Gondolin Kralı Turgon ve Feanor'un oğulları hariç, hâlâ özgür olan bütün Cüce soyu içerisinde Melko'nun baş düşmanıydı ve İnsan halkıyla, sadık Úrin'le silah arkadaşı olduğu, dostlukla dolu uzun günleri olmuştu; fakat o günlerde başka bir adla anılıyordu ve Egnor ismi Melko'ya bir şey ifade etmiyordu. Bununla birlikte, Beren, tüm kuşları ve hayvanları vurmakta ve yakalamakta ve onlara tuzak kurmakta hızlı ve kurnaz, iyi bir avcı olduğunu söylerken doğruyu söylemişti. "Tepelerin bilmediğim bir kısmında, farkında olmadan kayboldum, Ey Lordum," dedi, "o sırada avlanıyordum; ve uzaklaşarak tuhaf yerlere geldim ve uzaktan kuzeyin kara tepelerini gören herkesin bulabileceği Angband'a yol almaktan daha güvenli bir planım yoktu. Bu Orklar beni yakalayıp hak etmediğim halde işkence etmeselerdi, ben kendim de size gelip bana mütevazı bir iş (sofrana et sunmak gibi) vermenizi dileyecektim."

Bu konuşmayı Valar esinlemiş olmalıydı ya da belki saraydan kaçarken, ona acıyan Melian'ın yaptığı kurnazca sözler söyleten bir büyüydü; çünkü gerçekten de hayatını kurtardı...

Sonradan, daktiloyla yazılmış metinde, bu pasajın bir kısmı şu şekilde düzeltilmiştir:

...İnsan halkıyla dostluk dolu uzun günler geçirmişti (ondan sonra Beren'in de Sadık Ürin'le silah arkadaşı olarak geçirdiği gibi); fakat o günlerde Ork'lar ona Hızlı Rog ismini takmışlardı ve Egnor ismi Melko'ya bir şey ifade etmiyordu.

Aynı zamanda, 'Bu konuşmayı Valar esinlemiş olmalıydı', 'Bu konuşmayı Valar esinlemişti' şeklinde değiştirilmiştir.

*

(27) Böylece Beren Melko tarafından Cücelerin Tiberth Bridhon Miaugion, Elflerin ise Tevildo dediği, Kedilerin Prensi'ne köle olarak gönderildi.

Sonradan elyazmasındaki *Tevildo* yerine her yerde *Tiberth* geçmektedir ve bir yerde *Tiberth Bridhon Miaugion* tam ismi yeniden geçmektedir. Elyazmasında Cüce'ca isim *Tifil*'dir.

*

(29) ...tüm çabalarının sonunda ısırılmış bir parmaktan başka bir şey elde edemedi. Bunun üzerine Tiberth öfkelenerek: "Sen lorduma yalan söyledin, Ey Cüce ve avcılıktansa bulaşıkçılığa daha uygunsun; sarayımdaki fareleri bile yakalayamayan," dedi. Ondan sonra Tiberth'ün emrindeki günleri kötüydü; çünkü onu bir bulaşıkçı yaptılar ve odun kesmekten, su çekmeye ve o pis kokulu evde hizmetçilik etmekte bitmez tü-

kenmez işleri oldu. Sık sık da kediler ve onlara eşlik eden başka kötü ruhlu hayvanlar tarafından işkence ediliyordu ve bir Ork ziyafeti olduğunda şişe geçirilmiş kuşları ve diğer etleri kızartma işine genellikle onu koyuyorlardı ve boğucu sıcaktan bayılana kadar Melko'nun zindanlarındaki dev ateşin önünde duruyordu; yine de, hiçbir ümidi olmamasına rağmen, Tanrıların ve Elflerin bu acımasız düşmanları arasında halen hayatta olduğu için kendini şanslı sayıyordu. Kendisi nadiren yemek yiyebiliyor ya da uyuyabiliyordu ve yorgunluktan ve açkınlıktan bitkin düşmüş ve yarı kör olmuştu bu yüzden de sık sık, Hisilómë'un vahşi ve özgür yerlerinden hiç ayrılmamış olmayı, çok uzaktan bile olsa Tinúviel'i hiç görmemiş olmayı diliyordu.

(29) Ancak Melian ne güldü ne de ona bir şey söyledi; çünkü pek çok konuda bilge ve öngörü sahibiydi - yine de, bir Elf'in, üstelik de Melko'ya en uzun süredir karşı koyan kralın kızı olan bir genç kızın, tek başına, ortasında Angband'ın ve Demir Cehennemlerinin yer aldığı, o kederli ülkenin sınırlarına kadar bile gitmesi en çılgın düşlerde bile hayal edilemeyecek bir şeydi. Orman Elfleriyle Angband halkı, Melko'nun gücünün henüz doruğuna ulaşmadığı ve planlarını gizlediği ve yalan ağlarını ördüğü, Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan önceki o günlerde bile birbirlerini pek sevmezlerdi. "Bu iş için benden yardım alamazsın, küçüğüm," dedi; "çünkü eğer büyü ve kader senin bu çılgınlıktan sağ salim çıkmanı sağlasa bile, bunun bir çoğu kederle dolu pek çok büyük sonucu olur ve sana öğüdüm bu arzunu babana asla söylememendir."

Fakat fark ettirmeden gelen Thingol Melian'ın bu son sözünü duydu ve her şeyi ona anlatmak zorunda kaldılar ve bunu duyduğunda öyle öfkelenmişti ki, Tinúviel düşüncelerini, annesine bile hiç açmamış olmayı diledi.

*

(30) Gerçekten de ona karşı hiçbir sevgim yok, çünkü i-
kimizin oyununu, müziğimizi ve dansımızı bozdu." Fakat
Tinúviel: "Bunu onun için değil kendim için ve daha önce oy-
nadığımız oyunların hatırına istiyorum," dedi. Ve Dairon: "Ve
ben de senin iyiliğin için hayır diyorum," dedi; ve bunun üzeri-
ne bir daha konuşmadılar, fakat Dairon, bu korkusuz kızın yü-
reğindeki çılgınlıkla ölümüne doğru gitmesinden korkarak,
Tinúviel'in kendisinden istediği şeyi krala söyledi.

*

(31) ...kızını, yalnızca loş ve titrek meşalelerin ışığının
aydınlattığı mağaralara sonsuza değin kapatamazdı.

*

(32) Şarkıda Dünyadaki en uzun boylu ve uzun şeylerin
isimleri yer alıyordu: Indrafang'ların sakalları, Carcaras'ın
kuyruğu, ördek Glorund'ın gövdesi, Hirilorn'un gövdesi ve
Nan'ın kılıcını saydı ve Aulë ve Tulkas'ın yaptığı zincir
Angainu'yu ya da pek çok karaağaçtan daha uzun olan dev
Gilim'in boynunu da unutmadı;...

Carcaras, daktiloyla yazılmış metinde sonradan bu şekilde
yazılmıştır.

*

(34) ...dans eden ayaklarının kaçabildiği kadar hızlı.

Nöbetçiler uyandığında sabahın geç bir saatiydi ve haberi lordlarına iletmeye cesaret edemeyerek, uzaklara kaçtılar ve şaşkınlık içinde her sabah kapısına dayanan merdivenlerden kaçan halkla karşılaştığından Thingol'e Tinúviel'in kaçtığı haberini veren Dairon oldu. Kralın üzüntüyle karışık öfkesi çok büyüktü ve sarayının en derin yerleri gürültüyle yankılanıyor ve arayanların sesleri tüm ormanda çınılıyordu; fakat Tinúviel çoktan uzaklaşmış, karanlık ormanın içinden kasvetli sıradağlara ve Gece Dağları'na doğru delice dans ediyordu. Takipte en hızlı ve en uzağa gidenin Dairon olduğu söylenir, fakat o uzak yerlerin aldatmacasıyla sarmalanıp tamamen kayboldu ve bir daha hiç Elfinesse'e dönmedi, onun yerine Palisor'a yöneldi; ve orada, güneyin korularında ve ormanlarında özlem ve yalnızlıkla, halen ince ve büyümlü melodilerini çalar.

Ve Tinúviel ileri doğru yol alırken, yapmaya cüret ettiği şeyi ve onu bekleyen şeyleri düşünerek ani bir korkuyla durakladı. Bunun üzerine bir süreliğine geri döndü ve Dairon'un onunla birlikte olmasını dileyerek ağladı. Bu sırada onun gerçekten de çok uzakta olmadığı ve Túrin'in bir talihsizlik sonucu Beleg'i öldürdüğü Gece Ormanı, Taurfuin'de kayıp bir şekilde dolaştığı söylenir. Tinúviel bu kötülükle dolu yerlerin yakınındaydı; ancak o karanlık bölgeye girmedi ve Valar kalbinde yeni bir umut ışığı yaktı ve böylece bir kez daha hızla ilerledi.

(35) Gerçekten de kedilerin öldürülmesi nadir olan bir şeydi; çünkü o günlerde, senin de yakında öğreneceğin şeyler başlarına geldiğinden beri olduklarından çok daha yiğit ve güçlüydü, kızgın güneşin yaktığı güney topraklarının sarı kedilerinden bile daha güçlülerdi. Tırmanma ve saklanma becerileri de ondan aşağı kalır değildi ve bir ok kadar hızlıydılar, ancak yine de kuzey ormanlarının olağanüstü yiğit ve korku bil-

mez özgür köpekleri vardı ve aralarında büyük bir düşmanlık vardı ve kedilerin en büyükleri bile bu av köpeklerinin bazılarında korkarlardı. Ancak Tiberth, Hisilómë av köpeklerinin Lordu Huan dışında hiçbirinden korkmazdı. Huan öyle hızlıydı ki bir keresinde ormanda tek başına avlanırken Tiberth'e saldırmış ve peşine düşüp ona yetişmiş ve neredeyse boynundaki tüyleri parçalamak üzereyken, çığlıklarını duyan bir Ork sürüsü imdadına yetişmiş. Kaçmadan önce Huan mücadele sırasında onu pek çok yerinden yaralamış, ancak Tiberth'ün incinen gururu her zaman onun ölümünü arzuluyormuş.

Bu nedenle Tinúviel'in ormanda Huan'la karşılaşması çok büyük bir şanstı; ve ona, Sirion nehrinin yukarısındaki sularla beslenen ilk çimenlerin başladığı, ormanın sınırına yakın küçük bir açıklıkta rastladı. Onu görünce ölesiye korkmuştu ve dönüp kaçmaya başladı; fakat Huan iki hızlı adımla ona yetişti. Kayıp Elflerin boğuk dilinde yavaşça konuşarak ona korkmamasını söyledi ve "Niçin," dedi, "Kötü Kalpli Prens'in yurduna bu kadar yakın bir yerde, hem de çok güzel bir Elfin genç kızının, dolaştığını görüyorum?"

*

(36) Ne düşünüyorsun, Ey Huan?"

"Tüm hızınla Artanor'a ve babanın sarayına geri dönmen dışında," dedi, "sana verebileceğim pek bir öğüdüm yok ve ben de, Kraliçe Melian'ın büyüsunün kuşattığı topraklara ulaşana değin, yol boyunca sana eşlik edeceğim". "Beren, arkadaşları tarafından unutulmuş bir şekilde burada yaşadıkça," dedi, "bu asla yapmayacağım bir şey". "Cevabının böyle olacağını düşünmüştüm," dedi, "fakat eğer bu deli arayışı sürdüreceksen, umutsuz ve tehlikeli bir öğüdün dışında sana verebileceğim bir öğüdüm yok : hâlâ çok uzakta olan, Tiberth'ün oturduğu uğursuz yerlere doğru hızla ilerlemeliyiz. Seni oraya en gizli yollar-

dan götüreceğim ve oraya geldiğimizde, eğer cesaret edebilirsen, sen, onun ve ev halkının çoğunun, kapılarının önündeki taraçalarda uzanıp kestirdikleri öğlene yakın bir saatte, prensin evine tek başına sessizce yaklaşmalısın. Eğer şansın yaver giderse, belki orada, Beren'in, annenin sana söylediği gibi, gerçekten de o uğursuz yerin içerisinde olup olmadığını öğrenebilirsin. Fakat dinle, ben, Tiberth'in sarayının durduğu tepenin eteklerinden az ileride olacağım ve sen, Beren orada olsa da, olmasa da, onu görür görmez, Tiberth'e, kapılarının dışındaki solmuş bir vadide aldığı korkunç yaralarla hasta yatar bir halde Köpek Huan'a rastladığını söylemelisin. Gereğinden fazla korkma, çünkü böylece hem benim zevk almamı sağlamış hem de kendi arzularını, olabildiğince gerçekleştirmiş olacaksın; ayrıca, Tiberth verdiği haberi duyunca, bir süreliğine de olsa senin tehlikede olacağını sanmıyorum. Yalnız, onu, sana göstereceğim yere yönlendirmemelisin; onu oraya kendin götürmeyi teklif etmelisin. Böylece, uğursuz evinden kurtulmuş ve Kedilerin Prensi için planladıklarını görmüş olacaksın." Bunun üzerine Tinúviel onu bekleyen şeyleri düşünerek titredi, fakat eve dönmektense bir an önce bu yolu izleyeceğini söyledi ve ormanın içindeki gizli yollardan ve önlerinde uzanan rüzgarlı ve taşlı yerlerdeki dolambaçlı patikalardan derhal yola koyuldular.

Sonunda bir gün sabah saatlerinde, kayaların arasında bir kase gibi oyulmuş geniş bir vadiye vardılar. Kenarları çok derindi, fakat az yapraklı kısa çalılar ve solmuş çimen dışında bir şey yetişmiyordu. "Bu, sana bahsettiğim, Solmuş Vadi," dedi Huan. "Mağara az ötede, büyük...

Tinúviel'in Öyküsü'nün daktiloyle yazılmış versiyonu burada, bir sayfanın bitiminde sona eriyor. Bu versiyonun devamının yazılmış olmasının ihtimal dışı olduğunu düşünüyorum.

NOTLAR

1. Rüyalar Yolu, Olore Malle ile ilgili daha eski referanslar için KÖ – I'e bakınız.
2. Burada, (kraliçeye Wendelin diyen) Elfler'le, (ona Gwendeling diyen) Cüce'lar arasında yapılan ayırım, daktiloyla yazılmış versiyonda çok daha açıktır, sayfa. 62 ('bu Cücelerin bir öyküsü, bu yüzden yalvarırım Eriol'un kulaklarını Elfin isimleriyle doldurma') ve sayfa 67 ('Cücelerin Tiberth Bridhon Miaugion, Elflerin ise Tevildo dediği, Kedilerin Prensi'). Bakınız KÖ-I
3. El yazmasında orijinal olarak yazıldığı şekliyle: 'Beren, bazıları'nın söylediğine göre Melko'nun karanlık yerlerde çalışan bir kölesinin oğlu olan bir Cüceydi...' Bakınız not 4.
4. El yazmasında orijinal olarak yazıldığı şekliyle: 'Ben, avcı Egnor'un oğlu, Noldoli'li Beren'im...' Bakınız not 3.
5. Bu noktadan sonra ve sayfa 35'deki 'güneyin ormanları' sözcükleri ile devam eden metin, defterin arasına yerleştirilmiş ayrı sayfalara yazılmıştır. Bu pasaja uyan, çıkartılmış herhangi bir materyal bulunmamaktadır. Yazılmış ve kitaptan çıkartılıp kaybolmuş olması olasıdır; ancak, kitap bozulmuş bir durumda da olsa, herhangi bir sayfa çıkartılmış gibi gözükmemektedir ve babamın, orijinal, silinmiş versiyonun üzerine yazarken yazacak yer bulamayıp (neredeyse kesin olarak) yazarken metni genişletmiş olmasının daha büyük bir olasılık olduğunu düşünüyorum.
6. Metnin orijinal olarak yazıldığı şekliyle: 'bir daha Ellu'ya hiç dönmedi, ancak çalar...' (Ellu için İsimlerdeki Değişiklikler'e bakınız). Metinde yapılan, 'fakat Palisor'a doğru yöneldi' değişikliği sonucu, Palisor, dünyanın güneyine yerleştirilmiştir. Elfler'in Gelişi öyküsünde (KÖ.I), Palisor, 'en ortadaki bölge' olarak geçmektedir (Ayrıca, 'Dünya-Gemisi' çizimine bakınız, KÖ.I - s. 125) ve 'güney' kelimesinin değiştirilmiş olması gerektiği de olası gibi gözükmemektedir; ancak daktiloyla yazılmış versiyonda olduğu gibi durmaktadır.
7. *Turambar'ın Öyküsü*. *Tinúviel'in Öyküsü*'nden sonra yazılmış olmasına rağmen, Tinúviel yeniden yazıldığında vardı.

8. Metin, 'şaşkına döndü' den, 'eğer Tinúviel burada olmasaydı' ya kadar araya eklenen bir sayfaya yazılmıştır; bakınız not 5 – burada, metnin durumunun temelinde yatan neden de belirsizdir.
9. Burada, daha eskiye ait kurşun kalemle yazılmış metinden bir pasaj, burada görülür hale geliyor, şu şekilde sonlanmaktadır: '... ve Tinúviel annesi Wendelin'e ve Linwë'nin görüntüsüne ve hoş açıklıklarda müzik yapan Kapalen'e karşı büyük bir özlem duymaya başladı.' Kapalen, Dairon'dan önce kullanılan, Tifanto'dan daha eski bir isim olmalıdır (aşağıdaki İsimlerdeki Değişiklikler'e bakınız).
10. bu Cüce: orijinali bu adam'dır. Bu bir yanlışlıktır, ancak büyük bir olasılıkla, kayda değer bir yanlışlıktır (bakınız sayfa 62). 'Adam' ın burada, zaman zaman başka yerlerde kullanıldığı gibi (örneğin: sayfa 31, 'adamların yapabildikleri en uzun merdivenler' burada Artanor Elfleri kastedilmektedir), 'erkek Elf' anlamında kullanılmış olması olasıdır, ancak bu durumda değiştirmek için bir neden görülmemektedir.
11. 'Tepeler'in Beren'i', elyazmasında buradan çıkartılmıştır.
12. 'Kralın asilzadelerinin başı ağır-elli Mablung atılıp bir mızrağı kavradı', orijinali, 'Tifanto, piposunu bir yana bırakıp bir mızrak kaptı', yerine kullanılmıştır. Tinúviel'in ağabeyinin adı, ilk başta, bütün öykü boyunca, Tifanto idi. Bakınız notlar 13-15.
13. Tifanto, Mablung olmuştur, ve yine hemen aşağıda; bakınız not 12.
14. 'Ey Baba', 'Ey Kral' olmuştur; bakınız not 12.
15. Burada Mablung ilk yazıldığı zamanki halidir;
16. Elflerin Gelişi öyküsü için, Solosimpi'nin, kabilelerin üçüncü ve sonuncusu olması gereklidir; buradaki 'ikinci', şaşırtıcı da olsa ancak bir yanlışlık olabilir.

Tinúviel'in Öyküsü'nde İsimlerde Yapılan Değişiklikler

(i) Elyazması Versiyonu

Ilfiniol < *Elfriniol*. Daktiloyla yazılmış metinde isim *Ilfrin*'dir.

Tinwë Linto, *Tinwelint* Ausir ve Vëannë'in Tinwelint'in ismi konusunda değişiklik gösterdiği öykünün açılış pasajında (sayfa 11), elyazması çok karışık ve onu izleyen bölümleri anlamak imkansız. Öykü boyunca, Vëannë, başlangıçta yazıldığı gibi, Tinwelint'i *Tinto Ellu* ya da *Ellu* diye çağırmaktadır, fakat başlangıçtaki tartışmada, Vëannë ona *Tinto'ellon* derken, onu *Tinto Ellu* diye çağıran Ausir'dir. (*Tinto*) *Ellu* kesinlikle 'Elfçe' bir biçimdir, ancak, Ausir'in başlangıçtaki *Tinto Ellu'su*, *Tinwë Linto* olarak düzeltilirken, öykü boyunca Cüce'ca *Tinwelint* olarak düzeltilmiştir. (*Tinwë*'nin açılış pasajında üçüncü kez ortaya çıkışında ismin başlangıçtaki hali *Linwë* idi. Bakınız KÖ.I.

Birinci Bölümdeki *Elflerin Gelişi* ve *Melko'nun Hırsızlığı* öykülerinde, *Ellu*, Solosimpi'nin Tinwelint'in yerine seçilen (daha sonra *Olwë*), ikinci lordunun ismidir, fakat her iki ortaya çıkışta daha sonraki bir ektir (K.Ö - I). Uzun yıllar sonra *Ellu* yeniden Thingol'ün ismi oldu (*Silmarillion*'da, *Sindarin Elu Thingol*, *Quenya Elwe Singollo*).

Gwendeling Öykü ilk yazıldığında, öykü boyunca kullanılan isim *Wendelin* idi, (Wendelin Birinci Bölüm'deki öykülerde bulunmaktadır, *Tindriel*'den düzeltilmiştir: (K.Ö - I)). Daha sonra, 'Elfçe' biçimi *Wendelin*'i kullanan Ausir'in dili hariç (sayfa 11), her yerde Cüce'ce biçimi *Gwendeling*'e değiştirilmiştir.

Dairon < başından sonuna kadar *Tifanto*. Öykünün sonundaki *Tifanto* > *Mablung* değişikliği için (yukarıdaki notlarda 12-14), Yorum'a bakınız, sayfa 79, ve *Tifanto*'dan önce gelen *Kapalen* ismi için not 9'a bakınız.

Dor Lómin < *Aryador* (sayfa 11). *Elflerin Gelişi* öyküsünde *Hisilómë*'un İnsanlar arasındaki isminin *Aryador* olduğu söylenir (K.Ö - I); *Dor Lómin* – *Hisilómë* için bakınız K.Ö - I. Bu öyküde daha sonra *Aryador* değiştirilmemiştir.

Angband orijinal olarak iki kez yazılmıştır, ve bunlardan birinde *Angamandi* olarak değiştirilmiştir, diğerinde olduğu gibi bırakılmıştır; tüm diğer seferlerde *Angamandi* ilk yazılan biçim idi. Öykünün el yazması versiyonunda *Vëannë*, *Cücece* ya da 'Elfçe' biçimleri tutarlı olarak kullanmaz: böylece (*Tifil* değil) *Tevildo*, *Angamandi*, *Gwendeling*, (< *Wendelin*), *Tinwelint* (<*Tinto* (*Ellu*)) der. Oysa, daktiloyla yazılmış olan versiyonda, *Vëannë*, *Tiberth*, *Angband*, *Melian* (<*Gwenethlin*), *Thingol* (<*Tinwelint*), demektedir.

Hirilorn, *Ağaçların Kraliçesi* <*Golosbrindi*, Ormanın Kraliçesi (sayfa 31); Daha sonra *Hirilorn*<*Golosbrindi*.

Uinen <*Onen* (ya da belki *Únen*)

Egnor bo-Rimion < *Egnor go-Rimion*. Daha önceki hikayelerde soyadı *go-* 'dur (K.Ö - I).

Tinwelint < *Tinthellon*. *Tinto'ellon*'dan *Tinwë Linto* başlığı altında bahsedilmiştir.

i.Cuilwarthon < *i.Guilwarthon*.

(ii) Daktiloyla Yazılmış Versiyon

Tinúviel < *Tynwfiel* sayfa 17'de Elyazması versiyonla benzeşen pasaja, 'yine de şimdi Tinúviel'i alacakaranlıkta dans ederken gördü', kadar, başlıkta ve her yazılıшта; orada ve ondan sonra *Tinúviel* yazılmıştır.

Singoldo < *Tinwë Linto* (sayfa 62).

Melian < *Gwenethlin* sayfa 18'de Elyazması versiyonla benzeşen pasaja, 'Kraliçe Gwendeling'in görkemi' kadar her yazılıшта; orada ve ondan sonra *Melian* yazılmıştır.

Thingol < *Tinwelint* sayfa 18'de Elyazması versiyonla benzeşen pasaja, 'dolambaçlı yollardan Tinwelint'in evine' kadar her yazılıшта; orada ve ondan sonra *Thingol* yazılmıştır.

Egnor > *Barahir* için bakınız sayfa 63.

Tinúviel'in Öyküsü Üzerine Yorum

§1. Temel Anlatım

Bu bölümde, yalnızca ana hikayenin gidişatını değerlendirecek ve şu an için içerisinde ima edilen daha geniş tarih, Tinwelint'in halkı ve evi, ya da hikayede geçen yerlerin coğrafyası gibi sorunları bir kenara bırakacağım.

Beren'in, ormanda ayışığının aydınlattığı açıklıkta Tinúviel'e rastlayışı hikayesinin, yazılmış olan ilk biçiminin ana hatları hiç değiştirilmemiştir; ve *Silmarillion*'daki pasajın (sayfa 197), bu sahnenin aşırı derecede konsantre ve yüceltilmiş hali olduğundan söz edilmelidir: orada sözü edilmeyen pek çok öge aslında hiç kaybolmamıştır. Pasajın, *Leithian*'ın *Yatışı*'ndaki* son zamanlarda üzerinde yeniden çalışılmış halinde, baldıranlar ve beyaz pervaneler bulunmaya devam etmektedir ve ozan Daeroni, Beren açıklığa geldiğinde orada bulunmaktadır. Ancak bununla birlikte, çok dikkate değer değişiklikler de bulunmaktadır; ve bunların başında tabii ki, Beren'in burada ölümlü bir İnsan değil, bir Elf, Noldoli'den biri olmasıdır, ve hikayenin Beren ve Luthien ile ilgili ana unsuru bulunmamaktadır. Daha sonra bunun orijinalinde böyle olmadığı, ancak : *Tinúviel'in Öyküsü*'nün şimdi kayıp olan (çünkü silinmiştir) ilk biçiminde, İnsan olduğu (elyazmasında daha sonra *Cúce*'ye çevrilen, insan'ın (bakınız sayfa 62 ve not 10), 'kayda değer bir yanlışlık' olduğunu söyleyişim bu nedenledir) görülecektir. Birkaç yıl sonra öykünün elimizde bulunan halinde, yeniden bir İnsan olmuştur, ancak o zaman (1925-6) babam Beren'in Elf ya da ölümlü doğası konusunda uzun süre tereddüt etmiş gibi görünmektedir.

Öyküde, Beren'e Artanor'da (Doriath) gösterilen düşmanlık ve güvensizliğin, ister istemez, çok daha farklı bir nedeni vardır – şöyle ki, 'orman Elfleri, Dor Lómin Cücelerinin hain, acımasız ve inançsız yaratıklar olduklarını düşünüyorlardı'. Bu sırada, Beren ve babasının

* Beren ve Luthien Tinúviel'in hikayesinin anlatıldığı kafiyeli beyitler halindeki uzun bitmemiş şiir; 1925-31 arasında yazılmıştır; fakat bazı kısımları aslında yıllar sonra yeniden yazılmıştır.

(Egnor) tarihinin henüz tam olarak tasarlanmadığı, açık görünüyor; her halukarda, hikayenin tamamen biçimlendiği görülen *Leithian*'ın *Yatışı*'ndan önce (Yatış, bu noktanın daha ötesinde, 1925'in yaz sonunda oluşmuştu) babası tarafından yönetilen yasaklanmış grubun hikayesine ve onun Mutsuz Gorlim (bkz *Silmarillion*) tarafından ihanete uğrayışına dair bir imada bulunulmamaktadır. Beren'in babasının (Beren'in kendisine çevrilmiştir), Ürin (Húrin) ile olan 'silah arkadaşlığı' ilişkisinden, öykünün daktiloyla yazılmış versiyonunda bahsedilmektedir; *Gilfanon'un Öyküsü* (KÖ.I, s 343) için yazılan ana hatların sonuncusuna göre 'Ürin ve Egnor sayısız taburlarla ilerlediler' (Melko'nun güçlerine karşı).

Eski hikayede, Tinúviel, Beren'in sonunda ona cesaretle yaklaştığı güne kadar Beren'le hiç buluşmamıştır ve onu Tinwelint'in mağarasına götürmesi de tam o zaman olmuştur; aşık değillerdi, Tinúviel, onun kendisinin dans edişine aşık olmasının dışında Beren hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve öyle görünüyor ki onu babasının huzuruna götürmesi nezaket icabı, doğal olarak yapılmış bir harekettir.

Dolayısıyla, Beren'in, Daeron tarafından Thingol'a ele verilisine (*Silmarillion* sayfa 198) eski hikayede yer verilmemiştir – ele verilecek bir şey yoktur ve gerçekten de öyküde, Dairon'un, Tinúviel onu mağaraya götürmeden önce, ay ışığında bir kez yüzünü görmesinin ötesinde Beren'le ilgili herhangi bir şey bildiğine dair bir anlatım yoktur.

Öykünün yapısındaki bu radikal değişikliklere rağmen, içerdiği tüm gizli anlam değişip, genişlerken, Tinwelint'in sarayında, Beren'in kralın önünde durduğu sahnenin pek çok özelliğinin değişmemiş olması dikkate değer bir noktadır. Başlangıca, örneğin, Beren'in şaşkınlığı ve sessizliğine, Tinúviel'in onun yerine cevap verişine, cesaretinin birden yükselişine ve doğrudan, tereddütsüz bir şekilde arzusunu söyleyişine, geri dönünüz. Fakat, buradaki atmosfer, daha sonra dönüştüğünden, çok daha hafif ve daha az ciddidir; olaya bir şaka gözüyle bakan ve Beren'e cahil bir budala gibi davranan Tinwelint'in alaylı gülüşünde, daha sonraki hikayede açık olan şeye dair hiçbir ipucu yoktur: 'Böylece Doriath'ın kaderini belirledi ve Mandos'un lanetinin tuzağına düştü' (*Silmarillion* sayfa 199). Silmariller gerçekten de ünlüdür ve kutsal bir güçleri vardır, fakat dünyanın kaderi onlara bağlı değildir (*Silmarillion* sayfa 97); Beren, korkulan ve güvenilmeyen bir halktan

da olsa, bir Elf'tir, ve isteğinde büyük bir ayıp yoktur; ve o ve Tinúviel aşık değillerdir.

Melko'nun Demir Tacı'ndan ve Silmarillerin Taç'ın üzerinde oluşundan ilk kez bu pasajda söz edilmektedir; ve yine burada hiç yok olmamış bir detay bulunmaktadır : 'Bu tacı asla başından ayırmazdı' (*Silmarillion* sayfa 81: 'Ağırlığı onu öldüresiye yorsada bu tacı asla kafasından çıkarmazdı').

Fakat bu noktadan sonra Vëannë'in hikayesi, daha önceki anlatımdan tamamen beklenmedik bir tarzda farklılık gösterir. Takip eden değişim, *Kayıp Öyküler*'de başka hiçbir yerde, burada, Beren ve Felagund ve arkadaşlarının Necromancer Sauron tarafından ele geçirilmesi, Tol-in Gaurhoth zindanlarında (Sirion nehrindeki Kurtadam Adası) hapsedilmeleri ve Beren dışında hepsinin ölümü ve Beren'in kurtuluşu ve Sauron'un Lúthien ve Huan tarafından devrilmesi öyküsünün habercisinde olduğu kadar belirgin değildir.

Özellikle, 'Nargothrond Unsuru' denebilecek olan şey tamamen yoktur ve bir şekilde var olmasına rağmen Beren ve Tinúviel'in öyküsü ile bir bağlantısı yoktur (Nargothrond, bu aşamada, bu ismi almamıştır). Beren'de Felagund'ın yüzüğü yoktur, kuzeye doğru yolculuğunda hiçbir arkadaşı yoktur ve (bir taraftan) yakalanmasının hikayesi, Melko'yla konuşması, Tevildo'nun evine gönderilmesi ile (diğer yandan) daha sonraki öyküdeki olaylar nedeniyle Beren ve Nargothrond'dan gelen Elf grubunun kendilerini Sauron'un zindanında bulmalarının arasında bir ilişki yoktur. Aslında, efsanenin, *Silmarillion*'da Beren ve Luthien'in öyküsünü meydana getiren, savaşlardan, rekabetten, yeminlerden ve anlaşmalardan oluşan karışık arka planı, büyük oranda eksiktir. Kedilerin kalesi, Sauron'un Tol-in Gaurhoth'daki kulesidir, ama yalnızca öyküde aynı 'yeri' kaplaması bağlamında : bunun ötesinde iki yer arasında gizli benzerlikler ve bağlantılar aramak anlamsızdır. Korkunç obur kediler, onların mutfaqları ve güneşlendikleri tараçalar ve sevimli Elfçe kedi isimleri (*Miaugion*, *Miaule*, *Meoita*) hiçbir iz bırakmadan yok olmuştur. Peki ya Tevildo? Sauron'un bir kediden 'ortaya çıktığını' bile söylemek, sanırım pek doğru olmaz : efsanelerin ikinci evresinde, Necromancer (Thû)'nun kedilerle hiçbir bağlantısı yoktur. Diğer yandan, bunu, daha önce orada olanla arasında bir *değişim* unsuru olmaksızın, basit *bir yerrine geçme* (Thû'nun, Tevildo'nun öyküdeki yerini alması) olarak

görmek yanlış olacaktır. Tevildo'nun hemen sonraki halefi, kendisi bir kurtadam olan 'Kurtların Lordudur' ve Tevildo'nun Huan'dan dünyadaki tüm yaratıklardan daha fazla nefret etme özelliğini devam ettirmektedir. Tevildo, 'hayvan şeklinde, kötü bir peri idi'; ve bu iki büyük hayvan arasındaki savaş, kurtadama karşı av köpeği (başlangıçta kedi şeklindeki iblise karşı av köpeği), hiçbir zaman kaybolmamıştır.

Öykü Artanor'daki Tinúviel'e geri döndüğünde, durum tam tersidir : zira Hirilom'daki tutsaklığının hikayesi ve oradan kaçıışı belirligin bir değişikliğe hiçbir zaman uğramamıştır. *Silmarillion*'daki pasaj gerçekten de çok kısadır, fakat detaydan yoksun olmasının nedeni, memnuniyetsizlikten kaynaklanan bir dışarıda bırakmadan değil, sıkıştırmadan kaynaklanmaktadır; *Silmarillion*'daki düzyazı anlatımının doğrudan türediği *Leithian'ın Yatışı*, bu pasajda, anlatımdaki detaylar bakımından *Tinúviel'in Öyküsü*'ne neredeyse aynı denilecek kadar yakındır.

Öykünün bu bölümünde, Tinúviel'in tutsaklığının süresi ve Beren'i kurtarmaya gidişinin, Beren'in onu tutsak edenler tarafından sonsuz olarak planlanan tutsaklığıyla yeterince kolay bir şekilde bağlanmasında en eski versiyonun, daha sonra azalan bir etkisi olduğu görülmektedir; oysa, daha sonraki hikayede, Beren'in Necromancer'in zindanında ölümünü beklerken geçirdiği zamana sığdırılması gereken pek çok olay ve hareket (Luthien'in Nargothrond'daki tutsaklığının eklenmesi de dahil) bulunmaktadır.

'Açıklayıcı' hayvan-fablı (kediler ve köpeklerle ilgili) unsuru tamamen elenir ve Kedilerin Prensi Tevildo'nun yerine Necromancer geçerken, Huan her şeye rağmen Valinor'un büyük Av köpeği olarak kalmıştır. Rastlaşmalarının bağlamı ve Huan'ın nedenleri 'Nargothrond Unsuru'nun (Felagund, Celegorm ve Curufin) olmaması yüzünden tamamen farklı olsa da, ormanda Tinúviel'e rastlaması, Tinúviel'in ondan kaçmayı başaramaması ve aslında karşılaştıkları andan itibaren Tinúviel'e karşı duyduğu sevgi (öyküde ve *Silmarillion*'da açık bir şekilde görülen), mevcuttu.

Tevildo'nun yenilgisinin ve Beren'in kurtarılışı hikayesinde, çoğunlukla genel yapısal benzerliklerde de olsa, daha sonraki efsane-nin tohumları açık bir şekilde görülmektedir. Tinúviel'in, Beren duya-bilsin diye kedilerin kalesindeki mutfak ambarının eşğine tüneyerek yüksek sesle konuşmasının Tol-in-Gaurhoth köprüsünde Beren'in zin-

danında duyduğu şarkıyı söylemesinin (bkz *Silmarillion*) habercisi olması ilginçtir. Tevildo'nun onu, Melko'ya verme niyeti, Sauron'un benzer amacıyla da bulunmaktadır (ibid.); kedi Oikeroi'nin öldürülmesi Huan'ın Draugluin'le kavgasının başlangıcıdır – Huan'ın ölü düşmanının derisi her iki halde de aynı işte kullanılmıştır (bkz *Silmarillion*); Tevildo ve Huan'ın savaşı, Huan ve Kurt-Sauron arasındaki savaşa dönüşecektir ve aslında aynı sonuçla : Huan, düşmanı evinin hakimiyetini teslim edince onu serbest bırakmıştır. Bu sonuncusu çok dikkate değerdir : uğursuz kalede taşları bir arada tutan büyü'nün Tinúviel tarafından söylenmesi. Tabii ki, bu yazıldığında, Tevildo'nun kalesinin, öyküde harici bir rolü vardı – daha eski bir tarihi yoktu : baştan aşağı kötülükle dolu bir yerdi ve Tevildo'ya zorla söylenen (Melko'dan gelen) büyü, taşları bir arada tutan büyü olmanın yanında, Tevildo'nun yaratıkları üzerindeki gücünün sııymıydı. Felagund'ın gelişmekte olan efsaneye girişi ve Tol Sirion'daki Elf gözetleme kulesinin (*Minas Tirith*: bkz *Silmarillion*) Necromancer tarafından ele geçirilmesi büyü'nün yerini almıştır: çünkü bunun, kaleyi inşa etmiş olan Felagund'ın işi olduğu düşünülemezdi, çünkü öyle olsaydı, zindanda onu söyleyebilir ve orayı üzerlerine yıkabilirdi – onlar için çok daha az kötü bir ölüm yolu olurdu. Efsanedeki bu unsur kalmaya devam etti, ve *Silmarillion*'da da tam olarak mevcuttur; ancak babam burada Sauron'un Huan ve Luthien'e kelimelerin neler olduğunu söylediğinden bahsetmediği ve yalnızca 'teslim olduğunu' söylediği için, olanların ne anlama geldiği anlaşılamayabilir :

Ve dedi ki : 'Kulenin hakimiyetini bana teslim etmezsen, çıplak vücudun, sonsuza değindeliip geçen gözleriyle hor görüşünün işkencesini çekecek.'

Bunun üzerine Sauron teslim oldu ve Luthien adanın ve orada bulunan her şeyin hakimiyetini ele geçirdi...

Ardından Luthien köprünün üzerinde durdu ve gücünü ilan etti : ve taşları birarada tutan büyü dağıldı, ve kapılar yıkıldı ve duvarlar açıldı ve kuyular açığa çıktı.

Burada, yine öykünün asıl konusu efsanenin eski ve yeni biçimlerinde farklılık göstermektedir : *Silmarillion*'da 'pek çok köle ve tut-

sak şaşkınlık ve dehşet içerisinde dışarı çıktılar... çünkü Sauron'un karanlığında çok uzun kalmışlardı', iken, öyküde, sarsılan evden dışarı çıkan sakinler, (Beren ve görünüşe bakılırsa konu dışı olan kör köle Cüce Gimli'nin dışında) Tevildo'nun büyüünün kırılmasıyla 'küçülen' bir grup kedi idi. (Eğer babam hikayede, Huan, Beren ve Tinúviel dışında isimler kullanmış olsaydı, başka herhangi bir bilgi olmaksızın, yazarlık bilgisi dahil, benzerliklerin yüzeysel ve kaza eseri olmaktan öteye geçtiğini göstermek yalnızca Öykü'nün bu bölümüyle hikayenin *Sil-marillion*'da anlatılan şeklini karşılaştırmakla mümkün olmazdı.)

Burada daha az önemli bir anlatım noktası göze çarpabilir. Daktiloyla yazılmış versiyon, tahminen Huan ve Tevildo'nun kavgasını biraz daha farklı ele alırdı, zira el yazmasında Tevildo ve arkadaşı büyük ağaçlara tırmanabiliyorlar, oysa daktiloyla yazılmış metinde (Huan'ın hasta numarası yapacağı) Solgun Vadi'de 'az yapraklı alçak çalılar' dışında hiçbir şey yetişmiyor.

Hikayenin geri kalanında eski ve yeni biçimler arasındaki benzerlik çok daha fazladır. Öyküdeki anlatımsal yapı şu şekilde özetlenebilir:

- Beren, kılık değiştirmek için ölü kedi Oikeroi'nin postuna bürünmüştür.
- O ve Tinúviel birlikte Angamandi'ye doğru yola çıkarlar.
- Tinúviel, Angamandi'nin kurt bekçisi Karkaras'ın üzerine bir uyku büyüü yapar.
- Angamandi'ye girerler, Beren hayvan şeklinde sinsice Melko'nun koltuğunun altına doğru ilerler, ve Tinúviel Melko'nun önünde dans eder.
- Tüm Angamandi ahalisi ve en sonunda Melko uykuya dalar, ve Melko'nun demir tacı kafasından aşağı yuvarlanır.
- Tinúviel, Beren'i uyandırır, o da taçtan bir Silmaril'i keserek çıkartır, ve bıçak ses çıkartır.
- Uyuyanlar kımıldarlar ve Beren ve Tinúviel kapıya doğru kaçarlar, ancak Karkaras'ı yeniden uyanmış bulurlar.
- Karkaras, Beren'in Silmaril'i tutan elini ısırpı kopartır.
- Karkaras, karnındaki Silmarilin verdiği acıyla deliye döner, çünkü Silmaril kutsal bir şeydir ve kötü birinin etini yakar.

- Karkaras hışımla güneye, Artanor'a gider.
- Beren ve Tinúviel, Artanor'a dönerler; Tinwelint'in önüne çıkarlar ve Beren elinde bir Silmaril tuttuğunu söyler.
- Kurt avı başlar, ve ağır-elli Mablung avcılar arasındadır.
- Beren, Karkaras tarafından öldürülür, ve dallardan yapılmış bir sedyede Tinwelint'in mağarasına geri götürülür; ölürken Silmaril'i Tinwelint'e verir.
- Tinúviel, Beren'in ardından Mandos'a gider, ve Mandos, dünyaya geri dönmelerine izin verir.

Oikeroi'nin kedi postunu Draugluin'in kurt postuyla değiştirir ve diğer başka isimleri değiştirirsek, *Silmarillion*'daki hikayenin özeti sayılabilir! Fakat tabii ki benzerliklerin özeti olarak tasarlanmıştır. Pek çok ufak farklılığın yanında burada görünmeyen büyük farklılıklar da vardır.

Yine, en önemlisi, 'Nargothrond Unsuru'nun olmayışdır. Bu, Beren efsanesiyle birleştirildiğinde, Beren'in arkadaşı olarak Felagund'u, Luthien'in, Celegorm ve Curufin tarafından Nargothrond'da tutsak edilişini, Celegorm'un av köpeği Huan'la birlikte kaçışını ve Nargothrond'dan kaçan Celegorm ve Curufin'in Tol-in-Gaurhoth'dan dönen Beren ve Luthien'e saldırısını içermektedir (bkz *Silmarillion*).

'Beren'in Köleliği' olayının sona ermesinden sonraki anlatım, eski hikayede, çok farklı bir biçimde ele alınmıştır. Bunda, Huan, Beren ve Tinúviel ile birlikte; Tinúviel evini özler, ve Beren köpeklerle birlikte ormanda yaşadığı hayatı sevmektedir, fakat, bir Silmaril elde etmeye karar vererek çıkmazı çözer, ve Huan planlarının delilik olduğunu düşünse de onlara Oikeroi'nin postunu verir, Beren bunu üzerine giyerek Tinúviel'le birlikte Angamandi'ye doğru yola koyulur. *Silmarillion*'da (sayfa 177), aynı şekilde, Beren, Luthien'le birlikte uzun süre ormanda dolaştıktan sonra (Huan onlarla birlikte değildir), Silmaril'i aramaya yeniden devam etmeye karar verir, fakat Luthien'in olaydaki tutumu farklıdır:

‘Şu ikisi arasında bir seçim yapmalısın, Beren : arayıştan ve yemininden vazgeçmek ve dünya üzerinde gezgin bir hayat sürdürmek; ya da sözünü tutarak karanlığa kendi tahtında meydan okumak. Neyi seçersen seç senin yanında olacağım ve ikimizin de sonu aynı olacak.’

Burada, bundan sonra, Celegorm ve Curufin’in Beren ve Luthien’e saldırısı araya girer, Huan, efendisini terk ederek, onlara katılır; birlikte Doriath’a dönerler, ve oraya vardıklarında, Beren, Luthien’i uyur halde bırakarak, Curufin’in atına binip tek başına, kuzeye geri döner. Anfauglith’in kenarında, sırtında Luthien’i taşıyan ve Tol-in-Gaurhoth’tan Draugluin ve Sauron’un (eski hikayede hiç bahsedilmeyen) yarasa habercisi Thuringwethil’in postlarını getiren Huan ona yetişir; bunları üzerlerine giyen Beren ve Luthien Angband’a giderler. Huan, burada, onların aktif danışmanlarıdır.

Sonraki efsane, böylece, bu bölümde *Tinúviel’in Öyküsü*’nden daha fazla hareket ve olayla doludur (ancak son biçime, düşünülebileceği gibi, bir çırpıda ulaşılmamıştır); ve *Silmarillion* biçiminde, anlatımın, uzun *Leithian’ın Yatışı*’nın bir sıkıştırması ve özeti olması gerçeğinden dolayı, bu çok daha belirgindir. *

Tinúviel’in Öyküsü’nde Beren’in kılık değiştirmesinin anlatılışı karakteristik bir şekilde detaylıdır: kedi davranışlarının Tinúviel tarafından ona öğretilmesi, postun içinde terleyişi ve rahtsızlığı. Bununla birlikte, Tinúviel’in yarasa kılığına girmesi henüz meydana gelmemiştir ve *Silmarillion*’da, Carcharoth’la karşılaştığında ‘iğrenç giysisi-

* Profesör T.A. Shippey, Orta-dünya’ya giden yol, 1982, sayfa 193: ‘Bir bütün olarak “Beren ve Luthien”de çok fazla konu vardır. Bu eleştirinin diğer yönü, Tolkien’in arada sırada kendi buluşlarını bir parça eleştirmek zorunda olmasıdır. Celegorm, Beren’i yaralar ve av köpeği Huan, efendisine saldırır ve onu kovalar; “dönüşte Luthien’e ormandan bir ot getirir. Bu yaprakla Beren’in yarasının kanını durdurur, ve sanatı ve sevgisiyle onu iyileştirir...”İyileştirici ot, sıkça ratlanan bir motiftir, örneğin Eliduc’un Breton la’ının merkezi (Marie de France tarafından conte’a dönüştürüldü). Fakat orada bu, bütün şiir olmasa da bütün bir sahneyi meşgul eder. Silmarillion’da ise iki dize de bahsedilip konu kapatılır, Beren’in yaraları da beş dizede açılır ve iyileşir. Sürekli olarak bir özet havası hissedilmektedir...’ Bu his, ziyadesiyle aklanmaktadır! Leithian’ın Yatışı’nda yaralanma ve ota iyileşme 64 dize işgal etmektedir. (bkz Silmarillion’daki Önsözüm)

ni üzerinden atıp' ve 'ona uyumasını emreder' ken, burada bir kez daha saçlarından örülmüş sisli kaftanı kullanır : 'kara örtüsünün siyah kenarlarını gözlerine atar.' Karkaras'ın sahte Oikeroi'a ilgisizliği, ile Carcharoth'un, ölüm haberini duyduğu, Druagluin'in sahteliğinden şüphelenmesi zıtlık teşkil etmektedir: eski hikayede, Tevildo'nun yenilgisine (ve Oikeroi'in ölümüne) dair bir haberin henüz Angamandi'ye ulaşmadığı vurgulanmaktadır.

Tinúviel'in Melko ile karşılaşması, *Silmarillion*'dan (burada kaynağından daha fazla sıkıştırılmıştır) çok daha fazla detaylı olarak anlatılmıştır; 'Korkunç bir şekilde yan yan baktı, zira karanlık zihni bir kötülük düşünüyordu', dikkate değer cümlesi, *Silmarillion*'daki habercisidir :

Güzelliğini gören Morgoth'un düşüncesinde kötü bir arzu uyandı ve Valinor'dan kaçtığından beri kalbinde oluşanların hepsinden daha karanlık bir plan tasarladı.

Bize daha açık bir şey söylenmemektedir.

Melko'nun Tinúviel'e söylediği, 'Sarayımda bir yarasa gibi uçuşan sen de kimsin?' sözleri ve dansını 'bir yarasa gibi sessiz' diye betimlemesinin, olası görünse de, onun daha sonraki yarasa kılığının tohumları olup olmadıkları hakkında bir şey söylenemez.

Beren'in Silmaril'i Demir Taç'tan kestiği bıçağın, *Tinúviel'in Öyküsü*'nde çok daha farklı bir kökeni vardır, Beren'in Tevildo'nun mutfağından aldığı bir mutfak bıçağıdır; *Silmarillion*'da, inlemesine ve kımıldamasına yol açan şey, bıçaktan kopan parçanın uçup Morgoth'un yanağına çarpmasıdır.

Beren ve Tinúviel'in kaçarken kurtla karşılaşmalarının anlatılmasında küçük bir farklılık vardır. *Silmarillion*'da , 'Luthien çok yorulmuştu, ve kurdu yatıştırarak ne zamanı ne de gücü vardı'; öyküde, eğer Beren acele davranmasaydı, bunu yapabilecekmiş gibi görünmektedir. Daha da önemlisi, burada, Silmaril'lerin kutsal gücünün,

kutsanmamış eti yakması kavramından ilk defa olarak söz edilmektedir*.

Tinúviel ve Beren'in Angamandi'den kaçıışı ve Artanor'a dönmeleri *Tinúviel'in Öyküsü*'nde çok farklı anlatılmaktadır. *Silmarillion*'da Kartallar tarafından kurtarırlar ve Doriath sınırlarına bırakılırlar; ve Huan'ın rol oynadığı, Beren'in yarasının iyileşmesinden çok daha fazlası yapılmıştır. Eski hikayede, Huan onlara daha sonra gelir, güneye doğru uzun yaya kaçışlarından sonra. Her iki anlatımda da, aralarında, kızın babasının sarayına dönüp dönmek konusunda bir tartışma olur, fakat çok farklı biçimlerde iletilir; öyküde Beren'i dönmeye ikna eden kızdır, *Silmarillion*'da ise onu ikna eden Beren'dir.

Kurt-avı hikayesinde, burada üzerinde durulabilecek (bakınız notlar 12-15) ilginç bir özellik vardır. İlk başta, Tinwelint, Beren ve Huan'la birlikte ava katılan Tinúviel'in ağabeyidir ve buradaki adı, Dairon olarak değiştirilmeden önce öykü boyunca kullanılan isim olan, *Tifanto**dur. Sonradan, '*Tifanto*' – '*Dairon*' evresinden geçmeden – burada, avın dördüncü üyesi olarak, ilk kez ortaya çıkan 'kralın asilzadelerinin başı, ağır-elli Mablung' onun yerine geçmiştir. Fakat öykünün başlarında Tifanto >Dairon'un, Tinúviel'i aramak için Artanor'dan ayrılarak, tamamen kaybolduğu, 've bir daha Elfiness'e geri dönmediği' söylenmiştir ve Beren ve Tinúviel Artanor'a döndüklerinde, Tifanto >Dairon'un kayboluşuna yeniden gönderme yapılmaktadır.

Böylece bir yanda Tifanto kayıptır, ve dönüşünde bunu öğrenen Tinúviel için bir büyük bir üzüntü kaynağı olur, fakat diğer yandan Kurt-avı'nda mevcut bulunmaktadır. O zaman *Tifanto*, yeni bir karakter olan Mablung'un Tifanto'nun yerini aldığı Kurt-avı hariç öykü boyunca *Dairon*'a dönüşür. Bu, *Tifanto*'nun ismi *Dairon*'a dönüşmeden önce avdan çıkartıldığını gösterir, fakat, *Tifanto* adı altında,

* Daha önceki bir notta 'kutsal Silmarillere' bir gönderme söz konusudur: KÖ.I, s 252, not 2.

* Timpinen (Tinfang Warble)'ın Tinwelint'in oğlu ve Tinúviel'in kız kardeşi olduğu fikri (bakınız KÖ. I, s 157, not 1) terk edilmiştir. Tifanto/Dairon, Tinfang ve Iväre ile birlikte 'Elflerin en büyüğü üç çalgıcısı' olarak adlandırılmıştır.

aynı zamanda hem ormanda kaybolup hem de nasıl olup da avda mevcut olabildiğini açıklamaz. Elyazmasında bu bilmeceyi açıklayacak bir şey olmadığından, ancak ve ancak babamın gerçekten ilk önce *Tifanto*'nun kaybolduğunu ve bir daha geri dönmediğini ve hem de Kurt-avına katıldığını yazdığı sonucunu çıkartabilirim; fakat bu tutarsızlığı görerek daha sonra Mablung'u role sokmuştur (ve muhtemelen, bunu öyküyü tamamlamadan önce yaptı, çünkü Mablung'un son ortaya çıkışında ismi böyle yazılmıştı, *Tifanto* düzeltilerek değil : bakınız not 15). *Tifanto*'nun düzeltilerek, hâlâ yazılı olduğu yerlerde *Dairon*'a dönüştürülmesi, bundan sonradır.

Öyküde, av. *Silmarillion* hikayesinden (aklıma gelmişken, Beleg Strongbow da burada mevcuttur) farklı bir şekilde ele alınır. Karkaras üzerlerine geldiğinde Beren hariç herkesin (öyle görünüyor ki Huan dahil!) uyuyor olması ilginçtir. *Silmarillion*'da Huan, Carcharoth'u öldürür ve onun tarafından öldürülür, oysa burada Karakaras kralın mızrağıyla öldürülür, ve küçük Ausir, en sonda Huan'ın, 'Nauglafring'in büyük işleri' sırasında Beren'i yeniden bulmak üzere, yaşamaya devam ettiğini söyler. Huan'ın yazgısı ile ilgili, 'dünya üzerinde yürüyen en güçlü kurtla karşılaşana değin' ölmemesi gerektiği, ve 'ölümünden önce yalnızca üç kez konuşmasına' izin verildiğinden (bkz *Silmarillion* sayfa) burada bahsedilmemektedir.

Tinúviel'in Öyküsü'nün en dikkate değer özelliği, mevcut en eski biçiminde Beren'in bir Elf olması gerçeğidir; ve bu bağlamda, oğlan çocuğunun sonda ettiği sözler oldukça dikkate değerdir :

Fakat Mandos o ikisine: "İşte, ey elfler, sizleri mükemmel bir neşeyle dolu bir hayata göndermediğimi bilin, çünkü böylesi kötü kalpli Melko'nun oturduğu dünyanın hiçbir yerinde artık bulunmuyor - ve İnsanlar gibi ölümlü olacağınızı bilin ve buraya bir daha geldiğinizde, eğer Tanrılar sizi gerçekten de Valinor'a çağırmasa, bu sonsuza değin olacak," dedi.

Valar'ın Gelişi ve Valinor'un İnşası öyküsünde, aşağıdaki pasaj bulunmaktadır (KÖ. I, yorum I.118) :

Sonraki günlerde tüm klanlardan, talihsizlik sonucu silahlarla öldürülen ya da öldürülenlere duydukları kederden ölen Elfler oraya (yani Mandos'a) gittiler – ve Eldar ancak bu şekilde ölebilirdi ve bu da sadece bir süreliğine idi. Orada, Mandos onlara yazgılarının ne olduğunu söyledi, ve orada karanlıkta, geçmişte yaptıklarını düşleyerek, onun belirlediği bir zamanda, çocuklarının içinde yeniden doğup, yeniden gülüp şarkılar söyleyecekleri zamana değin beklediler.

Aynı fikir, *Ainur'un Müziği* (KÖ.I., s.69) öyküsünde de bulunmaktadır. Burada tasarlandığı gibi, Mandos'un, Beren ve Tinúviel vakasında verdiği özel izinle, onların tüm 'doğal' Elf yazgıları değişir : Elflerin ölebileceği gibi ölüp (aldıkları yaralardan ya da kederden) yeni varlıklar olarak yeniden doğmadılar, onun yerine Mandos'dan kendileri olarak geri döndüler – ancak şimdi 'İnsanlar gibi ölümlü' olarak. Ölümden sonraki hayata dair en eski bahisler, bu 'ölümlülüğü', tatmin edici bir şekilde yorumlayabilmeye izin vermeyecek kadar karışıktır ve *Valinor'un İnşası*'ndaki İnsanların kaderlerine dair pasajın (KÖ. I.) da anlaşılması özellikle zordur (bunun üzerine yapılan yoruma bakınız, KÖ. I., s 118). Fakat, Mandos'un Beren ve Tinúviel'e hitap ederken söylediği 'İnsanlar gibi' kelimelerinin, başlarına gelebilecek ikinci ölümlerinin kesinliğini vurgulamak için eklenmiş olması mümkün görünüyor; ayrılışları, İnsanlarınkı kadar kesin olacaktır, kendi bedenlerinde bir ikinci geri dönüş ya da reenkarnasyon olmayacaktır. Mandos'da kalacaklardır ('buraya bir daha geldiğinizde bu sonsuza değin olacak') – Tanrılar tarafından Valinor'da yaşamaları için çağırılmazlarsa. Bu son kelimeler, muhtemelen, *Valinor'un İnşası*'ndaki bazı İnsanların kaderiyle ilgili pasajla bağlantılandırılmalıdır :

Tanrıların habercisi Nornore'nin bir mevsimde onlar için yola koyulduğu kişiler azdır ve gerçekten de mutlu olmalılar. Sonra onunla birlikte iki tekerlekli arabalara ya da güzel atlara binip Valinor vadisine gittiler ve Büyük Son gelene değin, Tanrılarının evlerinde yaşayıp, Valmar'ın sarayında yiyip içtiler.

§2. *Tinúviel'in Öyküsü'ndeki* Yerler ve Şahıslar

İlk önce, Büyük Toprakların coğrafyası hakkında bu öyküden neler öğrenilebileceği göz önünde bulundurulursa : Cüce dilinin eski 'sözlüğü', Artanor'un anlamının, metinde yorumlandığı gibi 'Ötedeki Topraklar' olduğunu açıkça belirtmektedir. *Kayıp Öyküler*'deki pek çok pasaj, bu ifadeye ışık tutmaktadır. Gilfanon'un anlatılmayan öyküsü'nün (KÖ.I, s 345) kabaca çizilmiş bir taslağında, NoIdoli Valinor'dan sürülmüştür

Şimdi ilk kez Ork'larla savaştı ve Keskin Tepeler'in geçişini ele geçirdi; böylece Gölge Ülkesi'nden kaçtılar... Artanor Ormanı'na ve Büyük Düzlükler Bölgesi'ne girdiler...

(ikincisinin, daha sonraki Nargotrond'un Korunan Düzlüğü, Talath Dimen'in habercisi olabileceğini ileri sürmüştüm). Gilfanon'unkini izleyen öykü, tasarlanan plana göre (KÖ.I, s 345), Tinúviel'inki olacaktı ve bu taslak şöyle başlar : 'Egnor oğlu Beren, Dor Lómin'den çıkıp Artanor'a geldi...' Şimdiki öyküde, Beren'in, 'Ötedeki Topraklar'a varana değin, korkunç Demir Dağlar'dan geçerek' geldiği ve ayrıca Köpeklerin bazılarının 'Hisilómë'un ormanlarında dolaştıkları ya da dağlık bölgeleri geçerek, hatta bazen Artanor bölgesine ve ötedeki topraklara ve güneye gittikleri,' söylenmektedir. Ve son olarak, *Turambar'ın Öyküsü*'nde, 'Hithlum'un karanlık tepelerinden, o günlerde gizli kral Tinwelint'in yaşadığı Ötedeki Topraklar'ın büyük ormanlarına giden bir yol' dan söz edilmektedir.

O zaman, daha sonra Doriath (*Tinúviel'in Öyküsü*'nün dakti-loyla yazılmış metnindeki başlıkta, daha eski bir biçim olan Dor Athro ile birlikte görülmektedir) denilen Artanor'un, ilk başta, Hisilómë'la (Gölge(ler) Ülkesi, Dor Lómin, Aryador), olan ilişkisinin, *Silmarillion*'da, Doriath'ın Hithlum'la (Hisilómë) olan ilişkisi ile hemen hemen bağlamda uzandığı oldukça açıktır. *Silmarillion* : güneyde, ve sıradağlarla, Demir Dağlar ya da Keskin Tepeler ile ayrılmış.

Melko'nun Hırsızlığı ve Valinor'un Kararması Öyküsü üzerine yorum yaparken, *Kayıp Öyküler*'de Hisilómë'un Demir Dağlar'ın ötesinde olduğu söylenirken, aynı zamanda (*Turambar'ın Öyküsü*'nde), bu dağlara bu ismin, 'kuzeydeki en ücra yerlerinin' altında uzanan, Demir Cehennemleri, Angband, dolayısıyla verildiği de söylenmektedir, bu nedenle, 'Demir Dağlar' teriminin, *Kayıp Öyküler* içerisinde, tutarsız bir kullanımı varmış gibi görünmekte olduğunu fark ettim – 'bu dağların, aralıksız sıralanmış olarak tasarlandığı farzedilmedikçe, güneydeki uzantı (daha sonraki, Gölge Dağları) Hisilómë'un güney sınırını oluştururken, kuzey tepeleri, Angband'ın üzerinde olduklarından, sıradağlara ismini verir'.

Tinúviel'in Öyküsü'nde, Beren, Artanor'dan kuzeye doğru giderken, 'kasvetli Demir Dağlar'ın yakında olduğunun habercisi, alçak tepelere ve ağaçsız topraklara yaklaştı'. Daha önce, Hisilómë'dan çıkarken, bunları geçmişti; fakat şimdi, 'Melko'nun yaşadığı korkunç bölgelere yaklaşıp dağın Demir Dağlar'ı izledi'.

Bu, Hisilómë'u, Ötedeki Topraklar'dan ayıran dağların, Angband'ın üzerindeki devamı olduğu fikrini destekliyor görünmektedir ve sıradağların, Hisilómë'u (g) ayırdığı, küçük, ilkel haritayla (KÖ.I, s 122) kıyaslayabiliriz. 'Loş' ya da 'karanlık' Hisilómë'un Melko'ya karşı hiçbir savunmasının olmadığı ima edilmektedir.

Burada, aynı zamanda, Gece Dağları da belirlemektedir, Taurfuin'in büyük çam ormanları, Gece Ormanı'nın, bu yükseltilerde olduğu da açıkça görülmektedir (*Silmarillion*'da, Dorthonion 'Çam Toprakları', daha sonra Taur-nu-Fuin ismi verilmiştir). Dairon, burada kaybolmuştur, ancak Tinúviel, yakınından geçmiş olmasına rağmen, 'o karanlık bölge' ye girmemiştir. Daha sonra olduğu gibi, o zaman da – Ered Wethrin, Gölge Dağları'nın doğusuna – yerleştirilmediğini gösteren bir şey yoktur. Ayrıca, Tinúviel'in (yalnızca el yazması versiyonda), Huan'dan ayrıldıktan sonra, 'ağaçların korumasından' ayrılarak, 'uzun çimenlerle kaplı bir bölgeye' gelişinin anlatılmasının büyük Ard-galen (terk edildikten sonra Anfauglith ve Dor-nu-Faугlith adını almıştır) düzlüğünün üstü kapalı olarak ilk söz edilişi olması da en azından mümkündür, özellikle eğer bununla, daktiloyla yazılmış versiyonda, Tinúviel'in, 'Sirion nehrinin yukarısındaki sularla besle-

nen ilk çimenlerin başladığı, ormanın sınırına yakın küçük açıklıkta' Huan'la karşılaşmasını anlatan pasaj arasında bağlantı kurulursa.

Angamandi'den kaçışlarının ardından, Huan, Beren ve Tinúviel'i, 'Artanor'un sonradan karanlık heykeller ülkesi, Nan Dumgorthin, diye anılan kuzey bölgesinde' buldu. Cüce'ce sözlükte, Nan Dumgorthin, 'ağaçlı bir dağda bazı kötü, dininden dönen insan kabilelerinin kurban ettikleri heykellerin gizlendiği, Artanor'un doğusunda, karanlık ormanlarla kaplı bir yer' olarak tanımlanıyor (dum 'gizli, konuşulmaması gereken', dumgort, dungort '(kötü) bir heykel'). Húrin'in Çocukları'nın Yatışı'nda, aynı seslerin tekrar edildiği (aliteratif) bir şiirde, Túrin ve arkadaşı Flinding (daha sonra Gwindor), Beleg Strongbow'un ölümünden sonra kaçıp, bu topraklara geldiler:

İkili burada, alacakaranlığın hayaletini kucakladı,
Ve karanlık, uğursuz, ışısız labirentleri,
İsimsiz tanrıların
Gölgelerin giziyle örtülü tapınaklarının olduğu,
Nan Dungorthin'de
Korunaklı Batı'nın
Morgoth'dan ya da kadim lordlardan da eski
Altın Tanrıları.
Fakat, o gri vadinin hayalet sakinleri
Onları ne engelledi ne de onlara bir zarar verdi
Tenleri ürpererek ve kolları ve bacakları titreyerek
Yollarına devam ettiler.
Buna rağmen, sürüp giden yankılarıyla arada sırada kahkahaları
İblis seslerinin uzaktan gelen alayı gibi
Sessiz alacakaranlıkta, sert ve tok
Duyuyordu sanki Flinding, korkunç, uğursuz...

Nan Dumgorthin'in tanrılarını anlatan başka bir bahis, zannımca, bulunmamaktadır. Şiirde, Sirion'un batısına yerleştirilmiştir; ve son olarak, Nan Dungortheb, 'Korkunç Ölüm Vadisi' olarak, *Silmarillion*'da, Melian Kuşağı ile Ered Gorgoth, Korku Dağları arasında bir 'yok-ülke' haline gelir. Ancak, *Tinúviel'in Öyküsü*'nde, 'Artanor'un kuzey bölgesi' olarak yapılan tanımı, Gwendeling'in ko-

ruyucu büyüü içerisinde yer alıp almadığını açık bir şekilde belirtmez, ve öyle görünüyor ki bu ‘kuşak’, başlangıçta, ‘Melian Kuşağı’ nın daha sonra olduğundan, daha az belirgin bir şekilde kuşatılmış ve daha az kapsamlı idi. Muhtemelen, o zamanlar, Artanor, ortasında Tinwelint’in mağarasının bulunduğu büyük bir ormanlık alan olarak tasarlanmıştı ve yalnızca yakınındaki nüfuz bölgesi kraliçenin gücüyle korunuyordu :

Evi, Melko’nun görüşünden ve bilgisinden, peri Gwendeling’in büyüleriyle gizlenmişti, ve oraya giden yollara büyüler ördü böylece üzerinde Eldar dışında kimse kolaylıkla yürüyemedi ve böylece kral ihanet dışında tüm tehlikelerden korunuyordu.

Ayrıca, öyle görünüyor ki, koruması, başlangıçta, hiçbir şekilde daha sonradan dönüştüğü savunma duvarı gibi tam ve güçlü değildi. Böylece, Beren ve Tinúviel ‘Gwendeling’in yolları kötü şeylerden gizleyen ve orman elflerinin bölgesinden kötülüğü uzak tutan büyü çemberinin içine adım’ attıklarında Orklar ve kurtlar ortadan kaybolmuş olsa da, Beren ve Tinúviel, Kral Tinwelint’in mağarasına ulaşsalar bile, ‘peşlerindekileri de beraberlerinde oraya götüreceklerdi’ korkusu ifade edilmiştir, ve Tinwelint’in halkı, Melko’nun ‘gücünü arttırıp onları tamamen yok etmeye gelmesinden ve Gwendeling’in büyüünün o kadar çok sayıda Ork’u durdurmaya yetmeyeceğinden’ korkuyordu.

Yalnızca köprüyle ulaşılabilen, Esgalduin’in yanındaki Menegroth betimlemesi (bkz *Silmarillion*), öyküde, mağara ve nehir isimlendirilmemiş de olsa, başlangıca kadar geri gider. Fakat (Bu kitaptaki, daha sonraki öykülerde daha kesin bir biçimde görüleceği gibi), mağarasındaki orman-perisi Tinwelint’in, en sonunda Binlerce Mağara’nın (Denizin doğusuna gelen tüm kralların evlerinin en güzeli) Thingol’ü olması için önünde uzun bir terfi dönemi vardı. Başlangıçta, Tinwelint’in evi, harikalarla dolu, gümüş çeşmelerin sularını mermer havuzlara akıttığı, sütunların ağaçlar gibi oyulduğu bir yer altı şehri değil, kaba bir mağaraydı; ve eğer, daktiloyle yazılmış versiyonda, mağara, ‘sayısız kemerlerle’ dolu da olsa, hâlâ, meşalelerin loş ve titrek ışıklarıyla aydınlatılıyordu.

Kayıp Öyküler'de Tinwelint ve oturduğu yerle ilgili daha eski bahisler de olmuştur. Melko'nun Zincire Vurulması (KÖ.I, s 165, not 1) öyküsüne eklenen, fakat daha sonra çıkartılan bir pasajda, Hisilómë'da kaybolduğu ve orada Wendelin'e rastladığı söylenmektedir; 'onu sevdiği için, halkını bırakıp sonsuza değin gölgelerde dans etmek onu mutlu ediyordu'. Elfler'in Gelişi'nde (KÖ.I, s 165) 'Tinwë, halkıyla uzun süre yaşamadı, ama yine de hâlâ Hisilómë'un dağınık Elfleri'nin lordu olarak yaşadığı söylenir'; ve aynı öyküde 'Kayıp Elfler', 'İnsanlar, Melko tarafından Hisilómë'a kapatıldıktan çok sonra' hâlâ oradaydı ve İnsanlar onlara Gölge Halk diyordu ve onlardan korkuyorlardı. Fakat, *Tinúviel'in Öyküsü*'nde kavram değişmiştir. Tinwelint, artık Hisilómë'da değil, Artanor'da hükmeden bir kraldır*. (Gwendeling'e nerede rastladığı söylenmemektedir.)

Tinwelint'in halkı anlatılırken (yalnızca el yazması versiyonda,) 'karanlıkta kalan' Elfler'den söz edilmektedir; ve bu, açıkça Uyanış Suları'nı hiç terk etmemiş olan Elfler'i kastetmektedir. (Tabii ki, Palisor'dan çıkış sırasında kaybolanlar da 'karanlık' tan hiç ayrılmadılar (yani, hiçbir zaman Ağaçlar'ın ışığına gelmediler), ancak, bu cümlede yapılan ayırım, karanlık ve ışık arasında değil, kalanlar ve ayrılanlar arasındadır). Tinwelint'in vatandaşlarından, 'sayıca en fazla olanlar Ilkorindi idi' ve bunlar, 'Palisor'dan çıkış sırasında kaybolanlar' olmalıdır (daha önce 'Hisilómë'un Kayıp Elfleri' dir).

Burada, eski efsane ile *Silmarillion*'daki biçimi arasında ana fikirde büyük bir farklılık açıkça görülmektedir. Tinwelint'in taraftarları olan bu Ilkorindi'ler ('karanlık şarkıları ve melodileri ... ormanlık yerlerde yavaşça yok olan ya da derin mağaralarda yankılanan' 'ürkütücü ve tuhaf varlıklar') *Silmarillion*'daki vahşi Avari'ye uygun terimlerle betimlenmiştir ('İsteksizler'); fakat onlar aslında tabii ki Doriath'ın Gri Elfler'inin habercileri. Eldar terimi burada Elf'lerle aynı anlamdadır ('karanlıkta kalan ya da Palisor'dan çıkışta kaybolan tüm Eldar') ve Büyük Yolculuk'u yapan ya da en azından buna girişenlerle sınırlandırılmamıştır; hepsi Ilkorindi idi, eğer Deniz'i geçmemişlerse - Karanlık Elfler - . Büyük Yolculuk'un 'Eldarin' statüsünün verilmesi ile ilgili daha sonraki önemi, Beleriand'ın Gri-

* Gilfanon'un Öyküsü'nün taslağında, Hisilómë'un 'Gölge Halk'ı, artık Elf değildir ve kökenleri bilinmeyen 'periler' olmuşlardır.

elflerinin terfi ettirilmesidir, Moriquendi ya da ‘Karanlığın Elfleri’ kategorisi içerisinde çok önemli bir ayrımı meydana getirir – (Eldar olmayan) Avari ve (‘Aman’dan gelmeyen’ Eldar) Umanyar : *Silmarillion*’da verilen, ‘Elfler’in Ayrılması’ tablosuna bakınız. Şu şekilde:

	<i>Kayıp Öyküler</i>		<i>Silmarillion</i>
Eldar	Kôr’dan		Avari
	Büyük Topraklar’dan (Karanlık) : Ilkorindi	Eldar (Büyük Yolculuk’tan)	Aman’dan Orta Dünya (Umanyar)

Fakat Tinwelint’in vatandaşları arasında Noldoli’de vardı, Cüce’lar. Bu mesele biraz belirsizdir, fakat en azından, *Tinúviel’in Öyküsü*’nün elyazması ve daktiloyla yazılmış versiyonlarının tam olarak aynı durumu tasavvur etmediği görülebilir.

Elyazması metin, bu konu hakkında muhtemelen tam olarak açık değildir, fakat, Tinwelint’in vatandaşlarının ‘çoğunun Ilkorindi’ olduğu söylenmiştir ve Güneş’in doğuşundan önce ‘sayıları çoktan, pek çok gezgin Cüceyle karışmıştı’. Yine de Dairon, Beren’in ormandaki hayaletinden kaçır, çünkü ‘tüm orman Elfleri Dor Lómin Cücelerinin tehlikeli, acımasız ve sadakatsiz yaratıklar olduğunu düşünürdü’ ve ‘Eldar ve Melko’nun köleliğini tadan soydaşları arasında korku ve şüphe vardı ve bununla Cücelerin Kuğular Limanı’nda yaptıkları kötülüklerin intikamı alındı’. Artanor Elflerinin Cüce’lara karşı düşmanlığı, o zaman, özellikle, Melko’nun buyruğu altında olduklarından şüphe edilen, Hisilómë (Dor Lómin) Cücelerine karşı idi (ve bu da muhtemelen, *Silmarillion*’da anlatılan, Angband’dan kaçan Elfler’den

şüphe edilmesi ve reddedilmelerinin habercisidir). Elyazmasında Büyük Topraklar'ın tüm Elflerinin (Palisor'da kalanlar, çıkışta kaybolanlar ve Valinor'dan dönen Noldoli) pek çoğu kaçmış ve ormanlarda başıboş dolaşmış da olsa, Melko'nun gücüne boyun eğdiği söylenir; ve el yazması metnin ilk yazıldığı halinde (bakınız not 3) Beren, 'Melko'nun... Hisilómë'un kuzeyindeki karanlık yerlerde çalışan... bir kölesinin oğlu' idi. Bu kavram, buraya kadar, oldukça açık görünüyor.

Daktiloyla yazılmış versiyonda 'Tinwelint'in hizmetinde' Cüceler olduğu özellikle belirtilmiştir: ormandaki nehrin üzerindeki, Tinwelint'in kapısına açılan köprü, onlar tarafından asılmıştı. Burada, Büyük Topraklar'ın tüm Elflerinin Melko'ya boyun eğdiği belirtilmemektedir; daha çok, gücüne karşı koyan çeşitli direniş merkezleri sayılmaktadır, Tinwelint/Thingol'e ek olarak : Gondolin'li Turgon, Feanor'un oğulları ve Hisilómë'lu Egnor (Beren'in babası) – 'hâlâ özgür olan bütün Cüce soyu içerisinde' Melko'nun baş düşmanlarından biri. Bu, tahminendaktiloyla yazılmış metinde, orman Elflerinin Dor Lómin Cücelerinin hain ve sadakatsiz olduklarını düşündüklerini söyleyen pasajın çıkartılmasına yol açarken, Melko'nun köleleri olmuş olanların itimatsızlığıyla ilgili olan korunmuştur. Hisilómë ile ilgili, 'İnsanların yaşadığı, köle-Noldoli'nin çalıştığı, ve çok az özgür Eldar'ın gittiği' pasaj da korunmuştur; ancak, Beren'in hiç ayrılmamış olmayı dilediği Hisilómë, 'Hisilómë'un, vahşi özgür yerleri' haline gelir.

Bu, bizi, Sayısız Gözyaşı Savaşı ile ilgili, tamamen şaşırtıcı bir soruya yöneltir; ve pasajların pek çoğu bundan yalnızca yüzeysel olarak bahseder.

Gilfanon tarafından anlatılacak olan, fakat ne yazık ki başlangıç sayfalarından sonra taslak aşamasından ileri gitmeyen 'Noldoli'nin Yüğü ve İnsanlığın Gelişi' hikayesini, Beren ve Tinúviel'inki izleyecekti (bakınız KÖ. I, s 343). Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan sonra Noldoli'nin Esareti'nden, Melko'nun Maden Ocaklarından, Dipsiz Korku Büyüsü'nden, İnsanların Hisilómë'a kapatılışından söz edilmektedir ve daha sonra 'Egnor oğlu Beren Dor Lómin'den Artanor'a geldi...' (*Silmarillion*'da, Beren ve Luthien'in eylemleri, Sayısız Gözyaşı savaşı'ndan önce gelmektedir.)

Tinúviel'in Öyküsü'nde, her iki versiyonda da, Hisilómë'da çalışan 'köle-Noldoli' ye ve orada yaşayan İnsanlara bir gönderme

vardır; Beren'i tanıtan pasaj el yazmasında ilk yazıldığında, babası, bu kölelerden biriydi. Yine her iki versiyonda da, ne Tinwelint ne de hal-kının çoğunun savaşa gitmediği, ancak ondan kaçanlarla hakimiyeti-nin büyük oranda arttığı söylenmektedir; ve sonraki ifadeye göre, evi Gwendeling/Melian'ın büyüyle gizlenmektedir, daktiloyla yazılmış metinde 'bundan sonra' kelimesi eklenmiştir, yani Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan sonra. Daktiloyla yazılmış metinde, Egnor'dan bahseden, değiştirilen pasajda, Egnor, Melko'nun başlıca düşmanlarından biridir 'hâlâ özgür olan bütün Cüce soyu içerisinde'.

Tüm bunlar tek bir sonuç çıkarmamıza izin veriyorsa benziyor: *Tinúviel'in Öyküsü*'nde geçen olaylar büyük savaştan sonra meydana gelmiştir; ve bu daktiloyla yazılmış metindeki açık ifadeyle perçinleniyor gözükmemekte : el yazmasında Melko 'daima Elfler ve İnsanlar arasındaki dostluk ve ilişkiyi yok etmeye uğraşmıştır' denirken, ikinci versiyon şunu eklemektedir : 'Sayısız Gözyaşı Savaşı'nı unutup, bir kez daha öfkeyle ona karşı çıkarlar korkusu ile'.

Bu nedenle, Vëannë'in başlangıçta (yalnızca el yazmasında) 'şüphesiz Güneş doğduktan sonra ancak unutulmayan Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan çok önce Tinwelint'in salonlarında olan şeyleri' anlatacağını söylemesi çok gariptir. (Bu, her halukarda iki olay arasında, Gilfanon'un Öyküsü'nün taslaklarında öne sürülenden çok daha uzun bir zaman olduğunu ima eder görünmektedir: bakınız KÖ. I, s 343). Bu, daha sonra tekrarlanmıştır : 'bir Elf'in... tek başına Melko'nun salonlarına gitmesi... düşünülmemeyecek bir şeydi, Melko'nun gücünün çok büyük olmadığı Gözyaşı Savaşı'ndan önceki günlerde bile...' Ancak bu ikinci cümlemin daktiloyla yazılmış metinde korunmuş olması daha da gariptir. Bu nedenle, daktiloyla yazılmış metinde kaçınılmaz olarak çelişkili iki ifade vardır :

Melko, 'Sayısız Gözyaşı Savaşı'nı unuttur ve bir kez daha öfkeyle ona karşı ayaklanırlar korkusuyla, daima Elfler ve İnsanlar arasındaki dostluğu ve ilişkiyi yok etmeye çalışıyordu'.

'Orman Elfleriyle Angband halkı, Melko'nun gücünün henüz doruğuna ulaşmadığı, ve planlarını gizlediği, ve yalan

ağlarını ördüğü, Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan önceki o günlerde bile birbirlerini pek sevmezlerdi'.

Tek bir metinde bu kadar radikal bir çelişki, İlk Çağ'la ilgili tüm yazılar arasında alışılmadık ve belki de benzersizdir. Yine de, radikal bir çelişki olarak kabul etmekten başka, bunu açıklayabilecek bir yol göremiyorum; ne de, neredeyse her şey tam tersine işaret ederken, her iki versiyonda da öyküdeki olayların savaştan önce meydana geldiğini söyleyen ifadeleri açıklayabilirim[♦].

♦ Turambar'ın Öyküsü'nde Beren ve Tinúviel'in Öyküsü, açıkça ve ister istemez Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan önce meydana gelmiştir.

§3.Karışık Konular

(i) Morgoth

Beren, Melko'ya 'ey yücelerin yücesi Belcha Morgoth' diye hitap eder, bunların onun Cücelerin arasındaki isimleri olduğu söylenmektedir. Cücece sözlükte Belcha, Melko'nun Cücece karşılığıdır (bakınız, I.260), ancak Morgoth sözlükte bulunmamaktadır : gerçekten de bu, *Kayıp Öyküler*'de bu ismin ilk ve tek gözüktüğüdür. Goth unsurunun, Cüce'ca sözlükteki anlamı 'savaş, çatışma' dır; fakat, eğer Morgoth, bu devirde 'Kara Çatışma' anlamındaysa, Beren'in bunu iltifat edici bir konuşmada kullanması tuhaftır. 1930'larda yapılmış bir isim listesi Morgoth'u 'Ork-ismi Goth'dan "Lord ya da Efendi" ve örnek mor "karanlık ya da siyah" dan oluşmuştur' şeklinde açıklar, fakat bu etimolojinin daha eski dönem için geçerli olabilmesi oldukça kuşkuğu görünmektedir. Bu isim listesi, Gothmog'u 'Balrog'ların Kaptanı' aynı Ork- unsurunu içermektedir diye açıklamaktadır ('Goth'un sesi (Morgoth)'); ancak Gondolin'in Düşüşü öyküsünün isim listesinde Gothmog isminin 'çatışma-ve-nefret' (mog- 'tiksinmek, nefret' Cücece sözlükte bulunmaktadır) anlamına geldiği söylenmektedir, bu da şimdiki öyküde Morgoth'un 'Kara Çatışma' şeklinde yorumlanmasını desteklemektedir*.

* Hiçbir metinde Gothmog'un, 'Goth'un Sesi'yorumunun ima ettiği gibi, Morgoth'la bağlantılı olarak böyle bir rol oynadığını ileri sürecek hiçbir şey söylenmemektedir, fakat bunun aksini iddia eden bir şey de söylenmemektedir, ve o başlangıçtan itibaren kötülük alanında ve Melko ile özel bir ilişkisi olan önemli bir figürdür. Barad-dur'un Yüzbaşısı olan 'Sauron'un Ağzı', Kara Numenor'luda, 'Morgoth'un Sesi'nin bir hatırası vardır (bkz Kralın Dönüşü).

Cücece sözlükte Gilim, 'kış' demektir (bakınız bu da çok uygun görünmemektedir : okunması çok zor, küçük bir şey de olsa, Kayıp Öyküler'le bağlantılı olarak notların tutulduğu küçük defterde Nan'ın 'Güney'in yazı'nın devi' olduğu ve karaağaca benzediği yazmaktadır.

(ii) Orklar ve Balroglar

'Gezici goblin ve Ork grupları'ndan (daktiloyle yazılmış versiyonda korunmuştur) söz edilmesine rağmen, terimler *Turambar'ın Öyküsü*'nde de neredeyse eş anlamlıdır. Bu hikayede anlatılan Orklar, 'Melko'nun iğrenç yaratıkları' olarak tanımlanmaktadır. İkinci versiyonda kurtlara binen Orklar ortaya çıkar.

Öyküde söz edilen Balroglar, Gilfanon'un Öyküsü'nün taslaklarından birinde ortaya çıkar; ancak bunlar daha önce *Kayıp Öyküler*'in en eskisinde, Gondolin'in Düşüşü'nde önemli bir rol oynamıştır.

(ii) Tinúviel'in 'uzatma büyüğü'

Bu büyüde adı geçen 'en uzun şeyler'den ikisi 'Nan'ın kılıcı' ve 'Dev Gilim'in boynu'; Nan'ın kılıcı'nın adının geçtiği, Glend ve Gilim'in 'Eruman'ın devi' diye anıldığı, Leithian'ın Yatışı'ndaki büyüde, var olmaya devam etseler bile anımsanamayacak bir şekilde kaybolmuş görünmektedir.

Indravang'lar (daktiloyle yazılmış metinde Indrafang'lar), 'Uzun sakallar'dır; Cüce'ca sözlükte bunun, 'Nauglath ya da Dwarf'ların özel bir ismi' olduğu söylenmektedir (daha fazlası için *Nauglafring'in Öyküsü*'ne bakınız).

Karkaras (daktiloyle yazılmış metinde Carcaras) 'Bıçak-diş', orijinal olarak 'o günlerde Angamandi'nin kapılarını beklleyen ve bunu uzun zamandır yapan, kurtların babası' olarak tasarlandığından büyüde adı geçmektedir. *Silmarillion*'da farklı bir hikayesi vardır : 'Draugluin ırkının yavruları arasından' Morgoth tarafından seçilmiş ve Huan'ı öldürmesi için yetiştirmiştir, tam o sırada Angband'ın kapılarının önüne koyulmuştur. *Silmarillion*'da Carcharoth'a 'Kırmızı ağız' denir ve bu deyim, öykünün metninde de kullanılmıştır : 'Karkaras hem eli hem de mücevheri ısırdı ve kırmızı ağzına aldı'.

Glorund, *Turambar'ın Öyküsü*'ndeki ejderhanın adıdır. (*Silmarillion*'da Glaurung).

Melko'nun Zincire Vurulması öyküsünde, Tulkas'ın zincirin yapımında herhangi bir rolü olduğuna dair ileri sürülen bir fikir yoktur (burada Angaino biçiminde) : KÖ. I, s 137.

(iv) Valar'ın Etkisi

Valar'ın bir şekilde, Büyük Topraklar'daki uzak Elfler'in düşüncelerinde ve yüreklerinde doğrudan bir etki yarattığı sık sık ileri sürülmektedir. Bu nedenle, Beren'in Melko'yla ustaca konuşmasını Valar'ın esinlemiş olması gerektiği söylenmektedir ve bu, 'gösterişli söz söyleme'den başka bir şey olmasa da, Tinúviel'in Beren'i rüyasında görmesinin 'Valar'ın esinlediği bir rüya' olarak kabul edilmesi gerektiği açıktı. Yine, 'Valar kalbinde yeni bir umut ışığı yaktı' ve daha sonra Vëannë'in öyküsünde Valar'lar, karakterlerin yazgılarını yönlendiren, etkin 'kaderler' olarak görülmektedir – böylece, Beren ve Tinúviel'i Nan Dumgorthin'de bulması için Huan'ı 'gönderen' Valar'dır ve Tinúviel Tinwelint'e 'Beren'i acı bir ölümden koruyan tek şey Valar'dı' der

II

**T u r a m b a r
ve
F o a l ó k ě**

Bir benzeri de *Tinúviel Hikayesi* olan *Turambar Hikayesi*, kurşun kalemle yazılmış bir el yazmasıdır. Bazı bölümleri silinmiş ardından da üzerinden mürekkeple geçilmiştir. Bu düzeltmelere karşın, *Turambar Hikayesi*nin günümüze ulaşan son hali, *Tinúviel*'den daha önce oluşturulmuştur. Bu sonuca ulaşmamızı sağlayan birden fazla hikaye vardır. Özellikle, kitapta Orman Elflerinin (*Thingol*) kralına ait olan isimlerin kullanım sırası iyi bir ipucudur. El yazması kitabın başından sonuna kadar orijinal isim; *Tintoglin* idi (*'Elflerin Gelişi'* adlı öyküde de ismin *Tinwelint* olarak değiştirildiği görünüyor. K.Ö I, s 165). El yazması kitabın başında bulunan notta şunlar söylenmektedir: *'Tintoglin adı, Ellon veya Tinthellon olarak değiştirilmelidir.'* Ama, bu detay göz ardı edilmiş ve *Tinwelint* ismi hikayeye girmiştir.

Tinúviel'in *Öyküsü*'nde Kral'ın adı ilk önce *Ellu* (ya da *Tinto Ellu*) olarak verilmiş, bir kereye mahsus olmak üzere *Tinthellon* (s. 79-1) olarak kullanılmış; öykünün akışı içerisinde ise *Tinwelint* olarak değiştirilmiştir. Ancak şurası kesindir ki *Tindoglin* adının *Ellon Tinthellon* ya da *Q. Ellu*'ya çevrilmesi fikri ortaya çıktığında *Tinúviel*'in *Öyküsü* tekrar yazılmaktaydı ya da yazılmıştı, *Turambar'ın Öyküsü* ise zaten genişletilmişti.

Yeniden yazılan *Tinúviel*, *Gilfanon*'un yer aldığı (bkz. K.Ö I, s 345) ara olayı takip eder, ancak *Turambar*'ın başında önceki öyküyü sonuçlandıran *Ailios*'a (daha sonra *Gilfanon* onun yerini alacaktır) yapılan bir gönderme vardır. Babam, öykünün farklı düzenlemelerinde bu noktaya değinmişse de bunu anlatımın dışına taşıyamamıştır. İlk düzenlemede *Ailios* öyküsünü *Turuhalme* ya da *Logdrawing*'in verdiği ziyafetin ilk gecesinde anlatır, *Eltas* da ikinci gece *Turambar'ın Öyküsünü* anlatır.

Turambar'ın Öyküsü'nün 1919'un ortalarında mevcut olduğunu gösteren bir kanıt vardır. *Humphrey Carpenter*, hikayeye sonradan eklenmiş bir yazıya ulaştı. Oxford İngilizce sözlüğü için çalıştığı dönemde bir parça kağıtta yazılı bu ek, babamın yarattığı bir alfabe ile yazılmıştı. *Humphrey Carpenter*, bunun *Turambar Hikayesi*'nin bir parçası olduğunu ve bana babamın 1919 yılı civarında *'Rúmil Alfabe-sinin'* bu biçimini kullanmakta olduğunu söyledi.

Ailios sözlerini tamamladığında mumların yanma zamanı da gelmişti, böylece Turuhalmé'nin ilk günü tamamlandı, ancak ikinci gece Ailios orada değildi ve Lindo'nun isteği üzerine Eltas bir öyküye başlayıp şöyle dedi: "Buraya toplanan herkes bilsin ki anlatacağım Turambar ve Foalóké'nin öyküsüdür, İnsanların sevdiği bir öyküdür ve İnsanların Hisilómé'nin karanlık vadilerine ilk kez girdikleri, Tasarınan Savaşı'nın henüz başladığı dönemlerde yaşayan halkın başından geçenlerle ilgilidir.

İnsanlar bugünlerde de bunun gibi öyküler anlatmaktalar, geçmişteyse özellikle benim de bir zamanlar bulduğum Kuzey Krallığı'nda çok daha fazla öykü anlatılırdı; belki başka başka savaşçıların kahramanlıkları birbirine karıştı, eski öykülerde olmayan yeni şeyler eklendi ama ben şimdi size acı dolu, gerçek bir öykü anlatacağım ve bu öyküyü Gondolin düşmeden önce daha Olóre Mallé'ye ayak basmışken öğrendim.

O günlerde halkım Hisilómé Vadisine yerleşmişti, daha sonra insanlar bu toprağa Aryador dediler, ama onlar Asgon'un kıyılarından çok uzaktılar, ve Demir Dağları'nın etekleri ve karanlık büyük ormanlar ise yerleştikleri bu yere daha yakındı. Babam, uzak diyarlara gitmiş olan daha yaşlı erkeklerin, Melko'nun şeytani solucanlarını gördüklerini ve bazılarının hemen orada öldüklerini anlatmıştı, insanlarımızın bu yaratıklara ve şeytani Vala'ya duydukları kin, ağızlarda Turambar ve Foalóké'nin öyküsü olarak dolaştı, ta ki Cüceler gelip de bu öyküye Trumart ve Fuithlug'un öyküsü diyene kadar.

Gözyaşı Savaşı'ndan ve Noldoli'nin harabeye dönmesinden önce, liderleri Úrin olan bir topluluk bu topraklar üzerinde hayatlarını sürdürürlerdi; Úrin, Cücelerine isteğine olumlu cevap verdi ve İlkorindi'yle birlikte Melko'nun üzerine yürüdü, erkekler, karılarını ve çocuklarını beraberlerinde götürmediler ve onları ormanda bıraktılar, ve geriye kalanlar arasında Úrin'in karısı Mavwin ve henüz savaşacak yaşta olmayan oğlu

Túrin de vardı. Túrin adı her dilde aynı şekilde telaffuz edilirken, Eldarlar Mavwin'e, Mavoinë diye hitap ederlerdi.

Úrin ve adamları atalarının yaptığı gibi yapıp, savaştan kaçmadılar, ve ne yazık ki bir çoğu savaşta kılıçtan geçirilerek öldürüldü, Úrin de esir alındı, orada savaşan Noldoli ile gelenlerin bir kısmı katledildi, bazıları esir düştü, bazılarıysa kalabalıkların arasından kaçtı, kurtulan bir tek Turando (Turgon) oldu, o ve halkı kendilerine kaçacak bir yol buldular, bundan dolayı da bu öykünün parçası değiller. Her şeye karşın, Turondo'nun kaçı, düşmanlarına karşı önemli bir başarı kazanan Melko'nun zaferine bir nebze de olsa gölge düşürdü; Melko, Turondo ve halkının kaçtıkları yeri bulmaya çok çabaladı ama casusları hiçbir ipucuna rastlamadılar. Noldoli de, işkence görmesine rağmen en ufak bir bilgi sızdırmadı.

Bu durumdan haberdar olan Kôr'un elfleri, insanların beceri eksikliklerini ve aptallıklarını göz önünde bulundurarak onları korku ve şüphe altında tutmayı planladılar, ve Úrin'i de Melko'nun bir casusu olarak Turondo'yu bulması için peşinden göndereceklerdi, ancak, ne işkence tehditleri ne de mükafaat vaatleri Úrin'i razı etmeyecekti: "Hayır, ne istersen yap, senin şeytani işlerinin hiçbirisi beni istediklerini yapmaya zorlayamaz, sen, sen Melko, Tanrıların ve İnsanların düşmanısın."

"Tabii" dedi öfke içindeki Melko, "Sana bir daha asla emir vermeyeceğim, herhangi bir şey için seni zorlamayacağım, ama yapacaklarıma da müdahale de edemeyeceksin, burada oturup olanı biteni izleyeceksin ve kılını kıpırdatmayacaksın." İşte buydu Melko'nun 'Sözünün eri' Úrin için düşündüğü işkence, onu dağların zirvesine götürüp yerleştirdi, ardından hem onu hem de halkını Valar'ın dehşet veren bedduaları ile lanetledi, üzerlerine kederin karanlığını, ölümün acısını saldı: Úrin'e ise karısının ve çocuklarının başına gelecekleri izlesin diye görebilme gücü verdi. Úrin olanı biteni izleyecekti ama büyü onu zirveye mahkum ettiği için hiçbir şey yapamayacak, onlara yardım edemeyecekti. "Gör" diye söze başladı Melko. "Elfler

her nerede bir araya gelip bu hikayeyi anlatacak olsalar, Túrin bunu öğrenip gözyaşı dökerek ve kahrolacak". Ama Úrin şu cevabı verdi: "En azından oğlum kimse suçlamayacak, çünkü babası yüzünden bir alçak başına bela oldu."

Savaşın ardından Hitlum veya Dor Lómin olarak bilinen topraklarda başı boş dolaşan bazıları hariç, herkes Melko'nun hükümlerine tabiydi. Mavwin gözyaşları içindeydi, bu esnada kızı Nienóri'yi doğurmuştu, ama kocası Úrin, Melko'nun köleliğinde çaresiz, oğlu Túrin ise küçük bir çocuk olduğundan, iki çocuğa birden nasıl bakacağını bilmiyordu. Úrin'in tüm adamları büyük savaşta ölmüşlerdi ve topraklara yerleşen yabancılar Mavwin'in kutsallığını bilmiyorlardı, ve tüm toprak karanlık ve merhametsizdi.

Metnin bu kısa bölümü, olaylar yaşandıktan sonra hikayeye eklendi. Hikayeden çıkarılan kısım aşağıdadır:

O sıralarda Dor Lómin'de Beren Ermabwed'in yaptığı işlere duyulan saygı büyüktü, etrafında danışacak başka biri de olmayan Mavwin'in içinden, Túrin'i Tintoglin'in(1) sarayına göndermek geldi; Beren'in hatırına, yetim oğluna bakması ve ona Eldar ve diğer perilerin bilgeliklerini öğretmeleri için yalvarabilirdi, ve Egnor(2), Mavwin'in akrabası ve tek kollu Beren'in de babasıydı.

Düzeltilen bu paragraf, hem Tinuviel hikayesiyle hem de Nauglafring tarihinin sonrasıyla uygun hale getirilmiştir.

Bununla birlikte hikaye, Úrin'in Elflerle arkadaş olduğunu anlatır, ve bu açıdan halkın çoğunluğu ile Úrin arasında fark vardır. Cücelerin avcısı, ormanların Elf'i olarak bilinen Egnor'la iyi bir arkadaşlık ilişkisine sahipti, ve Egnor'un oğlu Beren Ermabwed de bu arkadaşlıktan haberdardı ve bir defa oğlu Damrod ile ilgili olarak ona yardımda bulunmuştu, fakat tek

kollu Beren'in Tinwelint'te yaptıkları(3), Dor Lómin'de unutulmamıştı. Mavwin, bu durumu göz önüne alarak, oğlunu Tinwelint'e göndermeyi ve Úrin ile Egnor'un(4) oğlu Beren'in hatırı için krala bu öksüzü büyütmesi için yalvarmayı düşündü.

Oğlundan ayrılmak tabii ki acı vericiydi, belki de uzun bir süre birbirlerini göremeyeceklerdi. Kim bilebilirdi ki? Túrin bir yandan gözyaşı dökerken, diğer yandan da annesinden ayrılmamakta ısrar ediyordu, bu başlarına gelecek dertlerin ilki idi, ve sonunda Mavwin, neden böyle bir çıkış yoluna başvurdıklarını izah ederek oğlunu da iknâ etti ve onu yola hazırladı, babasının zamanından hizmetçi olarak kalan iki yaşlı adam da ona eşlik edecekti. Her şey hazırlandıktan sonra vedalaşıp, karanlık tepelere doğru yol almaya başladılar, onlar ilerledikçe, annesinin ağaçlar arasındaki küçük evi de gözlerinden yitip gitti, ve gözyaşlarıyla körleşen Túrin, artık onu göremiyordu, çok geçmeden birbirlerinin seslerini bile duyamayacakları kadar uzaklaşmışlardı. Túrin hıçkırarak ağlamaya devam etti. "Oo Mavwin, benim annem, en kısa zamanda sana geri döneceğim," ama Túrin, Melko'nun lanetinin aralarına girdiğini bilmiyordu.

O sırada gizlenen kral Tinwelint'in yaşadığı Uzak Topraklar'ın muhteşem ormanlarına giden ve Hitlum'un karanlık tepelerinden geçen yol oldukça kasvetli, yorucu ve tehlikelerle doluydu, ve Úrin oğlu Túrin(5), uzun zaman sonra bir çok kişinin ayak basmadığı yolu kat eden ilk erkekti. O sırada Angband'dan uzak olsalar da Melko'nun gücü tüm Kuzey Krallıklarında hakim olduğu için, ortalıkta dolaşan nöbetçiler ve Orklar, Túrin ile yanındakiler için tehlike oluşturmuyordu, şeytani büyüler üzerlerinde dolaşıyordu; sık sık yollarını kaybediyor, amaçsızca dolaşıyorlardı. Nihayet yolu bulup, bunun için Valar'a teşekkür ettiyseler de bu belki de ileride, Túrin'i bir çocuk olarak bu karanlık ormanda korku içinde bırakacak Melko tarafından ağları örülen kaderin sadece bir parçasıydı..

Ne olursa olsun Túrin'in Tinwelint'in salonlarına ulaşabilmesi için tek yoldu bu, ve dağların ötesindeki ormanlıklarda yollarını tamamen kaybettiler, hayatta kalabileceklerine dair hiçbir belirti yoktu; son anda, Elfler'in avcısı ve orman korucusu Beleg tarafından bulundular. Cüsseli vücudu ve herkesi tanıdığı için ona bu isim verilmişti, Beleg, onlara dolambaçlı patikalarla dolu, karanlık ve ıssız ormanların arasından, mağara ağzına benzeyen Tinwelint'in kapılarının önünden geçen karanlık nehre giden yolu gösterdi, ve Kralın huzuruna geldiklerinde, Sözü'nün Eri Úrin'in hatırına sıcak bir şekilde karşılandılar. Bunun yanı sıra, kral, tek kollu Beren ile Túrin'in arasındaki arkadaşlığı ve Mavwin'in zor durumda olduğunu öğrendiğinde yumuşadı; Mavwin'in isteğini kırmayarak Túrin'i uzaklara göndermek yerine şunu söyledi: "Úrin'in oğlu, orman içindeki hükümdar evimde istediğin gibi yaşayacaksın, ve kesinlikle bir hizmetçi gibi değil, ve seni, ikinci oğlum gibi benimseyeceğim; benim ve Gwedheling'in bütün bilgeliği sana da öğretilecek.

Túrin bir süre dinlendikten sonra, beraberinde gelen adamlarından genç olanını annesine geri gönderdi, aslında bu istek adamdan gelmişti, Túrin'e, ölecekse Mavwin'in huzurunda ölmeyi istediğini söyledi. Elfler'den bir muhafız da onunla gönderildi, yolda başından geçenlerden, büyülere ve Túrin'in şu andaki rahat hayatına kadar ne biliyorsa hepsini Marwin'e anlattı, ve Tinwelint'in Marwin'e iletilmesini istediği sözleri de ona ilettili: "Úrin'in değerli Mavwin'i, lütfen beni anlayın; Melko'dan korktuğum ya da onu sevdiğim için değil, kalbimdeki bilgelik ve Valar'ın benim için yazdığı kader böyle olduğu için, halkımla beraber Sayısız Gözyaşı Savaşına gitmedim, şimdi şeytanın işlerinden korkan herkes koruyucu kapılarıma giden gizli yolları bulabilir, ben güven vaad eden bir sığınağım, ve belki de, Demir Vala'nın küstahlığına karşı başka bir çözüm yolu yok, İnsanlar, Turgon'un kılıçtan geçirilmediğini söylüyorlar fakat işin aslını kim bilebilir ki? Ya da Turgon hayattaysa ne kadar kaçmaya devam edebilir? Bu durum göz önüne ala-

rak, size yardım edecek hale gelene kadar Túrin'in benim yanımda ikinci çocuğum gibi büyütülecek, daha sonra isterse buradan ayrılabilir." Ayrıca adam Mavwin'e nasihat vermeyi de unutmadı; isterse Mavwin de aynı yolculuğa çıkarak oğluna kavuşabilirdi, ve huzur içinde beraber yaşayabilirlerdi, ama Mavwin bunu yapmadı, hem küçük çocuğu Nienóri'nin hassasiyeti yüzünden hem de Elflerin Ormanında bir misafir gibi rahat yaşamaktansa, fakir evinde İnsanların arasında yaşamayı tercih ettiğinden. Bu zor bir karardı ama Úrin savaşa gittiğinde onu buraya yerleştirmişti, ve Mavwin'in içinde az da olsa onun döneceğine dair umut vardı. Bu bölgedeki ulakların hiçbiri Úrin'in öldüğüne dair bir haber getirmemişti, sadece, hiç kimse onun nerede olduğunu bilmiyordu, ve o zamanlarda az sayıda haberci vardı ve çoğunun da akli başında değildi. Savaştan bu yana günler yavaş ilerliyordu, yıllar sonra Mavwin, Túrin'i çok özlediğini hissetti, Nieori de artık büyümüştü, gururu bir yana bırakan Mavwin, Melko'nun büyüleriyle dolu olduğu için çoğu insanı korkutan, geçmeye çalışanların çoğunun öldüğü Hithlum'un tepelerini aşarak yolculuğunu tamamladı.

Böylece Túrin'in yaşadığı saraya ulaştı, bu yolculuk sırasında yaşlı Gumlin ona eşlik etti, ancak Gumlin geri dönüş için yeteri kadar güçlü ve dinç değildi. Bu kısa süreli seyahat ve oğluyla hasret gidermekten büyük keyif almıştı, ve Túrin ilk defa annesinden koparıldıktan sonra geçen süre boyunca yaşadığı ızdırabı hissetmiyordu, gücü ve yiğitliğiyle bir çok küçük çaplı savaşda başarı kazanmış ve Tinwelint'ten övgüler almıştı. Önceleri sessiz ve kasvetli görünen, sevgisiz bir gençti, hayatında isteklerinin çok azı kolayca yerine gelmişti, şans çoğu zaman ona gülmemişti, aslında her türlü zorluğa göğüs germişti. Yollar kapandığı için annesiyle arasında haber getirip götürülen ulakların işlerini yapamamaları ve ondan haber alamamak en büyük acıyı tattırmıştı; Tinwelint'e geldiğinde yedi yaşındaydı ve yaklaşık yedi yıl boyunca yollar kapandığı için annesinden hiç haber alamamıştı. Şimdiyse ondan kız kardeşinin büyüyüp

sarışın, ince uzun bir kız olduğunu, Hithlum'da işlerin daha iyiye gittiğini, annesinin daha huzurlu olduğunu öğreniyordu.

Kalbindeki öfkeyi ve kederi bastırmak için, daima babasının ve halkının Melko'yla nasıl savaştığını düşünüyordu, Tinwelint'in en cesur erkekleriyle dövüşmeyi öğreniyordu, çok geçmeden savaşçı yönüyle iyiden iyiye ön plana çıktı; Elfler'i sık sık tehdit eden ve onlara saldırılar düzenleyen Orklar'la mücadele etti, ve cesareti ile Tinwelint'in halkını korumakla kalmadı, Melko'nun öfkesinden onları uzak tuttu. Onun kahramanlığıyla geçen günlerden sonra Tinwelint'in halkı büyük bir acı yaşadı, Melko'nun onları unutmasıyla dehşet veren olayları artık yaşamıyorlardı, ancak hayatları bir çeşit köleliğe dönüşmüştü.

Tinwelint Sarayının civarında Orgof adlı bir Elf yaşıyordu, o da Kral'ın halkının çoğu gibi bir İlkorin'di ama yanı zamanda Cüce kanı taşıyordu, ve Orgof, anne tarafından kralın akraba-sıydı, yiğitliği ve iyi bir avcı olması, kralın gözünde değerini arttırıyordu; o güne değin krala yakınlığının getirdiği ayrıcalığı, etrafındaki insanlara karşı küstahlığı ve ileri geri konuşmasıyla suistimal ediyordu, kıymetli taşlar, mücevherler ve süslü elbiseler en büyük tutkusuydu. Zamanının çoğunu ormanda yatarak ve annesini düşünerek geçiren Túrin için ise, bunlar önemli değildi, ne zaman ikisi, kralın idare heyetinde aynı masada otursalar, Orgof ona aptalca şakalar yapmaktan kaçınmazdı, ve Túrin ona cevap vermez ve genellikle duymazdan gelirdi; kalın kaşlarının altındaki gözleri uzaklara dalar gider, bu haliyle daha ötelerdeki şeyleri görebiliyormuş, ormandan gelen, başkalarının duyamadığı sesleri duyabiliyormuş gibi görünürdü.

Kralla birlikte tıka basa yemek yedikleri bir zamandı, Mavwin'den ayrılalı on iki yıl olmuştu, ve ayrılık günü annesine yaşlı gözlerle baktığı anı anımsadı, ağaçlı bir yoldan geleceğe doğru yola çıktığında, ormanın annesiyle arasında kalışını, annesinin gözden kayboluşunu düşünüyordu, ve yemek sırasında

biraz huysuzdu, masada kendisine yakın oturanların sorularına ters ve kısa cevaplar veriyordu, özellikle de Orgof'a.

Ama bu aptalın Túrin'e huzur vereceği yoktu; henüz bir orman gezisinden dönmüş olan Túrin'in kirli elbiseleri ve birbirine karışmış saçlarıyla dalga geçiyordu, derken, altından yapılmış bir tarağı yapmacık bir nezaketle ona doğru uzattı, sarhoşa benziyordu. Túrin her zamanki gibi onu dikkate almadı, ama Orgof vazgeçmedi: "Hey, Túrin, sen bir tarağı nasıl kullanacağını biliyor musun? Bence hayır. Annenin yanına geri dön, belki sana öğretir, ne de olsa Hithlum'un kadınları da oğulları kadar çirkin." Bu sözler Túrin'in kalbine bıçak gibi saplandı ve annesi hakkındaki bu sözler içinde yatan öfkenin aniden hareketlenmesine yol açtı; sağ kolunun altında duran altın kabın, ne kadar sert olduğunu düşünmeksizin Orgof'un dişlerine doğru fırlattı; o anda ağzından şu laflar çıktı: "Çenenin bununla kapa ahmak herif ve daha fazla gevezelik etme." Suratı dağılan Orgof yere düştü, masadaki her şey de üzerine, ve Orgof bir daha ne konuşabildi ne de gevezelik edebilirdi çünkü ölmüştü.

Herkes ayakta sessizce bekliyordu, Túrin, Orgof'un cansız vücuduna ve eline dökülen şaraba bakıyordu; derken arkasını dönüp, gecenin karanlığına doğru ilerledi. Orgof'un akrabalarından bazıları, kılıçlarını yarıya kadar kınından çıkardılar ama kral emir vermediği için Túrin'in üstüne atılmadılar, ve Kral da şok içindeydi, yüzündeki ifade her şeyi anlatıyordu. Túrin nehirde ellerini yıkarken, gözyaşları akıntıya dökülüyordu, kendi kendisiyle konuşmaya başladı: "Tanrım benim üzerimde ne biçim bir lanet var? Ne yapsam bir hastalık gibi etrafa zarar veriyor, şimdi de bu, beni evlat eden baba saydığımınla arama kanla işlenmiş bir suç girdi, bu evden artık gitmek zorundayım, sevdiğim hiç kimsenin yüzüne bir kez daha bakamam." Annesini hayal kırıklığına uğratma korkusuyla Hithlum'a geri dönmeye cesaret edemedi, ayrıca arkasında bıraktığı Elfler'in hiddeti Hithlum'a yansıyabilirdi; akli başından gitmiş bir halde oralar-

dan uzaklaştı, ve onu aramaya koyulduklarında, Túrin çoktan gitmişti.

Túrin bunu bilmesee de aslında zarar vermek için onu aramıyordu, bu olay Tinwelint'i çok üzmüştü ama Túrin'in kötü yazgısı onu affettiriyordu, ve halkının çoğu da Tinwelint'le bu konuda aynı fikirdeydi. Orgof'un onu defalarca onur kırıcı hareketlerle incitmesine karşılık, olay çıkmaması için alttan alması gözden kaçmamıştı, ve halk bu davada Túrin'in arkasındaydı; bu kıskanç Elf, sözlerini bir mızrak ucu gibi kullanırdı. Hem Tinwelint kralından korkuları hem de çevreden aldıkları hediyelerle Orgof'un akrabaları da kralın kararına uymaya zorlandılar.

Túrin mutlu değildi, herkesin ona cephe aldığı, Kral'ın kalbinde artık ona düşman olduğunu sanan Túrin ormanlığın en derin yerlerine, en uç sınırlarına doğru yoluna devam etti, hayatta kalmak için ok ve yay kullanma becerilerinden yararlandı, ve karşılaştığı Elflerle kavgaya girmede, zaten kılıcını kullanmasına bile gerek yoktu, onlardan çok daha kuvvetliydi. Birkaç vahşi ruh ona katıldı, aralarında, çok uzun zaman önce Túrin ve Gumlin'i ormanda gören ve onlara yardımcı olan Beleg adlı Elf de vardı, ve bu ikili bundan sonra omuz omuza mücadele edeceklerdi; bir zamanalar her yerde şarkıları söylenen ama artık kimsenin hatırlamadığı İnsan Túrin ve Elf Beleg. Vahşi yaratıklarla ve Goblinlerle savaşıyor ve Elflerin bilmediği diyarlara yerleşen ve kimsenin bilmediği bu avcılarının üzü Orklar ve Elfler arasında yayılmaya başladı; belki bu sebeple, Tinwelint Túrin'in nerede olacağından haberdar olabilirdi. Túrin'in savaşçıları kendilerinin üç katı sayıdaki Orklarla karşılaştıklarında da umutsuzluğa düşmediler, ama hepsi kılıçtan geçirildi, ve geriye sadece Túrin ve Beleg kaldı, yaralanan Beleg kaçmayı başardı ama Orklar, Túrin'i esir aldılar, onu öldürmediler çünkü Melko, Túrin'i sağ istiyordu; onun planlarına göre, Túrin, perilerin kraliçesi Gwedheling'in Valinor'dan getirdiği sihirlerle kuşatılan *Linwë* (7) topraklarında hayatını sürdürme-

liydi, ve Túrin'i bir süredir göremediği için onun üzerindeki lanetten kurtulmuş olabileceğini düşünüyordu, şimdiki planıysa, Túrin'i Úrin'in gözlerinin önünde kendisine yalvartmaktı, fakat, Úrin, Kôr'un Elf'inden -Cücelere karşı savaşmıştı- ailesinin ne durumda olduğunu öğrenince, Batı'nın Valar'ına seslendi. Ve, Dünya Dağları'ndaki Taniquetil dorukları üzerinden sözleri Manwë Sulimo'ya ulaştı. Merhametsiz Orkların esiri olan Túrin şeytani ve acımasız muamelelere maruz kalıyordu, Orklar, karanlık tepelerin içinden geçerek kasvetli bölgelere ulaştılar, burada kafaları siyah bir dumanın içinde kayboluyordu, ve bu yerin ismi; Angodorin veya Demir Dağları idi, çünkü, onların en kuzeydeki güvenilir barınaklarının altında Angband denilen yer uzanıyordu, aynı zamanda Angband bu barınakların arasında en iç karartıcı olanıydı, ve Orklar, burayı yağmaladıkları diğer memleketlerden getirdikleri ganimetlerle ve kötülük büyülerıyla dolduruyorlardı.

O günlerde Hithlum ile vahşi Elfler ve Noldoli'nin ötesindeki topraklar hâlâ boştu, eski savaştan kaçan bazıları bu topraklarda bitkin halde dolaşıyor; diğerleri de ormanda ve mağaralıklarda kimsenin bilmediği gizli alanlarda yaşıyorlardı. Ama Melko bıkmadan usanmadan onları aradı, eline geçirdiği herkeşe kendi kölesi olmasını emretti, ve Orklar'ı, ve Ejderhaları bu insanların üstüne yolladı, hepsinin hayatı dert ve kederle kaplandı; sonuç olarak, Tinwelint diyarını veya sır olarak saklanan taş şehrini* bilmeyenler ölene kadar köleleştirildiler.

Noldoli'de de Melko'un şeytani büyülerinin etkisinde olanlar vardı, korku dolu bir rüyanın içinde dolaşıyormuş gibi onun hastalıklı emirlerini yerine getiriyorlardı, dipsiz dehşetin büyüsü üzerlerindeydi ve kendilerinden uzakta olsa bile Melko'nun kavurucu bakışlarını üzerlerinde hissedebiliyorlardı; hayatlarının en büyük parçası üzüntü olan bu köleler veya Elfler, Sirion sularının karıştığı deniz kıyılarında Ulmo'nun se-

* Gondolin

sini duydular, çünkü Ulmo ve tüm Valar, hâlâ üzüntüyle onları düşünüyor ve Melko'nun şeytani gücünü yok etmek için onlara yardımlarını sunmak istiyorlardı; Valinor'un kutsallığını anımsayarak korkularını bir yana bıraktılar ve Demirin Efendisine karşı Elflore ve İnsanlara yardım ederek iyi bir iş yapmaya karar verdiler.

Avcı Elf Beleg'in kalbinden, yaraları iyileşir iyileşmez Túrin'i aramak geçiyordu, bunu yapabilmesi için çok fazla zamana ihtiyacı yoktu çünkü kendini iyileştirebilecek yeteneğe sahipti, ve Ork'ların peşinden hızlıca gitti ama izlerini takip edebilmek için tüm yeteneğini kullanması gerekirdi çünkü Melko'ya ait bir grup Goblin, oldukça kurnazca ve iz bırakmadan ilerlemişlerdi. Bir süre sonra bildiği yerlerin çok ötesine ulaştı, ve Túrin'e duyduğu sevgi o denli büyüktü ki o bölgelerdeki ormanlıklarda yaşayan halktan çok daha cesurca davrandı, aslında o acı dolu günlerde Melko'nun İnsanların ve Elflerin kalbine saldıgı korkunun ve kederin derinliğı ölçülemezdi; Beleg beklediğı yardımı alamadı ve ancak Goblinlerin yollarını bulabilecekleri devasa çam ağaçlarıyla dolu karanlık ve tehlikeli alanda bilgisizliğıyle körleşip kayboldu, gözleri en karanlık noktayı bile görebilecek kadar keskin olan Goblinlerin bile bazıları bu diyarda kaybolmuştu; işte bu nedenden Noldoli Taurguin bu diyarlara Gece Ormanı demişti, kaybolduğundan emin olan Beleg, ulu bir ağacın gövdesine yaslandı, ormanın üzerinde esen rüzgarın iniltiye benzeyen uğultusunu dinledi, dalların çıtırtısı kederle doluydu ve kötü bir şeyler olacağını hissediyordu, Beleg'in yüreğı iyice sıkıştı.

Aniden solgun, renksiz ağaçların arasında ateşböceğı gibi parlayan bir ışıltıyı fark etti ama böyle bir yerde ateşböceğı olmazdı; bir zamanlar Valinor'da metal ve mücevher işlemekte ustalaşan Noldoliler şimdi Melko'nun en değerli köleleriydi, ve onlara fazla uzaklaşmamaları kaydıyla izin vermişti. Beleg bu Elf'lerin tuhaf gece lambaları olduğunu, gümüş ve kristalden yapıldıklarını ve içinde hiç sönmeyen solgun, mavi bir ışık

yandığını bilmiyordu; bu sadece mücevher yapımcılarının bildiği bir sırdı, ve her ne kadar Melko için çok sayıda mücevher ve büyümlü ışık yapmak zorunda olsalar da bu sırdan ona bahsetmemişlerdi.

Bu lambalar sayesinde Noldoli gece içinde kolayca yol alabiliyordu ve bir kez yolu bulduklarında nadiren kaybediyorlardı. Onları yakından takip eden Beleg, çam ağaçlarından birinin altında, iğneli yaprakların üzerine yayılmış, uyuyan birini gördü, adamın mavi feneri başının üzerinde parlıyordu, Beleg adamı uyandırdığında, aniden korku içinde ayağa zıpladı, ve Beleg onun Melko'nun madenlerinden kaçan bir kaçak olduğunu öğrendi;aAdı; Flinding bo-Dhuilin idi, Cücelerin kadim evinin bo-Dhuilin'i olarak biliniyordu, ve şimdi özgür bir Noldoli ile sohbet etmek Flinding'in korkusunu gidermişti, Melko'nun en sıkı korunan madeninden nasıl kaçtığını anlatı ve şunları söyledi: "Özgürlüğümden başka düşünecek bir şeyim kalmayınca Ork kampından kaçtım, o gün çok ganimet taşıdıkları için uykulu ve yorgunlardı, ve sanırım ellerinde bir çok Elf tutsak bulunuyordu, aralarında sandığa bağlanmış, acı içinde uzanan biri vardı, ve Melko'ya öfkeyle ve acıyla haykırıyordu, zaman zaman da Mavwin ve Úrin isimlerini tekrarlıyordu. Uzun zaman boyunca tutsakların arasında kaldım, sonra deli cesaretiyle hiçbir şeyi düşünmeksizin kaçtım, şimdi bir mucizeyi gerçekleştirdim ve bir sırrı çözdüm, Melko'nun keskin bir kazığa zincirlediği ve ona karşı tek başına meydan okuyan Sö-zünün Eri Úrin'i Angband'da hangi köle tanımaz ki?"

Beleg'in içi birdenbire umutla doldu ve ayağa kalkıp çığlık attı: "O, Tinwelint'in evlatlığı Túrin, uzun zamandan beri izini sürdüğüm Túrin, lütfen o kampa gitmem için bana yardım et, eğer bunu yaparsan, Túrin çok yakında özgürlüğüne kavuşacak." Beleg'e durumu anlatırken, Flinding'in yüzünün ifadesinden korkusunun çok arttığı daha da belli oluyordu: "Daha alçak sesle konuş Beleg, ne de olsa Orkların kedi gibi kulakları

vardır, ayrıca benle o kamp arasında sadece bir günlük yol olsa bile ondan sonra takip edilmeyeceğimiz ne malum?”

Beleg'den Túrin'in hikayesini dinleyen Filinding korkmasına rağmen Beleg'e yolu göstermeyi kabul etti, doğan güneşin ışıkları karanlık ormanı aydınlatmaya başlarken yola koyulmuş, Filinding'in sallanıp duran lambasının dans eden ışığı eşliğinde yürüyorlardı, ve yolları o esnada yönlerini değiştirmiş olan Orklar'ınkiyle kesişti, Orklar, ellerindeki esirin kaçmasını engellemek için ağaçların daha ince, yol bulmanın da daha kolay olduğu bir alana yönelmişlerdi. Aynı akşam Filinding konaklamak için yer ararken, ormanın içinden gelen bir bağırıtı ve şarkı sesi duydular, bulundukları yerde daha fazla kalmadılar, ve bir grup Orklu savaşçı yakınlarından geçti, grubun liderlerinden bazıları at üstündeydi, ve atlardan birinin arkasında da Túrin el bileklerinden bağlanmış, zalimce yerde sürünüyordu. Ormana alacakaranlık çöktüğünde Beleg ve Flinding ürkererek iz sürmeye devam ettiler, Orklar kamp kurduktan ve tüm esirlerin iniltileri kesildikten sonra o tarafa yaklaştılar, ve Filinding lambasının üzerini örtmüştü, pusuya yatıp Goblinlerin uyumasını beklediler. Orklar kısa süreli kurdukları kamplarda nöbet tutmazlar ve ateşi yanık bırakmazlardı, dinlendikleri zamanlarda yanlarındaki köpeklerle ve kurtlara güvenirlerdi, fakat bu kampta uyumadılar, gözleri ağaçların arasından kırmızı ışık gibi parlıyordu, ve o an Flinding bir ağrı hissetti, ve Beleg kendisini takip etmesi için ona yardım etti, beraber kurtların arasından sürünerek büyük bir çukura ulaştılar. Valar'ın şansı onlarla birlikteydi, Túrin, diğerlerinden uzakta, onlara çok yakın bir yerde yatıyordu, ve Beleg gizlice Túrin'e doğru süründü, ve onun bileklerindeki ipi kesecekken, bıçağı elinden kayıp uzağa düştü, yanında taşıdığı kılıcını da arkasında bırakmıştı, bir daha ileri geri sürünmeye cesaretleri yoktu, zaten bunun için vakitte yoktu, ve sonunda iki güçlü adam çıkan sesle uyuyan Túrin'i taşımaya karar verdiler ve kurtların arasından birini

kurtarmaya çok az kişinin cesaret edebileceği bu planı başarıyla uyguladılar.

Túrin onlardan daha iri olduğu için daha öteye taşımaya güçleri yetmedi ve onu kamptan pek de uzak olmayan ormanlık arazide bir yere yatırdılar(8), Beleg kılıcıyla ipleri kesmek üzereydi, önce ellerindeki iplerden başladı ve yavaşça ayaklarına doğru devam etti, karanlıkta kazara kılıcın sivri ucunu derin bir şekilde Túrin'in ayağına batırdı, ve Túrin korkuyla uyandı; elinde kılıçlı birini vücudu üzerine çökmüş bir halde görünce ve ayağındaki acıyı hissettiğinde, onun kendisini öldürmeye veya işkence etmeye gelen bir Ork olduğunu zannetti, Orklar bunu sıkça yaparlardı, vücudunu yaralar, mızraklarla delerlerdi, ve Túrin ellerinin açık olduğunu anlar anlamaz bütün ağırlığıyla Beleg'i dışarı doğru itti, Beleg yere düşmesiyle birlikte hafifçe yaralandı, ve ses çıkarmadan yatıyordu, Filinding ne olup bittiğini anlayamadan kılıcı kavrayan Túrin, onu aniden Beleg'in boynuna sapladı, Túrin bir adım geri çekilirken, "gelin de kılıcımın tadına bakın" diyerek goblinlere bağırdı, bilinci yerinde değildi, kendini kampın ortasında sanıyor ve tehlikede olduğunu sandığı hayatını kurtarmaya çalışıyordu. Túrin, Flinding'i de öldürecekti, fakat o atik bir hareketle buna izin vermedi, ancak lambasını düşürdü, lambanın ışığı biraz ötede parlarken, Flinding Cüce diliyle Beleg'in elini tutmasını ve arkadaşlarını öldürmemesini söyledi, ve Túrin duyduklarının ardından durakladı, lambanın ışığı sayesinde ayaklarının dibinde yatan Beleg'in bembeyaz yüzünü ve parçalanmış boğazını gördü, sanki taşa dönmüştü ve yüzündeki ifade öyle ürkütücüydü ki Filinding uzun bir süre konuşmaya cesaret edemedi; aslında sözlere pek ihtiyaç da yoktu, lambanın ışığında Beleg'in kaderini de görmüş, kalbi acıyla parçalanmıştı. O sırada Filinding Orkların yaklaşmakta olduklarını hissetti. Túrin'in bağırtılarını duymuş olmalıydılar: "Orklar buraya geliyor, hemen kaçalım." Túrin'den olumsuz yanıt alınca, onu sert bir şekilde silkeledi ve aklını başına almazsa ikisinin de mahvolacağını söyledi,

Túrin'in yapacağı başka bir şey yoktu ancak sanki büyülenmişti; Beleg'i biraz kaldırdı ve dudağından öptü.

Flinding mümkün olduğu kadar hızlıca bölgeden kaçmak için rehberlik etti, Túrin hızlı adımlarla yürüyor ve onu takip ediyordu, neyse ki kısa bir süreliğine de olsa kendilerine gelip nefes alabilecekleri bir fırsat yakaladılar, ve Flinding, Beleg'le nasıl karşılaştıklarını ve diğer bildiklerini anlattı, Túrin gözyaşı seline kapıldı ve içli içli ağladı. Beleg, bir çok olayda onunla omuz omuzaydı, Beleg'i kazara öldürmek başına gelen üçüncü felaketti, ve hayatı boyunca bu kederi yüreğinde taşıyacaktı. Uzun zaman nereye gittiklerine aldırmadan Filinding ile dolanıp durdu, düşündüğü tek şey avcı Beleg'in, kendisini kölelikten kurtaran Beleg'in kendi elleriyle katledilmiş karanlık ormanda uzanan cansız bedeni ve ifadesiz yüzüydü; Filinding bunu düşünmeye devam ederse sonunda ya kendisini kaybedeceğini ya da tekrar esir düşeceğini düşünüyordu.

Yaşı daha genç olmasına rağmen Túrin'in saçlarına aklar düşmüştü; Noldo ile beraber uzun süre seyahat ettiler, geceleri parlayan, gündüzleri ise kendini saklayabilen lambanın giziyle tepelerde izlerini kaybettirmeyi başardılar ve Orklar onları bulamadı.

Derenin yanındaki dağın içinde mağaraların bulunduğu bir yer mevcuttu; bu dere, Sirion Nehri'ne bağlanıyordu, mağara girişlerinin önünde uzayan çimenler yüzünden burası gizli bir bölge havasını almıştı. Aslında bu alanda yerleşmiş bir halk vardı ve gelen kaçaklarla yerleşim alanı daha da genişlemişti; bakımsız olsa da Noldoli'nin eski eserleri hâlâ buradlardı.

Burada gizlilik içinde metal işleniyor, bazı güzel eşyaların yanı sıra sağlam silahlar da yapılıyordu, kadınlar da el işleriyle uğraşıyorlardı, o dönemde bu yerlerden altın çıkarılabiliyor ve bulunduğu yerde işlenebiliyordu, bu yüzden oyukların derinliklerinde, gizli ışıkların alevlerinde güzelliğin damarları görülebiliyor, eski şarkılar dillerde mırıldanılıyordu. Ne zaman

Orklar'la başları belaya girse, onların bu diyarı bulmasını beklemeyen burayı terk ederlerdi. Savaşmaya zorlanmadıkları müddetçe savaşmadılar, çünkü Orklar onları tuzağa düşürebilirdi, ve hiç kimsenin bu savaştan canlı çıkamayacağını biliyorlardı; orada yaşadıklarını Melko'ya söylememeye ant içmişlerdi ve biri bu sırrı açığa çıkarmadıkça Melko orada yaşadıklarından şüphelenemezdi.

Ancak, Túrin'le seyahat eden Noldo Filinding bu bölgeyi biliyordu; aslında Orklara esir düşmeden önce buranın halkından biriydi. Flinding, Orklar'ın onları daha fazla takip etmediklerinden emin olunca buraya yöneldi, tabii her zamanki gibi dolambaçlı yolları tercih ettiğinden yürümeleri epeyce vakit aldı, oraya ulaştıklarında gece olmuştu. Rodothlim'in (bölgede yaşayan halkın adı buydu) casusları ve nöbetçileri onların yaklaştığını halka duyurdular ve herkes sanki orada değilmişçesine evine kapandı, mağaralara girdikten sonra kapıları kapattılar ve yabancıların burayı bulmayacaklarını umdular; aldıkları ders o kadar korkunçtu ki ırkı ne olursa olsun tanımadıkları herkesten korkuyor ve onlara güvenmiyorlardı.

Túrin ve Flinding mağaraların ağızlarına kadar ilerlediler, Rodothlim halkı ikilinin patikaları bildiğini fark edip oradan geçmelerine madahale etmedi, ve sonunda onları kayadan oyulmuş salonlarında kısıtayıp esir ettiler, ve liderleri Orodreth'in huzuruna çıkarttılar. Özgür Noldoli, köleliğin ne olduğunu bilen akrabalarından korkuyordu, çünkü korkutularak ve işkenceyle büyü yapmaya zorlanmışlardı, hatta Copas Alqalunten(9) Cücelerin şeytanca hareketiyle kötülük Cüceyi Cüceyle karşı karşıya getirerek intikam almıştı, ve Noldoli, Melko'nun hilesine kulak verdikleri için lanet etti, kjutsal Valinor'dan ayrılışlarına pişman oldular.

Orodreth, Filinding'in hikayesini dinleyip, doğru olduğuna kannat getirince halkı da neşeyle onu aralarına aldı, uzun süre Orklar tarafından tutsak tutularak köle yapılan Flinding, çok yıpranmıştı ve halkın çok azı onu tanıyabildi. Orodreth,

Flinding'in hatırına Túrin'in hikayesine kulak verdi, Melko'nun ördüğü kötülük büyülerini ve babası Úrin'i Orodreth'e uzun uzun anlattı; Cüceler bu ismi unutmamışlardı; ve Orodreth yumuşayan kalbiyle onların kendileriyle birlikte kalabileceğini söyledi ama kendisine itaat etmelerini buyurmayı da unutmadı. Böylece Túrin mağara insanların kabulünü görüp, Filinding de Dhulin ile birlikte buraya yerleşti, halkın yararına iyi işler yapıp, çok sayıda Orku öldürerek onları korusu, ve bunun karşılığında kalplerinin derinliğinde hâlâ Valinor'un anılarıyla yarıp kavrulan bu insanların bilgeliklerinden çok şey öğrendi.

Rodorthlim halkının içinde sarışın, güzel bir kız vardı, adı; Failivrin'di. Babasının ismi Galweg olan bu Cüce kızın Túrin'e karşı sevgisini ve ilgisini anlamak zor değildi, elinden gelen her konuda Túrin'e yardım ediyordu, ve Galweg ne zaman hikaye anlatsa, Túrin de orada bulunurdu. Failivrin kalbi her geçen gün Túrin'e daha fazla kayıyordu, Túrin'in sıkıntılarını ve üzüntülerini hem merak ediyordu hem de kendisiyle paylaşmasını istiyordu, ve Túrin'in canını sıkan ve çözümlenemeyen dertleri hakkında kafa yoruyordu; Beleg'in ölümü Túrin'in en derin vicdan azabıydı, öyle bir ızdırabdı ki, nereye giderse git-sin peşini bırakmıyordu, ve Failivrin'in gösterdiği şefkat hoşuna gitse bile keyif alamıyordu, kendini omuzlarına kötülükler yüklenmiş bir kanun kaçağı gibi hissediyordu, Failivrin ise kendisinin onu daha sıkıttığını zannederek, giderek kederleniyor, gizli gizli ağlıyordu, ve o denli solgunlaştı ki, halk onun bembeyaz yüzüne ve orada parıldayıp duran gözlerine hayretle bakar oldu.

Bir süre sonra Melko ve Ork çetelerinin kötülükleri Cüce halkına yönelmeye başladı, nehrin altından akan iyilik büyülerine karşın, bu bölgenin Melko'dan daha fazla gizli kalmayacağı anlaşılıyordu; yine de Túrin'in mağaraya yerleştiğini ve Rodorthlim'ler için yaptığı iyi işleri Melko'nun göremediği söyleniyordu, yani Melko'yu buraya yönelten Túrin'in varlığı değildi, bunu planlamış değildi, onu getiren asıl şey burada yaşa-

yan varlıkların sayılarının ve güçlerinin giderek artmasıydı; yine de ileride de görüleceği gibi Túrin henüz Melko'nun onun için düşündüğü kötü yazgıdan kurtulabilmiş değildi.

Fakat Rodorthlim'in efendilerinin umutları her gün biraz daha azalıyordu; derken onlara kalkıp, bir an önce o bölgeyi terk etmelerini söyleyen karanlık rüyalar görmeye başladılar(10), Turgon'u aramalıydılar çünkü o Cücelerin tek kurtuluşu olabilirdi, ve nehirden gelen fısıltılar da vardı, bu tip sesleri duyabilme yeteneğine sahip olanlar, halk meclisine çıkıp kendi öngörülerini de dile getirdiler, ve cesaretiyle halk meclisinde iyi bir yer edinen Túrin, halkın korkusuna katılmadı, reddetti, ve bunun başlıca sebebi de; Melko'ya ve savaşçılarına karşı direnme arzusu ve gücüne güvenmesiydi; erkeklerin korktuklarını görünce onları azarladi: "Hey, sizler, adamlarınızın mükemmel silahları var ve hepsi tertemiz, hiçbirine henüz düşman kanı bulaşmamış; Sayısız Gözyaşı Savaşını hatırlayın ve halkınızın orada öldüğünü unutmayın, kaçmak için yol aramayın, karşı durun, savaşın."

Túrin'in bu konuşması danışma kurulunda ve halkın içinde bir çok kişiye umut aşılamıştı; kararın daha sonraya bırakılmasından da Túrin onları hemen hemen ikna ettiğini anlamıştı, barış ve iyilik içinde yaşadıkları mekanı terk etmek onları üzüyordu, ve Túrin, Orodreth'ten kendisine bir kılıç vermesini istedi, eli en son kılıca değdiğinde Beleg'i öldürmüştü, ve o günden sonra kılıç yerine kalın sopalarla savaşmıştı; Orodreth, Túrin'in ricasını geri çevirmedi ve ona ucu dışında her tarafı simsiyah olan, sihirle donatılmış bir kılıç hediye etti; kılıcın uçları parlaktı ve Cüce çeliğinden yapılmıştı, ağır ve siyah bir kın içindeydi, samur rengi bir kılıfta asılıydı; Túrin, kılıcına "Sihirli Ölüm Çubuğu (Gurtholfin)" adını koydu; bu kara kılıcın sık sık Túrin'in elindeyken kendi arzusuyla savaştığı, kimi zaman da ona karanlık sözler söylediği anlatılırdı; Gurtholfin'in ucu bir çok Ork'un belası oldu, ve uzun bir süreliğine bütün kötülükler Cüce halkından uzak kaldı, ve bu nedenle Rodorthlim, Túrin'e

onların dilinde 'Mormagli' veya 'Mormakil' ismini layıkgördü; bu isimler onların dilinde siyah kılıç manasına geliyordu.

Túrin'in savaştaki cesareti arttıkça Failivrin'in de ona duyduğu aşk büyüyordu, Failivrin, ona güzel sözlerle iltifat ettiğinde, hizmet ettiğinde diğer erkekler bu durumu kıskanarak söyleniyorlardı, ve Túrin, Cüce topraklarında sarışın ve güzel bir kız kardeş bulduğunu belirterek ilgisinin bu yönde olduğunu açığa vuruyordu. Túrin'in başarılarıyla danışma meclisi feshedildi ve Rodothlim çok daha uzak diyarlarda bilinen bir yer haline geldi; ve Melko tabii ki onların farkındaydı. Bir çok Noldoli'li Rodothlim'e kaçtı ve güçlerine güç kattılar, Túrin, artık herkes tarafından itibar görüyordu, mutlu geçen ve insanların rahat ve korkudan uzak yaşadıkları dönem sonrasında, Noldolililer evlerine huzurla döndüler; İnsanlar Noldoli'nin kurtuluşu ile övünüyorlardı. Ama bir zaman sonra Melko Rodothlim halkının hazırlıksız olduğu bir anda, güçlerini onların üzerine gönderdi, halk hızlı bir şekilde savunmaya geçse de, kurtların üzerinde gelen Ork grubu tarafından gözlemlendikleri için tuzağa düştüler, ve Ork grubunun yanında derisi bronz gibi parlayan, ve nefesinden ateş ve dumanların fışkırdığı dev solucan vardı; adı Glorund(11) idi. Rodothlim'li insanların hepsi ya öldü, ya da esir alındı; düşmanın sayılmayacak kadar fazla olduğu bu savaş, kötülük mekanı Ninin Udathrial'dan *bu yana en acımasız olanıydı, ağır yaralanan Orodreth'i(12) Túrin savaş bitmeden kısa bir süre önce meydandan dışarı çıkardı, ve hafif yaralı Flinding'in yardımıyla onu mağaralara götürdüler.

Orodreth orada hayatını kaybetti, gözlerini kapamadan önce savaşa karşı olduklarını daha önce söylediğini hatırlatarak, Túrin'e sitem etti, ve kendisine teslim edilen bir halkın yok

* El yazması kitaptaki sayfanın altında şu yazılıdır:

'Nieril tasinwa Sayısız Gözyaşı Savaşı

GlorundLaurundo veya Undolaure'

Daha sonra Glorund've Laurundo, Glorunt ve Laurunto olarak düzeltildi.

olması Túrin'in kalbini acıyla doldurdu, mağarayı terk ederek Galweg'in yanına gittiler(13); babası ölen Failivrin, gözyaşları içindeydi, ve Túrin onu yatıştırmaya çalışıyordu, babasının ölümüne, halkın perişan olmasına ve yok olmasına daha fazla dayanamayan Failivrin, Túrin'in omzu üzerine bayıldı. Failivrin'e duyduğu sevginin büyüklüğü yüzünden, bu olay Túrin'in ızdırabını kat kat arttırdı. Ölüler ve geriye kalan birkaç yaşlı dışında Túrin ve Flinding artık yalnızdı, ve etrafı yağmalamaya devam eden Orklar onlardan çok uzakta değildi.

Túrin, elinde Gurtholfin ve yanında Filinding ile Şehrin kapılarını tuttu, içeri giren Orklar halkı dışarı sürükleyip, saklamaya çalıştıkları değerli değersiz her şeyi yağmaladılar; ama Túrin onların Galweg'e ait yere girmelerine izin vermedi. Túrin'in üzerine çullanan Orklar onu tutabilmek için epeyce zorlandılar, ta ki ilerde bekleyen bir grup yandaşları onu ok yağmuruna tutana dek, Túrin, Cüce savaşçıların her zaman sevdikleri zırhlı giysiyi giymişti ama bu giysi Orklardan korunmak için yeterli değildi, ve Flinding, gözüne denk gelen okla yere düştüğünde Túrin zaten yaralanmıştı; ölümün yaklaştığını anlayan Flinding daha mutluydu. Çok da büyük olmayan bir Yeşilkafalı malları yağmalamaya gelirken, okçuları saf dışı bırakıp, nefesinin gücüyle Túrin'i kapılardan uzağa itti ve gözlerinden saçtığı büyü ile el ve ayaklarını bağladı.

Bu Yeşilkafalılar, Melko'nun yarattığı en kötü yaratıklardı; aynı zamanda bir o kadar da güçlü ve kabaydılar, tabii Balrogslar'ın dışında. Hepsi o kadar kurnaz ve zekiydiler ki, onlar hakkında şöyle bir söylenti vardı: Her kim bir ejderhanın kalbinin tadına bakarsa, o kişi tanrıların, insanların, kuşların ve hayvanların dillerini bilecek, kulakları Valar ve Melko'nun bile daha önce duymadığı fısıltıları duyacak. Daha önce ejderhaları bıçaklayarak cesaretini ispatlayanlar olmuştu, fakat onlardan hiçbiri bir ejderha tadına bakamadı, çünkü gücü tanrı kadar olamayanlar bu ateşin zehiri ile ölüyorlardı, ve bu yaratıklar, karşılarındaki efendileri bile olsa söz konusu olan altın ve de-

ğerli eşyalarsa, kullansınlar ya da kullanmasınlar, sırf tutkuları yüzünden yalan söylerlerdi.

Neticede, *Lôkë* (Eldar, Melkon'un solucanları için bu ismi kullanıyordu) Orklar'a esir aldıkları kadın erkek ve çocukları kılıçtan geçirmelerine izin verdi, ve Orklar'ın kayalık bölgelerden topladıkları, güneşte pırıl pırıl parlayan değerli hazineye el koydu; ve hazineye dokunması yasaklanan Orklar'dan hiçbiri ona karşı gelmedi, gelemedi.

Failivrin dehşet içerisinde ölümünü beklerken kollarını Túrin'e doğru uzattı, fakat Túrin, bakışlarında kötü şeyler barındıran solucanın etkisi altındaydı; gözlerini Túrin'in gözlerine dikmiş, bundan dolayı da Túrin'in kendi başına düşünemez, göremez ve duyamaz olmuştu; bu öyle bir büyüydü ki, Túrin görme ve duyma yetilerini bir an için kaybetmiş, hırsı erimiş ve enerjisi sanki bir taşla dönüştürülmüştü.

Glorund, Túrin'in elinden kayarak ayaklarının dibine düşen kılıcını gösterip, "Bakın arkadaşları için bir kez sallamaya bile cesaret edemediği kılıcını şimdi de yere attı" dedi; ve artık Túrin'in kalbindeki keder çok büyüktü, Orklar ona gülerken bazı tutsaklar da acıyla ağlıyorlardı. Túrin herkesin önünde küçük düşürülmüştü, yine de hiç hareket etmedi, ve Failivrin'in solgun yüzünün gölgesi uzaklarda belirdi ve ağlayan sesi duyuldu, "Túrin, Mormakil, senin kalbin nerede; sevgilim neden beni terk ediyorsun?" Túrin'in duyduğu acı o denli büyüdü ki solucanın büyüğü bile engel olamadı, haykırarak kılıcına uzandı, yeşilkafayı yaralayacaktı ama solucan ona kötülük dolu kızgın nefesini üfledi, ve bayılan Túrin bunun ölüm olduğunu düşündü.

Uzun bir zaman sonra, bu öyküyü anlatanın bile bilemediği bir süre sonra, Túrin kendine geldi, bir yığın altının üzerinde yatıyordu; sonra yeşilkafa ona seslendi: "Kim daha güçlü? Bunu öğrenmen için seni öldürmekten vazgeçtim; Túrin Mormakil, bir zamanlar kimin için cesur denirdi?" Túrin, başından geçenleri bir bir hatırladı, ve iğrenç solucan: "Öleceğimi

varsayarak benimle alay ettin, senin kılıcının gücü beni öldürmeye yetmez," dedi.

Yeşilkafa hiddetlenerek devam etti: "Úrin oğlu Túrin, şunu unutma! Kötü kader senin etrafında örülü, nereye gidersen git, ayaklarından bu bağı çözemezsin; seni öldürmeyi hiç düşünmüyorum, hayatta kalıp daha beter kederlerin tadına bakacaksın." Túrin birdenbire sıçrayarak, ejderhanın gözüne bakmadan kılıcını kaldırıp ortalığı inletti: "Şu andan itibaren eğer yaşarsam, kimse bana Túrin demeyecek, bana dikkat et, kendime yeni bir isim koyacağım: 'Turambar'. Turambar, 'Yazgısını Yenen' anlamına geliyordu; Cüce dilinde ise 'Turumart' olarak söyleniyordu; ve Túrin bu sözleri söyledikten sonra yeniden solucana saldırmaya çalıştı; aslında yapmak istediği şey solucanı kendisini öldürmeye zorlayarak, yazgısını ele geçirmektir; ama ejderha kahkaha atarak sözlerine devam etti: "Sen bir ahmaksın Túrin, seni çok uzun zaman önce öldürebilirdim ya da hemen şimdi burada da öldürebilirim, ve ben istemedikçe benimle savaşamazsın, çünkü gözlerimle yapacağım tek bir büyü seni taş çevirir; Kadersizliğin Efendisi Turambar, önce üzerindeki lanetle tanış, sonra onu altedersin." Turambar utanç ve öfke içindeydi, öylesine çıldırmıştı ki kendini bile öldürebilirdi, gerçi ruhunun bile Mandos'un karanlığından kurtulup Valinor'un(14) huzur dolu yollarına uzanabileceğine dair bir umudu yoktu; ve tüm acizliğinin içinde aniden Failivrin'in solgun yüzünü düşündü, kafasını kaldırdı, kalbinden hüznü adımıları belki Angomondi'ye belki de Demir Tepeleri'ne giden kızın peşine düşmek, onu tüm ormanı katederek arayıp bulmak geçti; belki bu umutsuz yolculuk esnasında şans eseri huzurla ya da acıyla ölür, belki de Failivrin'i kurtarıp, mutluluğu bulurdu. Şimdiye kadar yeni isminin anlamını hak edecek hiçbir şey yapmamıştı, ve onun zihnini okuyan Yeşilkafalı onun bu bunalımdan çıkabilmesine kolay kolay izin vermeyekti.

"Bana kulak ver Úrin'in oğlu," diyerek konuşmaya başladı solucan: "Sen yüreğinde bir korkak taşıyordun, ve bu korkak,

insanların önünde kendisiyle olmadık bir biçimde övünüyordu; belki de sarışın bir kızın peşinden gitmeyi, heybetli bir iş zannediyorsun, ve korkunç olaylar yaşayan kendine dikkat bile etmiyorsun. Dinle, Mavwin, çok uzun süredir senin dönüşünü ümitle beklemekte, senin yiğit olduğunu sanıyor ve boş yere senden gelecek yardımı bekliyor çünkü liderlerinin şereflerini lekeleyen ve yandaşlarının kanıyla kanun dışı damgasını yiyen bir oğlu olduğundan habersiz, ve İnsanlar ona yalvarıyor, Hithlum'un o bölgelerinde Orklar sayıca artarak onlara zarar veriyor, ve Mavwin'in hayatı tehlikede, kız kardeşin Nienóri de onunla birlikte.

Bu sözler Turambar'ın ızdırabını alevlendirdi, bu yaratığın doğruları alaycı bir tavırla söylemesi ve onun gözündeki büyüye inanarak bunların doğruluğunu kabul etmesi, Turambar'ı kahretti, ve annesinin yüzünü bir kez daha görme ve hiç görmediği kardeşini ilk defa tanıma isteği dayanılmaz hale geldi(15). Diğer tarafta ise Failivrin'in hayatı vardı, üzülmeye Dor Lómin'e çevirdi, kılıcı yanındaydı, ve aniden şöyle bir ses duydu: "Arkadaşlarını hiçbir şey için terk etme, ve sana bu aklı verenlere de asla inanma." Failivrin'den vazgeçmesi üzerine bu söylenmişti, Turambar, en uğursuz büyülerin sevdiği insanlar üzerine çöktüğünü gördü; hisleri karmakarışık ve bulanıktı, ve utanç ve yorgunluğun onu en zayıf anında yakalaması üzerine bu yerleri terk etti. Bu sırada, ejder ele geçirdiği altın kaplardan oluşan hazinenin üstünde yatıyordu, muhteşem bir görüntüsü olan bu hazine nehir boyunca taşındı ve solucan onun yanından bir an için bile ayrılmadı, uykuya dalarken aklından yeni kötülükler geçiriyor, kurnaz yalanlarına yenilerini ekleyerek ve büyümelerini planlıyordu; kötülük dumanları burun deliklerinden dışarı çıkıyordu.

Yaşadıklarını geride bırakan Turambar, büyük sıkıntılı bir yolculuk sonunda Hisilóme'ye ulaştı, annesinin yaşadığı yeri buldu, yıllar önce annesinden koparıldığı topraklar üzerindeydi

artık, ve evin çatısı yoktu ve çevredeki topraklarsa harap edilmişti. Gördükleri kalbini sıkıştırdıysa da civarda yaşayanlardan Mavwin'in birkaç sene önce çok da uzak olmayan bir başka bölgeye yerleştiğini öğrendi; gittiği yerde toprak verimli olduğu için insanlar da varlıktıydı, büyük savaştan sonra çoğu kişi buralara gelmeye cesaret edememişti, ama onlar gelip toprağı işlemiş, hayvan sürüleri yetiştirmiş, odun kesip balık tutmuş ya da ava çıkmışlardı; bu insanlar, Peleg oğlu Tuor'un öncülüğündeki Asgon sularının civarında bulunan Mavwin'in akrabalarındı.

Çevre halkından bunları duyan Túrin şaşkındı, o bölgede dolaşan Orklar'ı ve Melko'nun diğer güçleri hakkında merak ettiklerini sordu; sadece kafalarını sallamakla yetindiler ve bu tür yaratıkların Hisilóme'nin(16) derinlerine gelmediklerini söylediler: "Eğer, Orklar'ın yaşadığımız toprakları kuşatmak için tepelere doğru gittiklerini umuyorsan" diyerek söze başladılar, "Çok uzun süre araştırmayacaksın, Orklar'ın çok azı buralara gelebilir ve bizi gözetlerler; İnsanların Çocuklarının bulunduğu Gölgele Diyarında çoğalıp saldırılarını sürdürüyorlar, bizle uğraşmamalarının nedeninin Melko'nun emri olduğu söyleniyor, ve senin bu kadar uzaklara gelebilmen bizleri hayrete düşürdü, başka topraklardan gelip de buraya ayak basabilen ilk kişiden bu yana epey zaman geçti." Turambar'ın aklı karışmıştı, Ejderin söylediklerinin yalan olabileceğinden şüphelendi, ve şimdi içinde annesinin yanına yerleştiği insanların yaşadıkları yeri bulabileceğine dair bir umut vardı. İnsanlar ona yol gösterecekler de, Turambar'ın soruları akıllarını karıştırmıştı, üstelik, konuşmasından tedirgin olmuşlardı, ve etrafında kalkanların sayısı da azalmıştı. Darmadağınuk ve yırtılmış elbisele-ri, uzun ve yıpranmış saçları, yüzündeki yorgunluk ve öfkesi; ve kalın kaşlarının altında siyah gözleri alev alevdi, altın bir yakalık giyiyordu ve kılıcı yanındaydı; kimse ona adını sormaya cesaret edemedi, bunun üzerine adının 'Yorgun Ormanın Oğlu' olduğunu söyledi, vebu onlara daha da garip geldi.

Turambar, Mavwin'in kaldığı yere geldi ama civarda kimse yoktu, bahçedeki otlar oldukça uzamıştı, ne ahırlarda büyük baş hayvan ne de barınaklarda at vardı; sadece boş otlaklardaki kereste parçalarının üzerindeki kırlangıçlar sessizliği bozuyordu, yaklaşan sonbaharla birlikte başka diyarlara kanat açacakları seslerinden belli oluyordu. Turambar, oymalarla süslü kapının önünde ağladı; o sırada bir yabancı çiftliklere doğru yürüyordu, Turambar'ı gördüğünde, yönünü değiştirdi ve yanına geldi, derdini sordu; Turambar ona sevdiği herkesi geride bırakıp evden ayrılmanın ve yıllar sonra Orkların işgal ettiği tepelerden geçip, tüm tehlikeleri göze aldıktan sonra sadece boş bir ev bulmanın ne denli acı olduğunu anlattı.

"Bu, Melko'nun bir oyunu" dedi yabancı, "Úrin'in karısı Mavwin'in buralarda yaşadığı doğrudur. İki yıl önce aniden ve gizli bir şekilde buradan ayrıldı, İnsanlar, onun kaybolmuş oğlunu bulmaya gittiğini konuşuyorlardı, ve kızı Nienóri de onunla birlikteydi. Bildiğim bir başka şey ise; Mavwin, mallarını ve toprağını çok güvendiği Brodda'ya emanet etti, ve Brodda insanların rızasıyla efendi seçildi, ve bu yüzden Mavwin'in kadının akrabalarından biriyle evlenmek zorunda kaldı; o kadın şimdi uzaklarda, Brodda bundan yararlanarak sürülerini onlarınkiyle karıştırdı, kendi küçük hayvanlarını büyükleriyle değiştirdi, Mavwin'in evinin ve toprağının harap edilmesine göz yumdu; İnsanlar Brodda'nın yanlışını görseler de ses çıkartmıyorlar, ve artık gücü eskisinden çok daha fazla.

Turambar, Brodda'nın evine gitmek için yardım istedi, ve adamdan olumlu cevap aldı; Turambar oraya vardığında geceydi ve adamlar akşam yemeğinde eğleniyorlardı, yanan meşaleler ortalığı aydınlatıyordu, epeyce kalabalık vardı ama Lady Airin aralarında değildi. Brodda'nın ziyafet sofralarında herkes çok içer, yüksek sesle şarkılar söylenir ve kavgalar çıkardı, ve bunlar Lady Airin'in sevdiği şeyler değildi, Lady Airin bu tür eğlenceden asla hoşlanmazdı; ve Turambar gözü kara bir şekil-

de kapıyı vurdu, annesine yapılanlar içine öfke tohumları ekmişti.

İçlerinden biri kapıyı açtı, Turambar uzun adımlarla içeri girdi, ve Brodda ona oturmasını söyledi ve şarap ile et ikram etti. Turambar'ın içmeye niyeti yoktu, bunun üzerine oradakiler, tuhaf bakışlarla birbirlerine onun kim olabileceğini sordular; Turambar ortaya doğru yöneldi ve insanalara göre daha yüksek bir yerde oturan Brodda'ya şunları söyledi: "Ben, ormanın oğlu Turambar'ım." O anda insanlar kahkaha attılar, ve Brodda, gözlerinden öfke fışkıran Turambar'a kendisinden ne istediğini sordu, ve Turambar söze başladı: "Başkalarının mallarına verdiğin zararı ödetmeye geldim." Kimseden çıt çıkmadı, Brodda cevap verirken güldü: "Fakat sen kimsin?" Atik bir hareketle Turambar onun üzerine yürüdü, kılıcını çekti, Brodda'yı saçlarından kavrayarak kılıçtan geçirdi; gözyaşlarına da hakim olamamıştı: "Bir dul kadının azıcık malını kendi servetine ekleyen zengin efendiniz artık ölü, erkeklerin hepsi vahşi ormanlarda ölmezler, ve ben Úrin'in oğlu, onca yolu yıkılmış, boş bir ev bulmak için gelmedim." Salon bir anda karıştı. Túrin keder ve acıdan öylesine çıldırmıştı ki, vahşice, kanunsuzca davranmıştı; ortalıkta Brodda'nın bir hırsız olduğunu ve bir hırsıza yaraşır şekilde öldüğünü söyleyip kılıcına dahi uzanmayanlar vardı ama yine de çoğunluk Turambar'ı öldürmek istiyordu. Kılıçlarını çekip üzerine yürüdüler ve Turambar içlerinde birini daha öldürdü; bu Orlin'di, o sırada içeri korku içindeki uzun saçlı Airin girdi, sesini duyan adamlar oldukları yerde kaldılar, ve olup bitenleri gören Airin dehşete düşmüştü, ve artık öfkesi yatışan, kendini bitkin hisseden Turambar yüzünü çevirip ona bakmadı.

"Benim için kederlenme Úrin'in oğlu, ama kendin için kederlen, benim efendim zalim ve adaletsizdi, belki seni savunanlar da bunu söyleyecekler ama sen onu kendi evinde misafirken öldürdün, ve annenin akrabası olan Orlin'i de; şimdi senin kaderin ne olmalı?" Bu sözlerle kalabalık galyena geldi ve

“ölüm” sesleriyle bağrııştılar; Airin, ölümün kanunlara uymadığını belirtti: “Brodda, Turambar’ın öfkesi yüzünden öldürüldü, ve ziyafet sofrasında misafirim olan Orlin’i kendisini korurken öldürdü. Ben ne bu adamın bizim aramızdan çıkıp efendimiz olmasından ne de buralara bir kez daha ayak basmasından çekiniyorum, başka birileri onu öldüreceklerdir, ancak, Mavwin ve Nienóri geri dönmedikleri müddetçe, Úrin’e ait olan bu topraklar ve mallar Brodda’nın akrabaları tarafından tutulacaktır, ve Úrin oğlu Túrin, toprakların en küçük bir kısmını bile alamaz.” Túrin dışında herkesin gözüne adil gözüken bir sonuçtu, efendisi ölen Airin’in bu derece eşit davranması, evdekileri şaşırtmıştı; onun, geçmişte Brodda’yla kötü bir hayatı paylaştığını kimse tahmin edemezdi; ve Turambar ise, kılıcını yere doğru fırlattı ve onlara kendisini öldürmesini emretti, ama Airin’e duyulan sevgi, onların buna cesaret etmesine engel oldu, ve Airin de Mavwin için taşıdığı güzel hislerle buna karşı çıktı, anne ve oğlun birbirlerine kavuşacaklarını umuyordu, Túrin’in isteği dışında herkesin kızgınlığı bastırılmıştı. “Hey” dedi Airin: “Bu topraklardan çıkman için sana üç gün müddet veriyorum. Nereye istersen gidebilirsin.” Turambar kılıcını çekip temizlerken, Airin’in ağzından şu kelimeler çıktı: “Ben onun kanını temizledim.” Kalbinde yine vicdan azabı, kendisini Mavwin’den koparacak karanlığa doğru adım attı, ve sevdiği insanların bir daha asla ona bakamayacağı düşüncesi aklından çıkmıyordu. Annesi ve kız kardeşi hakkında gelen havadislerle özlem duydu, ama bu konuda hiç kimseden bir şeyler öğrenemezdi, ve sınırların ötesindeki ormanlarda, Mavwin ve Nienóri belki hâlâ onu arıyorlardı; bu düşünceyle tepelerde dolanıp durdu, ve uzun bir müddet onlardan haber almadı.

Ormanlar ve tepeler arasında gidip gelen gezinmeleri hakkında, üzüntüleri ve dertleri dışında kimse bir şey bilemedi; İnsanlar çok uzak diyarlardan Rodothlim Nehri’nin ötesine göç ederken, yolda bir kaç avcıyla karşılaştı; içlerinden bazıları daha önce Úrin’in emrindeydi ya da onların oğullarıydı, ve Göz-

yaşı Savaş'ından beri hayatları göç etmekle geçmişti. Turambar onlara katılmaya karar verdi ve hayatını yeniden düzeltti, bu insanların nehre yakın çimenli tepelerde ve Sirion'dan çok uzakta bulunmayan ormanlıklarda evleri vardı, ve Melko'ya boyun eğmeyen bu güçlü insanlara katılmak, Turambar için onurdu.

Sıra Foalókë'nin Mavwin hakkında Túrin'e anlattıklarını anlatmaya geldi; Mavwin yerleştiği bölgedeki insanlar arasında onurlu bir yer edinmiş, daha güzel ve huzurlu günler geçirmeye başlamıştı; yine de, Túrin'den havadis getiren ulakların kesilmesi nedeniyle, yüreğinden keder eksik olmuyordu, bu esnada Nienóri çok güzel bir kız olmuştu, ve Túrin, Tinwelint'in evinden ayrıldığında, Nienóri zaten on iki(17) yaşında, boylu poslu bir güzeldi.

Öykü Turambar'ın Rodothlim'de ne kadar kaldığından bahsetmiyor ancak uzun bir süre olduğu kesin; bu arada Nienóri kadınlığa adım atmıştı ve annesiyle beraber Túrin'in kayıp olduğuna karar vermişlerdi. Tinwelint salonlarında Túrin unutulmadı, Túrin'in çocukluğunda onun muhafızlığını yapan ve ilk yolculuğunda Sınırların Ötesine giderken ona eşlik eden Gumlin de Tinwelint'te bir süre kalmıştı, ve şimdi Gumlin'in saçları bembeyazdı ve yıllar onu çökertmişti, ve Gumlin, hanımefendisi Mavwin'i ve halkını bir kez daha görebilmeyi çok istiyordu; o sıralarda, tepelerde dolaşan ve yolları insanlar ve Elfler için geçilmez hale getiren Orklar'ın ve Melko'nun diğer yaratıklarının artık bölgeden çekildiğini öğrendi. Melko'nun korkunç planının bir parçasını oluşturan tepeler arasındaki boşluklar ve insanların uzaklara gitmelerini engelleyen savunmasız yollar, Rodothlim'de yaşayan bir çoklarının sonunu hazırlamak için bekliyordu; ancak, casuslar(18) Melko'nun bu planını öğrenmişlerdi, ve bölge insanları farkına varmadan rahat yaşadılar.

Yaşlı Gumlin, Tinwelint'in önünde dizleri üstüne çöktü ve eve geri dönüş için izin isteyerek yalvardı; ölüm onu Mandos'un saraylarına götürmeden önce, hanımefendisini görmek istedi, tabii Mavwin ondan önce yola çıkmadıysa; Kral, Gumlin'in bu isteğini kabul etti(19), ve yaşlılık sebebiyle başına gelebilecek kazalardan koruması için yanına iki muhafız verdi. Kışın sonlarıydı ama Gumlin ilkbaharı bekleyemezdi, hemen yola çıkmak istiyordu.

Bir zamanlar Mavwin'in yaşadığı Hisilóme bölgesine doğru ilerlerken daha çok bahar mevsiminin başlarında görülebilecek bir kar fırtınasına yakalandılar, Gumlin fırtınaya dayanamadı, muhafızlar yardım bulmak üzere etrafı dolaştıklarında tesadüfen Mavwin'in kapısını çaldılar, ve Mavwin'in halkının yardımıyla onu eve kadar taşıdılar ve vücudunu ısıtarak yeniden hayata dönmesini sağladılar; Gumlin, kendine geldiğinde Mavwin'in evinde bulunduğunu anladı, sevinci gözlerinden okunuyordu.

Kendini iyi hissettiği bir zamanda ondan uzakta kaldığı dönem içerisinde neler olduğunu anlattı; Túrin'in yiğitliğinden ve cesaretinden söz ederken, Mavwin'in gözleri dolmuş ve çok memnun olmuştu, fakat Linwë(20) ile ilgili haberleri duyunca ondan ayrıldığı günü hatırlayarak bir kez daha ağlamaktan kendini alamadı, ve Túrin'in koca bir delikanlıya dönüştüğünü öğrendiğinde zamanın nasıl geçtiğini fark etti. Túrin'in kendisini yeniden arayıp aramadığını merak etti, tepelerde oğlunun perişan düştüğünü aklına getirdikçe, yüreğini endişeyle dolduruyordu; gerçek dayanılmayacak kadar acıydı, artık Nienóri bile annesini rahat ettiremiyordu.

Hava şartlarının beklenenden daha şiddetli bir şekilde devam etti; Mavwin, Gumlin'i ve onu Tinwelint'in dışına çıkaran iki muhafızı ilkbahara kadar evinde ağırladı, ve ilkbaharla birlikte Gumlin de hayatını kaybetti.

Bir zaman sonra Mavwin, Túrin'in durumunu Gumlin'in kendisine anlattığı gibi bölgenin liderlerine naklederek yardım

etmelerini istedi, bazıları Túrin'in hikayesine gülerek tepki verirken, bir diğer kısmı da ölen bir adamın saçmalıklarının onu yanılttığını söylediler; çoğunluk ise, Úrin ve ailesinin kaderinin Mavwin'i şaşkın hale getirdiği ve bu yüzden yıllar önce ortadan kaybolan birini aramanın aptalca olduğu fikrindeydi. "Böyle bir macera için ne adam ne de at vereceğiz, Úrin'in karısı Mavwin, bizim bütün sevgimiz sana."

Ve Mavwin gözyaşları içinde yola koyuldu, aslında hiçbirine kızgın değildi, zaten bu isteğinin gerçekleşeceğinden umudu yoktu, ve sözlerinde doğruluk olduğunu biliyordu, yine de bir türlü huzur bulamıyordu, çaresizdi, güneşin sıcağından bitkin düşmüş halde Elf muhafızların yanına gitti ve şunları söyledi: "Beni, efendinize götürün." İki Elf, onu bu kararından vazgeçirmeye çalıştılar, yolun bir kadın için engebelerle ve tehlikelerle dolu olduğunu anlattılar; ama ne yaptılarsa da Mavwin'i ikna etmeyi başaramadılar; Mavwin onların söylediklerini dikkate bile almamıştı, o bölgede yaşayan Brodda adlı zengin, güçlü bir adamla evli olan Airin Faiglindra'ya *gidip, kendisine ait malı ve kızı Nienóri'yi gözetimleri altına almalarını rica etti, ve Airin, Nienóri'yi Mavwin'in ayrılışından sonra göndereceğini göz önüne alarak, çok fazla yalvarmaksızın bunu Brodda'ya kabul ettirdi, ama Nienóri annesine şunları söylediğinde bu plan suya düştü: "Anne, buradan tek başına gitmeyeceksin, beraber yola düşeceğiz." Hiçbir şey onu kararından döndüremeyecekti, ve sonuç olarak Mavwin ve Nienóri beraber hazırlık yaptılar; öte yandan Elfler bu duruma söyleniyordu, soğuk geçen kışın ardından mevsim ılıktı, muhafızlar başlarına kötü olaylar geleceğini tahmin ettiyseler de, en kötüsü bile susuzluk ve açlıktan daha beter olmadı.

Tinwelint'e geldiklerinde Mavwin kendini kralın önüne attı ve Túrin adına özür dileyerek, Nienóri ve kendisine yardım eli uzatmasını diledi, Kral ayağa kalkmasını ve Kraliçe

* sayfanın kenarında *Firilanda* yazılıdır.

Gwedheling'in yanına oturmasını buyurdu, ve ardından söze başladı: "Uzun yıllar önce oğlun Túrin affedildi, salonlarımızı terk ettikten sonra bile onu bulmak için çabaladık, ve bizlerden ayrılmasında benim kabahatim yoktur, vicdan azabı ve üzüntü, karanlık tepelere ve ormanlara yönelmesindeki sebeptir. Şeytani güçlerin onu alt ettiğini düşünüyorum ya da hayattaysa korkarım ki Orklar tarafından esir alındı." Mavwin hıçkırarak ağlamaya başladı ve isteğini yineledi: "Ayaklarımın eti aşınana kadar yolculuk edeceğim, yolculuğum mutlulukla sona erirse, Úrin'in oğlu Túrin'i görebileceğim." Kral, Úrin'in halkı için üzülse de, Túrin'in Angamandi dışında olabileceğini ama hiçbir muhafızını oraya gönderemeyeceğini belirtti; yüzüne karşı söylemese de, Mavwin'i bu tehlikeli isteğinden vazgeçirmek için konuşarak ikna etmek dışında bir şey yapmayacağı belliydi, ve Mavwin daha fazla diretmeye gerek duymadı ve başını öne eğdi, ormanın yolunu tuttu, ve kimsenin, teselli etmek adına yanında kalmasına müsaade etmedi, sadece Nienóri nereye giderse onu adım adım izliyordu.

Tinwelint halkı, yardım etmek istercesine acıyarak ikisine bakıyordu, onları gizlice gözlediler ve çevreden gelebilecek tehlikelere karşı korudular, ve bir süre sonra ormanlıkta gezen bu iki kadını iyice tanıyıp sevdiler, onlar acının gözler önündeki tablosu oldukları için de hepsi Melko'ya ve onun kötülüklerine lanet ettiler. Mavwin birkaç gecenin sonrasında bir grup Cüceyle karşılaştı, ve konuşma sırasında Rodothlim'le ilgili hikayeyi öğrendi. Cüceler, bu olayı ve Túrin'in kendileriyle yaşadığını biliyorlardı, ve Melko'nun savaşçıların ve ejderhanın, Túrin ve Cüceleri nasıl yendiğini anlattılar. Bu olaylardan sonra Melko'nun gücü ve şanı uzak diyarlara değin ulaşmıştı, ve artık ona Túrin değil Mormakil diye hitap ettiklerini söylediler; önce Tinwelint'ten, sonra da Orklar'ın elinden kaçan Túrin, artık öfkeli ve vahşi bir adamdı.

Mavwin, Túrin'in hayatta olduğundan emin olduğu için umutlandı, ve sorularıyla daha fazla bilgi almak istedi, fakat

Noldoli, Angamandi'ye sürülerin dışında hiç kimsenin canlı gelmediğini söyledi, ve Mavwin'in umudu kısa sürede yeniden karanlıklara boğuldu. Yine de kralın salonlarına gitmek için gücünü topladı, ve kralın salonlarına geri döndü, olanları anlatarak Foalóké'ye karşı destek vermesini talep etti. Mavwin'e göre, Túrin ejderhaların egemenliğinde bir köle olarak yaşıyor olabilir, ve Ejderha, Túrin'i azat etmek için onlarla savaşabilirdi. Bu sefer kralın adamları hem sayıca üstün hem de cesur olmak zorundaydılar, solucanı ancak bu şekilde öldürebilirlerdi, ölmeden önce de eğer hâlâ Rodothlim'in mağaralarında değilse başına ne geldiğini öğrenebilirlerdi. Mavwin, solucanın sahip olduğu hazineyi umusamıyordu ama Noldoli'nin hazine hakkında kendisine anlattığı her şeyi Tinwelint'e anlattı, ve ormanda yaşayan Tinwelint halkının çok fazla serveti yoktu, bundan dolayı güzel şeyleri; altını, gümüşü seviyorlardı.

Tinwelint bu olanlardan sonra şunları söyledi: "Mavwin inatçısın ve benden beklediğin yardımı alacaksın. Ama şunu bil ki Túrin'i bulma umuduyla bu kararı vermedim. Bu hikayenin sonunda umut değil ölüm görüyorum. Bu hazineye istiyorum ve ihtiyaç duyuyorum. Elde ettiğimiz ganimetin yarısı, Úrin ve Túrin anısına sana verilecek. Veya başka bir durumda Nienóri'ye saklanacak." Mavwin hemen cevap verdi: "Benim tek istediğim bir ev ve oğlum." Kral sözünü şu cümleyle bitirdi: "Bunu yapamam, ben vahşi Elfler'in kralıyım, batıdaki küçük Vala adalarının değil."

Tinwelint bir grup savaşıyı ve avcıyı bir araya getirdi. Kral, onlara yapmaları gerekeni anlattı, zaten hemen hemen hepsi Foalóké'den haberdardı, ve Foalóké'nin bölgesinde yol gösterecek bir çok kişi aralarında mevcuttu; Foalóké, en dehşetli ve en korku salan yaratıktı onlar için, yaşadığı mekan lanetliydi; Rodothlim'in eski yerleşim alanları Tinwelint krallığına çok uzak değildi, ama yakın da sayılmazdı: "Uygun zamanı beklemeyi unutma, kızın Nienóri benim yanımda. Savaşçılarım Yeşilkafanın üzerine gidecekler, ve orada olan her şeyi onlar-

dan öğreneceğim." Savaşçılar hep bir ağızdan bağırdılar: "Emirlerine uyacağız." Fakat korkuları gözlerinden anlaşılıyordu.

Mavwin, krala bakarken şunları söyledi: "Kralım, Nienóri'nin kraliçe Gwedheling'in emrine girmesine izin verin, ama ölmeye ya da hayatta kalmaya aldırmayan ben, Yeşilkafayı aramaya ve oğlumu bulmaya gideceğim, tek isteğim; ejderhanın üzerine saldırmak ve oğluma kavuşmak, ve bunu başaracağım." Tinwelint kahkaha attı, ve Nienóri ve Gwedheling onunla konuşmaya ve savaşmaması için yalvarmaya başladılar; ve Mavwin oğluna kavuşabilmek için savaşın son şans olduğunu biliyordu ve fikrini değiştirmeye hiç niyeti yoktu. "Biliyorum" diyerek söze başladı, sözleriniz bana duyduğunuz sevgiden, ama bana ya bir at verin ya da kendimi öldürmem için keskin bir bıçak, ve bırakın gideyim." Bu sözleri duyan Elfler şaşkınlık içindeydiler, ve bu sözler hepsine delilik gibi gelse de gerçekte o zaman erkeklerin karıları ve kızları oldukça güçlü ve cesaretliydi, ve o zamanlarda insanların karıları ve çocukları büyük zorluklar çekmişlerdi; Mavwin'in sözleri, baştan sona delilikti.

Mavwin'in inatçılığı ve hırsı herkesten çok Nienóri'yi etkilemişti, ve Mavwin'in kızı şu sözlerle cesaretini ispatladı: "Ben de gideceğim, annem nereye giderse, ben de orada olacağım, Úrin'in kızı Nienóri de savaşın dışından kalmayacak." Fakat kraliçe Gwedheling, kraldan Nienóri'ye izin vermemesini istedi, Kraliçe belirsiz de olsa olabilecekleri önceden seziyordu.

Mavwin tartışmaya son noktayı koydu, ve kralın huzurundan ayrılarak, ormana doğru yöneldi, ve Nienóri onu eteğinden çekmeye gerek görmeden, sadece takip etti, ve kral, Foalóké'ye karşı güçlü bir grup göndermeye karar verinceye kadar herkes Mavwin için dua etti. Savaşçılar solucanı bulup öldürmek için sürünerek ilerlerken, Nienóri ve Mavwin'de olup bitenleri izleyebilecekleri yüksek ve güvenli bir yer aramaya koyuldular, ve buldukları bir yerde bir ormancı, kendisinin de solucanın yaşadığı yeri uzun zamandır buradan izlediğini anlattı; bu esnada Yeşilkafanın peşindeki askerler hazırlıkları ta-

mamlamış, iyi görünen atlarının üzerinde kendilerinden emin ve hızlı yola koyulmuşlardı. Mavwin ve Nienóri için de at bulundu, ve savaşçıların başına geçtiler, çünkü Nienóri'nin de aralarında büyüdüğü Úrin'in adamları çoğunlukla at üzerinde gezerlerdi, ve güzel günlerinde hem kadınlar hem erkekler at sürerlerdi, ve onların bu dayanıklılığı şimdi izleyenleri şaşkınlığa düşürüyordu.

Geçen günlerin ardından atlı alayı, bir zamanlar yaşanabilir olan güzel manzaralı bir yere ulaştı; ortasından geçen nehrin bir tarafı kayalıktı, diğer taraf ise daha düz, verimli topraklarla kaplıydı, ve yüksek olan kıyı, tepelere yakındı. O yöne baktıklarında toprakların tahrip edilmiş olduğu dikkatlerini çekti, Rodothlim'deki eski mağaraların bulunduğu yerden çok uzakta değillerdi; ve ağaçlar yıkılmış, köklerinden sökülmişti, siyah renkli fundalıklar tepelere doğru uzanıyordu, solucan sürünürken toprak üzerinde derin izler ve yarıklarla bırakmıştı.

Melko, farklı güçlere sahip bir çok ejderha yaratmıştı; bunların arasında en az güçlü olanlar bile ki, yine de insanlardan kat ve kat cüsselli, kuvvetliydi, yılanların ve diğer sürüngenlerinki gibi soğuk tabiatlıydılar, ve aralarından çoğunun korkunç hız ve gürültüyle hareket eden kanatları vardı. Daha güçlü ve iri olan yaratıklar, yavaştı, ağır hareket ediyor, ateş püskürtüyorlardı, ve kabuklarının altında parlayan alevler, bir diğer silahlarıydı, ve şehvet, hırs ve hile gibi kötülük dolu bir karakterle donatılmışlardı. Alevleriyle yerleşim yerlerinin tamamını yok eden Foalókë, onlardan biriydi, Rodothlim'e saldırdığı günden bu yana daha da güçlenmiş ve zenginleşmişti; İnsanları, Elfler'i ve hatta öldürmekle tehdit ettiği Orklar'ı bile köleleştirmişti, ve bütün bu canlılar, Foalókë'nin değerli mallara karşı şehvetini ve açgözlülüğünü tatmin etmekle çırpınıyorlardı, ve Foalókë, onların yağmaladıklarını kendi hazinesine katıyordu.

Mavwin'in savaşçıları uzaklardan bölgeye baktıklarında, korkuya kapıldılar ama yine de savaşa hazırdılar, ve içlerinden

biri Nienóri ve Mavwin'i güvenli olduğu için yüksek tepe denen, ağaçlarla kaplı ve ancak gizli yollarla ulaşılan yere götürdü(21). Mavwin, kızı ve yanlarındaki muhafızı atlarına binerken, korkudan ter içinde kalan savaşçılar sürünerek ve sessizce mağaralara yaklaştılar; Foalókê'nin yattığı yerden hareket ettiğini gördüler, ve Foalókê her zamanki gibi nehir kıyısı boyunca kayarak ilerliyordu, büyük bir buhar ve sis tabakası berbat bir koku ile içiçe geçmişti, ve toz duman kaplı alanda tedirgindiler ve aniden solucanı karşılarında bulmuşlardı, ve solucan yüksek sesle kahkaha attı, sesi korkunç bir hale dönüştüğünde, savaşçılar birbirlerini itip kakarak kaçmaya başladılar; korku yerini dehşete bırakmıştı, atlarını bulamadılar, çünkü iplerini kopartan atlar çoktan kaçmışlardı.

Uzaktan gelen ağılama seslerini duyan ve nehirden kendilerine doğru gelen sis kütlesini gören Nienóri, annesi ile birlikte saklandıkları yere geri dönüp tedirginlikle beklemeye başladılar. Aniden gözleri kör eden sis geldi, savaşçıların atları sisin içinde deli gibi koşuyorlardı, kendilerine muhafızlık eden Elf atları tutmaya çalışırken öldü; korkunun yarattığı terör onları da yakalamıştı artık, ve anne kız daha önce ne Elflerin ne de İnsanların gitmeye cesaret edemediğı karanlık ormana doğru vahşi bir korkuyla koşuyorlardı; dehşetin diyarlarında savunmasız ve yalnızlardı, bulundukları yer tehlikelerle doluydu ama sisten dolayı nerede olduklarını bile anlayamıyorlardı, ve herhangi bir savaşçı grubu da göremediler, sadece dehşet içindeymişcesine gelen zayıf  ıglıklar vardı; derken her şey sessizliğe gömüldü, birbirlerine sıkı sıkı kenetlendiler ve adımları onları nereye götürürse bilinçsizce o yana doğru yürüdüler, ta ki güneş parlayana dek. Güneş umudu da beraberinde getirdi, sis yerini duru, berrak bir havaya bırakmış, sadece dumanın sıcaklığı hissediliyordu; Mavwin ve Nienóri nehirden çok uzakta değillerdi, ve biraz ötelerinde Foalókê'nin onlara bakan gözleriyle karşılaştılar.

Foalókë ne hareket etmiş ne de bir söz söylemişti, onun bakışlarının etkisinde kalan Mavwin ve Nienóri'nin dizlerinin bağı çözöldü, ve hiçbir şey algılayamaz oldular; Nienóri direnmek istedi, biraz süründü, ve bir yandan da ağlıyordu. "İşte" diyerek konuşmaya başladı, "Melko'nun iblisi, şimdi bize ne yapacaksın? Ne yapacaksan yap ama çok çabuk ol, ve biz ne seni ne de senin hazineni arıyoruz, bizim aradığımız bir zamanlar burada yaşayan Túrin'dir." Solucanın gür sesi ile her yer sallandı: "Yalan söylüyorsun! Ölümüne en fazla sevinecek kişi sensin; bir de mallarımı yağma edebileceklerini sanan kurnaz savaşçılarınız. Siz! Aptal yalancılar, yalancı hilekârlar Foalókë'yi öldürebileceğinizi mi sanıyorsunuz; O ki uzun zaman önce gücüne güç kattı, Rodothlim'in halkını ve lideri Orodreth'i kılıçtan geçirdi, hepsini tek bir hamlede mahvetti." "Şu ana kadar belki," dedi Nienóri: "Túrin adında biri o savaştan kurtuldu, ve senin esaretin altında hayatını sürdürüyor. Senden hiçbir zaman kaçmadı, ve artık buralardan uzaklarda yaşıyor." Bir şeyler öğrenme umuduyla bunları söylemişti. Foalókë yeniden konuştu: "Ben bu mağaralara hakim olmadan önce Túrin adında biri buralarda yaşamıyordu, ve emin ol, hiç kimse savaştan sağ çıkmadı." Bu arada dolaylı olarak kendini ve gücünü övüyordu, çünkü bu canavarlar, kelimeler üzerinde oyun oynamayı severlerdi.(22)

"Öyleyse." dedi Mavwin, "Túrin bu şeytani yerde katledildi." Ejderha devam etti: "Túrin bu dünyadan sonsuza dek koptu, ama ağlama; o, arkadaşlarına ihanet eden bir haindi." Mavwin ondan daha kızgın bir şekilde cevap verdi: "İğrenç yaratık, lanetli konuşmana son ver. Oğlumun katilinin ona sövmesine izin vermem, sahip olduğun her kötülük sana bir gün geri dönecek." "Böyle kibir dolu sözler etme Mavwin, sana ve kızına edilecek işkenceden kaçmak isteyeceksin." dedi Solucan. Bu sözler Mavwin'i gözyaşlarına boğdu, "Yaratıkların en lanetlisi, senden korkmuyorum, bana işkence edebilirsin veya beni kölen yapabilirsin, ama gerçeği söylemek gerekirse ölmeni arzu

ettim, sadece kızım Nienóri'nin yaşadığı yere dönmesine izin ver, buraya benim zorumla geldi ve sebebini de bilmiyor."

"Beni kandırmaya çalışmana gerek yok," diye soludu şeytani yaratık, "Seni de kızını da öldürebilirim ya da kölem yaparım ama ikinize de ihtiyacım yok." Bu sözleri söyler söylemez de gözlerini faltaşı gibi açtı, ve gözlerinden saçılan ışık, Mavwin ve Nienóri'yi titretti; üzerlerine bir baygınlık çöktü, ve kendilerini karanlık ve sonsuz bir tünelin içinde buldular, ve birbirlerini bir daha bulamadılar; ne ışık, ne de herhangi bir parlaklık, yalnızca hiçbir yere ulaşmayan kendi seslerinin yankıları onları yanıtlarak çevrelerini kuşatmıştı.

Bu olaylardan sonra, Nienóri hiçbir şey hatırlayamadı, aklında kalan koyu bir siyahlıktı, nehir ve Foalókë'un mahvettiği yerler aklından çıkmıştı, tek farkında olduğu derin ve kasvetli bir ormanlıkta bulunduğuydu. Korkunç rüyalardan uyanmıştı, ve onları hatırlamıyordu bile, ve aklında kalan yalnızca kötü izlerdi, geçmişle ilgili hiçbir şey belirgin ve net değildi; ormanda yolunu şaşırmış, yanlış yola girmişti; uzunca bir süre geçmişti bu kayboluştan. Büyü onu hayatta tek başına bırakmıştı, açtı, susuzdu, ve mevsim yaz olduğu için şanslıydı, giysileri yırtılmıştı ve ayağında ayakkabıları yoktu, yorgunluktan bitkindi, ağladı, nereye gittiğini bilmeden yürüyordu.

Ormandan çıkış yolunu bulduğunda karşısında bir kamp yeri belirdi, ve açlığın verdiği hisle sürünerek yaklaştı, ve onların sevimsiz görünümlü ve şeytani yüzlü yaratıklar olduğunu fark etti. Gülerken, konuşurlarken çıkardıkları sesler, taş ve metal seslerine benziyordu, ve ellerindeki kıvrık uçlu kılıç ve yaylardan onların düzenli bir ordu olduğunu anladı, gözetlediği yerde korku ile sindi. Onları daha önce hiç görmemişti, ve bu yaratıkların Orklar olduğundan habersizdi, geri dönerek kaçmaya başladı. Bu sırada Orklar da onu fark etmişlerdi, ve içlerinden birinin attığı ok, Nienóri'nin çok yakınından geçerek ağaca saplandı, onun güzel bir kadın olduğunu anlar anlamaz da korkutucu bağrışmalarla peşine düştüler. Nienóri, sık ağaçların

arasında gücü yettiğince koştu, bir süre sonra tükendiğini hissetti, esaret çok yakınındaydı, ve o anda, ağlamaklı sesine cevap verircesine, bir yabancı ağaçların arasından çıkageldi; saçlarında gri kırçılar atılı bu adamın yüzü solgundu, ve hüzünlü yıllarının çizgisini taşıyordu yüzünde. Elinde hiçbir süs bulunmayan gösterişsiz, her tarafı simsiyah, keskin bir kılıç taşıyordu; kılıcını Nioneri'yi takip eden Orklar'a savurdu, ve Orklar geri çekilmek zorunda kaldılar, ne yapacaklarını bilemeden şaşkınlıkla attıkları oklar, ağaçlara saplandı kaldı, ve bu sırada beş tanesi yabancıнын kılıcıyla zaten ölmüştü.

Nienóri bir taşın üzerine bitkin bir halde oturdu, bir süre sonra korkusu yavaş yavaş azaldı, gevşedi, ve sarsılarak ağlamaya başladı, bir müddet de konuşmadı. Yabancı yanıbaşında ayakta dikiliyor, gözlerini Nienóri'den alamıyordu, onun güzelliğine hayran kalmıştı. Kendini toparlayan Nienóri usulca ayağa kalktı, biraz gezindi, ve sonunda adam konuştu: "Ormanın masum kızı, buraya nasıl geldin? Ve senin ismin ne olabilir ki?" Nienóri: "Bunların cevabını ben de bilmiyorum," diyerek konuşmaya başladı: "Sanıyorum, evimden ve halkımdan çok uzaklardayım, hiçbir şey hatırlayamıyorum, yolda başımdan bir çok kötü olay geçti, ve hafızama takılan, hatırlayabildiğim yalnızca bir bulut parçası sanki. Neredeyim ve nereye gideceğim? Bilmiyorum!" Tekrar ağlamaya başladı. Yabancı yumuşak bir sesle konuştu: "Senin adın Níniel olsun, ben sana öyle sesleneceğim; Níniel küçük göz yaşı demek." Nienóri, başını kaldırdı yabancıнын gözlerine baktı, ve ağlamaklı yüzüne rağmen o kadar güzeldi ki, biraz şaşkın, biraz karşı koyan bir tavırla şunları söyledi: "Níniel mi? Hayır, hayır, adım Níniel değildi." Daha fazlasını hatırlayamadı, ve suratı asıldı, bedeni gerildi, ve yeniden ağlamaya başladı. Ağladı... Ağladı. "Ey! Ormanın savaşçısı; neden benim için kendini neden tehlikeye attın?" Savaşçı: "Bana, Turambar derler," dedi, "Ne evim, ne akrabam, ne de üzerinde düşüneceğim geçmişim var. Ben hep buralarda dolaşırım." Bu isim genç kızı düşündürdü.

"Gözyaşlarını sil şimdi" dedi Turambar. "Níniel, artık güvendesin; beni anlıyor musun? Benim halkım ormanda yaşar, buradan çok uzakta, huzur içinde yaşarsınız, ve bugün buralarda dolaşırken tesadüfen sana ve Orklara rastladım; biz onlara karşı koymak, kötülüklerini engellemek, onları evimizden uzak tutmak zorundayız ve bunda kararlıyız."

"Níniel!" (Daha sonra Turambar onu her zaman bu isimle çağırırdı. O da bunu kabul etti.) Turambar yanına Níniel'de alarak arkadaşlarının yanına gitmek için yola çıktı, ve onlara ulaştıklarında Turambar'ın yoldaşları ilk kez gödükleri genç kızın kim olduğunu birbirlerine soruyorlardı. Hep birlikte atlarına bindiler, Turambar, Níniel'i de bir ata bindirdi, oradan ve Orkların tehlikesinden mümkün olduğunca çabuk uzaklaşmalydılar.

Yarım gün at koşturdular, ve Orklar'dan yeterince uzaklaştıklarında daha sık mola verdiler. Güneş batarken, yeşillikler ve orman Níniel'in gözüne daha parlak ve daha az kasvetli göründü, artık ormanın güvenli tarafındaydı ve ormanın içinde açıklık bir alanda kamp kurdular. Gece yüzünü göstermişti, ağaçların arasından yıldızlar bütün ışıltısıyla parlıyordu; Níniel, gruptan biraz uzakta yatıyordu ve gecenin soğğundan korunması için ona birkaç post vermişlerdi, ve sıcacık postların arasında Níniel derin ve huzurlu bir uykuya daldı, hafif bir rüzgar yüzüne vuruyordu. Turambar ise arkadaşlarıyla ormanda bir toplantı düzenleyip, büyüünün etkisiyle hafızasını yitirmiş bu kızın kim olabileceği ve nereden geldiği konusunu tartıştı.

Ertesi gün kendilerini zorlayıp bitkin düşene kadar yol aldılar, ve karşılarına çıkan nehir kenarında bir süre dinlendikten sonra nehir boyunca ilerlediler; nehir sığlaşmış ve büyük kara parçaları ortaya çıkmıştı, nehrin büyük bir çağlayana ve yolun kanyona dönüştüğü yerde Turambar: " Gümüş Çanak çağlayanına geldik, evimize çok yaklaştık," dedi. Bu arada Níniel sebebini bilmediği bir korku yüzünden çağlayanın köpüklü sularının güzelliğine bakamadı; bir süre sonra, ağaçların inceldiği,

yolun daha meyilli olduğu ve meşe ağaçlarının çevrelediği büyük bir toprak parçasına ulaştılar, burada uzun yıllardan beri insanlar yaşamaktaydı, çimenler parlak ve yumuşaktı, ağaçtan yapılmış birkaç kulübe bütün güzelliğiyle dikkat çekiyordu, ve topraklar işlenmişti; meyve ağaçları doğaya renk katıyordu; Níniel, ilgiç oymalarla ve çiçeklerle süslü olanın Turambar'ın evi olduğunu kendisinden öğrendi. "Artık sen de burada yaşayacaksın., ancak, burası biraz ıssız bir yer. İlerde kadın ve genç kızların yaşadığı evler var, orada yaşayabilirsin, ve belki orada daha rahat edersin." Bunun üzerine Nienóri ormancılarla* birlikte hayatını sürdürmeye başladı; birgün Bethos'un evine girdi, Bethos, çocukluğunda Gözyaşı Savaşı'na katılmış bir yiğitti, ve savaşın sonrasında -hikayenin anlattığı üzere- hayatta kalmayı başarmıştı, ve karısı, zarif bir Noldolu'ydu, en büyük oğlu Tamar Lamefoot dışında, bütün çocukları da onun gibi zarif ve inceydi.

Turambar'ın Níniel'e beslediği sevgi günler geçtikçe daha da büyüdü, ve Níniel çok sempatikti; bütün halk da ondan hoşlanmıştı. Níniel'in yüreğindeki sızı ve geçmişten kalan şaşkınlığı azalmıştı, fakat hisleri ona, düşündüğü kişiyi yanlış yere koyduğunu söylüyordu, bundan dolayı halk şunu söyledi: "Valar, Níniel'in üzerindeki büyüü kaldıracak." Diğer yandan Níniel, halk arasında ve Bethos'un evinde yaşamaktan mutluydu, her yeni gün onun güzelliğine güzellik katıyordu, ve çevresinden pek itibar görmeyen Tamar Lamefoot da Níniel'e aşık olmuştu ama bu aşkın karşılığı yoktu.

Hayatın Turambar'a yeniden mutluluk getirdiği günlerdi; geçmişin acısı hafiflemiş, etkisi azalmış, o günlerden uzaklaşmıştı, ve yepyeni bir aşk kalbini titretiyordu, hayatının kalanını ona adamayı, sonuna kadar bu ormanda doğacak çocuklarıyla birlikte yaşamayı istiyordu, ve Bakışlarını Níniel'e çevirdi, ni-

* Sayfanın bir köşesinde 'ormancılar' kelimesiyle ilgili bölümde *Vettar* yazılı.

yeti onunla evlenmekti, bütün benliğiyle de ısrarlarını sürdürdü. Turambar cesurluğu herkes tarafından bilinen bir adamdı, ve Níniel, ona evet ya da hayır demedi, bunun nedenini kendisi de bilmiyordu, çünkü Níniel de ona karşı kalbinde derin bir sevgi besliyordu, ve o uzaklarda olduğunda korkuyor, yanında olduğunda ise mutluluk hissediyordu.

Bir lidere itaat etmek bu halkın uzun zamandır uyduğu bir gelenektir, ve lider kişi en yiğit erkekler arasından seçilirdi. Liderleri bu görevi kendi isteği ile yürütürdü, hasta oluncaya veya ölünceye kadar liderlik sıfatını korurdu ve bir zamanlarda liderleri Bethos'du; uzun yıllar savaşarak hüküm süren bu lider, kısa bir zaman önce savaşırken kötülüğün şansıyla kılıçlanmış, hayatını kaybetmişti, ve şimdi yeni bir lider seçilmeliydi, bu yüzden bazı tartışmalar ve küçük münakaşalar yapıldı, ve Úrin'in oğlu olan Turambar soyu herkes tarafından bilindiği için lider seçildi, bu görev ona verildi; ayrıca Melko'ya karşı başlattığı korkusuz ayaklanmalar halk içerisinde hürmet ve itibarla karşılanıyordu.(23) Çok bilgili olmasının yanı sıra, uzak diyarlardan edindiği hayat deneyimi vardı, Elfler ile anlaşması, bütün olaylarda cesareti ve yiğitliğiyle ön plana çıkması Turambar'ın lider olmasını sağlayan diğer sebeplerdi.

Yeni liderlerinin Níniel'e duyduğu aşkı gören ve onun da Turambar'ı sevdiğini düşünen halk, ne zaman bu evlilik töreninin olacağını kendi aralarında konuşmaya başlamışlardı bile, ve ortada hiçbir sebep yokken bu evlilik töreninin ertelenmesi halka göre bir budalalıktı; bu sözler Níniel'in kulağına kadar geldi ve sonunda Turambar'ın eşi olmayı kabul etti. Halk bu evliliğin gerçekleşmesi için oldukça hevesli ve heyecanlıydı, şarkıların söylendiği, şenliklerin yapıldığı bir törenle evlendiler. Artık Níniel, ormancıların liderinin karısıydı, ayrıca yaşayacağı yeni mekan da; Turambar'ın eviydi, ve kalbinin derinlerinde yatan sıkıntıya rağmen, Níniel mutlu görünüyordu, ve Turambar da mutluluğunu kendi kendine söylediği şu sözler ifade ediyordu: "Ne mutlu bana ki adımla Turambar koydum, ve ayağıma dola-

nan kötü kaderin üstesinden geldim.” Yaşadıklarını bir kenara koydu ve geçmişin kötü izlerini Níniel’e anlatmadı, sadece babası, annesi ve hiç görmediği kız kardeşinden biraz bahsetti; ancak Turambar’ın anlayamadığı bir nedenle, Níniel bunları duyduğunda tedirgin oluyordu(24). Turambar, Tinwelint’ten kaçıışı, Beleg’in ölümü ve Hisilóme’ye dönmesi ile ilgili tek bir kelime etmedi, Failivrin’le yaşadıklarını kalbinin en derin yerine gömse de unutmuş değildi.

Turambar kendi geçmişinden bahsedip, bir parça da olsa karanlık hayallere dokunduğunda Níniel’in yüzünden okunan endişeyi görüyor, bunun nedenini bilememek onu kederlendiriyordu, ama üzerinde durmadı.

Zaman geçiyor, Turambar ve Níniel huzur içinde yaşamalarını sürdürüyorlardı, fakat Tamar Lamfoot, dünyanın ona yalnızca acı verdiğini düşünerek, ormanlarda dolaşıp duruyordu, Níniel’i aşkını bastıramayacak kadar çok sevmiştii. Öteki tarafta ise, Foalókë iyiden iyiye gücünü etrafa yaymıştı, birçok Noldoli’yi ve Ork’u egemenliği altına soktu, amacı; hükümdarlığını olabildiğince genişletmek ve enginlere taşımaktı; Melko’ya bağlı yaratıklar, aynı düşünceyle çevrelerine zarar verdiler, onun sinsi kötülüklerinin hükmü altında dehşet saçarak genişlediler, Glorund’a bağlı gruplar, Tinwelint halkını şiddetli bir şekilde yağmaladılar, ve sonuçta kötülükler, Turambar ve halkının mutluluk içinde yaşadığı topraklara yaklaşıyordu.

Bu ormanda yaşayanlar kaçmayıp düşmana karşı koyabilecek yiğit kişilerdi, solucan Glorund, nehrin ötesinde kendisine bağlı çapulcuların boyunduruğuna girmeyecek kadar cesur insanların yaşadığını öğrenince öfkeden çıldırdı, ve aslında şeytani kurnazlığına ve planlarına rağmen Glorund’un Turambar ve Nienóri’nin nerede yaşadıklarını bilmediği söyleniyordu; işin aslı, şans Turambar’a gülmüştü, ve halkının işleri yolunda gidiyor, büyüyorlardı, Hisilóme’nin en ucra köşelerinden bir çok kişi kaçıp ona sığınmıştı. Değerli maden ve eşyaları toplayarak savaşlardan zenginlik, zaferle ayrılmıştı, Turambar ve

Níniel kral ve kraliçe gibiydi, ve topraklarından şarkı ve neşe eksik olmıyordu, mutluluk her yana yayılmıştı; ve Níniel hamileydi.(25)

Casusları, Foalókë'ye tüm havadısıleri bildiriyorlardı, öfkesi korkunçtu, daha ötesi aç gözlülüğü de kabarmıştı, böylece uzun bir süre hesap kitap yaptıktan sonra, bölgesini ve hazinesini bekleyecek bazı muhafızlar görevlendirdi, ve başlarına da cüce Mîm'i getirdi,(26) ardından uykuya yattığı mağaralardan çıkıp, nehirleri geçti, ormana doğru yol aldı, geçtiği her yeri yakıp yıkıyordu. Solucan'ın yola çıktığı haberi Turambar'a hemen ulaştıysa da anlatılanlara pek inanmadı, ormancılardan yaşadığı bölgeyle, solucanın mağaralarının arasındaki mesafenin çok uzun olduğunu biliyordu, ama Níniel sarsılmıştı, ve kendisini bu denli dehşete düşürüp, kedere boğan şeyin ne olduğunu bilme- se de bir daha yüzü gülmedi, Turambar onun bu haline hem meraklanıyor hem de üzülüyordu.

Foalókë, derin ormanların içinden geçti; geçerken arkasında harap patikalar bırakıyordu, kırıp ezdiği ağaçların arasında uyurken, bir grup ormancı onu gördü; birkaçı bu canavarın nefesine yenik düşüp, hemen orada can verdilerse de aralarından ikisi kaçmayı başardılar, ve kaçan ormancılar hemen Turambar'a gidip anlatılanların doğru olduğunu, canavarın kendi bölgelerine çoktan girdiğini ve arkadaşlarının onların gözü önünde öldüğünü anlattılar.

Yeşilkafanın o esnada bulunduğu yer kendisi kıraç ama etrafı ağaçlarla çevrili, alçak bir tepeydi, tepenin hemen dibinde, üzerinde ağaçların sarktığı sığ bir nehir, Yeşilkafayla ormancıların yaşadığı bölgeyi birbirinden ayırmaktaydı ama Yeşilkafa nehre iyice yaklaşmıştı, bu nedenle Turambar en cesur adamlarını yanına alarak tepeye çıkmayı planladı, böylelikle ejderhanın hareketlerini gizlice takip edebilir, belki de gücünü kullanmayacağı bir anda gafil avlayarak üzerine atlayabilir, bir yolunu bulup onu öldürebilirlerdi. Orkların da efendileri solucanla beraber gelmiş olabilecekleri endişesiyle tüm adamlar si-

lahlandı ama solucan yalnızdı, kendi gücüne güvenerek gelmişti.

Turambar yola çıkmaya hazırlandığında, Níniel onunla birlikte gitmek için yalvardı, Turambar da karısının bu dileğini yerine getirdi, çünkü onu kıramayacak kadar çok seviyordu, ayrıca, bir diğer düşüncesi de; eğer kendisi ölürse, kimse adamlarını kurtaramazdı; en azından ejderhanın pençelerinden onu koruyabilir, Níniel'i ele geçirmesini engeller ve kendisini feda ederek onun yaşamasını sağlayabilirdi.

Halk, Turambar ve Níniel'in birlikte yola çıktığını öğrendiğinde, içlerinden bir kısmı zaten arkalarına takılmıştı, tepeye uzanan ormanlık yolu bir günde aldılar ve tepenin etrafını dolaştılar, daha sonra Turambar'ın yasaklarına ve emirlerine karşı olsa da, danışma kurulu, kalabalık bir insan topluluğuyla peşlerine takıldı, sadece erkekleri değil, kadınları, hatta çocukları da beraberinde götürdüler ve tuhaf bir tedirginlik etrafı sarmıştı, bazıları büyük bir savaşa şahit olacaklarını düşünseler de sonunda gözlerinin neye tanıklık edeceğini düşünmeden yürüyenerin sayısı da çoktu. Turambar'la beraberindekiler yavaş ve dikkatli ilerledikleri için, onları takip eden grupla aralarında büyük bir mesafe yoktu, Níniel yol boyunca oldukça neşeliydi, ve savaşçıların kalplerindeki korkuyu bastırmak için, o güne değin olduğundan çok daha fazla konuşkandı; kısa bir müddet sonra tepenin yamacına çok uzak olmayan bir yere geldiler, O an Níniel'in içini bir sıkıntı kapladı; sadece onu değil, herkesi bir kasvet basmıştı.

Yine de bulundukları yerde manzara güzeldi; içaçıcı bir yerdeydiler. Buradan aşağıya doğru devam eden nehir yatağı, ejderhanın uyuduğu yere doğru uzanıyordu, derken ormancılardan yaşadıkları yerlerin ardındaki tepelerden aşağı soğuk bir hava dalgası yayıldı, suların aşındırdığı girintili çıkıntılı, üzerindeki çimenlerden dolayı rengi ağarmış bir kaya parçasının üzerinden akan şelalenin üstüne düştü. Bu soğuk bulut ormancılarının "Gümüş Çanak" adını verdikleri gücün başlangıcıydı,

daha önce Turambar, Níniel'i kurtarıp eve dönerken de aynı gücün etkisinde kalmışlardı. Şelale oldukça yüksekti, gümüş renkli köpüklü suların zamanla oyarak oluşturduğu boşluğa kendi melodisini fısıldayarak, sıçrayıp düşüyordu, ve ağaçlar dallarını bu boşluğa sarkıtmışlardı, güneş yaprakların arasından parıldıyordu, ve şelalenin başladığı yer çiçekleriyle zengin, yemyeşil bir alandı; insanlar bu manzaraya bayıldılar, Níniel gözyaşlarını tutamadı, kendini Turumar'ın kucağına bıraktı, ve artık kaderini takip etmekten vazgeçmesi için yalvardı, halkıyla birlikte buradan uzaklaşabilirdi, onlara uzun yıllar liderlik edebilirdi. Turambar, Níniel'in yüzüne bakarak: "Níniel, korkma! Bugün ne sen, ne ben ölmeyeceğiz...Yarında...Ne ejderhanın kötülüğü ne de düşmanlarımızın kılıcı bunu yapamayacak," dedi, ama verdiği sözü yerine getirmenin ne denli güç olduğunu bilmiyordu, ve Níniel bu sözleri dinlerken ağlamaya devam etti, yine de boyun eğmek zorunda kaldı. Tepeye çıkan savaşçılar orada bir süre dinlendiler, bulundukları yerden çok uzakları bile görebiliyorlardı, ağaçlar devrilmiş, toprak hırpalanmış ve kavrulmuştu,(27) dünya simsiyahtı. Ağaçlardan oluşan sınır henüz zarar görmemişti, ve bu sınır derin nehir kanyonunun ağzından çok uzakta değildi, ağaçların üzerinden ince siyah bir duman yükseliyordu, insanlar birbirlerine fısıldadılar. "Solucan orada."

Tepenin üstünde toplanan danışma kurulu büyük tartışmalarla ne yapacaklarına karar vermeye çalıştılar. Erkekler açıktan açığa ejderhanın üzerine gitmeye korkmuştu, gündüz veya gece, solucan uyuyor veya uyanık; fark etmiyor, korkularını bastıramıyorlardı; onların bu halini gören Turambar: "Ey orman savaşçıları! Melko'nun ejderhasını gafil avlamak için hiç umudunuz yok mu? Şunu unutmayın! Solucan, Melko tarafından bizleri yok etmek için görevlendirildi ve gücünü ondan aldı, dünya bozguna uğramış bir düzlük, ve hiçbirimiz ne kaçabiliriz, ne de saklanabiliriz, işte bu yüzden kim yürekliyse benimle gelecek, kayalardan şelalenin ayağına doğru ineceğiz, ve

aşağıda nehrin başını tutarak, ejderhaya olabildiğince yaklaşılabiliriz; kıyıda bekleriz, bana göre Foalókë kendi bölgesinde bekleyerek rahat edemez, üzerimize gelecek, kullanabileceği iki yol var: ya nehir yatağını kullanacak ya da yolunu değiştirip, uzaklardan gelecek, ne de olsa bu dar yataktan ilerleyemeyecek kadar iri, ama bir çukur var ki; damla damla akan sularla dolmuş, derin bir hendek, mağaraların altındaki bu yol tam Foalókë için, işte bu yüzden yolunu değiştireceğini sanmıyorum. Fakat, beni yanıltır ve bu yolu kullanmazsa, aramızdan bazılarımız cesaretini toplayarak, onu tuzağa düşürmek için çabalamalı, bu sırada biz de saklandığımız yerden çıkarak onu karnının altından bıçaklayabiliriz, çünkü; bu aşağılık solucanlarının karınlarının altında güçlü silahları yok.

Gönüllü olarak altı kişi öne çıktı, Turambar onlara, hayal kırıklığına uğradığını, halkının arasında altı kişiden çok daha fazla yiğit bulunduğunu düşündüğünü, söyledi, ama diğerlerini kendisiyle gelmeleri için zorlamadı, korkunun kendisine ayak bağı olmasındansa altı kişiyle gitmeyi yeğlediğini söyleyerek ayrıldı; Níniel, tepenin doruğunda Turambar'ı öperek uğurladı, akşam üstüydü, ve Níniel'in kalbi taş gibi ağırdı. Kafiye, Gümüş Çanağın başına kadar inmişti, Níniel, bulunduğu yerden onları görüyordu; Turambar ve altı savaşçısı şelalenin altına doğru tırmanıyorlardı; gözden kayboldukları zaman Níniel halka döndü, ve gitme cesaretini gösteremeyenlere kızgınlıkla konuştu, utancından hiç kimse ona cevap veremedi. Tepeye yeniden çıktılar, ejderhanın uyuduğu yere öfkeyle baktılar, ve Níniel önü sıra akan suyun kenarına oturdu, artık ağlamıyordu, ama keder içindeydi.

Bu yolculuğa davetsiz katılan Tamar'dan başka hiç kimse Níniel'in yanında kalmadı, Bethos'un evinde kalmaya başladığından beri Níniel'i sevmişti, ve bir zamanlar, Níniel'in kalbini kazanmaya çalışmış ama Níniel Turambar ile evlenmişti, çocukluğundan beri topaldı, çok zeki ve çok nazikti. Halkla iyi geçinemese de, erkekliğin en büyük gururu olan yiğitlik ve

kendine güven duygusuna sahipti, ama halk, onun kılıç taşımamasını küçümsüyordu, ve Níniel farkına bile varmasa da Tamar onu koruma şansını yakaladığı için çok mutluydu.

Turambar ve savaşçıları nehrin içindeki kayalığı güçlkle geçtiler, planlarını gerçekleştirmeyi amaçladıkları yere yaklaşmışlardı, derenin dik kısmını tırmanırken o da, adamları da çok zorlandılar. Sonunda ağaçların üzerine doğru sarktığı dere ağzına yerleştiler, artık canavarın nefes alışverişlerini duyabilecek kadar yakınlaşmışlardı, adamların bazıları korku içindeydi.

Karanlık çöktü, bütün gece orada beklediler; Ejderhanın uyuduğu yerden titrek titrek yanan tuhaf bir ışık, ürkütücü sesler ve garip bir sarsıntı geliyordu, Ejderha harekete geçmiş olabiliirdi. Şafak söktüğünde, Turambar sadece üç kişi kaldıklarını fark etti ve gidenelere lanetler yağdırdı, ve hiçbir hikaye bu üç kişinin nereye kaçtıklarına dair bir şey söylemiyor. Solucan, ağır hareketlerle kanyonun başına yöneldi ve Turambar'ın tahminlerini boşa çıkardı, Turambar düşünceliydi, planları suya düşmüştü. Gelişi o denli sert ve hızlıydı ki toprak sarsılıyordu, bekleyen üç adam, onları koruyan ağaçların köklerinin kopacağından ve nehre düşeceğinden endişe ediyorlardı, ve ağaçların yaprakları canavarın nefesiyle kurudu, ama arkasında durdukları dalyan onları korudu.

Ejder nehrin başına ulaştığında, kötülük saçan gözleri ve aşağıya doğru sarkan çirkin çenesi daha net bir şekilde ortaya çıkmıştı; Ejderha onları keskin gözleriyle uzaktan seçebilirdi, bunu düşünmek bile ürpertilerini doruğa çıkardı. Turambar'ın saklanmak için seçtiği yer, dar ve sığ idi, bu yüzden ejderha, nehrin o bölümünden geçmedi, bunun yerine, Turambar'ın biraz ilerisinden dere boyunca kendini suyla birlikte kaydırmaya başladı, ve tam bu sırada Turambar ve adamları, bulundukları yerden atikçe kayarak, nehir yatağına ulaşp, solucanın karnının hemen altında saklandılar; burası oldukça sıcaktı ve berbat kokuyordu; savaşçıların kapıldıkları korku, bedenlerini sardı, ve ağrıyla kuşattı, kıyıya tırmanmak için bile cesaretleri kalma-

mıştı; ve Turambar kılıcını çekti, ve bela okuyarak onlara çevirdi, anıa adamlar çoktan kaçmışlardı, ve Turambar artık yalnızdı. Bir yandan ejderhaya yaklaşıırken, diğer yandan da onunla arasındaki setin yüksekliğini hesapladı, sıcaklık ve koku dayanılmazdı, sersemledi, sağlam bir ağaç dalına sıkı sıkıya tutundu.

Ejderha menzilin içine girmişti, onun, kendini koruyamayacağı bir yere gelene kadar bekledi, ardından siyah kılıcı Gurtholfin'i kaldırdı, ve bütün gücüyle ejderin başının üstüne sapladı, ve Rodothlim'in sivri uçlu kılıcı, ejderin en can alıcı yerine battı, hatta kılıcın kabzası bile; Ejderin ölüm çığlığı ormanları yırttı, uzaklara kadar ulaştı, ve bu gürültüyü duyan herkes, olduğu yerde dona kaldı.

Ejderhanın can verirken kıvranırları tüyler ürperticiydi, bedeninin büzülmesiyle oluşan helezonlar, ve kıvranırları yakınındaki ağaçları yerle bir etmişti, ve Gurtholfin ona saplandığında, ejderha neredeyse kanyonun sonundaydı. Şimdi kendini kıyıdan uzağa fırlattı, bedeninden salgılar sızıyor, kan ve irin etrafa savruluyordu, kendini acıyla yerden yere vurdu, bağırdı ve öyle derinden kükredi ki; en cesur insan bile orada duramaz, korkar, kaçardı. Uzak tepelerde haber bekleyenler, bu sesleri, Turambar ve altı adamının(28) ejderhayla arasındaki savaşın dehşet verici gürültüsü olduğunu sandılar, ve az da olsa bir kaç kişinin geri dönmesini umut ettiler; bu ses aynı zamanda Nínielin kalbindeki son ışığı da söndürdü. Bundan daha önce Turambar'ı yarı yolda bırakan korkak üç adam, panikle şelaleye doğru yeniden kaçmaya başladılar, Turambar ise, kanyonun ağzına yakın bir yere sıkıca yapışmıştı, ve yüzü bembeyazdı, titriyordu, enerjisi tükenmek üzereydi.

Bir süre sonra bütün bu gürültü durdu, devasa bir duman kütlesi yükseldi, Glorund ölüyordu; ve tek başına onu öldüren yiğit Turambar, saklandığı yerden sürünerek dışarı çıktı, Foalókë, kendine ölümü getiren kılıcı can çekişirken sürüklemişti, ve Turambar, Gurtholfin'i sapladığı yerden çıkarama-

mıştı; bir zamanlar hayatını mahveden bu yaratıktan ve onunla birlikte ölen bütün kötülüklerden kurtardığı için, kılıcına şükretti. Şimdi Ejderhanın yerde yattığını gören Turambar, birden kaskatı kesildi, siyah kılıcı ejderin karnındaydı ama o hâlâ nefes alıyordu.

Turambar sürünerek ejderhanın yanına yaklaştı, bütün kuvvetiyle kılıcı kendine doğru çekti, ve kalbi zafer çıgıklarıyla şunları haykırdı: "Şimdi yeniden karşı karşıyayız Glorund. Sen ve ben. Bir zamanlar adı 'yiğit' (29) olan Turambar." Turambar konuşurken, ejderin derin yarasından kötülük kanları fışkırıyordu, ve bir kısmı Turambar'ın eline sıçradı; yanan elinin rengi değişmiş ve ağarmıştı, inanılmaz bir acıyla haykırdı; ve Foalókë, dehşet saçan gözlerini açarak ona çevirdi, Turambar bayılmıştı, Yeşilkafalının yanına düştü, kılıcı altındaydı.

Gün devam ederken tepeye hiçbir haber ulaşmamıştı, içindeki sıkıntıya daha fazla dayanamayan Níniel ayaklandı, bulunduğu yeri terk edecekmiş gibi görünüyordu; Tamar Lamefoot o anda Níniel'e sordu: "Ne yapmayı düşünüyorsun? Aramayı mı?" Níniel cevap verdi: "Efendimi arayacağım ve onunla birlikte öleceğim, sanırım artık yaşamıyor." Tamar Lamefoot, onu bu kararından vazgeçirmek için çabaladıysa da, bu mümkün olmadı. Akşam inerken, Níniel ormanın içinde yoluna devam ediyordu, Níniel karşı çıkmasına rağmen Tamar'ın kendisini takip ettiğini görünce ağaçların arasından deli gibi kaçmaya başladı, çalılıklar elbisesini parçalıyor, yüzü gözü kan içinde kalıyordu, ve Tamar topal olduğu için ona yetişemiyordu. Orman üzerine gece çöktüğünde, Tamar kız için iyice endişelendi ve topallığına lanetler okudu, yine de elinden geldiğince çabuk davranmaya gayret ederek Níniel'i aramayı sürdürdü; gece bitip de parlak ay yükseldiğinde, civarı iyi bilen Tamar ormancıların yaşadıkları alandan epeyce uzaklaşmıştı, en sonunda harabeye dönmüş bölgeye ulaştı, yeşilkafa ilerde yerdeydi, ve ayın ışığı çok parlak olduğu için gizlendiği çalılardan ardından her şeyi duyup görebiliyordu.

Níniel, Tamar'dan kısa bir süre önce oraya gelmişti, korkusuzca sevgilisine doğru koştu, ve onu kılıcının yanında baygın bir halde buldu, eli yaralıydı. Turambar'ın hemen dibinde, dev gibi uzanmış yatan solucan dikkatini bile çekmedi, gözyaşları boşanıyordu; onu alnından öptü, yola çıkmadan önce eğer yaşıyorsa Turambar'ın çok yara almış olabileceğini düşünerek yanına merhem almıştı, ve bu merhemi onun elinin yarasına sürdü.

Turambar, Níniel'in dokunuşlarıyla ne uyandı, ne de hareket etti, Níniel hıçkırarak ağlamaya başladı, artık o ölmüştü, bundan kesinlikle emindi. "Turambar! Efendim, ne olur uyanın, bu hain yaratık ölmüş, ve ben senin yanındayım." Bu sözler üzerine, solucan son kez canlanarak gözlerini açtı, Níniel'e baktı: "Mavwin'in kızı Nienore! Sana arzu ettiğin sevinci yaşatacağım, sonunda erkek kardeşini bulmayı başardın, ama çabaların cılızdı, ve, şimdi o, gözle görülmeyen düşmanlarını bıçaklayacak güçte yiğit birisidir," dedi ve gözlerini kapadı; Glorund ölmüştü. Nienóri sersemledi, ve olduğu yere yığılır gibi oturdu, ve Glorund'un ölmesiyle birlikte Nienóri'nin üzerindeki bütün kötü bilyüler kalktı, kaybettiği hafızası yerine geldi, ve solucanın büyüüne uğradığı günden bu yana başından ne geçtiyse herşeyi hatırladı. Birden ızdırapla sarsıldı, bir yandan kocaman açılmış gözleriyle Turambar'a bakarken, bir yandandan yüksek sesle konuşuyordu: "Senin kötü talihin artık sona erdi, artık ölüsün! Ne büyük mutluluk." Yüreğindeki keder onun aklını başından almıştı, ve aniden ayağa kalktı, koşmaya başladı; nereye gittiğini bilemeden, ayakları nereye götürürse o yana doğru koşuyordu.

Kalbi keder ve merhametle dolan Tamar Níniel'i takip etti; Tamar'ın Nienóri'nin kaderine duyduğu öfke kalbini öylesine doldurmuştu ki Turambar ile ilgilenmedi bile, nehir ve derin kanyon Níniel'in yolunun üzerindeydi, ama daha kıyıya gelmeden yolunu değiştirdi, dikenli taşlı bir dönemeci izledi, ta ki güröldeyerek akan ulu şelalenin bulunduğu düzlüğe gelene

kadar. Günün ilk ışıkları ağaçlar arasından szldğnde Şelale bomboştu.

Bir süre ayakta bekledi, kendi kendine bir Şeyler mırıldanıyordu: "Ormanların suları nereye gidersiniz? Nienri'yi de götürür msnz? rin'in kızı Nienri! Kederin ocuğ. Ya siz beyaz köpükler beni temizler misiniz? Sen Şelale, benim hafızamı ve lanetli kaderimi bana unutturacak kadar derin olmalısın, yalvarırım beni buralardan gtrtn, çok uzaklara gtrtn. Bana geçmiŐimi hatırlatmayacak derin sular nerede? Ey ormanın suları nereye gidiyorsunuz?" Birden kendini Şelaleden aşağı attı, ve köpüklerin kabardığı kayaların arasında kayboldu; o anda güneş ağaçların üzerinden yükseliyor, suların üzerine düşerek ışıldıyordu, sular Nniel'in l bedeninin üzerinden grldeyerek akıyordu.

Tamar olup bitene tanık olmuştu, artık onun için güneş bile karanlık ışıklar saçıyordu, oradan uzaklaşarak tepeye geri döndü; bütün halk orada toplanmıştı ve Turambarı yarı yolda bırakan   hain savaşçı da aralarındaydı, ve halka aslı olmayan söylentiler yaymıŐlardı. Tamar birden onların önüne dikildi, yüzünde dehşet veren bir ifade vardı; o sırada İnsanlar aralarında; "Turambar ölmüş," ve "Küçük Nniel'in başına ne geldi peki?" diye konuşuyorlardı. Tamar aniden haykırdı: "Dinleyin beni ve söyleyin, size anlatacağım gibi bir yazğı daha var mıdır? Ve bundan daha büyük bir acı? Solucan öldü ama yanında yatan Turambar da öyle, bir zamanlar rin'in oğlu(30) Trin diye bilinen Turambar." Bunları duyan halk Şaşkınlık içinde mırıldanmaya başladı, bazıları "Tamar çıldırmıŐ olmalı." dedi. Tamar konuşmasına devam etti: " Asıl bilinmesi gereken, canımdan çok sevdiğim ve hepimizin değeriysi küçük Nniel öldü, onun cansız bedeninin üstünden sular aktı. Gün ışığını daha fazla görmek istemedi ve kendini Gümüş çanağın sularına bıraktı; tüm o Şeytani büyü ortadan kalkınca, rin'in halkı üzerindeki lanet yerini buldu, ve Nniel kendisinin, rin'in kızı Nienri olduğnu anladı, ve bunu anladığı anda da ölmek iste-

di; vahşi ormanların içinde haykırdığı bu gerçek, benim kulağıma kadar geliyordu.”

Gerçekleri öğrenen halkın yüreğine elem ve ızdırap çöktü, lâkin hiç kimse Níniel’in kendini öldürdüğü yere gitmeye cesaret edemedi, ve üzüntü veren hüznü bir ruh tepenin üzerine yerleştirdi; kimse hareket edemiyordu, yalnızca derin bir vicdan azabı üç hain savaşçının kalbini deldi. Kalabalığa sezdirmeden usulca ayrılarak efendilerini aramaya gittiler, ve onu yavaş yavaş kendine gelirken buldular, hâlâ hayattaydı. Ejderha öldüğünde Turambar’ın üstüne bir baygınlık çökmüş, gücünün tükenmiş olması onun derin bir uykuya dalmasına sebep olmuştu, ve acı içinde kendine gelen Turambar’ın ağzından çıkan ilk kelime “Níniel” oldu. Bu adı duyan üç adam acı ve dehşet içinde yüzlerini çevirdiler, Turambar’a bakamıyorlardı; sonra onu olduğu yerden kaldırdılar, Turambar zaferinden dolayı epeyce mutluydu, aniden elini işaret ederek, “Kalbimi dayanma gücüyle dolduran biri vardı, sizce o kimdi?” Adamlar tahmin et-seler de ona yanıt veremediler, adamlardan biri önden gidip, halkına Turambar’ın hayatta olduğunu anlattı ama insanlar mutlu olup olmadıklarını bile söyleyecek durumda değillerdi, ve Turambar geldiğinde kalplerindeki hüznü ve gözyaşlarını gizlemek için yüzlerini çevirdiler, kimsenin tek bir kelime edecek cesareti yoktu.

Turambar yakınında olanlara döndü ve sordu: “Nínielim nerede, onu burada sevinç içinde beni beklerken bulacağımı sanıyordum, eğer eve dönüp de beni orada bekliyorsa, bu da bana yeter.” Bu sözleri duyanlar gözyaşlarını daha fazla tutamadılar, ve Turambar bağırarak ayağa kalktı. “Ne demek bu? Yalvarırım konuşun, Halkım, bana işkence etmeyin!” İçlerinden birisi ona üzülerek cevap verdi: “Ne yazık ki Níniel öldü efendim.” Turambar dertlerle örülmüş kaderine ve Valar’a karşı acı acı ağladı; bir başkası söz aldı: “Evet efendimiz, o öldü, Gümüş Çanağın derinliklerine düştü.” Ama yanında duran Tamar fısıltıyla bir şeyler söylüyordu: “Hayır, o kendini sulara attı.” Bu

sözleri işiten Turambar Tamar'ı kolundan yakaladı, ve ağlayarak: "Konuş topal ayaklı, bu sözlerle ne demek istedin? Yoksa dilini mi yuttun?" Turambar'ın acısı ifade edilemeyecek kadar derindi.

Duyduklarından, gördüklerinden sonra, Tamar'ın kalbindeki duygular birbirine karışmıştı, Níniel'e beslediği umutsuz aşkla ve birdenbire parlayan ve içini yakan alevle Turambar'a karşı korkunç bir hiddet duydu, ve silkinerek şunları söyledi: "Vahşi ormanda genç bir kız buldun, ve ona yeni bir isim koydun; sen ve bütün halk ona Níniel dediniz, anlamı bir damla gözyaşıydı, ve yanlış olan buydu Turambar, seni bir daha görmemek için kendini acılarıyla birlikte attı şelaleye, ve ölürken isminin Nienóri olduğunu söylüyordu, Úrin'in kızı Nienóri, e-lem-in çocuğu; Gümüş Çanağın damlaları ve şimdiye değin dökülen gözyaşlarının tüm hikayeleri Níniel'in üzerine döküldü.

Turambar aniden kükreyerek onun boğazına yapıştı, sar-sarak karşılık verdi onun sözlerine: "Sen bir yalancısın! Bethos'un kötülük saçan oğlu." Tamar nefes nefese sözlerine devam etti. "Hayır lanetli olan!; Glorund her şeyi anlattı, ve Níniel gerçeği öğrendi." Turambar susmadı, haykırdı: "O zaman Mandas'taki Glorund'un yanına git, ve Tamar'ı herkesin önünde kılıcıyla öldürdü. Halkın içinden biri: "O bir yalancı!" diye bağırdı, kalbinin derinliklerindeki rüyaların körlüğünden sıyrılan Turambar, aslında bunun doğru olduğunu biliyordu, artık tükenmişti.

Turambar, halkını terk etti, ve Níniel'in ismini şuursuzca bağırarak ormana daldı, orman tüm kasvetiyle Níniel'in ismiyle çınladı, ve bu arayışla dolambaçlı yollarda dolaşarak, Gümüş Çanağın y akınındaki düzlüğe kadar gitti, hiç kimse onu takip etmeye cesaret edemedi. Öğleden sonra güneşi parıldıyordu, mevsim yazdı, ama bütün ağaçlar yaşlanmıştı, ve yaprakların arasında sonbaharın kuru sesi hışırdıyordu, tüm çiçekler ve çimenler sararıp solmuştu, şelalenin hüznünlü sesi, Úrin'in kızı güzel Nienóri'nin gözyaşlarından daha da üzgün çağlıyordu.

Turambar bir süre öylece durdu... Sonra kılıcını çekti ...Ve onunla konuşmaya başladı: "Selâm sana Gurtholfin! Ölüm çubuğum! Sen bütün insanların zehiri! Ve sen tüm insanların kanını seve seve içeceksin; efendi demeden, sadâkat gözetmeden; yalnızca seni kullanan el yeterince mert ve güçlüyse onu ayırt et, ve şimdi hayatta sahip olduğum tek şey sensin, işte bu yüzden beni öldür, ve bunu hemen yap, çünkü artık hayat benim için lânetli, her yeni gün daha büyük derlere sebep oluyorum, attığım her adım kötü, ve sevdiğim herkes öldü." Gurtholfin konuştu: "Büyük bir zevkle, kan kandır, ve senin kanın da, bugüne kadar bana içirdiğin bir çok kandan daha az tatlı değildir." Ve Turambar kendini Gurtholfin üstüne attı, onun keskin ucu Turambar'ın hayatına son verdi.

Bir süre sonra ürkek adımlarla bir kaç kişi onun yanına yaklaştılar, Turambar'ı alarak yaşadıkları yerin yakınına gömdüler, ve Turambar'ın Rodothlim'de öğrendiği ve onlara da öğrettiği işaretlerle oldukça büyük, pürüzsüz bir taşın üzerine şunları yazdılar:

*Yeşilkafa Glorund'u öldüren kahraman,
Ve aynı zamanda Tûrin Mormakil olan,
Ormanların efendisi,
Ûrin'in oğlu.*

Bu yazının hemen altına, oyularak; "Níniel"(Gözyaşı çocuğu); ama o burada değil, üzerindeki sular onu hiç kimsenin bilmediği diyarlara götürdü', yazdılar.

Şimdi Eltas konuşmasını bitirirken, onu dinleyenler ağladılar, ve Eltas şunu da ekledi: "Evet, bu hüznü bir hikaye, acı bütün insanların yüreğine kadar işlemiş; zor günler geçirildi, korkunç şeyler yaşandı, ve dehşet veren olayların arkası kesilmedi, ve Melko'nun bundan daha büyük gaddarlığı yoktur, ben de daha hüznü hikaye bilmiyorum."

Eltas'a; Mavwin, Úrin ve daha sonra neler olduğu hakkında sorular soruldu, Eltas anlatmaya devam etti: "Mavwin'in aklında, oğlu Túrin'in hikayesi hakkında saklı kalan hiçbir bilgi yoktu, birbirinden farklı çok şey söyleniyor. Benimse sizlere anlatabileceğim bunlar. Bütün bu uğursuz olaylardan sonra, ormanda yaşayan halkın yüreği aynı yerde yaşamaya elvermedi, ve oradan başka bir vadiye doğru yola çıktılar, içlerinden bazıları eski evlerinden kolay kolay kopamadılar, ve bir gün Ormanda gezinen yaşlıca bir kadın, tesadüfen üzeri oymalı kaya parçasını buldu, bir avcı kayanın üzerindeki işaretlerin anlamını okudu, ve hikayenin hatırlanan kısımlarını ona anlattı, kadın sessizdi, ne kımıldadı, ne de konuştu; avcı ona: "Senin kalbine de bir ağırlık çöktü değil mi? Bu bütün erkekleri gözyaşına boğan bir hikayedir," dedi. Kadın da şunları söyledi: "Kalbim çok hüznü, çünkü ben, onun annesi Mavwin'im. Nienóri ve Túrin'in annesi Mavwin, ve avcı, keder dolu hikayenin henüz sonuçlanmadığını hemen anladı. Mavwin ayağa kalktı, gözlerinden yaşlar dökülürken ormanlığa girdi. Avcı ve halkı, o bölgeden kaçıp bir daha da geri dönmedikler. Mavwin ise burayı sık sık ziyaret etti, ve Mandos'u bir daha aramayan karanlık gölgeli bu hüznü kadının Mavwin olup olmadığı bilinmiyordu; bunu kimse söyleyemedi.(31)

Melko'nun büyüü altındaki Úrin tüm korkunç olayları gördü, Ainu ona artık boyun eğmesi gerektiğini söyleyese de bunu yapmadı; halkının üzerindeki lanet gerçekleşikten sonra Melko, Úrin'i başka şekillerde kullanabilmek için yıllarca manevi işkence gördüğü o yüksek ve belalı yerden serbest bıraktı. Melko, Úrin'e gidip Elfler'den şeytanca söz etti, ve özellikle Tinwelint'i zayıflık ve korkaklıkla suçladı: (32) "Bunu asla kavrayamıyorum," diye söze başladı: "Orada hâlâ Elflerin dostluğuna güvenen büyük, akıllı adamlar var, budalalıklarını bana karşı Cücelerden ve Perilerden yardım isteyerek iyice artırıyorlar, Úrin, Tinwelint'in zayıf kalbi olmasa benim planlarım nasıl gerçekleştirdi; belki de kızın Nienóri yaşıyordur, belki ka-

rın Mavwin'in gözyaşları oğlunun iyileşmesiyle dinmiştir. Git hadi, iyi gün dostlarının sadaka olarak vereceği acı ekmeği yemeye razı ol."

Úrin üzgündü, başını önüne eğdi, ve hiçbir engelle karşılaşmadan, rahatsız edilmeden ayrıldı Melko'nun diyarından. Artık kendi topraklarındaydı ve kendini daha iyi hissediyordu, ancak, gelirken yol boyunca Melko'nun söylediklerini düşünmüştü; doğru ve yanlışlardan kurnazca örülmüş bir ağ kalbini sarmıştı, içinde bulunduğu durum zordu ve acı veriyordu. Yine de kendine eşlik edecek bir grup(33) vahşi Elf bulmuştu, bunlar kanunlara uygun yaşayamadıkları için akrabalarının tepeliklere götürülmüş, burada kaderlerine terk edilmişlerdi, ve Úrin onları Glorund'ın ölümüyle beraber Orkların terk ettiği Rodothlim mağaralarına götürdü; burada hâlâ yaşayan bir Ork vardı, bir altın yığınının üstünde, kendi kendine neşe ile şarkılar söyleyen biçimsiz bir cüce, o güne değin, hiç kimse onun malını yağmalamaya cesaret edemedi, çünkü Yeşilkafanın(34) yarattığı terör, kendisinden daha uzun yaşamıştı, ve hiç kimse Glorund'un ruhunun korkutuculuğu yüzünden hayatını riske atmak istememişti. Elfler, bir zamanlar Galweg'te yaşayan cüceye adım adım yaklaşırken, o kapının önünde bağırmaya başladı: "Bana ne yapacaksınız, ormanın kanunsuz savaşçıları?" Úrin cevap verdi: "Biz sana ait olmayanı almak için buradayız." Cüce, adının Mîm olduğunu söyleyerek devam etti: "Úrin! Senin bu kalabalık içinde yer almanı, onlarla olmanı anlayamıyorum, şimdi öksüz Mîm'in sözlerine kulak ver, ve sonra da kendi iyiliğin için burayı terk et, ateş gibi sıcak ve yılan gibi zehirleyici olan altınlara daha fazla dokunma, Glorund, bu yığının üzerinde çok uzun süre kalmadı, ve şu an Melko'nun kötü yaratıkları, altınların üzerinde. Bu altınları insanların veya Elflerin diyarına götürmek, hiç de iyi bir fikir değil, sadece ben bu hazineyle başa çıkabilirim, çünkü ancak büyülerimle bu lânetli hazineyi yerinde tutabiliyorum." Bu sözler üzerine Úrin duraksasa da, Elfler öfkeliydiler, ve Úrin onların hazineyi almalarına izin verdi ve

olup biteni izleyen Mîm, korkunç, şeytani büyülerini yapmaya başladı; Úrin, Mîm'e şiddetle vurarak şunu söyledi: "Biz sadece senin olmayanı almaya gelmiştik, ama şeytanca sözlerinden sonra sana ait olanları da alacağız, hatta canını da."

Mîm ölürken ağzından şu sözler dökülüyordu: "Sen ve adamların bu yaptıklarınıza pişman olacaksınız, Cüce Mîm'i Öldürdüğünüz için; bu hazine dünyada olduğu müddetçe, ölüm altınları takip edecek, ve paylaşılan altınların kaderi gibi, her parçasından çıkan ölüm de ona sahip olanlar arasında paylaşılacak." Úrin'in tüyleri diken diken oldu, ama yanındakiler hiç aldırmadan kahkahalar attılar.

Úrin, adamlarına altınları Tinwelint'in salonlarına taşımalarını söyledi, onlar bu emre karşı homurdandıklarında, Úrin söze başladı: "Altın içinde yuvarlanmaktan başka zevki olmayan Melko'nun solucanlarına mı benzeyeceksiniz? Başka bir isteğiniz yok mu? Açgözlü kralın memleketinde daha tatlı bir hayata sahip olacaksınız. Bu hazineyi ona taşıyalım, sonra Valinor'un bütün altınları boş ormanlarda size ait olacak."

Melko'nun Úrin'e anlattığı yalanlar yüzünden, Úrin içinde Tinwelint'e karşı öfke beslemişti, ondan öç almaya niyetliydi, ve altınlar, insanı baştan çıkartacak kadar muhteşem görünüyordu, Úrin ve beraberindekiler sayıca çok fazla olmasalar da, hazineyi Tinwelint'in salonlarına götürmeyi sonunda başardılar. Hazinesinin bir kısmının yolda bırakıldığı, bir diğer kısmının da kaybolduğu söylenir. Bu arada altınlarla beraber gelen kötülükler ise, onları sonsuza dek takip edecektir.

Sonunda altınlarla yüklü konuk, saray kapısının önüne ulaşır, muhafızlar ona kim olduğunu sorarlar, ve Úrin cevap verir: "Kralına, Úrin'in hediyeler getirdiğini söyle." Kral emir verir, göz kamaştırıcı hazine huzuruna taşınır, altınlar, ağzı bağlı çuvallarda veya tahta kutularda saklıdır, ve Tinwelint, zevkle ve bir o kadar da şaşkınlıkla Úrin'i selamlar; üç kere üst üst 'merhaba' diyerek samimiyetini gösterir, bütün muhafızları da saygıyla, İnsanların efendisi Úrin'in önünde ayağa kalkarlar.

Yıllardır çektiği işkence ve Melko'nun yalanlarından etkilenen Úrin, sert bir tavır takınır: "Merhaba kral, doğrusu böyle abartılı bir karşılama beklemiyordum; bana sadece Mavwin'in nerede olduğunu söyle, ve kızım Nienóri'nin ölüp ölmediğini biliyor musun?" Tinwelint bilmediğini ifade edercesine başını iki yana salladı.

Úrin, kaşlarını çatarak hikayeyi anlattı, Kral ve halkı, yüzlerinden okunan acıma hislerini, merhamet duygularını saklamaya çalıştılar, ve Úrin sözlerine devam etti: (35) "İnsanların çok azında olan, kaybedilmeyecek bir yüreğin vardı; Yeşilkafalı Glorund'un karşısına çıkan ve en sevdiklerimi onun ellerine bırakan, korkak adamlarına olan borcumu getirdim; bak Tinwelint, tüm bunlar senin, ne de olsa kalbini dolduran tek şey altına duyduğun şevhettir."

Úrin'in adamları hazineyi kralın ayaklarının dibine fırlattılar, Kralın tahtının önü ihtişamıyla baş döndüren altınlarla doldu taşı; ve Úrin'in adamları ne olup bittiğini anlamış ve pek de memnun kalmamışlardı. Úrin, "Glorund'un hazinesine göz kulak ol." dedi ve arkasını getirdi: "Bu hazine Nienóri'nin ölü mü ve yeşilkafayı öldüren Túrin'in kanıyla satın alınmıştır, hepsi senin yüreksiz kral ve sana servet kazandıracak kadar cesusur adamlar olduğu için mutlu ol."

Úrin'in ağzından çıkan sözler, bir kralın haysiyetine yediremeyeceği kadar ağırdı: "Ne demek istiyorsun insanların efendisi?(36) Bu onur kırıcı sözlerin neden? Uzun zaman kendi oğlum gibi oğlunu yanımda büyüttüm, yaptığı hataları görmezlikten geldim ve affettim, ve karının benden yardım istediğini danışma heyetimin itirazına rağmen kabul ettim; gerçek şudur ki; Melko senden nefret ediyor, benden değil. Kaba insan ırkının üyesi; sen, nasıl olur da Eldalie'nin Kralına hakaret edersin? Benim hayatım daha ilk insan uyanmadan yüzyıllar önce başladı. Buradan defol. Melko büyüyle seni kontrol altına almış, altınlarını da beraberinde götür," dedi. Kral, büyüünün etkisindeki Úrin'in Eldar'daki yiğitliğini hatırlayarak onu öldürmedi.

Úrin oradan ayrıldı, ancak altınlara dokunmadı, yaralıydı, ve yılların yorgunluğuyla bitkindi, bu halde Hisilóme'ye ulaştı ve adamlarının arasında öldü, ama sözleri onun ardından yaşadı ve Elflerle İnsanlar arasında yabancılık doğurdu. Söylentilerden biri de; ölümünün ardından Úrin'in gölgesinin ormanda dolaştığı ve Mavwin'i aradığıydı, sonunda ona ulaşmayı başardı, ve ikisi Gümüş Çanak Şelalesinin civarını beraberce sık sık ziyaret ederek, çocuklarının hüznünlü sonlarına birlikte feryat ettiler. Kor'ların Elfler'i, son olarak Mavwin ve Úrin'in Mandos'a gittiklerini anlattılar, ancak ne Nienóri, ne de Túrin oradaydı, ve hiç şüphe yok ki, Turambar siyah patikalar boyunca Fui'nin kapısına varmak için Nienóri'yi takip etmişti, ne var ki, Fui onlara kapıyı açmayacaktı, ve Fantur'da Fui'dan farklı davranmadı. Bununla beraber, Úrin ve Mavwin'in duaları Manwë'ye kadar ulaştı, ve Tanrı onların mutsuz kaderine acıdı, merhamet gösterdi. Túrin ve Nienóri, ateş banyosu olarak bilinen Fos Almir'e girdiler. Urwendi ve onun bakire kızları, güneşin ilk ışıklarıyla birlikte öldüklerinde, hepsinin ızdırapları biter ve geçmişe ait kötü izlerden arınırlardı, temiz kalpli insanlar arasında parlayan Valar gibi yaşardılar. Şimdi Túrin ve Nienóri'nin birbirlerine besledikleri duygular tamamen kardeşçe, ama Turambar, Fionwe'nin yanında kalacak, ve Melko ve yaratıklar ı Mormakil'in kılıcını lanetleyecekler.

Eltas bunları anlatarak hikayeye son verdi.

Hiç kimse daha fazlasını sormadı.

NOTLAR

1. *Tintoglin* ismi, *Tinwelint*'le değiştirilmeden önce paragraf hikayeden çıkarıldı. Syf. 105'a bak.
2. Yukarıdaki *Egnor* ismi, 'Damrod the Gnome' olarak geçiyor olarak yazılı. Yorumlar bölümüne bak, syf. 196-197.
3. Aşağıdaki isim ilk haliyle doğrudan doğruya *Tinthellon* olarak yazıldı. Bu ek, *Tintoglin*'in *Ellon* veya *Tinthellon* ismiyle değiştirilmesi ile olmalı. (syf. 105). Not 32'ye bak.
4. Hikayeye konan paragrafla bağlantılı parça, el yazması orijinalde şu bölümü anlatan bir nottur: 'Eğer Beren Bir Gnome ise (Tinuviel hikayesinde olduğu gibi), Beren'in içinde bulunduğu bölümler değiştirilmelidir.' Hikayeden çıkartılan paragrafta, Beren'in babası Mavwin'in akrabasıydı. *Egnor* bir insan. Not 5 ve 6'ya bak. Ve yorumlar bölümü.
5. 'Úrin'in oğlu Túrin', orijinal metinde Beren Ermabwed. Not 4 ve 6'ya bak.
6. Orijinal metinde 've kral, Mavwin ile Beren arasındaki akrabalığı öğrendi.' cümlesi geçiyor. Not 4 ve 5'e bak.
7. *Linwë* (*Tinto*), kral Elf'in orijinal ismiydi ve *Tintoglin* gibi ismin aynı 'kullanımına ait. Bunu Tinwe'yle değiştirilmeden zihinde tutmanın basit bir yanlış olduğu çok açık. Not 19 ve 20'ye bak.
8. Orijinal metinde, 'onun iri yarı bir İnsan olduğunu görlince' olarak geçiyor.
9. Bu bölüm Tinuviel'in Öyküsündekiyle çok benzer. *Turambar*'ın Öyküsünün ilk yazıldığı dönemde Beren'in İnsan değil bir Gnome olduğuyla ilgili. Bkz Not 4
10. 'Rüyalar gördüler.' cümlesi, orijinal metinde 'Valar, onlara rüyaları gönderdi.' şeklinde yer alıyor.
11. İsim sonradan şekil aldığında, 've onun ismi Glorund'du.' cümlesi de sonradan eklendi. Sayfa 147'den itibaren Glorund ismi, orijinal metinde ilk yazıldığı haliyle görünüyor.

12. ‘Hafif yaralı Flinding’in yardımıyla’, orijinal metinde ‘hafif şekilde yaralanmış adamın yardımıyla’ biçiminde bulunuyor. Bu paragrafta, Flinding’le ilgili sonradan beliren bütün olaylar hikayeye eklendi.

13. Orijinal metinde bulunan ‘Túrin’in kalbini acıyla doldurdu.’ cümlesine ilişkin olarak ‘Túrin ve diğer yalnız adam savaştan geri döndüler,’ ibaresi yer alıyor. ‘Túrin’e sitem ederek, ona yardım etmek için kullandığı bilgeliğini sonsuza dek geri çekti.’ cümlesinde ‘sonsuza dek’ kelimesi ‘daima’ anlamında kullanılıyor: Túrin, sonsuza dek Orodreth’in danışmanlarına karşı direndi.

14. Orijinal metinde, ‘bütün halk o zamanlarda böyle bir olayı korkakça ve acıyla kabullenseler de’ ibaresine yer veriliyor.

15. Orijinal metinde ‘Nienóri’ye yeniden bakmak’ ibaresi, ‘Hiçbir zaman görmediği Nienóri’nin yüzüne bakmak’ biçiminde değiştirilmiş. ‘İlk günlerden beri’ sözleri, sonradan eklendi.

16. Aşağıdaki paragraf, hikaye yazılırken çıkarılmışa benziyor.

“Gerçekten” dediler. “Bu etrafta gezen insanların ve uzaklara giden orman korucularının anlattıklarıdır. Onlar kendilerini özgür ve alışamadıkları kadar güvende hissettiler. Bu yüzden bir çok insan Hisilóme’den Land Beyond’a doğru yol aldı.” Turambar’ın Rothwarin’de gizli yaşadığı veya Tintoglin’den gönderildiği süre boyunca, Melko’nun Hisilóme ve oraya giden yollar üzerine belalarını gönderdiği doğrudur.

(*Rothwarin*, orijinal metinde baştan sona yer alan ve daha sonra adı *Rodothlim*’le değiştirilen yer.) Çıkarılan paragrafta açıklanan durum, Mavwin ve Nienóri’nin Hisilóme’yi terk etmesinden öncesiyle bağlantı kuruyor. (*Rodothlim*’in harap edilmesinden önce).

17. Orijinal metinde yer alan “iki defa yedi (rakam anlamında)”; Túrin, Tinwelint2ten kaçıp annesini terk ettiğinden beri 12 yıl geçmişti (syf. 112). Nienóri bu olaydan önce doğmuştu. Ama ne kadar önce olduğu belirtilmiyor.

18. ‘Korkunç bir plan hayata geçtiğinde’ ibaresinden sonra orijinal metin şu şekilde devam ediyor: ‘girişi bu hikayede olmayan yer almayan olay’. Bu durumda babamın Melko’nun ‘plan’ını ilk yazdığında, Rodothlim’in harap olacağını düşünüp düşünmediğini bilmiyorum.

19. ‘Kral’ orijinal metinde ‘*Linwë*’ olarak geçiyor. Not 7’ye bak.

20. *Linwë*, hikayede yer alan bir hata. Not 7’ye bak.

21. ‘Bu yüksek yer’, orijinal metinde ‘tepe’ olarak değiştirilmiş.

22. Bu cümle ‘ve hatta Túrin’in kendini övmesi...’, kurşunkalemle sonradan eklendi. Túrin’in kendisine Turambar adıyla hitap etmesi hakkında; ‘şu andan itibaren yaşadığım müddetçe kimse bana Túrin demeyecek,’ cümlesi bulunuyor. Syf. 126.

23. ‘Onun nesli için...’ ile başlayan cümle, tahmini olarak bu noktaya kadar açık bir şekilde hikayeden çıkarılmış. El-yazmasında, karşı sayfasında aceleyle yazılmış bir not var: ‘Turambar’a nesli hakkında hiçbir bilgi anlatırma (geçmiş ortadan kalkacak). Bu sayede, Turambar, Níniel’in hiç kimseden so-yu hakkında bilgi almasını engelliyor. Yorumlar bölümüne bak.

24. Bu cümleye karşı, kağıdın kenarında kurşunkalemle yazılı bir soru işareti var. Not 23’e bak ve yorumlar bölümü, syf. 131.

25. ‘Ve Níniel olanları kavradı.’ Kurşunkalemle sonradan eklendi. Yorumlar bölümüne bak.

26. “Ve onların lideri cüce Mîm’di.” cümlesi baha sonra kurşunkalemle eklendi.

27. “*Tract*” sözcüğü “patika” olarak da kabul edilebilir ve “*hurt*” kelimesi de (az bir olasılıkla) “yakmak” anlamında kullanılmış.

28. Bu cümle bir ihtimal, insanların kendi aralarında kavga ettiklerini düşünmelerinden farklı bir anlama geliyor ola-

bilir. Böyle bir düşünceye kapılmalarına neden var mı, bilinmiyor? Daha muhtemel olan; babam istemeyerek de olsa cümlenin sonunu kaçırmış olması: ‘yedi kişi arasında, Turambar ve yoldaşları ve ejderha var.’

29. Turambar, Rodothlim mağaraları önünde Glorund’un sözlerine atıfta bulunuyor: ‘O, bir zamanlar ismi yitlikle özdeşleşen Túrin Mormakil’.

30. ‘Bir zamanlar ...’ kelime grubuyla başlayan cümle, daha sonra kurşunkalemle eklendi. Ayrıca, Úrin, Húrin olarak da okunabilir.

31. Bu noktadan Eltas’ın hikayesinin sonuna kadar, orijinal metin hikayeden çıkarıldı ve el yazması metindeki iki özetle devam etti. Burada verilen metin (‘kadın da şunları söyledi...’ ile başlıyor), kitabın arasına sıkıştırılmış kağıt parçalarında bulunuyor. Çıkarılan bölüm için, yorumlar bölümüne bak, syf.

32. Yazının son bölümünde, *Tintoglin* değil, kralın ismi ilk olarak *Tinthellon* yazıldı. Not 31’e bak.

33. ‘Elfler’: Orijinal metinde ‘insanlar’ deniyor. Aynı değişiklik aşağıda yapıldı. (‘Şimdi bu nedenle Elfler yaklaştığında’), daha sonra ‘insanlar’ sözcüğü iki farklı yerde çıkarıldı. (‘onun halkı kahkaha attı.’, ‘Úrin adamlarından altınları taşımalarını istedi.’); diğer yandan ‘insanlar’ kelimesinin kullanımı bir kaç noktada aynı tutuldu. Bazı yerlerde hata yapılması, ‘insanlar’ sözcüğünün hikaye içinde sıkça kullanılmasından kaynaklanıyor.

34. Bu cümle, daha sonra kurşunkalemle eklendi.

35. Bu cümle, daha sonra hikayeye konuldu.

36. Bu cümle, orijinal metinde ‘git ve büyülmüş hazineni de beraberinde götür,’ şeklinde.

Turambar Hikayesinde Yapılan İsim Değişiklikleri

Fuithlug < *Fothlug* < *Fothlog*

Nienóri: İlk defa yazıldığında, babam orijinalinde *Nyenóre* (*Nienor*) olarak yazmış. Daha sonra babam, bu ismi çıkartıyor ve parantezleri kaldırarak. “*Nienor*” yapıyor. Ve -i koyarak *Nienóri*'ye dönüştürüyor. Sonuç olarak hem *Nienor* hem de *Nienóri* kullanıldı. Daha sonra hikayenin ilk bölümlerinin tamamında, *Nienor*, *Nienóri*'ye çevrildi. Hikayenin sonlarına doğru bu durum, bütün hikayeyi etkiliyor. Bu sebeple, ben baştan sona ‘*Nienóri*’yi kullanmayı tercih ettim.

Tinwelint < *Tinthellon*: Syf. 105'e ve not 3'e bak. *Tinwelint* < *Tinthellon* değişimi, ayrıca metnin sonuç kısmında bulunuyor. Not 32'ye bak.

Tinwelint < *Tintoglin*: Bütün hikaye boyunca kullanıldı. Sadece şu not dışında (Sonradan eklenen paragraflarda *Tinwelint* < *Tinthellon*). Syf. 105'e bak.

Gwedheling < *Gwendeling*: Hikayede içerisindeki kullanımları aynı.

Flinding bo-Dhuilin < *Flinding go-Dhuilin*: Syf. 116'da yapılan bu değişiklik, syf. 121'de yapılmadı. Bu durumun, ismin yazım şeklinden kaynaklandığı açık. Ve ben iki yerde de bo-Dhuilin olarak okudum. Aynı değişiklik ‘bo-go’, Tinuviel hikayesinde de mevcut. Dhuilin ismi, soy isminin önüne koyumasıyla oluşuyor.

Rodothlim < *Rothwarin*: Her kullanımı aynı.

Gurtholfin < *Gortholfin*: İlk kullanımı bu biçimde. Ama syf. 131'den sonra ilk hali *Gurtholfin* olarak yazıldı.

Turambar'ın Öyküsü Üzerine Yorum

§1. Başlıca Değişimler

(i) *Úrin'in Tutsak Edilmesi ve Túrin'in Hisilóme'deki Çocukluğu*

Hikayenin başlangıcında Eltas (anlatıcı) hakkında daha fazla bilgi edinmek enteresan olacaktı. Kafa karıştıran bir figürdü; Turambar'dan sonra, ama Gondolin düşmeden önce yaşayan bir insandır ve rüyalar ülkesi Olórë Mallë'ye ayak basmıştır ("İnsanlarımız, Cücelerden sonra Turambar'ı Turumort olarak çağırırlardır" demektedir. O zaman 'Kôr'u bulan ve sonsuza dek Eldar'la kalan 'İnsanların babalarının babalarının çocuklarından biridir. (*Kayıp Oyun Kulübesi*, K.Ö I, s 23) Giriş paragrafı, hikayenin başlangı ile son şekli arasındaki gerekli parçalar bütünlüğünü onaylıyor. Şimdi, 'olaylar'ın başına geri dön (en azından bu olayların günümüze ulaşan ilk haline) Noldor'un emriyle Gözyaşı Savaşı'na katılmak için yola çıkan Húrin, karısı Mavwin'i (Morwen) ve oğlu Túrin'i arkasında bırakmıştı. Savaştan sonraki olaylar da kısaca şöyleydi; Húrin'in insanların mücadelesini, Morgoth'un Húrin'i tutsak alması ve işkence etmesi (Morgoth'un amacı Turgon'un nerede olduğunu öğrenmekti), işkencenin şekli, Morgoth'un lâneti ve Nienor'un doğumu.

Sayırsız Gözyaşı Savaşı, *Elfler'in Gelişinde* (K.Ö I, s165) ve *Gilfanon'un Öyküsü* (K.Ö I, s 343) için toparlanan özetin sonunda açıklandıktan sonra, insanlar Hisilóme'ye (veya Hithlum, Gnome üslubuyla bu şekilde okunuyor, ilk kez burada görünüyor ve Dor Lómin'le aynı anlama geliyor,) kapatıldılar. Daha sonra, hikayenin bu bölümü, Hithlum'daki hain Doğudan gelen insanların kuşatılmasına dönüştürüldü (bkz *Silmarillion*). Hador'un evinde hayatta kalanların kötü davranışları, Turambar'ın çocukluk hikayesinin vazgeçilmez bir

parçası oldu. Fakat Turambar Hikayesi'nde konu, 'Bölgeye yerleşen yabancılar Mavwin'in asalet ve itibarını kutsallığını bilmiyorlardı.' cümlesiyle zaten yer alıyor. Aslında Úrin'in nerede kaldığı da belli değil: 'Savaştan sonra Mavwin'in gözyaşları içinde, tüm İnsanların yerleşmek zorunda olduğu Hithlum ya da Dor Lómin topraklarına gittiği' söyleniyor ki, bu ancak Mavwin'in Melko'nun emriyle, önceden Úrin'le yaşadığı bölgeyi terk etmek zorunda kaldığı anlamına gelir; ancak öykü ilerledikten kısa bir süre sonra bu durumla çelişkili olarak Mavwin, Tinwelint'in Artanor'a gitme teklifini kabul etmez, gerekçesi de kısmen 'Büyük Savaş'a giden Úrin'i topraklarında bekleme isteğidir.

Hikayenin ilerleyen kısımlarında Morwen, Túrin'i köle olacağı endişesiyle uzaklara göndemeye karar verir, ancak bu öyküde söylenen tek şey Mavwin'in 'hem Túrin'i hem de kızkardeşlerini tüm bu sıkıntılar içindeyken nasıl büyüteceğini' bilmediğidir (ki bu onun yoksulluğunun da göstergesidir). Bu başka bir farklılığı da dile getirmektedir, bu öyküde Nienóri, Túrin'in ayrılmasından önce dünyaya gelir; sonraki efsanede ise Túrin ve ona yoldaşlık edenlerle Ağıt Yılı'nın sonbaharında Dor- lómin'den ayrılırlar ve Nienór bir sonraki yılın başlarında dünyaya gelir, dolayısı ile Túrin onu hiç görmemiştir, çocukluğunda bile.

Bir başka önemli farklılık da Morgoth'un da bildiği gibi Húrin'in Gondolin'i kendi başına ziyaret etmesinden ve hayatta bırakılmasından bahsedilmemesidir. (bkz *Silmarillion*); bu durum öyküde ancak, Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan uzun zaman önce Gondolin uzak diyarlarda kurulduğu zaman dile getirilir.

(ii) *Túrin Aratanor'da*

Túrin'in seyahatini anlatan hikayede, ona eşlik eden iki yaşlı adam (biri Mavwin'e geri döndü, daha yaşlı olan Túrin'le kaldı) hiç kaybolmadılar. Nam'da, onlar yeniden yola koyulduklarında, Túrin'in ağladığı geçer: 'Morwen, Morwen, seni tekrar ne zaman göreceğim?'

Beleg, isminin anlamı gibi, en başından beri öykünün içindeydi: 'Büyük gövdesinden ötürü adına Beleg denirdi' (bkz. *Silmarillion*'da

Ekler Bölümü, giriş Beleg); Beleg eski öyküdeki aynı rolünü sürdürür; yolcuları ormanda açlıktan ölmekten kurtarır ve onları Kral'a götürür.

Hikayenin sonraki versiyonlarında Tinwelint'den Mavwin'e gelen önemli mesajdan hiç bahsedilmez, Tinwelint Sayısız Gözyaşı Savaşı'na katılmasının nedenini felaket gerçekleşirse Artanor'un tutsak düşebileceğini önceden sezmesi olarak izah eder. Bu açıklama sonradan olacaklar düşünüldüğünde Tinwelint'in karakteriyle uyuşmamaktadır. Bu davranışın altında tabii ki başka sebepler de vardı (bkz *Silmarillion*). Öte yandan Mavwin'i konu alan kısımlar, Hithlum'u terk etmediği için değiştirilmeden bırakıldı; ancak bu açıklama Mavwin'in Nienóri büyüdüğünde, gururunu bir tarafa bırakıp korkmadan dağları aşması, açıkça onun daha önce Hithlum'u terk etmediği anlamına gelir ki bu da kafa karıştırıcıdır. Belki de burada anlatılmak istenen Mavwin'in bu yolculuğu gerçekte yaptığından (Túrin'in gittiği, yolları aşmanın daha kolay olduğu bir dönemde) daha erken yaptığıdır (Túrin hâlâ Artanor'dayken).

Túrin karakteri bir erkek çocuk olarak sık sık karşımıza çıkar:

Şans Turambar'ın yanında değildi. Bundan dolayı, sıklıkla planlarında hatalar yaptı, istediklerine sahip olamadı. Çevresindekilerin dostluğunu bile kazanamadı. Çünkü, hiçbir zaman gülyüzlü ve neşeli değildi. Hayatı boyunca sadece bir kaç defa kahkaha attı. Sanki karanlık bir gölge üstüne çökmüştü.

(Öyküde şu cümlelerin eklenmesi de önemlidir: 'hiçbir zaman kendisine söylenen sözlerle kulak asmadı.') Ve Mavwin'le Turambar arasındaki konuşmalar her zamanki gibi gerçekleşti –dağlardaki güvenliği artırdılar.

Silmarillion'da anlatılan ve *Narn*'da detayları verilen Túrin ve Saeros'un öyküsünün temelleri *Turambar'ın Öyküsü*'ne dayansa da a-ralarında göze çarpan farklılıklar vardır. Bir sonraki gün Saeros'un Túrin'e haince saldırması ve Túrin'in onu öldürmesi, Túrin ortalıkta yokken yaptıklarından dolayı onun için kurulan mahkeme ve Nellas'ın şahitliği (bu sadece *Narn*'da devam eder) gibi olaylardan bu öyküde bahsedilmez; Mablung'da hiç görülmez, işin aslı Mablung ilk kez

Tinúviel'in Öyküsü'nün sonunda ortaya çıkar. Bununla beraber bazı detaylar olduğu gibi bırakıldı (Saeros ve Orgof'un Túrin'e alaycı bir tarzla yaklaşıp tarak vermeleri gibi. Bazı detaylar ise, ya ihmal edildi ya da değiştirildi (Túrin'in evden ayrılışının yıldönümü, "12 yıl" sonra lafı, her ne kadar hikayenin sonrasıyla örtüşse de ve kral sarayında bulunsa da, çelişkiye yol açmaktadır, *Narn*, syf. 79). Túrin'i adam öldürmeye iten olay aynı bırakıldı ama Túrin'in annesi Mavwin ile de alay ediliyordu. Túrin'in saraya yıpranmış elbiselerle girmesi, değiştirilmeden kitaba geçti. Bu görünümü sebebiyle, düşmanı tarafından alay edilmesi de üzerinde oynama yapılmayan bir diğer parça.

Az değişikliğe uğramışsa, Orgof'la Saeros arasında çok büyük bir fark yok. Orgof, Kraldan destek almaktadır, kendisiyle böbürlenir ve Túrin'i kıskanır; bu öyküde Gnom kanı taşıyan bir Ilkorin olsa da sonraki öyküde bir Nandorin Elf'dir. Fakat onun soyundan gelen acayıplık, şüphesiz 'geleneğin' bir parçasıydı. Eski hikayede tam anlamıyla bir aptal ve züppedir ve *Narn*'da Túrin'e duyduğu kin bu öyküde yoktur.

Daha basitçe işlenmiş olsa da Túrin'in kendi durumunun haklılığını gözardı etmesi bu metinde de yer almaktadır. Hikaye kısa süre içinde Artanor'u terk ettikten sonra neden Hithlum'a dönmediğine dair bir açıklama yapıyor:

'Dor-Lómin'e gitmeye cesareti yoktu çünkü orası çok tehlikeliydi ve o zamanlar Túrin'in de düşündüğü gibi herhangi birinin tek başına Gölge Dağları'nı aşabilmesi mümkün değildi.'

Túrin'in, Artanor'da kaldığı kısa süre içinde Orklar'a karşı gösterdiği yiğitlik, öykünün merkezini oluşturur, daha doğrusu bu durum çok önemlidir. (Melko'nun öfkesini yıllarca onlardan uzak tuttu.) Daha sonraki versiyonlarda Túrin'in silahlı yoldaşı olan Beleg'den burada söz edilmez.

(iii) *Túrin ve Beleg*

Túrin'in, Artanor Doriath'da geçirdiği günler öyküde daha sonra değişiklikler yapılmasına yol açacaktır, babam öykünün bu kısmını eklememiştir. Hikayenin en eski biçiminde çok daha hızlı bir değişim söz konusu: Beleg, Túrin'in ordusuna katılır. Ordunun dağılması ve Túrin'in Orklar tarafından tutsak edilmesi, doğrudan doğruya bu olayı izler. Hikayede kanun dışı olanlardan bahsedilmiyor, sadece 'vahşi ruhlar' sözü kullanılıyor. Beleg, Túrin'i daha uzun aramaz, Orklu savaşçı gruplarına esir düşmez ve başı belya girmez, no betrayal of the camp by a traitor (bir hain tarafından kampa ihanet edilmez) konuları bulunmaz (bölüm, cüce Mîm'le son bulur). Orgof'un öldürülmesinden önce Beleg'in, Túrin'in ortağı olduğuna dair herhangi bir şey söylenmez, ikisi ancak Túrin kendini sürgüne mahkum ettikten sonra bir araya gelirler.

Beleg, bir Noldo olarak adlandırılır, (Böyle olmaması için de bir neden yoktur: Tinúviel'in Öyküsü'nde Artanor'da Noldoliler'in olduğu ve Orgof'un Gnome kanı taşıdığı açıkça belirtilir.) Daha sonra Beleg'in aslında bir Elf ya da Kôr olduğu gözlemlenecektir. Beleg, burada usta bir okçu olarak gösterilmiyor (ne onun ok atma becerisi sayesinde kazandığı 'Cuthalion, Sağlam Ok –Strongbow' isminden ne de her zaman kullandığı oku 'Belthroning'den söz ediliyor). İlk defa sayfa 109'da geçerken, ormancı ve gizli Elfler'in avcısı özelliğiyle ön plana çıkartılır. Ancak, ormanda dolaşanların lideri değildir.

Ancak Túrin'in tutsak edilmesinden Beleg'in ölümüne kadar eski öyküde önemli değişiklikler yapılmamıştır, yine de verilen detaylar anlamında çok farklılık vardır. Mesela, Beleg'in nöbet bekleyen kurtlara sessizce ok attığı ve fenerin yüzünü aydınlattığı öğeleri sonradan konuldu –ama Noldor'un mavi renkte parlayan lambaları, hikayenin ilerki kısmında yeniden ortaya çıkıyor: bir tanesi, Tuor'un denize doğru yaptığı seyahatte, ona rehberlik eden Arminas ve Elf Gelmir tarafından Noldor Kapısı boyunca taşındı. Babamın yaptığı resimde ise (muhtemelen 1927 ya da 1928 tarihli), Beleg ve Flinding'in Taur-nu-Fuin'deki buluşmaları esnasında, Flinding'in lambası yanında görülür. Eski hikayenin planında da bu gibi detaylar yeniden tertip ediliyor. Túrin'in uyuduğu sırada Ork kampından taşınması, Túrin'in ellerini bağlayan ipleri kesmek için Beren'in bıçak yerine kılıç kullanması; Belki de Túrin ile Beleg arasındaki kavga da Beleg yaralandı ve Túrin ona ölümcül darbeyi vurmadan önce adını bile söylemedi.

Beleg'i öldürdükten sonra Túrin'in çıldırması, Gwindor'un ona rehberlik etmesi ve Eithel Ivrin'de Túrin'in gözyaşlarını dökmesi tek tek düzenlenmiştir. Beleg'in tuhaf kılıcı hakkında ise herhangi bir bilgi bulunmuyor.

(iv) *Rodothlim'de Túrin; Túrin ve Glorund*

Bu pasajda henüz adlandırılmamış olsa da, Norgothrond'un soyuna dair bir bilgi bulunuyor. (Tamamen silinmiş el yazması metnin, hikayenin temelini oluşturduğunun hatırlanması için, metindeki bilgiler yazıldığı gibi veriliyor). Kayda değer pek çok konu arasında belki de en önemlisi Orodreth'in daha sonraki efsanede Norgothrond'un yaratıcı ve kurucusu olarak bilinecek Mağaralar Efendisi Felagund'un huzurunda bulunmasıydı. (*Silmarillion*'da Orodreth, Felagund'un Norgothrond'u kurduktan sonra Tol Sirion'daki Minas Tirith'in yönetimi verdiği Finrod Felagund'un kardeşlerinden biriydi.), Felagund'un ölümünden sonra Orodreth, Norgothrond Kralı oldu. Bu hikayede sürgüne gönderilen Noldoli'nin yaşadığı mağara daha sade ve sert görünümlüdür ve Melko'nun gücü karşısında çok uzun ömürlü olmaya-caktır; ancak Norgothrond'un tarihi ağırlıklı olarak Beren ve Tinúviel Efsanesinden yola çıkarak oluşturulmasına rağmen, çoğu konu aynen muhafaza edilmiştir. Mesela, 'Sirion Irmağı'nın ayaklarına akan nehrin üstündeki yer (daha sonra buraya Narog denilmiştir), daha sonra kitapta yer alan haliyle –nehrin mağaralar tarafındaki kıyısı daha yüksekti ve tepeler buraya yakındı- aynıdır: 'Batı yakasındaki kıyılara uzanan Yüksek Faroht altındaki mağaralar. Norgothrond Elflerinin gizlilik ve açık savaşı reddetme prensipleri her zaman değinilen önemli bir öğe olmuştur, ancak Túrin'in hükümranlılığı ve kendine duyduğu güvenle kural bozulur* (ancak öyküde Túrin'in yaptırdığı büyük köprüden bahsedilmiyor.) Bu bölgenin işgale uğramasına Túrin neden olmuş gibi görünse de yine de karakterle empati kurulmuştur; oraya ge-

* Bu pasajın ilk cümlesinden itibaren, Beren, Norgothrond'a gittiğinde 'gizlilik' kuralına zaten Felagund'un liderliği altında uyulduğu görülüyor; fakat ikinci cümleyle birlikte, bu durumun Beren oraya gittikten sonra, Curufin'in yaptığı ikna edici konuşmayla sonuca ulaşıldığı fikri ortaya atılıyor.

lişi lanetin bir parçasıdır, felaket de onun bilgisizliğinden kaynaklanır: en azından bu bölümün *Narn*'daki kısımlarında Gizlilik Prensibinde ısrar eden Gwindor'la tartışan Túrin'in söyledikleri, sonuca karşın yine de anlamsız değildir. Ancak öykü aynıdır: Túrin'in izlediği politika, Morgoth'un Nargothrond'un yerini öğrenmesine neden olmuş, Túrin'in başa çıkamayacağı bir güçle gelen Morgoth burayı yerle bir etmiştir.

Hikayenin ilk haliyle yapılan bağlantıda, Flinding (Gwindor), Failivrin* ve Orodreth'in rolleri kayda değer bazı değişikliklere uğramak zorundaydı. Flinding, eski hikayede, tutsak edilmeden ve Angband'a köleleştirilmeden önce Rodothlim'de yaşıyordu. Sonrasında Gwindor, Nargothrond'dan geldi (ama büyük bir değişime uğramıştı, bkz *Silmarillion*). Bu öyle bir değişimdi ki; Rodothlim'de onu halkın çoğu tanıyamadı (Túrin ve Flinding'in mağaralara gelişi sırasında, muhafızı alıkoymaları gibi küçük detayları görmezden geldim). Güzel Failivrin ve onun Túrin'e beslediği karşılıksız sevgi, zaten hikayenin içindedir. Fakat, Failivrin'in Gwindor'la eski ilişkisinin yarattığı karmaşıklık tamamiyle eksiktir. Ayrıca Failivrin, kral Orodreth'in değil, bir Galwegli'nin kızıdır. Flinding, Túrin'in kurallarına karşıymış gibi gösterilmiyor ve savaşta Túrin'e yardım ederek, Orodreth'i savaş alanının dışına çıkarıyor. Finduilas ile olan kötü ilişkisinin de eklenmesiyle, Orodreth (mağaraya taşındıktan sonra) *Silmarillion*'da ölen Gwindor gibi Túrin'e başlarına getirdiklerinden dolayı sitem ederek ölüyor. Failivrin'in babası Galweg, aynen *Silmarillion*'daki Finduilas'ın babası Orodreth gibi savaşta katledilir. Dolayısıyla efsanenin ilerleyen kısımlarında Orodreth Galweg'in rolünü alırken, Gwindor da Orodreth'in rolünün bir kısmını üstlendi.

Başta da fark etmiş olduğum gibi, Beleg'in kılıcına atfedilen herhangi bir gariplik yok, mevcut Siyah Kılıç ise Orodreth'in emriyle Túrin için yapılmıştır, parlayan keskin uçları da ilk yapıldığından beri vardır. (bkz. *Silmarillion*) Kılıcın konuşabilme gücünün ('kimi zaman Túrin'e karanlık sözler sarfettiği söylenirdi'), devam ettiğini, Túrin'in ölümünden önce ona sarfettiği dehşetli sözlerden anlıyoruz. Bu unsur zaten hikayede yer alıyor; ve Túrin'in bu kılıçtan türeyen ismi burada

* *Silmarillion*'da, Findullas ismi kullanılıyor. Ve 'Ivrin suyundaki güneşin parlaklığı' anlamına gelen Facilvrin ismi, ona Dwindor tarafından verildi

Mormagli, Mormakil daha sonra Mormegil zaten kurgulanmıştı. Ama Túrin'in Nargothrond'da gerçek adını gizlediğine dair herhangi bir bilgi verilmez; hatta tam aksine kim olduğunu anlattığı açıkça belirtilir.

Gelmir, Arminas ve onların Ulmo'dan Nargothrond'a getirdikleri uyarı mesajının tohumları belki şu cümleden çıkarılabilir: 'Akşamle-yin nehirdeki fısıltılar'; bu cümle şüphesiz olarak Ulmo'dan gelen mesajı ima ediyor.

Ejderha Glorund'un ismi, *Tinuviel'in Öyküsü*'nde 'büyülerin gücü' anlamında kullanılıyor. Ama, gerçek isim sadece *Turambar'ın Öyküsü*'nde verildi (not 11'e bak). Tarihin önceki dönemlerinde yer aldığına dair, hatta türünün ilk örneği Ejderhaların Babası olduğu ve Nargothrond'un Yağmalanmasından önce pek çok şeytani işe bulaştığına dair de bir bilgi yoktur. Melko'nun emri altındaki ejderhaların doğasının tanımlandığı paragraf dikkat çekicidir: Şeytani akılları, yalan ve altına düşkünlükleri ('kullanmasalar ya da keyfini çıkarmasalar bile') ve insanların konuştuğu dillerin bilgisinin bir ejderin kalbini yemekten geçtiği. (Kanıt olarak Sigurd Fafnisbane'deki Norse Edda Efsanesi'ne yapılan göndermeler vardır. Edda, çıkarları için Fafnir adlı ejderhanın kalbini kavurup yemiş ve böylece kuşların konuştuğu dili anlayacak duruma gelmiştir.)

Nargothrond'un işgali eski hikayede bazı açılardan farklı şekilde işleniyor ancak tutsaklar arasındaki Failivrin/ Finduilas'ın uzaklara götürülmesi ve ejderin büyüğü altındaki Túrin'in ona yardım edemeyecek kadar zayıf olması gibi önemli unsurlar aynen veriliyor. Küçük değişiklikler (Glorond sahneye daha sonradan girmesi: Silmarillion'da, Túrin'i Nargothrond'da, Glaurung mağaralara girdikten sonra dönüyordu ve işgal gece gerçekleşmişti) ve Orklar'ın işgale direnmesi gibi bazı ayrıntılar burada göz ardı edilmiş olabilir; en ilginç olanı ise Ejderha'yla olan konuşması. Burada Túrin'in kaçması ya da kaçmaması tamamı ile kötü yazgısı ile bağlantılı. Tam bu noktada Turambar adını alması da önemli, ancak sonraki efsanede bu adı Brethil'deki ormancıların arasına katıldığında alıyor ve bundan pek bir şey çıkarılmıyor. Eski versiyon çok güçlü değil, ifadeler üstü kapalı veriliyor, Ejderha'nın sözleri manasız ve söylediği yalanlar zekice kurgulanmamış. İşin ahlaki yönüne açıkça dikkat çekilmiş, şöyle ki: Túrin 'kendisinin de görebildiği bir tehlikenin içindeki' Failivrin'i asla

bırakmamalıydı. Bu, Ejderha'nın büyüğü altında olsa da Túrin'de Ejderha'nın da değindiği bir zayıflık, bir 'körlük' olduğu anlamına gelmiyor mu? *Silmarillion*'da işin etik yönüne değinilmiyor: Túrin, iradesinin ve aklının karşı çıkamayacağı kadar büyük bir güçle karşı karşıyaydı.

Herkesi umuttan mahrum bırakan intihar etmenin bir günah olarak vurgulandığı, çok önemli bir ibare vardır, 'onun ruhu hiçbir zaman Mandos'un karanlık kasvetinden kurtulamayacak ve Valinor'un güzel patikalarını bulamayacak'. Bu bölümün, Valar'ın Dönüşü ve Valinor'un Yapımı adlı öykülerde, insanların kaderi hakkında zihni karıştırıcı bir paragrafla devam ettiği görünüyor.

Sonuç olarak eski hikayede altının ve hazinenin Orklar tarafından mağaradan taşınması ve orada bırakılması tuhaftır ('ırmağın üzerindeki mağaraların yanına bırakıldı'). Ejderha alışılmışın dışında bir davranışla, ortalıkta duran hazinenin yanında uyur. *Silmarillion*'da ise, Glaurung bütün hazineyi ve Felagund'un mallarını bir araya toplar, yığar ve onların üzerine yatar.

(v) Túrin'in Hithlum'a Dönüşü

Hikayenin önceki bölümlerinde olduğu gibi, burada da değinilmesi gereken bir çok durum var. Hikayenin büyük bölümünde önemli değişiklikler yapılmadı. Bununla birlikte, pek çok önemli farklılık da bulunmaktadır.

Turambar'ın Öyküsü'nde Mavwin'in evi, Hitlum ile öteki topraklar arasında bariyer oluşturan tepelere ya da dağlara yakın değil: Túrin'e, Orkların hiçbir zaman Hisilóme topraklarının yakınına gelmedikleri söyleniyor; bu durum *Narn*'da anlatılanlara tezatlık içindedir. *Narn*'da, 'Húrin'in evi Dor-Lómin'in güneydoğu tarafında' idi ve dağlar bu eve yakındı; Nen Lalaith, dik bir geçiş olan Amen Darthir'in gölgesi altındaki pınardan aşağı doğru iniyordu. Mavwin'in Hithlum'da bir evden diğerine taşındığı -bu evler Túrin'in Hithlum'a dönüşünde ziyaret edilmişti- bu bölüm, daha sonradan çıkarıldı. Bu değişiklik, hikayenin gelişimine göre yapıldı. Burada Túrin, yazın sonlarına doğru eski evine geri döner, *Silmarillion*'da ise Norgothrond sonbaharın sonunda düşer ('sonbahar, sert bir kışa dönerken, şiddetli

bir rüzgârla ağaçlardaki yapraklar düştü') ve Túrin sert kış mevsiminde Dor- Lómin'e geldi.

Brodda ve Airin (daha sonra Aerin olarak geçiyor) isimleri aynı kalmıştır; fakat Brodda burada toprağın efendisidir. Airin sarayda geçen öyküde daha önemli bir rol oynar, bilgeliği ve cesareti ile adaleti sağlar. Her ne kadar, onun Brodda'yla hayatı kötü geçiyor gözükse de, Airin'in zorla evlendirildiğinden bahsedilmiyor. Fakat, tabii ki hikayelerin sonraki bölümlerinde bu durum çok daha net -Hithlum'un insanları, 'Easterlings', Elfler'e karşı düşman olan 'Göçebelcerdi' ve Hador'un evinden geriye kalanlardı. Halbuki, hikayenin başlarında onların arasında herhangi bir fark gösterilmiyor. Kuşkusuz Brodda, 'Mavwin'in güvendiği biriydi.' Brodda'nın Mavwin'e yönelik kötü tutumunun nedenleri zaten mevcut, ancak farklılık, Brodda'nın Mavwin ayrıldıktan sonra onun mallarına el koyması; Nam'da Aerin'in Túrin'e söylediklerinden Morwen'in Brodda ve diğerlerinin baskısıyla Doriath'a gittiği anlaşılıyor. Kısaca, *Silmarillion*'da Brodda'nın, Túrin'in düşmanlığını kazandığı, kesin bir dille aktarılıyor.

Túrin'in bulunduğu yerdeki davranışı, hikayenin içinde zorunlu olarak daha basitçe işlenmiş: Gerçek hikaye, Túrin'e yoldan geçen birileri tarafından ulaştırılıyor. Bunun üzerine Túrin, annesinin malını zimmetine geçiren Brodda'dan intikam alacağına yemin ediyor. Bunu zaman kaybetmeden yapıyor. Nam'da anlatıldığı gibi, ancak sarayda bulunan Aerin'in sözleriyle gözü açılan Túrin'in öfkesi artık daha tutkulu, deli ve acıdır. Dahası daha anlaşılabilir: 'vahşice ve kanunsuz' olduğuna dair bir açıklama da yapılmamıştır. Túrin'i kurtarmak için, Airin'in yapılanlar hakkında verdiği hüküm hikayeden çıkarıldı. Túrin'in tek başına çıktığı yolculuğa daha geniş yer verildi. Ayrıca, Brodda'nın Aerin tarafından kovulması da eklenen bir diğer bölümdür.

Tüm değişikliklere rağmen bazı detaylar aynen bırakılmıştır: Túrin, Nam'da Brodda'yı yine saçından sürükler ve yine öyküdeki gibi uyguladığı şiddetten sonra aniden hiddeti diner ('öfkesi soğumuştur'), yani Nam'da da öfkesinin ateşi küllenir. Burada şu nokta dikkat çekebilir: Eski hikayede Túrin, ismini sık sık değiştirmezken, bunu yapmaya meyilli olduğu zaten açıktır.

Túrin'in ormacılarla birlikte geldiği ve onları Orklar'dan nasıl kurtardığıyla ilgili kısmı, *Turambar'ın Öyküsü*nde bulunmuyor: Ne Teiglin geçişinin yakınındaki Finduilas'ın Maund tepesinden ne de Finduilas'ın kaderinden bahseden hiçbir bölüm yoktur.

(vi) *Gumlin'in Hithlum'a Dönüşü ve Mavwin ile Nienóri'nin Artanor'a Yolculuğu*

Hikayenin sonraki sayfalarında Túrin'in iki muhafızından daha yaşlı olanı (Turambar hikayesinde Gumlin, Nam'da Grithir), Túrin'i Doriath'a getirdikten sonra bir daha konu edilmiyor: Sadece ölene kadar orada kaldığı söylenir. Morwen evini terk etmeden önce Doriath'ın dışından hiç bir havadis almıyor, ancak Thingol'e vardığında, Túrin'in orayı terk ettiğini öğreniyor (bkz *Silmarillion*). Babamın, Mavwin'in Tinwelint'e gidişini gereksiz bir karışıklık olarak değerlendirmesi sonucu, bu bölüm daha fazla bir şey açıklamıyor (sonradan babam bu bölümü tamamıyla çıkardı). Bununla birlikte hikayeler arasındaki farklılığın, Mavwin'in (Morwen) Hithlum'da başından geçenlere göre değiştiği çok açık. Eski hikayede Mavwin sıkıntı hissetmiyor; sadece malını değil, kızını da Brodda'ya emanet edecek kadar güveniyor. Hatta onun 'bu bölgede yaşayan İnsanlar arasında onurlu bir yer edindiğine, huzuru bulduğuna' dair bir ifade var; halkın liderleri Mavwin'e duydukları sevgiden bahsediyorlar. Bölgeyi terk etme nedenlerinden birisi Gumlin'in gelişi ve ona Túrin'in Tinwelint Topraklarından kaçtığını anlatması. Öteki taraftan, diğer öyküde Brodda bir tiranın karakterinde, oldukça baskıcı. Mavwin'in içinde kaldığı zor durum, onu o bölgeden ayrılmaya yöneltiyor (haber, Túrin'e Doriath'ta geldi: 'Morwen'in sıkıntısı sona erdi.' cümlesi, muhtemelen eski hikayelerden geriye kalmış; bu haberin nasıl geldiğine dair bir açıklama hikayenin ilerki kısımlarında bulunmuyor). Her iki durumda da Mavwin'in ayrılışı, toprakların güvenliğinin arttırılmasına bağlanıyor, ancak sonraki öyküde Nargothrond'un 'siyah kılıc'ının cesareti olarak gösteriliyor. Hikayede, Melko'nun yaklaşmakta olan 'korkunç planı' ifadesi geçiyor- bu plan, Melko'nun Rodothlim mağaralarına yapacağı saldırıyla ilgiliydi (not 18'e bak).

Merak edilmeye değer bir diğer unsur da paragrafta Airin ve Brodda'nın ilk defa karşımıza çıkıyorlarmış gibi tanıtılmaları. Öykü-

nün ejderhanın sözleriyle uzatılan bölümü de önemli olabilir. ‘Bana kulak ver, Úrin’in oğlu.....!’den başlayıp, ‘.....Tinwelint’in dizlerinin üstüne çöktü.’ cümlesine kadar devam ediyor. Bu konuşmalar kitabın farklı kısımlarında yazılı: Muhtemelen bu konuşmalar, Brodda ve Airin’in içinde geçmediği daha önceki bir başka metnin değişmesine yol açtı. El yazması kitaptan buna benzer çok sorular ortaya çıkıyor ve bunların çok azı çözülebiliyor.

(vii) *Mavwin ve Nienóri Artanor'da ve Glorund'la Buluşma*

Konunun gelişiminde önemli olan bir sonraki adım Mavwin/Morwen'in Túrin'in Nargothrond'da kısa bir süre kaldığını öğrenmesi *Silmarillion*'da daha net ve doğal işleniyor. Havadislerin Thingol'e, işgalden kaçanlar tarafından getirildiği Narn ise, ormanda amaçsızca dolaşan Mavwin ve Nienóri'nin mağaralarda yaşayan Elflerin yok edildiklerini bir grup Noldoli'den öğrendikleri *Turambar'ın Öyküsü* ile çelişmekte. Noldoliler'in Túrin'e kendi adıyla değil de Mormakil diye hitap etmeleri de oldukça tuhaf, bu durum onların Túrin'in kim olduğunu bilmedikleri anlamına gelse de Túrin'in geçmişi hakkında, Mavwin'in kimden bahsettiğini anlamasına yetecek kadar çok şey biliyorlar. Yukarıda belirtildiği gibi, Túrin kendi ismini ve geçmişi Mağaraların Elfler'ine anlatmıştı. Ancak sonraki öyküde, Túrin kendine 'Agarwaen' diyerek Nargothrond'da ismini sakladı. Fakat, nehir tarafından gelerek haberleri Doriath'a taşıyanlar, 'Mormegil'in Nargothrond'a bir çok kişi tarafından zaten Dor-Lómin'li Húrin'in oğlu Túrin olarak bilindiğini' söylerler.

İlk öyküdeki gereksiz karmaşa giderilerek, Tinwelint'li Savaşçılar Mavwin ve Nienóri arasında yolda geçen şaşalı tartışma *Silmarillion* ve Narn'dan çıkarılmıştır. Öyküde iki kadın da, olup bite-ni yüksek bir yerden izleme konusunda Elfli Savaşçılar'la hemfikirdir (buranın adı daha sonra verilir: Amon Ethir, Casuslar Tepesi). Destanın sonraki bölümünde Morwen onlardan ayrılır. Mablung'un liderliğini yaptığı bir grup Elf onu takip ederler. İçlerinden biri de kılık değiştirerek kendini saklayan Nienor'dur.

Mavwin'in, Tinwelint'in aklını çelmek için Rodothlim'deki büyük altın yığınının bahsettiği bölümde dikkat çekicidir. Tinwelint utanmaksızın (ormanların vahşi bir Elf'i olarak kendisini bu işte yer almaya iten nedenin Túrin'e yardım edebilme umudu olmadığını itiraf eder. Thingol'un heybetli görünümü, gücü ve gururu, Beleriand'ın Gri Elfler'inin onu kabullenmesiyle daha da arttı. Daha önce söylediğim gibi, 'başlangıçta Tinwelint'in yaşadığı bölge, muhteşem güzelliklerle dolu bir yeraltı şehri değil, bakımsız bir mağaraydı. Ve burada Tinwelint'in küçük hazinesini değerli mallarla çoğaltmak için bir

yağmalama planı hazırladığı görülür- Tinwelint'in *Narn*'daki göz ka-
maştırmacı hazinesi ile arasında büyük fark vardır:

Şimdi Thingol, zırhlı silahlarla donatılmış Menegroth'a hakim olmuştu: Metal halkalardan yapılmış zırhlar, ayın yüzeyinde su gibi parlıyorlardı; kılıçlar, baltalar, kalkanlar ve miğferler; Telchar'ın kendisi, ustası Gamil Zirak veya hünerli işçiler tarafından ateşte dövülerek şekil almıştı. Thingol, o zamanlarda yeryüzünün en iyi zanaatçısı olan Feanor tarafından yapılmış bir hediye de almıştı.

Ejderhaya karşı verilen mücadele, sonraki bölümlerden oldukça farklı; Nehirde yatan ejderhanın çıkardığı berbat kokulu dumanların, Túrin'in planını uygulamasına engel olması, atların delirmişçesine yol alması, Nienor'un büyü altına girerek geçmişe ait hafızasını kaybetmesi zaten hikayede bulunan gelişmelerdir. Farklılıklar arasında en çok göze çarpan ise Mavwin'in Gloround ile olan diyalogda mevcut olması, *Narn*'da bu konuşmalardan hiç bahsedilmez. Nienóri yolculuğunun amacının Túrin'i bulmak olduğunu söyleyince Ejderha onun kim olduğunu anlar. Bunun dışında Glorund'la Mavwin arasında geçen konuşmalar *Narn*'da yer almaz. Hikayenin ilerleyen kısmında Glaurung'un alışılmışın dışındaki ses tonu, aksi ve alaycı tavrı, çok bilmiş ve kendine hakim olabilme özelliği, Glorund'un sözlerinden de çıkarılabilir. Fakat, Glorund evrim geçirdiğinde daha az konuşarak korkunç bir hale geliyor.

Yapıdaki temel farklılık ise 'Mablung ögesinin' öyküde yer almamasıdır. Bu konuda daha önce hiç imada bulunulmuyor. Ejderhanın bulunmadığı bölümde, yağmalanan yerler hakkında bilgi yok. (Hiç şüphe yok ki bu ejderhanın işi değil; çünkü ejderha o yerlerden uzaklara doğru yol alıyor.); Artonor'dan yola çıkan grubun amacı savaşmaktı ('Foalókë'ye karşı oluşturulan güçlü grup savaş için hazırlanmıştı') çünkü Tinwelint'in hazineyi ele geçirmek gibi bir umudu vardı, ancak daha sonra amaçları sadece haber edinmeye yönelik oldu çünkü 'Thingol, Norgothrond'un kaderi hakkında daha çok şey bilmek istedi'.

Merak uyandıran bir başka nokta da Mavwin ve Nienóri'nin öyküde daha sonra Casuslar Tepesi olarak adlandırılacak ağaçlarla kaplı 'yüksek bir yere' yerleştirilmeleridir. Fakat eski öyküde oraya hiç gitmediklerini ancak Glorund tarafından durduğu nehirde ya da nehrin civarında tuzağa düşürüldüklerini görüyoruz. Dolayısıyla olayda geçen 'yüksek yer'in öyküde neredeyse hiç önemi yoktur diyebiliriz.

(viii)*Turambar ve Níniel*

Sonraki efsanede Nienor, Glaurung'un yaptığı büyü'nün etkisinden yorulmuş Mablung tarafından bulunuyor ve Mablung onu yanına üç kişi vererek Doriath'ın sınır bölgesine gönderiyor. Nienor'un bir grup Ork tarafından takip edilmesi öyküde mevcut olsa da, bu durum Nienor'un kaçmasına neden olduğu, dolayısıyla hem Mablung'un hem de Elfler'in onu kaybettiklerine değinilmiyor. Bunun yerine doğrudan o esnada Ormancılarla beraber yaşayan Turambar tarafından kurtarıldığı bölüme geçiliyor. *Narn*'da Brethil'li Ormancılar, Orklar'la girdikleri bir çatışmadan dönerken, Nienor'u buldukları yerden geçip gitmişlerdi: ancak Nienor'u bulma şekilleri özellikle de öyküde Haudh-en-Elleth, Finduilas Tepesinden bahsedilmediği için tamamen farklıdır.

Turambar'ın Nienor'a, 'Níniel' ismini vermesine karşılık Nienor'un ona verdiği cevap bir başka ilginç nokta. *Silmarillion* ve *Narn*'da 'Níniel başını sallar ve şöyle der: Níniel'. Şu andaki metinde ise 'Níniel değil, hayır! Níniel değil' biçimiyle ifade edilmektedir. Eski hikayeden edinilen şöyle bir izlenim var. Nienor'un karanlığa boğulmuş hafızasında aklına takılan, kendi ismiyle 'Níniel' isminin birbirine benzer olması. (Turambar – Túrin arasında da böyle bir benzerlik var). Oysa daha sonra Nienor, bu ismi reddeder ve bir şekilde Níniel ismini kabul eder.

Efsanenin orijinal halinde var olan bir unsur da; görkemli bir görünüme sahip olan çağlayanın bulunduğu yere (Gümüş Çanak) ormancıların Níniel'i getirmeleri (Çağlayana sonradan 'Dimrost', 'Yağmurlu Basamak' ismi verilmiş, Celebros Irmağı buraya dökülüyor). Bu şelale ormancıların yaşadığı yerin yakınındaydı. Fakat, Nienor'u buldukları yer ise ormanın içinde kalan ve Dimrost'taki Teiglin'den çok daha u-

zaktaydı (yürüyerek birkaç günde gidilebiliyordu). Nienor, oraya geldiğinde dehşet içindeydi. Çünkü neler olabileceğini önceden sezer gibiydi. Tüylerinin ürpermesinin altında yatan sebep de bu idi. Bu korku yeniden isimlendirilerek 'Nen Girith' hikayasine uygun hâle getirildi. Nen Girith'e 'Titreyen Su' da deniyor.

Ejderha'nın, Níniel'in zihnine sonsuz karanlık getiren büyü bu öyküde daha az vurgulanıyor, kızın kendi öz dilini yeniden öğrenmek zorunda kaldığına dair de bir bilgi yok; ancak değiştirilmiş bir metinde, 'kaybettiği bir şeyi arayan birinin yüzündeki gülümseme' şeklinde ifade edilen cümlelerin yeniden ortaya çıkması ilginçtir: *Narn*'da Níniel'in kelimeleri tekrar öğrenmekten büyük keyif aldığı belirtilir, 'küçük ve büyük, kaybettiği hazinelerini yeniden bulan biri gibidir.'

Burada Tamar adı verilen topal adam ve onun Níniel'e duyduğu karşılıksız aşk öyküde mevcut; ancak daha sonraki öyküde onun yerini alan Brandir, Ormanların Şefi değil, şefin oğludur. Aynı zamanda Yarı-Elf'dir! En sıradışı ifade ise şef Bethos'un karısı ve Tamar'ın annesinin bir Elf, bir kadın oluşudur: bu durumdan sanki bir Elf ile bir Ölümlü'nün birlikteliği çok da önemli olmayan, sık rastlanır bir şeymiş gibi bahsedilir, oysa ki *Gondolin'in Düşüşü* öyküsünde geçen isimlerin verildiği listede, Eörendel 'yarı Eldalië ve yarı-İnsan olan tek canlı' olarak ifade edilir*.

Turambar'ın evlenme teklifine Níniel'in önce isteksiz yaklaşmasına ise hikayede bir sebep gösterilmiyor: İçgüdülere dayalı bir ima olmalı. Ya da gerçeğin bilinç altında bıraktığı şüphe. *Silmarillion*'da:

Turambar'a karşı sevgisine rağmen, o anda kendini engelledi. Brandir, kötü bir şeyler olacağını önceden sezdiği için, Níniel'in hatırına Turambar'la rekabet etmek yerine, Níniel'i engellemeye çabaladı; ve ona Turambar'ın, Túrin'in oğlu olduğunu söyledi, kız bu ismi bilmese de zihnine bir gölge düştü.

* Hikayede sonradan yeniden yazılan pasajda Tuor ve Gondolnli Idril hakkında söyleniyor: 'Böylelikle ilk defa insanların arasından bir çocuk, Elfiness'e'nin kızıyla evlendi. Tuor ayrıca sonuncu da değildi.

Öykünün en eskisinde olduğu gibi, son versiyonunda da Orman-cılar Turambar'ın kim olduğunu bilirler. Babamın not 23'de aktarılan öykünün değişimi ile ilgili elyazısı kafa karıştırıcıdır, çünkü Níniel, geçmişine dair hiçbir şey hatırlamamaktadır ve ona Húrin'in, Turambar olduğu söylene bile bu ismi bilmesi mümkün değildir. Tabii babamın bunu yazarken Níniel'in kendisine ve ailesine dair yitirdiği bilgilerin, zihninin yüzeyinde olduğu dolayısıyla duyduğu i-simlerle onları tekrar hatırlayabileceğini düşünmüş olması mümkün. Bu durum, Níniel'in, Brandir adını söylemesine rağmen Túrin'i anımsadığı sonraki öykü ile çelişmekte. Turambar'ın, Níniel'le 'hiç görmemiş olduğu babası, annesi ve kız kardeşi' hakkında yaptığı konuşma ve Níniel'in bu konuşma esnasında yaşadığı sıkıntının (bkz. not. 24) yarattığı soru işaretleri de aynı yaklaşımın sonucu olarak değerlendirilebilir. Turambar'ın kız kardeşini hiç görmediği yönündeki ifade öykünün başında söylenen: 'Níenóri doğmadan Hithlum'dan ayrılmadı' ifadesiyle çelişmekte, babamın bu konuda çok net değildi, ilkeri okumalardan da açıkça görüleceği gibi, not. 15'de verilen iki farklı öneri arasında gidip gelecektir.

(ix) *Glourund'un Ölümü*

Bu bölümde ölmekte olan ejderhanın Túrin bilincini kaybettiği anda gözünü açıp ona baktığı kısmı inceleyeceğim. Bu noktada, sonraki öykü, ilk öyküye oldukça benzese de çok sayıda ilginç farklılık da söz konusu.

Öyküde, Gloround'a bağlı Orklar ve Noldoliler olduğu söyleniyor, ancak daha sonra sadece Orklar kalıyor.

Şimdi Glourung'un gazabı ve gücü hızla artmış (Foalókë şişerek daha da irileşti). Yanına topladığı Orklar'ı bir Ejder-Kral olarak yönetmeye başlamıştı ve tüm Nargothrond bölgesi artık onun egemenliği altındaydı.

Tinwelint'de yaşayan insanların Gloround'un savaşçıları tarafından saldırıya uğradıklarının belirtilmesi, Kraliçe'nin yaptığı büyülerin çok fazla koruyucu özellik taşımadıkları anlamına geliyor; 'nihayet kimi Orklar, Turambar'ın ve halkının çok sevdikleri ormanlık alana girdiler' ifadesi de Turambar'ın Níniel'e daha önce söylemiş olduğu 'bu şeytani varlıkları evlerimizden uzak tutmaya kararlıyız' cümlesiyle çelişmekte. Sadece ormancılardan evlerine saldırılması durumunda, savaşa gideceğine dair Níniel'e yemin eden Turambar'ın bu konuşmasından bahsedilmiyor. Darlos'un sonraki şeklini karşılayan herhangi bir unsur hikayede geçmiyor. Daha sonraki öykülerde Darlos'un yerini alan herhangi bir karakter yok. Kısaca tanımlanan Tamar'ın karakteri daha sonraki öyküde Brandir olarak geçecek karakterle uyum içinde, ancak Níniel'in Brondir'i kardeşi olarak çağıracağı ilişki henüz oluşmuş değil. Turambar'ın liderliği altında yaşayan Ormancıların mutluluğu ve zenginliği öyküde daha çok vurgulanıyor (daha sonraki öyküde Turambar lider değildi, en azından bu adla) ve bu durum Gloround'un onlara saldırmadaki arzusunun bir nedeni olarak veriliyor.

Öykünün akışı için önemli olan ve bu paragrafta yüzeysel olarak değinilen olaylar daha sonraki öykülerle uyumludur, ancak bir istisna vardır: Gümüş Çanak'a dökülen şelalenin yatağı, Turambar'ın Gloround'u öldürdüğü yerden geçenle aynıdır.

Burada aynı ırmak, Ejder'in yattığı yerin yanından yeryüzünün derinliklerine doğru akıp gitmektedir. Dolayısıyla Turambar ve yoldaşları, onun da dediği gibi kayalıklardan şelalenin döküldüğü yere incekler ve eğer şansları varsa nehrin yatağını tutup, Ejder'e mümkün olduğunca yakalaşacaklar.

Diğer tarafatan son öyküde akan nehir (Celebros) Teiglin'in bir koluydu .

Teiglin nehri... Ered Wethrin'den çıkar, Narog kadar hızlı akardı, ama önce sığ kıyılardan geçer, ar-

dından Crossings'de öteki nehirlerden güç alır, üzerinde Brethil Ormanı'nın bulunduğu tepelerin etekleri arasında kendine yol çizerdi. Bundan sonra kenarları taştan yapılma duvarlara benzeyen derin yataklara akardı. Kabaran suyun akıntısı oldukça güçlü ve gürültülüydü. Glaurung, bu akıntılardan Celebros'un kuzeyindeki derin olmayan oldukça dar bir yatakta uzanmaktaydı.

Bu güzel yere bir şey olmamıştı; 'çok güzel çiçeklerin yetiştiği yeşil alan' 'Şelalenin tepesinde geniş çimenlik bir alan vardı ve burada huç ağaçları yetişmişti' ve tabii adı farklı olsa da, 'Gümüş Çanak da buradaydı: 'nehir (Celebros) bir grup aşınmış kayanın üzerinden geçip, köpük köpük aşağıdaki kayalıklara dökülüyordu ('suların aşındırdığı, çimenlerin içinde duran düz ve gri kayaların üzerine dökülüyordu'). Turambar ve arkadaşlarının civarı gözetledikleri ağaçların arasında bir adaya benzeyen 'küçük tepe' ya da 'tepecik' *Narn*'da tarif edilmemiştir. Ancak şelalenin dökülmeye başladığı yerin yakınlarında yüksek bir bölge bulunduğu *Narn*'daki şu ifadeden anlaşılabilir: 'Teiglin'e dökülen akıntılar buradan rahatça görülüyordu'; ardından da Turambar'ın niyetinin uzaktaki toprakları görebileceği atını yüksek Nen Girith şelalesine doğru sürmek olduğu söyleniyor. Dolayısıyla eski görüntünün kaybolmadığı ancak biraz değiştirildiği açıkça söylenebilir. Her ne kadar hem eski hikayede hem de sonraki versiyonlarda büyük bir insan kalabalığı Turambar'a karşı çıkararak onu şelalenin başına kadar takip etmişlerse de son öyküde Turambar'ın kendisini takip etmemeleri yönünde verdiği emir oldukça nettir; evlerinde kalacak ve savaşa hazırlanacaklardır. Öteki taraftan bu öyküde, Níniel atına binerek Turambar ile birlikte Gümüş Çanağın başına kadar gelir ve onunla burada vedalaşır. Ancak Turambar'ın Níniel'e eski öyküde söylemiş olduğu şu sözler, bu öyküde de mevcuttur: 'Ne düşman kılıcı ne de Ejder'in şeytanlıkları ne bugün ne de yarın bizi öldürmeyecek.' Bu sözler *Narn*'da Níniel'e söylemiş olduğu sözlerle paralellik taşır: 'Ne kuzeyden gelen düşmanlar ne de bu Ejder bizi öldüremeyecek.' Bu sözlerle karşılık ilk öyküde Níniel ağlamayı kesti ama hâlâ çok durgundu,' diğer öyküde ise 'hıçkırığını tutup sessizliğe büründü.' Öykü-

de durum genel anlamda basitçe işlenmiştir. Ormancılar neredeyse karakterize edilmemiştir; Tamar, Brandir gibi insanların başı değildir ve Turambar'a duyduğu öfkenin nedeninden bahsedilmez, aynı şekilde Turambar'a hareket eden Dorlas ya da Dorlas'ı azarlayan Hunthor da bu öyküde yer almazlar. Ancak, kılıcını kuşanmış olan Tamar, öyküde Níniel'le aynı anda karşımıza çıkar, 've çoğu kişi bu yüzden onunla alay etti,' bu cümle *Narn*'da Brandir de aynı şeyi yaptığında onun için söylenenin aynısıdır

Bu öyküde Turambar, gelmeye gönüllü olduklarını ispat eden altı arkadaşı ile beraber şelalenin tepesinden yola çıkar, ancak daha sonra bunlardan sadece Dorlas ve Hunthor adlı iki kişi Turambar'ın yanında kalır. Hunthor, uçurumdan yuvarlanan bir kayanın altında kalıp ölene kadar Turambar'a sadıktır. Ancak sonuç yine aynıdır, Turambar uçurumun tepesine tek başına tırmanacaktır. Ejderha tüm gece boyunca uçurumun kenarında yatar, sadece gün doğarken hareket eder, dolayısıyla ölümü ve ölümün ardından gerçekleşen olaylar gün doğduğunda olur. Fakat bu ayrımın dışında, Ejder'in öldürülmesi ilk yazılan orijinal metindeki aynısı gibidir, özellikle de Turambar ve arkadaşlarının canavarın tam karnının altına çıkabilmek için yönlerini değiştirmek zorunda kaldıkları *Narn* ile kıyaslanınca (bu durumdan *Silmarillion*'da bahsedilmez).

Bu bölümde bahsedilmesi gereken iki çarpıcı nokta var ki her ikisi de el yazması metine aktarılmıştır. İlkinde, Glorund'un yokluğunda onun hazinesini korumakla görevli cüce Mîm'le ilk defa tanışıyoruz. İkincisinde, orijinal metinde söylenmeyen, ve dikkat edilmesi gereken; Turambar'ın Níniel'den çocuk istemesi.

(x) *Túrin ve Nienóri'nin Ölümü*

Hikayenin sonunda, yapı olarak eski hikayeden, *Narn*'a kadar aynıdır: Ayışığı, Turambar'ın elinin yanması, son kötülüğünü yapan Ejderin karşısında afallayan Níniel'in ağlayışı, ejderhanın Turambar'ı görünmeyen düşmanları bıçaklamasıyla suçlaması, Turambar'ın, Tamar veya Brandir'e 'topal ayak' diye hitap etmesi ve ölüm yolunda arkadaşlık etmesi için ejderhaya göndermesi, Níniel'in kendini ırmağa attığı yerdeki yaprakların birden solması (sanki sonbaharın sonuymuş

gibi), Níniel'in sular için ve Turambar'ın kılıcı için dua etmeleri. Túrin'in mezarı ve bunun üzerinde bulunan tuhaf işaretler. Ve daha birçok unsur eklenebilir. Tabii farklılık gösteren çok nokta da var; burada sadece en önemli olanlara değiniyorum.

Eski öyküde Mablung'un yer almamasından dolayı Turambar, Tamar'ın doğruyu söylediğini kendi içgüdüleriyle anlar. ('şimdi körlükten kurtulan' *veya Melko'nun 'ördüğü' körlük.) Glaurung'un öldürülmesi ve bunu takip eden olaylar son öyküde gece ve ertesi günün sabahı içinde gerçekleşirken öyküde iki geceye yayılmıştır. Turambar, beraber yola çıktığı ve kendisini dere üzerindeyken yarı yolda bırakan üç kişi tarafından tepeye geri taşınıyor. Sonraki hikayede ise, kendi başına dönüyor. (Hikayede Dorlas'ın Brandi tarafından öldürülmesinden ve Tamar'ın kılıcını çekmesinden bahsedilmiyor.

Özellikle enteresan olan nokta, Túrin ve Nienóri'nin öldüğü yerin değiştirilmesinin ortaya çıkardığı sonuç. Hikayede sadece bir nehir var. Níniel nehir akıntısını takip ederek ormanlıktan geçiyor ve kendini Gümüş Çanak şelalesinin üstüne bırakıyor (Gümüş Çanak'a daha sonra 'Nen Girith' deniyor). Ve orada şelalenin üzerindeki yeşil alanda Turambar da kendini öldürüyor. Ekleme yapılan öyküde ise, Níniel'in ölümüne atladığı yer, Turambar'ın Glaurung'un yanında baygın yattığı yere yakın olan Cabed-en-Aras'taki Teiglin akıntısıdır. Dolayısı ile Níniel'in kendisini kurtaran oramancılarla beraber Gümüş Çanak'a geldiğinde hissettiği korku, ölümünün burada gerçekleşeceğini önceden hisetmesiyle ilgilidir, ancak değişen öyküde kötü bir şeyler olacağını nasıl sezdiğine dair anlaşılır bir neden yok. Her ne kadar mekan değiştirilmişse de kuruyan yapraklar aynıdır. Ayrıca bölgede yaşayan hiç kimse ilk öyküde olduğu gibi, onların öldükleri yerden duydukları korku ve saygıdan dolayı Cabed-en-Aras'a bir daha gitmeyecek, Gümüş Çanağın üzerindeki otlara bir daha ayak basmayacaklardır.

Turambar ve Níniel öyküsünün ilk versiyonunda göze çarpan en önemli nokta babamın da yazdığı gibi Níniel, Turambar'dan çocuğu olduğunu söylemez (not 25); dolayısı ile eski öyküde Glaurung'un ona söylemiş olduğu sözlere denk gelen hiçbir şey yoktur: 'Ama

* Onun Mablung'a söyledikleri: 'Anlıyor musun, ben körüm. Bunu biliyor muydun? Kör, Morgoth'un karanlık buharları içinde geçen çocukluğundan beri hisleriyle yaşayan bir kör.

Turambar'ın yapmış olduğu en büyük kötülüğu içinde hissedeceksin'. Níenor'un dehşete düşmesi ve kendini son derece umutsuz hissetmesi öyküye sonradan eklenmiştir.

Turambar'n Öyküsü'nün bu uzun analizine bir noktayı daha eklemekte fayda var. İlerleyen bölümlerde yer adlarının eksikliği dikkat çekmektedir. Ne Rodothlim bölgesi ne de buradan geçen nehir adlandırılmamıştır; Ormancıların yaşadığı köyün ya da ormanın adı da yoktur, hatta öyküde gayet önemli bir yeri olan nehrin de adı yoktur (bu durum daha sonraki öykülerde karşımıza çıkacak çok sayıdaki isim kullanımı ile zıtlık oluşturmaktadır; Nargothrond, Narog, Tumhalod, Amon Ethir, Brethil, Amon Obel, Ephel Brandir, Teiglin, Celebros). Hikayenin sonunda hayati önem taşıyan nehrin ismi yine eksikler arasında. (Nargothron, Narog, Tumhalod, Amon Ethir, Brethil, Amon Obel, Ephel Brandir, Teiglin, Celebros hikayenin sonrasıyla çelişiyor.

§2. *Eltas'ın Sonrasında Olanlar* (*Túrin'in Ölümünden Sonra*)

Babam devam eden bu bölümün büyük kısmını çıkarıp, sadece “onu büyük üzüntüsü nedeni ile” sözleriyle ifade edilen cümleye kadar olan kısmı bırakmıştır (bkz. not 31). Bu kısa paragrafın ortaya çıkarıldığı Morwen'in, Túrin'in mezar taşına gelişi ile ilgili öykünün başa döndüğüdür, oysa ki diğer öyküde Húrin ile orada tanışacaktır (bkz *Silmarillion*).

Çıkartılan bölüm şöyle devam ediyor:

Halkının başına sarılan lanet tamamen gerçekleştiğinde Úrin, Melko tarafından serbest bırakılır ve artık iyice yaşını alan Úrin daya iyi topraklara doğru yola çıktı. Orada yanına birkaç kişi topladı ve hep birlikte Rothwarin Mağaraları'na gittiler [Rodothlim'e daha önce verilen ad], burası bomboştu, zaten onlara yol gösteren de olmamıştı, karşılarında henüz kimsenin bulamadığı çok büyük bir hazine durmaktaydı, Ejder''in yarattığı terörün etkisi kendi yaşamından bile daha uzun sürdüğü için, kimse buralara gelmeye cesaret edememişti. Úrin, *Linwë*'nin [Tinwelint] huzuruna altınları taşıttı, ve onları ayaklarının dibine atarak; ve bu büyük hazineyi almasını söyleyerek, Tinwelint'e bir daha hiçbir şekilde bir araya gelmeyecek ailesinin üzerine düşen kötülöklere kalbinde yer verdiği için 'Namert' diye seslendi. Bu söz, Elf'lerle İnsanlar arasında yeni bir yabancılaşmaya yol açtı.Çünkü Linwë, Úrin'in sözlerine hiddetlendi ve sarayından defolmasını emretti: 'Uzun süre oğlun Túrin'i büyüttüm ve yaptığı büyük hataları bile affettim. Daha sonra karına yardım elimi uzattım, danışma kuruluna karşı gelerek onun olmayacak isteklerine evet dedim. Ey sen! Kaba insanoğlu,

insanlar doğmadan sayılamayacak kadar uzun yıllar önce Palisor'da hayatı başlayan Eldalie'nin kralını mı azarlıyorsun? Úrin hemen oradan ayrılacaktı ama, adamları altınları bırakmaya niyetli görünmüyorlardı. Elf'lerle aralarında büyük bir anlaşmazlık başgösterdi. Sert rüzgârlar esti. Orada bulunan Tintoglin (Tinwelint) onlara daha fazla tahammül edemedi .

Sarayda Úrin'in adamları kılıçtan geçirildi. Ejderhanın hazinesi ve yerler kana bulandı; ama kaçan Úrin, altını ölümle lanetledi, böylece kimse bu altının zevkini çıkaramayacak, onu bulan kişiye kötülük ve ölüm getirecekti. Linwë üzerindeki lanetten ötürü altının kendi kapıları önünden geçen derin nehre atıldığını duydu.....

Çıkarılan kısmı takiben, 'Nauglafring'in hikayesi veya Cücelerin Kolyesi' adı altında bir başlık var. Bu konu ilk yazıldığı andan itibaren hikayede yer aldı. Burada Úrin'den hiç söz edilmiyor...Ama, Úrin mağaralara geri döndüğünde, Glorund'un hazinesini koruyan Ork'ların (Gons'lardan, Ork'lara dönüştürüldü.) onu içerilerde aradığını anlatıyor. Ve Ork'ların yokluğunda, Tinfoglin (Tinwelint), Glorund'un öldüğünü öğrenerek Rothworin'in (Rodothlim) a'ınlarını çalmaları için Elf'leri oraya gönderiyor. Geri dönen Ork'lar önce hırsızları, sonrada altınları lânetlediler.

Linwë (Tinwelint) altınları koruması altına aldı ve Úvanimor (Nautar veya Nauglath) tarafından yapılan harukülâde bir kolyeye sahip oldu (Uvanimor, daha önceki bir hikayede 'canavarlar, devler ve İnsan yiyenler' olarak tanımlanmıştır. Bu kolyenin içine Silmaril yerleştirilmişti; ama altının laneti onun üzerindeydi ve onu ödülün bir parçası olarak, hileyle ona verdi. Nauglathlar ona karşı bir plan hazırlayıp, insanlardan yardım aldılar; Linwë bir saldırı esnasında öldürüldü ve altın uzaklara taşındı.

'Bunu takiben çıkartılan başka bir bölüm gelir, başlığı 'Cücelerin Kolyesi' olan bu bölüm, bir önceki konu ile Eltas'ın hikayesinin çı-

kartılan sonuç bölümünü birleştirir. Ürin burada vahşi Elflerden ve İnsanlardan bir topluluk oluşturur ve o sırada Orkui (Orklar) yurtlarını bırakıp, Glorund'u aramaya çıktıkları için çok az korunabilen mağaralara giderler. Hazineyi alırlar ve geri dönen Orklar altını lanetler. Ürin altınları kralın önüne atar ve şunları söyleyerek sitem eder: ('Mavwin'in derdini dert etmeyen sen, herhalde şu hazine için daha fazla adamını gözden çıkarırdın'. Tintoglin altınlara dokunmayacaktı... Ürin'e kazandığı şeyin sadece kendisine ait olduğunu söyledi. Ama, Ürin daha da acı sözler söyleyerek oradan ayrılacaktı. Ürin'in adamları altını terk etmeye istekli değillerdi. Sessizce ve sinsice saraya geri döndüler. Kralın Sarayında kargaşa ve kavga oldu. Çok kan döktü.).

Bu kısım şu şekilde sonuçlanıyor:

Groglar Linwë'nin saraylarını yağmalarlar. Linwë kılıçtan geçirilir. Altınlar çok uzaklara taşınır. İçinde Fëanor'un Silmaril'i de olan hazine sulara gömülüdür ve Sirion geçidinde Beren Ermabwed'in Suları üzerine dökülür. Nauglathlar altını çok aradıysa da, bulabildikleri tek şey altından yapılmış kutsal bir kolye oldu (ve Silmaril bu kolyenin üzerindeydi). Bu onların kralının sembolü oldu.

Bu iki ana kısım, bir yere kadar Nauglafring hikayesiyle ilgili ve hikayeyi yazmadan önce babamın uzun süre bunun üzerine düşündüğünü gösteriyor; Burada, bu öğeler üzerinde durmaya gerek yok. Ürin'in serbest kalmasından sonra, hikayenin daha ileriki bölümlerinde, onun büyük bir şüphe içinde olduğuna dair bir delil; Ejderhanın hazinesine ne oldu? Bu hazine koruma altına alındı mı, alınmadı mı? Eğer alındıysa bu kim tarafından yapıldı? Sonunda nasıl Tinwelint'in eline geçti? Hazineyi, hikayenin hangi bölümünde kim lanetledi? Eğer Ürin ve onun adamları bu hazineyi ele geçirmişse, onlar İnsan mıydılar, yoksa Elf mi? Ya da her ikisi mi?

Son metinde el yazması kitaba eklenen sayfalar sayesinde bu sorular çözüldü: Ürin'in grubu önce İnsanlardı, sonra Elf'lerle değiştirildi. (not 33'e bak); hazine, cüce Mîm tarafından korunuyordu. Ürin o-

nu öldürdü. Ve öldüğünde altınları lânetleyen de Mîm di. Úrin'in a-damları çuvallar ve tahta kutular içinde altınları taşımak için arka ar-kaya dizildiler (ve hazineyi ormanın kalbinde bulunan Kral'ın kapıları önüne taşıdılar, herhangi bir güçlük de karşılaşmadılar). Bu metinde Úrin'in sarayı terk etmesinden sonra hazineye ne olduğuna dair bir i-pucu yok (çünkü; *Nauglafring Öyküsü* bu noktada başlıyor).

Turambar Öyküsü'nün son haline getirilmesinden sonra, babam Mîm'i öykünün başına yerleştirip, (bkz, not 26) onu Gloround'un yokluğunda hazinesini koruyacak kişi olarak görevlendirdiğini söyler; ancak bu Mîm'in son bölümde ortaya çıkışından önce mi yoksa sonra mı yazılmıştır, farklı bir düşünceyi mi sunmaktadır yoksa Mîm'in ora-da bulunmasını izah eden bir açıklamamıdır işte bu konuda söyleyecek bir şeyim yok.

Silmarillion'da, hikaye baştan sona değiştiriliyor, şöyle ki, hazi-ne Nargothrond'da kalıyor ve Húrin, Mîm'in öldürülmesinden sonra (ilk öyküdekinde gösterilenden daha iyi bir nedenle) sadece Cücelerin Kolyesi'ni alıp, hazinenin geriye kalanına dokunmuyor.

Eltas'ın öyküsünün sonunda geçen Túrin Turambar ile Nienóri'nin yüceltilmelerine (ve Ölüm Tanrıları'nın onlara kapılarını açmayı redetmeleri) dair herhangi bir yerde açıklama yapılmadığını belirtmemiz lazım, ancak Mitolojinin sonraki versiyonlarında Túrin Turambar, Son Savaş'ta ortaya çıkar ve siyah kılıcıyla Morgoth'a *darbeyi indirir*. Túrin ve Nienóri'nin girdiği, kişiyi arındıran banyo son metinde *Fós Almir* adıyla geçiyor, çıkartılan metinde ise bu banyo *Favri* adıyla geçmekteydi. *Güneş ve Ayın Öyküsü*'nde ise bu banyodan bahsedilmiş, ancak Tanyasalpë, Faskalanúmen ve Faskalon gibi farklı isimler kullanılmıştı.

Geriye, üzerinde durulması gereken bir müsvedde kağıt parçası kalıyor. Hikayeden çıkartılan ana hatlardan ikincisi kurşun kalemle yazılmış ve silinmemiş taslağın üzerinden mürekkeple geçilmiş, bu taslağın işe yarar bir kısmını üzerindeki yazıya rağmen çıkarabildim. İki paragrafın birbiriyle ilgisi yok; babam bir şekilde ilk yazıyı silme ihtiyacı duymamış. Metnin temelini oluşturan bölüm şu şekilde:

Tiranne ve Vainoni, onlara zehirli
bir içecek veren büyücü Kurúk ile rastlaşır. İsimleri-

ni unutulur ve şaşkın bir halde ormanda dolaşırlar. Vainoni kaybolur. Daha sonra Vainoni, onu Orklar'dan kurtaran ve annesini aramasında yardımcı olan Turambar ile tanışır. Evlenirler ve mutluluk içinde yaşar. Turambar, ormancılardan efendisi olurken, Orklar'ı da bir çok defa yağmalar. Bir grup insanla uzak diyarlara doğru yola çıkar; topraklarını harap eden Foalókë'u ve onun hazinesini aramaya başlar. Onlar yol aldıkça, hazine yığını çoğalır. Turambar, Foalókë'u öldürürken yaralanır. Vainoni, Turambar'a yardım elini uzatır; ama, ejderha ölürken bütün gerçekleri Vainoni'ye anlatır. Kurúk, unutkanlık büyüünün maskesini kaldırarak onlara gerçeği anlattı. Turambar ve Vainoni'nin ızdırabı: Vainoni ormana kaçır ve kendini bir şelaleden atar. Yalnız yaşayan Turambar'ın deliliği.....Úrin Angamandi'den kaçır ve Tiranne'yi arar. Turambar ondan kaçır ve kılıcı üzerine düşer..... Úrin bir mezar hazırlar..... Melko'nun acımasızlığı. Tiranne üzüntüden ölür, Úrin Hisilóme'ye ulaşır. Turambar ve Vainoni'nin dünya çevresinde uzun yolculuklara çıktığı çok nettir ve Tulkas'ta yaşayanlarla birlikte Melko'nun üzerine gitmişlerdir.

Çıkarılan kısa notlar, bunu takip ediyor, hiç şüphe yok ki aynı zamanda yazıldılar.Úrin kaçır. Tiranne, Túrin'i öğrenir. İkisi birlikte şaşkın şaşkın gezinip dururlar...Ormanda Túrin Linwë'yi terk eder. Çünkü bir kavgada (yanlışlıkla) Linwë'nin akrabasını öldürür. Failivrin ögesi öyküye koyulmalı mı?

Turambar, Foalake'nin gözleri
yuüzünden savaşamaz. Failivrin'nin ayrıldığını görür.

Bunlar sadece babamın, Turambar hikayesi hakkında ilk düşüncelerinin bazılarını ifade eder. (Bunun öykünün tamamı yazıldıktan sonra, sonuna not olarak düşünülmesi tuhaf görünebilir, ancak babam kesinlikle bu notları bizim bilmediğimiz bir şekilde kullandı). Nienóri'ye bu hikayede Vainoni deniyor. Mavwin, Tiranne olarak geçiyor. Onlara unutkanlık büyüğü, Kuruki tarafından yapılıyor ve bu büyü perdesi ejderha tarafından kaldırılıyor. Túrin'in ejderle iki kez çarpışması ise orijinal metindeki tek çarpışmadan yola çıkılarak koyulmuş bir öge gibi.

Daha önce de belirttiğim gibi, *Turambar'ın Öyküsü* de diğer *Kayıp Öyküler* gibi kurşun kalemle yazılmış, silinmiş, sonradan bu kalan izlerin üzerinden mürekkeple geçilerek yazılmış. Günümüze ulaşan hali, daha önce var olan, daha gelişigüzel hazırlanan kaba bir taslaktan çıkmıştır. Ancak ana metin tamamı ile silindiğinden, efsanenin gelişimi içerisinde hangi noktaya kadar gelindiğini bilmek mümkün değildir. Bu aynı zamanda hatta bence fazlasıyla mümkün. Bu taslakta Vainoni, Tirannë ve Kuruki'yi göz önünde bulundurursak, son versiyonun altında yer alan silinmiş metinden bile daha eski bir Túrin Öyküsünün

ilk katmanına tuhaf bir şansla rastlıyoruz.

§3. Karışık Durumlar:

(i) Beren

Sayfa 106'da hikayeden çıkartılan paragraf ve buna bağlı olan not: 'Beren eğer Gnome ise, (şu anda Tinúviel'in öyküsünde olduğu gibi) Beren'e dair kısımların değiştirilmesi gerekir (not 4). Bu durum benim tezimin temelini oluşturuyor. Şöyle ki, şu an kayıp olan ilk *Tinúviel'in Öyküsü*'nde Beren bir İnsan'dı. Umarım Turambar hikayesinin bugünkü halinin, Tinúviel hikayesinin günümüze ulaşan halinden daha önce varolduğunu gösterebilmişimdir (syf. 105). Turambar'ın bugünkü hali yazıldığında, Beren, Mavwin'in akrabası olan bir insandı. Tinúviel'in bugünkü şeklinde ise, bir Gnome olarak yer aldı. Bu değişiklik daha sonra Turambar'a da geçti. Sayfa 107'de değiştirilen paragrafta, Beren ve Egnor'un, Úrin'in karısının akrabaları karakterleri, Úrin'in arkadaşları olarak değiştiriliyor (Tinúviel'in daktilo ile yazılan şeklinde daha sonra bir değişiklik yapıldı: Úrin, Egnor yerine Beren le yoldaşlık yapmıştır). Berenin insandan Elf'e dönüştürülmesi, Turambar hikayesinin sonucunu iki farklı şekilde etkilemiştir. Bunlar (5) ve (6)'ncı notlarda verilmiştir. *Silmarillion*'un genişletilen seceresinde, Beren hem insan hem de Morwen'in akrabasıydı. Çünkü, Morwen'in babası Baragund'un ilk kuzeniydi.

Hikayeden çıkarılan bir diğer paragrafta, babam, Egnor'un ismine karşı 'Gnome Damrod' ismini kullanmıştır (not 2). Düzeltilen paragrafta da Úrin'in Beren'i tanıdığını, "ve Damrod'un oğluna duyduğu saygıdan dolayı bu konuda yardım etti," cümlesiyle vermiştir. Bu yardımın ne tür olduğuna dair hiç bir bilgiye ulaşılmamıştır. '*Kayıp Öyküler*' kitabı için hazırlanan derlemelerin ikincisinde, Nauglafring Öyküsünün ana taslağı, Beren'in oğlu ve Elving'in babası Tinúviel'den Daimord ismiyle söz etmektedir. Halbuki gerçek hikayede Beren'in oğlu bugünkü gibi Dior olarak geçmektedir. Daimord'un Damrod ile aynı olduğu tahmin edilmektedir.

Hikayenin dışında bırakılan paragrafta, 'Egnor'a karşı yapılan 'Gnome Damrod' eklemesine açıklık getiremiyorum. Muhtemelen Beren'in babasına 'Damrod' ismini vermek için bir geçiş fikrinden daha fazlası olamaz.

Hem çıkarılan hem de yerine konan paragraflar, Beren ve Tinuviel Öykülerinin Sayısız Gözyaşı savaşı'dan önce varolduğunu açığa kavuşturuyor.

(ii) *Tasarinan Savaşı*

Mevcut öykünün başında öykünün (syf. 106), ilk insanın Hisilómë'un karanlık vadilerine girdiği sırada, Tasarinan Savaşı'ndan önceki halkın [İnsan] eski günlerini anlattığı söylenir.

'İnsanların, Sayısız Gözyaşı Savaşı esnasında defalarca Hisilómë'da kapalı kaldıkları söylendiği için bu durum ilk bakışta çok çelişkili görünüyor. Ancak belirsizlik cümleden kaynaklanıyor. Babam, bunun insanların Hisilómë'a girmeden önce ki eski günlerine ait bir hikaye olduğunu kasetmedi. O, bu hikayenin 'insanların ilk olarak Hisilómë'a girdiklerindeki eski günlerle ilgili bir hikaye olduğunu kasetti.

Tasarinan Sazlıklar Toprağıdır. *Silmarillion*'da Nan-tathren olarak geçer. İlk kelime listeleri ya da sözcükler 'sazlık' için 'Elfçe'de *tasarin* ve Gnomca'da *tathrin* *kelimelerini verirler. Tasarinan Savaşı, uzun zaman sonra Valinor'dan yapılan büyük yolculuk esnasında, Büyük Topraklarda köleleştirilen Noldoli'nin özgürlüğüne kavuşmasını sağlamak için yapıldı.

(iii) *Turambar Hikayesi'nin Coğrafi Yapısı*

Túrin'i yakalayan Ork'ların izlediği yolu tasvir eden pragrafın, 'Hisilómë'yi Öteki Topraklar'dan ayıran dağların, Angband'ın üzerindeki dağların devamı' olduğu fikrini pekiştirdiği görülüyor. Çünkü, Orklar'ın 'dağların yükseldiği, başlarının sis bulutu içinde kaybolduğu karanlık tepeler boyunca yollara devam ettikleri' söyleniyor. Ve 'başlangıç noktaları en kuzeydeki Angband olduğu için, o bölgedeki bu dağlara Demir Dağlar ya da Angorodin' denir.

* Quenya ismi değişmeksizln, Tasarinan olduğu gibi günümüze ulaştı: 'Treeberad şatısındaki Tasarinan'ın ağaçları', bkz İki Kule

Rodonthlim'in mağaralarının bulunduğu bölge, daha sonra Nargothrond ile ilgili anlatılanlarla oldukça uyum sağlar. Daha sonraki Teiglin, Celebros ve Nen Girith ile ilişkili olarak da Gümüş Çanağın ve Turambar'ın Glorond'u öldürdüğü nehrin topoğrafik özelliklerine sahiptir. Ayrıca, Rodonthlim Mağaralarının, Tinwelint'in Krallığıyla ve Ormancıların yaşadığı yerle nasıl bağlantı kurulduğuna dair bazı ipuçları var. Rodonthlim'deki insanların yaşadıkları yerlerin, Tinwelint'in diyarına çok da uzak olmadığı söylenir; Ormancılar, 'Çimenli tepelerden geçen nehrin orta kısımlarında ve Sirion'dan çok uzakta olmayan diyarlarda' yaşadılar. Bu yerler, Brethil ormanının durumuyla yakından örtüşüyor. Aynı pasajda yaşadıkları bölge 'çok sayıda yolculuk yapmayı gerektiren Rodonthlim Nehrinin ötesinde' olarak anlatılıyor. Glorund, 'cesur bir halkın nehrin ötesinde yaşadığını öğrenince' çok öfkeleniyor. Ayrıca bu unsur -gelişen coğrafya konsepti ile de ilişkilendirilebilir- Nargothrond'dan çıkan biri için nehrin ötesine geçmek ve Brethil'e ulaşmak epeyce bir mesafedeydi.

Büyük Toprakların batı kısmının coğrafyası hâlâ belirsiz gibi görünse de, pek çok açıdan *Silmarillion*'a eşlik eden haritadakilerle bağlantılı ve aynı yapıdadır.

(iv) *Valar'ın Etkisi*

Tinuviel Öyküsü'nde olduğu gibi, *Turambar'ın Öyküsü*'nde de büyük topraklarda Elfler'in ve İnsanların başından geçen olaylarda, Valar'ın gücüne dayandırılan birkaç bölüm vardır ve dua edenler de hem şükranlarını hem taleplerini onlara sunarlar: Túrin'in muhafızları da 'Valar'a teşekkür ettiler' ve Artanor'a olan yolculuklarını tamamladılar. Daha önemli olan ise, Kor'un Eldor'u sayesinde olup bitenden daha fazla haberdar edilen Úrin'in 'batının Valar'ı sözüyle onu övmesidir. Úrin'in sözleri, ne şekilde olduğunu kimse bilmez, Taniguetil dorukları üzerinden Manwë Sulimo'ya ulaştı, (Úrin zaten Elfler'le dosttu. Bu Noldoli'nin ağzından anlatılmıştır). Duası kabul edildi mi? Belki de bunun yanıtı, Filinding ve Beleg Ork kampına *girdikleri ye-

* Gnome sözlüğünün girişinde şu yazılıdır: gwalt 'iyi şans- herhangi bir talihli olay veya düşünce: "Valar'ın şansı"

rin yakınında Túrin'i yerde yatarken bulduklarında kullanılan tuhaf ifade de saklıdır: 'sanki Valar'ın şansı ona sahipmişcesine'.

Valar'ın göndediği rüyalar, Rodothlim'in kaptanlarına görüldü, gerçi bu daha sonra değiştirildi ve Valar'a yapılan gönderme çıkarıldı (not 10); Ormancılar 'Valar, Nîniel'in üzerindeki büyüü kaldıracaktı' dediler ve Túrin 'Valar'a acı dolu kaderi için ağladı.

Valar'la ilgili ilginç bir bölüm, Tinwelinth'in Mavwin'e verdiği cevapta ortaya çıkıyor. Mavwin şunları söylüyor: 'Bana oğlumu ve bir ormancının yaşayabileceği gibi sığınacak bir yer ver! Bunun üzerine kral cevap verir: 'Bunu yapmam imkânsız. *Ben batıdaki küçük Vala adalarının değil, vahşi Elfler'in kralıyım. Gilfanon Öyküsü'nün küçük bir bölümünde şu anlatılıyor: Karanlık Elfler, 'kardeşlerinin batıya doğru Parlayan Adalar'a gittiklerini, orada tanrıların yaşadığını ve onlara Batının Yüce halkı dediklerini ve bu tanrıların denizin ortasındaki ateş ışığı adalarında hayatlarını sürdürdüklerini'* söylediler.

(v) Túrin'in Yaşı

Turambar'ın Öyküsü'ne göre, Túrin Mavwin'den ayrıldığında yedi yaşındaydı. Yedi yıl ormancıların arasında yaşadktan sonra, Mavwin'den gelen haberlerin arkası kesildi. *Narn*'da ise bu süre 8-9 yıl olarak verilmiş ve Túrin, 'acıları yeniden başladığında on dört değil on yedi yaşındaydı. Túrin'in Orgof'u öldürerek Artanor'a kaçtığında, Mavwin'in onu bıraktığından bu yana on iki yıl olmuştu ve on dokuz yaşındaydı. *Narn*'da ise Hithlum'dan ayrılıp, Saeros'u öldürdüğünden bu yana on iki yıl geçmişti ama yirmi yaşındaydı.

Öykü Túrin'in Rodothlim'de kaldığı gün sayısını vermiyor. Ama Nienóri'nin ergenliğe girdiği süreyi göz önüne alırsak birçok gün geçmiş olmalı. Nienóri, Túrin'den 7 yaş küçüktü: Túrin Aratnor'dan ayrıldığında, Nienóri on iki yaşındaydı. Bu yüzden Túrin, Rodothlim'de 5-6 yıldan fazla kalmış olamaz. Ve Túrin'in ormanların efendisi seçildiğinde, 'yılların ötesindeki bilgeliği' kazandığı söylenir.

Túrin'den önce, ormanların efendisi Bethos çocuk olmasına karşın Sayısız Gözyaşı Savaşı'nda yer aldı, fakat 'yıllarını uzaklarda seferler düzenleyerek geçirmesine' rağmen, bir kargaşa sırasında öldü-

rüldü. Bethos'un çocukluğunu, Túrin'inkiyle kıyaslamak mümkün değildir ('Gözyaşı Savaşı'ndaki genç çocuğun bir kavgada can veren bir yetişkin oluşuna değin yeterince zaman geçer). Rodothlim'in yok edilmesinden sonraki olaylar, Túrin'in ilk defa Glorund'la çarpışan Níniel'i kurtarması, uzun zaman almıyor. Kesin ve net olan; Túrin'in eski hikayede çok gençken ölmesi. Uzun müddet sonra yazılan hikayede ise, kesin verilen bilgi; öldüğünde otuz beş yaşında olmasıdır.

(vi) *Elfler ve İnsanların Görünümleri*

Elfler, insanlardan daha cüsseli olarak algılanıyor. Bu sebeple Beleg, halk içinde iri yarı duruyordu. Túrin 'diğer insanlardan daha yapılydı', bu cümle 'o, iri yapılı bir insandı' düzeltilerek yazıldı (not 8).

(vii) *Kanatlı Ejderhalar*

Silmarillion'un sonunda, Morgoth 'son darbesini ümitsizce düşmanlarının üstüne vurdu. Hazırladığı bu planda daha önce hiç görülmemiş kanatlı ejderhalar' vardı. Kanatlı ejderhaların, Morgoth'un tasarladığı orijinal yaratıklar olduğu tahmin ediliyor (Glaurung'un vücudunda şekillendirilmiş, onun göbeği üzerinde yürüyen ejderhaların babası). Diğer taraftan *Turambar'ın Öyküsü*'ne göre, Melko'nun ejderhalarının bazıları, daha küçüklerdi ve sürünerek hareket ediyorlardı. Bir çoğu da uçan yaratıklardı. Kalan bir diğer kısmı ise, daha güçlü, ağır, ateş gibi sıcak ve kanatsızdı. Belirtildiği gibi, hikayede Glorund'un türünün ilk örneği olduğuna dair bir iz veya ipucu bulunmuyor.

III

GONDOLIN'İN DÜŞÜŞÜ

—

Eltar'ın, Úrin'in Tinwelint'i ziyaret edişi, Úrin ve Mavwin'in tuhaf kaderleri, Túrin ve Nienóri ile ilgili anlattıklarının ardından, ayrı ve dağınık kağıtlara yazılmış olan el yazması metin ilerleyen kısımlarda, Mar Vanwa Tyaliéva'da öykü, anlatımının tartışıldığı kısa bir girişle devam eder.

Eltas'ın konuşması bitti ve kimse daha fazlasını sormadı. Ama Lindo öyküsü için ona teşekkür etmeye izin aldıktan sonra şöyle dedi: 'Gloround'un altını ve o ejderin saldıgı belanın nasıl da gerçekleştiği ile ilgili anlatacak çok şey var ama bunlar Nauglafring'in ya da Cücelerin Kolyesinde geçen öykülerdir ve şimdilik bir kenarda dursunlar; eğer dinlemeye gücünüz varsa size anlatacak daha güzel daha ve daha mutlu şeylerim var.'

Eltas'dan, *Nauglafring'in Öyküsü*'nü anlatmasını isteyen sesler yükseldi, ama O şöyle dedi: 'Hayır! Burada Eärendel'in gelişini ya da Tuor'un Öyküsü'nün tamamını bilen kim var ya da Beren Ermabwed'in kim olduğunu, neler yaptığını biliyor musunuz? İstedığınız öyküyü duymadan önce tüm bunları bilmeniz gerekir.' Hepsi Beren Ermabwed'i iyi bildiklerini ama Eärendel'in geliş ile ilgili daha önce çok az şey anlatıldığını söylediler.

'İşte bu büyük bir kayıp' dedi Lindo. 'Çünkü o, Gnomların öyküleri arasında en muhteşem olanıdır ve işin aslı bu evde bulunanlardan Bronweg'in oğlu Ilfiniol tüm olanları şu anda Yeryüzünde bulunan herkesten daha iyi bilir.'

O esnada Gongbekçisi Ilfiniol gerçekten de içeri girmişti ve Lindo ona şöyle dedi: 'Dinle Bronweg'in oğlu Küçükyürek bize Tuor'un ve Eärendel'in öykülerini en kısa zamanda anlatman hepimizin arzusudur.' Ilfiniol öyküyü anlatmaya istekliydi ama şöyle dedi: 'Bu kutsal bir öyküdür ve doğru anlatılabilmesi için, dinleyenlerin yedi kez Öykü-ateşinin etrafında dönmeleri gerekir; ayrıca bu öykü Nauglafring ve Elf-yürüyüşü(1) Öyküleri ile o denli karışmıştır ki, Ailios'un ve uzun zamandır bu evi sorup

duran Adaların Leydisi Meril'inde, öyküyü anlatırken yardımını almak isterim.'

Böylece bir sonraki gün yüce karaağaçların Korin'ine(2) ulaklar gönderildi ve Lindo ile Vairé'nin leydilerini aralarında görmek istediklerini, çünkü konukları Eriol, Tavrobel'den ayrılmadan önce Elf Öyküleri'nin de anlatılacağı büyük bir festival düzenlemek istediklerini anlattılar. Böylece tam üç gün boyunca o evde hiç öykü anlatılmadı ve Vanwa Tyaliéva halkı çok büyük hazırlıklar yaptı, dört gece sonra Meril yanında kendisine eşlik eden bakirelerle oraya ulaştı, her yer aydınlanmış, neşeyle dolmuştu; akşamdan sonra bir araya gelen konuklar Tón a Gwedrin'in(3) önünde toplandılar ve Meril'in bakireleri adanın bilinen(4) en güzel şarkıları söylediler.

Heorrenda'nın ardından birisi halkın dilini konuşmaya başladı ve dolayısıyla(5) Şarkılar yerini sessizliğe bıraktıktan sonra Lindo'nun sandalyesinde oturan Meril şöyle dedi: 'Gel şimdi Ilfiniol, öykülerin öyküsünü anlatmaya başla ve onu hiç anlatmadığın kadar tam anlat.'

Ardından Bronweg'in oğlu Küçükyürek sözü aldı... (Gondolin'in Öyküsü)

Bu, *Turambar'ın Öyküsü* ile *Gondolin'in Düşüşü* arasındaki *bağlantıdır* (Öykünün başındaki 'giriş' yukarıda verilmiştir). Babamın *Turambar'ın* ardından hangi öykünün gelmesi gerektiği hakkında tereddüte düştüğü görülüyor (bkz. not 4), ancak bir süre önce yazmış olduğu *Gondolin'in Düşüşü* adlı öyküye yer verme zamanı geldiğine kanaat getirmiştir.

Bu *bağlantıda*, Ailios, (daha sonra Gilfanon olarak geçecektir) Eltas'ın *Turambar'ın Öyküsü'nün* son kısmında mevcuttur ('Burada Ailios'un yardımını almak isterdim,') ancak Eltas'ın Öyküsü'nün başlangıcında o gece orada olmadığı açıkça belirtilmiştir. Eriol'un Tavrobel'den ayrılmış olma ihtimali vardır. (Gilfanon'un misafiri olarak)

Eltas'ın Beren Ermabwed'in öyküsünden son dönemde sadece Mar Vanwa Tyaliéva'da anlatıldığını bilmiyormuş gibi söz etmesi şüphesiz bu öykünün Öykü *Ateşi* önünde anlatılmamış olması ile açıklanabilir.

Gondolin'in Düşüşü adlı öykünün anlatıcısı Mar Vanwa Tyaliéva'dan Gongbekçisi Küçükyürek, *Kayıp Öyküler*'de defalarca ortaya çıkar, çağrıldığı Elf adlarının çok farklı şekilleri vardır (Öykünün sonundaki *İsimlerde Yapılan Değişiklikler* kısmına bakınız.) *Kayıp Oyun Kulübesi*'de onun 'yaşının bilinemeyecek kadar eski' olduğu söylenir. Eärendel ile birlikte Kôr'u aramak için çıktıkları son seyahatte yelken açtığı ve *Ainur'un Müziği'ne bağlantı'da* (K.Ö I, s 69) onun 'çok neşeli görünen mavi gözleri, rüzgarın kavurduğu bir suratı olduğu, oldukça zayıf ve ufak olduğu için de insanın elli mi yoksa on bin yaşında mı olduğunu söylemesinin zor olduğu belirtilmiştir. O, Bronweg / Voronwë'nin (*Silmarillion*'un Voronwë'si) oğlu olan bir Gnome'dur.

Gondolin'in Düşüşü Metinleri

Gondolin'in Düşüşü'nün, metinsel tarihi detaylı olarak düşünüldüğünde oldukça karmaşıktır; ancak burada kendi anlattığım şekliyle düzenleyeceğim; öykünün okunuşunun karmaşık hale getirilmesini gereksiz buluyorum.

Öncelikle öykü başlığının *Tuar ve Gondolin Sürgünleri* (Eärendel'in öyküsünü doğuran) olduğu oldukça güç bir el yazması vardır (bu aslında ilk metinlerde bulunan tek başlıktır ancak babam ona daha sonraları *Gondolin'in Düşüşü* diyecektir.) Bu el yazması, öykünün orijinal metnidir (ya da metniydi), 1917 tarihlidir; burada işi kolaylaştırmak için buna *Tuor A* diyeceğim. Babamın bu öyküde uyguladığı yöntem, *Tinúviel ve Turambar*'da uyguladığından farklıdır (*Tinúviel ve Turambar*'ın orijinal metni silinmiş ve yerine yeni bir metin yazılmıştır); ancak bu öyküde metni tamamen değiştirmek yerine eski metne büyük oranda sadık kalmış, kurşun kalemle yazılan metnin üzerinden mürekkeple geçerken metni bozmamıştır, ancak kurşun kalemle yazılan yazılar silinmemiş olsa da kullanılan mürekkepten dolayı metnin orijinalinin kurşun kalemle yazılmış olduğu izlenimi ortadan kalkmaktadır. İkinci versiyonda bile orijinal metne sadık kalınan çok fazla bölüm vardır. Dolayısı ile *Tuor A*, organizasyon temeli anlamında *Tinúviel ve Turambar* ile aynı kategoridedir (*Kayıp Öyküler*'in diğerleri ile de), her ne kadar metin gözden geçirilmiş ikinci versiyon olsa da, babamın *Gondolin*'de izlediği metod en azından burada yapılanın sadece revizyon olduğunu, metnin yeniden yapılandırılmadığını ortaya koyar; zaten öykünün ilerleyen kısmındaki pasajlar her iki versiyonla da karşılaştırılabilir ve babamın eski öyküyü yakından takip ettiğini gözler önüne serer. Aynı şeyin karşılaştırma yapamadığımız bölümler için de geçerli olduğunu söylemek büyük ölçüde doğru olacaktır.

Tüm değişiklikler yapıldı, *Tuor A* şu anki haline getirildikten sonra annem ondan bir kopya aldı (*Tuor B*), orijinal metin oldukça açıktır. *Tamamlanmamış Öyküler*'de bu kopyanın aşağı yukarı '1917 yılında' yapıldığını söylemiştim ancak bu şu anda bana inandırıcı gelmiyor. *Tuor A*'ya daha sonra yapılacak ekde geçen *Ainur'un Müziği* gibi kavramlar babamın aklına elbette Oxford'da bu öyküyü yaz-

madan önce Sözlük üzerinde çalışırken gelmiş olabilir, ancak *Tuor A*'nın bu dönemde revize edilmiş olma ihtimali daha yüksektir (dolayısı ile *Tuor A* gözden geçirildikten sonra yapılan kopyası *Tuor B*'nin de)

Babam nihayetinde *Tuor B*'ye de kalemini dokundurmuş, çoğunlukla öykünün başlarında çok fazla düzeltme yapmıştır, bu düzeltmelerin temelindeki kaygı anlatımsal olmaktan ziyade *sitilistiktir*, ancak bu düzeltmelerin tamamı sizin de göreceğiniz gibi aynı zamanda yapılmamıştır. Bazıları birbirinden farklı kağıtlara yazılmıştır, bu kağıtların bazılarının arkasında *Butcher bird* ya da *Shrike* gibi kelimelerin Almanca karşılıkları üzerine yapılan etimolojik çıkarımlar vardır, bu materyal Oxford Sözlüğü'nde Wariangle girişinde bulunmaktadır. Arka tarafında bu tip materyal bulunan kağıtlardan birinde öykünün sözlü olarak anlatılabilmesi için nasıl kısaltılacağını belirten kısım babamın *Tuor B*'yi, 1920 sonbaharında Exeter College Essay Clup'da okumadan önce büyük ölçüde revize ettiğini ortaya koymaktır.

Tuor B'deki tüm düzeltmelerin aynı zamanda yapılmadığının bir başka kanıtı da 'Melko'nun kötülüğüne karşı nöbet tuttuğun tepen' cümlesine kadar olan başlıksız metindir (*Tuor C*). Bu bir takım değişiklikler yapılan *Tuor B*'den alınmıştır fakat bu Exeter'de anlatılan öykü değildir. Bu metnin tuhaflığı ise çoğu isim için boşluklar bırakılması ve bunların sadece bir kısmının daha sonradan doldurulmasıdır. Sonuna doğru büyük ölçüde *Tuor B*'den bağımsız olsa da herhangi birinin yazınsal anlamda önemi yoktur. Benim ulaştığım sonuç bunun fazla etkili olmayan bir yan metin olduğudur.

Dolayısı ile metinsel tarihi şu şekilde verilebilir:

Tuor A (1916-17 yıllarında kurşun kalemle yazılmış orijinal metin).

Büyük ölçüde revize edilmiş ve son kısımlar yeniden yazılmıştır

Tuor B (kopya)

Ufak sitilistik revizyonlar (ve isimlerin değiştirilmesi)

Tuor C (daktilo edilmiş metin)

(a) Çoğunlukla eklenen kağıtlar çok ilerletilememiştir;

Üzerinde belirtilen ufak değişiklikler, stilistik değişiklikler.)

(b) (isimlerle ilgili daha fazla değişiklik) 1920'de öyküyü Exeter Koleji'nde okumadan önce yapılmış olan değişiklikler (bu kitaptaki metin).

Metin bahsettiğimiz tarihsel süreç içerisinde çok az değişikliğe uğradığından dolayı (Orijinal metin *Tuor A*'nın mevcut bölümlerinin neredeyse tamamının okunamayacak durumda olduğunu kabul edersek), burada geçecek olan metin *Tuor B*'nin son halidir, Notlar kısmında bazı ilginç erken dönem metinler verilmiştir. Babamın *Tuor B*'nin kopyasını orijinal metinle karşılaştırmadığı görülüyor. Kapsadığı yazınsal hataları da her seferinde düzeltme gereği görmemiş, düzeltme yaptığında ise *Tuor A*'ya herhangi bir gönderme yapmadan uygun olan şekilde yenisiyle değiştirmiştir. Birkaç yerde *Tuor A*'ya döndüm ('bir su duvarı en tepeye yükseldi, *Tuor B* ve daktilo edilmiş metin *Tuor C*'de 'en tepeye kadar yükselen').

Daktilo edilmiş metinde *Tuor*, *Tûr* olarak geçer. *Tuor B*'nin ilk kısımlarında isim kimi zaman *Tuor*'dan *Tûr*'a dönüştürülmüştür (son revizyonda *Tûr* olarak karşımıza çıkar) ama bu her koşulda böyledir dememiz mümkün değil. Görünüşe göre babam ismi değiştirmeye karar vermiş ancak daha sonra bundan vazgeçmiştir; ben de metin boyunca *Tuor*'u kullanacağım.

Öyküye ilginç bir döküman eşlik etmektedir: Bu tamamlanmamış bir isim listesidir (beraberinde açıklamalar da vardır) ancak bazı kısımların okunması mümkün değildir. Sadece L harfine kadar giden listedeki isimler alfabetik sırayla verilmiştir. Bu listedeki linguistik (dilbilimsel) bilgi isimler üzerine olan ilavede aktarılmıştır, ancak listenin başındaki ana notu buraya alıyorum:

Bu kısım, Elfrith'in oğlu Bronweg [Elfriniel'den değiştirilmiştir] ya da Küçükyürek (Yüreğinin gençliği ve heyecanından ötürü bu adı almıştır) tarafından eğitilen Eriol tarafından oluşturulur. Bu öyküde kullanılan isimler ve kelimeler o sırada sadece Yalnız Ada'da konuşulan Kôr'un

Elfler'i dilinden gelmektedir ya da Melko'dan zorla aldıkları Noldolili akrabalarıyla ilgisi vardır.

Burada ilk kez *Tuor'un Öyküsü ve Gondolin'in Sürgünleri*'nde kullanılanlar Gnome dilinden ilk olanlar arasındadır.

Tuor A'da Küçükyürek'in anlattığı öykü için iki farklı kısa 'giriş' vardır (birisi sonradan çıkarılmıştır) ve bunlara *Tuor B*'de rastlanmaz. İkinci versiyon şöyledir:

Daha sonra Bronweg'in oğlu Küçükyürek şöyle dedi: 'Anlatacağım öykü babamın halkı olan Noldoliler'e aittir, dolayısıyla isimler kulağınıza yabancı gelecektir ve halkı da daha önce duyulmamış şekillerde adlandırılmıştır. Çünkü Noldoliler belki tüm Eldar'a öyle gelmese de bana öyle gelen tatlı, tuhaf bir dil konuşurlar. Akıllı olanlar onun Eldarissa'ya oldukça yakın olduğunu fark ederler, ama öyle değilmiş gibi ve ben de böyle bir bağlantıyı bilmiyorum, fakat bu kelimelerin doğru bir karşılığı yok.

Şimdi; dedi 'o

Daha önceki versiyon (Tuor ve önceki öykü arasındaki *bağlantı* başlığı altında) aynı şekilde başlar ama daha sonra değişir:

... Her ne kadar tüm Eldarlar'a ve burada toplanan İnsanlar'ın hepsine öyle gelmese de, benim kulağıma hâlâ hoş gelir ve bu dili kullanmam gerektenden daha fazla kullanmayacağım. Bu öyüde geçen adlar ve öykünün anlattığı olaylar Eldar'ın geriye kalanı Kôr'dan gelmeden önce olduğu için, Elfler'in gerçek adı yoktur. Şimdi dedi, 'o, 'Tuor'un...

Dolayısı ile bu 'giriş', öykünün açılışı ile bağlantılıdır.

İkinci versiyonda *Eldarissa*, *Eldar* ya da *Elf* diline verilen addır ve Noldorissa'nın (isim listesinde karşımıza çıkan bir kelime) karşıtıdır; yapılan ayırım için bkz. K.Ö I. Küçükyürek'in sözleri ile Rúmil'in Eriol'a onun hakkında söylediklerini karşılaştırınız.

'Diller ve konuşmalar', derler, 'bir tanesi benim için yeterlidir; bir zamanlar Gongbekçisi Küçükyürek de aynısını söylemişti: Gnome dili' demişti, 'benim için yeterlidir - Eärendel, Tuor ve babam Bronweg de sedece bu dili konuşmadılar mı?' Ancak neticede Elfin'i de öğrenmek zorunda kaldı, yoksa ya sessizliğe gömülmeye ya da Mar Vanwa Tyaliéva'yı terk etmeye mahkum olacaktı.

Bu girişlerden sonra Öykü metnine geçiyorum.

*

Tuor ve Gondolin'in Sürgünleri (Eärendel'in büyük öyküsünün temelleri)

Ardından Bronweg'in oğlu Küçükyürek şöyle dedi: 'Şunu biliniz Tuor çok eski zamanlarda Dor Lómin ya da Gölgeleer Toprağı adı verilen Kuzey Bölgesine yerleşmişti ve bu toprakları Eldarlar arasında en iyi bilen Noldoliler'dir.

Tuor geldiğinde halk oramanda yaşıyordu ve ne denizden ne de onun şarkısından haberdar değillerdi; ama Tuor onların arasına yerleşmedi. Mithrim adı verilen bir gölün kenarında tek başına yaşadı. Buranın ormanında avlanıyor, göl kıyısında ağaçtan yapılmış arpıyla müzik yapıyor ve gücünü topluyordu. O civarda ya da uzaklarda yaşayıp da onun şarkılarının gücünü duyan çoğu kişi, arp çalışını izlemek için oralara geldiler ama

Tuor şarkı söylemekten vazgeçip, ıssız yerlere doğru yola çıktı. Buralarda pek çok tuhaf şey öğrendi, ayrıca ona kendi dillerinin büyük kısmını öğreten Noldoliler'den de çok şey öğrendi ama kaderinde sonsuza kadar bu ormanlarda yaşamak yoktu.

Derler ki, sihir ve kader bir gün onu, Mithrim'den aşağı doğru gizli bir nehrin aktığı, mağara ağzını andıran bir çıkışa götürdü. Tuor, sırrını öğrenmek için bu mağaraya girdi, ama Mithrim'in suları onu kayaların ortasına sürükledi ve belki de bir daha ışığı görme şansı olmayacaktı. Ve derler ki bu aslında Noldoliler'i bu gizli yolu yapmaya teşvik eden Suların Lordu Ulmo'nun isteğiydi.

Derken Noldoliler gelip dağların arasından geçen karanlık geçitler boyunca Tuor'a yol gösterdiler, ışığa çıktığında kenarlarının uzunluğunu kestiremediği nehrin derin yatağında hızla aktığını gördü. *Tuor* Artık geri dönmek değil tam aksine ileri doğru gitmek istiyordu ve nehir onu hep batıya(6) doğru götürdü.

Ardında batan güneş, gözünün önünde yeniden doğdu, suların köpürdüğü ya da şelalenin döküldüğü yerde, nehrin üzerine gökkuşağının renkleri yansıyor, akşam olduğunda ise nehrin kenarındaki yumuşak topraklar, batan güneşin ışığı altında parlıyordu. İşte tüm bu nedenlerden dolayı *Tuor* Buraya Altın Yarık ya da Gökkuşağı Çatısı'nın Körfezi adını verdi. Gnome dilinde bunların karşılığı ise Glorfalc ya da Cris Ilbranteloth idi.

Tuor Burada üç gün boyunca dolaştı,(7) gizli nehrin sularını içti, altın ve gümüş rengindeki, tuhaf şekilli balıkları ile beslendi. Nehrin yatağı ilerledikçe çevresini saran topraklar da alçalıyor ve toprak yumuşaklığını yitirip, yatak suyu köpüklendiren kayalıklarla doluyordu. Tuor, uzun zaman boyunca oturup akan suyu izledi, sesini dinledi, kimi zaman da kalkıp taşlara basarak su boyunca şarkı söyleyerek yürüyordu; gece olup da körfezin üzerindeki gökyüzü yıldızlarla dolduğunda ise arpının çıkardığı seslerin ekosu etrafta yankılanıyordu.

Tuor bir akşam, gün boyunca süren uzun yolculuğunun ardından, derinlerden gelen bir bağırsık duydu ama bunun ne tip bir yaratıktan geldiğine karar veremedi. 'Bu masal yarattığı,' dedi, "bu kayalıkların arasında bekleyen küçük, vahşi bir hayvandan başka bir şey olamaz"; ya da bunun kendisinin bilmediği bir tür kuş olduğunu düşündü, sesi kulağa oldukça hüzünlü gelen, tuhaf bir kuş ve Altın Yarık'ta dolaştığı süre içinde hiç kuş görmediğinden hüzünlü de olsa bu sesi duymak ona keyifli geldi. Bir sonraki gün, sabahın bir saatinde aynı sesi tam tepesinde duydu, yukarı baktığında üç beyaz büyük kuşun körfeze doğru güçlü kanatlarını çırpıklarını gördü, çıkardıkları sesler onun bir önceki gece, güneş battığında duyduğu seslerle aynı idi. Bunlar Ossë'nin kuşları,(8) martılardı. Nehir yatağının bu kısmında kaya parçaları vardı, körfezin kıyısındaki taşlar da beyaz kumla kaplıydı, nehir yatağı burada düz bir çizgi izlemiyor, sağa sola sapıyordu. Tuor bir süre aradıktan sonra nihayet uçuşunu görebildi. Yüzüne serinleten taze bir rüzgar çarptı ve şöyle dedi: "Bu gerçekten çok güzel, aynen şarap içmek gibi," aslında Büyük Deniz'in eteklerine geldiğinin farkında değildi.

Su boyunca yürümeye devam etti ve nehir bir süre sonra tekrar bir araya geldi, kenarındaki kayalıklar yükseldi. Tuor yüksek taşlar üzerinde yürümeye devam etti ve nihayet gürültülerin yükseldiği dar bir boğaza geldi. Aşağı bakan *Tuor* Adeta mucizelerin en büyüğünü görüyormuş gibiydi, kızgın bir su seli geçite kadar gelip tekrar kaynağına, nehre dönüyor ancak Mithrim'den gelen suyla sıkışınca tepeye kadar yükseliyor, köpüklerle taçlanıp esen rüzgarın etkisiyle sağa sola savruluyordu. Mithrim'in suları yükseliyor, gelen su dalgası kanala kadar çıkıp, kayaları ve beyaz kumla kaplı taşları altında bırakıyordu. Denizin ne olduğunu bilmeyen Tuor ürkmüştü, ancak ya Ainur kalbinden bunu geçirdiği için ya da doğudan esen kızgın rüzgarla beraber dalgalar tekrar yükselince iyice ürktüğü için Tuor körfezden yukarı tırmandı. Tuor şimdi tek bir ağacın olmadığı çıplak, harap bir topraktaydı, güneşin doğduğu yerden gelen

bir rüzgar her şeyi süpürmüş, çalılıklar ve ufak tefek ağaçlar bile bu rüzgardan dolayı yerle bir olmuştu. Tuor, karanlık uçurumlara gelene dek yürüdü ve hayatında ilk defa okyanusu ve onun dalgalarını gördü, o esnada denizin uzağında, dünyanın karşı ucunda güneş batmaktaydı, Tuor kollarını açarak uçurumun kenarında bekledi ve yüreği tutkuyla doldu. Bazıları Tuor'un denize ulaşan ilk insan olduğunu ve denizin getirdiği tutkuyu hissettiğini söylerler; tabii ne denli doğru olduğunu bilmiyorum.

Tuor, bu bölgede yaşayacağı yeri kurdu, sağlam kayaların koruduğu bir mağaraya yerleşti, yerler beyaz kumdandı, sadece sel zamanı bir miktar su sağa sola yayılırdı; fırtına olmadığı zamanlarda bu mağarada ne dalga olurdu ne köpük. Burada uzun zaman kendi başına yaşadı, kıyılarda dolaştı, uçurum kenarındaki kayalıklarda gezdi, büyük bitkilere, su birikintilerine hayretle baktı, içinden su damlayan mağaralar, tuhaf deniz hayvanları gördü ve nihayet bunlara alıştı, ama suların yükselip alçalması ve dalgaların sesi ona her zaman mucizelerin en büyüğü, hayal edilemeyecek, yepyeni bir şey olarak göründü. Tuor yalnızca ördeklerin ve kır tavuklarının sesinin duyulduğu Mithrim'in sessiz suları üzerinde, ön tarafı bir kuğu boynunu andıran küçük kayığı ile epeyce uzaklara açılmıştı. Bu kayığı, gizli nehri bulduğu gün kaybetti. Henüz denizde bu tip bir maceraya atılmamıştı, gerçi kalbindeki tuhaf, ısrarcı bir tutku bunu yapması için onu zorluyor, denizin öte tarafında güneşin battığı sessiz akşamlarda bu istek, kızgın bir tutkuya dönüşüyordu.

Gizli Nehir beraberinde keresteleri sürüklüyordu; bu iyi bir tür odundu ve gerçekte Noldoliler onu Dor Lómin ormanlarından getirip, belli bir amaçla suya bırakıp, Tuor'a doğru göndermişlerdi. Ancak Tuor sadece içinde yaşadığı korunaklı mağara ile uğraştı, başka bir şey inşaa etmedi, ki bu yer Eldar öykülerinde Falasquil diye bilinir. Ve yavaş yavaş bu mağaranın duvarlarını vahşi hayvanlar, ağaçlar, çiçekler ve Mithrim sularında gördüğü kuş resimleri ile süsledi, duvara oyduğu bu re-

simler arasında Tuor'un en sevdiği Kuğu idi. Kuğu daha sonra Tuor'un yakınlarının ve halkının da sembolü olacaktı. Burada boş denizin yalnızlığı yüreğine çörekleninceye kadar kaldı, ama nihayet yalnız *Tuor* Bile bir insan sesinin özlemini duymaya başladı. İşte bu noktada iş Ainur'a(9) düşüyordu, çünkü Ulmo, Tuor'u seviyordu.

Bir sabah gözleriyle kıyıyı izlerken -yazın son günlerinden biriydi- kuzey tarafında üç kuğunun oldukça yüksekte kanat çırtıklarını gördü. Bu kuşları bölgede daha önce görmediği için bunun bir işaret olduğunu düşündü ve şöyle dedi: "Uzun zamandır kalbim buradan uzaklara gitmek istiyor; işte şimdi bu kuğuları izleyeceğim." O esnada kuğular Tuor'un mağarasının önündeki suya inip yüzdüler, ardından kıyının güneyine doğru yavaşça havalandılar. Arpını ve okunu yanına alan Tuor onları takip etmeye başladı.

Tuor, bir gün süren uzun yolculuğun ardından ağaçların yeniden görüldüğü bir bölgeye geldi, üzerinde yürümekte olduğu toprak, Falasquil'in sahillerinden çok farklıydı. Tuor geldiği yerde mağaralarla çevrilmiş yüksek uçurumlar, duvarları derinlere inen inler görmüştü. Zirveden bakıldığında ise harap, çıplak toprak uzaktan görünen tepelere, doğuya doğru uzardı. Şimdi ise karşısında uzun, meyilli bir sahil ve kum tepecikleri vardı. Uzaktaki tepeler denizin diğer kenarına kadar sıralanmışlardı, tepelerin karanlık etekleri çam ağaçları ile dolu idi, kıyıya yakın yerlerde ise meşe ve huş ağaçları vardı. Tepelerin eteklerinde sel suları yarıklar açıp kıyıya ve tuzlu dalgalara ulaşmışlardı. Tuor bu yarıkların hepsinin üzerinden atlayamasa da uğraşmaya devam etti, çünkü kuğular önden uçmaya devam ediyorlar, kimi zaman daireler çiziyor kimi zamansa hızlanıyorlardı ama kesinlikle yere inmiyorlardı. Kanatlarını güçlükle çırpıyor olmaları Tuor'u cesaretlendiriyordu.

Tuor'un bu şekilde günler boyu yola devam ettiği söylenir, ve kış boyunca kuzeyden yaptığı yolculuğu tüm yorgunluğuna rağmen hızla sürdürdü..... Nihayet ilkbaharda herhangi

bir vahşi hayvanın saldırısına uğramadan ya da kötü havayla uğraşmak zorunda kalmadan bir nehir ağzına geldi. Bu topraklar Altın Yarık'takinden daha yumuşaktı. Tuor'un güneşe ve yıldızlara bakarak anladığına göre sahilin doğusunda olmaktan çok güneyindeydi; sağ elini her zaman denize doğru tuttu.

Bu nehrin aktığı kanal iyiydi ve çevresinde zengin topraklar vardı, bir tarafı çimenler ve nemli çayırla kaplıydı, diğer tarafta ise ağaçlar yetişmişti; suları denizle tembelce buluşuyor, kuzeydeki Mithrim'in suları gibi denizle boğuşmuyordu. Toprağın uzun kolları kumun azaldığı deniz kıyısına kadar sazlıklar ve çalılıklarla kaplıydı ve buralar Tuor'un daha önce hiçbir yerde görmediği türde, çeşit çeşit kuşlarla doluydu. Her yerde bu kuşların çığlıkları, kanat sesleri ve fısıltıları vardı. Tuor, beyaz kanatlarına rağmen üç kuğuyu kaybetti ve bir daha asla göremedi.

Deniz Tuor'u bitkin düşürmüştü, yolculuğun yorgunluğu acı olmuştu. Bu da tabii ki Ulmo'nun isteği dışında gerçekleşmiş bir şey değildi, o gece Noldoliler, Tuor'un yanına geldiler ve o uykusundan uyandı. Ona mavi fenerleri ile rehberlik ettiler ve Tuor nehrin ağzının yanında bir yol buldu, karşısına çıkan topraklara doğru yürüdü, deniz ve onun sesi artık ardında, uzaklardaydı. Arlisgion denilen 'sazlıklar bölgesine' gelmişti. Bu topraklar Dor Lómin'in güneyindeydi ve Dor Lómin'den etekleri denize kadar uzanan Demir Dağları ile ayrılmaktalardı. Bu nehrin geldiği yerde bu dağlar vardı ve suları çok temiz, serinliği büyüleyiciydi. Bu nehir, Eldar ve Noldoli tarihlerinde oldukça ünlüydü ve tüm dillerde adı Sirion olarak bilinirdi. *Tuor* Burada bir müddet dinlendi, ta ki arzusu onu ayaklandırıp da günlerce nehir boyundan daha ilerilere yürütünceye kadar. Görünümü daha güzel olan bir bölgeye ulaştığında henüz yaz olmamıştı. Buradaki küçük kuşların şarkıları Tuor'un kalbini çok hoş bir müzikle titretti, zaten 'Söğütler Diyarı'nın kuşlarından daha güzel şakıyabilen hiçbir kuş yoktu. Geldiği yer işte böylesine bir mucizeler ülkesiydi. Burada nehir engin yatağında ge-

niş kıvrımlar çizerek akıyordu. Kenarlarında ise oldukça uzun, yeşil, güzel çimenler ve yaşlarını kestiremeyeceğiniz türden söğüt ağaçları vardı, ağaçların kökleri suda yeşermiş bitkilerle kaplıydı, yılın bu zamanında henüz çiçek vermemişlerse de süsen çiçeklerinin yeşil yaprakları söğütlerin ardında filizlenmiş ve arazinin her yeri sazlıklarla kaplanmıştı. Bu karanlık yerlerde yaşayan bir fısıltı ruhu vardı ve bu ruh şafak sökerken Tuor'a ayrılmasını fısıldadı, ancak Tuor gitmekte isteksizdi; sabah olup da sayısız düğün çiçeğinin muhteşem güzelliğini görünce isteksizliği iyice arttı.

Tuor burada ilk kelebekleri gördü ve bu görüntü çok hoşuna gitti ve denir ki, tüm kelebekler Söğütler Diyarı'nda doğmuşlardır. Derken yaz geldi, sıcak geceler boyu gezen Tuor, böceklerin sayısız türü karşısında şaşkınlığa düştü, arıların vızıltısını dinledi, gördüğü her şeye kendince bir ad verdi ve bu isimler üzerine eski arپیyla yeni şarkılar besteledi; bu yeni şarkılar eskiden söylediklerinden daha yumuşaktı.

Derken Ulmo, Tuor'un sonsuza dek buraya yerleşmesinden korkmaya başladı. Böyle olursa planladığı onca şey gerçekleşmeyecekti. Tuor'un kendisine gizlice yardım eden Noldoliler'e tek başına rehberlik edip edemeyeceğine dair de endişeleri vardı, tabii en büyük kabusu da Melko idi. Söğütler Diyarı'na karşı da çok güçlü sayılmazlardı, çünkü çekiciliği çok fazlaydı. Tuor, Noldorin ve onun Eldar'lı yandaşları da, Dor Lómin'i, gizli nehri ve Gnomlar'ın hapisane mağaralarını ararken, bu topraklara girip de sanki yolculukları bitmiş gibi burada kalmamışlar mıydı? Uyuyup, dans etmiş, nehirin müziğini, çimenlerin ışığını dinlemiş, ipekböceklerinin ve kanatlı böceklerin tüylerinden zengin kumaşlar dokumuşlardı ve derken Melko'nun Demir Dağlarından gönderdiği Goblinler'in baskısına uğramışlardı. Noldorin'in kaçması gerçekten çok zor olmuştu. Ama bunlar henüz düşünülecek şeyler değildi.

Ulmo, Dış Deniz'in durgun suları üzerindeki sarayının kapısı önünde arabasına atladı, arabası denizati tarafından taşını-

yordu ve bir yunus balığını andırıyordu; boru seslerinin gü-rültüsü arasında hızını artırdı. O günlerde ve tabii ki tahmin e-dilebileceği gibi sayılmayacak kadar uzun yıllar boyunca o denli hızlı gitmişti ki nihayet nehrin ağzına ulaşmıştı; ancak nehri üzmeden bunu yapmak mümkün değildi tüm nehirleri çok seven, özellikle de bu nehri diğerlerinden çok daha fazla seven Ulmo oraya yürüyerek gitti. Mavi ve gümüş renkli balıkların pullarına benzeyen zırhla kuşanmış bir rob giymişti, saçları maviye çalan gümüş rengindeydi, dizlerine kadar uzayan sakalının rengi de aynıydı, ne elinde miğferi ne de kafasında tacı vardı. Zırhının altından, paltosu'un parlak yeşil etkeleri sarkıyordu, bunun ne tip bir kumaştan yapıldığı belli değildi, ancak kumaşın renklerine yakından bakanlar derinlerde yaşayan fosfor balığının saydam ışığı ile aydınlanan suların zayıf hareketlerini görür gibi oluyorlardı. Belinde kutsal incilerden yapılmış bir ip vardı, ayağında ise taştan yapılma kutsal ayakkabılar.

Beraberinde o muhteşem müzik aleti de vardı, bu aletin tasarımı tuhaftı, şöyle ki bir sürü delinmiş, uzun, şekilsiz deniz kabuğundan yapılmıştı. Uzun parmaklarıyla çalıp üflediği bu aletle yarattığı sihirli derin melodileri, ne arp ne flüt ne lir ne de başka bir enstrüman çalan herhangi bir müzisyen yapmayı başaramamıştı. Alacakaranlıkta nehrin kıyısına gelip, sazlıklar arasında oturarak Tuor'un yaşadığı yere yakın olan bu mekanda deniz kabuklarından yapılma aletini çalmaya başladı. Bunu duyan *Tuor* Adeta aptallaştı. Çimlerin üzerine dizüstü çöktü, artık ne böceklerin seslerini ne nehrin mırıltısını ne de çiçeklerin kokularını duyabiliyordu; duyabildiği tek şey dalgaların ve deniz kuşlarının sesleriydi, ruhu kayalıklara, balık kokusunun yayıldığı denizin dibindeki taşlıklara, yüce Cormoront'ın batıp çıktığı denizin karanlık uçurumlarla birleştiği o yerlere gitmek için yanıp tutuşuyordu.

Derken Ulmo kalkıp onunla konuştu, Tuor neredeyse korkudan ölecekti, çünkü Ulmo'nun sesi, seslerin en deriniydi, en

az hiçbir şeyin olamayacağı kadar derin olan gözleri kadar derindi sesi. Ve Ulmo şöyle dedi: "Yalnız yürek Tuor, sonsuza kadar kuşların ve çiçeklerin olduğu o güzel yerde kalmaya izin veremem; aslında bu güzel topraklara(10) seni hiç götürmemeliydim, ama demek ki olması gerekiyordu. Ama artık kaderinde yazılı olan yolculuğa çıkmak için vedalaş. Şimdi adına Gondothlim ya da taş yerleşenler denen bir halkın toprağını arayacaksın, Melko'nun casuslarına karşı Noldoliler sana eşlik edecek. Belki hayatın yeniden yüce sulara döner; ve tabii ki senden hiç kimsenin derinliklerini bilmeyeceği bir çocuk doğacak, ya denizin ya da göğün çocuğu.

Ulmo, Tuor'a planlarının ve arzularının bir kısmını daha anlatı ama Tuor bu sırada bunların çok azını anlayabildi ve gerçekten çok korkmuştu.

Derken Ulmo sanki denizdeymişcesine bir sis dalgası ile sarıldı ve Tuor kulağında o müzikle Büyük Deniz'in olduğu o bölgeye geri döndü, hatırladığı şey tam bir gün nehir boyunca yol alıp, iç kısımdaki topraklara ilerlediği idi.

Gün doğduğunda bitkindi, gece oluncaya kadar uyudu ve alacakaranlıkta Noldoliler gelip ona yol gösterdiler. Günler boyu alacakaranlıkta yol alıp gündüzleri uyudu. Bundan dolayı da daha sonraları izlediği yolları pek iyi hatırlayamadı. Tuor ve ona rehberlik edenler hiç yorulmadan yollarına devam ediyorlardı ve tepelerle dolu, ırmağın ayaklarının altından geçtiği bir yere geldiler. Etrafta pek çok cezbedici güzellik vardı ancak Noldoliler huzursuzdular. "Burası" dediler "Melko'nun, nefretin insanları Goblinler'i yerleştirerek kirlettiği bölgenin sınırındır. Uzakta, kuzeyde -ancak o kadar da uzakta değil, on binlercesi var- Melko'nun gücünün ve dehşetinin hakim olduğu Demir Dağları'nda yaşarlar. Biz şimdi oranın sınırları içerisindeyiz. İşin aslı sana Melko'nun haberi olmadan gizlice kılavuzluk ediyoruz, eğer amacımızı bilseydi Balrog'un işkenceleri bizimle olurdu."

Bir süre sonra Noldoliler bu korkuyla Tuor'u bıraktılar, kendi başına tepeler arasından yürüdü ve bir süre sonra Noldoliler'in gidişi kötülüğü getirdi, çünkü söylendiği gibi 'Melko'nun bir sürü gözü vardır,' Tuor, Gnomlarla yolculuk ederken onu karanlık yollardan ve tepelerin içinden geçen karanlık geçitlerden geçirmişlerdi. Şimdiyse kaybolmuştu, tepelerin üzerine çıkıp gözünün önünde uzayan topraklara baktıysa da herhangi bir halka rastlamadı. Gerçekten de Gondothlim Şehri'ni bulmak kolay bir iş değildi. Melko ve casusları bile henüz burayı keşfedememişlerdi. Gnomlar korktukları için Tuor'u bıraktıkları zaman diğerlerini kalmaları yönünde yüreklendiremeyen bir Voronwë ya da Bronweg, kendisi de korkmasına rağmen onu uzaktan takip etmeye devam etti. Tuor epeyce bitkin düşmüştü, hızla akan nehrin kenarına oturduğunda kalbinde hâlâ denize gitme tutkusu vardı ve bir kez daha nehri takip ederek engin sulara, kükreyen dalgalara dönmeye karar verdi. Bu sadık Voronwë, Tuor'un yanına gelip, kulağına şöyle dedi: "Tuor, bir gün arzu ettiğin şey gerçekleşecek, bundan başka bir şey düşünme; şimdi ayağa kalk ve beni dinle, seni bırakmayacağım. Noldoli'den öğrendiklerimle yoluma devam edeceğim, bir zannatkarım ve ellerimle odundan ve metalden eşyalar yaparım ve sana eşlik eden gruba geç katıldım. Ama esaretten bitkin düşenler arasında gizlice konuşulanları, kulaktan kulağa gezen fısıltıları duydum, diyorlar ki Noldoliler'in gizli yolu bulabildikleri taktirde özgür olabilecekleri bir şehir var; ve biz ikimiz şüphesiz Gondothlimler'in özgürlüğünün olduğu Taş Şehir'e giden yolu bulabiliriz." Gondothlimler, Sayısız Gözyaşı Savaşı'nda halkı(12) Melko tarafından esir alınıp büyülenen ve Demir Cehenneminde yaşamaya mahkum edilen Noldoliler'in, Melko'nun gücünden kaçabilen tek akrabalarıydı.

Tuor ve Bronweg(13) uzun süre bu halkın yaşadığı şehri aradılar. Sonunda tepelerin arasında karanlık bir vadiye ulaştılar. Nehrin yatağı burada daha taşlıklı, akışı ise daha hızlı ve gürültülüydü; vadi ise düzdü ve Voronwë'nin bilmediği bazı

dağların yakınındaydı. O Gnome orada kapıyı andıran bir geçit buldu, bu geçidin önü kalın çalılıklar ve yerde yetişen uzun saplı bitkilerle kapanmıştı, ama yine de Voronwë'nin keskin gözünden kaçmadı. Denir ki bu geçidi yapanlar ona öyle bir büyü yapmışlar ki (her ne kadar Melko'nun dehşeti kıyılarına hükmetse de, nehrin kendisi Ulmo'nun hakimiyetindeydi ve bu işi de onun yardımı ile yapmışlardı) Noldoli kanı taşımayan herhangi birinin tesadüfen bile olsa onu görmesi mümkün değildi, zaten Tuor da, Gnome Voronwë'nin(14) sadakati olmasa bu geçidi asla bulamazdı. Gondothlim'liler Melko'dan korktukları için yaşadıkları yeri gizli tutuyorlardı; yine de kimisi yolda Melko tarafından öldürülse de bu gizli geçidi bulup, Taş Şehir'e gelen ve burada yaşayanların sayısını arttıran cesur Noldoliler'in de sayısı az değildi.

Tuor ve Voronwë bu geçidi buldukları için oldukça mutlulardı ancak içeri girdiklerinde karşlarına karanlık, yürütmesi zor, dolambaçlı bir yol çıktı. Uzun süre buradaki tünellerde dolaşıp durdular. İçerisi ürkütücü seslerle yankılanıyor, arakalarında ise yüzlerce ayak sesi geliyordu. Voronwë iyice korkmuştu, şöyle dedi: "Bunlar Melko'nun Goblinler'i, Tepelerin Orkları." Bunun o yerin bir aldatmacası olduğunu anlayana kadar karanlığın içinde kimi zaman taşlara takılıp düşerek koştular. Uzun bir süre korku içinde el yordamıyla yollarını bulmaya çalıştılar ve nihayet ucunda ışık görülen bir yere geldiler. Işığa doğru yürüdüler ve buranın girerken kullandıkları gibi bir geçit olduğunu gördüler. Buradan geçerek gün ışığına çıktılar, gözleri ışıktan kamaştığı için bir süre hiçbir şey göremediler. Aniden büyük bir gong ve zırlı sesleri duyuldu, baktıklarında çelikler içindeki savaşılar tarafından sarılmış olduklarını anladılar.

Yukarıya doğru baktıklarında dik tepelerin dibinde olduklarını gördüler. Bu tepeler ortasında dümdüz bir vadinin uzandığı oldukça geniş bir daire oluşturunyorlardı. Durdukları

yere yakın olan en yüksek tepenin zirvesinde ise sabah ışığı içinde yükselen bir şehir vardı.

Voronwë, Gondothlimler'in koruyucusu ile konuştu, Gnomların(15) güzel dilini konuştuğu için onu anladılar. Tuor da konuştu ve nerede olduklarını, karşılarında duran halkın kim olduğunu anlamaya çalıştı, ne de olsa ellerindeki güzel silahlar onu epeyce şaşırtmış ve meraklandırmıştı. Orada bulunanlardan biri ona şöyle dedi: "Biz Kaçış Yolu'nun bekçileriyiz. Bu yolu bulabildiğiniz için sevinin çünkü Melko ile savaşta herkesin umut bulduğu Yedi İsim Şehri'nin önündesiniz."

O zaman Tuor şöyle dedi: "Bu isimler nedir?" Bekçilerin lideri yanıtladı: "Bu hem söz ile söylenir hem şarkı ile: "Gondobar derler bana ve Gondothlimbar, Taş Şehir ve bu şehirde oturanlar; Şarkı Taşı Gondolin ve Gwarestin'dir benim adım, Gözetleme Kulesi, Gor Thurion ya da Gizli Yer, çünkü ben Melko'nun gözlerinden gizlenmekteyim, ama bana yakın olanlar Loth diye çağırırlar beni çünkü bir çiçeğe benzerim ben, vadede yeşeren Lothengriol çiçeğine." "Ama," dedi "günlük konuşmalarımızda çoğunlukla Gondolin deriz ona." Voronwë, "bizi oraya götürün, içeri girmeye can atıyoruz" dedi. Tuor da kalbinin bu güzel şehre giden yollara ayak basmayı arzu ettiğini söyledi.

Bekçilerin lideri kendilerinin orada kalmaları gerektiğini, nöbetlerinin bitmesine daha çok zaman olduğunu ama Voronwë ve Tuor'un Gondolin'e girebileceklerini dahası Gondolin'e gitmek için bir kılavuza gerek olmadığını söyledi. "Görebileceğiniz kadar yakında duruyor, kuleleri de vadinin ortasındaki Gözetleme Tepesinin üzerindeki gökyüzüne ulaşmakta." Bunun üzerine Tuor ve yoldaşı kimi yerinde düz, yuvarlak aşınmış kaya parçaları kimi yerinde ise taşlı göl yatakları olan vadi boyunca yürüdüler. Vadi boyunca çok sayıda, yürütmesi kolay patika vardı. Bir günlük yolculuğun ardından Gözetleme Tepesine geldiler (buranın adı Noldoli dilinde Amon Gwareth'dir). Ardında da şehrin girişine giden rüzgarlı merdi-

venlere tırmanmaya başladılar, bu şehre ulaşmak için yürü-
mekten başka yol yoktu. Batı kapısı batan güneşin ışıkları ile
beraber altın sarısı bir renge bürünürken, onla da uzun merdi-
venin başına ulaşmışlardı. Şimdi kulelerden sayısız kişi onlara
bakmaktaydı.

Tuor, taştan yapılma duvarlara, şehrin göğe yükselen par-
lak kulelerine, kenarlarında ince parmaklılar olan taştan ve
mermerden yapılmış merdivenlere, Amon Gwareth'in bir ipi
andıran ve vadiyi kucaklayan şelalelerine bakıyordu. İnsanların
rüyalarında bu tip şeyleri görmesinin mümkün olmayacağı-
ndan o kadar emindi ki, sanki Tanrıların rüyasındaymış gibi
yoluna devam etti. Gondolin'in ihtişamı onu büyülemişti.

Giriş Kapılarına geldiklerinde Tuor şaşkınlık içindeydi,
Voronwë ise Ulmo'nun isteğine uyup Melko'nun boyunduru-
ğunu bir yana bırakmaya ve Tuor'a eşlik etmeye cesaret ettiği i-
çin neşe içindeydi. Melko'dan akılsızca nefret etmemişti ama o-
nun saçtığı dehşetin kendisine engel olmasına da izi vermemiş-
ti. (Melko'nun Noldoliler'e yaptığı büyü onları dipsiz bir deh-
şetin içinde bırakıyordu, öyle ki Demir Cehennem'in uzağında
bile olsalar Melko'nun yakınlarda olduğunu zannediyorlardı.
Bu yüzden de yürekleri korkuyla çarpıyor, kaçma fırsatları olsa
bile kaçamıyorlardı; zaten Melko'nun da güvendiği şey çoğun-
lukla buydu.)

Gondolin'in kapılarında bir hareketlilik başlamıştı, yüzler-
ce kişi merakla bu ikiliyi görmeye geliyorlardı. İki Noldo-li'nin
daha Melko'dan kaçabildiğini görerek keyifleniyor ve Tuor'un
devamlı bitkin görünüşüne, ucu balık kemiğinden yapılmış ağır
okuna ve arpına şaşkınlıkla bakıyorlardı. Taranmamış saçları,
üzerindeki ayı postuyla Tuor'un görünüşü haraptı. Denir ki o
zamanlarda İnsanların babalarının babaları şimdiki İnsanlardan
daha kısaydılar, Elfler ise daha çok gelişmişlerdi, yine de Tuor
orada duran herkesten daha uzun boyluydu. Gerçekte
Gondothlimler bazı talihsiz akrabaları gibi hiç dinlenmeden çe-
kiş sallayıp Melko'ya çalışmıyorlardı, onlar ufak, zayıf ve çok

zariflerdi.(18) Ayakları hızlıydı, ağızları güzel ve hüzünlü, gözleriye her an gözyaşına dönebilecek bir neşeyle doluydu. Çünkü o zamanlar Gnomlar yüreklerinde kendilerini hâlâ sür-günde hissediyor, hayali solmayan eski yurtlarının arzusuyla tutuşuyorlardı. Ama kader ve üstesinden gelinmesi mümkün olmayan öğrenme tutkusu onları uzak yerlere sürüklemişti, şimdiyse Melko tarafından tutsak edilmişlerdi ve hayatlarını çalışarak, sevgiyle yaşanılabilir hale getirmek zorundaydı.

İnsanların, Noldoliler ile Melko'nun goblinleri olan Orklar'ı nasıl birbirine karıştırabildiklerini bilmiyorum ama Noldoliler'in bazılarının Melko'nun şeytanlıkları ile yoldan çıkıp, Orklar'ın arasına katıldıkları muhakkak. Tüm o ırk Melko tarafından yerin altındaki sıcakta ve balçıkta yetiştirilmişti. Kalpleri granitten ve vücutlarının şekli bozuktu, hiç gülmeyen yüzleri bir aptalinkini andırırdı, kahkahalarının sesi ise çarpışan metallerinki gibiydi ve Melko'nun aşağılık işlerine yardım etmeye bayılırlardı. Kendilerine Glomhoth ya da 'ölümcül nefretin halkı' diyen Noldoliler'le bunların arasındaki nefret, nefretlerin en büyüğü idi.

Giriş kapısında bekleyen silahlı bekçiler etrafta biriken kalabalığı geriye doğru itiyorlardı ve aralarından biri konuştu: "Burası gözetleme ve koruma kenti, Amon Gwareth üzerindeki Gondolin'dir. Kalbi dürüst olan herkes burada özgürdür, ama bilmediğimiz hiç kimsenin de içeri girme özgürlüğü yoktur. O yüzden bana adlarınızı söyleyin". Tuor bunun üzerine şöyle dedi: "Ben, buradan uzakta yaşayan, Kuzeyin İnsanları'nın oğullarından Kuğu Evinden Indor'un oğlu Beleg'in oğlu Tuor, buraya Dış Denizlerin hakimi Ulmo'nun isteği ile geldim." Dinleyen herkes susmuştu, onun derin, pürüzsüz sesi hepsini şaşkınlığa düşürmüştü, çünkü sesleri fısıkiyelerin püskürürken çıkardığı sese benzerdi. Aralarında şöyle dediler: "Onu krala götürün."

Kalabalık kapılardan geri döndü. Tuor bu kapıların demirden yapılma, oldukça sağlam ve yüksek olduğunu gör-

müştü. Gondolin'in caddeleri, kenarları mermerden yapılmış taştan kaldırımlarla döşenmişti, yolların kenarında çiçeklerle dolu bahçelerin ortasında güzel evler ve saraylar vardı, beyaz mermerle inşaa edilen uzun ince kuleler, büyük bir zerafetle göğe doğru yükseliyorlardı. Meydanlar fıskiyelerle şenleniyor, yaşlı ağaçların dalları arasında yuvalarını yapmış olan kuşlar şarkılarını söylüyorlardı. Ama tüm bunlar arasında en muhteşem olan şey kralın sarayının durduğu yerdı. Burada şehrin en yüksek kulesi vardı, kapıların önündeki fıskiyelerin suları yirmi kulaç kadar yükseğe çıkıyor ve bir kristal yağmurun şarkısı gibi aşağı çekiliyorlardı; burada gündüzleri güneş, geceleri ise ay tüm güzellikleri ile parıldıyorlardı. Burada yaşayan kuşların rengi karbeyazdı, sesleri ise en güzel ninnilerden daha tatlıydı.

Kapıların her iki tarafında ikişer ağaç vardı, bunlardan biri altın biri gümüş rengi çiçekler verirdi, hiç solmazlardı çünkü Melko ve Gloomweaver'ın kurutup öldürdüğü muhteşem Valinor Ağaçları'nun sürgüleriydiler. Bu ağaçlara Gondothlimler, Glingol ve Bansil adlarını vermişlerdi.

Derken beyaz bir rob giyen ve belinde altından bir kemer, başında ise garnet'den yapılmış bir taç olan kral, kapının önüne çıkarak aşağı doğru uzanan merdivenlerin tepesinden onlara seslendi: "Hoşgeldin Gölgele Toprağının İnsanı. Geleceğin, akıl kitaplarında yazılıydı ve sen geldiğinde Gondothlim'in evlerine çok güzel şeyler geleceği de yazılıdır."

Ulmo'nun kalbine güç, sesine hakimiyet verdiği Tuor sözü aldı: "Dinle, Taş Kent'in babası, ben hem Elfler'in hem de İnsanlar'ın aklını okuyan, derin müzik yapan biri tarafından sana özgürlüğe kavuşulacak günlerin yakın olduğunu söylemek üzere gönderildim. Ulmo, yaşadığınız yer ve Melko'nun şeytanlıklarına karşı nöbet tuttuğunuz tepe hakkında fısıltılar duymuş ve bu yaptıklarınızdan dolayı mutlu ama kalbi tedirgin, Valinor'un dağlarında oturan, dünyaya Taniquetil'in zirvesinden bakan Valarlar'ın yüreklerinde öfke var, çünkü Noldoliler'in esaret içinde acı çektiklerini ve İnsanların başıboş

dolaştıklarını görüyorlar. Melko İnsanlar'ı Demir Tepelerin ötesindeki Gölgeler Toprağına hapsetti. İşte bu yüzden buraya gizli yollardan geçerek sana düşmanlarının sayısını ve savaşa hazırlanmanı söylemek için geldim, çünkü fazla vakit kalmadı."

Turgon şöyle dedi: "Bu, Ulmo ve Valar'ın isteği olsa bile yapacak değilim. Ne kendimi Melko'nun ateşine bırakırım ne de insanlarımı Orkların terörüne karşı maceraya sürüklerim."

Bunun üzerine Tuor şöyle dedi: "Eğer bunu yapmaya şimdi cesaret edemezsen Orklar sonundan dünyadaki dağların çoğunu ele geçirecekler, Valar Noldoliler'i kurtarmak için bir şeyler yapsa bile, Orklar'ın hem Elfler'e hem İnsanlar'a saldır-mamaları için bir neden yok; ama şimdi Valar'a güvenirsen Orklar yenilecek ve Melko'nun gücü çok azalacak."

Ama Turgon kendisinin Gondolin'in Kralı olduğunu ve hiçbir gün onu yıllar önce geride bırakılan bir işe tekrar başla-maya ikna edemeyeceğini söyledi. Ama Turgon'un isteksizli-ğinden korkan Ulmo tarafından görevlendirilen Tuor şöyle dedi: "Öyleyse Gondothlim'de yaşayanların denize açılan Sirion Nehrine gizlice inmelerini ve kendilerine kayıklar yapıp Valinor'u görmeye gitmelerini söylemek zorundayım. Oradaki patikalar unutuldu, yollar yeryüzünden silindi, civarındaki denizler ve dağlar da. Yine de orada Kôr'un tepelerinde Elfler var ve Tanrılar da Valinor'da oturuyorlar ama Melko'nun yaşattığı korku ve acıdan dolayı neşeleri azaldı, şimdi topraklarını gizliyorlar ve kötülük kıyılarına bulaşmasın diye büyüyle koruyorlar. Yine de habercilerin oraya ulaşmayı başarıp, onların yüreklerini Melko'ya saldırmaya ve Karanlığın Dağları'nın üzerindeki Demir Cehennemi'ni yok etmeye ikna edebilirler."

Bunun üzerine Turgon şöyle dedi: "Her yıl kış bittiğinde ulaklar Büyük Deniz'in kıyılarına açılan Sirion Nehrine iner, burada kuğularla martıların ya da güçlü rüzgarın çekeceği sal-lar yapar ve Valinor'un ayı ve güneşinin ötesine giderlerdi; ama oradaki patikalar unutuldu ve o yollar yeryüzünden silindi, o-radaki denizler ve dağlar da öyle; ve keyif içinde yaşayanlar

Melko'nun dehşetiyle ya da dünyanın yaşadığı acıyla pek de ilgilenmeyip sadece kendi topraklarını gizlediler, onu öyle büyülerle koruyorlar ki herhangi bir kötülüğü işitmiyorlar bile. Hayır, benim insanlarım bir daha asla geri dönmeyecekleri o engin sulara yeterince açıldılar, dipsiz yerlerde öldüler ya da hâlâ hiçbir çıkışı olmayan gölgelerde kayıplar: gelecek yıl kimse denize gitmeyecek, bunun yerine kendimize ve şehrimize güvenecegiz. Valar'ın bize çok daha önceden yardım etmesi gerekirdi.

Tuor'un yüreği daralmıştı ve Voronvë de ağlıyordu; Tuor Kral'ın büyük fısıkiyesinin yanında oturdu, suların sesi ona müziği hatırlattı, ruhu Ulmo'nun midye kabuklarını anımsayıp sıklıyordu. Sirion'a dönüp denize açılacaktı ama Tuor'un kendisi gibi bir ölümlü olduğunu bilen Turgon'un ardında Valar'ın gücü vardı. Güçlü bakışlarını ve sesini ona ulşatırdı, Tuor'a Gondolin'de kalabileceğini, isterse Kral'ın sarayında yaşayabileceğini söyledi.

Tuor oldukça bitkindi, şehir de oldukça güzeldi bu yüzden kalmayı kabul etti. Böylece Tuor'un Gondolin'deki hayatı başlamış oldu. Öykü, Tuor'un Gondothlim'de yaşamış olduğu her şeyi anlatmaz, ama denir ki kalabalıklardan bunaldı, boş ormanları, Ulmo'nun müziğini düşündü ve kalbi Gondothlim'li bir kızın aşkına tutuldu; bu kız Kral'ın kızıydı.

Tuor Bu topraklarda çok sevdiği Voronvë'den çok şey öğrendi. Voronvë de Tuor'u çok seviyordu; ona bildiklerini öğreten de şehrin marifetli kişileri ile Kralın bilge adamlarıydı. Bir zaman sonra öncekinden daha da kudretli birisi oldu, söylediklerinde de her zaman bilgelik vardı; önceleri göremediği çoğu şeyi görmeye başladı, ölümlü İnsanlar'ın hâlâ bilmedikleri çoğu şeyi öğrendi. Orada Gondolin'in inşaa edilmesi için halkın(20) yıllar boyu sürekli çalıştığını, şimdiki güzel görüntüsüne kavuşabilmesi için herkesin çok büyük zahmetlere girdiğini duydu. Ayrıca halkın Kaçış Yolu dediği gizli tünelle ilgili olarak da halkın görüş ayrılığında olduğu ama sonunda esir edilen Noldoliler'e acıdıkları için bu yolun yapılmasına karar verdik-

lerini öğrendi. Kapılarda duran silahlı muhafızların yanı sıra etrafı çevreleyen dağların alçak kesimlerinde de silahlı kişiler vardı, her an ateşlemeye hazır olan işaret ışığının ardındaki en yüksek zirvelerde bekleyen muhafızlar gece nöbeti tutuyorlardı; Orklar eğer aniden saldırırsa onların gücünden haberdar olsun istemiyorlardı.

Gerçekte o dönem tepeler zorunluluktan çok bir geleneğe dönüştüğü için korunuyordu, çünkü Gondothlim uzun zaman önce hayal bile edilemeyecek zahmetlerle Amon Gwareth civarındaki tüm bölgeyi temizlemiş, düzleştirip sorunu çözmüştü. Bu nedenle herhangi bir Gnom'un, kuşun, yabani hayvanın ya da yılanın buraya yaklaşabilmesi çok nadir görülürdü ki mutlaka birilerinin gözüne çarparlardı. Gondothlim'de yaşayanlar arasında gözleri, Tanrıların Lordu Manwë, Súlumo'nun doğanlarından ve Taniquetil'de yaşayan Elfler'den daha keskin olanlar vardı. İşte bundan dolayı bu vadiye Tumladin ya da Düzlük Vadisi demişlerdi. Bu işi artık kafalarında bitirdiklerinden dolayı şimdi taş ocaklarında kılıç, balta, ok, zırhlı yele, baldır zırhı, miğfer ve kalkan yapımıyla meşguldüler. Tuor'a Gondolin'in halkının yığdıkları okları yıllardır ziyan etmedikleri, bundan dolayı da her geçen yıl Orklar'dan duydukları korkunun biraz daha azaldığı söylenmişti.

Tuor orada taş kullanarak bina inşaa etmeyi, duvar örme-yi, mermeri ve taşı işlemeyi, dokuma zanaatini ve çıkırıkçılığı, boyamayı ve işlemeyi öğrendi. Metal işlerinde de epeyce beceri kazandı. Orada müziklerin en güzelini duydu; güney şehrinde oturanlar bu alanda en yetenekli olanlardı. Orada pınarların ve çeşmelerin mırıldanışlarının cömertliği vardı. Tuor tüm bu işlerde ustalaşırken bir yandan da şarkıları ile duyanların kalplerini neşe ve hayranlıkla dolduruyordu. Güneş, Ay ve Yıldızlarla, Dünya ve onu oluşturan şeylerle, gökyüzünün derinlikleri ile ilgili garip öyküler dinlemişti; Elfler'in gizli karakterlerini, konuştukları dili ve eski dillerini öğrendi. Dünyanın ötesinde yaşayan Ebedi Lord Ilúvatar'ın öyküsünü duydu. Ainur'un

muhteşem müziği Ilúvatar'dan, taa dünyanın yaratıldığı ve her şeyin onların yönetiminde²¹ olduğu zamanlardan geliyordu. Yeteneği, tüm zanaatlardaki ustalığı, yüreğinin ve bileğinin cesaretinden dolayı oğlu olmayan Kral, Tuor'a epeyce bağlanmış, Gondolin halkı da onu çok evmişti. Kral en becerikli adamlarına Tuor'a hediye olarak bir zırh yapmalarını söyledi. Bu zırh gümüşle kaplanmış Gnome çeliğinden yapıldı. Miğferi ise farklı mücevherler ve metallerle işlenmiş kuğularinkini andıran iki kanatla süslendi; kalkanın üzerinne de bir kuğu kanadı işlendi ama kılıç yerine baltayı tercih etti ve bu baltayla Gondothlim dilinde Dramborleg adını verdi, çünkü baltanın keskin kenarı tüm zırhların içinde parlamaktaydı.

Tuor için güney duvarları üzerinde bir ev inşaa edildi, çünkü o ötekileri ile içli dışlı komşuluk istemiyordu. Burçların üzerinde durup güneşin doğuşunu izlemek en sevdiği şeylerden biriydi. Halk da ilk ışıkların onun miğferinin kanatlarına yansımaları izlemeyi severdi ve ilk geldikleri zaman Tuor ve Turgon'un sarayın önünde yaptıkları konuşmayı dinlemiş olanlar Tuor'un Orklar'a karşı savaşmasının çok iyi olacağını mırlanıyorlardı ama bu konu Turgon'un kulaklarından öteye gitmedi, çünkü artık Tuor'u kalbinde Ulmo'nun sözleri solmuş, uzaklarda kalmış gibiydi.

Tuor, uzun zamandır Gondothlim'de yaşamaktaydı. Kralın kızının kendisine duyduğu aşkın da uzun zamandır farkındaydı ve artık Tuor'un kalbi de bu aşkla doluydu. Idril'in Tuor'a duyduğu aşk çok büyüktü, kaderinin ağlarının Tuor'la örüleceğini o daha Gondothlim'e gelir gelmez sarayın penceresinden onu izlerken anlamıştı. Turgon'un da bu aşka karşı çıkması için herhangi bir nedeni yoktu. Tuor'da büyük umutlar görmüş, ona yakınlık duymuştu. Tuor bir Elf kızı ile evlenen ilk İnsan olacaktı ama ilk ve son olmayacaktı. O zamanki neşeleri ne denli büyükse, sonunda yaşayacakları keder de o denli bü-

yük olacaktı. Yine de Idril ve Tuor'un, Kral'ın sarayının yanındaki Tanrıların Yeri olan Gar Ainion'da halkın önünde evlendikleri günkü neşe çok büyüktü. Evlilik günü Gondolin Şehri ve (22) Tuor ile Idril için mutlulukların en büyüğü idi. Ardından Tumladin üzerindeki güneşe bakan eve yerleştiler. Bu Meglin hariç herkesi sevindirdi. Bu Gnome şu anda sayıları fazla olmayan bir soydan geliyordu, annesi Kralın kızkardeşi Isfin ile Eöl'ün öyküsünü burada anlatmaya(23) gerek yok.

Meglin'in işareti bir lekeli samurdu ve taş ocaklarının çoğu ona aitti, buralarda çalışanların da şefiydi ve kendisi de iyi bir işçiydi. Bu halkın güzel insaları ile kıyaslanınca pek de iyi biri sayılmazdı. Koyu tenliydi ve asla kibar değildi, bundan dolayı da çok fazla sevilmiyordu, onun Ork kanı taşıdığına dair söylentiler olsa da bu nasıl mümkün olabilir, bilmiyorum. Idril'e yardımcı olmak için Kral'dan izin alırdı. Ancak Turgon kızının gayet isteksiz olduğunu görür ve çoğunlukla hayır derdi. Turgon'un kendisi de Meglin'in niyetinin bu kızların en güzeli-nin aşkını kazanarak kraliyet tahtında güç kazanmak olduğunu düşünüyordu. Idril gerçekten de çok güzeldi, bir o kadar da cesurdu, halk ona Gümüş Ayak* derdi. Ainur da görkemli törenlerin olduğu zamanlar hariç, kralın kızı olmasına rağmen çıplak ayakla, çıplak başla gezerdi. Kız Tuor'a güvenmeyi tercih ettiği için Meglin çok öfkeliydi.

Valar'ın arzusunun ve Eldalië'nin umudunun gerçekleşeceği günler gelmiş gibiydi çünkü Idril büyük bir aşkla Tuor'a bir oğlan doğurmuş ve adını Eärendel koymuşlardı. Elfler ve İnsanlar arasında farklı farklı yorumlar yapılmışsa da bu ismin Gondothlim'de(24) konuşulan gizli bir dilden geldiği ve onlarla beraber yeryüzünden silindiği yönündeki yorum en akla yatkın olanıdır.

* *Tuor B*de üst kısma kurşun kalemle belli belirsiz şekilde yazılmıştır: *Idril Talceleb*

Bu bebek çok güzeldi, teni bembeyaz parlıyordu ve gözleri güney toprakları üzerindeki gökyüzünün mavisiydi. Manvë'nin(25) giysilerindeki safir taşlardan da maviydi; onun doğumu ile birlikte Meglin'in kıskançlığı daha da arttı, ama Turgon'un ve tüm diğerlerinin mutluluğu çok büyüktü.

Tuor'un Noldoliler tarafından terkedilip, tepelerde kaybolmasının üzerinden uzun yıllar geçmişti. Melko'nun kulağına bazı tuhaf şeyler geleli de uzun zaman olmuştu, duydukları tam olarak net değildi ve birbirinden farklıydı, fakat genel olarak Sirion'un sularında gezinen bir İnsan ile ilgiliydi. Melko, o zamanlar gücü çok büyük olduğu için İnsan ırkından korkmuyordu. Herhangi bir Valar'ın Eldar'ın ya da Noldoli'nin onun gözünden kaçmayacağını bilen Ulmo da bu yüzden bu soyu seçmişti. Yine de duyduklarından ötürü Melko kendine bir casus ordusu hazırladı, aralarında gözleri kedilerinki gibi sarı ve yeşil olan ve sisli havalarda, geceleri ve karanlıkta dahi her şeyi görebilen Orklar'ın oğulları vardı; o derin kuytulara girebilen, en yüksek zirvelere tırmanıp otlardaki her fısıltıyı, tepelerdeki her yankıyı duyabilen yılanlar vardı; kurtlar ve köpekler kana susamış, sudaki izin bile kokusunu alabilen, bir ömür önce atılmış tek bir adımın izini sürebilen gelincikler vardı. Baykuşlar ve tüm oramanlarda kanat çırpıp küçük kuşları gece ya da gündüz görebilecek keskin gözleri olan doğanlar da vardı; onlar yeryüzünde yaşayan her farenin, sıçanın her hareketini takip edebilirlerdi. Melko bunların hepsini Demir Sarayı'nda tutmuş ve onlar orada çoğalmışlardı. Onları, Gölgele Toprağı'ndan kaçan bu İnsan'ı aramak üzere Dünya'ya gönderdi. Fakat aslında bulmalarını istediği asıl şey, kendisinin hakimiyetinden kaçan Noldoliler'in yaşadığı yerd, çünkü kalbi onları bulup yok etmek ya da kölesi yapmak için yanıp tutuşuyordu.

Tuor, Gondolin'de mutluluk içinde yaşayıp, bilgisini ve kudretini artırırken, bu yaratıklar yıllarca yorulmadan taşlar ve kayalar arasında iz sürdüler, tepeleri aşip vadilerdeki yolları takip ettiler, ormanları araştırdılar. Bu uzun avın sonunda

Melko'ya oldukça değerli bilgiler getirdiler; ve açığa çıkardıkları gizli şeylerin arasında bir zamanlar Tuor ve Voronwë'nin girdiği Kaçış Yolu da vardı. Ama bazı korkak Noldoliler'i kendilerine yardım etmeleri için işkence ile tehdit etmek dışında bir şey yapamamışlardı. Kapıdaki büyü, yanında bir Gnome olmadığı sürece Melko'nun halkından herhangi birinin içeri girmesine engel oluyordu. Vadiyi Çevereleyen Tepelere* çıkıp uzak-tan Gondolin Şehri'nin güzelliğini ve Amon Gwareth'in gücünü izlediler, ama civardaki dağları aşmak güç olduğundan muhafızlar da nöbet tuttuğundan dolayı vadiye girmeyi başaramadılar. Gerçekten de Gondothlim'ler oldukça iyi ok atarlardı, yaptıkları okların da mucizevi güçleri de vardı. Oklarını İnsanların en iyi okçusunun fırlattığından yedi kat uzağa fırlatabilirlerdi; vadilerinin üzerinde tek bir doğan uçmaz, tek bir yılan sürünmezdi, çünkü onlar kanlı yaratıklardan, Melko'nun yavru-rularından hiç hoşlanmazlardı

Melko'nun casuslarının Tumladin Vadisinin etrafını sardıkları duyulduğunda Eärendel bir yaşındaydı. Turgon'un kalbi keder içindeydi, Tuor'un geçmişte sarayın kapısı önünde söylediklerini hatırlattı; nöbetleri ve güvenliği üç kat daha artırdı, savaş makinalarını da tepeye yerleştirdi. Zehirli ateşler, lavlar, oklar ve büyük kayalar bu duvarlara yaklaşmaya çalışan herkesi vurmaya hazırdı. Fakat Tuor'un yüreği Kralınlıkından daha çok sıkışmaktaydı. Şimdi Ulmo'nun sözleri aklına geliyor, bu sözlerin anlamını ve önemini eskisinden daha iyi anlıyordu; Idril de huzur bulamıyordu, çünkü Idril'in kalbi onunkinden daha çok kararmıştı.

Idril'in Elfler ve İnsanlar'ın kalplerindeki karanlığı görebilme gücü vardı, gelecekte olacak karanlık olayları da görürdü – hatta onda Eldalië'ye akraba olanlarda var olan bu gücün daha fazlası vardı. Ve bir gün Tuor'a şöyle dedi: "Eşim bil ki, kalbim Meglin ile ilgili iyi şeyler görmüyor, korkarım bu güzel

* *Tuor B*de üst kısma kurşun kalemle yazılmıştır.

şehre bela getirecek, gerçi bu ne zaman ya da nasıl olacak bilmiyorum ama korkarım ki hazırlıklarınızı bir şekilde düşmana duyuracak ve bizi kendimizi ne şekilde savunacağımızı bilemeyeceğimiz bir duruma getirecek. Bir gece, Meglin'in bir ocak yaptığını ve biz farkına varmadan bebeğimiz Eärendel'i aldığını gördüm; güzel bebeğimizin ölümünün kederine dayanamadım."

Tuor şöyle dedi: "Benim kalbimde de Meglin'e dair iyi şeyler yok; ama kralın yeğeni, senin de kuzenin, elimizde onu suçlayacak bir şey de yok. Bekleyip görmekten başka yapacak bir şey olduğunu sanmıyorum"

Ama Idril şöyle dedi: "Taş ocaklarında çalışanlar arasında kibirli ve kendini beğenmiş tavırlarından dolayı Meglin'i sevmeyen çok kişi vardır. İşte sen bunlar arasından güvenilir olanını seçip, Meglin'i tepelere gittiği zaman izlemelerini söyleyeceksin, ancak bana göre bu işin en önemli yanı her şeyin gizlice yapılması, bunun için de yine kazıyıcıların yardımı ile bu tepenin kayalıklarından aşağıdaki vadiye giden bir yol yapılacak, bu yolun yönü Kaçış Yoluna doğru olmamalı çünkü kalbim oranın güvenilir olmadığını söylüyor ama en az onun kadar uzağa gitmeli, Güney Dağlarındaki Kartal Tepesi'ne kadar gitmeli. Bu yol vadiye ne denli yakın olursa, bence o denli de iyi olur. Bu iş birkaç kişi dışında kimse tarafından bilinmemeli."

Kayaları ve Toprağı Noldoliler kadar iyi kazabilen başka kimse yoktu -ve Melko bunu biliyordu- ama oralarda toprak çok sertti ve Tuor dedi ki: "Amon Gwareth tepesindeki kayalar demir kadar sert, ancak çok fazla çalışırlarsa delinebilirler; fakat bu iş gizlilikle yapılacaksa çok fazla vakit ve sabır da gerektirecek. Tumladın Vadisinin taşları işlenmiş çelik gibi, bu işin bitmesi Gondothlim'in halkı bilmeyecekse yıllar alır."

Bunun üzerine Idril şöyle dedi: "Bu iş geç bitebilir, benim fikrim bu, üstelik hâlâ vaktimiz var." Tuor bunun neden bu kadar önemli olduğunu anlamadığını ama hiçbir şey yapmamak-

tansa bir plana uymanın daha iyi olacağını ve Idril'in istediği şeyi yapacağını söyledi.

Aradan çok uzun zaman geçmeden Meglin tepelere doğru yol aldı ve dağlarda tek başına dolaşırken orada pusuya yatmış Orklar tarafından ele geçirildi. Ona Gondothlim'de yaşayanlardan biri olduğunu bildikleri için büyük kötülükler yapacaktı. Bu olanlar bir şekilde Tuor'un görevlendirdiği kişilerin bilgisi dışında oldu. O esnada Meglin'in kalbindeki kötülük dile geldi ve kendisini esir alanlara şöyle dedi: "Bilin ki ben, Gondothlim Kralı Turgon'un kız kardeşi Isfin'e kocalık eden Eöl'ün oğlu Meglin'im." Onlar da "Bundan bize ne?" dediler. Meglin yanıtladı: "Bu aslında sizi epeyce ilgilendirmeli, eğer beni öldürmeyi düşünüyorsanız acele edin ya da yavaşlayın çünkü Gondothlim Şehri ile ilgili efendinizin duymaktan hoşlanacağı çoğu şeyi kaçırıyorsunuz." Orklar geri çekilip eğer bahsettiği şey buna değerse hayatını bağışlayacaklarını söylediler. Meglin de onlara şehirden ve vadiden, duvarların yüksekliğinden ve kalınlığından, Turgon'un emrindeki silahlı adamlardan, silah stoklarından, savaş araçlarından ve zehirli ateşlerden bahsetti.

Orklar öfkelenmişlerdi, onun kendi zavallı halkının gücünü büyütüp dalga geçmesine kudretli, kuvvetli Melko'ya eşdeğer tuttuğunu söyleyip, orada öldürmeye karar verdiler, ama Meglin şöyle dedi: "Benim gibi asil bir esiri efendinizin ayaklarına götürerek onu memnun edebilirsiniz, hem anlattıklarımı kendi kulakları ile dinleyip doğru olup olmadıklarına kendisi karar verebilir."

Orklar bunu beğendiler ve Gondolin civarındaki dağlardan Demir Tepeleri'ne Melko'nun karanlık sarayına döndüler, yanlarında Meglin de vardı ve Meglin dehşet içindeydi. Melko'nun siyah tahtı önünde diz çöktü. Tahtın etrafında oturan kurtlar korkudan bacaklarını titretirken Melko ona konuşmasını emretti. Meglin her şeyi anlattı ve Melko onunla öyle iyi konuştu ki kalbindeki kibir geri geldi.

Bunun sonunda Meglin'in kurnazlığından yardım alan Melko, Gondolin'e saldırmak için bir plan yaptı. Bunun karşılığında Meglin de Orkların şefi olarak ödüllendirilecekti -gerçi Melko'nun gerçekte bu sözü yerine getirmeye niyeti yoktu- ama Tuor ve Eärendel'i kesinlikle öldürecekti ve Idril de Meglin'in kollarına teslim edilecekti. Zaten bu da Meglin için sözlerin en önemlisiydi. Melko, Meglin'e eğer sadakatsizlik ederse Balroglar'ın işkencelerine maruz kalacağını söyledi. Bunlar alevden kırbaçları ve çelikten pençeleri olan iblislerdi, herhangi bir nedenle Melko'ya karşı gelen Noldoliler'e işkenceyi bunlar yapardı ve Noldoliler bu iblislere Malkarauki derlerdi. Ama Meglin, Melko'ya tüm korkutucularına rağmen ne bütün Orklar'ın ne de bütün Balroglar'ın vadiden geçmeyi başarsalar bile Gondolin'in duvarlarını ve kapılarını aşmaya güçlerinin yetmeyeceğini söyledi. Bu yüzden Melko'ya kötü ruhlardan aldığı sihirli gücü askerlerine yardım etmek için kullanmasını önerdi. Zengin madenlerinden ve ateş gücünden faydalanan Melko, vadiyi alevlerle ve ölümle kuşatarak, karşı konulmaz güçte ejderler ve vahşi sürüngenler yaptırdı.

Daha sonra Meglin, yokluğu şüphe yaratmasın diye eve döndü. Ama Melko ona dipsiz dehşet büyüsü yaptığı için kalbinde ne huzura ne de neşeye yer kalmamıştı. Yine de maskesini takınıp, iyi ve mutluymuş gibi rol yaptı, bu yüzden halk: "Meglin yumuşadı" deyip ona daha iyi davrandı ama Idril ondan, eskisinden olduğundan daha çok korkuyordu. Meglin şöyle diyordu: "Bugüne kadar çok çalıştım, artık dinlenip halkın şarkılarına, danslarına ve eğlencelerine katılma zamanım geldi." Artık taş ocaklarına ya da tepelere maden çıkarmaya gitmiyordu. Gerçekte aradığı şey ise korkusunu ve huzursuzluğunu bastıracak bir şeydi. Melko sürekli yakınındaymışcasına bir hisse kapılıyor, Orklar'la tekrar karşılaşıp karanlık sarayın dehşeti ile tekrar yüzleşme korkusu ile tepelerde dolaşmıyordu.

Yıllar akıp geçiyor, Idril'in sözüne uyan Tuor gizli yol için çalışıyordu; ona casuslarla ilgili söylenenlerin azalmasından

dolayı daha rahat ve daha korkusuzdu. Ancak Melko tüm bu zamanı olağanüstü bir çalışmayla doldurdu. O, yerinde oturup yer altından dumanları, alevleri, ateşleri getirirken, kölesi olan Noldoliler de hiç durmaksızın maden bulmak için toprağı kazıyorlardı. Melko onların bulundukları yerden bir adım öteye gitmelerine izin vermiyordu. Derken en yetenekli demircilerini, en kurnaz büyücülerini çağırıp onlara kimsenin daha önce görmediği Büyük Son'a kadar da göremeyeceği demirden ve alevden canavarlar yaptırdı. Bazıları sırf demirden yapılmıştı ve birbirlerine öyle iyi bağlanmışlardı ki madenden yapılmış nehirler gibi süzülebiliyor, önlerine çıkan her türlü engelin üzerinden ya da çevresinden kıvrılarak geçebiliyorlardı ve bunların içleri Orklar'ın en korkunç, enli kılıçları ve okları ile doluydu; bakırdan ve bronzdan yapılan diğerlerine ise ateşin ruhu ve kalbi verilmişti. Önlerine çıkan her şeyi nefesleri ile yakabiliyorlardı, geriye kalanlar ise sırf ateşten varlıklardı, erimiş metal gibi akışkandılar ve demirle taşı bile eritebiliyorlardı, en önlerde de yüzlerce Barlog vardı. İşte tüm bunlar Melko'nun Gondolin'e karşı tasarladığı en korkunç canavarlardı.

Meglin'in ihanetinin üzerinden yedi yaz geçmişti. Eärendel henüz küçük ama yine de cesur bir çocuktı. Melko tüm yolları ve dağları artık öğrendiği için casuslarını geri çekmiş, hiçbir şeyin farkında olmayan Gondothlimler ise Melko'nun, onların gücünü görüp esir alamayacağını anladığını ve geri çekildiğini zannediyorlardı.

Ama Idril karanlık bir ruh haline girmişti ve yüzünün ışığı gölgelenmişti. Turgon ise nöbetçi ve muhafızları eski rak-kama indirmiş hatta daha da azaltmıştı, çünkü sonbaharın gelmesiyle meyva toplama işi bitmişti ve herkes kış festivallerine hazırlanıyordu. Tuor kale burçlarında durmuş vadiyi çevreleyen tepelere bakmaktaydı.

Hemen arkasında Idril vardı, rüzgar saçlarını savuruyordu ve Tuor onun güzelliğinin giderek arttığını düşündü ve öpmek için uzandı ama Idril'in yüzünde keder vardı ve şöyle dedi:

"Seçim yapman gereken günler geldi." Tuor onun neden bahsettiğini anlamamıştı. Idril onu saraylarına sürükleyerek kalbinde oğulları Eärendel ile ilgili bir korku olduğunu ve arkasında Melko'nun olduğuna inandığı şeytani bir şeylerin onlara yaklaştığını söyledi. Tuor onu yatıştırmaya çalıştıysa da başaramadı. Idril ona gizli yolla ilgili sorular sordu ve Tuor'un yolun neredeyse vadiye ulaştığını söylemesi üzerine Idril'in yüreği biraz ferahladı. Yine de yolun tamamlanması için acele etmelerini hatta ellerini çabuk tutmalarının bu işi gizli tutmalarından daha önemli olduğunu, çünkü zamanın çok yakın olduğunu söyledi. Idril, Tuor'a bir fikir daha verdi, Gondothlim'deki en cesur ve en güvenilir savaşçıları ve lordları dikkatlice seçilecek ve onlara gizli yoldan ve durumdan bahsedilecekti. Bu kişilere kendi halkından oldukları anlaşılсын diye amblemini verecek ve onlar büyük lordun koruması ve kudreti altında olacaklardı. "Dahası" dedi Idril, "bu iş için babamın desteğini de alacağım." Idril gizliden gizliye halka, eğer şehrin sonu gelirse ya da Turgon öldürülürse, Tuor ve oğlunun komutası altında birleşeceklerini söyledi. Onlar ise Gondolin'in Taniquetil ya da Valinor Dağları kadar uzun ömürlü olduğunu söyleyerek güldüler.

Ancak Idril, Turgon'a herhangi bir şey söylemedi, onun isteği üzerine Tuor'da Kral'a bir şey anlatmadı. Aslında her ikisi de büyük, asil, görkemli bir kral olan Turgon'u çok sevip saymalarına rağmen onun Meglin'e güvendiğini, şehri asla ele geçiremeyeceğinden ve Melko'nun onların peşinde olmadığından çok emin olduğunu görmüş, bu yüzden de ondan umutlarını kesmişlerdi. Bu esnada Kral'ın bu düşünceleri Meglin'in kurnaz sözleriyle iyice pekişiyordu. Bu Gnome, bu işte gerçekten becerikliydi ve halk şöyle derdi: "Bir lekeli samur amblemi taşımayı hak ediyor." Taş ocaklarında çalışanların bazılarının aptallıkları ve Tuor'un farkında olmadan onun akrabası olan bazı kişiler önünde yaptığı konuşmalar sayesinde yapılan gizli işten haberdar oldu ve kendi planını hazırladı.

Kış iyice bastırdı, bu bölgede soğuk çok fazlaydı ve Tumladin vadisindeki göller buz tutmuştu; yine de Amon Gwa-reth'in fıskiyeleri sularını püskürtüyordu ve iki ağaç da çiçeklenmişti, halk Melko'nun kalbinde gizli duran dehşetin geldiği güne kadar neşesini yitirmedi.

Ağır kış bir şekilde geçti, Çevrelen Tepeler üzerindeki kalın kar tabakası eridi, tepelerin eteklerinden akan suyu içen vadi çiçeklere boğuldu. Böylece Çiçeklerin Doğuşu ya da Nost-na-Lothion festivali yapıldı ve halk o yılki iyi mahsulden ötürü epey keyifliydi, yakında ise Tarnin Austa ya da Yazın Kapıları festivali yapılacaktı. Geleneğe göre kutlamalar geceyarısı başlar bir sonraki gün batımına kadar devam ederdi. Yeni gün doğana kadar şehirde tek bir ses duyulmaz ama şafak sökünce eski şarkılar söylenilmeye başlardı. Yıllar boyunca yazın gelişi doğu duvarları üzerine çıkan koroların müziği ile selamlanmıştı. O gece nöbet devam ederken şehir gümüş lambalarla aydınlatılmıştı ve henüz çiçeklenmiş ağaçlarda mücevher renkli ışıklar dansediyorlardı ama gün doğana kadar şarkılar söylenmeyecekti.

Güneş tepelerin ardında batmaktaydı ve bir araya toplanmış olan halk oldukça mutlu, sabırsızlıkla festivale başlamak için Doğu'ya bakıyordu. Güneş batınca etraf karardı ve aniden başka yeni bir ışık parladı fakat ışık kuzeydeki tepelerden(26) geliyordu, herkes şaşkındı, kalelerden ve duvarlardan da gürültüler geliyordu. Işık büyüyüp iyice kızılılaşınca halkın merakı şüpheyeye dönüştü, dağlardaki karın adeta kanla boyanmış gibi renklerinin değiştiğini gören halk artık dehşet içindeydi. Bu Melko'nun Gondolin'e doğru ilerleyen ateş-yılanlarıydı.

Dağların zirvelerinde nöbet tutmakta olan muhafızlar atları ile gelerek nefes kesen haberleri getirdiler, ejderlere benzeyen düşmanlarından bahsettiler ve "Melko üzerimizde" dediler. Güzel şehirdeki korku ve keder çok büyüktü, caddeler ağlayan kadınlarla, meydanlar askerler ve toplanmaya başlayan birliklerle doluydu. Tüm büyük evlerin bayrakları ışıldıyordu.

Kral'ın evinin önündeki askeri birliğin sayısı oldukça fazlaydı ve renkleri beyaz, altın sarısı ve kırmızıydı, amblemleri ise ay, güneş ve alev kırmızısı bir kalpti.(27) Tüm bu kalabalığın arasından Tuor'un kafası seçilebiliyordu, gümüş miğferi parıl parıldı ve şehrin en cesur kimseleri etrafında toplanmışlardı. Bunların hepsinin miğferlerinde kuğularinkini ya da martılarınkini andıran kanatlar vardı, kalkanlarında ise Beyaz bir kanat amblemi taşıyorlardı. Meglin'in halkı da oradaydı, koşumları samurdu, herhangi bir amblemleri ya da işaretleri yoktu fakat samur derisi ile kaplanmış yuvarlak çelik başlıklar takıyorlardı ve kazmayı andıran iki başlı baltalar taşıyorlardı. Gondobar Prens'i Meglin kendisine açıkça karanlık desteklerini sunan çok sayıda savaşçı toplamıştı. Tuor'a küçümseyerek bakıyorlardı. Al al bir ateş hem yüzlerinde hem de savaş aletlerinin cilalanmış yüzeyinde parlıyordu. Bu sırada kuzeydeki tüm tepeler alevler içindeydi. Sanki Tumladın Vadisine inen eteklerden ateş nehirleri akıyordu ve halk ateşin ısını hissetmeye başlamıştı.

Meydanda toplananlar arasında aynı soydan gelen başka halklar da vardı. Kırlangıç ve İlahi Ok halkı buradaydı ki bu halkın arasından okçuların en iyi olanları çıkardı. Hepsi duvarların üzerinde bekliyorlardı. Kırlangıç halkı, miğferlerinin üzerinde tüylerden yapılmış bir yelpaze taşırlardı; beyaz, koyu mavi, mor ve siyah giyinmişlerdi ve kalkanlarının üzerinde bir ok başı vardı. Lordları herkes arasında en iyi koşup, zıplayan ve okçuların en iyisi olan Duilin'di. Serveti uçsuz bucaksız olan İlahi Ok halkı ise görkemli renkler içindelerdi ve kollarında ışıktan parıl parıl parıldayan mücevherler vardı. Hepsinin kalkanı gökyüzü mavisiydi ve ortasındaki topuz yedi kıymetli taştan yapılmıştı, kırmızı yakut, mor yakut, mavi yakut, yeşil zümtüt, açık yeşil zümrüt, sarı safir, kehlibar ve miğferlerinde de büyük bir opal taşı vardı. Şefleri Egalmoth idi; üzerinde kristalle işlenmiş yıldızların olduğu bir manto giymişti ve kılıcının ucu eğikti. Noldoliler arasında başka hiç kimse bu tür kılıç taşımazdı,

ama Egalmoth okuna güvenirdi ve okunu orada bulunan ev sahiplerinin hepsinden daha uzağa fırlatabilirdi.

Pillar ve Kar Kulesi Halkları da oradaydı ve her iki taraf da Gnomların en uzun olan Penlod tarafından sıraya dizilmişlerdi. Ağaç Ailesinden gelenler vardı, giysileri yeşildi. demir çubuklar ya da sapan kullanarak savaşırlardı, ve lordları Galdor, Gondothlim'de Turgon'dan sonraki en cesur adam olarak bilinirdi. İleride ise Altın Çiçek Evi duruyordu, kalkanlarının üzerinde güneşin ışınlarından bir demet vardı, şefleri Glorfindel ise ilkbaharda çiçeklenen bir kırlangıçotu tarlasını andıran, sırf altınla işlenmiş bir manto giymekteydi.

Derken güneyden Fıskiyelerin olduğu yerlerin İnsanları geldi, lordları Ecthelion idi. Sevdikleri taşlar ise gümüş ve elması, oldukça uzun parlak kılıçlar taşır, savaşa fülüt sesleri ile girerlerdi. Arkalarında ise Arp birliği vardı; bu cesur savaşçıların birliğiydi ama liderleri Salgant bir korkaktı ve Meglin'in arkasındaydı. Altından ve gümüşten püskülleri vardı, siyah kalkanları üzerinde gümüşle işlenmiş bir arp resmi parılıyordu. Salgant'ın kalkanındaki ise altınla işlenmişti; kendisi de şişman ve tıknazdı.

Son birlik ise Öfke Çekici'ydi. Bu halkın arasından en iyi nalbantlar ve zannatkarlar çıkmıştı ve orada bulunan tüm halklar nalbant Aulë'ye Ainur'daki herkesten çok daha fazla saygı duyuyorlardı. Çekici andıran aletlerle savaşır, çok ağır kalkanlar taşırlardı çünkü hepsinin kolları çok güçlüydü. Eski dönemlerde Melko'nun madenlerinden kaçan Noldoliler'in büyük yardımını görmüşlerdi. Melko ile onun iblisleri Balrog'lar'a duydukları nefret çok büyüktü. Liderleri, Gnomlar'ın en güçlüsü olan Rog'du. Cesaret sırasında, Ağaç Evinden Galdor'un hemen arkasındaydı. Halkının işareti Vurulmuş Örs idi ve kıvılcımlar saçan bir çekiç resmi, kalkanlarının üzerine işlenmişti. Kırmızı altını ve siyah demiri çok severlerdi. Bu birliklerin sayısı çok fazlaydı ve hiçbirinin kalbi korkak değildi. Kötülüğe karşı verilen mücadelelerde hep en ihtişamlı zaferleri kazanmış-

lardı. Fakat kaderleri kötüydü, o meydanlardan çıkabilen olmadı, hepsi yeryüzünden silindi ve onlarla beraber çok büyük zanaatkarlar da sonsuza dek yok oldu.(28)

Meydanda Gondothlim'in on bir ailesi nişanları ile toplanmışlardı. Tuor'un gözetimindeki Kanat Halkı ile beraber sayı on iki oldu. Bu liderin yüzü oldukça haşindi ve pek uzun yaşayacak gibi görünmüyordu. Evlerinde ise Idril, Eörendel'i aramaktaydı. Çocuk ise gözyaşları içindeydi, çünkü yattığı odanın duvarlarına yansıyan tuhaf kırmızı ışıklar onu korkutmuştu ve bir zamanlar dadısı Meleth'in ona Melko ile ilgili anlatmış olduğu şeyler aklına gelip, onu iyice ürkütmüştü. Ama annesi gelip de ona gizlice yaptırdığı küçük zırhı giydirince oldukça keyiflendi ve gurula bağırmaya başladı. Oysa Idril ağlıyordu, yüreğinde bu güzel şehre ve evine duyduğu sevgi çok büyüktü; Tuor ile olan aşkı burada yeşermişti oysa şimdi her şeyin her an yok olabileceğini görüyor, tasarladığı şeylerin bu sürüngeçenlerin gücü karşısında bir işe yaramamasından korkuyordu.

Geceyarısından sonra dört saat geçmişti; kuzeyde, doğuda ve batıda gökyüzü kıpkırmızıydı ve demirden yapılan sürüngeçenler Tumladin'in sınırlarına ulaşmışlardı. Diğerleri ise tepelerin eteklerinden epeyce aşağılara inmiş, muhafızlar Balroglar tarafından ele geçirilip en korkunç işkencelere maruz kalmışlardı. Sadece en güneydeki Şahin Tepesindeki Crithorn'a henüz ulaşamamışlardı.

Kral Turgon konseyini topladı, Tuor ve Meglin kraliyet prensleri olarak bulundular; Duilin yanında Egalmoth ve Uzun Penlod ile geldi; Rog, Galdor'la beraber, Glorfindel de Ecthelion'la birlikte geldiler.

Tuor konuşmaya başladı ve fikri şuydu, vadide sıcaklık iyice artmadan önce Gondolin'den çıkmanın bir yolunu bulmaları gerektiğini söyledi, çoğu kişi onunla aynı fikirdeydi ama bu yolculuğa kadınlar ve çocuklar da dahil olmak üzere herkesle beraber mi çıkılsın yoksa farklı yönlere gidecek farklı birlikler

mi oluşturulsun buna karar verilemedi. Tuor ikincisinden yanaydı.

Ama Meglin ve Salgant içerde kalıp şehirdeki hazinenin korunmasının daha iyi olacağını söylediler. Meglin, Noldoliler'den herhangi birinin, şehrin başına sarmış olduğu beladan kurtulmasının kendi canına mal olmasından korkuyordu, bir diğer korkusu da bir şekilde ihanetinin ortaya çıkacağı ve ileride bir gün birilerinin ondan intikam alacağıydı. Meglin ile aynı şeyleri söyleyen Salgant ise şehirden çıkmaktan çok korkuyor, vadide okların altında olmaktansa ele geçirilemez kalelerde savaşmayı tercih ediyordu.

Mole ailesinin lordu, Turgon'un zayıf noktalarından birini kullanarak şöyle dedi: "Kralım, Gondolin Şehrinde mücevherler, madenler, tamamı Gnomlar'ın elleri ile en güzel şekilde işlenmiş büyük hazineler var ve lordum bu söylediğim akıllıca olmaktan çok cesurcadır belki - bunların hepsi düşmana bırakılacak. Vadide zafer kazansanız bile şehriniz yağmalanacak ve Balroglar uçsuz bucaksız bir servete konacaklar." Turgon inledi, zaten Meglin de onun servetine ve Amon Gwareth(29) üzerindeki o küçük şehre olan düşkünlüğünü çok iyi biliyordu. Meglin daha da ateşli şekilde konuşmaya devam etti: "Kimse-nin ele geçiremeyeceği sağlamlıkta duvarlar ve geçitler yapmak için yıllarca çalışmadın mı? Amon Gwareth tepesinin gücü derin vadi kadar alçaldı mı? Üzerinde duran yığınla silah, sayısız ok o denli değersiz mi ki böyle bir zamanda hepsini bir yana bırakıp, adımları vadiyi Çevreleyen Tepeleri ve toprağı sarsan çelikten ve ateşten düşmanlarının karşısına çıplak gidiyorsun."

Salgant da yüksek sesle aynı şeyi tekrarladı: "Meglin güzel konuşuyor, Kralım duy onu." Tüm lordlar başka türlü düşünürken Kral bu ikisinin aklına uydu. Öfkelenen Tuor sarayı terketti, adamlarını da alıp evine giden yola çıktı; o esnada ışık iyice artmıştı, şehre açılan yollarda boğucu bir sıcak, siyah bir duman tabakası ve pis bir koku yükseliyordu.

Canavarlar vadinin karşısından gelmeye başlamışlardı ve Gondolin'in beyaz kulelerinin rengi kırmızıya döndü; en cesur olanlar bile şehrin tepesine tırmanmaya başlayan ateşten ejderler, bronz ve çelikten sürüngenlerin karşısında dehşete düştüler ve onlara boşa giden oklar fırlattılar. Derken umut çığlıkları yükseldi, çünkü ateşten sürüngenler, tepe hem dik ve kaygan olduğu için hem de kenarlarından akan su ateşlerini söndürdüğü için tepeyi tırmanamıyorlardı; yine de tepenin eteğinde beklediler. Tüm sürüngenlerin ateşleri aynı yerde yanarken Amon Gwareth'in nehirlerinden büyük buhar tabakası yükseliyordu. Derken ısı öyle arttı ki kadınlar bayılmaya başladı. Zırhların içindeki erkeklerin döktüğü ter ise onları bitkin düşürüyordu. Kralın fısıkiyesi hariç tüm pınarlar ve çeşmeler ısınıp, buharlaşmaya başlamıştı.

Melko'nun birliklerinin kaptanı, Balroglar'ın lordu Gothmog, önlerine çıkan her türlü engelin üzerinden veya çevresinden kıvrılarak geçebilen, demirden yapılmış her şeyi etrafına topladı. Bunlara Kuzey kapısını sarmalarını emretti; kıvrılarak eşiğe, kulelere ve burçlara kadar çıktılar, ağırlıklarını kaldıramayan kapılar yıkıldı ve çıkan gürültü çok büyüktü yine de girişlerin etrafındaki duvarların çoğu sağlam kaldı. Kralın makina ve mancınıkları oklar ve taşlar fırlatıp, bu canavarların üzerine ermiş metal boşalttılar, bu saldırıdan sonra boş gövdeleri sarsılarak çatırdadıysa da kırılmaz oldukları için bir işe yaramadı. Derken ortarlardan sayısız Ork ve nefret edilen Goblinler çıkıp etraftakileri yararak ilerlediler ve onların taşıdıkları pala ve geniş keskin uçlu okların parıltısını kim tarif edebilir?

Rog kudretli bir sesle bağırdı, tüm Öfke Çekici İnsanları ile Galdor'un Ağaç soyundan tüm akrabaları düşmanın üzerine atladılar. En iyi çekiççilerin demirden sopalarının darbeleri, vadiyi Çevreleyen Dağlar'ı inletti ve Orklar yaprak gibi döküldüler; Kırılmaçlıların ve İlahi Ok birliklerinin okları ise sonbaharın karanlık yağmurları gibi üzerlerine yağdı, dumanın ve karga-

şanın ortasında hem Orklar hem de Gondothlim'liler düştüler. Savaş çok büyüktü ama tüm cesaretlerine rağmen Gondothlim'liler sayıları durmadan artan Goblinler'in karşısında geri çekilmek zorunda kaldılar, şehrin kuzeyinin bir bölümünü ele geçirdiler.

Bu esnada Tuor, Kanat Halkı'nın başındaydı ve sokakların karmaşasında mücadele veriyordu. Evine kadar ilerledi ve Meglin'i karşısında buldu. Şehrin üst kesimlerinde ve kuzey kapısında savaşın başlamasını fırsat bilen Meglin planlarını yürürlüğe koymak için hazırdı. Tuor'un gizli tüneli ile ilgili epeyce bir şey öğrenen Meglin -gerçi bu bilgiyi son dakikada öğrenmişti ve her şeyi tam olarak bilmiyordu- Kral'a ya da başka birine bir şey söylememiştir. Bu tünelin sonunun Kaçış Yoluna çıktığından çok emindi ve bunu kendi çıkarına, Noldoliler'in ise aleyhine kullanmaya niyetliydi. Melko'ya saldırı esnasında yolun çıkışına muhafız koymasını söylemek için haberciler gönderdi, kendisi de o esnada Eärendel'i alıp duvarların arkasındaki ateşe atmayı düşünüyordu. Idril'i zorlayacak ve böylece Idril ona gizli tünelin bulunduğu yolu gösterecekti. Yangından ve katliamdan böylece kurtulacak, Idril'i beraberinde Melko'nun topraklarına sürükleyecekti. Meglin bu korkunç yağma esnasında Melko'nun kendisine verdiği gizli işaretin bile işe yaramamasından korkuyordu. Güvenliğini sağlamak konusunda verdiği söz gerçekleşsin diye Ainu'ya yardım etmeye kararlıydı. Tuor'un o büyük yangın esnasında öldüğüne dair en ufak şüphesi yoktu, çünkü Salgant'a, Tuor'u Kralın sarayına çekip oradaki döğüşlerin en ölümcül olanına katmasını söylemişti. Fakat Salgant ölümün dehşetine kapılıp evine dönmüş, yatağında uzanıyordu. Tuor da kendi Kanat Halkı ile evine gitmekteydi.

Tuor bunu yaptıysa da, cesareti savaşın gürültüsüne karşı koyamıyordu. Bu yüzden Idril ve Eärendel ile vedalaşıp onları bir muhafız işliğinde gizli tünele yollayıp savaşa dönmeyi planlıyordu; eğer ölmesi gerekiyorsa ölecekti. Ama evinin kapı-

sında Mole halkını buldu, bunlar Meleg'in şehirde bulabileceği en sinsi, yüreği en az iyi olan halktı. Gerçi bunlar özgür Noldoliler'dendiler, efendileri gibi Melko'nun büyüünün etkisinde değillerdi ama lordları Meglin olduğu için Idril'e yardım etmezlerdi.

Meglin, Idril'i saçlarından tutmuş sürüklüyordu, tüm zalimliği ile Eärendel'in alevlerin içine düşüşünü izlesin istiyordu; ama çocuk karşı koyuyor ve Idril tek başına mücadele ediyor, güzelliği ve narinliğine rağmen bir kaplan gibi onunla döğüşüyordu. Kanat Halkı yaklaştığında işte bu mücadeleye tanık oldu. Bunu gören Tuor öyle bir bağırdı ki, uzaklardaki Orklar bile bunu duyup ne yapacaklarını şaşırdılar. Kanat Halkının muhafızları, Mole adamlarının üzerine atıldılar ve onları parçalara ayırdılar. Bunun üzerine Meglin elindeki bıçağı Eärendel'e saplamaya çalıştı ama çocuk onun elini ısırdı ve dişlerini öyle bir geçirdi ki Meglin bıçağı ancak zayıfça sallayabildi. Bıçak çocuğun üzerindeki zırhtan dolayı herhangi bir yere isabet etmedi, o esnada yetişen Tuor'un öfkesi görülmeye değerdi. Meglin'i, bıçağı tutan elinden tutup kolunu kırdı, ardından da kaldırıp duvardan aşağı fırlattı. Meglin alevlerin ortasına düşmeden önce üç kez Amon Gwareth'e çarptı ve bu isim Eldar ve Noldoliler arasından utançla silindi.

Mole Halkının savaşçı sayısı birkaç kişi olan Kanat Halkı'ninkinden tabii ki fazlaydı ve lordlarına sadık oldukları için Tuor'un üzerine yürüyüp çarpışmaya devam ettiler. Fakat o esnada kimse Tuor'un öfkesinin karşısında fazla duramazdı, nihayet hepsi bulabildikleri karanlık deliklere kaçtılar ya da duvarlardan atladılar. Artık Tuor ve adamlarının kapıdaki savaşa katılmaları gerekiyordu, oradan gelen gürültü iyice artmıştı. Tuor kalbinde hâlâ şehrinin dayanabileceğine inanıyordu, karşı çıkmasına rağmen Voronvë'yi ve bazı kılıç kuşanmış kişileri, kendisi dönene ya da ondan bir haber gelene kadar Idril'e göz kulak olmaları için orada bıraktı.

Girişteki savaş gerçekten de çok korkunçtu, duvarların üzerinden ateş eden Kırlangıçların Duilin'i, Amon Gwareth'e sıçramış olan Balroglar tarafından vurulmuş ve düşerek ölmüştü. Balroglar ateşten kargılar ve oklar atmaya devam ettiler. Bunlar Gondolin'deki evlerin çatılarına ve bahçelerine düştü ve tüm ağaçlar, çiçekler ve otlar yandı. Bembeyaz duvarların rengi siyaha döndü; daha da kötüsü bu iblisler tırmanarak demirden sürüngenlere yetiştiler ve tüm şehri alevlere boğdular. Yangın muhafızların ana birliğinin arkasına kadar ilerledi.

Rob yüksek sesle şöyle dedi: "Tüm bu dehşetten sonra kim artık Balroglar'dan korkar? Yıllardır Noldoli'nin çocuklarına işkence ettikleri yetmezmiş gibi, şimdi de oklarıyla dibimizde yangın çıkarıyorlar. Gelin Öfkenin Çekiçleri, bu kötülükleri için onları dümdüz edelim." Hemen ardından uzun saplı topuzunu kaldırdı; kalabalığı yararak açtığı yoldan, öfkeyle düşmanın eline geçmiş olan kapıya doğru ilerliyordu. Stricken Anvil'in tüm halkı arkasından gidiyordu ve duydukları öfkeden ötürü gözleri alev alevdi. Noldoli şarkılarında hâlâ söylendiği gibi yaptıkları büyük bir işti. Orklar'ın çoğu aşağıdaki alevlerin içinde yandı. Rog halkı demirden sürüngenlerin üzerine saldırdı, ateşten kırbaçları, çelikten pençeleri olan o devasa Balroglar'a bile saldırıp çekiçleri ile ezdiler, onları daha önce Gnomları parçaladıkları gibi parçaladılar. Öldürülen Balroglar'ın sayısı karşısında Melko'nun yandaşları hem şaşırdılar hem de dehşete kapıldılar, çünkü daha önce Balroglar'dan hiçbiri ne Elfler ne de İnsanlar tarafından öldürülememişti.

Balroglar'ın lordu Gothmog şehirdeki tüm iblisleri yanına topladı ve onlara şu emri verdi: bir kısmı Çekiç Halkının karşısına çıkacaktı ama sayısı fazla olan esas grup kapıların yakınına, sürüngenlerin yakınına çıkarak orayı arkadan kuşatacaklardı. Böylece Rog halkının büyük kısmı katledilmeden savaşı kazanamayacaktı. Rog, umut ettiğinin aksine savaşı kazanamayacağını anlamıştı, ama kendisinin önündeki saflarda yer alan halkı belki de kapıldıkları dehşetten ötürü hızla ileriye doğru

koşuyorlardı. Vadiye doğru koştular, tiz bağırışları Tumladin'i cınlattı. Ardından da Çekiç Evi, Melko'nun birliklerini çekiçleri ile ezip parçalayarak ilerledi, ta ki kendilerinden sayıca oldukça fazla Orklar ve Balroglar tarafından çevreleninceye kadar. Üzerlerine bir ateş-ejder gönderilmişti. İşte orada demir ve ateş galip gelene kadar Rog çekicini salladı ve şarkılar der ki Öfkenin Çekici'nden olanlar her bir kişi için düşmandan yedi can aldılar. Rog'un ölümü ve savaşı kaybetmesi ile beraber Gondothlim'deki dehşet daha da artı, birlikler şehrin içine doğru çekilirken Penlod ve Pillar'ın çoğu adamı öldürüldü. Kar Kulesi'nin çoğu askeri de öyle.

Melko'nun Goblinler'i şehrin kapılarını tutmuş, şehrin her iki tarafında bulunan duvarların büyük kısmını ele geçirmişlerdi. Kırlangıçlardan ve Gökkuşaktan geriye kalanların da öleceği açıktı ve şehrin merkezine epeyce yaklaşmış hatta saray meydanına bitişik olan kuyunun bulunduğu yeri dahi ele geçirmişlerdi. Ama yollarda ve şehrin kapılarında verdikleri sayısız ölü üst üste kümelenmişti. Gondothlim'lilerin cesaretini görmüş, düşündüklerinden çok daha fazla kayıp verdiklerini, hatta şehri koruyanların kayıplarının daha az olduğunu anlamışlardı. Bu yüzden durup akıl danışmaya karar verdiler.

Yaptıkları plana göre kazandıkları her şeyi ellerinde tutacaklardı, bu esnada bronz sürüngenler, demirden olanların yanına tırmanacak, duvarlara ulaştıktan sonra da Balroglar'ın alev-ejderlerin içine girebilecekleri bir delik açacaklardı; bunun hızlıca yapılması gerektiğini biliyorlardı, çünkü bu ejderlerin ısısı sürekli değildi ve sadece Melko'nun kendi topraklarına yaptığı ateş kuyularından temin edilebilirdi.

Daha habercileri henüz yola çıkmıştı ki, Gondothlim'de güzel bir müzik çalındığı duyuldu, bunun ne anlama geldiği konusunda endişeliydiler. İşte Tuor'un son ana dek beklettiği Ecthelion ve Fiskiye Halkı geliyordu. Flütlerini çalarak ilerleyen halkın kristal ve gümüş okları, alevlerin kızılığ ve harabelerin kara renkleri arasında görülmeye degecek kadar güzeldi.

Aniden müzik durdu ve güzel sesli Ecthelion bağıarak kılıçların çekilmesini söyledi. Denir ki Ecthelion'un halkı o gün orada, Eldalië savaşlarının tümünde öldürülenden daha fazla sayıda Goblin öldürdü, ve ismi bugün bile Goblinler arasında dehşet salmaktadır.

Tuor ve Kanat Halkı'nın adamları da döğüşe girmişti. Ecthelion ile Fıskiye Halkı'nın aralarında yerlerini almışlardı. Bu iki grup oklarını kudretlice attılar. Orklar öyle büyük kayıp verdiler ki, Tuor ve yandaşları neredeyse geçidi ele geçireceklerdi. Ama birden yer sarsılıp sallandı, çünkü ejderler Amon Gwareth üzerinden yol açmak için şehrin duvarlarını yıkıyorlardı; bir boşluk zaten oluşmuştu, muhafız kulelerinin yıkılmasıyla tüm duvarlar birbirine karıştı. Kırlangıç ve İlahi Ok birlikleri doğuda ve batıda yıkık duvarlar üzerinde düşmana karşı amansız bir mücadele verdiler; Tuor onlara yaklaşırken ejderlerden biri batı duvarına yaslandı ve olanca ağırlığı ile onu sarsıp yıktı, ardından da ateşten yaratıklar ve Balroglar geldiler. Ejder ateşten pençelerini halkın üzerine atıyordu, Tuor'un miğferindeki kanatlar karamıştı ama ayaktaydı ve bulabildiği her Kırlangıcı ve İlahi Oku korumasına almaya çalışıyordu, sağ tarafında ise Ecthelion Güneyin Fıskiyesinin adamları ile mücadelesine devam ediyordu.

Ejderlerin gelişi ile beraber Orklar tekrar yüreklendiler, içeriye doluşan Balroglar'la birlik olup Gondothlim'e daha ağır saldırdılar. Tuor, kendisini miğferinden tutmaya çalışan Ork lordlarından Othrod'u öldürdü. Balcmeğ'i ezdi ve baltası ile parçaladığı Lug'un organları dizlerinin dibine döküldü. Ecthelion ise Goblinlerin iki kaptanını hızlıca yere yıktı ve baş şampiyonları Orcobal'ın kafasını kopardı; bu iki lord cesaretlerinden ötürü Balroglar'dan bile önce gelirlerdi. Balroglar'a gelince Ecthelion bu güçlü iblislerden üçünü öldürdü, keskin kılıcı demiri bile böldü; Tuor'un elinde salladığı balta Dramborleg'in sıçrayışı, en çok korktukları şeydi, çünkü gökyüzündeki kar-

talların hızlı kanat çırpışlarını andıran bir ses çıkarır ve düştüğü yere ölüm getirirdi, aralarından beşinin canını almıştı.

Ama sonuçta birkaç kişi yüzlerce kişiyle sonsuza kadar savaşıp, Ecthelion'un sol eli Balroglar'dan birinin ateşten kırbağı ile yanmıştı ve ateşten ejder yaklaşırken kalktığı yere, duvar yıkıntılarının arasına düştü. Ecthelion, Tuor'a dayanmak zorundaydı ve Tuor da onu bırakmayacaktı, canavarın havadaki ayağı tam üzerlerindeydi ve yanmaktan kurtulmaları çok zor gibiydi ama Tuor yarattığı ayaklarından birini parçaladı, böylece alevleri kendilerinden uzaklaştırdı. Sürünge çığlıklar attı ve kuyruğunu bir kırbağı gibi şaklatmasıyla hem Orklar'dan hem de Noldoliler'den yüzlercesi öldü. Gücünü toplayan Tuor, Ecthelion'u kaldırdı, geriye ejderden kaçabilen az sayıda kimse kalmıştı. Öfkeyle saldıran canavar dehşet saçmış, Gondothlim acıyla sarsılmıştı.

Peleg'in oğlu Tuor düşmanın önündeydi ve yere düşene kadar savaştı ama ejderler ve düşmanın adamları şehrin yarısını ve kuzeyin tamamını ele geçirmişlerdi. Caddelerde dağınık halde gezen birlikler, kuytu köşelerde kadın, erkek, çocuk avına çıkmışlardı ve bulduklarını Melko'nun topraklarına götürmek için sürüklüyor ya da orada katlediyorlardı.

Tuor kuzeyden gelen bir yoldan geçerek Folkwell Meydanına ulaştı ve orada Galdor'u batı girişinde, bir grup Goblin'le savaşıırken buldu. Ancak yanında Ağaç Soyundan birkaç kişiden başka kimse yoktu. Orada Galdor, Tuor'un kurtuluşu oldu çünkü tam orklar yaklaşırken onlara doğru hızla koştu ve orklar hem onun acelesinden hem de baltasının sivri ucundan korkarak uzaklaştılar.

Kanatlardan, Ağaç, Fıskiye, Kırılgaç ve Ok Ailelerinden dağınık halde askerler vardı. Bir araya gelerek iyi bir tabur oluşturdular ve Tuor'un fikrini kabul ederek kuyunun olduğu yerden vazgeçtiler, hemen yandaki Kral'ın Meydanı'nın daha kolay müdafaa edilebileceğini anlamışlardı. Burada daha önceki suları tertemiz, derin bir kuyunun etrafında güzel meşe ve

kavak ağaçları vardı; ama artık Melko'nun halkının çirkinliği ve isyanı ile doluydu. Tüm o temiz su onların leşleri ile kirlenmişti.

Böylece askerler, Turgon'un Saray Meydanında son kez cesurca toplandılar. Aralarından çoğu yaralı ve baygındı. Tuor da o gece yaptığı işlerden sonra bitkin düşmüştü, ayrıca baygın haldeki Ecthelion'un ağırlığı da onu çok yormuştu. Birliği, kuzeybatı doğrultusundaki Ok Yoluna yönlendirmişti ki (tabii düşmanın arkadan kuşatmasını önleyebilmek için sürekli tetikte olmaları gerekiyordu) meydanın doğusunda bir gürültü koptu, Glorfindel, Altın Çiçekten geriye kalan adamlarla beraber gelmekteydi.

Dolambaçlı bir yoldan şehrin kapısındaki kavgaya doğru giderlerken doğuya bakan taraftaki Pazar Yerinde büyük bir kargaşa oldu. Balroglar'ın komutasındaki bir grup Ork üzerlerine saldırdı, düşmanı sol kanattan şaşırttılsa da kendileri de aynı durumdaydı; delikten yeni bir ateş-ejder gelip de onları alt edene kadar düşmanla kıran kırana mücadele ettiler; Glorfindel yanında birkaç adamıyla zar zor da olsa oradan çıkmayı başardı ama zanaatkarların güzel işleri ile dolu o yer alevler içinde yok oldu.

Öykü, Turgon'un Glorfindel'den gelen haberlerin acı-liyeti üzerine Arp'ın adamlarını onların yardımına göndermek istediğini ama Salgant'ın buna izin vermeyerek onların kendisinin yaşadığı yer olan güneydeki küçük Pazar Meydanının garnizonu olduklarını söylediğini anlatır. Birlikler onun emrine uyarak orada kaldılsa da, endişe içindeydiler. Nihayet bir şekilde Salgant'ı atlatıp kralın sarayının önüne geldiler, zamanlamaları çok iyiydi, çünkü düşman neredeyse Glorfindel'i alt ediyordu. Arp'ın adamları büyük bir istekle kavgaya atıldılar ve lordlarının korkaklığını unutturacak şekilde düşmanı Pazar yerinden çıkardılar. Ancak liderleri olmadığı için aşırı öfkeyle, dikkatsizce hareket ettiler ve çoğu alevlere düştü ya da ejderin nefesi ile kavruldu.

Büyük fıskiye'nin sularından içen Tuor rahatlamıştı. Ecthelion'un miğferini gevşetip yüzüne su serpti, böylece Ecthelion ayıldı. Tuor ve Glorfindel meydanı temizlediler ve güneydekiler hariç tüm adamlarını girişlerden bariyerlere çektiler. O esnada bu bölgedeki Egalmoth gelmekteydi. Egalmoth duvarların üzerine yerleştirilen savaş makinelerinden sorumluydu ancak sokaklarda devam eden savaş, kale burçlarından ateş etmekten çok elle mücadele'yi gerektirdiğinden İlahi Okçular'dan ve Kırangıçlardan bir kısmını yanına alarak görev yerinden ayrılmıştı. Ardından da şehir boyunca dolaşıp karşılarına çıkan düşman birliklerine sağlam darbeler indirmişlerdi. Çok sayıda esiri kurtarmış, Kral'ın Meydanına ulaşana kadar zor bir mücadele vermişti. Oraya tek başına gelen ya da Egalmoth tarafından getirilen kadın ve çocukların tamamı kralın sarayına yerleştirildi. Öfkenin Çekici'nden olanlar dışında hayatta kalabilenlerin sayısı fazla değildi ve düşman henüz Kral'ın evine dokunmamıştı. Geriye kalanlar tek kişi kalıncaya dek Kral'ı savunacaklardı.

Melko'nun adamları birliklerini toplamışlardı. Orkların yanlarında yedi ateş ejderi vardı, üzerlerinde ise Balroglar; kuzeyden, doğudan ve batıdan geliyorlar, Kral'ın Meydanı'nı arıyorlardı. Derken bariyerlerde katliam başladı. Tuor ve Egalmoth, ordan oraya koşarak meydanı savunuyorlardı. Ecthelion Fıskiye'nin yanında kaldı ve inatla direndi öyle ki hâlâ tüm şarkılarda ve öykülerde bu direnişten bahsedilir. Ejderlerden biri bariyeri kuzeye püskürttü ve bir zamanlar gezip görecektir güzel bir yer olan Güller Vadisi simsiyah oldu ve gürültüyle doldu.

Tuor bu canavarın karşısına dikildi, ama Egalmoth'dan uzaklaşmıştı. Onu geriye, fıskiye'nin yanındaki meydanın merkezine kadar geri çekilmeye zorladılar. Burada bunaltıcı sıcağın bitkin düştü ve büyük iblis, Melko'nun oğlu Balroglar'ın lordu Gothmog'a yenildi. Ama benzi beyaz çeliğinki gibi uçuk ve kalın zırhından ayırdı. Yanında duran Ecthelion, o düşerken üzerine atladı ve o Gnome, iblise saldırdıysa da onu öldüremedi,

kılıcı tutan eli yara olduğundan isabet ettiremedi. Ardından Noldoliler'in en güzeli, Fıskiye'nin lordu Ecthelion kırıbacını kaldırmakta olan Gothmog'un üzerine sıçradı ve ucunda demir çivi olan miğferini canavarın göğsüne saplayıp, bacaklarından yakalayarak fırlattı; Balrog çılgınlık atarak düştü, ama ikisi de dibi çok derin olan fıskiye'nin içine düşmüşlerdi. Canavar belasını buldu ve Ecthelion da derinlere gömüldü. Böylece soğuk sulardaki(30) zor mücadelenin ardından Fıskiye'nin lordu öldü.

Tuor kendine gelip ayağa kalktığı anda Ecthelion'un yaptığı o büyük işi gördü ve Fıskiye'nin bu güzel Gnom'una duyduğu sevgiden ötürü ağladı ama savaş devam ediyordu, bu yüzden saraydaki halkın yanına doğru yol aldı. Orada düşmanın liderlerinin Gothmog'un ölümü ile bareber ne yapacaklarını bilmeden sağa sola dağıldıklarını, kraliyet evini hâlâ ele geçiremediklerini ve kralın tüm görkemi ile aşağı inip halkla beraber savaştığını gördü. Alanın büyük kısmını tekrar ele geçirmişlerdi ve ateş ejder'lerden birinin saçtığı alevlere rağmen etrafını kuşatıp onu fıskiye'nin sularına atmayı başardılar, orada öldü. Bu olay o güzel suyun da sonu oldu, buharlaştı ve kaynağı kurudu. Artık sularını gökyüzüne doğru püskürtemiyordu, onun yerine kalın bir buhar tabakası yükseldi ve oradaki bulut tüm toprağın üzerine yayıldı.

Fıskiye'nin yok olması ile dehşet de arttı, meydan boğucu bir sıcak ve kör eden bir sisle dolmuştu. Kraliyet evinin insanları orada sıcaktan, düşmanlar ve ejderler tarafından öldürüldü. Bir grup Kralı kurtarmıştı, bir de Glingol ve Bansil'in altında bir birlik duruyordu.

Kral: "Gondolin'in düşüşü büyük olacak," dedi, etraftakiler ürperdiler, çünkü bu eski zamanların kahini Amon'un sözleriydi. Tuor, krala duyduğu sevgi ve merhametle bağırarak şöyle dedi: "Gondolin hâlâ ayakta ve Ulmo onun yok olduğunu görerek acı çekmeyecek!" O esnada ayakta duruyorlardı. Tuor, Ağaçların yanındaydı, Kral ise merdivenlerin başında aynen Tuor'un Ulmo'nun elçiliğini yaptığı ilk günkü gibiduruyordu.

Ve Turgon dedi ki: "Ulmo'ya rağmen Vadinin Çiçeğine kötülük getirdim ve o da şimdi vadiyi alevlere terk etti. Güzel şehrim için kalbimde hiç umut kalmadı. Fakat Noldoli'nin çocukları sonsuza dek acı çekmemeliler."

Çoğu orada olan Gondothlimler silahlarını çarpıştırdılar, fakat Turgon şöyle dedi: "Çocuklarım, lanete karşı savaşmayın! Kaçmanın güvenli olduğunu düşünen varsa yolunu arasın, belki hâlâ vakit vardır; ona Tuor'un lideriniz olmasına mücadele edin." Ama Tuor, "Kral sensin." dedi. Turgon'un cevabı şuydu: "Fakat daha fazla ok atacak değilim," ve tacını Glingol'un dibine bıraktı. Orada duran Goldor tacı alıp ona uzattıysa da Turgon kabul etmedi ve başı çıplak bir halde sarayın yanındaki beyaz kulenin tepesine tırmandı. Buradan, dağlardan yankılanan ve meydandaki sis tabakasının altında bekleyen düşmanın adamları onu duydu: "Noldoli'nin zaferi muhteşem olacak!" O esnada geceyarısı olduğu ve Orklar'ın alaylı bir şekilde bağırdığı söylenir.

Bir çıkış yolu bulunması gerektiği konuşuldu ancak herkesin fikri aynı değildi. Çoğu vadiden ya da tepelerden geçmenin imkansız olduğunu, bundan dolayı da orada kalıp kralın yanında ölmenin en iyisi olduğunu söylüyorlardı. Fakat Tuor halından geriye kalan neredeyse son şey olan bu kadar çok güzel kadın ve çocuğun düşmanın elinde ölmesini kabullenemiyordu. Onlara gizli tünelden bahsetti. Ayrıca Turgon'a fikrini değiştirmesi için yalvarmalarını söyledi, onların yanına gelip, duvarlara ve pasajın girişine kadar yol göstermeliydi; fakat kendisi de oraya gitmek için can atıyordu. Çünkü Idril'in ve Eärendel'in ne durumda olduklarını bilmek istiyor, en azından onlara Gondolin'in ele geçirildiğini, bu yüzden de daha hızlı hareket etmeleri gerektiği mesajını ulaştırmak istiyordu. Tünelin ne denli dar olduğunu gören ve buradan geçecek kişi sayısını düşünen lordlara Tuor'un planı gerçekten umutsuz görünüyordu ama dediğini yapacaklardı. Fakat Turgon onları dinlemedi ve çok geç olmadan yola çıkmalarını söyledi, "Bırakın

Tuor rehberiniz ve lideriniz olsun. Ama ben Turgon, şehrimi terketmeyeceğim ve onunla beraber yanacağım." Haberciler tekrar kuleye koşup şöyle dediler: "Efendimiz siz olmadıkça Gondothlimler kimdir ki? Bize liderlik edin!" ama o şöyle dedi: "Eğer kral bensem emirlerime uyun ve bana karşı gelmeye daha fazla cesaret etmeyin." Bu sözlerden sonra ona daha fazla haberci göndermediler ama kraliyet evinin halkı, kralın kulesinin altında bir araya toplandı ve "Kral gitmiyorsa biz de gitmiyoruz" diyorlardı ve ikna edilmeleri mümkün değildi.

Tuor çok zor durumdaydı. Kral'a duyduğu saygı ile Idril ve çocuğuna duyduğu sevgi arasında kalmıştı, kalbi sıkışıyordu, fakat ejderlerin alanda ilerlediği duyuluyor, yer sallanıp sarsılıyor, düşmanın adamları son bir katliam yapmak için toplanıyorlardı; Tuor'un seçim yapması gerekiyordu. Sarayın odalarındaki kadınların çığlıkları ve Gondolin'in halkından geriye kalanlar için duyduğu büyük üzüntüden dolayı tüm o acı dolu kızları, çocukları ve anneleri bir araya toplayıp, kendisinin arkasına hizaya girmiş olan birliğin arasına yerleştirdi. Güneye doğru savaşarak ilerlemeyi, peşinden büyük bir birlik gönderilmeden önce de Pomps Yolu'nu kullanarak Tanrıların Yeri'ne ulaşmayı planlıyordu. Güneyin Fıskiyelerinin önünden geçen ve kendi evine çıkan Akan Sular Yolu'nu kullanmayı düşünüyordu ama gizli tünelin girişinin nerede olduğuna dair şüpheleri vardı. Bu esnada Tuor'un hareketlerini gözetleyen düşman, ilerlemeye başlayan birliğe doğrudan ve kuzeyden yaklaşarak, sol kanata ve arka tarafa ağır bir saldırı düzenledi; ama Tuor'un sağ tarafında Kraliyet Sarayı vardı ve birliğin ön tarafı da neredeyse Pomps Yoluna ulaşmıştı.

Derken en büyük ejderlerden bazıları geldiler, yanındakilere koşmalarını söyleyen Tuor, sol kanattan da gelişigüzel savaşıyordu; Glorfindel de arka kanadı erkekçe savundu ve Altın Çiçek'ten çoğu kimse orada öldü. Böylece Pomps Yolunu geçip, Tanrıların Yeri olan Gar Ainion'a ulaştılar; burası oldukça açık bir yerdi ve ortasında şehrin en yüksek zemini vardı. Tuor bu-

rada başlarına bir şey geleceğini düşünüyor, daha fazla ilerleme umudunu yitiriyordu ki herkesi şaşırtan bir şey oldu, düşman takibi bırakmıştı. Tuor, Düğün Yeri'nin başına geldi ve işte Idril orada, karşısındaydı. Saçlarını evlendikleri günkü gibi açmıştı; Tuor büyük şaşkınlık içindeydi. Yanında sadece Voron-wë vardı ve Idril henüz Tuor'u görmemişti, gözlerini aşağıda duran Kralın Sarayına dikmişti. Birden hepsi durup arkaya, Idril'in gözlerinin baktığı yere baktılar ve kalpleri kaskatı kesildi, düşmanın kendilerini neden sıkıştırmadığını ve kurtuluşlarının nedenini anlamışlardı. Bir ejder kule merdiveninin başına kadar çıkmış; Orklar orada unutulmuş kadın ve çocukları sürükleyip, tek başına savaşmaya çalışan erkekleri katlediyorlardı. Glingol sıcaktan kavrulmuştu, Bansil de simsiyah görünüyordu. Kralın kulesi kuşatılmıştı. Yukarıdan kralın şekli seçilebiliyordu ve aşağıda da alevler püskürten demirden ejder kuyruğunu bir kırbaç gibi sallıyordu, etrafında ise Balroglar vardı, kralın evi acı içindeydi. İzleyenler çığlıkları duyabiliyorlardı. Turgon'un Sarayı yağmalanıyordu, kralın evinin cesaret dolu direnişi düşmanın aklından çıkmayacaktı. Olanları izleyen Tu-or, Tanrıların Yeri'nde gözyaşı içindeydi.

Idril konuştu: "Bu nasıl acı ki babam kulesinin tepesinde laneti bekliyor, yedi kez acı olanı da, Lordum Melko'nun önünde can verdi ve bir daha evine dönmeyecek!" Idril o gecenin acısı ile çılgına dönmüştü.

Tuor atıldı: "Idril bak, benim, hayattayım ve Melko'nun Cehennemlerinde bile olsa babanı buraya getireceğim!" Tuor karısının acısını dindirmek için tepeden bir başına inecekti ama akli başına gelen Idril, önüne geçip dizlerinin üzerine çökerek: "Lordum, lordum!" diye bağırıp onu engelledi. Onlar konuşurken o keder dolu yerde büyük bir gürültü koptu, çığlıklar bağırışlar yükseldi. Ejderlerin devirdiği kule ateşlerin içine düşmüştü ve orada Gondothlim'in Kral'ı Turgon öldü. O an için zafer Melko'nundu.

Idril acıyla: "Aklın körlüğü üzücü," dedi. Tuor karşılık verdi: "Sevdiklerimizin inatçılığı da üzücü, yine de cesurca bir hataydı." Idril'i kucaklayıp öptü. Idril ona, tüm Gondot-hlim'den daha fazla şey ifade ediyordu, ama Idril babası için acıyla ağlıyordu. Tuor kaptanlarına dönüp şöyle dedi: "Tüm hızımızla ilerlemeliyiz yoksa etrafımızı kuşatacaklar." Olabildiğince hızlı ilerlediler ve Orklar sarayı yağmalayıp Turgon'un kulesinin düşüşünün keyfini çıkarırken onlar da epeyce uzaklaştılar.

Artık güney şehrindeydi, onları beklemeden yola çıkmış bazı kişilerle karşılaştılar ama onların da bulabildiği tek şey aleplerdi, merhametsiz düşman her şeyi yakmıştı. Barınaklara sığınmış bazı bebekli kadınlar gördüler. Tuor onları eli boş göndermeyip yiyecek verdi. Sadece sessizliğin hakim olduğu yerlere gelince Tuor, Voronwë'ye neler olup bittiğini sordu, çünkü Idril konuşmuyordu ve hâlâ yastaydı. Voronwë ona Idril'in ve kendisinin savaşın gürültüsü artıp da yüreklerini sarsınca, nasıl da evin kapıları önünde beklediklerini ve Tuor'dan haber alamayan Idril'in sürekli ağladığını anlattı. Uzun zaman yanında Eärendel ile gizli yola giden tarafa bekçilik etmiş, gitmelerini engelleyen emirler vermişti, kuşatmadan ötürü acısı çok büyüktü. Lordu olmadıktan sonra yaşamak istemediğini söylüyordu; daha sonra halktan kadınları ve başıboş gezenleri toplamış ve onları hızlıca tünelden aşağı indirmişti. Küçük birliği beraber saldırılar düzenlemiş, onun kılıç taşımasına engel olamamışlardı.

Nihayet sayıları epeyce fazla olan bir grupla karşılaşmışlardı ve Voronwë Idril'i oraya sürüklemişti. Bu Tanrıların şansı ile gerçekleşmiş bir şeydi, çünkü onlarla beraber olan herkes ölmüş ve düşmanlar Tuor'un evini yakmışlardı ama gizli geçidi bulamamışlardı. "Bunun üzerine" dedi Voronwë, "sizin leydiniz bitkinlikten ve kederden çıldırıp şehre doğru delice koşmaya başladı, onu yanmaktan benim bile kurtaramayacağımdan korkuyordum.

Voronwë bu sözleri söylerken güney duvarlarına, Tuor'un evinin yakınlarına gelmişlerdi. Ev üzerinde dumanlar tüten bir harabeye dönmüştü; Tuor'un öfkesi çok büyüktü ama Orkların yaklaştığını haber veren bir gürültü duydular, Tuor yanındakileri olabildiğince hızlı şekilde gizli yola indirmeye başladı.

Merdivenlerin başına gelindiğinde herkesin acısı çok büyüktü, çünkü bu sürgünlerin Gondolin'e veda etmeleri gerekiyordu; tepelerin ardında yeni bir yaşam kurulacağına dair de pek fazla umutları yoktu. Melko'nun elinden nasıl kurtulabilirlerdi ki?

Herkes girişten geçince Tuor'un korkusu hafifledi, mutluydu; işin aslı tüm o halkın Orklara yakalanmadan geçide gitmeleri ancak Valar'ın şansı ile mümkün olabilirdi. Arkadakiler geçidin ağzını eşyalarla kapatıp girişi engellediler, ancak merdivenden aşağı indiklerinde sıcak adeta bir işkenceye dönüştü, ejderlerin çıkardığı yangınlar şehrin her yerindeydi ve bu tünelde yerden çok derinde değildi. İyice aşınan kayaların çoğu aşağı düşüyordu, hava dumanla doluydu ve el lambaları ile meşaleler söndü. Kendilerinden önce tünele giren ve ölen bazı kişilerin cesetlerinin üzerine düştüler. Tuor, Eärendel için endişe ediyordu; korkunç karanlığın ve kederin içinde yola devam ettiler. İki saat boyunca bu tünelin içindelerdi, tünelin sonlarına doğru yapımı tam bitmemişti, duvarlar engebeli ve alçaktı.(32)

Nihayet tünelin ağzına geldiler, çıkış akıllıca düşünülmüştü; içinde bir zamanlar su olan ama artık kalın çalılıkların doldurduğu bir havzaya açılıyordu. Burada Idril ve Voronwë'den önce aceleyle gizli yola giren kişiler toplanmışlardı, bitkinlik ve acıyla sessizce ağlaşıyorlardı. Fakat Eärendel orada değildi. Orada Tuor ve Idril'in yüreği kedere boğuldu.(33) Diğerleri de yas içindeydi, çünkü Amon Gwareth tepesinin ötesinde görkemli şehirlerinin kurulu olduğu belli belirsiz görülen vadi alevlerle taçlanmıştı. Ateş-ejderler ve demirden canavarlar şehrin kapılarında geziniyor, Balroglar ve Orklar her yeri yağmıyorlardı. Bu yıkımdan keyif alsınlar diye vadiyi

Melko'nun halkı ile dolduran liderlerin ise keyfine diyecek yoktu.

"Şimdi," dedi Galdor, "Onlar üzerimize gelmeden önce Vadiyi Çevreleyen Dağlar'a doğru olabildiğince hızlı ilerlemeliyiz, fazla vaktimiz de yok çünkü yaz kapıda." (34) Bir kısmı buna itiraz ederek, Tuor'un önerdiği gibi Cristhorn'a aptalca olacağını söylediler. "Güneş," dediler "biz tepeye tırmanana kadar çoktan çıkmış olacak, ejderler ve iblisler bizi vadide alt edecekler. Bad Uthwen'e, Kaçış Yoluna gidelim, mesafesi daha az, yaralarımız ve yorgunluğumuz daha uzağa gidemesede belki buraya kadar dayanabilir." Yine de Idril buna karşı çıktı ve lordları, uzun zaman önce kimse keşfetmesin diye üzerine büyü yapılmış olan gizli yola güvenmemeleri gerektiğine ikna etti: "Gondolin bile düştüyse başka hangi büyü güvenilir olabilir?" Çok sayıda kadın ve erkek Tuor'un etrafına toplanıp, Bad Uthwen'e doğru yola çıktılar ve Melko oraya Meglin'in sözünü dinleyerek bir canavar yerleştirmişti, böylece kimse dışarı çıkmayacaktı. Vadiyi gece ya da gündüz olsun çok iyi bilen Ağaç Evi'nden Yeşilyaprak Legolas liderliğindeki diğerleri ise vadi boyunca tüm bitkinliklerine rağmen hızla ilerlemiş, gece boyunca ancak uzun bir yürüyüşten sonra mola vermişlerdi. Tüm toprak artık Gondolin'in güzelliğini göremeyen o hüzünlü şafağın gri ışığına boğuldu ama vadi sis içindeydi. Bu bir mucizeydi, çünkü burada daha önce ne pus ne de sis olmamıştı, bu belki de kralın fısıkiyesinin yazgısı ile ilgiliydi. Tekrar yola koyuldular, doğan güneşe rağmen sisin içinde güvenle yürüdüler, bu havada onları tepelerden ya da yıkık duvarlar üzerinden kimsenin görmesi mümkün değildi.

Dağlar ya da alçak tepeler Gondolin'den yirmi bir mil ötedeydi. Şahinler Tepesi Cristhorn ise, dağların başladığı yerden yukarı doğru çıkıldığında altı mil mesafedeydi, yani epeyce yüksekti; tepelere ulaşmak için hâlâ altı milden fazla yol gitmeleri gerekiyordu ve artık çok bitkindiler. (35) Güneş doğu tepelerinin üzerinde iyice yükselmişti, kıpkırmızı ve büyüktü. Et-

raftaki sis tabakası dağılmaya başlamıştı ama Gondolin'in kalıntıları bir bulutun içinde gizlenmiş gibiydiler. Havanın açılması ile bir grup adamın çıplak ayak koştuğunu gördüler, yanlarında ise onlara eşlik eden tuhaf bir grup vardı, Orkların bindiklerine benzeyen kurtları, parlak mızrakları vardı. Tuor aniden şöyle dedi: "Bu Eärendel! Benim oğlum, bakın yüzü batıdaki bir yıldız gibi parlıyor, benim adamlarım Kanatlar da yanındalar ve dar boğazdalar." Hemen yanındakiler arasından fazla yorgun olmayan elli adam seçti ve vadi boyunca güçlerinin yettiği kadar hızla ilerlediler. Tuor yetiştiğinde kurtların üzerindeki onları neredeyse öldürmek üzereydi, bu nedenle kaçıyorlardı. Tuor, Eärendel'in yanındaki adamlara durmalarını, kaçmamalarını bağırarak söyledi, oğlu İdril'in evinden Hendor'un omuzlarındaydı. Tuor'un artık nefessiz kalan birliği onlara yetişti.

Kurtları sürenler alt edildi ve Eärendel'le bebaber olan adamlardan altısı hayattaydı; ancak Tuor kaçan düşmanları yakalamak umudu ile birliğini arkalarından gönderdi; biliyordu ki kaçanlar gittiklerinde kendilerinden bahsedecek bu da başlarına büyük bela getirecekti. Onları yakalamayı başardı, sadece ikisi kaçabildiler fakat onlar da yaralıydılar. O yüzden de haberleri şehre muhtemelen çok geç ulaştıracaklardı.

Eärendel Tuor'u gördüğü için çok mutluydu, tabii Tuor da; ve Eärendel şöyle dedi: "Çok koştum baba susadım. Hendor'un da bana verecek suyu kalmadı." Babası hiçbir şey diyemedi, su yoktu, önderlik ettiği herkesin aynı ihtiyacı duyduğunu düşündü; Eärendel tekrar konuştu: "Anneme elini uzatan o Meglin'in öldüğünü görmek çok güzeldi. Onu hiç sevmiyordum, artık Melko'nun kurtları yüzünden kaçmama da gerek yok." Tuor gülümsedi ve onu omuzuna çıkardı. Kısa süre sonra geridekiler onlara yetişti ve Tuor, Eärendel'i neşe içindeki annesine verdi, ama Eärendel annesinin kollarından inip şöyle dedi: "Annem İdril, sen yorgunsun ve yaşlı Salgant dışında hiçbir Gondothlimli savaşa böyle gitmez!" Annesi tüm acısına

rağmen güldü; ve Eärendel, "Peki nerede Salgant?" dedi. Salgant ona güzel öyküler anlatır, onunla oyunlar oynardı, bu yaşlı Gnome Tuor'un evine her geldiğinde Eärendel'i çok eğlendirirdi. İyi şarabı, güzel yemeği sever, bunları da Tuor'un evinde bulurdu. Ama o anda kimse Salgant'ın nerede olduğunu bilmiyordu. Belki alevler onu yatağında yakalamıştı; bazılarıysa onun esir alınıp Melko'nun sarayına götürüldüğünü ve onun soytarısı yapıldığını söylüyorlardı. Bu Gnome soyundan bir asil için gerçekten kötü bir yazgıydı. Eärendel buna üzülmüştü, annesinin yanında sessizce yürüdü.

Tepenin eteklerine ulaşmışlardı, gün iyice ağarmış sabah olmuştu ama etrafta hâlâ griydi, halk yukarıya doğru çıkan yolun yakınında bulduğu ağaçlarla ve fındık çalıları ile dolu ufak bir alanda dinlendi. Çoğu korkmalarına rağmen uyudular. Ancak Tuor sıkı bir nöbet tutup hiç uyumadı. Burada biraz yemek yaptılar, Eärendel susuzluğunu giderip, küçük bir derenin yanında oynamaya başladı. Sonra annesine şöyle dedi: "Annem Idril, isterim ki Fıskiye'nin iyi Echthelion'u burada olup bana fülüt çalsın ya da sazlıklardan düdüğü yapsın! Belki de o daha ileridedir, değil mi?" Ama Idril hayır diyerek onun başına gelenlerle ilgili duyduklarını anlattı. Eärendel artık Gondolin sokaklarını görmenin bile umrunda olmadığını söyledi ve acıyla ağladı. Tuor ona o sokakları görmenin artık mümkün olmadığını çünkü Gondolin'in artık var olmadığını söyledi.

Güneş tepelerin ardında batmak üzereyken Tuor yanında kilere kalkmalarını söyledi ve engebeli yollarda yürümeye başladılar. Çimenler ölmüş, yerlerini yosunlu taşlara bırakmışlardı, ağaçlar yerdeydi, çam ağaçları ve köknarların bile sayıları azalmıştı. Tepelerden devam eden yol o denli dolambaçlıydı ki muhtemelen dönüp Gondolin'e bir daha bakamayacaklardı. Hepsi son kez arkalarını döndüler; vadi tertemizdi ve güneşin son ışıklarının altında eski günlerindeki gibi gülümsüyordu, ama biraz ilerde karanlık içindeki kuzeyi aydınlatan alevler parladı -bu Gondolin'deki son kulenin düşüşüydü- bu güney

kapısında duran ve gölgesi Tuor'un evine vuran kuleydi. Ardından güneş battı ve Gondolin'i bir daha göremediler.

Cristhorn geçidi yani Şahinler Tepesi geçilmesi en tehlikeli olan yerlerden biriydi, daha önce buradan hiç karanlıkta geçmemişlerdi, el fenerleri ya da meşaleleri yoktu, hepsi çok bitkindi, kadınlar ve çocuklar hasta, kimi erkekler yaralıydı ve Melko'ya yakalanmaktan çok korkmuyorlardı çünkü bu kadar çok kişi çok da gizli hareket edemezdi. O yüksek yere yaklaştıkça karanlık da arttı ve düz bir çizgi gibi sıralanmaları gerekiyordu. Galdor ve oku olan bir grup adam önden gittiler, gözleri karanlıkta bir kediniki kadar keskin olan Legolas da onlarla beraberdi, böylece daha uzağı görebileceklerdi. Arkalarında ise yürüyebilecek durumda olan yaralılar ile kadınlardan en az bitkin olanları vardı, bunlar da hastalara destek oluyorlardı. Idril bunların yanındaydı, iyi dayanmakta olan Eärendel de öyle. Tuor ise ortadaydı arkasında adamları vardı ve ciddi şekilde yaralanmış olanları taşıyorlardı. Egalmoth da onunla beraberdi ama o da meydanda yara almıştı. Arkalarından ise bebeği olan kadınlar, kız çocukları, topal erkekler geliyordu. En arkada ise tüm birliğin sayıca en fazla adama sahip grubu vardı ve altın saçlı Glorfindel de oradaydı.

Nihayet yüksekliğinden dolayı kötü bir yer olan Cristhorn'a geldiler, burası o denli yüksekti ki ne baharı ne yazı görmezdi ve çok soğuktu. İşin aslı, vadinin güneşin altında dans ettiği zamanlarda bile buranın doruklarında kar olurdu. Şimdi de arkalarında kuzeyden gelen bir rüzgar uğulduyordu ve keskin bir soğuk vardı. Kar düşüyor, esen rüzgarla birlikte gözlerine çarpıyordu. Bu iyi bir şey değildi çünkü yol dardı ve sağ tarafında ya da batıya bakan yüzünde bir sürü kuş-insan yuvaları olan dümdüz bir duvar yükseliyordu. İşte buraya Eldar'ın Sorontur dediği, Thornhoth lordu, Kartalların Kralı Thorndor yerleşmişti. Diğer tarafta ise korkunç dik bir eğim vardı, üzerindeki kayalıklar o denli sivriydi ki birinin buraya tırmanarak inmesi ya da çıkması mümkün değildi. Ve o derinlikten kaçış

yoktu, dibinde Thorn Sir'in suları akardı. Oraya güneydeki bir uçurumdan dökülürdü, ama zayıf bir nehir olduğundan suları da azdı ve yerin üzerinde taşlı bir yataktan geçip dağa giden dar bir geçide girer ve buradan kuzeye ulaşırdı. İçinde ise çok nadir balık bulunurdu.

Galdor ve adamları, Thorn Sir'in aşağı döküldüğü yere yaklaşmışlardı, diğerleri ise Tuor'un çabaları ile ayrıldılar, uçurumla kayalıklar arasındaki o korkunç dar dağlardan geri döndüler, dolayısı ile gece duyulan bir çığlığın yankılandığı o ürpertici yere Glorfindel'in adamlarından çok azı ulaşabildi. Galdor'un adamları ise Legolas'ın bile gözünden kaçabilen kayalıkların arkasında oradan oraya atlayan bazı şekillerden dolayı korku içindelerdi. Tuor, onların Melko'nun ortalıkta dolaşan birliklerinden biriyle karşılaşmış olabileceklerini düşündü, etrafındaki kadınları ve hastaları arakaya gönderip, adamları ile beraber Galdor'a katıldı bu yolda insan huzursuz eden bir şey vardı. Yukarıdan taşlar dökülüyor ve bunlar ciddi hasar veriyorlardı, işler kötü görünüyordu ama arka taraftan silah sesleri gelince Tuor durumun daha da kötüye gittiğini anladı. Kırılma-ğıcılardan gelen bir adam ona Glorfindel'in yanlarında bir Balrog olan kişilerce ağır yaralandığını söyledi.

Tuor tuzağa düşürüldüklerinden endişe ediyordu ve bu doğrudu. Melko tüm tepelere adamlarını göndermişti. Ancak çoğu şehir ele geçirilmeden Gondothlimler'in yaptığı cesur savaşta ölmüştü, burada güneyde de sayıları azdı. Bunlardan birisi, onları fındık ağaçlarının oradayken görüp takip etmiş bu esnada da bulabildiği tüm birlikleri yanına toplamıştı, planları da onları Crithorn'un o dar boğazında arkadan ve önden sıkıştırmaktı. Galdor ve Glorfindel bu beklenmedik saldırı karşısında şaşırırlarsa da durumu iyi idare ettiler ve Orkların çoğunu uçurumdan aşağı attılar; ancak sürekli düşen kayalar cesaretlerini kırıyordu, Gondoli'den kaçışın sonu gelmiş gibiydi. Bu esnada ay, geçidin üzerinde yükselmışti ve solgun ışığı bazı yerleri aydınlatsa da, yolun tamamı yüksek duvardan dolayı

aydınlanamıyordu. Derken Kartalların Kralı Thorndor kalktı ve o Melko'yu hiç sevmezdi, çünkü Melko onun yakınlarının çoğunu yakalayıp kayalıklara zincirlemiş ve onlardan kendisine uçmayı öğretecek sihirli sözleri istemişti (çünkü gökyüzünde Manwë ile karşı karşıya gelebilmenin hayalini kuruyordu); onlar sihirli sözleri söylemeyince de kanatlarını kesip kendisi için kullanmaya çalışmıştı ama bu bir işe yaramamıştı.

O muhteşem evine yakın olan geçitten gürültüler gelince şöyle dedi: "Tahtıma kadar tırmanan bu aptallar, bu tepelerin Orkları da nereden çıktı? Noldoli'nin oğulları neden lanetli Melko'nun çocuklarının korkusu ile ağlıyor? Kalk ayağa gagası çelikten, pençesi kılıç Thornhoth!"

Bunun ardından kayalıklarda büyük bir fırtınayı andıran bir koşuşturma oldu ve Kartal Halkı, Thornhothlar Orkların üzerine atlayıp, yüzlerini ve ellerini parçalayarak onları aşağıda akan Thorn Sir'in taşlarına fırlattılar. Gondothlimler mutlulardı, sonradan Kartallarının amblemini yakınlıklarının göstergesi olarak taşıdılar. Idril de bunlardan taşıdı ama Eärendel babasının Kuğu kanadını daha çok seviyordu. Galdor'un adamları rahatlamışlardı, mücadeleye devam ettiler zaten düşmanın sayısı da azalmıştı. Glorfindel arkada mücadeleyi bitirdikten sonra tekrar yola koyuldular. O Barlog büyük bir güçle kayalıklardan boğazın sol yanındaki patikaya atladığında grubun neredeyse yarısı yolu ve Thorn Sir şelalelerini geçmişti. Barlog, hızlıca sıçrayarak Glorfindel'in adamlarının, kadınların ve öndeki hastaların arasından geçti; bu esnada ateşten kırbacını sallıyordu. Glorfindel onun arkasından üzerine atladı, altın zırhı ay ışığında tuhaf tuhaf parılıyordu, canavar tekrar zıplayarak oldukça büyük bir kayanın üzerinden atladı, Glorfindel de arkasından. Bu yüksek taşın üzerinde ölümcül bir kavga başladı. Halk olanları görmek için arkadan öne doğru birbirini ittiriyordu, ancak kavga Glorfindel'in adamları yetişmeden bitti. Glorfindel hırsla Balrog'u oradan oraya savurdu. Zırhı onu canavarın alevden kırbacından ve pençesinden korudu. Demirden miğferinin üze-

rinde ağır bir kızgın demir vardı ve yaratığın kırbaç-kolunu dirseğinden kesti. Balrog acıyla sıçrayarak Glorfindel'in üzerine atladı, onu omuzundan yakaladı ve aşağı düşerken beraberinde sürükledi. Glorfindel sol eliyle kayada tutunacak bir yer aradıysa da kendisinin iki katı olan canavar onu kendine doğru çekti ve beraber uçurumdan düştüler

Bu büyük bir kederdi, çünkü Glorfindel en gönülden sevilenlerdendi. Düştüklerinde çıkan ses tepelerden ve Thorn Sir'in derinliklerinde yakılandı. Öndeki ve arkadaki Orklar öldürüldüler, kimisi de kaçtı. Yüce bir kuş olan Thorndor aşağıya uçarak Glorfindel'in cesedini getirdi, ama Balrog orada kaldı ve Thorn Sir'in suları uzun süre siyah aktı.

Eldarlar hâlâ kötülüğe karşı tek başına savaşan iyi bir doğuşçu gördüklerinde şöyle derler: "Ah! Glorfindel ve Balrog," ve kalpleri hâlâ Noldoliler'in o iyi kişisi için kederlidir. Başka düşmanların dikkatini çekmekten korksalar da Glorfindel'e duydukları sevgiden ötürü Tuor, Kartal Nehri'ne bakan o tehlike dolu yolun üzerinde Glorfindel'e yaştan bir anıt dik-tirdi. Thorndor bugüne kadar kimsenin buraya zarar vermesine izin vermedi. O zalim yerde sarı çiçekler açtı; Altın Çiçek halkı burada ağladı ve göz yaşlarını hiçbiri kurutamadı.

Tuor'un ve Gondolin sürgünlerinin Tumladin Vadisinin güneyindeki dağların ardındaki yolculuklarını kim anlatabilir? Felaket ve ölüm yanlarındaydı, soğuk ve açlık da öyle. Büyük katliamdan sonra Melko'nun kötülüğünün bulaştığı bölgelere kadar gittiler, bu saldırı Melko'nun gücüne zarar vermişti. Melko tabii ki onların kaçışlarından haberdardı ve oldukça öfkeliydi. Ulmo, okyanusların ötesinden yapılan işlerin haberini aldı ancak onlara yardım edemedi, çünkü onlar sulardan ve ırmaklardan uzaktaydılar, susuzluktan kavrulmuşlardı ve yolu bilmiyorlardı.

Bir yıldan ve epeyce seyahatten sonra bu boş araziler üzerindeki büyüden ötürü dönüp dolaşıp başladıkları noktaya döndüler. Otuz yedi yaz tekrar geldi ve yükselmesine yakın ni-

hayet bir nehrin başına geldiler ve bu nehri takip ederek daha iyi topraklara ulaştılar. Burada Voronwë onlara rehberlik etti çünkü yazın sonlarına doğru bir gece bu nehirde Ulmo'nun fısıltısını duymuştu. Sudaki sesler konusunda bilgeliği epey fazlaydı. Bu nehrin beslendiği Sirion'a kadar yürüdüler, hem Tuor hem de Voronwë eski Kaçış Yolu'nun dış tarafından fazla uzak olmadıklarını fark ettiler. Bir kez daha o kızılağaçlarla dolu derin vadidelerdi. Buradaki çalılar ezilmiş, ağaçlar yanmıştı. Vadinin duvarları alevlerden ötürü is tutmuştu. Halk ağladı çünkü kendilerinden önce tünelin ağzında kuşatılanların yazgılarını biliyorlardı.

O nehirden aşağı doğru yolculuklarına devam ettiler ama yine içlerinde Melko'nun korkusu vardı, Ork birlikleri ile savaşmak zorunda kalmışlardı, kurt binicilerinden korkuyorlardı ama Melko'nun ateş ejderleri onların peşinde değildi, çünkü hem Gondolin'i ele geçirmek için epeyce uğraşıp bitkin düşmüşlerdi hem de nehirler kabardıkça Ulmo'nun gücü artıyordu. Böylece günler sonra -çünkü dayanma güçleri azaldığından yavaş yürüyorlardı- Sazlıklar Toprağının üzerindeki bataklıklara geldiler, Voronwë bu toprakları bilmiyordu. Burada Sirion toprağın altındaki büyük bir yatakta akıyor, Tumultuous Rüzgarları oyuğuna giriyor, Tulkas'ın(38) Melko ile savaştığı yere kadar Alacakaranlık Havuzları üzerinden tekrar yeryüzüne çıkıyordu. Tuor, Ulmo ona düşündüklerini anlattıktan sonra gece ve gündüz bu bölgelerde gazmıştı ama yolları hatırlamıyordu. Bu yerler bataklıklarla doluydu, burada yolculukları epeyce akadı, hâlâ güz olduğu için sinekler her yerdeydi, sıtma ve ateş baş gösterdi. Bunlardan ötürü Melko'ya lanet ettiler.

Nihayet büyük havuzlara ve o en narin Sazlıklar Toprağına geldiler, rüzgarın nefesi onlara rahatlık ve huzur getirdi. Bu yerin rahatlığı savaş esnasında ölümü arzu edenlerin acısını dindirdi. Kadınlar ve kızlar yeniden güzelleşti, hastalıkları iyileşti, eski yaraların acısı dindi; yine de halklarının Demir Ce-

hennemlerinde acı içinde kölelik yaptığını bilenler ne şarkı söylediler ne de güldüler.

Burada gerçekten uzun süre kaldılar. Ulmo'nun sedef kabuktan ses boruları Tuor'un kalbinde yer edip de boğucu geçen yılların ardından denize dönme isteği tutkuya dönüşmeden önce Eärendel genç bir oğlan oldu; tüm halk onun emrindeydi, onları Sirion'dan denize götürdü.

Şahin Tepeleri'nden geçip de Glorfindel'in düşüşünü gören bu halkın sayısı sekiz yüze yaklaşmıştı -büyük bir yolculuktu, yine de çok güzel ve kalabalık bir şehrin hüznünlü kalıntısıydı. Fakat yıllar sonra Sazlık Topraklarının çimenlerinde büyüyüp denize gidenler, ilkbahar geldiğinde çayırlarda kırlangıçotları açtığında, Glorfindel'in anısına hüznünlü festivaller düzenlediler. Kadınların sayısı daha azdı. Bunun sebebi de akrabalarının onları şehirdeki gizli yerlerde saklamalarıydı. Orada yakılıyor, katlediliyor, alıkonulup köleleştiriliyorlardı. Kurtarmak için gidenler ise onları çok nadiren bulabiliyordu, bunun düşüncesi bile merhametsizceydi. Gondothlim'li bu kızlar ve kadınlar güneş ve ay kadar güzel, yıldızlardan daha parlaklardı. Yedi isimli Gondolin kentinde ihtişam vardı ve onun kalıntısı dünya üzerinde yağmalanmış tüm şehirlerinkinden daha korkunçtu. Ne Bablon ne Ninwi ne Trui'nin Kuleleri ne de Rûm'da kalanlar Gnomların Amon Gwareth'de yaşadıkları dehşeti yaşamadı. Bu hâlâ Melko'nun dünyada yaptığı en kötü iş olarak bilinir.

Gondolin'in sürgünleri Sirion'un ağzında, Büyük Denizin dalgalarının yanına yerleştiler. Burada Lothlim Çiçeğin İnsanları adını aldılar çünkü Gondothlim yüreklerini burkan bir isimdi; Eärendel, Lothlimler arasında, babasının(39) evinde büyüdü. Böylece Tuor'un büyük öyküsü sona geldi.

Bronweg'in oğlu Küçükkalp şöyle dedi: "Gondolin'e ne yazık!"

Ve uzun süre Kütükler Odasında ne konuşan ne de kımıldayan olmadı.

NOTLAR

1. Tabii ki Uyanış Sularından Denize yapılan büyük yolculuk değil. Kôr Elfler'inin Gnomları kurtarmak için yaptıkları sefer. (bkz. K.Ö I, s 33)

2. *Kayıp Oyun Kulesi*'nde *korin*: 'taştan, dikenden ya da ağaçtan yapılan ve yeşil bir alanı çevreleyen çit,' olarak tanımlanır. Meril-i-Turingi 'büyük bir karaağaç çitinde yerleşmişti.'

3. *Tôn a Gwedrin*; Öykü-ateşi'dir

4. Burada bir tarif vardır: 'Bundan sonra Nauglafring'e bakınız; fakat bu çıkarılmıştır.

5. Heorrenda üzerine, 'bu dolayısı ile' sözcüklerinden sonra eklenecek şiirin Eski İngilizce'deki yerini belirtmek amacıyla ufak bir boşluk bırakılmıştır, ama bunun ne olduğuna dair en ufak bir belirti yoktur.

[*Takip eden notlarda 'orijinal metinle' kastedilen Tuor A ve adı geçen düzeltmeden önceki Tuor B metinleridir. Bu Tuor A metninin kurşun kalemle yazılmış orijinal metinde bulunduğu ya da bulunmadığını*]

6. 'Ve Tuor o oyuğa girdi...' cümlesi ile başlayan bölüm kağıt üzerine yazılmış. Sonradan yapılan bir eklemedir. Orijinal pasaj anlam bakımından buna oldukça yakındır, ama aşağıdaki gibidir:

Tepelerin ardındaki nehir yolunu kazan Noldoliler o karanlık günlerde kölesi oldukları Melko'dan gizli çalıştılar. Her zaman Melko'ya karşı mücadele veren Ulmo tarafından harekete geçirilmişlerdi ve Ulmo Tuor aracılığıyla Gnomlar'ın Melko'nun kötülüğünün dehşetinden kurtulmalarını planlanıyordu.

7. 'Üç gün', tüm metinlerde 'üç yıl' ancak *Tuor B*'de 'günler'in üzerine kurşun kalemle 'yıllar' yazılmış.

8. Denizkuşlarının Ossë'nin başından sonuna kadar 'evrimi' *Elflerin Gelişi*' öyküsünde tanımlanmıştır, (K.Ö I, s

165); ancak buradaki cümle kurşun kalemle yazılan orijinal *Tuor A* metninden gelmektedir.

9. Daktilo edilen *Tuor C*'de burada bir boşluk bırakılmıştır ve son halinde 'Ainur' yerine 'Ulmo' ile doldurulmuştur.

10. Orijinal metin şöyleydi: 'Sen yalnız yürekli *Tuor*, güzel kuşların ve çiçeklerin mekanı *Valar* her zaman kalınacak bir yer değildi; onlar seni bu hoş toprağa götürmeyecekler...'

11. *Tuor C*'de 'Ulmo'nun yardımı ile' cümlesi eklenir.

12. Sayısız Gözyaşı Savaşı'na yapılan gönderme, *Tuor B*'ye sonradan yapılmış bir ektir. Orijinal metin şöyleydi: 'Onların halkını yakaladığında kim tek başına *Melko*'nun gücünden kaçtı...'

13. *Tuor A* ve *B*'de *Voronwë* ismi kullanılmıştır ancak bu ibare, *Bronweg* şekli ile birlikte *Tuor B*'ye eklenmiştir ('Pek çok günden sonra bu ikisi derin bir vadi buldular.' Bu cümle orijinal olanın yerine konulmuştur).

14. Daktilo edilen *Tuor C*'de bu bölüm vardır: ... hiç kimse, *Noldoli* kanından olmayan hiç kimse ne şansla ne de yıllarca arayarak onu bulamazdı. Çünkü o tüm kötülüklerden, ihanet hariç korunurdu ve eğer o *Gnome Voron-vë*'nin sadakati olmasaydı *Tûr* da oraya asla ulaşamazdı.

Tuor C'de bir sonraki cümle şöyledir: 'Gnomlar'ın en cesur olanları bile dağlardan gelen *Sirion Nehri*'nden geçmeye cesaret edemediler.

15. Orijinal metin şöyleydi: "O günlerde özgür *Noldoliler*'in konuşması *Melko*'nun mutsuz gölgelerinden biraz farklı olsa da konuştuğunu anlamışlardı." Daktilo edilen *Tuor C*'de ise: 'Onlar *Noldoliler* oldukları için onu anladılar. Ve *Tûr* da aynı dili konuştu...'

16. Orijinal metin şöyleydi: 'Kapılara doğru atları ile yaklaştıklarında sabahın erken saatleriydi ve pek çok göz onlara bakıyordu...'

Ama *Tuor* ve *Voronwë Gondolin*'i ilk kez 'sabahın ilk ışığında' görmüşlerdi ve o, vadide 'gün ışığında yapılan bir yürüyüş'dü; dolayısı ile değişiklik daha sonra *Tuor B*'de yapılmıştır.

17. 'Kötü olan': orijinal metin 'Ainu'

18. ‘Görünüşü haraptı...’ bu bölüm orijinal olanın yerine, ayrı bir kağıt üzerine yazılmıştı; orijinal metin şöyleydi:

Tuor’un yüzü güzeldi ama saçları dağınık ve düğüm düğümdü, ayı postu giymişti, kendi halkı içinde iri yarı olmasa da Melko için durmaksızın tünel kazıp çekiç sallayan akrabaları kadar kambur olmayan ama yine de ufak tefek zayıf olan Gondothlim’den iyiydi.

Orijinal pasajda İnsanlar, Gondolin’in Elfler’inden daha uzun olarak tanımlanır.

19. ‘buraya gelir’: ‘Melko’dan kastı’ *Tuor C.*

20. ‘folk’: orijinal metin ‘adam’. Elfler’e gönderme yapılırken ‘adam’ kelimesinin kullanıldığı ilk yerdir. *Gondolin’in Düşüşü*’nde bu kullanım sürekli, hatta kulağa tuhaf gelse de Melko’nun halkına gönderme yapılırken de kullanılmıştır: ‘Ama şimdi Melko’nun adamları güçlerini topladılar’.

21. Burada bitip, şu sözlerle başlayan pasajı ‘Derken Tuor’un yüreği ağırlaştı...’ *Tuor B*’de babam tarafından parantez içine alınmıştır ve parantez içine alınmış kısma dair ayrı bir kağıda şunları yazmıştır:

(Eğer gerekirse): Daha sonra kralın kızı Idril’in kralın bilgeliğine kendi sözlerini nasıl eklediği anlatılır. Böylece Turgon, Tuor’a Gondolin’de bir süre dinlenmesini buyurdu, başta buyruğa uyan Tuor sonunda orada yaşamaya başladı. Kral’ın kızı, Gümüş ayaklı Idril’i nasıl sevdiğini ve o büyük halkın zanaatlarını, tarihini ve Elfler’in tarihini nasıl öğrendiği anlatılır. Gondot-hlimler’in tavsiyeleriyle Tuor’un bilgeliği ve kudreti nasıl öğrendiği anlatılır.

Bu metinle, elimizdeki metin arasındaki yazınsal farklılık sadece Kral’ın kızı Idril’in Tuor’un Gondolin’de kalmaya karar vermesi üzerinde etkili olduğunun belirtilmesidir. Pasaj öteki türlü, Tuor’un Gondolin’de verdiği eğitimle ilgili bölümün kısaltılmış bir özetidir. Gondothlimler’in saldırıya karşı yaptığı hazır-

lıklarla ilgili anlatılanlar çıkarılmıştır, ama ben bunun yazılı öyküyü kısaltmak için yapıldığını zannetmiyorum. Tam aksine, 'Eğer gerekirse' sözcükleri babamın sadece sözlü anlatım için kısaltmaya başvurmayı düşündüğünü gösteriyor ki bu da 1920 baharında öykünün Exeter College Essay Clup'da okunması ile ilgiliydi. Düşünülen başka bir kısaltma not 32'de verilmiştir.

22. 'Idril de Tuor'a karşı büyük bir aşk duyuyordu...' cümlesi ile başlayan bölüm ayrı bir kağıda yazılmıştı ve orijinal metne şöyle yerleştirilmiştir:

Bunu duyan ve Eldarlar'ın Irildë dedikleri kızı Idril'in de Tuor'u sevdiğini öğrenen kral, evlenmelerine razı oldu, kendisinin oğlu yoktu ve Tuor hem güçlü hem de onun için bir teselli oldu. Idril ve Tuor, kralın sarayı yakınındaki Tanrıların Yeri, Gar Ainion'da halkın önünde evlendiler ve o gün, Gondolin şehri için mutluluk günüydü.

Ama bu değişiklik Tuor ve Idril'in evliliğinin bir İnsan ile Elf arasındaki ilk birleşme olduğunu ama son olmadığını vurgulamakta, ancak Gondolin'in Düşüşü için verilen isim listesinde Eärendel'in 'hem Eldalië'lere hem de İnsanlar'a akraba olan tek varlık olduğu' belirtilir.

23. 've Isfin ile Eöl'ün öyküsü burada anlatılmayacak' cümlesi *Tuor B'*ye eklenmiştir.

24. Orijinal metin: 'Gondothlim dilinde yazılmış bir isim.'

25. Noldoliler tarafından Manwë'ye verilen safirlerden *Elfler'in Gelişi* öyküsünde bahsedilir (K.Ö I, s 165). Kurşun kalemle yazılan orijinal *Tuor A* metninde şöyledir: 'Súlumo'nun safirlerinden daha mavidir.'

26. Burada biten ve 'Bu yollarda kış acı geçti...' sözleri ile başlayan kısım. *Tuor B'*ye ayrı bir kağıt üzerinde eklenmiştir (ama daha sonraki düzeltilmiş metin parçası değildir). *Tuor A*'nın ilk halindeki daha kısa bir pasajın yerini alır.

Kışın ortasında, güneşin dağların ardında henüz batığı erken bir saatti, onun batmasıyla beraber kuzeydeki tepelerin ardından bir ışık yükseldi ve herkes hayret etti. (bkz. Not. 34 ve 37)

27. Kırmızı Yürek: Turgon'un babası Finwe Nólemë'nin kalbi Sayısız Gözyaşı'nda Orklar tarafından kesilip çıkarıldı, ama Turgon onu tekrar ele geçirdi ve onun amblemi oldu. (bkz. not. 11)

28. Gondothlim'deki askeri birlikleri ve evlerin amblemlerini anlatan bu pasaj sonraki *Tuor A* revizyonundan görece az etkilenmiştir; ve büyük bir kısmı kurşun kalemle yazılan orijinal metinde mevcuttur, tüm isimler de görüldüğü kadarıyla orijinaldir.

29. 'Burg' kelimesi Eski İngilizce'de, duvarlarla çevrelenmiş ve koruması güçlendirilmiş şehir anlamında kullanılır.

30. Daha önceki *Tuor A* metninde Ecthelion'un ölümü okunaklı; revizyonda birkaç kelime dışında bir şey yok.

31. Bu cümle ve 'adamlar ürperdi,' *Tuor B*'ye eklenmiştir.

32. *Tuor B*, 'Tuor evlendikleri yere gelir' cümlesinden buraya kadar parantez içine alınmıştır, bu parantez ile ilgili eklenen yazı şöyledir:

Tuor ve halkının, endişe içinde Tanrılar'ın Yeri'nde dolaşan Irdil'in yanına nasıl geldikleri. Tuor ve Idril'in o yüksek yerden Kral'ın Sarayının yağmalanışını ve Kral'ın Kulesinin kalıntılarını ve kralın geçişini görmeleri, düşmanın neden onların peşinden gelmediğini anlamaları. Tuor'un, Voronwë'den Idril'in Eärendel'i ve muhafızını gizli yola gönderdiğini ve kocasını aramak için şehre gittiğini öğrenmesi; korku içinde nasıl da kaçan çoğu kişiyi kurtarıp, gizli yola gönderdiklerini öğrenmesi. Tuor'un Tanrılar'ın şansı ile halkı geçitin ağzına kadar getirmesi, girişi arkalarından

kapatmaları. Halkın keder içinde Tumladın Vadi-si'ndeki kuytu yere gelişi.

Bu mevcut metnin özetidir; sanırım bu öykünün çok uzun sürmesi durumunda kullanılmak üzere not alınmış bir bölümdü (bkz. not. 21).

33. 'Burada toplanmışlardı...' cümlesi ile başlayan pasaj *Tuor B'*ye orijinal metinden eklenmiştir: 'Burada dinlenmek için can atarlar ama Eärendel ve yanındakilere dair hiçbir iz bulamayan Tuor üzgündür ve Idril ağlar.' Bu bölüm anlatımsal nedenlerin yanı sıra geçmiş zamanı kullanmak amacı ile de yeniden yazılmıştır. Bir sonraki 'Orada feryat var..' ve 'onların yanında.....' cümleleri düzeltilmiştir ancak ('onun etrafında ateşejderler var..') şeklindeki takip eden cümleye dokunulmamıştır ve sanıyorum ki babam 'şimdiki zamanda tarihsel anlatımı' yazıda azaltmayı amaçlamış ama buna devam etmemiştir.

34. 'Çünkü yaz kapıdaydı': orijinal metinde 'kış olması-na rağmen' (bkz. not. 26 ve 27)

35. Orijinal metin şöyleydi:

O taraftaki Dağlar Gondolin'den bir mili düşersek yirmi mil ötedeydi ve Şahinler Tepesi Cristhorn da Dağların başladığı yerden yukarı doğru üç mil uzak-taydı; onlara sadece altı mil yürümüşlerdi. Buna rağmen çok bitkinlerdi.

36. 'Bakın, yüzü bozkırda bir yıldız gibi parlıyor' cümlesi *Tuor B'*ye eklenmiştir.

37. Bu pasaj, 'Ama bir yıllık zamandan ve epeyce dolaştıktan sonra...' cümlesinden itibaren, 'Ama yarım yıl dolaştıktan sonra yaz yaklaştı' şeklindeki orijinal metnin yerini almıştır. Bu düzeltmenin nedeni Gondolin'e yapılan saldırının vaktinin, zamanın değiştirilmesidir, saldırı kış ortasından 'Yazın Kapıları'na alınmıştır (bkz. not. 26 ve 34). Dolayısı ile gözden geçirilen versiyonda yaz, sürgünlerin Sirion topraklarına ulaştıkları mev-

simdir, ancak buraya ulaşmak için yarım yıl değil, bir yıldan fazla süre harcamışlardır.

38. 'hatta Tulkas'ın nerede olduğu'; orijinal metin: 'hatta Noldolin ve Tulkas'ın nerede olduğu'.

39. *Tuor A*'nın kurşun kalemle yazılmış orijinal metinde şu cümle vardır: 'Eärendel, Sornontur'da Tuor'un evinde, Lothlimler arasında iyi yetişir

Gondolin'in Düşüşü'nde Yapılan İsim Değişiklikleri

Ilfiniol < *Elfriniol*; Baştaki bağlantı pasajında isim üç kez *Elfriniol* olarak geçer, *Ilfiniol* dördüncüde yazılmıştır.

(*Kayıp Oyun Kulübesi*'nde (K.Ö I, s 26) Mar Vanwa Tyaliéva'nın Gongbekçisi sadece *Küçükkalp* olarak adlandırılır; *Ainur'un Müziği*'ne *Bağlantı*'da ise onun Elf ismi *Ilverin*'dir < *Elwenildo*; ve *Tinúviel'in Öyküsü*'ne *Bağlantı*'da *Ilfiniol*'dur < burada *Elfriniol* iken daktilo edilen metinde *Ilfrin*'dir.

Gondolin'in Düşüşü'ndeki İsim listesinin baş notunda ismi *Elfrith*'dir < *Elfriniel* ve burası 'Küçükkalp' isminin anlamının açıklandığı tek yerdir; İsim listesinin girişinde 'Elf "kalp"' (Elfin *Elben* gibi): *Elfrith* Küçükkalp'tır' Başka bir listede ise birkaç girişten sonra bırakılmıştır, *Elfrith* tekrar karşımıza çıkar ve *Elbenil* < *Elwenil*.

(İsim üzerine yapılan sürekli değişiklik, fonoloji konusundaki görüş ve formüllerin sürekli değişimi göz önüne alındığında anlaşılabilir, yine de pek alışlageldik bir durum değildir.)

Kısaltmanın adına takip eden notlardan anlaşılmalıdır ki Tuor B'deki isimler (düzeltmeden önce) Tuor A'da aynı formda bulunmaktadır; örneğin 'Mithrim < Asgon Tuor B, 'Asgon'un Tuor A'da bulunduğu anlamına gelir (değiştirilmeden).

Tuor *Tuor B*'de kimi zaman daktilo metin *Tuor C*'de ise sürekli olarak *Tûr* olarak kullanılmasına rağmen, ben *Tuor*'u kullanıyorum.

Dor Lómin Bu şekilde ilk *Tuor B*'de kullanılır. *Tuor A*'da üç şekilde geçer, *Aryador* > *Mathusdor*; dördüncüde, *Aryador* > *Mathusdor* > *Dor Lómin*.

Mithrim < *Tuor B* boyunca *Asgon*; *Tuor C*'de değişmeden *Asgon*.

Glorfalc ya da Cris Ilbranteloth *Tuor A*'da *Glorfalc* ya da *Teld Quing Ilon*; *Tuor B*'de yazıldığı gibi Elf ismi yoktur, *Glorfalc* ya da *Cris Ilbranteloth* daha sonraki bir ektir.

Ainur *Ainur'un Müziği*'nde (K.Ö I, s 69) olduğu gibi orijinal *Tuor A* metinde de *Ainu* çoğuldur.

Falasquil *Tuor A*'da her iki yerde de (s. 152) bu isim şu anda okunamayan ama Q ile başlayan orijinal ismin yerini almıştır: *Tuor B*'de ise annem boşluklar bırakmış daha sonra ismi kurşun kalemle eklemiştir: *Tuor C*'de ise daktiloya yazılan metinde boşluklar doldurulmamıştır.

Arlisgion Bu isim daha sonra *Tuor B*'ye eklenmiştir.

Orcs *Tuor A*'da ve *B*'de *Orqui* olarak geçer; babam bunu *Tuor B*'de *Orklar* olarak değiştirmiştir, ama sürekli kullanmamıştır. Öykünün ilerleyen kısımlarında ise hiç kullanmamıştır. Her iki metinde sadece bir yerde (Thorndor'un konuşması) *Orklar* olarak geçer *Tuor / Târ* isimlerinde olduğu gibi metin boyunca verildikleri şekilde kullandım.

Tuor A ve *B*'de bir kereye mahsus olmak üzere kelime 'k' ile yazılmıştır ('Ork' kanı, s. 165)

Gar Thurion < *Tuor B*'de *Gar Furion* (*Tuor C*'de *Gar Furion*)

Loth < *Tuor B*'de *Lôs* (*Tuor C*'de *Lôs*).

Lothengriol < *Tuor B*'de *Lôsengriol* (*Tuor C*'de *Lôsengriol*)

Taniquetil Orijinal *Tuor A* metnindeki gibi kullanılmış: (*Danigwiel*) ama sonradan çıkarılmıştır.

Kôr Bu isme karşılık *Tuor B*'de kurşun kalemle: Tûn ismi verilmiştir.

Gar Ainion < *Tuor B*'de *Gar Ainion*

Nost-na-Lothion < *Tuor B*'de *Nost-na-Lossion*

Duilin Orijinal metin *Tuor A*'da ilk *Duliglin* olarak geçer.

Rog *Tuor A*'da başlangıçta *Rôg* olarak verilmiş, daha sonra *Rog* haline getirilmiştir. *Tuor B*'de *Rôg* olarak geçmiş ancak çoğu yerde *Rog* olarak değiştirilmiştir.

Dramborleg Orijinal *Tuor A* metninde *Drambor* olarak geçer.

Bansil *Bansil* < *Tuor B*'de *Banthil*.

Cristhorn *Tuor A*'da ilk kez kullanımından itibaren *Cristhorn* olarak geçmiştir (*Cris Thorn* değil). *Tuor B* boyunca *Cris Thorn*.

Bad Uthwen < *Tuor B*'de *Bad Uswen*. *Tuor A* orijinal metninde (anlaşıldığı kadarıyla) *Bad Usbran*.

Sorontur < *Tuor B*'de *Ramandur*.

Bablon, Ninwi, Trui, Rûm *Tuor A* orijinal metninde *Babylon, Nineveh, Troy* ve (muhtemelen) *Roma* vardır. Bunlar metinde verdiğimiz hallerine dönüşmüşlerdir. *Nineveh* > *Ninwë* dışında bu *Tuor B*'de *Ninwi*'ye çevrilmiştir.

Gondolin'in Düşüşü Üzerine Yorumlar

§1. İlk Yazı

Turambar'ın Öyküsü'nde olduğu gibi bu öyküde de yapacağım yorumları bölümlere ayıracağım. Sık sık *Tamamlanmamış Öyküler*'de yayımlanan sonraki versiyona göndermede bulunuyorum (ki bu sadece Tuor ve Voronwë'nin vadinin karşından Gondolin'i gördükleri yere gelişlerine kadardır) (Tuor ve onun Gondolin'e Gelişi); bunu burada 'sonraki Tuor' olarak adlandıracam.

(i) *Tuor'un Denize Yolculuğu* *ve Ulmo'nun ziyareti*

Sonraki Tuor (yazımının bırakılması tamamlanmamış öyküler tarihindeki en üzücü gerçeklerden biridir) otuz yıl önce yazılan *Gondolin'in Düşüşü*'ne oldukça yakındır, öyle ki öykünün babamın önünde durduğu ya da en azından onu tekrar okuduğu neredeyse kesindir. Son versiyondan göze çarpan örnekler şunlardır: 'Güneş arkasında yükselip, önünde batıyordu ve sular hendeklerde köpükleniyor ya da şelalelerden hızla dökülüyordu, gündüz ve gece gökkuşakları nehrin üzerindeydi'; O dedi ki: "Bu gerçek bir ses değil," "hayır, bu bozkırda dolaşan küçük vahşi bir hayvan." '[Tuor] ağaçsız harap topraklarda bir süre daha dolaştı ve denizden gelen bir rüzgar tüm toprağı süpürmüştü. Orada yetişen her şey bitki ya da çalı, Batı'dan esip de her yeri kaplayan o rüzgarın etkisiyle güneşin doğduğu yere doğru dönmüşlerdi'. Bu öyküdeki bölümde oldukça benzer hatta neredeyse aynıdır. Ancak yazıda çok derin farklılıklar var.

Eski öyküde Tuor'un kökeni belirsizdir. *Turambar'ın Öyküsü*'nde 'Peleg'in oğlu Tuor doğduğunda, Asgon suları civarında yaşayan akrabalar'dan bahsedilir, ancak burada Tuor'un bu insanların yanına yerleşmediği (onlar ormanlarda dolaşıyorlardı), 'Mithrim adı verilen [< Asgon] bir gölün civarında yalnız yaşadığı anlatılır. Bu gölün üzerinde kuğu boynunu andıran bir salla yolculuk etmişti. Gerçekte

diğer olaylarla nadiren bağlantısı vardır. Sonraki öyküde onu evlatlık alan Hithlum'un Gri-Elfler'i bu öyküde yoktur, Easterlingler'in yanında avlanması ve kanun dışı yaşamından da bahsedilemez; ama Dor Lómin'de (Hisilómë, Hithlum) dolaşan Noldoliler vardır ve Tuor onlardan dilleri de dahil olmak üzere çok şey öğrenir ve dağların altındaki karanlık nehir geçidinde ona yol gösteren de onlardır. Burada Gelmir ve Arminas'a dair bilgi vardır, ayrıca Noldor Geçidi boyunca Tuor'a rehberlik eden Noldorin Elfler'i (sonraki Tuor s. 21-2) ve Noldoliler'in 'Ulmo'nun teşvikiyle o gizli yolu yaptıkları'na dair öykü sonraki efsanede daha zengin tarihsel bir metin içinde verilir, 'Noldor Geçidi... uzun süre önce Turgon'un zamanında o insanların becerisi ile yapılmıştır' (sonraki *Tuor* s. 18).

Tuor'un tünelden çıkıp dereye geldiği noktada (bu dereye daha sonra Cirith Ninniach denir, ama bu yine de Tuor'un uydurduğu bir isimdir) sonraki *Tuor*, eski öyküyle daha çok benzerlik gösterir; çoğu özellik yeniden karşımıza çıkar, 'üzerindeki siyah gökyüzünde' yıldızların parlaması, arpının yankıları, (öyküde tabii ki Morgoth'un sesinin yankıları ve oraya gelen Fëanor'un halkının sesleri yok) martıların hüzünlü bağırışlarına dair endişesi, gelen dalganın nehrin suyuyla buluştuğu yerde dere yatağının derinleşmesi ve Tuor'un tepeye tırmanarak kaçması (ancak öyküde Tuor'un martılarla ilgili merakı ve bu durumun onun hayatını kurtarması arasındaki bağlantı verilmemiştir: tepeye Ainur'un teşvikine karşılık tırmanır). Tuor'un denize ulaşan ilk İnsan olduğunun tekrarlanması çarpıcıdır. Kollarını iki yana açarak uçuşunun tepesinde durur ve 'denizi araması' (sonraki Tuor s. 25) da tekrar verilir. Ama onun Falasquil Körfezine yerleşmesinden ve duvarları oymalarla süslemesinden bahsedilmez (tabii Dor Lómin, Noldoliler'in nehirden aşağı doğru ona kereste yollamalarından); bir sonraki efsanede Tuor kıyıdaki kalıntılar arasında Turgon'un Nevrast'da lord olduğu dönemde yapılmış eski silahları bulur, Turgon'un Gondolin'e gitmeden önce yerleştiği bu bölgelere dair eski öyküde hiçbir iz yoktur. Dolayısı ile bütün Vinyamar epizodu çıkarılmıştır. Ulmo'nun Tuor'a kendi planlarını gerçekleştirmek için yol gösterdiği öykü boyunca sık sık hatırlatılsa da bir sonraki öyküde silahların ona Turgon tarafından Ulmo'nun isteği ile bırakıldığı şeklindeki önemli öge burada mevcut değildir. (bkz *Silmarillion*)

Güneye doğru uçan kuğular (sonraki *Tuor*'da sayıları üç değil, yedi'dir) her iki yazıda da aynı rolü üstlenirler; *Tuor*'un yolculuğuna devam etmesini sağlarlar; ancak daha sonra Kuğu ambleminin kökeni farklı verilir, amblem Mithrim'in Gri-Elfler'i, Annael ve onun sahip-lendiği halkındır. (Sonraki *Tuor* s. 25)

Takip edilen rota ve mevsimler konusunda babam daha sonra *Tuor*'un Gondolin'e Seyahati'nin orijinal halinden epeyce uzaklaşmıştır. Sonraki *Tuor*'da Nargothrond'un düşüşünden sonra kıştır, Túrin Hithlum'a döndüğünde kıştır, o ve Voronwë, Gölge Dağlar'ın ardından doğuya doğru kar ve keskin soğuk içinde yolculuk etmişlerdi. Burada yolculuk daha uzun sürer: Falasquil'de 'yazın son günlerinde' ayrıldı (sonraki *Tuor*'da olduğu gibi) ama Beleriand Sahili'nden aşağı doğru Sirion'un ağzına kadar yürüdü ve Sazlıklar Toprağı'na bir sonraki yaz ulaştı. (Şüphesiz coğrafya daha sonrakinden daha belirsizdir, ancak sonraki haritayla benzerliği bir süre sonra sahilin güneyden ziyade doğuya doğru uzanmasından anlaşılabilir).

Yazınsal yapıdaki yeri anlamında Ulmo'nun *Tuor*'u bir yaz gecesi Sazlıklar Toprağında ziyaret etmesi ve aynı anda Vinyamar Sahilinde ortaya çıkan büyük fırtına benzerlik gösterir. Sazlıklar Toprağı'nın eski versiyonu ve onun nehirleri ile kelekleri aynıdır, ancak orada gezip, isimler uyduran ve 'çimenlerde dizleri üstünde' büyülenmiş gibi duran (sonraki *Tuor*, s. 35) *Tuor* değil Voronwë'dir. Ta ki kaderi ya da Suların Lordu Ulmo, onu Deniz'e taşıyana kadar. Muhtemelen Ulmo'nun sözlerinde (sonraki *Tuor* s. 28) eski öykünün zayıf bir anımsatması vardır: 'Öğrenmelisin ve senin için çizdiğim güzel yol değişmeli.'

Öyküde Ulmo'nun *Tuor* ile konuşması (ya da en azından konuşmanın aktarılan bölümü) daha basit ve kısadır. Ulmo'nun Batı'nın Lordu olan kardeşine karşı çıktığına dair herhangi bir imada bulunmaz, ancak sonraki mesajın iki önemli öğesi mevcuttur; *Tuor*, Turgon'un önüne çıktığında söyleyeceği sözleri bulacaktır ve *Tuor*'un henüz doğmamış çocuğuna yapılan gönderme (sonraki *Tuor*'da üstü daha kapalıdır: 'Ama sadece cesaretinden dolayı göndermiyorum seni oraya, dünyaya görebileceğinin ötesinde bir umut, karanlığı yırtacak bir ışık getirmen için gönderiyorum.)

(ii) *Tuor ve Voronwë'nin Gondolin'e Yolculuğu*

Öyküde Tuor'un Sazlıklar Toprağı'nda yaptığı seyahat dışında Gondolin'e yaptığı yolculuğa dair az şey anlatılır ve Voronwë, Tuor'a daha uzaklara giderken eşlik etmekten çok fazla korkmayan bir Noldo olarak ortaya çıkar; Voronwë'nin geçmişi ile ilgili bir söz yoktur, o bir Elf ya da Gondolin değildir.

Tuor'a Sazlıklar Toprağı'ndan kuzeye doğru giderken rehberlik eden Noldoliler'in kendilerini Melko'nun köleleri olarak adlandırmaları çarpıcıdır. Bu konuda Öyküler resmi tamamlar. *Tinúviel'in Öyküsü*'nde (s. 11) şöyle denir:

Karanlıkta kalan ya da Palisor'dan yapılan yürüyüşte kaybolan tüm Eldarlar ve çalınan hazinelerinin peşine düşen Noldoliler, Melko'nun gücüne yenik düşüp kölesi olurlar.

Gondolin'in Düşüşü'nde Noldoliler'in 'kendilerini sürekli gözetleyen Melko'nun korkusundan,' Ulmo'ya hizmetlerini gizlice yaptıkları anlatılır ve Voronwë, Tuor'a 'köleliğin bitkinliğinden' bahseder; Melko, 'hakimiyetinden kaçan Noldoliler'in yerleştiği yeri bulmak için' casuslar ordusunu gönderdi. Bu 'esir-Noldoliler' özgürce topraklarda dolaşırlar, hatta Sirion'un ağzına kadar inerler ancak 'Dipsiz dehşet büyüünden ötürü Melko'nun gözleri' uzaktan kendilerini yakacakmış gibi hissediyorlardı, adeta korku dolu bir rüyadaymış gibi dolaşıyorlardı' (bkz *Turambar'ın Öyküsü*). Bu ifade sık sık kullanılır: Voronwë artık Melko'nun teröründen korkmadığı için Gondolin'de çok neşeliydi. 'Melko'nun Noldoliler'e yaptığı dipsiz dehşet büyüünden dolayı onlar Demir Cehennemi'nden uzakta bile olsalar Melko'nun sürekli yakınarda olduğunu zannediyorlardı'. Dipsiz dehşet büyüü Meglin'e de yapılmıştı.

Burada daha sonraki yazılarda harmoni içinde olmayan çok az şey vardır ve gerçekten de *Silmarillion*'daki sözlerin yankısı duyulabilir:

Noldorlar, Angband'da esir olan kendi yakınlarının yaptıkları işlerden çok korkarlardı, çünkü Morgoth bunların bazılarını kendi şeytani amaçları için kullanırdı ve onlara ülkeden ayrılma özgürlüğü vermişti, ama istekleri onunkine zincirliydi ve sadece ona geri dönmek üzere yola çıkarlardı.

Babamın Melko'nun o dönemde Büyük Topraklar'daki gücünü daha yaygın hatta belki daha evrensel gösterdiği izlenimi uyanıyor. *Silmarillion*'da özgür olmayan Noldorlar, Angband'da mahkumken, (belki bir kaçı kaçır ve istekleri esaret altında olanlar dışarı gönderilebilir) burada Gondohtlimler dışında hepsi 'köledir'. Melko onları uzaktan kontrol eder. Melko Büyük Topraklarda mevcut tüm Noldoliler'in kendi kölesi olduğunu iddia eder. Bu tarifi zor bir farklılıktır, ancak sonraki öyküde Tuor'a her şekilde Morgoth'un köleleri olan Noldorlar'ın rehberlik etmesi olanaksızlığının da, göz önünde bulundurulması gereken bir farklılıktır.

Gondolin'e girişin daha uzun olan ve daha net görselleştirilebilen sonraki *Tuor*'daki anlatımla benzerlikleri vardır: derin nehir yatağı, karışık çalılar, mağara-ağzı, ancak nehir kesinlikle Sirion'dur (sürünlerin girişe geri döndükleri öykünün sonundaki bölüme bkz.) gizli yola girişteki nehrin yatağı fazlası ile eğimlidir, ki bu eski yatağının kendisi gizli yol olan Kuru Nehrin tarifinden oldukça farklıdır (sonraki *Tuor*, s. 43-4) Tuor ve Voronwë'nin öyküde yürüdükleri uzun tünel onları sadece Muhafıza değil güneş ışığına da götürür ve 'dik tepelerin yamacındadırlar', şehri görebiliyorlardır; başka bir deyişle vadinin ve vadiyi çevreleyen dağların genel bir görüntüsü vardır ve onları dış dünyaya götüren tünel oradan geçer. Sonraki *Tuor*'da şehre yaklaşım daha tuhaftır; şöyle ki Muhafız tüneli Orfalch Echor nehrine açılır, Vadiyi Çevreleyen Dağlar'ın tepesinden dibine doğru uzanan büyük yarıktan yukarıya doğru yol kullanışlı geçitlerle uzanır. Yukarıda yedinci geçide kadar yarıkla birleşir. Tuor ancak bu son geçitten geçince Gondolin'i görebilir ve bizim yolcuların vadiye ulaşabilmeleri için tekrar yedinci kapıdan indiklerini farzetmemiz gerekiyor (her ne kadar öykü bu sonuca ulaşmıyor olsa da).

Tuor ve Voronwë'nin sonraki öyküden farklı olarak Muhafız tarafından herhangi bir tereddüt ya da kaba tavırla karşılaşmamaları da göze çarpıyor.

(iii) *Tuor Gondolin'de*

Yazının bu bölümü *Silmarillion* ile kıyaslanabilir:

Dağların arkasında Turgon'un insanları kuvvet bularak büyüdüler ve becerilerini durmaksızın iş için kullandılar. Böylece Amon Gwareth üzerindeki Gondolin, gerçekten güzelleşti, hatta denizin ötesindeki Elven Tirion ile bile kıyaslanacak hale geldi. Duvarları yüksek ve beyazdı, merdivenleri beyazdı ve Kral'ın Kulesi uzun ve dayanıklıydı. Orada parlak fısıkiyelerin suları oynar ve Turgon'un sarayında eski ağaçların resimleri vardı, bunları Turgon kendisi Elfzannati ile işlemiştir; ve altından yaptığı ağacın adı Glingal ve çiçeklerini gümüşten yaptığı ağacın adı da Belthil'di.

Gondolin'in imajı kalıcıdır, sonraki *Tuor*'un devamı için verilen notlarda izlerine tekrar rastlanır: 'merdivenler yüksek platformuna ve büyük kapısına doğru çıkıyordu... Fısıkiyenin Yeri, sütun kemerler üzerindeki Kral'ın Kulesi, Kral'ın Evi...' Aslında orijinal metinden farklı olan tek şey Gondolin'in Ağaçlarıdır. İlk öyküde ağaçlar solmayan türdendir, 'Valinor'un muhteşem Ağaçlarından gelen fidelerdir' ancak *Silmarillion*'da ağaçlar değerli metallere yapılmıştır. Gondolin'in Ağaçları için isim listesindeki *Bansil* ve *Glingol*'ün girişlerine bakınız. Kôr'un inşası esnasında Inwë ve Nólemë'ye bu 'fideler' Tanrıların hediyesi olarak verilmiştir, 'hiç solmadan çiçek verirlerdi', her birinde her ağaçtan birer fide verildiğinden *Elfler'in Gelişi*'nde (K.Ö I. s 165) bahsedilir. *Valinor'un Gizlenişi*'nde ise Nólemë'ye verilenin kök salmasından bahsedilir, 'her biri kimsenin

bilmediği bir yere doğru giderdi ve hiçbir yerde bundan daha çok kök olmadı.

Ama Gondolin'in tarihindeki göze çarpan farklılık ilk ve sonraki öyküyü birbirinden ayırır: *Kayıp Öyküler*'de ve sonra Gondolin, Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan sonra Turgon'un halkı Sirion'dan aşağı, güneye doğru çekilirken keşfedilir, öncesinde ise Nevrast'lı Turgon tarafından dört yüz yıldan fazla zaman önce bulunmuştur. (Güneş'in 495. yılında Nargothrond'un düşmesinden sonra, Tuor'un Gondolin'e gelmesinden 442 yıl önce). Öyküde babam Sayısız Gözyaşı Savaşı ile şehrin yıkılması arasında büyük bir zaman geçmesini tasarladı, ('yüzyıllar süren sürekli çalışma inşasına ve süslemesine yetmedi'). Daha sonra Güneş'in ve Ay'ın doğuşunun ardından İlk Çağ'ın kronolojisinde yapılan radikal değişikliklerle beraber bu periyod (İlk Çağın '*Yılların Öyküsü*'nün son genişletilmiş versiyonunda) otuz sekiz yıla inmiştir. Ancak eski durum *Silmarillion*'da Gondolin insanlarının Nirnaeth Arnoediad'da sonra geçen uzun zaman esnasında* dış dünyayla tüm ilgilerini kesmelerini anlatan bölümde kendini hissettirir.

Silmarillion'da Turgon'un şehri 'Tûna üzerindeki Tirion'u anımsatmak' üzere tasarladığı açıktır ve 'Elf Tirion'u anımlatacak kadar güzel olmuştur. Bu eski hikayede söylenmez ve gerçekte *Kayıp Öyküler*'de Turgon'un kendisi Kôr'u hiç bilmez (o, Noldoliler'in Valinor'dan dönmesinin ardından Büyük Topraklarda doğmuştu); Kral'ın kulesi, fiskiye ve merdivenler, Gondolin'in beyaz mermerleri, *Elfler'in Gelişi ve Kôr'un Yapılışı*'nda tarif edilen Kôr'u oluşturan öğelerdir.

Yukarıda belirttiğim gibi 'Ulmo'nun kendi planlarını gerçekleştirmek için Tuor'a rehberlik ettiği sık sık anımsatılsa da bir sonraki efsanede Turgon'un 'Ulmo'nun yönlendirmesi ile silahları Tuor'a bıraktığı şeklindeki önemli öğe burada mevcut değildir.' Yine de bu fikrin tohumlarını Turgon'un Tuor'a söylediklerinde görür gibiyiz: "Senin geleceğin bilgelik kitaplarımızda yazıyor ve senin gelişinle Gondothlim'in evlerinde çok büyük şeyler olacağı da." Ancak Tuor'un

* Gondolin'in öyküsü ile ilgili olarak Tuor'un buraya gelişinden kentin yıkılmasına kadar olan kısım için babam, (muhtemelen) 1930'da *Silmarillion*'un yazılmasının sonrasına herhangi bir şey yazmadı ve bunda da eski tarih kavramı hala mevcuttu. Yayınlanan kitabın 23. bölümünün kendi de çoğunlukla budur.

cevabından, Gondolin'in kuruluşunun 'Ulmo'nun planı olmadığı açıkça anlaşılır, 'Ulmo'nun kulağına senin yaşadığın yere ve Melko'nun kötülüğüne karşı kullandığın koruma tepesine dair fısıltılar gelmiş ve bundan dolayı da çok mutlu.'

Öyküde Ulmo, Turgon'un Melko'ya karşı silahlanma konusunda isteksiz davranacağını önceden görür ve Tuor'un ağzından ona ikinci bir öneride bulunur: Tuor, Turgon'a Elfler'i Gondolin'den Sirion sahillerine göndermesini ve burada Valinor'a mesaj taşımak için sallar yapmasını öğütler. Turgon itiraz edilmeyecek bir kesinlikle bu amaç için 'uzun yıllar' boyunca büyük nehirden haberciler gönderdiğini ve tüm çabanın boşa gittiğini, bu yüzden bunu bir daha yapmayacağını söyler. Bu, *Silmarillion*'daki bir pasajla açık bir şekilde bağlantılıdır. Dagor Bragollach ve Angband Kuşatmasının kırılmasından sonra Turgon,

Sirion'un ağzına ve Balar Adacığına gizlice Gondolindrim'li birlikler gönderdi. Orada gemiler inşa ettiler, Turgon'un haberlerini ulaştırmak, Valar'ın yardımını istemek için Valinor'u aramak üzere Batı'ya doğru yola çıktılar. Kendilerine rehberlik etsin diye deniz kuşlarından yardım istediler. Ama denizler vahşi ve engindi, gölge ve büyü üzerindeydi; Valinor saklıydı. Hiçbir haberi Batı'ya gidemedi, çoğu kayboldu, çok azı geri dönebildi.

Turgon, Sayısız Gözyaşı Savaşı'ndan sonra bunu bir daha yapar (bkz *Silmarillion*) ve Batı'ya yapılan son seferden geriye kalan sadece Gondolin'li Voronwë olur. Dolayısı ile kronolojideki ve İlk Çağ'ın son yüzyıllarının anlatıldığı yazıdaki gelişmeye rağmen, Turgon'un Valinor'a mesaj ulaştırma konusundaki umutsuz girişimleri başlangıca gider.

Bir başka göze çarpan farklılık Turgon'un hiç oğlu olmayışdır ve (merak uyandıran bir şekilde) eşinden Idril'in annesinden hiç bahsedilmez. *Silmarillion*'da karısı Elenwë Helcaraxë'yi geçerken kaybolur, tabii bu öykü Turgon'un Valinor'da doğduğu daha sonraki döneme aittir.

Tuor'un Gondolin'deki kısa seyahati *Silmarillion*'da kısa cümlelerle kendini gösterir:

Ve Tuor Gondolin'de kaldı, çünkü buranın saadeti, güzelliği ve insanların bilgeliği onu büyülemişti; hem aklen hem de bedenen kudretli oldu ve sürgün Elfler'in ilminden çok şey öğrendi.

Mevcut öyküde 'Ainur'un Müziğini dünyanın ötesinde yerleşen Her Zamanın Lordu Ilúvatar duyar'. Sadece Elfler'in, Ilúvatar'ın varlığını bildikleri anlaşılmaktadır; uzun süre sonra Mar Vanwa Tyaliéva bahçesinde Eriol, Rúmil'e sorar: 'Ilúvatar kimdi? Tanrılardan mıydı?' ve Rúmil cevaplar: 'Hayır değildi, çünkü onları yapan oydu. Ilúvatar dünyanın ötesinde yaşayan Her zamanın Lordu'dur.'

(iv) *Gondolin'in Kuşatılması* *Meglin'in İhaneti*

Kral'ın kızı ilk adıyla: 'Gümüş Ayaklı Idril' (Eldar dilinde Irildë, not. 22); Meglin (daha sonra Maeglin) onun kuzeniydi, ancak annesinin ismi (Turgon'un kız kardeşi) olan Isfin daha sonra değiştirilmiştir.

Silmarillion'da öykü, orijinal versiyonun biri hariç tüm önemli öğelerini muhafaza eder. Tuor ve Idril'in düğünü Kral'ın rızası ve desteği ile gerçekleşir ve Maeglin hariç tüm Gondolin halkı büyük mutluluk içindedir (Meglin'in Idril'e duyduğu aşk *Silmarillion*'un başında anlatılır, öyküde bahsedilmeyen yakın akrabalık engeli de vurgulanır). Idril'in kötülüğün yaklaştığını görebilme gücü, tasarladığı gizli yol, (ancak öyküde yol şehirden güneye doğru uzanır ve Şahinler Tepesi de güneydeki dağlardadır) Meglin'in maden ararken tepelerde kaybolması, Orklar tarafından ele geçirilmesi, hayatını ihanetle satın alması ve şüphelenmesinler diye Gondolin'e dönüşü (değişen tavırlarının ayrıntıları ve 'gülümseyen yüzü') bunların tamamı kalmıştır. Tabii çoğu şey *Silmarillion* için tasarlanan kısa taslakda yoktur (ya ta-

mamen çıkarılmış ya da üstünkörü değiştirilmiştir). Örneğin Idril'in Meglin ile ilgili gördüğü rüya Meglin'in tepelere gittiğinde gözetlenmesi, Idril'in önerisi üzerine Tuor'un amblemini taşıyan bir Muhafız grubunun oluşturulması, Turgon'un şehrin ele geçirilebileceği düşüncesini reddedip Meglin'e güvenmesi, Meglin'in gizli yolu keşfetmesi* ya da ateşten ve demirden canavarlar yapma fikrinin Meglin'e ait olması ve bunu Melko'ya iletmesi.....

Tabii ki versiyonlar arasındaki en büyük farklılık Melko / Morgoth'un Gondolin'e dair bilgisinin doğasında yatar. Öyküde, Meglin'in ele geçirilmesinden önce büyük casus ordusu sayesinde buranın varlığını keşfetmiştir ve Melko'nun yaratıkları 'Kaçış Yolu'nu bulup, etrafı çevreleyen yüksekliklerden Gondolin'e bakarlar. Eski öyküde Meglin şehrin yapısını ve savunması için yapılan hazırlıkları anlatacak ve Melko'ya ateşten canavarlar yapmasını tavsiye ederek ihanet eder. *Silmarillion*'da ise çok daha sonra tasarlanan, bölgede Gondolin'i arayan Morgoth'un casusları ile konuşan Húrin'in bilinçsiz ihaneti vardır. Morgoth'un hizmetkarlarının daha önce hiç geçmediği Anach ve Sirion'un yukarı suları arasındaki dağlık topraklarda; ancak yine de 'Angband'dan herhangi bir casus ya da yaratık, Kartalların korumasından dolayı buraya gelemezdi.' Vadiyi Çevreleyen Dağlar'daki bu kartalların rolünden (Melko'ya düşman olsalar da) orijinal öyküde hiç bahsedilmez.

Ancak *Silmarillion*'da, Morgoth, Maeglin yakalanana kadar Gondolin'in değerli yerini bilmez ve Maeglin'in verdiği bilgi şehir için ne denli yıkıcıysa, Melko için de o kadar değerlidir. Gondolin'in son yıllarının öyküde farklı bir atmosferi vardır, çünkü Gondothlim'liler, Melko'nun 'Tumladin Vadisi'nin çevresini kuşattığını' öğrenmişlerdir. Turgon savaş için hazırlık yapıp, tepelerdeki korumayı güçlendirir. Gondolin'e saldırı düzenlenmesinden kısa bir süre önce Melko'nun casuslarının geri çekilmesi Gondothlim'lilerin ve Turgon'un iyimser davranmasına yol açar, dolayısı ile saldırı düzenlendiğinde halk hazırlıksızdır, ancak sonraki öyküde aniden düzenlenen saldırının yarattığı şok daha büyüktür, çünkü şehrin tehlikede ol-

* Bu, *Silmarillion*'da özellikle reddedilir: 'Idril, işi çok az kişinin bilmesini sağladı ve Meglin'in kulaklarına buna dair bir fısıltı gelmedi.'

duğunu düşündürecek herhangi bir neden yoktur ve Idril'in olacakları önceden hissetmesi kendine özel ve daha gizemlidir.

(v) *Gondothlim'in Askeri Birlikleri*

Öykünün merkez noktası aynıdır. Gondolin insanları Yazın Kapıları Festivali esnasında duvarlar üzerinde güneşi selamlamak için beklerler, ancak doğuda değil kuzeyde kırmızı bir ışığın yükseldiğini görürler. Fakat bu bölümde geçen hanedan armalarına dair sonraki bölümde geçen yazılarda neredeyse hiçbir şey yoktur. Şüphesiz, eğer babam sonraki Tuor'u yazmaya devam etseydi çoğu tekrar karşımıza çıkardı, eğer Orfalch Echor'daki büyük kapılara ve onların muhafızlarına dair zengin 'arma' tanımlarını göz önünde bulundurursak. Ancak *Silmarillion*'daki kısa bölümde sadece 'Fıskiye'nin' Ecthelion'u ve 'Gondolin'den Altın Çiçek Evi'nin Şefi' Glorfindel'in armalarından bahsedilir. Ecthelion ve Glorfindel aynı zamanda *Silmarillion*'da Nirmaeth Armoediad'dan Sirion'un aşağısına doğru geri çekilirken birliklere muhafızlık yapan Turgon'un kaptanları olarak adlandırılır, fakat öyküde adı geçen diğer kaptanlardan daha sonra hiç söz edilmez.† On yedinci ve yirmi beşinci yöneticiler Ecthelion olarak adlandırılırken (bkz Yüzüklerin Efendisi, Ek A (I. ii)), Gondor'un on sekizinci yöneticisinin adının Egalmoth olması ilginçtir.

'Altın saçlı' Glorfindel, *Silmarillion*'da aynıdır ve baştan beri isminin anlamı budur.

* Sonraki Tuor'da (s. 50) 'Fıskiyeler Lordu'dur. Çoğul (el yazmasındaki okuma kesindir)

† *Silmarillion*'un 1930 yılında yazılan versiyonunda Gondolin'in Düşüşü, yayınlanan kitabın 23. Bölümünün temell olan son kısa taslağında şu şekildedir: '... Gondolin'in Düşüşü'nde daha fazlası anlatılır: Rog'un duvarlar olmadan ölümü Fıskiye'den Ecthelion'un savaşı Ben Rog'a yapılan göndermeyi çıkardım

(vi) *Gondolin Savaşı*

Gerçekte Gondolin'deki kavganın tarihi *Gondolin'in Düşüşü* öyküsünde tektir; tüm öykü *Silmarillion*'da birkaç cümleyle özetlenir:

Orada sadece Tuor tarafından değil, soylu evlerin kaptanları ve onların savaşçıları tarafından yapılan cesurca işlerin çoğu *Gondolin'in Düşüşü*'nde anlatılır: Fıskiye'nin Ecthelion'u ile Balroglar'ın Lordu Gothmog arasında kralın meydanında yaşanan ve ikisinin birbirini öldürdüğü mücadeleden ve Turgon'un evindekilerin kralın kulesini ta ki yıkılana kadar savunmalarında bahsedilir: ve o kulenin düşüşü ve Turgon'un onun kalıntıları üzerine yapılışı fevkaladeydi.

Tuor yağmalanan şehirden kurtarmak için Idril'i aradı ancak Maeglin'in elleri onun ve Eärendel'in üzerindeydi; Tuor, Maeglin ile duvarların üzerinde savaştı ve onu uzaklara fırlattı. Aşağı düşerken Amon Gwareth'in taşlarına tam üç kez çarptı ve aşağıdaki alevlerin içine parça parça düştü. Daha sonra Idril ve Tuor yangınların paniğine kapılmış olan Gondolin halkından geriye kalanları ellerinden geldiğince bir araya getirip, Idril'in hazırlamış olduğu gizli yola götürdüler.

(Bu ayrıntılı bölümde Maeglin'in 'parçalanarak' ateşlere düşmeden önce tam üç kez Amon Gwareth'in kayalarına çarptığı şeklindeki ayrıntı muhafaza edilmiştir.) *Silmarillion*'a bakıldığında Maeglin'in Idril ve Eärendel'i ele geçirme çabası döğüşün daha sonraki kısımlarında yer alıyor gibidir, hatta kaçakların tünele inmesinden hemen öncedir. Fakat bence bu savaşla ilgili bölümde yapılan bir değişiklikten ziyade ayrıntılı tarifi bir sonucudur.

Öyküde Gondolin Pazar yerleri ve meydanlarıyla çok net gözler önüne getirilebilir ki bunların çok azından sonraki yazıda bahsedilir; ve kavgaya dair de belirsiz kalan herhangi bir şey yoktur. Balroglar ilk tariflerinde o kadar korkunç ve yıkıcı değillerdir, daha sonra ise 'yüzlerce' olurlar* ve Tuor ile Gondothlim'liler onların çoğunu öldürür: Beş tanesi Tuor'un büyük baltası Dramborleg ile, üçü Ecthelion'un kılıcıyla ölür, iki tanesini de kralın evinden savaşçılar öldürür.

* Morgoth'un çok sayıda Balrog hazırladığı düşüncesi uzun süre devam etmiştir ancak daha sonraki bir notunda babam, çok azının mevcut olduğunu belirtir. 'en fazla yedi'

Balroglar ‘gücün iblisleri’dirler; acı çekme ve korku duyguları vardır; demirden zırhları, ateşten kırbaçları (her zaman sahip oldukları bir özelliiktir) ve çelikten pençeleri vardır.

Silmarillion’da Gondolin’e gelen ejderler ‘Glaurung’un Soyundan’dırlar ve ‘sayıları çoğalmıştır ve daha korkunçlardır’; ancak öyküde kullanılan dilden dolayı ‘Canavarlar’ın en azından bazılarının Angband’ın demir ocaklarında çalışan nalbantların yaptığı ‘aletler’ olduğu anlaşılır. Fakat tam ortalarında içinde Ork birliklerinin boşaldığı ‘demir şeyler’ olanlar bile ‘merhametsiz canavarlar’ olarak tanımlanmıştır ve Gothmog onlara ‘bir araya gelmelerini’ emreder; bronzdan ya da bakırdan yapılanların kalbi ve ateş çıkaran ruhları vardı: Tuor’un vurduğu ‘ateş-ejder’ çığlık atmış ve kuyruğunu sağa sola sallamıştı .

Yazıdaki küçük bir ayrıntı merak uyandırmaktadır: Meglin, Melko’ya Kaçış Yolu’nun çıkışını tutmasını söylemek için hangi ‘hahbecileri’ gönderdi? (gizli tünelin sonunda kaçış yoluna çıkacağını tahmin etmişti) Meglin kime güvenebilirdi? Ve kimin gitmeye cesareti olabilirdi?

(vii) *Kaçakların Uzaklaşması*
ve Cristhorn’daki Savaş

Şehirden kaçış ve Şahinler Tepesi’ndeki pusu (orada Cirith Thoronath olarak adlandırılmış) *Silmarillion*’da saldırıdan ve yağmadan daha fazla anlatılır, ancak iki yazının gerçekten farklılık gösterdiği tek nokta vardır, Şahinler Tepesi daha sonra Vadiyi Çevreleyen Dağlar’ın güneyinden kuzeyine alınmıştır ve Idril’in tüneli şehirden kuzeye gider (yorumu göre ‘herhangi bir kaçığın, dağların en yüksek yerine ve Angband’a en yakın yere doğru yol almayacakları’ düşünülmüştür. Öyküde, kısa versiyonda bulunmayan bir detay zenginliği ve serilik vardır, kısa versiyonda sıcak ve pis kokan alt geçitte ölümlerin üzerinden atlayarak yapılan yolculuktan bahsedilmez; ayrıca Idril ve Tuor’u dinlemeyerek Kaçış Yolu’na giden ve orada bekleyen ejder ta-

rafından* yok edilen Gondothlim'lilerden ya da Eärendel'i kurtarmak için yapılan kavgadan bahsedilmez.

Öyküde, Yüzüklerin Kardeşliği'ndeki ilk isimlerden olan keskin-görüşlü Elf Legolas Greenleaf karşımıza çıkar bunu *Tinúviel'in Öyküsü*'ndeki Gimli (bir Elf) takip eder.

Bir noktada Cristhorn'daki pusu öyküsünü takip etmek güçleşir: bu, ayın 'duvarların yüksekliğinden dolayı yola yansımadağı' şeklindeki ifadedir. Kaçaklar Vadiyi Çevreleyen Dağlar arasından güneye doğru ilerliyorlardı ve kayalıklar Şahinler Tepesi'ndeki yolun 'sağ ya da batı tarafındalar'dı, solda ise derinliği ürperten bir şelale vardı. Dolayısı ile doğudan yükselen güneşin yolu aydınlatması gerekmez mi?

Cristhorn ismi babamın Eylül 1928 tarihli 'Cristhorn'dan Gondolin ve Tumladin Vadisi' adlı çizimlerinde vardır.

(viii) *Gondolin Sürgünlerinin Dolaşmaları*

Silmarillion'da şöyle denir: 'Gondolin'in geride kalanları, Huor'un oğlu Tuor önderliğinde dağları geçtiler ve Sirion Vadisi'ne indiler'. Onların Dimbar'a indikleri düşünülecektir. Dolayısı ile 'güneye doğru bitkin ve tehlikeli yürüyüşlerle kaçtılar ve nihayet Nantathren, Sazlık Toprağına geldiler.' Sürgünlerin bir yıldan fazla bir zaman vahşi bölgelerde dolaşp, sadece Kaçış Yolu'nun dış girişine ulaşmaları tuhaf görünebilir, ancak *Gondolin'in Düşüşü* yazılırken bu bölgenin coğrafyasının daha belirsiz olması ihtimali var.

Silmarillion'da Tuor ve Idril Nantathren'den inip Sirion Dağları'na gittiklerinde 'Halklarını, onlardan bir süre önce kaçmış olan

† Bu öge 1930 tarihli *Silmarillion*'da mevcuttu (bkz. dip not s. 208) ancak daha sonraki metinde Gondolin'e eski girişin kapatılmış olması kanıtına dayanarak bunu yayınlanan eserden çıkardım. *Silmarillion* 23. bölümdeki metinde yazılmıştır.

Dior'un kızı Elwing'in grubuna katarlar'. Burada bu durumdan bahsedilmez, ancak yazının bu bölümünü erteliyorum.

§2. Gondolin'ın Düşüşü İsim Listesindeki Girişler

Başlık notunun verildiği s. 212'deki listeye bakınız. Listedeki anlamların da dahil edildiği linguistik bilgi, İsimlere Giriş bölümüne dahil edilmiştir, fakat burada oraya da dahil edilen diğer türden açıklamaları aldım (alfabetik olarak düzenlenmiştir).

Bablon 'İnsanların şehirlerindendi ve tam doğrusu Babylon idi, ancak şu anda Gnomların kullandığı şekliyle Bablon'dur ve onu İnsanlar'dan uzun zaman önce aldılar.

Bansil 'Bu ismi Gondothlim'liler krallarının kapısında duran, gümüş çiçekler veren ve hiç solmayan o ağaca vermişlerdi. Onun adını Elfriniel babası Voronwë'den aldı, 'Güzelparılı' anlamına gelirdi. Bir fide olan o ağacın (Noldoliler tarafından çok zaman önce Valinor'dan getirilmişti) çok özelliği vardı ama en büyük özelliği 24 saatin yarısı boyunca Valinor'u gümüş ışığı ile aydınlatırdı. Eldarlar buna hâlâ Silpion ya da 'Vişne-ay' derler, çünkü baharda verdiği çiçekler vişne ağacının çiçeklerine benzer, ama Gondolin'deki o ağacın adını bilmezler ve Noldoliler de ondan tek olarak bahsederler.

Dor Lómin ya da 'Gölgeler Toprağı', burası Melko'nun İnsanları kapattığı Eldar Hisilómë bölgesidir (bu da Gölge Alaca Karanlıklar anlamına gelmektedir) ve bu adı Demir Dağları'na doğudan ve güneyden süzülen az miktardaki güneş ışığından alır. Şimdi orada Gölge Halkı yaşamaktadır. Bundan sonra Tuor, Gondolin'e geldi.

Eärendel 'Tuor ve Idril'in oğluydu ve hem Eldalië'ye hem de İnsanlar'a akraba olan tek varlık olduğu söyleniyordu. İnsanlar arasındaki denizcilerin ilki ve en büyüğüydü ve gemilerinin çeşitliliğine rağmen İnsanlar'ın şimdiye kadar ne bulabildikleri ne de uzaktan görmüş oldukları bölgelere kadar gitmişti. Kôr'dan ötesine esemeyen rüzgarların olduğu gökyüzünde atını Voronwë ile birlikte sürmüştü yoksa öteki İnsanlar gibi ölürdü. O fazlasıyla ölümlüydü.

Eärendel'in 'hem Eldalië'yle hem de İnsanlarla akrabalığı olan tek varlık' olması oldukça önemlidir. Bu muhtemelen Beren, İnsan değil de Elf olduğu dönemlerde yazılmıştır; Beren'in oğlu Dior ve Tinúviel, *Nauglafring'in Öyküsü*'nde görünürler, ancak Beren orada bir Elf'dir ve Dior'da Yarı-Elf değildir. *Gondolin'in Düşüşü*'nde bu şekilde söylenir. Daha sonra değiştirilen pasajda (not. 22) Tuor'un bir Elf kızıyla evlenen ilk kişi olduğu ama son kişi olmadığı belirtilir. Sıradışı bir açıklama ise *Turambar'ın Öyküsü*'nde Topalbacak Tamar'ın yarı Elf oluşudur.

Ecthelion 'Fıskiye evinin lordudur ve tüm Gondothlim'de en iyi sese sahip olan, müzik alanında en yetenekli kişidir. Melko'nun oğlu Gothmog'u öldürmesi sonsuza kadar hatırlanacaktır. Burada Tuor ölümünden kurtulmuştur ancak Ecthelion düşmanı tarafından fıskiye'nin sularına çekilir.'

Egalmoth İlahi Ok evinin lorduydu, Gondolin yandığı esnada buradan çıkmayı başardı ve Sirion'un çıkış bölgesine yerleşti ancak daha sonra Melko'nun Elwing'i yakaladığı savaş esnasında öldürüldü .

Galdor 'Pek çok işte Ağacın adamlarını yönlendiren cesur Gnome'dur. Gondolin'in dışında pek çok savaş kazandı, Melko Sirion'un ağzında yaşayanları katlettiği sırada ona karşı savaştı ve Eärendel'le birlikte harabelere döndü. Tol Eressëa'ya yerleşti, halkından bazıları kendilerini hâlâ *Nos Galdon* diye adlandırırlar, çünkü *Galdon* bir ağaçtır ve Galdor'un adına yakındır.' Son kısım şu şekilde değiştirilmiştir: '*Nos nan Alwen*, çünkü *Alwen* bir Ağaçtır.'

Glingol "“şarkı söyleyen altın” anlamına gelir ve bu, Gondothlim'lilerin kral'ın meydanındaki altın çiçekler veren ve hiç solmayan iki ağaç için kullandıkları isimdir. Aynı zamanda Valinor'un ağaçlarından alınan fidelerdir (Elfrith'in Bansil'den bahsettiği kısımlara bakınız). Lindeloktë ('şarkı söyleyen salkım') ya da Laurelin ise (Lindelaure'den değiştirilmiştir), ("şarkı söyleyen altın" anlamına gelir) altın ışıyla 24 saatin yarısı boyunca Valinor'u altın ışıyla aydınlatır.'

Glorfindel 'Altın Çiçeği yönetiyordu ve Ecthelion'dan sonra Gondothlim'in en sevileniydi. Ancak talihsizdi ve Cristhorn'daki büyük savaş esnasında bir Balrog'u öldürürken düştü. İsmi altın rengi

olan saçından almıştı ve Noldorissa'daki evinin adı Los'lóriol'du' (*Los Glóriol*'dan değiştirilmiştir.)

Gondolin 'şarkı taşı anlamına gelir (Gnomlar taşın oyulduğunu ve mükemmel güzellikte olduğunu ifade etmek için böyle söylemişlerdir). Serbest kalmalarından önce Melko'dan gizli olarak yaşadıkları şehre verdikleri Yedi Ad arasında en çok kullanılanıydı.

Gothmog 'Melko'nun ve canavar kadın Fluithuin'un oğluydu, adı savaş-ve-kin anlamına gelir ve Gondolin'in ele geçirilmesi sırasında Ecthelion onu öldürdü. Balroglar'ın Kaptanı ve Melko'nun halkının lorduydu. Eldarlar ona *Kosmoko* ya da *Kosomok(o)* derlerdi, ama 'bu onların diline uymayan bir isimdi ve daha kaba olan bizim dilimizde bile tuhaf bir ses çıkartmaktadır' şeklinde bir açıklama yapmıştır. Elfrith, Elfriniel'den değiştirilmiştir.'

(*Valar'ın Gelişi* Öyküsü'nde (K.Ö I, s 95) Valar'la ilgili isimler listesinde Melko'nun *Kosomot* adında Ulbandi'den olma bir oğlu olduğu söylenmektedir; ilk 'Qenya' sözlüğünde *Kosomoko* = Gnomca *Gothmog* olarak verilir. Öyküde Gothmog Melko'nun halkının 'başı' olarak geçer (s. 184).

Efsanenin sonraki gelişiminde Gothmog, Fëanor'un katilidir ve Sayısız Gözyaşı Savaşı'nda Fingon'u öldürüp, Húrin'i esir alan odur. (bkz *Silmarillion*). Tabii ki daha sonra 'Melko'nun oğlu' olarak adlandırılmaz; 'Valar'ın Çocukları' babamın daha sonra çıkardığı ilk mitolojinin konularından biridir.

Üçüncü Çağ'da *Gothmog*, Minas Morgul'un teğmeninin adıydı. (bkz *Kral'ın Dönüşü*)

Hender 'Idril'in evindendi, oldukça yaşlıydı yine de Eärendel'i gizli geçide indirmeyi başardı.'

Idril 'Gondolin Kralı'nın en güzel kızıydı, daha genç bir kızken Tuor ona aşık oldu ve daha sonra Tuor'a Eärendel'i doğurdu.

Elf dilinde adı Irildë'dir; ve biz ondan *Idril Tal-Celeb* ya da Gümüş Ayaklı Idril olarak söz ediyoruz, ama onlar *Irildë Taltelepta* diyorlar. Bkz. İsimlerle ilgili ek, giriş *Idril*.

Indor ‘Tuor’un dedesinin adıydı, Gnomlar Eärendel’i *Gon Indor* ve Elfler de *Indorildo* ya da *Indorion* olarak adlandırırlar.

Legolas ‘ya da Yeşil-yaprak, Ağaç’ın adamlarından biriydi, karanlıkta sürgünlere Tunladin üzerinde yol gösterdi, gece görebilme gücü vardı ve hâlâ Tol Eressëa’da (Eldarlar’ın *Laiqalassë* dedikleri) yaşamaktadır; Rúmil’in kitabında bundan fazlası yok.’

§ 3 Karışık Konular

(i) *Gondolin'in Düşüşünün Coğrafyası*

Yukarıda, Tuor'un Beleriand'dan Sirion'un Ağzı'n'a kadar yaptığı sahil boyu yolculuğun daha sonraki haritayla büyük benzerlik taşıdığını gördüm, sahilin kuzeyden güneye, doğudan batıya uzanması bakımından. Aynı zamanda Falasquil'den ayrıldıktan sonra, 'öteki tepeler denizin kıyısı boyunca uzanıyordu' diyor ve Demir Dağları'nın etekleri 'denize kadar iniyordu'. Bu açıklamalar haritayla doğrudan bağlantılı. Haritada Gölge Dağlarının batı uzantıları Nevrast'ın güney sınırını oluşturmakta ve Vinyamar'da denizle buluşmakta (Demir Dağları ve Gölge Dağları için bkz. K.Ö I, s 122).

'Sirion'un ağzı üzerindeki 'kamuşlar diyarı' Arlisgion, bir sonraki *Tuor*'da (s. 34) 'Sirion Ağzı'ndaki kamuşlar diyarı' olarak mevcuttur. Altından büyük bir nehrin geçmesi özelliği de bir kısmının erken döneme ait olmasından kaynaklanır. *Meres of Twilight*'ın Aelin-uial bir bölümünde olduğu gibi. Ancak öykünün bu kısmı *The Silmarillion*'dan farklıdır, *Silmarilion*'da Aelin-uial büyük göllerin olduğu bölgeydi ve 'Sirion Nehri buradaydı'; *Meres'in güneyinde* nehir 'kuzeyden kudrete dökülürdü... ve aniden dökülen suların ağırlığıyla çöken taoprığın büyük tünellerine dolaşarak, yerin altından akmaya devam ederdi.' Buradaysa Alacakaranlık Gölleri 'Tumultuous Rüzgarları Mağarası'nın altındadır (daha sonra bundan hiç bahsedilmez). Sirion burada yerin altından geçer. Ancak Sirion'un bulunduğu alt geçidin üzerindeki Söğütler Diyarı yine aynı yerdedir.

Dolayısıyla *Turambar'ın Öyküsü*'nde açıkladığım coğrafik konum *Gondolin'in Düşüşü* için de geçerlidir.

(ii) *Gondolin'in Düşüşü'nde Ulmo ve Diğer Valarlar*

Tuor, Ulmo'dan ilham olarak Turgon'la yaptığı ilk görüşmede şöyle der: 'Noldoliler'in köleliğini ve İnsanların başıboş hallerini gö-

ren Valarlar'ın yürekleri kızıgındır.' Bu sözler, Valinor'un Gizleni-
şi'nde anlatılanlarla farklılık gösterir, özellikle de aşağıya alınan böl-
lüm*:

Valar'ın çoğu eski rahatlıklarının peşindeydi, tek
arzu ettikleri huzurdu, ne Melko hakkındaki söylenti-
lerin ne onun vahşetinin ne de huzuru kalmayan
Gnomlar'ın şikayetlerinin mutluluklarını bozmasını
istemiyorlardı. Böyle düşünenlerin arasında sadece
Vána ve Nessa yoktu, en büyük Tanrılar bile onlarla
aynı fikirdelerdi. Ulmo'nun Noldoliler'e duyduğu a-
cırna ve suçluluk boşunaydı...

Tuor sonunda şöyle der: 'Tanrılar Valinor'da oturmakta ama ne-
şeleri Melko'nun korkusu ve yaşadıkları kederle soldu. Topraklarını
saklıyor ve hiçbir kötülük oraya ulaşmasın diye kimsenin aşamayacağı
büyülerle döşüyorlar.' Turgon'un yanıtı ironiktir, Tuor'un kullandığı
kelimelerle oynar: 'Valinor'da oturanlar Melko'nun saldığı dehşeti ve
dünyanın yaşadığı kederi pek umursamıyorlar, ama topraklarını sakla-
yıp, aşılabilir büyülerle döşüyorlar ki hiçbir kötülük kulaklarına dahi
gelmesin.'

Bu nasıl yorumlanır? Bu Ulmo'nun 'diplomatikliği' midir? Tabii
ki Turgon'un Valar ile ilgili söyledikleri *Valinor'un Gizlenmesi*'nde
anlatılanlarla daha çok benzeşir.

Ancak Gondolin'in Gnomlar'ı Valar'a saygı duyar. 'Ainur'da
ihtişamlı yürüyüşler yapılır; şehrin en büyük meydanı ve bu meydanın
en yüksek noktası olan Gar Anion, Tanrıların yeridir ve düğünler bu-
rada kutlanır; ve Öfke'nin Çekici'nin İnsanları 'Çekiç Aulë, diğer tüm
Ainurlar'dan daha fazla saygı duyarlardı'.

Ulmo'nun planlarını gerçekleştirmek için bir İnsan'ı tercih etme-
sinin nedeninin anlatıldığı bölüm de ilginçtir: 'Gücünün çok fazla ol-
duğu o dönemlerde Melko İnsan ırkından pek korkmuyordu, ne

* Sayısız Gözyaşı Savaşı'nın ardından, Melko tarafından Hithlum'a kapatılan İn-
sanların Öyküsü ile de farklılık gösterir; 'başiboş' kelimesi ilginçtir, çünkü hemen
sonra 'Melko'nun onları Söğütler Toprağına kapattığı'ndan bahsedilir.

Valarlar'dan, ne Eldarlar'dan ne de Noldoliler'den herhangi birinin Melko'nun gözünden kaçmadığını gören Ulmo, Melko'yu aldatmak için bu yola başvurdu. Bu, Ulmo'nun tercih nedeninden bahsedilen tek bölümdür. Bunun dışında başlangıçta ayrı yazılan ve iki nedenin verildiği bir not vardır:

(a) 'Tanrılar'ın Öfkesi' (Gnomlar'a karşı)

(b) 'Melko İnsanlar'dan korkmuyordu, Valinor'a ulaşmaya çalışan ulakları takip ederek gizlenen Gnomlar'a ulaşmaya çalışıyordu.'

'Tanrılar'ın şansı' kavramı, *Turambar'ın Öyküsü*'nde olduğu gibi bu öyküde de karşımıza çıkar (not. 32) Ainur hayatını kurtarabilmesi için Tuor'un kalbine bu 'şansı yerleştir' ve o da nehirden çıkıp, Altın Yarığa tırmanır.

Eärendel'in doğumuyla ilgili bölüm oldukça ilginçtir: 'O günler, Valarlar'ın arzularının ve Eldalië'nin umutlarının gerçekleşeceği günlerdi çünkü Idril büyük bir aşkla Tuor'a bir oğul doğurdu ve ona Eärendel adı verildi.' Burada bir Elf ile ölümlü bir İnsan'ın birleşmesi ve bir çocuklarının olması Valarlar'ın arzu ettiği bir şey miydi? sorusu akıllara geliyor ya da bu onların önceden bildikleri, Ilúvator'ın planladığı büyük bir iyiliğin doğması mıydı? Bu soruların yanıtlarına dair herhangi bir ipucu ya da öneri yok.

(iii) Orklar

Öyküde Orklar'ın kökenine dair göze çarpan bir not vardır (ya da *Tuor A*'da ve ilk yazıldığı dönemde *Tuor B*'de geçtiği gibi *Orqui*): 'tüm o ırk akdeniz sığağının soyundandı ve hepsi incelerdi'. Ancak, 'Melko başlangıcından önce Ainulindalë'de isyan etmeden önce ne bir yaşamları ne de buna benzer bir şeyleri vardı' şeklindeki düşüncenin izlerine rastlanmaz. Aynı şekilde Orklar'ın Uyanıştan sonra köleleştirilen Quendiler'in soyundan geldiklerine dair de bir fikre rastlanmaz. Yine de Öyküde aynı pasajda bu düşüncenin ipuçlarını veren kelimelere rastlanır: Ancak kesin olan şuydu ki, kimi Noldoliler Melko'nun şeytanlığıyla yoldan çıkmış ve Orklar'ın arasına karışmışlardı, tabii bu

ifade Orklar'ın aslında Elf soyundan geldikleri anlamına gelmekten çok uzak.

Burada *Glamhoth* ismi de karşımıza çıkıyor ki bu isim sonraki Tuor'da yine ortaya çıkar (not 18).

(iv) *Söğütler Diyarı'ndaki Noldorin*

'Tuor, Noldorin ve Eldar Dor Lómin'i, gizli nehri ve Gnomlar'ın hapis oldukları mağaraları arıyorlardı; ancak yolculuklarının sonuna doğru bundan vaz mı geçtiler? Gerçekte burada uyuyup dans ettiler... sonra Demir Dağları'ndan Melko tarafından gönderilen Goblinler'in saldırısına uğradılar ve Noldorinler buradan güçlükle kaçtılar'. Bu *Turambar'ın Öyküsü*'nde bahsedilen Tasarınan Savaşıydı, Elfler'in Kôr'dan yaptıkları büyük yürüyüşle aynı zamanda oldu.

Noldorin'in (Salmar, Ulmo'nun yoldaşı) aynı zamanda Alacakaranlık Gölleri'nde Tulkas'la beraber Melko'ya karşı savaştığı söylenmektedir, ancak ismi çıkarılmıştır (not 38); bu Tasarınan Savaşı'ndan sonraydı.

(v) *Elfler'in ve İnsanlar'ın Görünüşleri*

Tekrar yazılmadan önce (bkz. not 18), Tuor'un görüntüsünün anlatıldığı bölümde Tuor'un diğer İnsanlardan çok fazla uzun olmadığı ancak Gondolinli Elfler'den uzun olduğu anlatılır. Bu açıklama *Turambar'ın Öyküsü*'nde anlatılanlarla uyumludur. Yapılan değişiklikle İnsanların ve Elflerin boylarının birbirinden çok farklı olmadığı vurgulanmıştır.

(vi) *İsfin ve Eöl*

Bu öykünün ilk versiyonu küçük *Kayıp Öyküler* defterinde bulunmuştur ve şu şekildedir:

Isfin ve Eöl

Gnomlar'la akrabalığı olan Eöl (Arval), Fingolma'nın kızı Isfin'i uzaktan severdi. O güçlü biriydi ve gizli mücevherleri arayan Madenciler'in lideri olduğu için Fëanor'un oğulları ve Fingolma tarafından destek görürdü, ama sevilmeyen biriydi ve Isfin ondan nefret ediyorlardı.

(Gilfanon'un Öyküsü için yapılan taslaklarda Finwë Nólemë olarak geçen Fingolma) Burada karşımıza 'Kötebeklerden' Eöl adlı sevilmeyen bir madenci çıkar, Isfin'e aşıktır ancak Isfin nefretle bu aşkı geri çevirir. Bu anlatılan kişi kötebek işareti taşıyan, kimsenin sevmeyen ve Idril'e aşık olan madenci Meglin'e epeyce benzemekte. Bunu nasıl yorumlayabileceğime karar vermek zor. Yapabileceğim en basit açıklama defterde geçen bu öykünün *Gondolin'in Düşüşü*'nden önce yazılmış olduğunu söylemek; Meglin henüz yoktu; 'çirkin, sevilmeyen madenci' portresi oğluna yakıştırıldı, arzu nesnesi Idril oldu, (Isfin'in yeğeni) baba için ise yeni bir öykü oluşturuldu, Isfin'e yanaşmaya çalışan ormanın karanlık Elfi Eöl, ancak Fingolma'nın kızı Isfin'i 'uzaktan' severdi derken ne kastedildiği anlaşılmıyor. Eöl'ün Gondolin'le ilgisi olduğunu düşünmek için herhangi bir neden yok, muhtemelen kötebek işareti taşıyan madenci Gondolin'e Meglin'le beraber girdi.

IV

NAUGLAFRING

**CÜCELERİN
GERDANLIĞI**

Şimdi geldik anlatıcı şeklinde verilen özgün *Kayıp Öyküler*'in sonuncusuna. Bu ayrı bir defterdeydi ve *Nauglafring: Cücelerin Gerdanlığı* adını taşıyor.

Bu öykünün başlangıcı birazcık karışık. *Gondolin'in Yıkılışı*'nın anlatılmasından önce Lindo, Küçükyürek'e, Tuor'a ve Eärendel'e dair öykülerin mümkün olduğunca kısa sürede bizlere anlatman hepimizin arzusu dedi ve Küçükyürek de: "bu görkemli bir öykü ve doğru anlatılmadan önce halk, Öykü-ateşine kadir olmalı; Nauglafring'e ve Elf-yürüyüşü'ne dair öykülerle öyle karmaşık hale gelmiş ki bunu anlatırken ister istemez Ailios'un yardımına ihtiyacım olacaktır..." diyerek yanıtladı. Böylece Küçükyürek'in şimdiki metnin başlangıcında Ailios'a öykü-anlatıcılığı koltuğunu bırakıp çekilmesi, böylece Nauglafring'i Ailios'un anlatması metnin genel yapısına çok iyi uyuyor ama yeni öykünün "Ama bir süre sonra sessizlik çöktü" sözcükleriyle başlamasını beklememeliyiz, çünkü *Gondolin'in Yıkılışı*'nda "ve Kütük Odası'ndaki hiç kimse uzunca bir süre ne konuştu, ne de kımıldadı," şeklinde sona eriyor. Her iki durumda da çok uzun olan *Gondolin'in Yıkılışı*'nın ardından, bir sonraki öykü için sonraki akşam için beklenildiğine emin olabiliriz.

Bu öykü de yine özgün olarak kurşunkalemle tamamen silinmiş olanın üzerine mürekkeple geçilmiş bir elyazması, ama şu ana kadar yalnızca ilk on sayfadaki bölüm için geçerli. Bu andan sonuna kadar kesinlikle deşifre edilemeyen birçok sözcük ve aceleyle çalçap yazılmış sadece bir elyazması var; bunun da büyük bir kısmı öykü hâlâ geliştirilirken geniş ölçüde tekrardan yazıldı (bkz. On üçüncü not).

*

Naugflaring Cücelerin Gerdanlığı

Buna rağmen bir süre sonra sessizlik çöktü ve halk, "Eärendel" diye mırıldandı, ama öteki "Hayır, Nauglafring, Cücelerin Gerdanlığına ne demeli." Bu yüzden Ilfiniol öykü-

anlatma koltuğundan kalkıp dedi ki: "Evet, eğer Ailios gerdanlıkla ilgili meseleleri ilişkilendirebilecekse iyisi mi öyküyü anlatsın," ve Ailios hiç de isteksiz olmayan bir bakışla etrafındakileri süzerek anlatmaya başladı.

"Hepiniz Sözü'nün Eri Ürin'in Tinwelint'in ayakları önüne Glorund'un altınını nasıl fırlattığını, sonra da bir daha dokunmadığını ama keder içinde Hisilómé'e geri döndüğünü ve orada öldüğünü hatırlıyorsunuz, değil mi?" Ve oradakilerin hepsi, hep bir ağızdan yüreklerinde bu öykünün hâlâ canlı olduğunu söylediler.

"Sıkı durun öyleyse," diye devam etti Ailios, "Salonu terkettiğinde kral, Ürin'e aşırı bir üzüntüyle arkasından baktı ve böylece tüm yürekleri aldatan Melko şeytanından dolayı bitkindi; ayrıca öyküde babasız Mîm saklı hazine ile ilgili öyle etkili büyüler savurmuş ki kralın salonlarını aydınlatan meşalelerin yakılmasıyla oluşan aydınlıkta bile garip bir biçimde ışıldadığı ve oraya bakan herkesin altınlara onun kurnaz şeytanlığıyla dokunulmuş olduğunu anladığı anlatılır.

Bu sebeple şu an Ürin'in takımından olanlar mırıldandılar ve biri kral'a dedi ki: "İşte, efendim, şefimiz Ürin, deli ve yaşlı adam aramızdan ayrıldı ama kaybolan gücümüzü kazanacak aklımız yok."

Ardından altının büyüyle etkilenmemiş olduğu için Tinwelint: "Hayır, uzun zaman önce yeryüzünden bunu çıkarmış olan Rodothlim artık var olmadığı ve Elflerin soyguncusu Solucan'ı katleden oğlu Túrin'den ötürü yalnızca Ürin'in dışında, genel olarak Elflerin soyuna ait olduğu bilinen hazineye bir avuç dolusundan fazla özel bir hakkı(1) olmadığını bilmiyor musunuz? Ayrıca Túrin ölü ve Ürin de hiçbir şey almayacaktır; Túrin de benim adamımdı."

Yasadışılar bu laflar yüzünden kral konuşana dek büyük bir öfkeye kapıldılar: "Şimdi kaybolun ve ormanda Valinor'un korkunç büyülerini sizi bulmasın ya da ölüm olmasın diye ormanın Elfleriyle mücadele eden aptalları aramayın, Kralları

Tinwelint'in ismini açıklamayın, çünkü zahmet ile meşakketiniz ve altını getirmenizden ötürü sizleri yeterince zengin bir biçimde ödüllendireceğim. Şimdi her biriniz yaklaşıp her eliyle alabileceğini alıp huzur içinde buradan ayrılınsın."

Şimdi de uzunca süre altına yakından bakmış olan Orman Elfleri hoşnut olmanuştu; ama vahşi halk emredildiği gibi yaptı ve dahası, bazıları saklı hazineye iki, hatta üç kez gittiler ve o konakta kızgın bağrıışmalar yükseldi. Sonrasında orman Elfleri çaldıkları için onlara engel olacaklardı ve büyük bir ihtilaf çıktı; öyle ki kral onları durdurmasına rağmen, hiçbirisi onun sözünü dinlemedi. Ardından hiddetli, korkusuz bir halk olan bu kanunsuzlar kılıçlarını çektiler ve üzerlerine darbeler indirmeye başladılar ve kısa sürede kralın tahtının basamakları üzerinde bile kanlı bir dövüş başladı. Bu kanunsuzlar kuvvetliydi ve Orklarla olan savaşlarından maharetle kullandıkları kılıçlarla baltaları vardı(2) ki kralın önünde birçoğunu katlettiler ve artık huzurun, merhametin olmayacağını gören kral, savaşçılarının bir bölümünü toplayıp, kralın daha etkili büyülerıyla(3), Tinwelint'in salonlarının karanlık yollarında afallamış olan o kanunsuzların hepsi acı içinde dövüşürken vahşice öldürüldüler; ama kralın salonu kanla doldu ve ayakların çiğnemesi yüzünden dağılmış, tekmelenmiş tahtının önündeki altın, kanla ıslatılmıştı. Böylece Cüce Mím'in laneti etkisini göstermişti; ayrıca Valinor'daki yaşlı Noldoli'nin saçmış olduğu başka bir keder, yine kötü meyveler vermişti(4).

Sonra kanunsuzların bedenleri dışarıya atıldı ama Tinwelint katledilen Orman Elflerinin Tinúviel Tepeciğinin yakınına gömülmesine izin verdi; görkemli tepeciğin hâlâ Artanor'da durduğu ve uzun zamandır perilerin bunu Avarice Tepeciği, Cûm an-İdrisaith diye adlandırdıkları söylenir.

Gwenniel derhal Tinwelint'e yaklaşıp dedi ki: "Bu altına dokunma çünkü yüreğim bunun üç misli lanetlendiğini hissediyor. Ejderin nefesiyle lanetlenmiş, onu nemlendiren, senin askerlerinin kanıyla ve katlettikleri onların(5) kanıyla

lanetlenmiş; ama zannederim göremediğim biraz daha fazla acının ve daha fazla uğursuzluğun üzerinde dolaşıyor olması.”

Sonra karısı Gwenniel’in erdemini hatırlayarak kral, onu dinlemeyi aklına koyup altının toparlanmasını emrederek kapıların önündeki derenin oraya döktürdü. Böyle de olsa onun büyüsunü yok edemezdi ve kendi kendine dedi ki: “Sonsuza dek benden uzaklaştırılıp fırlatmadan önce onun güzelliğine son kez bakacağım.” Bu yüzden temiz sularda kan kalıntılarının yıkanmasını ve önüne getirilip gösterilmesini emretti. Böylesine görkemli altın yığını tek bir yerde hiçbir zaman bir araya getirilmemişti; bunun bir kısmı kaplar, tezgahlar, tabaklar, kılıçlar için kabzalar, hançerler için kınlar ve kılıflar olarak işlenmiş; ama büyük bir kısmı kütleler ile çubuklar halinde işlenmemiş kırmızı altın olarak duruyordu. Bu saklı hazinenin değerini hiç kimse ölçemezdi çünkü altının arasında birçok kıymetli taşlar duruyordu, ve bunlar da bakılacak kadar güzellerdi, çünkü Noldoli’nin Valinor’da sahip olmuş oldukları o sınırsız hazinenin bir kısmını oradan onlara Rodothlim’in ataları getirmişti.

Tinwelint bakarken hemen dedi ki: “Bu hazine ne kadar göz alıcı! Bu ve Beren’in Angamandi’den kazandığı Silmaril dışındaki Valinor’un kıymetli taşlarından hiçbirini almıyorum.” Ama yanında duran Gwenniel dedi ki: “Burada yatan hepsinin değerinden üç kez daha muhteşem.”

O zaman yanındakilerden biri ayağa fırladı ve bu, bir Gnome olan Ufedhin’di; fakat o, kralın halkından birinden daha fazla yeryüzünde dolaşmış, ayrıca Nauglath ve ataları Indrafang’lar ile daha uzun süre beraber yaşamıştı. Nauglath ilginç bir ırktı, hiç kimse nereden olabileceklerini tam olarak bilmiyordu; ne Melko’ya, ne de Manwë’ye hizmet ediyorlardı; İnsanlar ya da Elfler umurlarında değildi; kimileri Ilúvatar’ı duymadıklarını ya da duysalar bile inanmadıklarını söylüyorlardı. Her nasılsa yeryüzündeki(6) ya da sualtındaki her canlının iyi ahlaklılığının bilgisi, zanaatkarlık ve bilimler

konusundaki hiçbir şey onlara geçmiyordu; ayrıca toprağın altında yaşayıp, tünel kazarak kentler oluşturmaları ve geçmişte bunların en güçlüsü Nogrod'du. Yaşlılardı ve ne aralarına bir çocuk gelir, ne de gülerlerdi. Görünüşte endamlı, ayrıca güçlülerdi ve sakalları ayak parmaklarına kadar uzanıyordu; ama hepsinin arasında Indrafang'ların sakalları en uzun olanlardı; onlarınki ayrıca çatallıydı ve dışarıda yürürlerken gövdelerinin ortalarına dolarlardı. Bütün bu yaratıkları İnsanlar, "Cüceler" olarak adlandırdılar ve harika kurnazlıkları olan Gnome'larınkine göre sanatta ve hünerde daha üstün oldukları söylenir ki kendi işlerinde birazcık güzellik olduğu gerçektir, çünkü Ufedhin'in de olduğu kaçak Gnome'lar gibi geçen çağlarda çalışmış oldukları bu güzellik nesnelerinde her zaman parmakları vardı. Bunca süre bu Gnome, halkını terkedip, Nogrod'lu Cücelerle müteffik olmuştu ve o zamanda Tinwelint'in topraklarına, o günlerde Nauglath'ın özgür Noldor'larla çokça ticaret yaptığı, zarif becerileri olan öteki demircilerle, zincirden yapılmış zırhlar ile kılıçlar kuşanan onun kafasındaki öteki Noldor'larla gelmişti; ayrıca Ork'lar ve Melko'nun askerlerinin de olduğu söylenir.

O yerde dururken, altının büyüğü orada bulunan herkes-ten çok Ufedhin'in yüreğini, daha derinden etkiledi ve hepsinin fırlatılıp atılmasına katlanamayacaktı; sözleri şöyleydi: "Kral Tinwelint'in niyeti şeytani bir hareket; yoksa bir Eldar kralı, karanlık ormanın sularında bundan böyle balıklardan başka kimsenin göremeyeceği bu güzellikteki hazineyi atarsa, bundan böyle kim Eldalië'nin soyunun güzellik nesnelerini sevdiğini söyler? Bunun gerçekleşmesinden, size yalvarıyorum, Ey Kral, Tinwelint'in altın hazinesinin şanının tüm diyarlarla topraklarda duyulması için bu işlenmemiş altın üzerinde Cüce sanatkarların becerilerini denemelerine müsaade edin. Size söz veriyorum, bunu ufak bir ödül karşılığında yapacaklar ama saklı hazineyi yok edilmekten kurtarabilecekler."

Ardından kral altına bakıp, gözlerini Ufedhin'e çevirdi ve Gnome, altın bir ağdan oluşan tuniği, ufak mücevherlerle bezenmiş altın setinden kemeriyle çok gösterişli bir biçimde giydirilmişti, kılıcı da acaip bir hünerle altın ve gümüş işlemler ile süslenmişti;(7) ama en şaşırtıcısı boynundaki altın ile gümüşten bir kuşaktı ve Tinwelint'in üstü başını salonlarındaki bu yolcununkiyle mükayese etmek hiç de akıl işi değildi. Tinwelint tekrar altına baktığında hazine gözüne daha da çekici bir şekilde gözüküyor, mücevherlerin parıltısı da mükemmel ışıldıyordu ve Ufedhin yine dedi ki: "Ey Kral, tüm dünyanın duymuş olduğu Silmaril'i ne şekilde koruyacaksınız?"

Gwenniel onu şimdilik, demirle sarmalanmış ahşap bir mücevher kutusu içinde muhafaza ediyordu ve Ufedhin, saf altından daha az değerli hiçbir şeyin dokunmaması gereken bir mücevherin böyle saklanması için utanç verici olduğunu ekledi. Arkasından Tinwelint utanıp hakkını teslim etti ve Ufedhin'le yaptığı anlaşma şöyleydi. Altının yarısını tartıp Ufedhin ile yanındakilere verecekti ve onlar da bunu Nogrod'a ve Cücelerin yerleşim alanlarına götüreceklerdi. Şimdi bu, Alacakaranlık Gölcükleri'ne, Umboth-muilin'den yakınındaki Tasarian yamaçlarındaki büyük fundalık sınırlarında kalan engin ormanın ötesine, güneye doğru çok uzun bir yolculuğu. Ayrıca ancak yedi tam aydan sonra en maharetli işlemlerden geçen kralın ödünç verdiği tüm malzemesini koruyarak Nauglath gidip gelecek ve de altının saflığı ile ağırlığı azaltılmayacaktı. Sonra Tinwelint'le konuşacaklar ve el emeklerini beğenmezse hiçbir şey söylemeyip gerisin geriye döneceklerdi; ama eğer onun hoşuna giderse, kalandan daha önce hiçbir Gnome veya Cüce'nin yapmadığı öyle nefis nesneleri onun ziyneti ve Kraliçe Gwenniel için işleyip şekillendireceklerdi.

"Öğrendiğim kadarıyla Nauglath'ın ustalıkları," dedi Ufedhin, "ve bildiğim kadarıyla yalnızca Noldoli güzellik tasarımını karşılayabileceklerinden, yine de emeklerimizin karşı-

lığı az olacak ve hepsi tamamlandığında sizin önünüzde bunun adını koyacağız.”

Derken Kral, altının ihtişamından ötürü, Ufedhin ile olan anlaşması için pişman oldu ve onun tüm söylediklerinden hoşlanmadığı gibi, uzaktaki Cüce yerleşimlerine yedi ay süresi boyunca o yücelikteki altının kendinin hiçbir güvenliği olmaksızın götürülmesine izin veremezdi; öte yandan onların sanatkarlıklarından faydalanmak aklına yatmıştı. Bundan ötürü Ufedhin ile halkını iyice anlamak istediğinden birdenbire onlara şöyle dedi: “Hazinemi tekrardan görene kadar sizler burada konaklarımda rehin olarak kalacaksınız.” O an Tinwelint aklından Ufedhin ile Gnome’ların en nihayetinde Cücelere hizmet vereceklerini geçirdi ve hiçbir hırs onları ona itaat etmeye yetecek kadar güçlü değildi; ama bu Gnome çok öfkelenmiş olarak şöyle dedi: “Nauglath ne hırsızdırlar, Ey Kral, ne de onların dostlarıdırlar”; ancak Tinwelint: “Bu kadar çok altının ışıltısı daha önce hırsız olmayanları bile hırsız yapmıştır,” dedi ve Ufedhin mecburen razı oldu ama yüreğinde Tinwelint’i affetmedi.

Bu yüzden, Ufedhin’in yanındakilerin yalnızca birinin kılavuzluğunda altın, kralın halkı tarafından Nogrod’a gönderildi ve Ufedhin ile Tinwelint arasındaki anlaşmadan, o toprakların kralı Naugladur’a bahsedildi.

Zorunlu olarak tembel olmasına ve içerde rahatsızlık vermesine rağmen, Ufedhin’e beklediği sürede Tinwelint’in saraylarında iyi davranıldı. Boş zamanlarında sonradan Tinwelint’i altın ile mücevherlerin güzel işlemeleriyle nasıl süsleyebileceğini düşünüyordu, oysa bu yalnızca kralı daha çok küçük düşürmek içindi, çünkü şimdiden hırsın ve intikamın en derin karanlık planlarını kurmaya başlamıştı.

Yedinci ay dolunay olduğu günün ertesi günü kralın köprüsündeki nöbetçiler: “Bak! Ormandan büyük bir topluluk geliyor, hepsi yaşlı adamlara benziyorlar ve sırtlarında çok ağır yükler getiriyorlar,” diye bağırdılar. Ama Kral bunu duyup,

“Bunlar sözlerini tutan Nauglath: şimdi Ufedhin özgürce gidebilirsin ve onlara selamımı söyleyip doğruca sarayıma gönder,” dedi; Ufedhin mutlu bir biçimde ileri fırladı ancak yüreği kırgınlığını unutmadı. Bu yüzden Nauglath’la daha önce konuştuğu gibi onlara sonunda çok büyük bir ödül talep etmelerine ikna edip, böylece kralın kibrini kırmayı kabul etmeyeceğini aklından geçiriyordu; sonunda altının sonsuza dek Nogrod’a geçeceği için planlarını daha detaylı olarak açıklamadı.

Bununla beraber Cüceler hemen köprüden geçip Tinwelint’in tahtının önünde maharetli şekilde ender ahşaptan kutular ve ipekten kumaşlar içinde oraya kadar taşımış oldukları ustalarının işlerine baktılar. Öteki türlü Ürin hazineyi oraya kadar tereddütle getirmişti ve malın yarısı hâlâ kaba çuvallarıyla şekilsiz gövdelerinde duruyordu; gerçi altın bir kez daha gösterildiğinde yeniden bir şaşkınlık bağırtısı yükseldi, çünkü Nauglath’ın işlemiş oldukları eşyalar, Rodothlim’in eskiden işlemiş oldukları dar tekneler ile ziynetlerden çok daha mükemmeldi. Kral, çanaklara, kaselere göz gezdirdi; kimisinin çifte kasesi veya şaşkınlık verici ağ haline getirilmiş hatları vardı, ilginç şekilli nefirler, tabaklar, oyulmuş et doğrama tabakları, sürahiler, ibrikler ve bir kral şölenine yakışan her türlü müstemilat vardı.

Meşaleler için başlıklar ve şamdanlar vardı, altından yüzüklerin, pazubendlerin, bileziklerin, kolyelerin ve küçük taşların haddi hesabı yoktu; bütün bunlar öylesine ustaca yapılmış, öylesine nefis bir biçimde süslenmişti ki bu Tinwelint’i, Ufedhin’in umduğundan da fazla memnun etmişti.

Lakin Ufedhin’in planları bitmemişti, çünkü işlenmemiş kalan altının o kısmıyla ya da onsuz, ne ona ne de Nauglath’dan olanlara Tinwelint Nogrod’a gitmelerini hiçbir surette emredemezdi, ve dedi ki: “Yükü ağır yolculuğunuzun yorgunluğundan sonra Nogrod’un dışında Tinwelint’in lütfunun yokluğunu dile getirmek adına bu kadar çabuk gitmenize izin

vereceğimi nasıl düşünürsünüz? Şu an bir süre burada kalarak dinlenip, ziyafet çekin ve ardından da zevkinize göre işleyeceğiniz kalan altını alacaksınız; yoksa ne benim ne de halkımın emeğinizin karşılığında isteyeceklerinize faydam dokunmaz ve sonunda sizleri mükellef, hatta daha da iyi bir ödül bekliyor.”

Bununla beraber tutuklu olduklarının farkındaydılar ve gizlice çıkışları denerken çok iyi şekilde korunduklarını keşfettiler. Öğüt almadıklarından kralın önünde eğildiler eğilmesine ama Cüce-halkının aklından geçirdikleri nadiren yüzlerine yansırı. Dinlenme sürecinin ardından hemen Tinwelint’in onlara kullanmaları için ayırmış olduğu meskenin derin bir yerinde son işlerine başladılar; yüreklerinde olmayan korku içlerine çöktü ve bütün bunlarda Ufedhin’in kudretli payı vardı.

Şimdiye dek kızıl yapraklardan bir çelenk dışında bir şey giymemiş olan Tinwelint’e altından bir taç ile süsledikleri en nefis zırhı yaptılar; uzaktan getirilmiş Cücelere has, çelikten bir kılıç, parlak altınla işlenip, üstünde kurtların atası Azıdışlı bıçak, Karkaras’ın kurt avını açıkça resmedilmiş olduğu ilginç figürleriyle altın ile gümüş işlemelerle süslenmişti. Bu kılıç, Tinwelint’in görmüş olduklarının en muhteşemiydi ve kralın göz dikmiş olduğu Ufedhin’in kemerindekini gölgede bırakıyordu. Bütün bunlar Ufedhin’in ustalığıydı ama Cüceler Tinwelint için altın ile çelikten zincirlerle birbirine bağlanan zırh ve altından bir kemer yapmışlardı. Kralın yüreği neşelenmişti ancak dediler ki: “Hepsi bitmedi,” ve Ufedhin, Gwenniel için gümüş bir taç yapıp, Cücelerin elmaslarıyla süslenmiş gümüşten terlikler tasarlayıp, arta kalan gümüşü de ufak ölçülerde kesip şekillendirerek ayağa yumuşak deri kadar iyi oturmasını sağlamakla da kalmayıp, renksiz altınla karıştırılmış gümüşle de bir kuşak yaptı. İşlemelerinin bir kısmı bunlardı ve hiç kimse bunların sayısını söyleyip tasvirini yapamaz.

Hepsi bitirilip, hünerleri krala verildikten sonra Ufedhin dedi ki: "Ey Tinwelint, kralların en zengini, bütün bunların güzel olduğunu düşünüyor musunuz?" O da dedi ki: "Evet,;" ama Ufedhin devam etti: " yleyse idareli kullandığımız en güzel, en saf altından artakalan yüce malzeme için senden bir l tuf rica ediyoruz ve o da  u: Size bir karkanet yapalım ve sahip olduğumuz tüm beceri ile sanatları bunda gösterelim; bunun Yeryüzü'n n g rd ğ u en harika, Elf ve Cüce işleme-lerinin en asil ziyneti olmasını arzu ediyoruz. Bu yüzden Cüce-lerin Gerdanlığı Nauglafring'in arasında harikularde parılda-ya-bilmesi için sizden hazinenizin en kıymetlisi Silmaril'i bize vermenizi rica ediyoruz."

O zaman Tinwelint yine Ufedhin'in amacından   phelendi, ancak yine de l tfunu kabul etti ve onlar da bu i le- me sırasında onun orada bulunmasına katlanacaklardı.

Yalnızca Bronweg'in oğlu Küçükyürek(9) dışında', diye aktardı Ailios(8), 'o muhteşem nesneyi görmüş olan hiç kimse hayatta değil ve hâlâ da çok şey anlatılır. Sadece dünyadaki en asil hünerle ve beceriyle i lenmemi , aynı zamanda sihirli bir güce sahip olmuştu; zarafet ve güzellikle duramayacağı geniş ya da ince hiçbir boğaz yoktu. Gerçi yapımında d   n ld - ė nden fazla ağırlıkta altın kullanılmasına rağmen, ta ıyanın üzerinde bir ışık hüzmesi gibi zarif bir biçimde asılı duruyordu; onu boyunlarından kop alayan herkes, göğüslerinde asılı durur durmaz daha iyi bir çehreye kavu mu  gözüküyordu ve en çok da kadınlar memnun gözüküyorlardı. Yalnızca muhteşem merkezi için hazırlanan bir  er eve olmasına rağmen o altından karkanette sayısız kıymetli ta  vardı, ki tam ortasında en çok da Tanrıların mücevheri, F anor'un Silmaril'i, şeffaf ateşinin ufak bir ı ıltısı gibi sarktığından herkesin gözünü alıyordu. Ne yazık ki, Rodothlim altını  eytani hiçbir büyüsü olmamış olmasına rağmen, bu karkanet ufak bir şans nesnesi olmuştu, çünkü Cüceler kederle doluydular ve tüm zincirleri uğursuz düşünce- lerle sarmalanmı tı. Oysa  imdi, yeni parıldıyan ihti amıyla

kralın önünde buna katlanıyorlardı; ardından orman Elflerinin kralı Tinwelint'in neşesi doruğa ulaştı ve boğazına Naugla-fring'i geçirdiğinde Mîm'in laneti doğrudan üzerine çöktü. Sonra Ufedhin dedi ki: "Ey Lord'um, umut ettiğinizden de öte memnun olduğunuza göre, belki şimdi sanatkarlara asil ödüllerinizi bahşedip, kendi topraklarına neşeyle gitmelerini emredersiniz."

Ama Mîm'in büyüü ve lanetiyle serseme çevrilen Tinwelint verdiği sözün hatırlatılmasından hoşlanmadı; ayrıca gerçek düşüncelerini saklayarak sanatkarların önüne getirilmesini emretti ve onların el emeğini yüce sözlerle kutsadı. Sonunda dedi ki: "Ufedhin, altından malın atılıp kaybolmamasının kendi arzusu olduğunu ve emeğinizin sevgiyle yoğrulduğunu göreyek, yeterince az olmasına rağmen sonunda istediğiniz ödülü benim önümde söyleyeceğinizi aktardı. Öyleyse size verebileceğim neyi istersiniz?"

Ardından Ufedhin küçümsemeyle dedi ki: "Kendim için hiçbir şey, Ey Lord'um; konaklarınızın yedi ve fazladan üç ay daha boyunca konukseverliği istediğimin de ötesindeydi." Ama Cüceler söze karıştılar: "Şunu istiyoruz. Yedi ay boyuncaki emeğimiz için herbirimize yalnızca Gwendelin'in(10) yapabileceği yedi büyüü sicim, yedi Valinor mücevheri ve bir kese altın; ama istemeden kaldığımız salonlarınızda üç ay boyuncaki büyük emeğimiz için her birimize üç kese gümüş, sağlığınıza kadeh kaldırabileceğimiz altın bir kadeh, Ey Kral, ve evlerimize giderken yol parası olarak yanımıza orman Elflerinden birer güzel bakire istiyoruz."

Tüm takımı çok kalabalık olan Cüceler istemiş olduklarının başlı başına çok iyi bir hazine olduğunu anlayan kral Tinwelint aslında çok öfkeliydi; ejderin saklı hazinesini vermek gibi bir niyeti yoktu ama bitmeyen utanç olmaksızın hastalıklı gövdeli Cücelere bakire Elfleri asla veremezdi.

İstemiş olduklarını yalnızca Ufedhin'in planı doğrultusunda daydı ve kral'ın yüzündeki kızgınlığı görerek dediler ki:

“Hayır, hepsi bu da değil, yedi ay boyunca Ufedhin’in tutukluluğunun karşılığı olarak yedi sağlam Elf bizimle gelip, işlerimizde köle ve hizmetçi olarak yedi kez yedi yıl aramızda kalmalı.”

Bunun üzerine Tinwelint tahtından fırlayıp, Nauglath ve o Gnome’ları kuşatmış olan silahlı asil refakatçıları ile askerlerini çağırarak topladı. Ardından dedi ki: “Küstahlığınız için batıcı, ince söğüt dalıyla her biriniz üç, Ufedhin de yedi kamçı darbesi alacaksınız ve arkasından ödüllendirmeyi konuşacağız.”

Bu olup bittiğinde, o karanlık yüreklerde acı intikamın ateşi yanarken, devam etti: “İşte, yedi aylık emeğinizin karşılığında her biriniz altı parça altınla bir parça gümüş alacaksınız; konaklarımdaki emeğiniz karşılığında ise her birinize üç parça altın ve küçük, az kıymetli taş verebilirim. Buraya kadar yolculuğunuz için de büyük bir şölene yiyip dönüş yolculuğunuz için fazla erzakla ayrılacaksınız ve gitmeden önce Tinwelint şerefine Elf şarabı içeceksiniz; ayrıca dik-katinizi çekerim ki Ufedhin’in konaklarımda geçirdiği yedi boş ayın yiyeceğine karşılık her biriniz bir parça altınla iki parça gümüş ödeyeceksiniz, çünkü kendisi hiçbir şey yapmadı ve birşey istemediğinden hiçbir şey almayacak; ayrıca bana öyle geliyor ki o, sizin kibrinizin en alçak noktasında.”

Sonrasında Cücelere sıradan bronz ve demir işleyiciler gibi ödülleri verildi ve Ufedhin’in ödemesini bir kez daha kabul etmeye zorlandılar; “yoksa,” dedi kral, “bundan böyle onu asla alamazsınız.” Peşi sıra büyük bir şölene oturdular ve düşüncelerini gizlediler; sonunda gitme vakitleri gelip çatığında Tinwelint şerefine elf şarabı içtiler ama sakallarında onu lanetlediler ve Ufedhin şarabı yutmayıp ağzından eşiğin üstüne tükürdü.

Öyküde Nauglath’ın bir kez daha evlerine doğru yol aldığı ve eğer ilkinde altın Nogrod’a götürüldüğünde hırsları uyan-dırılmışsa, şimdi bunun keskin bir arzu ateşi olduğu, dahası kralın aşağılamaları altında yanıp tutuştukları anlatılır. Aslında

bütün bu halk, Yeryüzü'ndeki her ırktan daha fazla altın ile gümüşü severdi, üstelik bu hazine bir büyüyle kaplanmış ve ona karşı hiç de korumalı değillerdi. Orada olmuş olanlardan, ilk andan itibaren kralın ödünç verdiğini asla geri götürmemelerini öğütleyen ihtiyar Fangluin dedi ki: "Eğer uygun görülürse, Ufedhin sonradan hile ile kurtarmayı deneyebiliriz," ama Elflerle savaşı arzu etmeyen efendileri Naugladur'a göre o anda bu politika olarak gözükmedi. Ancak şimdi Fangluin emeklerini bir aceminin harçlığı ile bir miktar şaraba karşılık dışarı atmış, ardından da kendilerini küçük düşürmüş olduklarını söyleyerek onlarla dönüşlerinde çok fazla alay edip, gururlarını kırdı ve Ufedhin de onun acı sözlerine katıldı. Bu yüzden Naugladur, Nogrod'lu Cücelerden oluşan gizli bir meclis toplayıp hem Tinwelint'ten nasıl intikam alabileceğinin hem de hırsını nasıl doyurabileceğinin yollarını aradı.(11)

Bununla beraber uzun süre düşünüldükten sonra güç kullanmak dışında amacını gerçekleştirebileceğini düşünmedi ve hem o günlerde Artanor'lu Elflerin sayıca çok bir savunma hattı oluşturabilmeleri, hem de düşman kalpli adamların kaybolup o ormanlara gelememelerini sağlayan tüm o bölgeleri koruyan Gwenniel'in ördüğü büyü yüzünden bunda çok az umut vardı; aslında hainliğin yardımı olmadan oraya hiç kimse yaklaşamazdı.

Şimdi o yaşlı olanlar karanlık konaklarında oturup sakallarını kemirip, borularla ses çıkarırken Cücelerin öteki bölgelerde yaşayan bir ırkı olan Bodruith'lu Indrafang'lardan haberciler geldi. Bu haberciler Bodruith'un kulağına ancak yeni çalınmış olan, Úrin'in elinden babasız Mím'in ölümü ve Glorund'un altının kaçırılışı ile ilgili haberler getirdiler. Cüceler o an ne bu saklı hazine ile ilgili tüm hikayeyi biliyorlardı, ne de Tinwelint'in konaklarında konuşulanı, Ufedhin dışında, duyduklarını anlatabilirlerdi ve Úrin de ayrılmadan önce tam adedi söylememiştir. Bu haberi duyunca hırslarına yeni hiddet eklendi

ve aralarından bir gürültü yükseldi. Naugladur da Mîm'in intikamı üç misli alınmadıkça huzur duymayacaklarına dair yemin etti: "dahası," diye konuştu, "bana öyle geliyor ki altın Cüce halkının hakkıdır."

Öyleyse plan şuydu; onun hareketleriyle Cüceler, Elflerle oldukları günlerden beri kan davası içinde ayrılmış, Melko'nun soyunun dostluğuna daha yakın olmuşlardı. Söyleyeceği bir gün için ordularını hazırlamalarını Indrafang'lara gizlice emir verdi ve böylece vakti gelecekti; Indrafang'ların mekanı Belegost'ta keskin çeliğin saklanmış bir işlemesi vardı. Dahası etrafına Orklardan ve iyi bir maaş yanında, Efendilerinin memnuniyetini ve sonunda da zengin bir ganimet vaat ederek gezginci goblinlerden büyük bir ordu topladı; bunların hepsini kendi silahlarıyla donattı. Şimdi Naugladur'a bir Elf geldi ve Tinwelint'in halkından biriydi; Gwendelin'in büyülerinden geçmesi için orduya kılavuzluk etmeyi önerdi, çünkü Glorund'un altın hazinesinin hırsıyla aldanmışdı, ki böylece de Mîm'in laneti Tinwelint üzerinde etkisini gösterdi ve ilkin Artanor Elfleri arasında hainlik ortaya çıktı. Ardından Naugladur acı acı [güldü?], çünkü zamanın geldiğini ve Tinwelint'in ona teslim edildiğini biliyordu. Şimdi Beren'in büyük kurt avı zamanı her yıl, Tinwelint o günün anısını ormanda bir av ile korumayı alışkanlık haline getirmişti ve bu, birçok halkın toplandığı, ormanda şölen ve şenliğin gecelerce sürdüğü, çok zorlu bir avdı. Naugladur, ismi halen Eldar'a acı veren o Narthseg Elfinden kralın bir dahaki tam ay sırasında dışarıya bir av düzenlediğini öğrendi ve hemen Belegost'taki Bodruith'e buluşmayı vaat eden bir işaret olarak kanlı bir bıçak gönderdi. Şimdi tüm bu ordu ormanın sınırlarında bir araya geldi ve krala henüz hiçbir haber ulaşmadı.

Öyküde şimdi de Tinwelint'e birinin geldiği, Tinwelint'in onun saçının vahşice uzaması yüzünden tanımadığı anlatılır; işte, bu Mablung'du ve dedi ki: "İşte Ey Kral'ım, ormanın derinliklerinde bile bu yıl Karkaras'ın öldürülüşünü öncekilerden

daha coşkuyla kutlayacağınızı duyduk ve bakın size katılmak için geri döndüm.” Kral cesur Mablung’u selamlamaktan memnun ve coşkuluydu; Mablung’un sözleri üzerine Kurtların lideri Huan’ın da Artanor’a gelmesine de aslında çok sevinmişti. Kral Tinwelint av için atını ileri sürdü ve ordusu öncekilerden çok daha göz alıcıydı, uçuşan saçları üzerinde altın miğferi vardı, atının koşum takımı altın ile süslenmişti; ağaçların arasından güneş ışınları yüzüne vurduğundan, yanındakilere bu sabahleyin güneşin muhteşem görünüşü ile karşılaşmışlar gibi gözüksü; çünkü boğazının etrafında Cücelerin Gerdanlığı Nauglafring takılıydı. Yanında o büyük avın olduğu zamanlardaki yaptığı işlerin şerefine Ağirelli Mablung at sürüyordu, ama Kurtlardan Huan, avcılarının en önündeydi ve insanlar büyük kurdun garip bir biçimde yürüdüğünü düşündüler ama belki de o gün rüzgarda hoşuna gitmeyen bir şeyler vardı.

Kral yanındakilerle birlikte ormanın uzak noktalarındaydılar ve ormanın derinliklerinde borazanların sesi az çıkmaya başladı ama Gwendelin kameriyesinde oturuyor, yüreği ile gözlerinde kötü bir şeyin olacağını önceden hissediyordu. Ardından bir Elf kızı olan Nielthi dedi ki: “Neden Leydimiz kralın muhteşem zamanında bu kadar kederli?” Gwendelin yanıtladı: “Kötülük ölkemizde kol geziyor ve yüreğim, Artanor’daki günlerimin hızla sona yaklaştığı konusunda beni şüpheyeye düşürüyor, eğer Tinwelint’i kaybedecek olursam, Valinor’dan öteye hiç gitmemeyi isterdim.” Ama Nielthi dedi ki: “Ama Leydi Gwendelin, korkmamamız için hepimizin üzerine sürekli büyüyle örtmediniz mi?” Ama kraliçe yanıtladı: “Bana öyle geliyor ki ağı kemiren bir sıçan var ve tüm ağ kalkmış oldu.” Bu söz üzerine kapılarda bir feryat yükseldi ve birdenbire çeliğın şakırtısıyla hiddetli bir sese dönüştü. Sonrasında Gwendelin korkusuzca kameriyesinden ileri gitti ve işte Orklar ile Indrafang’ların ani bir toplamı köprüyü tutmuş, mağaralar ile dolu kapılar içinde savaş vardı;

ama o yer kan ile yıkanmış, yine orada yüksek bir katliam tepesi oluşmuştu çünkü hücum gizli ve tümünden bilinmeden oluvermişti.

O vakit Gwendelin öngörüsünün gerçek olduğunu, sonunda ülkesinde hainliğin bulunduğunu iyice anladı; yine de onunla kalan, ava yollamadığı birkaç muhafızı cesaretlendirdi ve onlar da çok sayıda düşman dalgası onları kuşatana dek kralın sarayını kahramanca savundularsa da o Elflerin muhteşem kalesinin tüm konaklarına ve derin yanlarına ateş ile kan bulaştı.

Sonrasında o Orklar ile Cüceler hazine arayarak tüm odaları, salonları yağmaladılar ve işte biri gelip yüksek sesle gülerek kralın tahtına oturdu; Gwendelin bunun Ufedhin olduğunu gördü ve o da alay ederek onun kralinkinin yanındaki eski tahtına oturmasını emretti. Gwendelin, ona öyle bir bakış fırlattı ki gülümsemesi kayboldu ve dedi ki: "Efendimin tahtını nasıl kirletirsin seni Kaçak? Elflerden birinin, cinayete karışmış bir soyguncuyu, soyunun mütarekesiz düşmanlarıyla iş birliği yapıp orada oturacağını görmeyi hiç düşünmemiştim. Yoksa Efendisinin uzakta olduğu kötü savunulmuş bir eve hücum etmenin asil bir hareket olduğunu mu düşündün?" Ama Ufedhin, gözlerini Gwendelin'in parlak gözlerinden kaçırarak hiçbir şey söylemedi; bu yüzden o, yeniden devam etti: "Çirkin Orklarınla birlikte şimdi defolun; yoksa Tinwelint gelince bunu acı bir şekilde ödersiniz."

Sonunda Ufedhin huzursuzca gülerek, kraliçeye bakmadan yanıt verdi, olmayan bir sesi dinleyerek dedi ki: "Hayır, şimdiden geldi." İşte o anda Naugladur, etrafında bir Cüce ordusu ile içeri dalıp altın taçlı ve miğferli Tinwelint'in kafasını havaya kaldırdı; yalnız hepsinin mucizesi gerdanlık, Naugladur'un boğazına tutturulmuştu. O an Gwendelin yüreğinde başa gelmiş olanları; altının lanetinin nasıl Artanor ülkesini kaplamış olduğunu anladı ve o karanlık andan itibaren hiç dansetmedi ya da şarkı söylemedi; fakat Naugladur altın ve

gümüş eşyaların ve kıymetli taşların toplanıp Nogrod'a götürülmesini emretti; "kalan malları veya halkı Orklar istedikleri gibi alabilirler veya katledebilirler. Ancak Artanor Kraliçesi Leydi Gwendelin benimle gidecek."

Sonrasında Gwendelin dedi ki: "Ancak bir aptal, Melko'nun çocuğu, hırsız ve katil, kendi başı üstünde ne dolaştığını anlamaz." Yüreğinin acısı ile görüşü çok açık bir şekilde açıldı ve peri-ilmi nedeniyle Mîm'in lanetini ve lakin dahası olacakların çoğunu gördü.

Ardından Naugladur zafer sevinciyle sakalı sallanana kadar güldü ve onu yakalamalarını emretti ama hiçbirini bunu yapamazdı çünkü ona doğru yaklaştıklarında sanki ani karanlıkta olduğu gibi el yordamıyla yürüdüler ya da sendeleyip birbirlerini tepelediler; bu sırada Gwendelin yaşamış olduğu yerlerden uzaklaştı ve kederli ağlaması ormanda yankılandı. Büyük bir karanlık aklı ile düşüncesini kapladı, ilmi onu terketti, öyle ki uzun bir süre nereye gittiğini bilmeden yürüdü; bunun sebebi, uğruna asla Valinor'a ve Tanrıların İhtişamına geri dönmeyi seçmeyerek daima Kuzey'in vahşi ormanlarında yaşadığı, kral Tinwelint'e olan aşkıydı; şu anda Valinor'da veya Onsuz Topraklarda ne güzellik ne de sevinç var gibi gözüküyordu. Düzensiz yolculuklarında birçok dağılmış Elfe rastladı, onlar da ona acıdırlarsa da onları dikkate almadı. Ona hikayeler anlatmışlar ama Tinwelint öldüğünden pek kulak vermedi; Ufedhin'in ordusu sarayına saldırıp yağmaladığı sırada Tinwelint'in tüm ülkesine ateş ile ölüm saçarken, Orklar ve Indrafanglar kadar büyük ve korkunç öteki kuvvetler şenlik ve neşe içinde dinlenmekte olan kralın cesur avını gördüler ama Huan azametle ayrı avlanıyordu. Sonra aniden orman gürültüyle doldu ve Huan yüksek sesle uludu; ama kral ve yanındakiler, silahlı düşmanlarca tümenden kuşatıldılar. Orada ağaçlarının arasında uzun süre şiddetli bir biçimde savaştılar ve Nauglath, ki düşmanları onlardı, onları büyük bir bozguna uğrattı ya da hepsini vahşice katlettiler. Buna rağmen sonunda

hepsi öldürüldü ve Mablung ile kral yan yana can verdiler; ama öldürüldükten sonra Tinwelint'in başını koparan Naugladur'du çünkü yaşarlarken parlak kılıcına ya da Mablung'un baltasına o kadar yaklaşılmaya cesaret edemezdi.(12)

Öykünün, kılıçlar şakırdarken bile büyük kurdu, araziyi büyük bir hızla geçip, yolunun Tinwelint'in kızı Tinúviel ve Beren'in hüküm sürdüğü yaşayan ölümler, i-Guilwarthon ülkesine doğru çıkmasından başka Huan'ı anlatmadığı bilinir. O ikisi, ne yerleşik bir düzende yaşarlardı, ne de ülkelerinin sınırları iyice belirlenmişti; üstelik Huan dışında, ki o her yolu bilirdi, hiçbir haberci tek başına Beren'i bulup yardımını o kadar sürede alamazdı.(13) Aslında öyküde, Ork ordusu Tinwelint'in tüm topraklarını yakıp yıkarken ve de Nauglath ile Indrafang'lar tamamı altın ve kıymetli eşyalardan oluşan ganimetlerle yüklenmiş eve doğru yol alırlarken Huan'ın onun kulübesine vardığı, ortalığın alacakaranlık olduğu anlatılır. İşte Beren bir ağaç kökü üzerinde oturup yeşillik çimenlikte akşam karanlığında Tinúviel'in dans edişini izlerken aniden Huan önlerinde bitiverdi ve Beren bir neşe ve şaşkınlık sesi çıkardı çünkü o ve Huan birlikte avlanalı uzun süre olmuştu. Ama Tinúviel Huan'a bakarken onun kederlendiğini anladı ve kocaman gözlerinde okunacak bir hikaye vardı. Aniden söze başladı: "Artanor'un üzerine ne kötülük çöktü?" ve Huan dedi ki: "Ateş, ölüm ve Orkların vahşeti; ama Tinwelint katledildi."

Sonra hem Beren hem de Tinúviel acı gözyaşları dökerek ağladılar; Huan'ın hikayesininin tamamı bile gözyaşlarını kurutamadı. Tamamı anlatıldığı zaman Beren öfkeden beyaz kesilmiş olarak ayağa fırladı ve kemerinde sallanan boruyu tutup üfleyince öyle keskin bir ses çıktı, ki bu ses tüm çevre tepelerin etrafında yankılandı ve her alan, çalılık, dere ve tepeden sanki bir mucizeymiş gibi yeşil ve kahverengi giysili bir elf topluluğu birdenbire ona yakın bitiverdi.

Şu anda Beren bile Hisilómë ormanlarında onun borusunun sesini takip eden on binlerce kişiden oluşan halkın hikayesini bilmiyordu ve tepelerin üzerinde ay yükseldiğinde komutasındaki orman sakinlerinin toplandığı ordu, çok büyüktü, ancak bunlar hafif donanımlıydılar ve çoğunluğu yalnızca bıçak ile yay taşıyorlardı. "Şimde en çok ihtiyacımız olan," dedi Beren, "daha fazla hız"; emrindeki bazı Elfler, Cüceler ile Indrafang'ların yürüyüşünün haberlerini arayarak, önünden geyik gibi yol aldılar ama şafakta yeşil Elflerin önünde takip etti ve Tinúviel de ormanlık alanda kalıp Tinwelint'in ölümünden ötürü kendi kendine ağladığı gibi Gwendelin'in de ölü olduğunu düşünerek yas tuttu.

Yağmaladıkları yerden giden yüklü Cüce ordusu yol aldı ve başlarında, yanbaşında Ufedhin ile Bodruith'in yer aldığı Naugladur vardı; Ufedhin at sürerken kafasından Gwendelin'in dehşetli gözlerini atmaya çalışıyordu ama yapamıyordu ve bu bakışın hatırası altında kuruyup ezilen yüreğinden tüm mutluluk uçup gitmişti; ona işkence eden tek rahatsızlık bu değildi, çünkü ne zaman gözlerini kaldırsa Naugladur'un yaşlı boyunda pırıldayan Cücelerin Gerdanlığı gözlerini alıyor, sonra da güzelliğinin sınırsız arzusu dışındaki öteki tüm düşünceleri defediyordu.

Böylece bu üçü ile tüm orduları yol aldılar ama Ufedhin'in aklının azabı öyle büyüdü ki sonunda daha fazla dayanamayacaktı; geceleyin bir mola verildiğinde Naugladur'un uyuduğu yere doğru gizlice süründü ve uyuklamaya dalmış bu yaşlı olanın üzerine vardığında o Cüce'yi katledecek, muhteşem Nauglafring'i ele geçirecekti. Hemen böyle yapmayı düşünürken, biri aniden boğazını arkadan yakaladı ve bu, harika nesneyi kendisinin yapmayı düşünen, aynı şehvetle dolmuş olan Bodruith'den başkası değildi; Naugladur'la akrabılığı yüzünden Ufedhin'in üzerine gelerek onu öldürecekti. Ardından Ufedhin karanlıkta can havliyle Naugladur musibeti yüzünden yanında taşıdığı ince, çok sivri bıçağı birdenbire

arkaya sapladı ve o bıçak Belegost'un Lord'u Bodruith'in hayat organlarını deşti, ki o da Naugladur'un üzerine düşüp öldü, Naugladur'un boğazı ve sihirli karkanet yeniden kanla ıslandı.

O anda Naugladur büyük bir feryatla uyandı, ancak Indrafang'ların uzun parmakları onu hemen hemen boğmuş olduğundan Ufedhin nefesi kesilerek oradan kaçtı. Bazıları oraya çabucak meşaleler getirdiğinde, Naugladur mücevheri ondan çalmayı tasarlamış olanın tek başına Bodruith olduğunu düşündü, böylesine tam vaktinde nasıl öldürülmüş olmasına şaşırdı ve eğer Bodruith'u katleden kişi öne çıkıp tüm gördüklerini anlatırsa ona büyük bir ödül vereceğini vaat etti. Gerçi bir süre hiç kimse Ufedhin'in kaçışını fark etmedi ve Nogrod'lu Cüceler ile Indrafang'lar arasında dargınlık ortaya çıktı ve sayıca az olan Indrafang'lar gözden kaybolup dağılmadan ve az miktarda hazineyi yanlarında taşıyarak Belegost'a gitmeden önce bir çoğu vahşice öldürüldü. Bu hadiseden, bir sürü diyara yayılmış olan Cüceler bu soyları arasında çağlar boyu süregelen bir kan davası ortaya çıktı ve Elflerin az bildiği, İnsanların nadiren duydukları, birçoklarına bir hikaye çıkardı. Yine de bundan Mîm'in lanetinin çabucak kendi soyu arasına gelip çöreklediği, aslında bir daha da gitmediği, asla Eldar'a ulaşmadığı anlaşılabılır.

İşte, Naugladur, Ufedhin'in kaçışı gün ışığına çıktığında köpürdü ve ordusunda kalan tüm Gnome'ların öldürülmesini emretti. Ardından da dedi ki: "Şimdi Indrafang'lardan, Gnome'lardan ve tüm hainlerden kurtulduk, artık hiç korkmuyorum."

Ufedhin büyük korku ve acı içinde vahşi topraklara uzanıyordu, çünkü soyuna göre bir hain, Elflere göre bir kan davalısı olmuş, kraliçe Gwendelin'in [yanan?] gözleri aklına kazınmış gözüktüyordu; bir sürgün ve sefil dışında hiçbir şeydi ve tüm yüreğinde lurs alevi yandığından Glorund altınından ne en küçük bir parça ne de pay almıştı; yine de çok az kişi ona acıdı.

Öyküde, onun Beren'in halkından orman koruyucuları ile karşılaştığı, ondan gelen faydanın, Naugladur'un ordusu ile tertibinin ve izlemeyi düşündüğü yolların bilgisini kesinleştirdiği, efendilerine doğru ağaçların arasından rüzgar gibi gerisin geriye fırladıkları anlatılır; fakat Ufedhin, onların ordusundan tutsaklıktan kaçmış Artanor'lu bir Elf taklidi yaparak kim olduğunu onlara açıklamadı. Bu yüzden ona iyi davranıp, şefleri Beren sözlerine diye ona gönderdiler ve her ne kadar Beren onun [?korkakça](14) şaşırmasına rağmen, ona güvenli sözler getirmiş gibi gözüküyordu ve o da Naugladur'a bir tuzak kurdu.

Hemen Cücelerin izlerini sürmek için heyecanla yürümeye başladı, ama Aros nehri geçidini deneyeceklerini bildiğinden bir süre sonra Taşlar Sığılığı Sarnathrod'a onlardan önce ulaşabilmek için daha düz yollardan hafif ayaklı Elfleriyle hızla ilerleyerek yönünü değiştirdi. Aros vahşi bir nehirdi ve bu su, kaynağına yaklaştıkça, Glorund'un karanlık inlerinden ve Rodothlim'in mağaralarının kadim kapılarını geçerek hızla aktığından, -bu alçak bölgelerde, bu sığılık dışında yüklü, kalabalık bir topluluk hiç geçemezdi, burası da çok kolay değildi. Beren'den haberi olsa Naugladur o yola girmeyecekti, ancak büyü ve kamaşan altın yüzünden ne ordusuyla ne de ordusuz hiç korkmadı ve Cücelerin, gündüzün parlak ışığına tahammül etmeyi sevmediklerinden Nogrod'a ve onun karanlık mağaralarına varmak için acele ediyordu.

Şimdi o ordunun hepsi Aros'un kıyılarına vardı ve düzenleri şöyleydi: ilkin bir takım en silahlı, yüksüz Cüceler, aralarında Glorund'un(15) hazinesini taşıyan büyük bir grup, Tinwelint'in konaklarından sürüklediklerinin yanında bir sürü güzel kimseler vardı; bunların arkasında Naugladur vardı, Tinwelint'in atına biniyordu ve garip bir görüntü olarak gözüküyordu çünkü Cücelerin bacakları kısa ve çarpıktı ama at istekli olarak gitmediği ve ganimetle yüklü olduğundan iki cüce onu çekiyordu. Gerçi bunların arkasında yine az yükü olan

silahlı bir topluluk geliyordu; bu düzen içinde kıyamet gününde Sarnathrod'u geçmeyi denediler.

Oradaki kıyıya vardıklarında sabahı ve öğlen vakti uzun sıralar halinde geçerek ve hızla akan sığıklarda yavaş yavaş, güçlkle ilerledikleri göründü. Burada genişleyip, uzun çakıl ve daha ufak taşları olan burun arasında yerinden kopmuş ve ayrı duran iri kaya parçalarıyla dolu dar yeraltı yollarına uzanıyordu. Naugladur, yüklenmiş atından inip ondan kurtulmaya hazırlandı, çünkü silahlı öncü kol şimdiden bir sonraki bayıra tırmanmıştı ve o bayır, geniş, dik ve ağaçlarla doluydu; altını taşıyan bazıları şimdiden oraya ayak basmış, bazıları nehrin ortasına gelmişti ama arkadaki silahlı adamlar o sırada dinleniyorlardı.

Birdenbire bütün bu yer, elf borularının sesleriyle doldu ve bir(16) hepsinin üstünde daha açık bir gürültü çıkardı, ki bu ormanın avcısı Beren'in borusuydu. Ardından rüzgarın bile yönlerini değiştiremediği Eldar'ların ince, uzun okları havayı doldurdu ve her ağaçtan, her kaya parçasından aniden kahverengi, yeşil Elfler fırlayıp okları hiç durmadan çekip fırlattılar. Naugladur'un ordusunda bir panik, bir yaygara vardı ve sığılda güçlkle ilerleyenler altın yüklerini sulara bırakıp ürkererek herhangi bir bayıra ulaşmaya çalıştılar ama çoğu, bu acımasız kargılarla vuruldular, altınlarıyla Aros'un akıntılarına düşüp onun berrak suyunu karanlık kanlarıyla lekelediler.

Şimdi uzaktaki bayırda savaşçılar savaşa [tutuştular] ve koşarak düşmanlarının üzerine gelmeye çalışıyorlardı ama bunlar önlerinden çabuk çabuk kaçarlarken [?ötekiler] hâlâ onların üzerine dolu gibi ok yağdırıyorlardı ve böylece Eldar az kayıp verirken, Cüce halkı hiç durmadan ölüvermişti. Büyük Taşlar Sığılığı savaşı şimdi Naugladur'a, çünkü Naugladur ve yüzbaşları cesaretle alaylarını yönetseydiler bile, düşmanlarını asla yakalayamazlardı ve çoğu dağılıp kaçana dek ölüm yağmur gibi ordularının üzerine düştü ve bunun üzerine Elflerden açık bir kahkaha sesi yankılandı ve daha fazla ok atmaya

dayandılar çünkü kaçarlarken Cücelerin kötü gövdeli görüntüleri, rüzgarla yıpranmış beyaz sakalları içlerini sevinç [ile] doldurdu. Ancak Naugladur etrafında olan birkaç adamla kalıyordu ve o da, Gwendelin'in sözlerini hatırladı, çünkü işte, Beren ona doğru yaklaşıırken yayını bir kenara fırlatıp parlak bir kılıç çekti; Beren, Eldar arasında iri bir yapıya sahipse de Cüce Naugladur'un eninde, ölçüsünde değildi.

Beren hemen dedi ki: "Canını koru, seni çarpık bacaklı katil, yoksa ben alacağım," ve Naugladur, yarasız bir biçimde gidebilmesine müsaade edileceğini düşünerek ona harika gerdanlık Nauglafring'i bile takdim etti; ama Beren dedi ki: "Yo, sen öldürüldüğünde de bunu alabilirim," ve derhal tek başına Naugladur ile yanındakilerin üzerine yürüdü, en ötekileri vahşice öldürünce ötekiler de Elf gülüşü arasında kaçıptılar ve böylece Beren, Tinwelint'in katili Naugladur'a saldırdı. Sonrasında o yaşlı kişi kendini cesurca savundu ve bu acımasız bir dövüştü; şeflerini sevgi ve korku ile izleyen Elflerin birçoğu yaylarını parmakladılar ama Beren dövüşürken bile hepsine ellerini tutmalarını söyledi.

Öykü, bu mücadelenin yaralarından ile darbelerinden, Beren'in o anda çok yara aldığı dışında pek bahsetmez; en kurnaz darbelerinin bir çoğu, cüce zırhının [becerisi] ve sihri yüzünden Naugladur'a çok az zarar verdi. Üç saat dövüştükleri, Beren'in kollarının yorgun düştüğü, ama koca çekicini demirhanede kullanmaya alışık olan Naugladur'unkilerin düşmediği ve bundan daha fazlası olduğu, öteki türlü meselenin Mîm'in laneti yüzünden olmuş olabileceği söylenir.

Beren'in solgunlaştığını farkedenden Naugladur ona daha yakından saldırdı ve acı veren büyü sayesinde yüreğini kibirlilik kapladı ve şöyle düşündü: "Bu Elf'i katledeceğim ve halkı da önümden korkuyla kaçacak," peşi sıra kılıcını kavrayarak ağır bir darbe indirirken haykırdı: "Şimdi gör felaketini, orman çocuğu," ve o anda ayağı sivri bir taşla takılıp öne savruldu, ama Beren yana kayarak kurtuldu ve sakalını yakalarken eli

altın karkanet'i çıkardı ve hemen Naugladur'u aniden ayakları havada, yüzü üstüne salladı: Naugladur'un kılıcı düşmüştü ama Beren kılıcı tutup onu oracıkta öldürdü ve dedi ki: "Koyu kanınla parlak kılıcımı lekeletmeyeceğim çünkü gerek yok." Ama Naugladur'un cesedi Aros'a atıldı.

Ardından Gerdanlığı çözüp hayranlıkla baktı, yaptıklarıyla Angband'dan aldığı ve ölümsüz zafer kazandığı mücevheri, Silmaril'i bile müsaade etti ve dedi ki: "Asla şimdi olduğu gibi öyle yarı güzel, altın, kıymetli taşlar ve Cücelerin sihirleriyle donatılmış, parıldayarak gözlerimi alma, Faëry'nin Işıltısı," ve o gerdanlığın lekelerinden arındırılmasını emredip gücünü bilmediğinden bir yere atmayarak yanında Hithlum Ormanlıklarına geri götürdü.

Fakat Aros'un suları her daim Glorund'un batmış hazinesi üzerinde aktı ve hâlâ da akıyor çünkü sonraki günlerde Nogrod'dan Cüceler gelip onu ve Naugladur'un cesedini aradılar; ama dağlardan bir sel yükseldi ve oradaki araştırmacılar telef oldular; şu an o Taşlar Sığılığının karanlığı ve dehşeti öyle korkunçtu ki hiç kimse ne hazineyi aradı ne de o büyülenmiş yerdeki sihirli akıntıyı bir daha geçmeye cesaret etti.

Ama Elflerin eve dönüşü ile Hithlum ovalarında neşe vardı ve bir kez daha askerlerinin ortasında efendisini görmek, Tinúviel'i çok mutlu etmişti ama Naugladur'un, yanındaki Cücelerin öldürülmesi, Tinwelint'in öldürülmesinden ötürü duyduğu üzüntüyü pek az hafifletti. Beren hemen onu rahatlatmak istedi ve onu kollarının arasına alarak muhteşem Nauglafring'i boynuna taktı, hepsi güzelliğinin ihtişamıyla adeta kör olmuşlardı; Beren, "İşte, senin ve benim Cehennem'den kazandığımız Fëanor'un Işıltısı," deyince Tinúviel, aşklarının ilk günlerini ve kırdaki o meşakkatli günleri hatırlayarak gülümsedi.

Beren'in Ufedhin'in yanına gittiği, Cüceleri alt etmelerini sağlayan gerçek yol gösterici sözlerinden ötürü onu iyice ödüllendirdiği, ona halkı arasında yaşaması için davet ettiği ve Ufedhin'in biraz isteksiz olduğu anlatılır; keza çok geçmeden

en istemediği o kimse ortaya çıktı. Ormanda çok kederli bir şarkının tınısı duyuldu ve işte bu, akli başından gitmişcesine dolaşan Gwendelin'di; ayakları, onu Beren ile Tinúviel'in oturduğu alanın tam ortasına sürüklemişti; o anda yeni bir gün doğmasına rağmen, bu sesin yakınındaki herkes konuşmayı kesip hareketsiz kaldılar. Beren,(17) Gwendelin'e huşu içinde baktı ama Tinúviel, aniden sevinçle karışık keder içinde ağladı: "Ey anne Gwendelin, ayakların seni nereye sürükledi, çünkü öldüğünü sanıyordum"; bu ikisinin çimende karşılaşmaları çok hoştu. Ufedhin, Elflerin arasından kaçtı çünkü Gwendelin'in gözlerinin içine bakmaya katlanamazdı, delirmeye başladı ve bundan sonraki mutsuz kaderinin ne olduğunu hiç kimse söyleyemez; Glorund Altın'ından azaplı bir yürek dışında eline hiçbir şey geçmedi.

Ufedhin'in bağırışlarını duyan Gwendelin şaşkınlıkla arkasından baktı, şefkatli sözlerini esirgemedi; anı gözlerinin önünde belirdi, ki böylece, Tinúviel'in ak boğazında asılı duran Cüce Gerdanlığını görerek dehşet içinde ağladı. Ardından Beren'e onun neye alamet olabileceğini ve neden lanetlenmiş şeyin Tinúviel'e dokunmasına müsaade ettiğini öfkeyle sordu; Beren, Huan'ın ona anlatmış olduğu tüm öyküyü, işle ya da tahminle, takibi, sıgıltıdaki dövüşü de anlattı ve sonunda dedi ki: "Lord Tinwelint Valinor'a gittiğine göre, aslında Tanrıların mücevherini taşımak için Tinúviel kadar uygun birini görmüyorum." Ama Gwendelin, altın üzerindeki ejderin lanetinden ve kralın konaklarındaki kan lekelerinden bahsetti, "yine kimden geldiğini bilmediğim başka ve daha kuvvetli bir lanet onun üzerini kapladı," dedi, "Cücelerin işlerinin, en dayanıklı kötülük büyülerinden ayrı olduğunu sanmıyorum." Ancak Beren, Karkaras'ın [?iğrenç] etini yaktığı gibi Silmaril zaferinin ve yüceliğinin böyle tüm kötülüklerin üstesinden gelebileceğini söyleyerek güldü. "Altından bu nesnenin hoşluğuyla süslenmiş Tinúviel'im," dedi, "hiç şimdi olduğu kadar güzel görmedim";

ama Gwendelin dedi ki: "Silmaril, Melko'nun Tacı'nda duruyor ve aslında bu, uğursuz demircilerin işidir."

Tinúviel, ormanın elf mutluluğu dışında değerli nesneler ya da kıymetli taşlar istemediğini söyledi ve Gwendelin'i memnun etmek için onu boynundan çıkarıp fırlattı; ama Beren buna çok memnun olmadı; atılmış olmasına dayanamayacaktı, gerçi onu içinde muhafaza etti.(18)

Bundan sonra Gwendelin bir süre ormanda onlarla kalıp iyileştirildi; sonunda Lórien ülkesine arzulu bir şekilde geri döndü ve bir daha asla Yeryüzü sakinlerinin öykülerine konu olmadı; ama Beren ile Tinúviel'in üzerine, Mandos'un onları konaklarından uğurlarken söylemiş olduğu ölümlülük kaderi çöktü ve bunda, belki de üzerlerine daha çabuk geldiği için Mîm'in lanetinin [kudreti?] vardır; bu kez bu ikisi birlikte yola koyuldular ama bu ikisinin çocuğu Güzel Dior(19) küçükken, sonraki günlerin Elfleri dünyanın her yerinden hareket ederken bile Tinúviel yavaş yavaş soldu ve hiç kimse orada onu dans ederken görmedi. Ancak Beren, Hithlum ile Artanor'un tüm bölgelerini onun arkasından gezinerek araştırdı; asla Elflerin hiçbirini ondan daha fazla yalnızlık yaşamadı ve o da yaşamdan uzaklaştı; geride oğlu Dior, kahverengi ve yeşil Elflerin hükümdarı ve Nauglafring'in Efendisi olarak kalmıştı.

Belki tüm Elflerin söyledikleri doğrudur; bu ikisinin şimdi Valinor'daki Oromë ormanında avlandıkları ve Tinúviel'in, Tanrıların kızları Nessa ile Vána'nın yeşil çimenliklerinde daha fazla dansettiği söylenir; Guilwarthon aralarından gidince Elflerin kederi çoktu ve lidersiz kalınca, sihirleri kaybolunca, sayıları azaldı; bir çoğu Gondolin'e gittiler, gücü, zaferi ve artanların dedikodusu, gizli fısıldaşmalarla tüm Elflerin arasında dolaştı.

Dior, erkeklik çağına geldiğinde, çok sayıda halka hükmetti ve Beren'in sevmiş olduğu gibi o da ormanı sevdi; şarkılar, Cücelerin Gerdanlığında yer alan o harika mücevhere sahip olmalarından ötürü, çoğunlukla onu Zengin Ausir olarak andılar. Şimdi Beren ile Tinúviel'in öyküleri yüreğinde soluklaştı ve

boynunda onu taşımaktan, onun zarafetini sevmekten hoşlandı; o mücevherin ünü, Kuzey'in tüm bölgelerinde bir ateş gibi yayıldı ve Elfler birbirlerine dediler ki: "Hisilómë ormanında Fëanor'un bir Silmaril'i ışıldıyor."

Tuor'un Gondolin'de yaşadığı o zamana kadar uzun Elf günleri geçti; Elf Dior'un(20) Auredhir ile Elwing adında çocukları oldu ve Auredhir en çok büyük babası Beren'e benziyor, herkes onu çok seviyordu ama kimse Dior kadar çok sevmiyordu; ama güzel Elwing'i tüm şiirler, eğer bu aslında olabilirse, Tinúviel kadar güzel olduğunu söylediler, ancak eski zamanın elf halkının büyük güzelliğini görerek bunu söylemek zordur. Bunlar Hithlum ovalarındaki mutlu günlerdi çünkü Melko ve Gondolin'e karşı plan yaptıkları gibi yalnızca tek düşüncesi olan Cücelerle aralarında barış vardı ve Angband işle doluydu; ancak yeminlerini hatırlayarak, Fëanor'un yedi oğlunun yüreğine kötülüğün girdiği söylenir. Melko'nun sakatladığı Maidros liderleriydi; kardeşleri Maglor, Dinithel, Damrod, Celegorm, Cranthor ve Becerikli Curufin'i çağırdı ve onlara babaları Fëanor'un yapmış olduğu Silmarillerden birinin şimdi güneydeki ovalardaki Dior'un gururu ve zaferi olduğunu nasıl bildiğini anlattı; "ve kızı Elwing nereye giderse onu taşıyor, ama," dedi, "ne Melko'yla, ne onun halkıyla, ne de bizden Fëanor'un Silmaril'ini alan Yeryüzü sakinlerinden birileriyle barış yapmaya çağımıza yemin ettiğimizi unutmayın. Bizim olan, nesilden nesile intikal eden mücevheratı diğerleri kendi hazinelerine katarsa," diye devam etti, "neden az ve unutulmuş bir halkı yönetip sürgün, gezgin olmaya dayanıyoruz?"

Böylece Becerikli Curufin'i Dior'a yolladılar ve o da, yeminlerinden bahsedip hakları olan o güzel mücevheri kendine vermesini istedi; ama Dior, Elwing'in güzelliğine bakarak öyle yapmayacaktı ve dünyevi zanaatkarlıkların en güzeli Nauglafring'in böyle mahvedilmesine izin vermeyeceğini söyledi. "Öyleyse," dedi Curufin, "kırılmamış Nauglafring Fëanor'un oğullarına verilmeli," ve Dior, ona gitmesini emrederek, babası Tek

Elli Beren'in eliyle Melko'dan [?dişlerinden] kazandığına sahip olmayı denememelerini söyleyerek, hiddetlendi- "öteki ikisi orada, aynı yerde," dedi, "eğer yüreğiniz yeterince yiğitse."

Ardından Curufin kardeşlerine döndü ve o Silmaril için (aslında ne Mîm'in büyüğü ve ne de ejderin istediği buydu) olan bozulmaz yeminleri ve [?susamışlıkları] yüzünden Dior'a savaş açmayı tasarladılar; Eldar bu hareket, öteki türlü acılarından ötürü Eldalië arasında adları şanlı olan, elf halkı ile elf halkının önceden tasarlanmış ilk savaşı yüzünden onları utançla ayıpladı. Onlara o sebepten çok az iyilik geldi; çünkü Dior'a dikkatsizce saldırdılar, Dior ile Auredhir katledildiler, gerçi Elwing'in dadısı Evranin ile bir Gnome olan Gereth, o topraklardan hızlı, ani bir kaçışla onu götürdüler ve Fëanor'un oğulları görmesin diye Nauglafring'i yanlarında taşıdılar; ama Dior'un halkından bir ordusu, geç de olsa tüm hızlarıyla karışıklığa gelerek aniden arkalarından saldırdılar; büyük bir savaş vardı ve Maglor kılıçlarla vahşice öldürüldü, Mai....(21) kırda yaralarından öldü, Celegrom ile yanındaki Cranthor yüzlerce okla delik deşik edildiler. Yine de sonunda katliam alanının efendileri Fëanor'un oğullarıydı ve yeşil ile kahverengi Elfler mutsuz bir biçimde tüm topraklara dağıldılar çünkü ne sakat Maidros'a ne de efendilerini katletmiş olan Curufin ile Damrod'a kulak vereceklerdi; Elflerin o savaşının olduğu günde bile Melko'nun Gondolin'i ele geçirmeye çalıştığı, Elflerin servetlerinin son derece azaldığı anlatılır.

Şimdi Egnor'un oğlu Beren Ermabwed'in soyundan sevimli Elwing dışında hiç kimse kalmamıştı ve o da ormanda gezinip, etrafına toplanan birkaç kahverengi ile yeşil Elf'le birlikte sonsuza dek Hithlum'un çimenlerinden ayrılıp, güneye, Sirion'un derin sularına ve hoş topraklara vardılar.

Böylece perilerin tüm kaderleri kuruldu ve o da Eärendel'in muhteşem öyküsüdür; şimdi de o öykünün gerçek başlangıcına geldik.'

Sonra Ailios dedi ki: "Sanırım bu anlatım için bu öykü yeterlidir."

NOTLAR

1. Bu cümle, orjinal olarak metindeki bir tekrar yazımıdır:

“Yok, öyleyse bu altının uzun zaman önce yeryüzünden bunu kazanmış olan Elflerin soylarına ait bilmiyor musun ve İnsanlar arasından hiç kimse istemeye....”

Úrin’in takımının katledilmesiyle sona eren bu sahnenin geri kalanı belirtilen pasajdakiyle aynı maksatla birçok noktada, Úrin’in takımını Eltas’ın hikayesinin sonunda da yapıldığı gibi (bkz not 33) İnsanlar yerine Elfere dönüştürülmek için tekrar yazıldı. Böylece orjinal “Elfler”, “Orman Elflerine”, orjinal “İnsanlar” da “halk, yasadışılara” çevrildi. Ayrıca bkz. Not 2,3,5.

2. Burada özgün cümle şöyleydi:

Bu İnsanlar güçlü, kılıç ile balta kullanmada çok ustaydılar ve ölümcül silahlar, hâlâ soluklaşmamış o günlerde elf-halkının bedenlerini yaralayabilirlerdi.

3. Buradaki özgün cümle şöyleydi: “ve bu İnsanlar sihirlerle şaşırtılmış olarak.” bkz not 1.
4. Bu cümle, “ve başka bir keder” den itibaren metne daha sonra eklendi.
5. “onlar”: metinde ‘İnsanlar’ var, açıkçası hataya rağmen değiştirilmeden bırakıldı.
6. ‘yeryüzünde’, “yeryüzü üzerinde” özgün okumasının bir düzeltmesidir.
7. ‘acaip bir hünerle Damasko ile işlenmişti”, örneğin “Şam işi olarak”, süs kabilinden altın ile gümüşteki tasarımları tasvir ediyor. “Damasko ile süslenmiş” ifadesi, kurt-avın ile Glorfindel’in kollarının resimlerinin gözüktüğü, Cücelerin yaptığı Tinwelint’in kılıcında kullanılıyor.

8. Metinde 'Eltas' var ama üstünde kurşunkalemle 'Ailios' yazılmış. Ailios, öykünün başlangıcında anlatıcı olarak ortaya çıktığından ve düzeltme sonucu olmadığından, burada 'Eltas' bir yanlışlıktan başka bir şey değil.
9. "dışında", orjinal 'bile değil'in sonraki bir düzeltmesidir.
10. Öyküde buraya kadar olduğu gibi Gwenniel'in değil de, Gwendelin'in ortaya çıkışı tuhaf. Öykünün ilk kısmı silinmiş bir kurşunkalem metnin üzerine mürekkeple geçildiğinden, silinmiş metinde Gwendelin olduğu ve babamın, bu tek örneği görmezlikten gelerek, ilerlerken bunu Gwenniel'e çevirdiği aşıkara açıklaması ortaya çıkıyor. Ama mesele muhtemelen daha karmaşık; *Kayıp Öyküler*'in metinlerinde bolca olan o küçük bulmacalardan biri- çünkü mürekkepli el yazması sona erdikten sonra yalnızca bir kez de olsa Gwenniel oluyor ve sonra öykünün geri kalanında Gwendelin kullanılıyor. Bkz. İsimlerde Yapılan Değişiklikler.
11. Burada mürekkeple yazılan yazı bitiyor.
12. Bu cümleye karşın babam, hikayenin Nauglafring'in çalılıklarda bulunduğu şeklinde başka bir talimat yazmış.
13. El yazmasında kabul edilmemiş bir pasaj, olayların daha önceki versiyonu burada veriyor, ki buna göre Beren'e haberleri getiren Huan değil, Gwendelin'di:

....üzüntülü ağlaması ormanı doldurdu. Şimdi Gwendeling, [böylece] orada dağılmış orman Elflerinin birçoğuyla bir araya geldi ve onlardan, tahmin etmiş olduğu gibi meselelerin nasıl gelişmiş olduğunu duydu: Indrafang'lar ile Ork'lar aniden Tinwelint'in ülkesinin tamamına ölüm ve ateş saçarken, av partisinin nasıl Nauglath tarafından kuşatılmış ve istila edilmiş, köprüünün muhafızlarını katleden Ufedhin'in en küçük ordusu değildi; Naugladur'un, sayıca fazla adamla yüklendiğinde Tinwelint'i öldürmüş olduğu, halkın, düşmanı oraya getirmiş olanın vahşi

bir Elf olan NARTHSEG olduğunu düşündüğü ve onun dövüşte öldürülmüş olduğu anlatılır.

Sonrasında hiçbir umut görmeyerek Gwendelin ile yanındakiler son hızla o acıveren ülkenin dışına, hatta Beren ile kızı Tinúviel'in hükmettiği Hisilómé'deki i-Guilwarthon diyarına gittiler. Beren ile Tinúviel ne yerleşik bir düzende yaşıyorlar ne de ülkelerinin sınırları açıkça belliydi ve Vali'nin kızı Gwendelin dışında hiçbir haberci o iki yaşayan ölüyü bu kadar çabuk bir kesinlikle bulamazdı.

El yazmasından, Mablung ile Huan'ın Artanor'a dönüşü ve onların avdaki varlıkları (*Tinúviel'in Öyküsü*)'nün sonunda genel anlamda ilişkilendirildi) öyküye eklendi ve bu yeni öge ile felaketten hemen sonraki hareketlerinde değişiklik oldu. Ayrı sayfalarındaki eklemeler ve silinmelerle buradaki metinsel tarihin anlamını açıklamak oldukça güç olsa da, sanırım öykünün özgün kompozisyonu daha gelişirken bu tekrar biçimlendirilmenin yapıldığı neredeyse kesin gibi.

14. Metinde bıraktığım bu boşluklardan ilki iki sözcüğü içeriyor; ilki muhtemelen 'inanmak' ve ikincisi de muhtemelen 'en iyisi'. İkinci boşluktaki sözcük anlaşılır bir sebeple 'solgunluk' olabilir.
15. "ve bu sularda..."dan itibaren bu cümle tırmak içine alınmış ve kenarına babam, 'Hayır, [bu?] Narog'du' diye karalamış.
16. Okunmayan sözcük 'bağrışlar' olabilir: "daha açık" sözcüğü, "daha boğuk'un bir düzeltmesidir.
17. 've anlattı Beren,' örneğin, 've Beren anlattı.' İlk yazılışındaki metinde "Sonra anlattı Beren..." var.
18. Okunmayan sözcük sadece belki 'hazine' olabilir ama öyle olduğunu sanmıyorum.
19. Dior, Ausir isminin yerine geçiyor, oysa ki aşağıda Dior'un başka bir adı olarak ortaya çıkıyor.
20. 'Elf Dior', 'Dior, sonra yaşlanmış bir Elf'in düzeltmesidir.

21. Bu ismin sonraki kısmı oldukça belirsiz: Maithog ya da Mailweg olarak okunabilir. İsimlerde Yapılan Değişiklikler'de Dinithel'in altına bakınız.

NAUGLAFRING'IN ÖYKÜSÜ'NDE İSİMLERDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Ilfiniol Burada ilkinden beri öyle yazıldı.

Gwenniel Gwendelin biçimini aldığı son hadise dışında öykünün gözden geçirilmiş kısmı boyunca kullanıldı; öykünün kurşunkalemle yazılmış bölümündeki kraliçenin isminin ilk ortaya çıkışında da yine *Gwenniel*'dir ama ardından hep *Gwendelin*'dir (bkz. not 10).

Kraliçe'nin *Kayıp Öyküler*'deki ismi, Küçüküyük'inkiler kadar değişiktir. Melko'nun Zincirlenişi ile Elf'lerin Gelişi'nde Tindriel >Wendelin'dir. *Tinuviel'in Öyküsü*'nde Wendelin >Gwendeling'dir; *Tinuviel'in* daktilo edilmiş metninde Gwenethlin >Melian; *Turambar'ın Öyküsü*'nde Gwendeling >Gwedheling; şimdiki öyküde Gwendelin / Gwenniel (Gwendeling biçimi, 13. notta verilen kabul edilmemiş pasajda ortaya çıkar); Gnome sözlüğünde Gwendeling > Gwedhiling olarak yer alır.

Belegost İlk ortaya çıkışında, *Ost* sanki reddedilme olarak daire içine alınmış gibi el yazmasında *Ost Belegost* var ve sonradan *Belegost* var.

(i-) **Guilwarthon** *Tinúviel'in Öyküsü*'ndeki biçimi i-Cuilwarthon. Sonraki ortaya çıkışında ismin sonu -on olarak gözüküyor, ama ne olduğunu söyleyemeyeceğim için metinde Guilwarthon olarak verdim.

Dinithel, Durithel olarak da okunabilir. Bu isim, sonradan Fëanor'un oğlu için ortaya çıkan Mai.... başlangıcıyla açıkça aynı olmasına rağmen, şu an zorlukla okunan kurşunkalemle yazılı önceki bir ismin üzerine sonradan mürekkeple yazılmış.

Nauglafring'in Öyküsü **Üstüne Yorumlar**

Bu yorumda *Nauglafring Öyküsü*'nü, *Silmarillion*'da (yirmi ikinci bölüm, *Doriath'ın Yıkılışına Dair*) anlatılan öyküyle detaylı bir biçimde karşılaştırmayacağım. Öyküler, önemli konularda oldukça farklılar, bilhassa Nargothrond'dan Hurin'in getirdiği hazinenin, uzun süredir (tabii ki Silmaril'i içermeyerek) varolmuş Cüce Gerdanlığında tek bir nesneye dönüştürülmesi hususunda; öte yandan Thingol ile Cüceler arasındaki ilişkinin tüm tarihi değiştirildi. Babam, bir daha asla uzaktan karşılaştırılabilir bir ölçekte de olsa bu öykünün herhangi bir parçasını yazmadı ve basılı metnin oluşumu burada son derece zordu; daha sonra bunu anlatmayı umuyorum.

Babamın daha kısa versiyonlarda (onları daha kısa tutmak için) atladıklarını, çıkardıklarından ayırmak genellikle zorken, *Nauglafring'in Öyküsü*'nün teferruatla hazırlanmış öykü anlatılış kısmının büyük bir bölümünün önceden devre dışı bırakılmış olduğu belli oluyor. Sonradan yazımda Úrin'in çetesi ile Tinwelint'in Elfleri arasındaki dövüşün hikayesi yok oldu ve Ufedhin'den ya da Cüceler arasında yaşayan Gnome'lardan, Cücelerın işlenmemiş altını ondan değerli nesneler yapmak için Nogrod'a götürmesinin hikayesinden, Ufedhin'in rehin tutulmasından, Cücelerın ayrılmasına izin vermeyi Tinwelint'in reddedişinden, pek insafsız taleplerinden, kamçıyla dövülmelerinden ve hor görülen ödemelerinden hiçbir iz yok.

Burada yeniden, Tinwelint'in hazine sevgisi ile bunun eksikliği üzerine dikkat çekilmesine rastlıyoruz. Silmaril ahşap bir kutuda muhafaza ediliyor, Tinwelint'in kızıl yapraklardan bir çelenk dışında hiçbir tacı yoktu ve 'konaklarındaki yolcudan' (Ufedhin) çok daha az gösterişli giyiniyor. Bu, kendi içinde çok tutarlı- altının ihtişamının hırsıyla baştan çıkarılan Orman Elf'i, ama Belegost Cüceleri'nin geniş ölçüde kurdukları Bin Mağara, Menegroth'un harika yeraltı diyarında büyük bir hazinesi olan ve uzak geçmişte (bkz *Silmarillion*) o zamanlar ona bir taç, parlak bir kılıç ya da ziyafetlerinde süsleyecek kaplar yapılması için Cüceler'in yardımına kesinlikle ihtiyacı olmayan Beleriand Lord'u Thingol'ünküyle bu durumun garip bir biçimde nasıl ayrılığa düştüğünü tekrar belirtmeye gerek yok. Sonraki görüşte

Thingol gururlu ve haşindir; aynı zamanda bilge ve güçlüdür, ayrıca bir Maia ile olan birleşmesinden ötürü bilgisi ve endamı çok artırılmıştır. Böyle bir kral, *Nauglafring'in Öyküsü*'nde tasvir edilen kıskanç dolandırıcılık seviyesine batmış olabilir mi?

Aslında hazinenin büyük boyutu üzerinde çok durulmuş “böylesine yüce altın yığını bir daha asla tek bir yerde toplanmadı”; öylesine çok yapılmış ki ‘bir kısmının yolda kaybedildiğini kabul edersek gezgin yasadışların onu orman Elflerinin konaklarına getirmiş olabileceklerine inanmak zor hale geliyor. Valinor’dan gelen hazinelere sahip olduğu ve işleri ile ilgili *Turambar'ın Öyküsü*'nde kesinlikle belirtilmeyen Rodothlim'in anlatılışı ile öykünün bu kısmının tüm hadiseleri boyunca bu düşünce kalmasına rağmen burada muhtemelen biraz farklılık var. *Silmarillion*'da Nartgot-hrond'un Efendisi'nden ‘Tirion’dan ayrılırken Finrod’un yanında tüm Noldor prenslerinden daha fazla hazine varmış’ diye bahsedilir.

Daha da önemlisi, ‘büyü’ ve ‘lanet’ öğeleri bu öyküde öyle bir dereceye kadar baskınlardır ki neredeyse baş aktörler oldukları söylenebilir. Altın üzerindeki Mîm'in laneti, anlatının her dönüm noktasında hissedilir. Onun için intikam, Artanor Elflerine saldırmada Naugladur'un kararındaki tek motivasyondur. Tüm izi sonradan yok edilmiş olan, Ufedhin'in uyuyan Naugladur'dan gerdanı çalma niyetinin, Belegost'un Efendisi Bodruith'un öldürülüşünün ve Cücelerin iki klanı arasındaki dövüşünün tüm hikayeleri çıkarılması ile Cücelerin soyları arasındaki ‘çağlar süren kan davası’nda lanet tamamlandı. Naugladur, Artanor'un dışına tedbirsiz bir yol izlemede büyüyle kör edilmişti; Mîm'in laneti Beren ile dövüşünde bir taş takılmasının ‘sebebi’ haline getirildi. Hatta en şaşırtıcısı Beren ile Tinúviel'in kısa ikinci yaşamlarının bir nedeni olarak öneriliyor; son olarak ‘Mîm'in büyü’ Fëanoryenlerin Dior'a saldırışında bir öğedir. Öyküdeki önemli bir öge de Nauglafring'in, Cücelerin onu acıyla yapmalarından ötürü uğursuz doğasıdır; lanetler ve büyüler karmaşasına ayrıca ‘altın üzerindeki ejderin laneti’ ya da ‘ejderin büyü’ sunuluyor. *Turambar'ın Öyküsü*'nde Glorund'un altınının lanetlemiş veya büyülemiş olduğu söylenmiyor; ama Mîm, Úrin'e diyor ki: “Glorund uzun yıllar üzerinde yattı, Melko'nun ejderlerinin kötülüğü halen üzerinde ve bu, ne bir İnsan'a ne de Elf'e hiç bir iyilik getirmez.” En dikkat çekicisi, Beren'in ‘kutsallığı tüm kötüllükleri

kovar' cinsinden iddiasına karşın Gwendelin, 'Melko'nun Tacını süslediği' için Silmaril'in bile kutsallığının bozulduğunu ima etmesidir. *Kayıp Öyküler* üstüne iki tertibin ikincisinde (not 3) Nauglafring'in Tinúviel'e* hastalık getirdiği söylenir.

Ama oysa bu öyküde baş karakterler daha çok büyülense ya da körce bir lanetin gizemli emirlerini yerine getirseler de, özgün düşüncede Cücelerin hep beraber, daha sonra da olduklarından daha asaletsiz, gayeleri kazanmak için kötülüğe daha eğilimli ve hırsla tahrik edilmiş olduklarına hiç şüphe yok; Doriath'ın, Cüce haznedarlar altında menfaat düşkünü Orklar tarafından yakılıp yıkılacağı sonradan inanılmaz ve imkansız olacaktı. Naugladur'un hareketleriyle Elflerle olan o günlerden beri Cücelerin kan davası içinde ayrıldıkları ve Melko'nun soyunun dostluğuna daha çok yaklaştıkları bile söylenir; *Gilfanon'un Öyküsü*'nün taslaklarında Nauglath kötü bir halk, goblinlerin arkadaşıdır. *Nauglafring'in Öyküsü*'nün çıkarılmış bir taslağında, Gerdanlık, 'belirli bir Úvinamor (Nautar ya da Nauglath), ki Úvinamor başka bir yerde 'canavarlar, devler ve gülyabaniler' olarak tanımlanıyor, tarafından yapıldı. Bütün bununla Yüzüklerin Efendisi, Ek F, I'ı karşılaştırsın: "[Cüceler] kötü yaratılışlı değillerdi; İnsanların anlattıkları hikayeler ne derse desin aralarında kendi rızasıyla Düşman'a hizmet eden çok azdı."

Bu öyküde Cücelerin hikayesi, başka hususlarda istisnai merak uyandırıyor. 'Indrafang'ların sakalları', Tinúviel'in uzatılmış büyüünde adlandırıldı, ama bu kanıt, okuyucuların hiç bitmeyen muhalefetine karşı muhafaza ettiği hecelemeyle, babamın yazılarında Cücelerin ilk tasviridir, sert ve gizli yaratılışlarında, sevimsizliklerinde ve metale karşı büyük becerileriyle tanınırlardı. 'Aralarına hiç çocuk gelmezdi' şeklindeki garip önerme muhtemelen Yüzüklerin Efendisi, Ek A'daki "hiç cüce-kadın yoktu" ve "Cücelerin taştan büyüdüklerine" şeklinde verilen İnsanlar arasındaki aptalca fikre atfedilebilir. Aynı yerde 'onların arasındaki kadınların azlığı yüzünden Cücelerin soyunun yavaş bir biçimde arttığı söylenir.

Ayrıca öyküde bazılarının, Cücelerin 'Ilúvatar'ı duymadıkları' diye düşündükleri söylenir.

* Gnome Sözlüğünde Nauglafring'in denizde kaybolmasıyla Mím'in lanetinin yatıştırıldığı, tatmin edildiği söyleniyor.; bkz. İsimler Eki, Nauglafring maddesi.)

Gnome sözlüğüne göre, Indrafang, ‘Uzun sakalların ya da Cücelerin özel bir ismi’ydi, ama öyküde Uzun sakalların, Belegost Cücelerinin zıt oldukları, çok basitçe geçiştirildi; Nogrod’lu Cüceler, Nauglath’lar ile hükümdarları Naugladur’dur. Terimlerin kullanımının bazen kafa karıştırıcı olduğu ya da karıştırıldığı gerçeği kabul edilmeli: Nauglath tasviri, bu niyetlenilmemiş olsa da, tüm Cücelerin tasviri olduğu ve Indrafang’ları kapsadığı gözükür. ‘Cüceler ve Indrafang’ların yürüyüşüne’ referans, bir elipsis olarak algılanmalı, örneğin ‘Nogrod’lu Cüceler ve Indrafang’lar’. Nogrod’lu Naugladur ile Belegost’lu Bodruith’un her ikisinin Cüce, Ufedhin’in bir Elf olduğu anlamına gelse de, aynı soydan geldikleri söylenir.

Öyküde Cüce kenti Nogrod’un, Alacakaranlık Gölcükleri, Umbothmuilin’den önceki Tasarınan yamaçlarındaki büyük fundalık sınırlarındaki geniş ormanın ötesine, güneye doğru çok uzun bir yolculuk olduğu söylenir. Bu, Nogrod’un ‘Umboth-muilin’a yakın büyük fundalık sınırlarında olduğu anlamına gelecek şekilde yorumlanabilir; ama bence bu imkansızdır. Bu, ‘yeryüzünün altında mağaralarda yaşayan, tüneller kazarak kentler oluşturan ve bir zaman önce bunların en görkemlisi Nogrod olan’ Cüceler için en ihtimal dahilinde olmayan yer olacaktı. Burada dağlar, Cücelerle özellikle ilişkilendirilmese de, babamın, daha sonra olduğu gibi, kentlerini dağlarda tasarladığını düşünüyorum. Dahası, *Kayıp Öykülerdeki* ülkelerin şekli en erken ve sonraki ‘*Silmarillion*’ haritalarıyla benzer olduğu görüşüyle çelişmediği gözüküyor; üzerlerinde, Bin Mağara ve Alacakaranlık Gölcükleri arasındaki ‘güneye çok uzun bir yolculuk’ tamamen uygunsuzdur.

Bu yüzden anlamı basitçe ‘vahşi ormanın ötesine güneye uzun bir yolculuk’ olmalı ve takip eden yer, Nogrod değil, vahşi orman olmalı; orman dediğimiz de aslında Artanor Ormanı’dır.

Alacakaranlık Gölcükleri Gondolin Yıkılışı’nda tasvir edildi ama Elfçe adı orada gözüküyor.

Belegost’un, Nogrod’a yakın mı uzak mı olduğu açıkça belirtilmemiş; pasajda altının ‘Nogrod’a ve Cücelerin yerleşimlerine’ götürüleceği söyleniyor ama sonra Indrafang’ların ‘Cücelerin başka diyarlarda yaşayan akrabaları’dır.

Cücelerle olan arkadaşlığında Ufedhin’in, *Silmarillion*’da ‘Cücelere göre eskinin Elf halkındaki herkesten daha çok meyili’

olduğu söylenen, Maeglin'in babası Eöl'ü hatırlatandır; aynı kitapta 'Eldar'dan, Nan Elmoth'lu Eöl ve oğlu Maeglin dışında çok az kimse Nogrod'a ya da Belegost'a giderdi'. Eöl ve Isfin'nin hikayelerinin önceki biçimlerinde (*Gondolin'in Yıkılışı*'nda referans gösterilen) Eöl'ün Cücelerle dostluğu yoktur. Şu anki öyküde, Cücelerle 'özgür Noldoli (Melko'nun hizmetkarlarıyla da) büyük bir alışveriş içinde oldukları belirtilmiştir: bu özgür Noldoli'nin kim olduğunu merak edebiliriz, çünkü Rodothlim yok edilmiş ve Gondolin saklanmıştı. Belki de Fëanor'un oğulları ya da Beren'in babası Egnor kastedilmiş olabilir.

Aslında karıştırılanın Nogrod'lu Cüceler olduğu düşüncesi sonraki anlatımda sürüyor: "ama yalnız böyle oldular ve Belegost'lu olanlar onlara tüm yardımı esirgediler."

Elflere döndüğümüzde, Beren burada tabii ki bir Elf ve yaşamının ikinci süresinde, Hithlum-Hisilómë'de 'Beren'in bile bu sayısız Elflerin öyküsünü bilmediği' öyle kalabalık bir Elf topluluğunun hükümdarıdır; bunlara 'yeşil Elfler' ve 'kahverengi ile yeşil Elfler deniyordu çünkü 'yeşil ve kahverengi giydirilmişlerdi ve Dior, Beren ile Tinúviel'in son ayrılışlarından sonra Hithlum'da onları yönetti. Kimdi bunlar? Öteki öykülerde ortaya çıkan Yüce Toprakların Elfleri kavramına nasıl yerleştikleri açık olmaktan çok uzak. *Elflerin Gelişi*'ndeki şu pasajla karşılaştırabiliriz:

Aslında Valinor'un neşesinin onların anılarını yıkayıp belirsizleştirmesinin çok uzun zamanlar sonrasında bile Elfler hâlâ bu yürüyüş hakkında kederli şarkılar söyleyecek, halklarından nicesinin bu eski ormanların içinde nasıl kaybolduğunu ve onların hâlâ oralarda üzüntü içinde dolanıp durduklarını söyleyen öyküler anlatacaklardı. Onlar çok uzun zamanlar sonra, İnsanlar Melko tarafından Hisilómë'ye kapatıldığı zamanlarda bile hâlâ oradaydılar ve İnsanların çok uzaklarda Yeryüzü'nün daha aydınlık yerlerinde gezindikleri zamanlarda bile hâlâ orada dans ediyorlardı. İnsanlar Hisilómë'yi Aryador diye

isimlendirmişlerdir, Kayıp Elfler'e de Gölge Halkı diyor ve onlardan korkuyorlardı.

Ama bu öyküde hâlâ kavram, Tinwelint'in 'Hisilómë'nin dağılmış Elflerini' yönettiği ve *Gilfanon'un Öykü'sünün* taslaklarında Hisilómë'nin 'Gölge Halkı'nın Elf olmayı bırakmış olduğu' şeklindedir. Herhalde, sonraki hikayede Sam Athrad'da Cücelere tuzak kurmaya Beren'in götürdükleri olan Ossiriand'lı Yeşil-elfler olduğu gerçeği ile birleştirilen 'yeşil Elfler' ifadesi, hâlâ Gelion nehri ötesindeki Ossiriand'dan ve Laiquendi'nin kaynağının hikayesinde iz olmamasına karşın, hangi Elf halkı olmak üzere olduklarını göstermektedir.

'Yaşayan ölümler ülkesi'nin Hisilómë'de (ki çok fazla yaşayana sahip olma tehlikesi içinde olduğu gözüküyor) olmaya devam etmemesi kaçınılmaz ve *Nauglafring'in Öyküsü'nün* el yazmasındaki bir notta şu yazıyor: "Beren, Hithlum'da değil, bir üzerinde 'Sirion ötesindeki Doriath'da olmalı." Sirion ötesindeki Doriath, *Silmarillion'da* Teiglin, Sirion ve Alacakaranlık Gölleri Aelin-uial kavşağı arasında, nehrin batı kıyısındaki orman olan Nivrim, Batı Sınırı olarak adlandırılıyor. *Tinúviel'in Öyküsü'nde* Beren ile Tinúviel, i-Cuilwarthon diye adlandırılan 'Sirion'un kuzeyindeki topraklarda kudretli periler oldular.'

Gwendelin/Gwenniel, *Silmarillion'daki* Melian ile karşılaştırıldığında nedense soluk ve etkisiz bir karakter olarak ortaya çıkıyor. Belki bunun bir göstergesi, Melian Halkasının girilmez duvarı ile aldatan labirentlerine göre, onun sihiriyle Artanor diyarında meydana getirilen çok daha zayıf korumadır . Ama eski kavramda korumanın tabiatı, çok belirsizdir. *Nauglafring'in Öyküsü'nde* Nogrod'dan Cücelerin gelişini yalnızca Tinwelint'in mağaraları önündeki köprüye yaklaştıklarında bilir; öte tarafta kraliçenin 'ördüğü büyünün', içerden bir hainliğin yardımı olmadan asla ormanda yollarını bulamayacak 'kötü yürekli adamlara' karşı bir savunma olduğu söylenir. Muhtemelen bu, Nogrod'dan hazine getiren Cücelerin nasıl engelle karşılaşmadan ve güya fark edilmeden Tinwelint'in konaklarına girebildiklerinin bir çeşit açıklamasıdır (*Turambar'ın Öyküsü'nde* Úrin'in çetesinin gelişini ile karşılaştırınız). Olayda koruyucu sihir, 'Gwendelin büyülerinden

orduyu geçirmeyi öneren Artanor'lu tek bir hain Elf'in basit hilesiyle kolayca, hatta fazla kolayca bozuldu; ama bu soruya burada daha fazla girmeyeceğim. Doriath'ın dokunulmazlık ögesi, anlatım biçimine olağanüstü zorluklar çıkardı, ki bunu ileri bir tarihte tarif etmeyi umuyorum.

Taşlar Sığılığında hazinenin batması hikayesinin (onu taşıyan Cücelerle beraber nehrin sularına düşerek) *Turambar'ın Öyküsü*'nün kabul edilmemiş son kısmından -[Ürin'in hazine üzerine kurduğu] laneti duyan Tinwelint altının, kapılarının önündeki nehrin derin bir kısmına atılmasını sağladı- geliştirildiğini düşünülebilir. Oysa *Nauglafring'in Öyküsü*'nde kraliçenin önsezili sözlerinin etkilenen Tinwelint bunu yapmaya niyeti hâlâ vardır ama bu niyetini yerine getirmez .

Fëanor'un yedi oğlu, onların yemini (Valinor'da değil ama Noldoli'nin Yüce Topraklara gelişinde edilmişti) ve Maidros'un sakatlanışı, *Gilfanon'un Öyküsü*'nün taslaklarında ortaya çıkıyor; bu taslakların sonuncusunda Fëanoryenler, Dor Lomin'e (=Hisilómë, Hithlum) yerleştiriliyor. Burada, *Nauglafring'in Öyküsü*'nde ilk kez Fëanor'un oğullarının, unutmadıkları biçimde ya da neredeyse unutmadıkları, beşinin birden (Maidros, Maglor, Celegrom, Cranthor, Curufin) adları, ve Curufin'in de şimdiden 'Becerikli' lakabı ortaya çıkıyor. *Silmarillion*'daki Amrod ve Amras adları, gecikmiş bir değişiklikti; çünkü uzunca süre bu Fëanor'un oğulları Damrod (buradaki gibi) ile Díriel'di (burada Dinithel ya da Durithel, bkz. İsimlere Yapılan Değişiklikler).

Burada ayrıca Zengin Ausir diye de çağrılan, Güzel Dior ve kızı Elwing beliriyor;oğlu Auredhir, efsanelerin gelişiminde erkenden yok oluyor. Ama Dior, Artanor'da değildir. Hisilómë'nin 'güney ovalarında' hüküm sürdü ve sonradan anlatılmış olanın aksine ölümünden sonra Tinwelint'in krallığının yeniden kurulmasına dair hiçbir öneri yok; üstelik yukarıda da belirtildiği gibi Fëanoryenler de Hisilómë'de mesken tuttular ve tüm bunun, o bölgenin sakinlerinden başka yerde bahsedilenlerle nasıl ilişkilendirileceğini söyleyemeyeceğim: *Tinúviel'in Öyküsü*'nde 'Hisilómë'de İnsanlar yaşarlar, köle Noldoli çalışırlar ve oraya birkaç özgür Eldar giderlerdi' ile karşılaştırınız. 'Bunlar Hithlum ovalarının mutlu günleriydi çünkü

Melko ve tek düşünceleri Gondolin'e karşı entrika çevirmek olan Cücelerle aralarında barış vardı' şeklinde öykünün kapanış kısmında çok merak uyandırıcı bir önerme yapılıyor. Tahminen 'Melko ile barış', Melko'nun dikkatini, o topraklardan başka yere çevirmiş olmasından başka bir anlama gelmiyor; ama Cücelelerin Gondolin'e karşı entrika çevirmeleri başka hiçbir yerde geçmiyor.

Tinúviel'in Öyküsü'nün daktilo edilmiş çeşitlemesinde, eğer Melko'yu hezimete uğratan Elf krallarının en görkemlisi Gondolin Kral'ı Turgon ise de, 'bir süre en güçlüsünün ve uzun süre özgür kalanının Ormanların Thingol'ü olduğu söyleniyor. Bu ifadenin en doğal izahı, kesinlikle Gondolin'in Artanor'dan önce yıkılışıdır; halbuki *Silmarillion*'da 'Nargothrond'un çöktüğü, Thingol'un ve varisi Dior'un katledildiği, Doriath'in yıkıldığı haberlerini Kartalların Efendisi Thorondor getirdi; ama Turgon bu sözlere kulaklarını tıkadı' deniyor. Şimdiki öyküde de aynı kronolojiyi görüyoruz: Beren'i takip eden Elflerin birçoğunun, onun Gondolin'e gidişinden sonra gittikleri, 'tüm Elflerin arasında kimin gücünün ve zaferinin büyüdüğünün gizli fısıldaşmalar şeklinde dolaştığı', ki burada *Gondolin'in Yıkılışı*, Fëanor'un Oğullarının Dior'a saldırdıkları günde olduğu söyleniyor. Bu yüzden bu ihtilafı ortadan kaldırmak için *Tinúviel'in Öyküsü*'ndeki pasajın 'yıkılışlarının tarihlerini dikkate almadan Thingol'un Turgon'a göre daha uzun yıllar boyunca özgür kaldıkları anlamına geldiğini düşünmeliyiz.

Son olarak Cûm an Idrisaith, Avarice Tepeciğini hâlâ Artanor'daki yerinde durduğu ve Aros'un sularının hâlâ batmış saklanmışların üzerinde aktığı şeklindeki ifadeler, Beleriand'ın Sular altında Kalışının özgün gelişiminde var olduğu dair hiç benzerlik taşımayan delliler olarak kayda değerler.

V

E Ä R E N D E L' İ N
Ö Y K Ü S Ü

Eärendelin Öyküsü'nün asıl başladığı yer Lothlimler'in Sirion ağzı ve Elwing'in geldiği yer olsa gerek ("*Nauglafringler'in Öyküsü*"nün bittiği nokta: "Çorak Hitlum topraklarını ebediyen terk edip güneye, Sirion'un derin sularına ve mutlu topraklara gittiler. Ve işte o zaman periler kader ağlarını örmeye başladı. Bu ağ Eärendel'in görkemli öyküsüdür; biz de şimdi bu öykünün asıl başladığı yerdeyiz"). Konu hemen fark edileceği gibi karmaşık, ayrıca babam Nauglafringler'i, *Eärendelin Öyküsü*'nün ilk bölümü olarak düşünmüş.

Fakat bu harika öykü hiç yazılmadı; biz, babamın o zamanlar hikaye için çok karmaşık ve çelişkili gördüğü taslaklarla çalışacağız. Bunlardan başka elimizde birbirinden bağımsız notlar ve çok eski Eärendel şiirleri de var. Şiirlerin tarihleri kesin olarak saptanabilirken, notlar ve taslakların tarihleri belirsizdir; dahası bunları anlaşılır bir anlatım sağlamak için bir sıraya da koymak da pek muhtemel görünmüyor.

Eärendelin Öyküsü' ile ilgili taslaklardan biri '*Gilfanonun Öyküsü*'ne ilişkin başlıca kaynaklardan olan '*Kayıp Öyküler*' hakkındaki iki temel taslağın daha eski olanıdır; ve ilk bölümlerde bu taslak hakkında söylediklerimi burada birkez daha tekrarlıyorum:

Onun (iki taslağın daha eski olanının) bu kitaptaki en son yazılar ve düzenlemelerle gösterildiği gibi '*Kayıp Öyküler*'in en son şeklini aldığı noktada yazıldığına dair hiçbir kuşku yok. Bu taslak '*Gilfanonun Öyküsü*' için çok şey ifade ediyor, ama o zaman da Tinúviel, Túrin, Tuor ve Cücelerin Kolyesi öyküleriyle çelişiyor. Fakat yine de *Eärendelin Öyküsü* için daha doyurucu bir kaynaktır.

Bu B taslağı (bu kaynaktan artık böyle bahsedeceğim) çok belirgin bir anlatım planıyla hikayede anlamsal bir bütünlük oluşturuyor ve hikayeyi ilki 'Elwing'in Nauglafringler'den kaçışı' olan yedi bölüme ayırır. Bu yedi bölümün '*Gondolinin Yıkılışı*'nın başında *Küçükyürek* tarafından bahsi geçiyor:

Bu uzun hikayedir ve halk bunu dinlemek için Öykü-ateşinin etrafında yedi kez döner; bu yedi bölümlü öykü Nauglafringler ve Elf-Yürüyüşü hikayeleriyle birlikte anlatıma çok şey katmıştır.

Eğer 'Nauglafringlerin Öyküsü'nü izleyen diğer altı bölümün herbiri aynı uzunlukta olsaydı *Eärendelin Öyküsü*'nün tamamı aslında yazılan bütün öykülerin hemen hemen yarısı kadar olurdu; fakat babam bunu örnek bir ölçü olarak görmedi.

Şimdi B taslağının sonuç bölümünü veriyorum.

Eärendelin Öyküsü başlıyor (Nauglafringler ve Elfler'in Yola Çıkışı ile bağlantılı olarak). Daha fazla bilgi için Notdefteri C* 'ye bakınız.

"Birinci Bölüm". Elwing'in kaçtığı Nauglafringlerin öyküsü.

"İkinci Bölüm". Sirion'daki yerleşim yeri. Oraya Elwing'in geliş ve daha çocukken Elwing ve Eärendel arasında başlayan aşk. Tuor'un yaşlanması, Swanwing'deki Ulmo'nun çağrısının peşinden yaptığı gizli yolculuk.

Eärendel, Tuor'u bulmak için Kuzey'e doğru denize açılır ve gerekirse Mandos'a bile gidecektir.. Eärámë de denize açılır. Kaza geçirir. Ulmo ortaya çıkar. Onu kurtarır ve Kôr'a gitmesini söyler: "Sen bu yüzden Gondolin'in Yosunlarından çıkıp buraya sürüklendin".

"Üçüncü Bölüm". Eärendel'in Mandos'a ikinci gidişi. Falasquil'in yıkılışı ve Oarniler'in(1) onu kurtarması. Uzaktan "bütün suların bütün kuşlarının bazı zamanlar uğradığı Denizkuşları Adasını izler. Sirion'a karadan geri döner.

Idril kaybolmuştur (bir gece denize açılmıştır). Ulmo'nun deniz kabukları Eärendel'i çağırır. Elwing'in onu son uğurlayışı. Wingilot'un yapımı.

"Dördüncü Bölüm". Eärendel, Valinor'a gitmek için denize açılır. Seyahatleri yıllar sürer.

* "Notdefterleri C" için bkz. s.154.

“*Beşinci Bölüm*”. Gondolin kuşlarının haberlerle Kôr’a gelişi. Elfler’in karmaşası. Tanrıların toplantıları. Inwirler (Inwë’nin ölümü), Teleriler ve Solosimpiler’in yolculuğu.

Sirion’a yapılan saldırı ve Elwing’in tutsak edilmesi.

Tanrılar’ın üzüntüsü ve gazabı; Valmar ve Kôr arasında bir duvar örülür, çünkü Tanrılar orayı yok etmez fakat aynı zamanda da görünlüsüne bakamazlar.

Eldarlar’ın gelişi. Melko’nun güçlenmesi. Yalnız Adaya doğru Yola Çıkış. Nauglafringlerin laneti ve Elwing’in ölümü.

“*Altıncı Bölüm*”. Eärendel Kôr’a ulaşır. Orada kimse yoktur. Üzüntü içinde yurduna geri dönmek üzere yola çıkar (dönerken Tol Eressëa’yı ve Elf gemilerini uzaklardan seyreder, fakat büyük bir rüzgar onu uzaklara sürükler ve yolunu kaybedip batıya doğru gider).

Uzun bir süre sonra Sirion’a varır, fakat orada da kimse yoktur. Gondolinin yıkıntılarına gider. Kehanetleri öğrenir. Tol Eressëa’ya doğru yola çıkar. Denizkuşları Adası’na gider.

“*Yedinci Bölüm*”. Gökyüzüne yaptığı yolculuk.

Parçanın sonunda şöyle yazılmış: “Notdefteri C”deki “Rem (ainder) Taslağı”. B Taslağında “Notdefteri C”ye yapılan bu referanslar aslında 1916-17 tarihli olan, fakat “*Kayıp Öyküler*”in yazılış aşamasında notlar ve öneriler için kullanılan küçük bir cep-kitabına gönderme yapar. Kitabın başlangıcında B Taslağıyla karışmış bir şekilde *Eärendelin Öyküsü*, Tuor’un oğlu’ başlıklı bir taslak (burada “C” diye adlandırılmıştır) vardır:

Eärendel, Tuor ve Irildë(2) ile beraber deniz kenarındaki Sirion ağzında (Sirion Adalarında) yaşar. Artanorlu(3) Gnomlar’dan Elwing (peşindeki) Nauglafringlerle birlikte onların yanına kaçır. Genç yaştaki Eärendel ve Tuor’un büyük sevgisi. Tuor yaşlanır, Ulmo’nun deniz kabukları çok uzaktaki batı denizlerinden onu çağırır (her geçen gün daha yüksek sesle). Sonunda bir akşam Tuor zor seyahatlerle yıpranmış kayığıyla Swanwing (Alqarámë)(4)

ile denize açılır. Idril onu görmek için çok geç kalmıştır. Ağıtı Sirion kumsalında yankılanır.

Geri dönmeyince Eärendel ve Idril kedere boğulur. Eärendel (ölümsüz Idril'in de verdiği cesaretle) denize açılmaya hatta onu Mandos'ta bile aramaya karar verir. İlginç bir ekleme: Nauglafringler'in laneti onun yolculuklarının üzerine gelir. Düşmanı Ossé'dir.

Denizkızları Fiyordu. Kaza. Ulmo kaza sırasında ortaya çıkıp onları kurtarır ve Eärendel'e Kór'a gitmesi gerektiğini, bunun için kurtarıldığını söyler.

Elwing, Ulmo'nun emrini duyunca çok üzülür. "Çünkü hiçkimse Kôr topraklarına bakıp Dıştaki Topraklar'da tekrar huzur içinde yaşayamaz".

Eärendel yine de ayrılır ama Ossë yüzünden kaza geçirir, sadece o ve Voronwë Oarniler tarafından sağ olarak kurtarılırlar (Oarniler onu çok severler) ve Falasquil'e giderler.

Eärendel, Voronwë ile birlikte karadan geri döner. Fakat Idril ortadan kaybolmuştur.(5) Eärendel kedere boğulur. Ulmo'ya yakarır ve deniz kabuklarını duyar. Ulmo ondan Falasquil'de Tuor'un ağaçlarından yeni ve muhteşem bir gemi yapmasını ister. Ve Wingilot'un yapımı başlar.

Not defterinin bu sayfasında "eklemeler" başlıklı dört ifade var:

Eärámë'nin (Eaglepinion'un) yapımı.

Noldoliler Ulmo'nun emrine kendi isteklerini de eklerler.

Eärendel, Tuor'un Falasquil'deki ilk yerleşim yerini araştırır.

Mandos'a ve Buzlu Denizler'e yapılan yolculuk.

Taslak şöyle devam eder:

Voronwë ve Eärendel, Wingilot'la denize açılırlar. Güneye sürüklenirler. Karanlık bölgeler, Ateş dağları, Üç adam, Cüceler, Sarqindiler, ya da yamyam Orklar.

Batıya sürüklenirler. Ungweliantë, Büyülü Adalar, Alacakaranlık Adası. *Küçükkyürek*'in gongu İnci Kulesindeki(6) uyuyanı uyandırır.

Kôr'a ulaşırlar. Fakat boştur. Eärendel öyküleri ve denizlerdeki kehanetleri okur, Kôr'un terk edilişi. Eärendel'in ışık saçacak kadar elmas tozuyla kaplanmış ayakkağıları.

Eve dönerken yaşadıkları maceralar, Batıya, çöllere, Güneş'in bulunduğu kızıl saraylara(7) doğru sürüklenirler.

Sirion'a varırlar, fakat orayı yağmalanmış ve kimsesiz bulurlar. Çılgına dönen Eärendel, Voronwë ile birlikte Gondolin yıkıntılarına gelir. Oradaki insanlar sefalet içindedirler. Ayrıca hala kayıp mücevherleri arayan Gnomlar da oradadır (ya da bazı Gnomlar Gondolin'e geri dönmüşlerdir).

Melko'nun güçlenmesi(8). İnsanlarla yapılan savaşlar ve Tol Eressëa'ya doğru yola çıkış (Eldarlar dünyadaki çekişmelere dayanamazlar). Eärendel Tol Eressëa'ya gider, Elwing ve Nauglafringler'in gemisinin battığını duyar. Elwing bir denizkuşu olmuştur. Eärendel'in üzüntüsü çok büyüktür. Giysisi, yüzü ve elleri elmas gibi parlar ve yüzü çektiği acı yüzünden gümüşümsü bir alev halini alır.

Voronwë ile tekrar denize açılır ve kuzey denizlerindeki Denizkuşları Adası'nda (Falasquil'den fazla uzak değildir) yaşar. Elwing'in bir gün denizkuşları arasında geri döneceği umuduyla bekler. Fakat Elwing de onu uzun sahillere boyunca özellikle de enkazlar arasında arayıp durmaktadır.

Üç yedi yıl geçer. Eärendel, Voronwë ile birlikte Mandos'un Salonlarına doğru tekrar yola çıkar. Oraya ulaşır, (hala yalnız mı?) ama hayal kırıklığına uğrar,

Çünkü Tuor Valinor'a gitmiştir. Hem Idril'e hem de Elwing'e ne olduğunu hala bilememektedir.

Dünyanın kenarına ulaşır ve Yeryüzünün üzerinden dünyaya bakmak için gökteki okyanuslar üzerinde yol alır. Ay denizcisi parlaklığından dolayı onu takip eder. Eärendel gece kapısından dalar. Artık ya dünyaya geri dönemeyecek ya da ölecektir.

Elwing'i Yola Çıkış sırasında bulacaktır.

Bazılarının söylediğine göre Tuor ve Idril şimdi Swanwing'te denizde yol alıyorlar. şafakta ve karanlıkta rüzgarla birlikte hızla geçerken görülebirlirler.

Eärendelin Öyküsüne Bağlı Olaylar

Melkonun Orclar'ının Sirion'a saldırması ve Elwing'in tutsak alınması.

Kuşlar Elfler'e Gondolinin Yıkılış'ından ve Gnomlar'ın korkunç alın yazısından bahsederler. Tanrılar'ın toplantıları ve Elfler'in karmaşası, Inwirler ve Teleriler'in yürüyüşleri. Solosimpiler de beraber gider, fakat onlar dünyanın bütün sahilllerinden geçerek giderler, çünkü onlar deniz sesinden çok uzakta yol alamazlar (Teleriler'le birlikte gitmeye yalnızca bu şartlar altında razı olurlar). Nedeni, Noldoliler onların soyundan bazılarını Kópas'ta kılıçtan geçirmişlerdi.

Bu taslak Valinor'lu Elfler'in bir sonraki bölümde anlatılacak olan Büyük Topraklara gelişinden sonraki olaylarla devam ediyor. Taslak çok doyurucu olsa da öyle görünüyorki C'dekiler ile B'de anlatılanlar arasında çelişen pek az şey var. C'de bulunmayan bazı bilgiler B'de mevcuttur. Bu taslakları değerlendirirken, ben hikayenin B'deki bölümlü parçalarını izleyeceğim.

“İkinci Bölüm”. Tuor’un Sirion’dan ayrılması ile ilgili C’de bir şeyler anlatılıyor (B’de ise Idril’den hiç bahsedilmiyor); C’de ayrıca Ossë’nin Eärendel’e olan düşmanlığının nedeni ve Eärendel’in gemi kazalarına neden olarak Nauglafringler’in laneti de anlatılıyor. İlk kaza geçirdiği yerden Denizkızları Fiyordu diye bahsediliyor. “Ulmo onları kurtarır ve onlara Eärendel’in Kôr’a gitmek zorunda olduğunu söyler.” cümlesinde “onu” yerine “onları” kelimesi el yazmasında açıkça görülüyor. Bu muhtemelen Idril ya da Elwing’in (veya her ikisinin) Eärendel ile birlikte olduğunu ifade ediyor.

“Üçüncü Bölüm” B’de Eärendel ikinci yolculuğunu (birincisi gibi) açıkça Mandos’a ulaşmak için yapıyor (babasını bulmak için), halbuki C’de onun bu ikinci yolculuğu daha çok Kôr’a gitmesini (Elwing’in üzüntüsüne rağmen) söyleyen Ulmo’nun emrini yerine getirmek için yaptıkları anlatılıyor. C’de Voronwë, Eärendel’in Falasquil’de son bulan ikinci yolculuğundaki arkadaşı diye anlatılıyor; fakat Denizkuşları Adası’nın bu noktada bahsi geçmiyor. C’de Falasquil’de Tuor’un ağaçlarından Wingilot yapılır; “*Gondolin’in Yıkılışı*”nda Dor Lómin ormanındaki Noldoliler onun için Tuor’un ağaçlarından kesip saklı nehirden aşağı yüzdürürler.

“Dördüncü Bölüm” B’de Eärendel’in Valinor’a giderken “yaptığı seyahatlerin yıllar sürdüğü” yazarken, C’de Wingilot’un önce güneye sonra da batıya sürüklenmesi gibi bu seyahatlerin nasıl olduğuna dair bazı bilgiler var. Batı yolculuğu sırasında Ungweliantë’ye rastlaması ilginç; çünkü “Güneş ve Ayın Öyküsü”nde Melko’nun Kuzeyi, Ungweliant’in da Güneyi elinde tuttuğu anlatılır (bkz. I. 182, 200).

C’de İnci Kulesindeki Uyuyan ve Küçükyürek’in gonguyla uyanan kişi burada tekrar karşımıza çıkıyor (sonradan değiştirilse de onun Idril olduğu söylenir, not: 6); *Küçükyürek* konusu “*Kayıp Oyun Kulübesi*”nde anlatılıyor:

Küçükyürek Kôr’u bulmak için yaptıkları son yolculuğa Eärendel ile birlikte Wingilot gemisine binerek çıkar. Alacakaranlık Adalarına çok uzaklardan bakan İnci Kulesindeki Uyuyan uyandıran ses, Gölgele Denizlerdeki bu Gong’un sesiydi.

“*Valarlar’ın Geliş*”nde Alacakaranlık Adaları’nın Gölgele Denizler üzerinde ‘bulunduğu’, ‘İnci Kulesi’nin ise bu adaların en batıdaki burnu üzerinde yükseldiği yazar’. Ama C’de Eärendel’in arkadaşı diye anlatılan Voronwë’nin oğlu *Küçüküyrek* hakkında başka bir şey yazmıyor, sadece taslağın başlarında Sirion Ağızları’nda yaşayan biri diye anlatılır (bkz, not: 5), “*Nauglafringler’in Öyküsü*”nde ise Ailios şöyle der: yaşayan hiç kimse Nauglafringler’in ‘yalnızca Bronweg’in oğlu *Küçüküyrek*’ı kurtardığını’ (buradaki ‘yalnızca kurtardığını’ ifadesi ‘onu bile kurtardığını’ ifadesinden yorumlanmıştır) görmemiştir.

“*Beşinci ve Altıncı Bölümler*” C’de Eärendel’in Kôr’da elmas tozundan dolayı parlayan ayakkabıları gibi bir imgeyle karşılaşyoruz, bu hep süregelen bir imgedir (bkz *Silmarillion*):

Tirion’un ıssız yollarında yürüyordu, giysisi ve ayakkabıları elmas tozundandı ve uzum beyaz basamakları çıkarken parlayıp ışıldıyordu.

Evet *Silmarillion*’da Tirion boştur çünkü ‘festival zamanıdır ve bütün Elf halkı Valimar’a gitmiştir ya da Taniquetil üzerindeki Manwë salonlarında toplanmışlardır’; diğer taraftan hem B hem de C’de ima edildiği kadarıyla Kôr’da boştu çünkü Valinorlu Elfler Gondolin kuşlarının getirdiği haberlerden sonra çoktan Büyük Topraklar’a doğru yola çıkmışlardı. Bu çok eski öykü taslaklarında Eärendel’in Elfler ve İnsanlar’ın elçisi olarak Valarlar’la konuştuğuna dair hiçbir şey yazmıyor. Biraz olağandışı olsa da şu sonuca varabiliriz: Eärendel’in büyük batı yolculuğu sıkıntı içinde geçti, gerçekten de Valinor’dan çıkıp Büyük Topraklar’daki Elfler’e ulaşmasına rağmen çare olamadı, en ilginç de Ulmo’nun Tuor için yaptığı planların hiçbir amacına ulaşamadı. Aslında, babam *Silmarillion*’un 1930’daki versiyonunda şöyle yazmıştı:

Bu nedenle o günden sonra Valinor’a bir kişi dışında Gnomlar’dan kimse gelmedi; o kişi de çok geç kalmıştı.

“O kişi de çok geç kalmıştı” ifadesi ‘şarkıdaki en güçlü denizi’ye dönüştürülmüştür, bu da *Silmarillion*’daki ifadedir. Ne yazık ki Ulmo’nun Gondolin yıkıntılarında kurtulduğu için Eörendel’e Kr’a gitmesini syleresindeki amacının ne olduğu en eski yazılarda açıkça belirtilmemiş. Peki ya Gondolin’dan gelen haberlerden sonraki olay olmasaydı, yani Elfler Büyük Topraklar’a doğru Yola ıkışı’ı başlatmadan Eörendel Kr’a ‘zamanında’ varsaydı neyi başarmış olacaktı? Taslakla alakası olmayan C’deki garip bir notta babam şöyle sormuş: “Kral Turgon’un habercileri Valinor’a nasıl gittiler ya da Tanrıların iznini nasıl aldılar?” şöyle cevaplamış: “Onun habercileri oraya hiç gitmedi. Elfler’e kendileri ve Gondolin’in kara bahtı hakkında haberler getiren Ulmo değil kuşlardı (Turgon’un kumru ve gvercinleriydi), onlar da kol kola verip uzaklara gittiler.”

Gelen haberlerin ardından “Tanrılar’ın toplantıları (toplantılar C) ve Elfler’in karmaşası” oldu. Fakat B’de anlatılan “Tanrılar’ın üzüntüsü ve gazabıyla” ya da “Valmar ve Kr arasında örülen duvarla” ilgili hiçbir şey C’de yazmıyor: bunun anlamı büyük bir ihtimalle şu olmalı: Elfler’in Valinor’dan başlattığı Yola ıkış, Valarlar’ın sert tepkisiyle karşılandı, çünkü Valarlar Büyük Topraklar’daki meselelere Valinor’lu Elfler’in karışmasına sert bir şekilde karşı ıktılar. Belki burada Vair’nin sözleriyle bir bağlantı kurulabilir: Periler Kr’dan ayrıldığında yolları (yani *Kayıp Oyun Kulübesi*’nin ötesindeki Olr Mall) “pek çok aşılmaz büyük kayalarla kapatılmıştı”. Başka bir yerde denizin öbür yakasından gelen haberlerin etkisiyle ilgili bir gönderme daha var. Bu gönderme “*Kayıp Oyun Kulübesi*”nde Lindo’nun Eriol’a söylediği sözlerde geçer:

Gnomlar’ın Inwithiel dediği Ingw, Eldarlar Kr’da yaşarken onların kralıydı. Fakat bu dünyanın (yani Büyük Topraklar’ın) inlemesini duymadan önceki zamanlardaydı, sonra Inw onların, İnsanlar’ın topraklarına girmesine izin verdi.

Sonra, Meril-i Turingi, Eriol’a Ingw’nin yani atalarının atasının ‘dünyaya doğru yapılan yürüyüşte öldüğünü’ fakat oğlu Ingil’in ‘uzun

süre önce Valinor'a geri döndüğünü ve şimdi Manwë'nin yanında' olduğunu anlattı; ayrıca B'de Inwë'nin ölümüne bir gönderme de vardır.

C'de Solosimpiler yolculuğa deniz kenarından devam edebilmeleri koşuluyla katılmayı kabul ederler; Üçüncü Kuşak Swan-haven'daki soykırımı bildikleri için oldukça gönülsüzdüler. Fakat Valinor'lu Elfler'in gemiyle seyahat ettiklerine dair hiçbir ifade yoktur, aksine Solosimpiler 'dünyanın bütün sahilleri boyunca seyahat etmiştir' ve bu sayahat bir 'Yürüyüş'tür; gerçi Büyük Topraklar'a nasıl geldiklerine dair hiçbir ipucu yoktur.

Her iki taslakta da Eärendel'in Kôr'dan evine yaptığı yolculukta batıya sürüklendiği ve sonunda geri döndüğünde Sirion ağzındaki yerleşimleri yağmalanmış olarak bulduğunu yazıyor; ama B'de bu yağmayı kimin yaptığı ve Elwing'i kimin esir aldığı yazmıyor; '*Gondolin'in Yıkılışı*'ndaki isim listesinin girişinde şöyle yazar: "Egal-moth yanan Gondolin'den bile sağ çıktı ve Sirion ağzında yaşadı. Fakat Melko'nun Elwing'i esir aldığı korkunç bir savaşta öldürüldü".

İki taslakta da Elwing'in esaretten kurtulduğu yazmıyor. Fakat i-kisinde de Eärendel'in Gondolin yıkıntılarına geri döndüğü, özellikle de C'de oraya Voronwë ile döndüğü ve yine orada İnsanlar ve Gnomlar'la karşılaştığı yazıyor; '*Gondolin'in Yıkılışı*'ndaki isim listesinin başka bir girişinde şöyle yazar: 'Galdor' 'Godolin'den hatta Melko'nun Sirion ağzındakilere yaptığı kıyımdan kaçmayı başarmış ve Eärendel ile birlikte kalan yıkıntılara geri dönmüştür.'

İki taslakta da Elfler'in Melko'nun güçlenmesinden sonra Büyük Topraklar'dan Tol Eressëa'ya doğru yola çıktığından bahsediyor (ayrıca C, 'İnsanlar'la yapılan savaşlar' ve 'dünyadaki çekişmelere dayanamayan' Eldarlar'a bir gönderme de yapıyor), yani sonuçta ikisi de Eärendel'in oraya gittiğini söylüyor, sadece olayların sırası biraz farklı: B'de Eärendel Kôr'dan evine dönüş yolculuğunda 'uzaktan Tol Eressëa'yı ve denizde yol alan Elf gemilerini görür' (muhtemelen Büyük Topraklar'dan dönen gemiler olsa gerek), halbuki C'de Eärendel'in Sirion'a dönüşüne kadar Elfler'in yola çıkışından bahsedilmiyor. Ama bu taslaklar üzerinde bir düzeltme yapılmamıştır; hızlı bir şekilde ve üzerinde pek düşünülmenden yazılmıştır. Fakat Elwing'in kaderi konusunda B ve C farklı şeylerden bahsediyorlar: B'de Elwing'in ölümüne açık bir gönderme var, bu olay Nauglafringler'in la-

netiyle bağlantılıdır. Olayların diziliş sırasından anlaşıldığı kadarıyla ölümü Tol Eressëa'ya yapılan yolculuk sırasında olmuş; C ise belirgin bir şekilde Elwing ve Nauglafringler'in gemisinin battığını, fakat Elwing'in bir deniz kuşu olduğundan bahseder (bu görüş Silmarillion'da da vardır). Bu belki de Eärendel'in Denizkuşları Adası'na gitmesine daha çok anlam katıyor (hem B hem de C'de anlatılmıştır): C'de ayrıca Eärendel 'Elwing'in denizkuşları arasında geri döneceği umuduyla bekler'.

“*Yedinci Bölüm*” B'de öykünün sonuç bölümü yalnızca 'gökyüzüne yaptığı yolculuk' sözleriyle özetlenmiş. C'de de buna benzer bir gönderme var, fakat bu biraz daha ayrıntılıdır. Eärendel'in parlaklığının (Silmaril'le hiçbir alakası yoktur) Kôr'dan aldığı 'elmas tozu'ndan kaynaklandığı anlatılır, ama aynı zamanda bunun nedeninin büyük üzüntüsü olduğunu da yazar. C'nin bir yerinde ayrı bir notta şöyle bir soru var: “Melko'nun saldırısından sonra Silmaril'lere ne oldu”? Babam bu soruya hiçbir yanıt vermemiş; fakat soru kendi içerisinde Fëanor'un mücevherlerinin konuyla ilgili önemini gösteriyor. Belki onların her zaman öyle kalmayacağını bildiğine dair bir işarettir, belki de onlarda mitolojinin henüz keşfedilmemiş olan asıl anlamı yatıyor.

Eärendel'in Elwing'i bulmak için hiç durmadan gökyüzünde seyahat ettiği gibi bir sonuç da çıkarılabilir (“Dünyaya yukardan bakmak için göğün okyanuslarında yol alıyor”); ve Gece Kapısı'ndan (Tanrılar'ın yaptığı Batı'daki Herşeyin Duvarı'nın girişi) geçmesi onun planlayarak yaptığı bir şey değildi, çünkü Ay peşindeydi. Bu son fikir ile ilgili olarak, Ay'ın dümencisi Ilinsor'un 'yıldızları avladığı' söylenir.

‘*Gilfanon'un Öyküsü*’ için oldukça sağlam bilgiler veren ‘*Kayıp Öyküler*’ hakkındaki iki taslaktan başka ‘D’ diye adlandırdığım başka bir tanesi burada pek işimize yaramıyor, çünkü sonuç paragrafı çok dağınık ve *Eärendel'in Öyküsü*’nde çok karmaşık olarak son buluyor. Şimdi bu taslağı en başlarından seçerek veriyorum:

Tinwelint'in ölümü ve Gwenethlin'in uçuşu. Beren Tinwelint'in öcünü aldı ve kolye onun oldu. Kolye Tinúviel'e

hastalık getirdi, Beren ve Tinúviel Dünya'dan göçtüler. Oğulları (sic) onların ardından orada yaşadılar, Fëanor'un oğulları Silmariller'in yüzünden onların karşısına düşman olarak çıktılar. Hepsi katledildi, yalnızca Beren'in oğlu Dairmord'un kızı Elwing kolyeyi yanına alarak kaçmayı başardı.

Tuor'un beyaz yolculuklar yapan gemisi

Lothlim halkı Sirion ağzında yaşıyordu. Eärendel İnsanlar arasında en iyisi olarak yetişti. Deniz kızları (Oarniler) onu çok seviyordu. Elwing, Lothlimler'in yanına geldi, Elwing ve Eärendel arasındaki aşk. Tuor yaşlandı, Ulmo onu çağırdı o da denize açılıp kayboldu. Idril peşinden yüzdü.

(Ondan sonra gelen paragrafta babam ilk bakışta sanki şöyle yazmış: 'Eärendel ----- Oarniler Wingilot'u yaptı ve aramak için yola çıktı ---- Voronwë'yi Elwing'le bıraktı', şimdi görünmese de belki de ilk boşlukta '.....'in yardımıyla' ifadesi vardı; fakat daha sonra 'Eärendel Swanwing'i yaptı' diye yazmış, sonra da paragrafın bazı kısımlarını silmiş: şu an için ne niyetle bunu yaptığını kestirmek imkansız.)

Elwing'in üzüntüsü, Ulmo babasını aramasını yasaklar, fakat Eärendel yine de Mandos'a giden bir yol bulabilecektir. Wingilot Falasquil'de kaza yapar, Eärendel orada Tuor'un mağaradan evini bulur.

D taslağı burada bitiyor. Taslakta ayrıca ilk başlarda 'Gondolin'in kumruları şehir yıkılırken Valinor'a uçarlar'.

Bu taslak Eärendel'in Mandos'a gitmek için kullandığı ve Falasquil'de kaza geçirdiği Wingilot gemisi hakkında söylenenlere biraz açıklık getiriyor gibidir; ama taslak çok kısa ve o kadar erken sona eriyorki pek bir sonuca varılamıyor.

'E' olarak adlandırdığım dördüncü bir taslak da diğer illşik bir sayfada bulunmuştur; bu taslakta Tuor, Tûr diye geçer.

Gondolin'in Yıkılışı. Glorfindel bayramı. Sirion ağzındaki yerleşimler. Denizkızları Eärendel'e gelirler.

Tûr gittikçe daha çok denize özlem duyar. Eärendel'e ağıtlar söyler. Bir akşam Eärendel'i çağırır ve birlikte kıyıya giderler. Bir kayık vardır. Tûr, Eärendel'e veda eder ve ondan kayığı itmesini ister. Kayıkla Batıya doğru açılır. Tûr'ün kayığı dünyanın kenarından düşerken Eärendel denizden rüzgarla gelen hoş bir ağıt duyar. İhtiras dolu gözyaşları sahile dökülür. Idril'in ağıtı.

Earum'un yapımı(9). Elwing'in gelişi. Eärendel'in bunalımı. Idril'in cesaret vermesi. Earum'un Kuzey yolculuğu ve Idril'in kaybolması. Denizkızları Eärendel'i kurtardılar ve onu Tûr'ün körfezine getirdiler. Eärendel'in kıyı yolculuğu.

Elwing'e tecavüz edilir. Eärendel Sirion ağzındaki yağmayı öğrenir.

Wingelot'un yapımı. Elwing'i ararken Güneye sürüklenir. Wirilómë Doğuya kaçır. Tekrar Batıya geri döner; Faëry Körfezi'ni bulur. İnci Kulesi, Büyülü Adalar, Büyük Göller. Kôr'u kimsesiz bulur; geri döner, tozla kaplanır, yüzü ateş saçır. Elwing'in yerini öğrenir. Bir süre Denizkuşları Adası'nda kalır. Elwing ona bir deniz yaratığı olarak gelir. Dünyanın sınırından geçerek yoluna devam eder.

Bu taslaktan Tuor'un Sirion ağzlarından ayrılması dışında pek bir şey çıkarılamıyor. Taslak çok karmaşık. Fakat çok hızlı ve kısa gelişse bile taslak B ve C'den çok önemli farklılıklara sahip. Çünkü bu E taslağında görüldüğü kadarıyla Elwing Tuor'un ayrılmasından sonra Sirion'a geliyor; sanki yapılan saldırı ve Elwing'in tutsak edilmesi Eärendel'in Kuzey'de geçirdiği gemi kazasından sonra evine, Sirion'a dönmesinden daha önce oluyor (B ve C'deki gibi Eärendel'in Wingilot'la Kôr'a yaptığı Büyük Yolculuk sırasında değil). Burada Falasquil yakınlarında Earámë ya da Earum'un kazasıyla sonuçlanan yalnızca bir kuzey yolculuğu var. Kanıtlanması zor olsa da bana göre E, B ve C'nin devamıdır: kısmen kazayla sonuçlanan iki kuzey yolculuğunun

bir yolculuğa indirilmesi daha muhtemel olduğu için ve kısmen ‘Tûr’ isminin (devamı olmasa da) bir süreliğine ‘Tuor’un yerini aldığı için.

Taslakta bundan başka bir iki noktaya daha dikkat edilebilir. C’deki ‘Ungweliantë’ adlı büyük örümcek bu taslakta ‘*Wirilómë*’ (‘Kasvetören’) adıyla yine C’deki gibi batı yolculuğu sırasında değil Uzak Güney’de Eärendel’in karşısına çıkmıştır. Bu versiyonda Elwing *Silmarillion*’daki gibi Eärendel’e bir denizkuşu olarak geliyor (fakat C’de böyle bir şey geçmiyor, ya da dikkate alınmamış).

Başka bir bağımsız sayfa (‘Minstreller’in Emri’ şiirine bağlı olarak ilerleyen sayfalara bakınız) Eärendel’in büyük yolculuğu hakkında çok garip bilgiler veriyor:

Eärendel’in gemisi Kuzey’den geçer. Buz Ülkesi (yanına şöyle eklenmiştir: Kuzey Rüzgarının arkası) Yeşil Ülke ve vahşi adalar; güçlü bir rüzgar ve büyük bir dalga onu daha sıcak iklimlere, Batı Rüzgarı’nın arkasına sürükler. Garip İnsanlar’ın ülkesi, sihirli ülke. Gece Evi. Örümcek. Birkaç arkadaşıyla birlikte Gece’nin tuzaklarından kaçır. Büyük dağdan bir ada ve altından bir şehir görür (yanına Kôr diye eklenmiştir). Rüzgar onu güneye sürükler. Üç adam, Güneş halkı, baharlar, ateş dağları, Kızıl deniz, Akdeniz (gemisini yitirir ve Avrupa’nın vahşi topraklarından yürüyerek yoluna devam eder) ya da Atlantik.* Ev. Yaşlanır. Yeni bir gemi yaptırır. Kuzey topraklarına veda eder. Tam Güneş denize dalarken tekrar dünyanın kenarına, batıya doğru yol alır. Gökyüzüne çıkar ve bir daha yeryüzüne geri dönmez.

Altından şehir Kôr’du ve o Solosimpiler’in müziğini duymuştu. Sadece perilerin Eldamar’dan ayrılıp ayrılmadığını öğrenmek için geri döner. Küçük kitaba bakınız. Kôr’un kimsesiz yollarına çıkarken elmas tozuna bulanır.

* Bu paragraftaki kelimeler (Üç-adam, Güneş-halkı.....) oldukça açıktırlar, ama imla karmaşıktır ve düzenlemeler de belki istediği gibi olmamıştır.

Siz doğal olarak bu paragrafın şu ana kadar anlatılanlardan daha eski olduğunu zannedebilirsiniz (hem Eärendel'in büyük yolculuğundan sonraki hikayesinin B ve C'deki bilgilerle ilişkisi olmadığı için, hem de yolculuğu, bilinmeyen dünyanın toprakları ve okyanuslarında geçtiği için). 'Küçük kitap'a yapılan gönderme ise ('Notdefteri C'yi ima ediyor olmalı) C taslağında da geçer. Ama son paragraf (Altından şehir Kôr'du) sonradan eklenmiştir, taslağın geri kalanıysa şiirin 1914 kışındaki ilk yazımıyla birlikte ele alınmıştır.

Burada dikkate değer tek şey ilk yazımlarda Eärendel'i saran 'elmas tozu'nun Kôr'un yollarından geldiğinin açıklığa kavuşmuş olmasındır.

İlk Eärendel şiirlerinden bir diğer olan 'Faëry Kıyıları'nın kısa bir giriş bölümü vardır, şiirin ilk yazımı kadar eski olmasa bile (Temmuz 1915) ondan kesinlikle fazla geç yazılmamıştır:

Beyaz gemisi Wingelot'la aşılmaz Dünya'nın Okyanusları'nı açan Gezgin Eärendel ağarmış saçlarıyla uzun yıllar sonra Kuzey Denizleri'ndeki Deniz Kuşları Adası'na gitti. Oradan da son bir yolculuğa daha çıktı.

Taniquetil'den, hatta Valinor'dan bile geçti. Gemisini dünyanın sınırından geçirip bekledi, sonra

Göğün Okyanusları üzerinde tekrar yol aldı. Orada neler yaptığını kimse öğrenemedi. Peşindeki Ay'dan kurtulup Valinor'a kaçtı, Eglamar kayaları üstündeki Kôr'un kulelerinden tekrar baktı Dünya'nın Okyanusları'na. Ay, Taniquetil ve Valinor'un ötesinde yol alırken, o Elgamar'a ulaşır.*

Hem buradaki girişte hem de 'Minstreller'in Emri' ile bağlantılı olan taslakta Eärendel gökyüzüne doğru yol alırken artık yaşlanmış bir insan olarak düşünölmüştür.

* Bu giriş şiirin bütün eski parçalarında vardır ve versiyonları sadece isimlerde değişiklik gösterir: 'Wingelot/Vingelot' ve 'Eglamar/Eldamar' (şiirin diğer versiyonlarındaki gibi aynı şekilde değişiklik gösterir), üçüncü parçada 'Kôr > Tûn', dördüncüsünde de 'Tûn'dur.

Eärendel'in Öyküsü ile ilişkili ilk dönemden başka hiçbir kaynak yoktur. Fakat bazıları küçük not defteri C'de bulunan, bazıları da kağıtlara not edilmiş çoğunlukla tek cümlelik bağıntısız bir sürü not vardır. Ben hikayenin akış sırasına göre bu notları az çok burada veriyorum:

1. Sirion Adası'ndaki bembeyaz taşlardan yapılmış bir evde yaşam. C'de Eärendel'in Tuor ve Idril ile birlikte Sirion Ağzı'nda, deniz kenarında oturduğu yazar.

2. Oarniler, Eärendel'e gümüş gibi parlayan, ıslanmayan bir palto verirler. Ossë'ye rağmen onu çok severler, beraber Sirion kıyılarında oynarken Eärendel'e kayık yapımının ve yüzmenin inceliklerini öğretirler. Taslaklarda ayrıca Oarniler'in ona duyduğu sevgiye (D, s. 259), deniz kızlarının ona gelmesine (E, s. 260) ve Ossë'nin düşmanlığına (C, s.254) göndermeler var.

3. Eärendel çoğu insanlardan daha küçüktü, fakat çevik ve hızlı bir yüzücüydü (ama Voronwë yüzemiyordu).

4. Idril ve Eärendel Tuor'un kayığının alacakaranlıkta kaybolduğunu görürler ve bir ağıt duyarlar. B'de Tuor'un denize açılması gizlice olur (s. 253), C'de Idril onu görmek için çok geç kalmıştır (s. 254), ve E'de Tuor denize açılırken onun yanındadır hatta kayığını ister; denizden rüzgarla gelen hoş bir şarkı duyar (s. 260).

5. Idril'in ölümü? Sır dolu bir şekilde Tuor'un ardından gelir. Idril'in ölmesi C'de geçmez: bazıları derki Tuor ve Idril şimdi Swanwing'le yol alıyor (s. 255); D'de Idril peşinden yüzmüştür (s. 260)

6. Tuor Falasquil'e doğru yol almıştır. Bu suretle kayalık adalar üzerinde yalnız başına oturup arp çaldığı Ilbranteloth ve Asgon'a da uğramıştır. Fakat bu düşünce şüphelidir, zaten başındaki 'X' bu düşünceyi onaylamadığını ifade eder. 'Gilfanonun Öyküsü' ile ilgili taslaklarda Asgon'daki 'kayalık odalara' ilgiç göndermeler vardır.

7. Deniz kızları fiyordu: onun denizcilerini büyüler. Deniz kızları Oarni'ler değildirler (sadece toprağa ya da suya veya her ikisine bağlı canlılardır). D'de Deniz kızları ve Oarniler bir tutulmuştur (s. 259).

8. 'Wingilot gemisi Oarniler'in yardımıyla Falasquil'de kesilen ağaçlardan yapılmıştır'. Bu muhtemelen D'de de söylenir (s. 260).

9. Wingilot'a 'inciden bir kuğu şekli' verilmiştir.

10. Turgon'un kumruları ve güvercinleri Valinor'a (ama sadece Elfler'e) mesaj getirirler. Gondolin'den uçan kuşlara yapılan başka göndermelerde ayrıca Elfler'e ya da Kôr'a geldikleri de söylenir.

11. 'Yolculukları sırasında Eärendel uzaktan parlayan Kôr'un beyaz sırlarını görür, fakat Ossë'nin ters rüzgarları ve dalgalarıyla uzaklara sürüklenir'. Eärendel'in Kôr'dan evine yaptığı seyahatte uzaktan Tol Eressëa'yı görmesi gibi benzer şeyler B'de yazar (s. 253).

12. 'Küçükyürek'in gonguyla İnci Kulesi'ndeki uykusundan uyanan kişinin yıllar önce Turgon'un gönderdiği, fakat büyüye kapılmış bir haberciydi. Şimdi bile ne kuleyi terk edebilir ne de büyü hakkında uyanabilir'. C'de İnci Kulesi'ndeki uyuyanın Idril'in kendisi olduğuna dair kabul görmeyen bir cümle var (bkz. not 6).

13. Sirion Ulmo'nun korumasından yoksun kaldı, Eärendel üzüntü içinde Mandos'a ikinci kez gitti. Bu nedenle Melko Sirion'u ele geçirdi'. Bu notun karşısında 'X' işareti vardır; ama D'de 'Ulmo'nun Eärendel'in babasını aramasını yasakladığı fakat Eärendel'in yine de Mandos'a giden bir yol bulabileceği' yazıyor (s. 260). Bunu anlamı şu olsa gerek: Eärendel'in babası için Mandos'u araması Ulmo'nun amacına ters düşüyordu, çünkü onun Kôr'a gitmesi işine gelecekti.

14. 'Eärendel yola çıkmadan önce Elwing'le evlenir. Elwing'in kaybolduğunu duyduğunda çocuklarının gemilerle koca denizleri aşacak insanlar olacağını söyler'. Ayrıca '*Kayıp Oyun Kulübesi*'nde (K.Ö I, s 9): 'Eärendel'in oğlu bile bu yoldan giden biriydi': 'büyük ve kusesuz bir gezgin ancak Eärendel'in oğludur' diye yazar. Eriol'un hayatı hakkındaki bir taslakta onun Eärendel'in oğullarından biri olduğu, onun ışığı altında doğduğu ve eğer Eärendel'in ışığı yeni doğan bir çocuğun üzerine düşerse o çocuğun artık 'Eärendel'in bir çocuğu ve bir gezgin olduğu' anlatılır. Eski Qenya sözlüğünde bir giriş vardır: 'Eärendilyon', 'Eärendel'in oğlu (denizciler için kullanılan bir isimdir)' .

15. Eärendel, Elwing'i bulmak için ıssız Demir Salonları'na bile gider. Gondolin yıkıntılarına gittiği gibi aynı zamanda Angamandi'ye gitmiş olmalı (Melko'nun yenilgisinden sonra terkedilen Angamandi'ye).

16. Elwing ve Nauglafringler'i taşıyan gemi Büyük Topraklar'dan gelen Elfler'le birlikte Tol Eressëa'ya yaptıkları yolculuk sıra-

sında battı. Nauglafringler'in boğulmasına sebep olan Mîm'in lanetinin giderilmesi için isimlar Appendixi'ne (Nauglafring'in girişine) bakınız. Elfler'in Tol Eressëa'ya yaptıkları yolculuk bir sonraki bölümde anlatılıyor.

17. 'Denizkuşları Adası'ndaki Eärendel ve kuzey kulesi'. C'de Eärendel Voronwë ile denize açılır ve kuzey denizlerindeki Falasquill'den fazla uzakta olmayan Denizkuşları Adası'nda bir süre kalır ve Elwing'in birgün denizkuşları arasında geri döneceği umuyla bekler (s. 255); B'de 'uzaktan bütün suların, bütün kuşların bazı zamanlar uğradığı Denizkuşları Adası'nı izler' (s. 253). *Silmarillion*'da bununla ilgili bir anı vardır: "O yüzden Sundering Denizleri'nin sahillerinde kuzeye bakan beyaz bir kule yapılmıştı; bazı zamanlar dünyanın bütün denizkuşları oraya gelirdi".

18. Eärendel Mandos'a geldiğinde Tuor'un ne Valinor'da ne de Erumáni'de olduğunu öğrenir ve ne Elfler ne de Ainu onun yerini bilirler. (O Ulmo'nun yanındadır). C'de Eärendel tam Mandos Salonları'na varmak üzereyken Tuor'un Valinor'a gittiğini öğrenir (s. 255). Tuor'un ya Erumáni'de ya da Valinor'da bulunabilme olasılığı için bakınız.

19. Eärendel gökyüzünden bir daha dönmek üzere gelir. Büyük Güneş'in tutuşturulup perilerin geri dönüp dönmediğini görmek için Voronwë ile Kôr'a doğru yol alır, fakat Ay onu geriye doğru kaçıtır. Eärendel'in gökyüzünden dönmesi için aşağıdaki 21. Nota bakınız.

Önceden alıntısı yapılan Eärendel hakkındaki iki not aşağıda veriliyor:

20. 'Melko'nun Hırsızlığı' öyküsünde 'Kôr'un surları üzerine resimli sembollerle yazılmış pek çok harika öykü olduğu ve eşsiz güzellikteki bu öykülerin çoğunun surların ya da kayaların üstüne oyulduğu ve Eärendel'in uzun zaman önce oradaki bu öykülerin çoğunu okuduğu söylenir'.

21. '*Gondolin'in Yıkılışı*'ndaki isim listesinde aşağıdaki giriş bölümü bulunur: Eärendel, Tuor ve Idril'in oğluydu ve denildiğine göre Eldalië ırkından (yarı insan) olan tek kişiydi. İnsanlar arasındaki bütün denizcilerin ilki ve en büyüğüydü, İnsanlar'ın görmediği yerleri gördü. Voronwë ile birlikte gökteki rüzgarları aştı ama Kôr'dan ileri gitmedi, eğer gitseydi tıpkı diğer İnsanlar gibi ölecekti çünkü onun ö-

lümlü yanı daha baskındı. ‘Minstreller’in Emri’ şiiriyle ilişkili taslakta Eärendel gökyüzüne doğru yol alır ve bir daha geri dönmez; ‘Faëry Kıyıları’ şiirinin ön yüzünde şöyle yazar: ‘Ay Taniquetil ve Valinor’un ötesinde yol alırken O Eglamar’a ulaşır’; C taslağında ‘artık ya dünyaya geri dönemeyecek ya da ölecektir’ diye yazar (s. 255); yukarıda 19. Nottaki alıntıda ‘O gökyüzünden bir daha dönmek üzere gelir ve Voronwë ile Kôr’a doğru yol alır’ diye yazar.

Silmarillion’da Manwë, Eärendel ve Elwing’in ‘bir daha asla Dıştaki Ülke’de Elfler ya da İnsanlar arasında dolaşamayacağına dair bir yargıya varır’; fakat aynı zamanda Eärendel’in ‘dünyanın sınırlarının ötesindeki yolculuklarından Valinor’a geri döndüğü de söylenir, ‘*Gondolin’in Yıkılışı*’ındaki isim listesinde onun Kôr’dan ileri giderse bir daha geri dönmeyeceği yazar. İsim listesindeki cümlelerin tamamı (“eğer gitseydi tıpkı diğer İnsanlar gibi ölecekti, çünkü onun ölümlü yanı daha baskındı”) cümlesi babamın 1967’de yazdığı bir mektupta çok sonradan tekrar yazıldı: “Yarı-İnsan soyundan gelen Eärendel’in tekrar yeryüzüne ayak basması yasaklandı ve Silmariller’in ışığıyla parlayan bir yıldıza dönüştü” (*J.R.R. Tolkien’den Mektuplar no. 297*).

Bununla beraber ‘*Eärendel’in Öyküsü*’nün ilk formunda bulunan bütün düzyazı kaynaklarının da sonuna geliyoruz (bir sonraki bölümde bir kaç gönderme dışında). Bu taslaklar ve notlarla kompozisyonun çok ilkel bir şekliyle karşılaştık. Kavramlar çok hızlı geliyordu ve temel hikaye formunda bile verilmemişti. Mitoloji anlaşılabilir keşsin imgelerle var olur, fakat bu imgelerin hiçbirisi anlaşılır değildi.

Ayrıca arkadaşlarıyla Batı’dan yardım getiren kişinin Eärendel olduğu düşüncesine dair hiçbir ipucu da bulamadım; benzer şekilde ne Valarlar’ın Eärendel’in gemisini kutsayıp onu gökyüzüne gönderdiklerine, ne de Silmariller’in ışığının aslında onun ışığı olduğuna dair hiçbir fikir de yok. Ne var ki Eärendel’in Kôr’a (Tirion’a) gelişi ve o-rayı kimsesiz bulması, ayakkabıları üzerindeki elmas tozu, Elwing’in bir denizkuşuna dönüşmesi, gemisinin Gece Kapısı’ndan geçmesi ve Deniz’in doğu yakasındaki ülkelere geri dönmesine karşı olan fikir taslaklarda mevcuttu. Sirion Cennetleri’ne yapılan saldırı ilk taslaklarda görünüyor. Gerçi saldırı Fëanoriahlardan değil, Melko’dan gel-

mişti; ayrıca Tuor'un Idril'i arkasında bırakarak ayrılması da yazar. Gemisi 'Alqarámë' (Swanwing) idi: sonradan adı 'Eärráme' oldu, bunun anlamı 'denizkanadı' idi. Bu durum bir bakıma (şeklen ama anlam olarak değil) Eärendel'in ilk gemisi 'Eärámë' ya da 'Eaglepinion'u akla getirir (not:9)

Babamın Eärendel'in kökeni hakkında yazdıklarını aradan yarım yüzyıl geçtikten sonra okumak (yukarıda bahsi geçen 1967'de yazdığı mektup) ilginç olacaktır:

Bu isim aslında Anglo-Saxon 'Eärendel'den gelir. Anglo-Saxon'ları profesyonel anlamda ilk defa okurken (1913), (Yunanca ve Latince öğrenmem gereken yıllarda, çocuk yaştta bir hobi olarak okuyordum) bu kelimenin (ya da isim) güzelliğine vurulmuştum. Bu bilinen Anglo-Saxon tarzla tamamen bağlantılıdır fakat bu özel tarzıyla nefis bir dilden çok melodik bir havası var. Şeklen de yaygın değil, daha çok temel olarak kullanılan isimlerden biri gibi gözüküyor. Bu muhtemelen diğer Alman dillerden gelmiştir; ama geç inançların karışıklık temelsizlikleri arasından en azından astronomik bir mite ait ve bir yıldız ismi olduğu kesin gibi gözüküyor. Bana kalırsa Anglo-Saxon kullanımları onun şafakta görünen bir yıldız (İngiliz inanışlarında) olduğunu belirtiyor: yani şu 'Venüs' dediğimiz yıldız, Güneş doğmadan şafakta çok parlak bir ışık saçan sabah yıldızı. Tabi bu bir bakıma benim onu nasıl gördüğüme bağlıdır. 1914'ten önce gemisini parlak bir kıvılcım gibi Güneş'in Cennetleri'nden yola çıkaran Eärendel üzerine bir şiir yazdım. Onu kendi mitolojime uydurdum. Benim mitolojimde çok önemli bir denizci, müjdecisi bir yıldız, insanoğluna gelen bir umut ışığı oldu. 'Aiya Eärendil Elenion Ancalina' (bkz Yüzüklerin Efendisi II). "Selam sana Eärendil, yıldızların en parlağı" ifadesi 'Éalá Éarendel engla beorhtast'tan gelir. Fakat isim tam onun gibi uydurulamadı. İsmi Elf diline uydurulması gerekiyordu ve aynı zamanda efsanede bu kişi için de bir yer açıldı. Bundan yola çıkarsak ve 'Elf' tarihinin en başlangıcına gidersek

ismi uydururken (çocukluğu hakkındaki pek çok değişik yorumdan sonra) daha başka şeylerin de belirli isimler aldığını görürüz; sonuçta (a) Bilinen Elf yapılarından Ayar yani 'deniz' öncelikle Orta Dünya ve Valarlar'ın Kutsal Toprakları olan Aman arasındaki Batı'daki Büyük Deniz diye yorumlanmıştır; (b) (N)DIL kelimesi ya da fiil kökü ise sevmek, kendini adamak ya da birinin bir başkasına karşı duyduğu şey, neden, veya birinin kendini işine adanması olarak yorumlanmıştır. Eärendil başlıca efsanelerdeki ilk yazılan karakterlerden biri olmuştur (1916-17): '*Gondolin'in Yıkılışı*', 'Yarı-Elf' Pereldarlar'ın en büyüğü, Edainler'in Yurdundaki Tuor'u oğlu ve Gondolin Kralı'nın kızı Idril.

Babam aslında burada Eärendel karakterinin 'Deniz Aşığı' gibi bir anlam içerdiğini söylemiyordu; fakat ilk başlarda konu üzerine yazılan başka yazılarda ismin bir Elf kelimesi olan 'ea' yani 'eagle' (Eärendel'in ilk gemisi olan 'Eärámë' yani 'Eaglepinion') ile birleştiği açıktır. '*Gondolin'in Yıkılışı*'ndaki isim listesinde, bu durum açıkça gösterilmiştir: 'Earendl (sic) Elfçe 'ea' ve 'earen' yani 'eagle' ve 'eyrie' gibi görünse de (çünkü akla Crithorn'un paragrafın ve Idril'in eagle'ın işaretini kullanması geliyor) aslında Gondothlimler'in o gizli dilinde geliştiği düşünülür.

*

Son olarak babamın başlarda yazdığı ve içinde Eärendel'in geçtiği dört şiirini veriyorum.

I

Éala Éarendel Engla Beorhtast

Humphrey Carpenter'ın da düşündüğü gibi bunun babamın Eärendel üzerine yazdığı ilk şiir olduğuna ve 1914(10) Eylülünde Phoenix Farm, Gedling, Nottinghamshire'da yazıldığına dair biraz şüphe olabilir. Zaten 1967'deki mektubunda da alıntısı yapılan ("Ben

gemisiyle parlak bir kıvılcım gibi yola çıkan Eärendel üzerine bir ‘şiiir’ yazdım”) referansta aslında bu şiire gönderme yapıyor: cf. 5. Satır: “gemisini gümüş bir kıvılcım gibi suya indirdi”.

Sadece ilk şiir sağlam bir şekilde tekrar yazılsa da her biri bir öncekiyle yorumlar yapılarak birleştirilen beş değişik versiyon vardır. Başlık aslında ‘Eärendel’in, Akşam Yıldızı’nın Yolculuğu’dur. Eski İngilizce versiyonuyla (her zamanki gibi) birlikte ‘Scipfæreld Earendeles Æfensteorran’ ismini almıştır; fakat sonraki kopyasında ‘Éalá Éarendel Engla Beorhtast’ yani ‘Eärendel’in Son Yolculuğu’na dönüşmüştür, daha sonraki kopyalarında ise modern İngilizce ismi kullanılmamıştır. Burada şiiri son versiyonuyla veriyorum, el yazısı bunun orijinal yazımından kesinlikle daha sonra yazıldığını gösterse de tarihi kesin olarak belirlenemiyor; şiir dipnottaki ilk versiyonun bütün değişik halleriyle birlikte veriliyor.

Eärendel göründü gölgelerin aktığı
Okyanusun sessiz sınırında;
Geçerek gecenin ağzını bir ışın gibi hızlı
Daha saf ve daha parlak kıyılarda 4
Gemisini gümüş bir kıvılcım gibi suya indirdi
En son ve en yalnız kumsallardan;
Sonra güneşin kızgın ölümünün nefesiyle
Yola çıktı en batıdan. 8
Aştı yolları üzerinden geçerek
Kocaman Güneşin
Ve gezdi durdu yıldızlar arasında
Parlayan gemisiyle. 12
Gölgelerin birleşen kollarında,
Gökyüzünün karanlığında yol alıyor
Ve aydınlatıyor geceyi, ışık saçan gezileri
Tıpkı geçip giden parlak bir yıldız gibi. 16*

* İlk versiyondan bölümler:

1-8 Éarendel çıktı Okyanusun kupasından
Orta dünyanın ağzındaki karanlıktan
Gece kapısından geçerek bir ışın gibi

Düşünmeden geçiyor bu paralak gemiler arasından
Gezgin ruhu attı Eärendel'i
Sonsuz bir maceraya, karanlık Batıya
Dünyanın sınırındaki; 20
Yol alıyor aceleyle elmaslı boşluk üzerinde
Ve geçiyor karanlık denizlerde
Yüreği yanıp tutuşarak arzulayarak
Ve yüzü gümüş alevler içinde. 24

Doğudan yükselen Ayın gemisi bırakmıyor peşini
O da geliyor güneşin cennetlerinden,
Beyaz kapıları parlayan
Gümüştten yapılmış gemisiyle. 28
İşte! Gemisini saran bulutların örtüsüyle
Demir atıyor karanlığa
Ve parlayan küreklerle yaklaşıyor ateş saçan sahillere
Büyülü ağaçtan yapılmış gemisi. 32

Sonra Eärendel kaçtı o korkunç gemiciden
Karanlık dünyanın ötesine,

Atladı alacakaranlık sınıra.
Ve yürüttü gemisini gümüş bir kıvılcım gibi
Altın rengi kaybolmuş kumsallardan
Güneşin kızgın ölümünün nefesiyle aşağı doğru
Yol aldı en batıdan.

- 10- kocaman) güzel
- 11- gezdi) geziye çıktı
- 16- parlayan) Akşam
- 17- düşünmeden) fakat düşünmeden
- 18- gezgin) gezen
- 19- sonsuz) büyülü karanlık) kararan
- 20- sınırındaki) sınıra doğru
- 22-karanlık) karanlığa
- 25-gemisi) çünkü gemisi
- 31-ateş saçan) kayan
- 32-ağaçtan) örülmüş

Tekrar aşağıya Okyanusun sınırına,
 Yol aldı dünyanın berisine; 36
 Duydu kahkahalarını dünyadaki halkın
 Ve oradan kopup düşenlerin çılgılığını,
 Sanki dünya devrilmiş bulutsu yosunlar arasında
 Yol alırken ve sona ererken yılları. 40

Sonra ışık saçarak geçti yıldızsız evreni
 Denizde yanan bir ada gibi
 Ölümlü insanların ufkunun ötesine
 Yol aldı yalnız başına 44
 İzleyerek Güneşi gemisiyle
 Yolsuz gökyüzünden geçerek
 Ta ki saçtığı ışık cehennem çukurunu aydınlatana dek
 Ve ta ki içinde yanan ateş sönene dek. 48*

Şiirin bu bölümünde verilen bütün taslak ve notları izlediğini düşünmek için pek çok nedenimiz var gibi görünüyor. Şiirde bulunan sözsel benzerlikler birer yansımayı gösteriyor (örneğin 'C' taslağı: s. 255'teki 'yüzü gümüş alevler içinde' ve 'E' taslağı: s. 260'taki 'dünyanın sınırı').

Şiirin dördüncü versiyonunda Ay'ın gemisi Güneş'in Cennetlerinden gelir; '*Valinor'un Saklanması*'nda Aulë ve Ulmo doğuda iki cennet kurarlar: biri 'geniş ve altından olan Güneş Cenneti, diğeri de 'beyaz, gümüş ve inciden kapıları olan Ay Cenneti. Fakat ikisi de aynı liman içindeydi. Şiirdeki gibi '*Güneş ve Ay'ın Öyküsü*'nde de Ay'a 'parlayan küreklerle' gidiliyor.

* 33 sonra) ve
 38 ve oradan kopup düşenler) ve dinledi
 46-8 Ve yol alarak göklerde
 Ta ki görkemi kaybolana dek doğan sabahla
 Ve ölene dek gözlerindeki şafakla.

Minstreller'in Emri

Babamın kopyalardan birinin üzerine karaladığı bir nota göre, bu şiir 1914 kışında Oxford, St. John Street'te yazılmıştır; tarihi hakkında başka kanıt yoktur. Bu durumda ilk çalışmalar konu dışıdır ve sayfalarından birinin arkasındaki taslak Eärendel'in büyük yolculuğu hakkındadır.

O zaman şiir olduğundan çok daha uzundu, yazılar çok kabaydı; başlıkları bile yoktu. İlk önce bitirilen parçaya başlık sonradan aceleyle eklenmiştir. Başlık sonradan 'Eärendel Türküsü' oldu fakat en son çalışmada başlık 'Eärendel'in Türküsü'nden 'Minstreller'in Emri'ne dönüştü.

Orjinal el yazısından sonra dört versiyonu yazıldı, fakat versiyonlarda yapılan değişiklikler çok önemli değildi, ben şiiri burada son şekliyle veriyorum. Şunu da belirtmeliyim ki, Minstreller kelimesi 'emir' kelimesine çok daha önceden eklenmiş gibidir. Zaten 5. Satırda "O zaman dinleyin hiç bitmeyen deniz özleminin öyküsünü" diye yazar; 6. Satırdaki 'Eldar' ve 23. Satırdaki 'Elf' ise son parçadaki 'Periler' ve 'peri' kelimelerinin değişik kullanımlarıdır.

"Bize gezgin Eärendel'in şarkısını söyle
Söyle bize beyaz kürekli gemisinin şarkısını
Ölümlünün düşündüğünden daha muhteşem ve zekice
Derinlerdeki güzel melodili şarkısını
O zaman dinleyin hiç bitmeyen deniz özleminin öyküsünü 5
Eldarların bir zamanlar değişirdiği ışığı
Üzüm bağı gibi örüştünü ve yanışını söyle
Yayılan güzelliklerin ve gecenin pis kokan havasını;
Uzak okyanuslarda yalnız başına
Uyumayan dalgaların bitmeyen taşkınlıklarına; 10
Yol aldı rüzgar çıktığında,
Sıcak suların beyaz köpükleri
Kabarmaya başladı gövdesinin altından

Binlerce mil sonra karşılaştı gemisi
Denizkuşları ve beyaz kanatlı bir taşla 15
Cesurca devam etti bu eşsiz yolculuğa
Denizde uçar gibi hızla döndü yurduna
Durmadan, yorulmadan tekrar cesurca
Gece olunca yol aldı görülmemiş cennetlere.” 20

“Ama müzik kesildi ve unutuldu çoğu sözler,
Ay yaşlandı, güneş soldu,
Elf gemileri devrildi, karaya vurdu ve çürüttü,
Kalplerde yanan ateş ve heyecan yok oldu.
Şimdi kim söyler hangi arp çalar 25
O esrarlı müziği, o güzel sesleri,
Armoninin büyüsti solar,
Kim söyler bağırarak o kumsalların müziğini
Nasıl da narındı gemisi; parlıyordu her yer
Nasıl da gümüşlüydü gezileri, nasıl da uzundu direği 30
Boğazı gümüş köpüklerle sanılmış
Kuğu gibi vücuduyla yüzüyor suda.
Ben şarkıyı söylerim fakat bilmez onu pek kimse
Uykuda görülen altın hayaller dışında anlatılan o hikaye
Şimdi eski büyüünden uzak va bilinmez birkaç kişi dışında

III Fäery Kıyıları

Bu şiir Humperry Carpenter’in ‘Biyografi’sinde eski şekliyle verilir(11). Şiir her biri birbirinden küçük farklılıkları olan dört versiyona ayrılır; babam kopyaların üçüne yazılış tarihini eklemiş, viz. ‘Temmuz 8-9, 1915’; ‘Moseley ve Edgbaston, Birmingham Temmuz 1915’ (sayahat ederken) özellikle 1924’ten sonra tekrar düzeltme yapılmıştır; ve “Benim mitolojimin ilk şiiri, Valinor 1910”. Bu sonuncusunun tarihi belirlenemiyor ve şiirden önce gelen okunaksız sözler belki de ‘hakkında düşünüldü’ olarak okunabilir. Fakat şiir pek de

öyle ‘mitolojinin ilk şiiri’ gibi görünmüyor. Bence bu şiir ‘Éalá Éarendel Engla Beorhtast’ idi, ayrıca babamın 1967 tarihli mektubunda bu şiir için söyledikleri de bunu destekliyor.

Eski İngilizce başlık ‘Ielfalandes Strand’ (yani ‘Elfülkesinin Kıyıları’) idi. Ben şiiri dipnotlardaki* ilk yazılarıyla birlikte aşağıda en son versiyonuyla (fakat tarihi belirsizdir) veriyorum:

Ay’ın doğusunda, Güneşin batısında
Yalnız bir tepe duruyor;
Ayakları solgun yeşil denizde,
Kuleleri beyaz ve dimdik.
Taniquetil’in ötesinde 5
Valinor’da
Kimse gelmez oraya bir yıldız dışında
Ay’ın önünden kaçan;
İki yapraksız ağaç var orada
Gecenin gümüş gümüş çiçeklerini, 10

* İlk versiyondan bölümler:

- 1 Doğusu-batısı) Batısı_Doğusu
- 7 Biri dışında hiç yıldız gelmez oraya
- 8 Önünden kaçan) izlenen
- 9 çünkü iki yapraksız ağaç büyür orada
- 10 taşıyan) taşır
- 18 adım adım) sınır
- 20-21 Ejder başlı kapıya, Ay’ın kapısına kadar) Kôr’un altın ayağından
- 24 Güneş’in batısında, Ay’ın doğusunda) O! Ay’ın Batısı’nda, Güneş’in Doğusu’nda.
- 27 Kayalar) kaya
- 28 Wingelot) ilk parçada Wingelot>Vingelot; ‘ikinci parçada’ Vingelot; ‘üçüncü parçada’ Vingelot> Wingelot; ‘son parçada’ Wingelot.
- 30 Karanlık suların üzerinden) büyü ve harikalar üzerinden
- 31 Arasından) ‘Arasından

En son parçada ‘Elf ülkesi’ açıkça 13. Satırda ‘Færy’ üzerinde olarak yazılmış ve 27. Satırda ‘Eglamar’a karşılık ‘Eldamar’ yazılmış; ikinci parçada da ‘Eglamar >Eldamar’dır.

Öğleyin yuvarlak meyvelerini taşıyan
Orada , Valinor'da
Oradadır Faëry adaları.

Ay'ın parlattığı çakıllı kumsalları
Gümüşsü ve ahenkli köpükleriyle 15

Parlayan toprağında
Büyük deniz-gölgelerinin ötesinde
Adım adım kumsalları
Hiç bitmeden uzayıp gider
Ejder başlı kapıya 20
Ay'ın kapısına kadar
Taniquetil'in ötesindeki
Valinor'da.

Güneş'in batısında Ay'ın doğusunda
Yatar yıldız cenneti 25

Gezginin beyaz şehri
Elgamar'ın kayaları.
Wingelot'un demirlediği limandır orası,
Eärendel bakarken uzaktan
Karanlık suların üzerinden 30
Burası ve Elgamar arasından
Dışarda, Taniquetil'in ötesindeki
Uzaktaki Valinor'a

Bu şiir ile '*Elfler'in Gelişi ve Kôr'un Kuruluşu*' öyküsü arasında bazı ilginç bağlantılar var. 2. Satırdaki 'yalnız tepe' Kôr tepesidir (Öyküde: "bu uzun ırmağın başında yüksek dağlara yukardan bakan yalnız bir tepe" diye yazar), fakat 'Kôr'un altın ayakları' (şiirin sonraki versiyonlarıyla yer değiştiren bir satır) ve 'uzayıp giden kumsallar' hikayede bundan sonra gelen paragrafta açıklanıyor:

Oraya (yani Kôr'a) Aulë bütün büyük işlemelerin yapılp toplandığı sihirli metal tozlarını getirdi ve bu tozu o tepenin en

aşağısında topladı, tozun çoğu altındı, çünkü Kôr'un ayağından iki ağacın yetiştiği uzaklardaki bir bölgeye kadar uzanan altın bir kumsal vardı.

'Ejder başlı kapı' (20. Satır) cf. '*Valinor'un Saklanması*'ndaki Gece Kapısı'nın tasviridir:

Sütunları en dayanıklı bazalttandı, merdivenleri de öyle, fakat kara taştan yapılmış büyük ejderler zarar görmüştü ve çenelerinden ağır ağır gölgeli dumanlar çıkıyordu.

Fakat bu tasvirde Gece Kapısı 'Ay'ın kapısı' değildir, çünkü onun içinden dıştaki karanlığa geçen Güneş'tir, oysa 'Ay az ışığı ve haşmetiyle dıştaki karanlığın dayanılmaz yalnızlığına atılmaya cesaret edemez. Bu yüzden hala dünyanın altında (yani Vai'nin sularında) yol almaya devam eder.

IV Mutlu Denizciler

Son olarak konusu Alacakaranlık Adaları'ndaki İnci Kulesi olan bu şiiri veriyorum. 1915 Temmuzunda yazılmıştır ve 1923* 'te Leeds'te yayınlanan versiyonundan önce altı parça olarak yazılmıştır. ('Ay'daki Adam neden o kadar çabuk aşağı indi' ile beraber yayınlanmıştır). Bunlardan ikisinin ilki aşağıda veriliyor.

* Bir Kuzey Macerası: Bkz. I. 204, dipnot. Bay Douglas ve A. Anderson bana nezaketen bu versiyondaki şiirin bir kopyasını verdi, bu versiyon 'The Stapeldon Magazine'deki basımından oldukça değişiktir (Exeter College, Oxford), Haziran 1920 (Carpenter, s. 268). Leeds'teki versiyonun 5. Satırındaki (Alacakaranlık) 'Twilight tamamen bir hatadır, çünkü bütün orijinal parçalarda (Alacakaranlık) 'Twilit' diye yazar.

Bir pencere bilirim batıdaki bir kulede Gökteki denizlere açılan Yıldızlar etrafında esen rüzgar Uyumaya gelir kıvrılıp savrulan perdelerinde. Alacakaranlık Adaları üzerinde beyaz kule, Ve hep gölgesinde oturur gece; O kule yalnız bir inci tanesi gibi parlar Umutları yeşertir, karanlığı aydınlatır; Altındaki karataşı deniz yıkar Ve peri gemileri geçer karşısından Yığılmış ve karanlıkta parıldayan toprakları Işık saçar toplanan ateşin kıvılcımlarıyla. Dalanlar vardı bilinmeyen Güneş'in sularına Belki de müziğiymiş bu, gümüş bir lirin Ya da sesleri yankılanıyordu denizcilerin Yüzüyorlar dünyanın gölgeleri arasında Küreksiz fakat yelkenli kayıklarıyla; Sık sık duyulur ayak sesleri ve şarkılar Ya da titreyen gongun alaca ışığı.	5
Ah! Uzun bir yolculukta mutlu denizciler Gidiyorlar Batı kıyılarındaki büyük kapıya, Çok uzaklardan fışkıran yıldızlar Akıyor Gecenin ejder başlı kapılarına Derinlerde parlayarak düşüyor yıldız köpükleri. Ben Ay'ın ardında tek başıma bakarken Beyaz ve rüzgarlı kulemden, Siz bir an bile beklemeden, Mistik bir şarkının büyüüne kapılarak Gölgeler ve tehlikeli denizlerden gidiyorsunuz Güneşsiz topraklardan peri topraklarına doğru Göğün kızıl duvarındaki yıldızların	20 25 30

Birleşip patladığı ve karıştığı yere doğru.
 Siz takip edin batıdan Earendel'i,
 Parlayan denizciyi, kutsal Adalar'a doğru;
 Fakat o karanlık sınırdan geçerken
 Bir rüzgar karıştırır bu kristal camları
 Ve altın yağmurları dökülür
 Sürekli o solgun yerlere.

'Valinor'un Saklanması'nda şöyle yazar: Güneş ilk yapıldığında Valarlar onu Yeryüzünün altına çekmeyi düşündüler:

.....fakat bu çok büyük bir güç gerektiren bir işti ve çok değerli olan aydınlık onların çabalarıyla en derin sulara döküldü. Bilinmeyen okyanuslarda gizli ışıklar saçarak saklandı. Bu okyanuslarda pek çok elf ve fay dalgacı vardı, uzun zamandır Doğu'nun en ötesini arıyorlardı. Bunlar İnci Kulesi'ndeki Uyuyanın şarkısında bile söylenir.

'Mutlu Denizciler'in aslında 'İnci Kulesinde'ki Uyuyan'ın Şarkısı' olması şiirin 10-13. satırlarıyla sanki kanıtlanır gibidir.

'Kızıl Duvarı'ndaki 'kızıl'ın anlamı (31. Satır) aslında 'Mavi'dir; cf. 'Valinor'un Saklanması'ndaki 'koyu mavi surlar'.

Yıllar sonra babam şiiri tekrar yazdı, bu versiyonu aşağıda vereceğim. Sonradan babam şiir üzerinde birkaç değişiklik daha yaptı (o değişiklikler dipnotlarda verilecektir)*; bu sırada elden geçirilen versiyonun '1940' tarihli olduğunu da kaydetmiş.

* Son düzeltmeler:

3 orada 'çıkarılmıştır'

4 eser hep soğuktan) orada hep eser

17 dağlar) dağ

22 yolculuk) yolculukları

29 Tek başına bakarken 30 hapsedildim beyaz ve rüzgarlı bir kulede

31 siz (ye) sizler (you) 33-6 'çıkarılmıştır'

(2)

Bir pencere bilirim batıdaki bir kulede
Gökteki denizlere açılan
Yıldızların ötesindeki karanlık kuyulardan
Alacakaranlık Adaları üzerinde bir beyaz kule
Yükseliyor adaların sonsuz gölgesinden 5
Yalnız bir inci evi gibi parlıyor
Işıkların söndüğü yerlerden

Ayakları yıkanır bitmeyen dalgalarda
Yanından sessiz gemiler gider Batıya 10
Hepsi toplanıp parlarlar karanlıkta
Işık saçarlar toplanan ateş kıvılcımlarıyla
Dalgıçlar dalar
Efsanevi Güneş'in sularında.
Bazen orada sesi duyulur gümüş bir arpın 15
Yüreklere dokunur keskin melodisi;
Ya da yüksek ve çıplak dağların altında
Sesleri yankılanır gri denizcilerin.
Yüzüyorlar dünyanın gölgeleri arasında
Küreksiz fakat yelkenli gemileriyle 20
El sallayarak ve şarkı söyleyerek;
Deniz geniş yolculuk uzun olduğu için.

Uzun bir yolculukta mutlu denizciler,
Gri adalar ve Gondobar'ın ötesinde,
Son kıyılardaki o büyük kapılara. 25
Çok uzaktan fışkıran yıldızlar
Akıyor Gece'nin ejderbaşı kapılarına
Derinlerde parlayarak düşüyor yıldız köpükleri!
Ben Ay'ın ardından tekbaşına bakarken

Beyaz ve rüzgarlı kulemden	30
Siz bir an bile beklemeden,	
Gidiyorsunuz şarkılar ve arp sesleriyle	
Karanlık gölgeler ve gölgeli denizler arasından	
Son ülkesine doğru iki ağacın	
Meyvesi ve çiçeği ay ve güneş olan,	35
Dünyanın ışığını söndüren ve yakan.	
Dinlenmeden takip edin Eärendel'i	
Parlayan denizciyi Batı'nın ötesinden	
Gece'nin ağzından geçen ve gemisini yürüten	
Hiç bitmeyen karanlığın dıştaki denizlerinde	40
Belki bir anda bir rüzgar eser	
Tersine döndürerek sizi yolunuzdan,	
Dünyada olmayan ağaçların hoş kokusuyla.	
Çok uzaklardan penceremden	
Bakıyorum altın yağmurunun ışıltılarına	45
Hep dıştaki denizlere düşen yağmura.	

Denizcilerin 'gri adalar ve gondobar'a yaptığı yolculuğa yapılan göndermeyi (sadece düzeltilmiş versiyonda, 24. Satır) açıklayamayacağım. 'Gondobar' ('Taş Şehir') Gondolin'in yedi isminden biriydi.

NOTLAR

1. Falasquil Tuor'un kıyıdaki yurdunun ismiydi; Varni'ler, Falmarini ve Wingildiler'le birlikte 'köpüklerin ruhları ve okyanusun dalgaları' isimlerini alır.

2. 'Irlidë' Gnomca 'Idril'e uyarlanan bir Elf ismi.

3. 'Artanor'lu Gnomlar'dan Elwing' belki de sadece bir yalnızlıktır.

4. Tuor'un işareti olan Kuğu-kanadı için bakınız *Gondolin'in Düşüşü*.

5. 'Idril ortadan kaybolur' sözleri daha eski bir yazıyla yer değiştirir: 'Sirion yağmalanır, yalnızca hikayeyi anlatan Küçükyürek ('Ilfrith') hayatta kalır. 'Ilfrith de *Küçükyürek*'ın Elfçe isminin başka bir versiyonudur.

6. Buradan şu sonuç çıkarılır: 'Uyuyan Idril'dir fakat o bunu bilmemektedir.'

7. Ağaçların arasındaki Kortirion' 'Güneş'in bulunduğu çölü ya da kızıl sarayları görmesem de olur'; satırlar ikinci versiyonda (1937) biraz değiştirilmiştir.

8. Bu pasaj ('Eärendel çılgına dönmüştü____') aşağıdaki ifadeyle yer değiştirmiştir (okunamayan isim belki de 'Orlon'dur). Orada ona Sirion'un yağmalanmasını ve Elwing'in tutsak alınmasını anlatır. Koreldarlar'ın yolculuğu ve Melko'nun güçlenmesi'. Belki de 'Koreldarlar'ın yolculuğu' yalnızlıkla çıkarılmıştı (B taslağı).

9. 'Earum' (yalnızca ilk yazımında) 'Earam'dan farklı yazılmıştır; sonraki yazımlarında ise 'Earnhama' Eski İngilizce' Kartaltüyü' yada 'Kartalgiysisi' anlamına gelir.

10. En eski iki parçadan birinde ' Ex(eter) Coll(egc) Yazı Kulübü Aralık 1914', bir üçüncüsünde ise 'Gedling, Notts____, Eylül 1913' (1914 değildir) diye yazar. Babam 1914 Kasımında anneme gönderdiği bir mektubunda Yazı Kulübüne 'Eärendel'i okuduğundan bahsetmiştir.

11. 27. (26) satırdaki 'kayalar' 'kaya' diye okunmalı.

12. Notlardan birinde bunun 1915 Temmuzunda Barnt Green'de ve Bedford'da yazıldığı başka bir notta ise 24 Temmuz (1915)'da yazıldığı 9 Eylül'de ise tekrar yazıldığı anlatılır. Orijinal çalışmalar

Moseley (Birmingham) 11 Temmuz 1915 tarihli gönderilmemiş bir mektubun arkasındadır; babam askeri eğitimine 19 Temmuz'da Bedford'da başlamıştı.

VI

ERİOL

ya da

ÆLFWINE'İN TARİHİ

ve

ÖYKÜLERİN SONU

Kitabın bu son bölümünde yani mitolojinin ilk örneklerinin en zor bölümüne (umuyorum ki birlikte ele alındığında içinden çıkılmaz gibi değildir) geliyoruz: Eriol ya da Ælfwine'in hikayesini kapsayan son bölümüyle birlikte Tol Eressëa'nın asıl önemi ve geçmişi. Bunları açıklamak için elimizde birbirine bağlı birkaç kısa öykü var; ama bunlar çoğunlukla Gilfanon'un öyküsü ve Eärendel'in hikayesini oluşturanlar gibi aynı kaynaklara dayanıyor: bu kaynaklar, olayların kaba taslakları, koparılmış kâğıt parçaları ve küçük not defteri "C"nin sayfalarına herbiri farklı şekilde yazılmış yazılardır. Bu bölümde dikte değer pek çok kaynak ve referanslara uygun olarak sırasıyla numaralandırılmış farklı alıntılar var. Ama şu da belirtilmelidir ki hiçbir anlatım şekli asıl konunun karmaşıklığını azaltamaz.

Kór Elfleri'nin Yolculuğu hakkındaki her şey (bütün açıklığıyla), "Tanrıların kararları, Elfler'in gürültüleri" ve deniz kenarında yaşamaları koşuluyla yolculuğa katılmayı kabul eden Solosimpiler'le birlikte "Inwir ve Teleri'nin Yola Çıkışları" gibi olayların hepsi not defteri "C"de mevcuttur. Taslak şöyle devam ediyor:

(1) Eldarlar'ın gelişi. Willowlar'ın Ülkesi'ndeki ilk evsahibinin konaklama yeri. Noldorin ve Valwë'nin zaferi. Noldorin'in arılarıyla yaptığı geziler. Tulkas Durgun Göller savaşında Melko'yu devirir. Lumbi'de zincire vurulur ve Mandos'un köpeği Gorgumoth tarafından gözlenir. Noldorin'in serbest bırakılması. Tulkas ve Noldorin'in Valinor'a döner dönmez İnsanlar'la yaptıkları savaş. Noldorinler'in Egalmoth ve Goldor ile Valinor'a doğru Yola Çıkması.

Willowlar'ın Ülkesi Tasarinan'daki savaş hakkında "*Kayıp Öyküler*" de daha önce verilmiş referanslar vardı: "*Turambar'ın Öyküsü'nde* ve en önemlisi de Tuor'un o ülkedeki yaşamının anlatıldığı "*Gondolin'in Yıkılışı*"nda gelecek olaylardan bahsedilir:

Tuor'dan sonra bile Noldorin ve Eldar'ı, Dor Lomin'i, saklı nehri ve Gnomlar'ın hapsedildiği mağaraları aramak için orala-

ra gitmediler; Demir Tepeleri'nden getirdiği cinlerle uyuyup dans ediyorlardı ve Noldorin sonradan tek başına kaçtı.

Daha önce bir keresinde Lindo, Eriol'a Mar Vanwa Tyaliéva'daki ilk akşamında Walwë'den bahsetti: "Babam Valwë, Noldorin'le birlikte Gnomlar'ı bulmaya gitti". Bizler ayrıca Noldorin'in Ómar-Amillo'nun ikiz kardeşi Vala Salmar olduğunu, dünyaya Ulmo ile beraber geldiğini, Valinor'da arp ve lir çaldığını ve Noldoliler'i çok sevdiğini biliyoruz.

(2) Noldorin Willowlar'ın Ülkesi'ndeki yenilgiden kaçar, arpını da alıp Demir Dağları'nda Valwë'yi ve Gnomlar'ı aramak için yola çıkar, taki hapsedildikleri yerleri bulana dek. Tulkas peşinden gider, Melko'da onu karşılamaya gelir.

Büyük Topraklar'a yapılan yolculukta yer alan kişi diye bahsi geçen büyük Valarlar'dan sadece birisi Tulkas'dır. Ama Elfler'in Yola Çıkışı sırasında Valarlar'ın kızgınlığı ve üzüntüsüne rağmen Tulkas'ın varlığını belirten hikaye oldukça düzensiz bir hikayedir [Bununla ilgili çok zayıf bir ipucu iki ayrı nota bulunmuştur: "Tulkas verir ya da Elfler yanlarına 'limpë' alırlar" ve "Elfler Valinor'dan ayrıldıklarında Tanrılar (Oreme ya da Tulkas) onlara *limpë* verir". *Noldoliler'in Kaçışı* (K.Ö I, s 239); Noldoliler giderken yanlarına hiç *limpë* almadılar, o yüzden Özgürlük Yürüyüşü başlayana kadar perilere ondan verilmedi]. Birinci Alıntıya göre Tulkas, Durgun Göller Savaşı'nda Melko'yla savaşıp onu devirdi; Durgun Göller, Tulkas'ın Melko'yla savaştığı yer olan "Alacakaranlık Gölleri"dir (*Gondolin'in Yıkılışı*; buradaki orjinal yazı "Noldorin ve Tulkas"dı).

Lumbi adı başka bir yerde daha bulunur ("*Valarlar'ın Gelişi*" öyküsüne bağlı bir dizi isim arasında, K.Ö I, s 95), Melko'nun yaşadığı üçüncü yer diye söylenir; not defteri "C"nin bir yerinde şöyle yazıyor: "Lumfad. Melko'nun serbest kaldıktan sonraki yeri. Lumbi Kale-si". Ama bu hikaye de kayıptır. Birinci Alıntıda bahsedilen Noldoliler'in Egalmoth ve Goldor'la Valinor'a geri dönmesine dikkat edilmesi gerekir. Çünkü bu bilgi detaya inildiğinde "*Gondolin'in Yıkılışı*"ndaki isim listesinde Egalmoth'un Elwing alınırken Sirion ağ-

zındaki evinde akınlar sırasında öldürüldüğünü söyleyen bir cümle ile çelişiyor. Genel olarak bakıldığında Elfler'in Valinor'a yerleşmelerine izin verildiğini yalanlayan gelecek alıntıyla da çelişiyor.

Bu olaylarla ilgili diğer ifade benim "A" (K.Ö I, s 343) olarak adlandırdığım "*Gilfanon'un Öyküsü*"nü oluşturan dört taslağın birincisinde de bulunur. Burada şöyle yazar:

(3) Elfler'in Yola Çıkışı.

Noldorin'in tutsak edilmesi.

Willowlar'ın Ülkesindeki Konaklama Yeri.

Alacakaranlık Gölleri'ndeki Tulkas'ın Ordusu (ya da ordusunun çoğu) ve Gnomlar, fakat İnsanlar Hisilómé'nin dışında onlara saldırılar.

Melko'nun yenilgisi, Angamandi'nin düşmesi ve tutsakların serbest bırakılması.

İnsanlar'ın düşmanlığı. Gnomlar bazı değerli taşları toplarlar.

Elwing ve pek çok Elf, Tol Eressëa'ya yerleşmek için geri dönerler. Tanrılar onların Valinor'a yerleşmelerine izin vermez.

Üçüncü alıntı Noldorinler'in tutsak edilmesi ve Melko'nun yenilgisinden önce Hisilómé'den gelen İnsanlar'ın saldırısı konularında birinci alıntıdan farklı gibi görünüyor; fakat en dikkate değer olanı da Tanrılar'ın, Elfler'in Valinor'da yaşamalarına izin vermemesi ile ilgili cümledir. Böyle bir yasağın sadece Noldoliler'i kapsadığını düşünmenin hiçbir mantığı yoktur. Üçüncü alıntı bu bağlamda özellikle Gnomlar'a hitap etmiyor; bu yasak kesinlikle Elfler'in Yola Çıkış zamanında Tanrılar'ın üzüntüsü ve gazabıyla alakalı olsa gerek. Dahası, *Kayıp Oyun Kulübesi*'nde (K.Ö I, s 23) *Inwë*'nin oğlu Ingil'in Eldarlar'ın Tol Eressëa'ya döndüğü ve orada kurduğu kentin Koromas ya da "Kór'un Sürgün Yerleri" diye adlandırıldığı yazar. Üçüncü alıntıdaki "Birçok Elf Tol Eressëa'ya yerleşmek için geri döner" cümlesi ile *Eärendel'in Öyküsü*'nde verilen "İnsanlar'la yapılan savaş ve Tol Eressëa'ya doğru Yola Çıkış" (Eldar'lar dünyadaki savaşlara dayanamaz) cümlesinin bağlantılı olduğu gayet açıktır. Valinor Eldarları'nın Valarlar'a karşı Büyük Topraklar'a başlattığı yolculuk, kurtarılan Noldoliler ile birlikte okyanusları aşarak geri dönmeleri ama Valinor'a

tekrar girmeleri kabul edilmediğinden “*Kôr’un Sürgünleri*” diye bilinen Tol Eressëa’ya yerleşmeleri gibi babamın bütün çıkarsamaları birlikte ele alındığında kanımca hiçbir kuşku bırakmıyor. “Kortirion’u kuran Ingil uzun bir aradan sonra Valinor’a döndü ve artık Manwë’nin yanında” gibi Meril-i Turtingi’nin anlattıklarından bazılarının sonunda Valinor’a döndüğü sonucu çıkarılabilir. Fakat Tol Eressëa hem Eldarissa hem de Noldoressa dillerini konuşan Kôrlar, Eldarlar ve Gnomlar’ın sürgünleri olan periler ülkesi olarak görüldü.

Batıdan gelen yardım ve Melko’nun bir başka saldırısını anlatan asıl hikaye hakkında bulunması ya da söylenmesi gereken başka bir şey yok gibi görünüyor.

*

Tüm hikayenin sonuç bölümü, gözünüzde canlandırırdığınızda hikayenin bütünlüğü ile çelişiyor gibi görünüyordu. Bu yüzden biz çoğunlukla birinci alıntıdan itibaren not defteri “C”deki taslağa bağlı kaldık. Bu taslak son derece kaba ve bağlantısızdır. Bu sebeple burada biraz düzenlenmiş bir şekilde veriliyor.

(4) Eärendel’in yola çıkışı ve Elfler’in Tol Eressëa’ya varışından sonra (bunların çoğu İnsanlar’ın tarihine dayanır) aradan koca çağlar geçer; İnsanlar dağılır ve çoğalırlar; Büyük Topraklar’ın Elfler’i de gittikçe solarlar. İnsanlar irileşirken, onlar küçülürler. İnsanlar hep daha büyük olsalar da bir zamanlar Elfler’le aynı büyüklükteydiler.

Melko, Tevildo’nun (uzun yıllar boyunca zincirlerini kemiren) yardımıyla kaçır. Bazıları İnsanlar’a, bazıları da Elfler’e yardım eden Tanrılar birbirleriyle çekişme içindedirler. Melko, Tol Eressëa’ya gidip korku içinde olan ve Valinor’a gönderilen Elfler arasında (Gnomlar ve Solosimpiler arasında) karışıklık çıkarmaya çalışır. Hiçbir yardım gelmez, ama Tulkas oğlu Telimektar’ı (Taimonto) gönderir.

Gümüş Kılıçlı Telimektar ve Ingil Melko’yu şaşırtır ve onu yaralarlar, o da kaçır büyük Tavrobel Çamı’na tırmanır. Inwir Valinor’dan ayrılmadan önce, Belaurin (Palúrien) ona bir

tohum vermiş ve dalları günün birinde çok fazla büyüyeceği için önlem almaları gerektiğini söylemişti. Ama bu unutuldu ve tohum Gilfanon'un bahçesine atıldı ve büyük bir çam ağacı yükselip Ilwë'ye ve yıldızlara ulaştı.(1)

Telimektar ve Ingil, Melko'yu takip ettiler, sonunda gökyüzüne ulaşip oraya yerleştiler, Melko'da güneş, ay ve yıldızlara sürekli zarar vermeye çalışarak yavaş yavaş yukarılara çıkmaya devam ediyordu (güneş tutulmaları ve meteor olayları). Sürekli düş kırıklığına uğradı, fakat ilk denemesinde Tanrılar onun ateşini çaldı, çünkü Melko güneşi tersine çevirip Urwendi'yi denize düşürdü, gemisi de dünyadaki ormanları yakarak yere düştü. Güneşin parlak ışıkları o günden sonra çok zayıfladı, sanki büyüsunü yitirmişti. Bu sebeple o günden sonra Urwendi'de öldüğü için, periler daha neşeli bir şekilde dans edip şarkı söylediler ve ay ışığında daha iyi göründüler.

"Büyülü Güneş'in Yeniden Yanması" kısmen Ağaçlar kısmen de Urwendi bölümüne hitap ediyor.

Fionwë öfkelenip kedere boğulur. Sonunda Melko'yu öldürecektir.

"Orion" Telimektar'ın gökteki tek işareti mi? Bilinmiyor. Varda ona yıldızları verdi, o da yıldızları hep ayrı ayrı taşır. Tanrılar onun izlediğini bilebilirler diye kılıcının kınında elmaslar bulunur ve Büyük Son'da kılıcını çektiğinde elmaslar kırmızıya dönüşecektir.

Ama Telimektar ve onu bir Mavi Arı gibi izleyen Gil(2) kötülüğü kovarlar. Varda ise Melko'nun gevşetip düşürdüğü yıldızların yerine bir başkasını koymakla meşguldür.

Tanrılar'ın gözünde yakınılsa da Çam kesilir ve Melko dünyadan uzaklaştırılır, ama bir gün bir dönüş yolu bulacak ve Büyük Son'dan önce büyük kargaşalar başlayacak.

Bu bakımdan kötülükler her an ortaya çıkabilir. Tanrılar İnsanlar'ın kalplerine bazı şeyler sokabilirler, ama Elfler'e değil (Gnomlar'ın eski sürgün günlerindeki zorlu mücadeleler nedeniyle); Melko oturup parmaklarını kemirerek dışardan dünyaya

çatık kaşlarla baksa da eğilimli İnsanlar'a kötülük aşılabilir-
mektedir ve önceden ektiği yalanlar hâlâ büyüyüp yayılmakta-
dır.

Bu yüzden Melko şu anda acı ve zarar verebilir ve dünya-
da yalnızca İnsanlar aracılığı ile kötülük yapabilir. Çünkü
Melko, İnsanlar'la birlikte Manwë ya da herhangi bir Tanrı'dan
daha güçlü ve kurnazdır. Bunun nedeni ise dünyada ve İnsan-
lar arasındaki uzun yaşamıdır

Burada (çok eski yazıtlarla birlikte), büyük bir çam ağacına tır-
manan, orada dünyadan uzaklaştırılması için ağacı kesilen, havada
yükselen ya da parmaklarını kemirerek dünya dışına oturan, Güneş-
gemisini devirip Urwendi'yi Deniz'e düşüren ve en ilginç de ölümü-
nü bulan garip (grotesk) bir figüre indirgenen Melko'yu anlatan ilkel
bir mitolojiyle karşı karşıyayız.

Telimektar'la birlikte Melko'yu takip eden Ingil(Gil)'in
Kortirion'u kuran Inwë'nin oğlu Ingil ile bir tutulması bazı notlardan
göründüğü kadarıyla oldukça açıktır. Bu, Güneş ve Ay'ın Öyküsü'nde
bahsi geçen Orion-miti'nin en kapsamlı ifadesidir:

Öyküsü anlatılacak olan Tulkas'ın oğlu, Telimektar'ın aya-
ğının dibinde yanan sonbahar ve kışın herkesin görebildiği
Nielluin'de Gökmavisi Arısı (Sirius)'dır.

Gnomca sözlükte Gil'in göklere yükselip ateşten balı olan büyük
bir arı şeklinde Telimektar'ı takip ettiği yazar. Bu tahminen Ingil'in
Valinor'a geri dönmesi ve Manwë'nin yanında olması ile ilgili daha
önce bahsedilen alıntıdan çok farklı bir düşünciyi temsil ediyor.

Fionwë'nin Melko'yu öldürmesine ilişkin bilgi sonda yani
“*Valinor'un Saklanması*”nın sonunda (K.Ö I, s 309) yer alır:

Manwë'nin oğlu Fionwë Úríon, Urwendi'ye duyduğu sev-
gi yüzünden sonunda Melko'ya düşman kesilecek, düşmanını
yok etmek için dünyayı yok edecek ve o zaman taş taş üstünde
kalmayacak.

Ayrıca “*Turambar’ın Öyküsü*”nde Turambar’ın Büyük Yıkım”da Fionwë’nin yanında yer alacağı yazar.

“C”deki taslak devam ediyor ve şöyle son buluyor (yine küçük bir düzenlemeyle birlikte):

(5) Aradan daha da uzun yıllar geçer. Gilfanon belki Inwir’in soyundan değildir ama Tol Eressëa’daki en yaşlı, en zeki Elf’dir. Inwir’in soyundan olan bilge ise Ada’nın Hanımı Meril-i Turinqi’dir.

Eriol, Tol Eressëa’ya gelir. Kortirion’da bir süre kalır. Gilfanon’u görmek için Tavrobél’e gider ve yüz bacası olan bir evde kalır. Burası onun *limpë* içtiği son yerdir. Gilfanon *limpë*’yi içmeden önce ondan duyduğu her şeyi bir kağıda yazmasını söyler.

Eriol *limpë* içer. Gilfanon ona olacak olaylardan bahseder; kendi düşüncesine göre (periler aksini umsa da) Tol Eressëa’nın gelecekte İnsanların yaşayacakları bir yer olacağına inandığını söyler. Gilfanon ayrıca Büyük Son, Büyük Yıkım, Fiqnwë, Tulkas, Melko ve Valinor Düzlüğündeki son savaş hakkında kehanetlerini anlatır.

Eriol’un yaşamı Tavrobél’de son bulur, fakat son günlerini Meril’in söylediği gibi kara kıyılarının özlemi içinde geçirmiştir.

Kitap çağlar boyunca Gilfanon’un evinde el sürülmemiş olarak durmaktadır.

Altın Kitabı derleyen kişi öyküye şöyle başlar: İnsanların babalarının babalarının çocuklarından biri. Bunun yazılmış olmasına karşın herhalde Eriol’un son olayları kendi gözünden görüp kitabı öyle bitirmesi daha iyi olurdu.

Kayıp Elfler’in Orclar ve Nautarlar’a karşı harekete geçmesi.(3) Zaman “Yola Çıkış” için uygun değil, ama periler bunun gerekli olduğunu düşünüyorlar. Ulmo sayesinde Uin’den(4) yardım alırlar, Tol Eressëa ise yerinden sökülüp Büyük Top-

raklar'ın yakınına, tam olarak Rôs burnuna sürüklenir. Araya ses geçirmeyen, sihirli bir köprü kurulur. Ossë uzun zaman önce kurduğu adanın kopan köklerindendir. Zamanla çevresinde ender görülen deniz hazineleri büyütür ve Ossë adayı geri çekmeye çalışırken, adanın batı bölümü kopar ve artık orası "Iver'in Adası" dır.

Rôs Savaşı: Ada-elfler'i ve Kayıp Elfler'in Nautarlar, Gonglar,(5) Orklar ve bazı kötü İnsanlar'a karşı savaşıması. Elfler'in yenilgisi. Solmaya başlayan Elfler Tol Eressëa'ya geri çekilip ormanlarda saklanırlar.

İnsanlar Tol Eressëa'ya gelirler, ayrıca sonradan Orclar, Cüceler, Gonglar ve Troller vb. gelirler. Rôs Savaşı'ndan sonra Efler üzüntü içinde zayıflamaya başlarlar. Kendileriyle aynı büyüklükte (ya da daha büyük) olan pek çok İnsanla aynı havayı soluyarak yaşayamazlar. O günden sonra İnsanlar daha güçlü ve sayıca daha fazla olurlar. Böylece çoğalan İnsanlar daha dolgun ve büyük olurken periler sayıca azalır, küçülür, zayıflar, incelik ve neredeyse görünmez hale gelirler. Sonunda hemen hemen bütün İnsanlar perileri artık göremez olurlar.

Tanrılar şimdi Valinor'da yaşıyor. İnsanları tamamen yok edecek maddeleri alıkoymaktan memnun bir şekilde o günden sonra nadiren dünyaya geliyorlar. Gördüklerine çok üzülüyorlar, *en çok da Iluvatar*.

Rôs Savaşını anlatan paragrafın karşısındaki sayfada şöyle yazıyor:

Gökyüzü-çatısı'ndaki Kırılık'ta (şimdi solgun olan kırılık), Tavrobel yakınlarında İnsanlar arasında büyük bir savaş çıkar. Elfler ve Çocuklar Guir ve Afros'u aşarak kaçarlar.

"Hâlâ kaçmaya devam ediyorlar ve büyük öykümüz sonuna geliyor".

Kitap yüz bacalı evin kalıntıları arasında bulunmuştur.

Meril, Ada'nın Hanımı adını alsa da, Elfiler'in en yaşlısının Gilfanon olduğu *Güneş ve Ay'ın Öyküsü*'nde de anlatılır (K.Ö I, s 259): ama en önemlisi de *Kayıp Öyküler*'in yazıldığı zamanlarda sonlarda isminin geçmesi gereken Gilfanon'un bu taslakta ortaya çıkmasıdır (Nauglafring'in Öyküsü'nü anlatan kişinin Gilfanon'un yerine koyduğu Alios değil.)

Bir başka dikkate değer olan da Gilfanon'un "yüz bacalı evi"nde *limpë* içen Eriol'a ait referanslardır. "*Kayıp Oyun Kulübesi*"nde K.Ö. I, s 23) Lindo Eriol'a "*limp*" veremeyeceğini söyledi:

Turingi *limpë*'yi sadece Eldar'ın soyundan olmayanlara verebilir ve onu içenler ise soylarının kayıp ailelerini bulmak için yola çıkacakları zamana kadar hep adanın Eldarlar'ıyla yaşamak zorundadır.

Meril-i Turingi, Eriol kendisinden *limpë* istediğinde birden ciddileşti:

Eğer bu içkiyi içersen----- Eldarlar ve İnsanlar sonunda savaşmak zorunda kalsalar, Yola Çıkış zamanında bile arkadaş ve akrabalarının çocuklarına karşı bizim yanımızda olman gerekecek ve o an gelene kadar içini kemiren özlemlerine rağmen asla evine gidemeyeceksin-----.

Kayıp Öyküler I'de anlatılan parçada, Eriol isteğinin geri çevrilmesi konusunda Lindo'ya içini döker. Lindo da "Ilúvatar'ın koyduğu kuralları çiğnememesi" konusunda onu uyarırken aynı zamanda Meril'in onu ebediyen geri çevirmediğini söyler. Bu parça ile ilgili bir notta babam şöyle yazmış: "Eriol, Tavrobel'e gider—sonra *limpë* içer.

"C" taslağının bu paragrafında geçen "Meril'in söylediğine göre, son günleri kara kıyıların özlemi içinde geçer" cümlesi açıkça daha önce alıntı yaptığım "*Melko'nun Zincire Vurulması*"ndaki paragrafa gönderme yapıyor:

Bir sonbahar günü, rüzgarlar esecek, bir martı sürüsü gelecek; belki de başının üzerinde uçup, feryat edecekler ve işte! o

zaman sen evinin kara kıyılarını hatırlayıp özlemle yanıp tutuşacaksın.

Daha önce “*Kayıp Oyun Kulübesi*”nden alıntı yaptığım paragrafta adı geçen Lindo’nun sözleri, “Tol Eressëa’lı Eldarlar’ın soyunun kayıp ailelerini bulmak için yola çıkması”yla bağlantılı olduğu gibi benzer şekilde Yola Çıkma (zamanı gelmiş olmasa da), “Orklar ve Nevtarlar’a Kayıp Elfler’in karşı çıkması” ve Rôs Savaşındaki Adaelfler’i ve Kayıp Elfler’i anlatan beşinci alıntıyla da bağlantılıdır. “Kayıp Elfler “ hakkında bilinmesi gerekenler açıkça görülüyor ki pek anlaşılır değildir; ama “*Gilfanon’un Öyküsü*”nde (K.Ö I, s 343) - uyandıran sulardan ayrılışlar da ayrılmasalar da- “Kôr (Ilkorins)’da hiç ışık görmemiş” olan Büyük Topraklar’ın bütün Elfler’i “dünyanın kayıp perileri” diye adlandırılıyor ve sanırım buradaki anlamı da öyledir. Öyleyse sadece Kôr (sürgünler) Eldarlar’ının Tol Eressëa’da yaşadığı ve Noldoliler’in Melko’nun tutsaklığından kurtulduğu sanılsa gerek; Yola Çıkış ise Büyük Topraklar’dan hiç ayrılmamış olanları kurtarmak için Tol Eressëa’dan başlayan büyük bir yolculuk olmalıydı.

Beşinci alıntıda Tol Eressëa’nın Okyanusun doğu tarafına sürüklenerek İngiltere’nin şu anki coğrafi konumuna geldiğini anlatan bir kavramla karşılaşıyoruz yani Tol Eressëa, İngiltere oluyor; Ossë’nin yardığı parça olan Iverin Adası Qenya sözlüğünde İrlanda diye geçer. Belki Rôs burnu da Britanyadır.

Burada ayrıca Elfler’in solması, küçülmesi, giderek incelmesi, saydamlaşması ve sonunda büyük İnsanlara (ve neticede inanılmaz bir şekilde) görünmez olmaları ile ilgili anlaşılır bir açıklama vardır. Bu en erken mitolojinin merkezi bir kavramıdır: İnsanların hamile bıraktığı periler (göründüğü kadarıyla gerçekten de hamile kalmışlardır) sonunda o hale gelmişlerdir. Fakat her zaman öyle değillerdi. Belki de bu paragrafta en dikkate değer olan şey Tanrılar’ın (en çok da Eldarlar’a benzeyenlerin) dünyadan ve Deniz’in öbür yakasındaki Büyük Topraklar’dan elini eteğini çekerek son kez ve tamamen uzaklaşmalarıdır. Göründüğü kadarıyla yaşadıkları üzüntülerden sonra Tanrılar dünyayı yalnızca uzaktan seyrediyorlar, bu nedenle İnsanlar’ın

topraklarında olup bitenlere pek yabancı sayılmazlar; ama oldukça uzakta, Batı'da saklanıyorlar.

Tavrobel'deki Altın Kitap ve Gökyüzü-çatısı'ndaki Kırılık gibi beşinci alıntıda geçen diğer kavramlar kısaca açıklanacaktır. Şimdi "Büyülü Güneş'in Yeniden Yanması: Yola Çıkış" başlığı altında not defteri "C"de bulunan ayrı bir paragrafı veriyorum.

(6) Elflerin kehaneti şöyledir: bir gün Tol Eressëa'dan yola çıkacaklar, dünyaya vardıklarında hâlâ dünyada yaşayan ve solmaya başlayan soylarıyla bir araya gelip güney topraklarından geçerek Valinor'a doğru yürüyecekler. Bunu da yalnızca İnsanlar'ın yardımıyla başaracaklar. Eğer İnsanlar onlara yardım ederse, periler İnsanlar'ı Valinor'a götürecek, fakat gitmek isteyen İnsanlar Erumáni'de Melko'yla büyük bir savaşta çarpışacaklar ve Valinor'un yolunu açacaklar.(6) Laurelin ve Silpion tekrar tutuşturulacak, dağdan duvar yok edilip dünyanın her yanına dağılacak, Güneş ve Ay tekrar hatırlanacak. Eğer İnsanlar perilere düşman olup Melko'ya yardım ederlerse, Tanrılar'ın Yıkımı başlayacak, perilerin sonu, belki de Büyük Son gelecek.

Karşısındaki sayfada ise şöyle yazar:

Valinor'a giden bütün yollar üzerindeki yanan ağaçlar nedeniyle takip kolaylaşacak ve Tanrılar'ın kutsadığı Elfler gibi İnsanlar'ın da Gölgele Denizler'e girmelerine izin verilecektir. Mandos ise boşaltılacaktır.

Bu kehanet açık bir şekilde Vairë'nin Eriol'a söylediklerinin arkasındadır: "----Herkes Arvali'den geçerek Valinor'a giderken Yola Çıkış, İnsanlar'ın çoluk çocuğuyla birlikte gittikçe kalabalıklaşacak".

İki Ağaç tekrar ışık verdiğinde "Güneş ve Ay tekrar hatırlanacak" cümlesi önemlidir. Öyle görünüyor ki "Büyülü Güneş'in Yeniden Yanması" burada (Bunun için Mar Vanwa Tyaliéva'da kutlama yapılmıştı. ağaçların tekrar ışık vermesine gönderme yapıyor. Fakat dördüncü alıntıda "Büyülü Güneş'in Tekrar Yanması"nın kısmen A-

ğaçlar kısmen de Urwendi bölümüne hitap ettiği yazsa da “Güneş ve Ay’ın Öyküsü”nde (K.Ö I,s 259) Yavanna bu iki düşüncüyü birbirinden ayırır:

“Pek çok şey olacak, çok şey gelip geçecek, Tanrılar yaşlanacak, Elfler solmaya başlayacak, fakat sen bu ağaçların ya da Büyülü Güneş’in Yeniden Yanması’nı göreceksin” ama Tanrılar onun Büyülü Güneş derken ne kastettiğini bilmiyorlardı ve uzun süre de bilmediler.

19 no’lu alıntıda Büyülü Güneş kavramı pek anlaşılır değildir: Eärandel “Büyülü Güneş’in tutuşturulup, perilerin geri gelip gelmeyeceklerini görmek için Voronwë ile birlikte Kôr’a yaptığı zorlu yolculuktan geri döner”; fakat aşağıdaki farklı notta Büyülü Güneş’in Yeniden Yanması açıkça Urwendi’nin tekrar yükselmesini ima ediyor:

(7) Mórú Urwendi’yi tutsak eder (Melko’nun devirdiği gemiden başasağı düşer ve ondan sonra geriye sadece Ay’ın büyüğü kalır). Yola Çıkış ve Erumáni savaşı onu esaretten kurtaracak ve Büyülü Güneş tekrar yanacak.

Melko tarafından Güneş-gemisinin “başasağı edilmesi” ve Güneş’in büyüünü yitmesinden ek bir bilgi olarak Urwendi’nin denize düşmesi ve “ölümü”nü bulmasının anlatıldığı dördüncü alıntıda da bahsediliyor. “*Melko’nun Hırsızlığı*” öyküsünde Melko’nun Ungweliant’la bulunduğu mağaranın Güneş ve Ay’ın sonradan hapsedildikleri yer olduğu anlatılmaktadır. Erumáni Savaşı’na altıncı alıntıda da gönderme yapılıyor; bu savaş muhtemelen beşinci alıntıda Gilfonon’un kehanetini bildirdiği “Valinor Düzlüğü”ndeki son savaş”la bir tutuluyor. Fakat beşinci alıntının son bölümü Yola Çıkış’ın bir sonuca ulaşmadığını ve kehanetlerin tam olarak gerçekleşmediğini gösteriyor.

Büyük balina Uin’in Tol Ererssëa’yı Okyanusun diğer tarafına sürüklemesine, Iver’in Adasına ya da Rôs Savaşına başka bir gönderme yoktur, yalnız “Gökyüzü-çatısındaki Kırılık (şimdi solmuş olan kırılık)’ta, Tavrobel yakınlarındaki İnsanlar arasında çıkan büyük savaş’ın (beşinci alıntının sonu) sonucuyla ilgili önemli bir yazı hâlâ

mevcuttur. Bu yazı Son Bölüm (Epilogue) diye başlıklandırılmış, aceleyle yazılmış, son derece zor bir parçadır. Parça kısa bir giriş notuyla başlar:

(8) Eriol, solan Elfler’le birlikte Yüksek Kırılık Savaşı (Ladwen-na-Dhaideloth)’ndan kaçır ve Guir ve Afros’u aşır. Eriol kitabı mühürlemeden önce Tavrobek’de yazdığı Öyküler kitabının son sözleri.

Bu alıntı Eriol’un “son olayları kendisinin görüp, kitabı bitirmesi gerektiği”nin söylendiğı beşinci alıntıdaki durumu yansıtır; fakat “C”deki ayrı bir not Son Bölüm (Epilogue)’den sonra bile babamın bu konu hakkında hâlâ emin olmadığını gösteriyor: “Tavrobek’li yazarın nasıl Eriol’un yazılarını bulup bir araya getirdiğini anlatan Giriş Bölümü (Prologue) -yani böyle bir Giriş Bölümü gereklidir- söz konusudur. Ladwen Daideth savaşından sonra son bölüm yazılıyor”.

Ayrıca Guir ve Afros nehirleri de beşinci alıntının sonundaki savaş hakkında geçen paragrafta ortaya çıkıyor. Tavrobek yakınlarında Kırılığın olması nedeniyle, “Güneş ve Ay’ın Öyküsü”nde sözü edilenlerin bu iki nehir olduğu açıktır: “nehirlerin yanındaki Tavrobek Kulesi”. Dağılan notlarda bu savaş ayrıca “Cennet Çatısındaki Savaş” ya da “Dar-na-Dhaideloth Savaşı”(7) diye de adlandırılır.

Şimdi Son Bölümü (Epilogue) veriyorum:

Ve artık o güzel zamanların sonu gelmek üzere, çok çok uzun zaman önce Valinor’dan Elf halkıyla birlikte gelen, hayal bile edilemeyen sevgi kırıntılarının bir zamanlar dünya üzerinde olduğu tüm güzelliklerin sonu geldi, hepsi duman olup uçtu. Bu kederli adaya ayak bastığımdan bu yana Eldamar’dan başka hiçbir ölümlüden bu kadar bilgi edinmemiştim, şimdi bütün o büyüler ve harikaların geçtiğı anılar ve bazı öyküler var elimde.

Göklere o kadar yakın, o kadar geniş bir yeri örten Manwë’nin cübbesinin mavi kıvrımlarının altında çatısı engin gökyüzü olan tepe son savaşın yapıldığı yüksek ülkenin kırılı-

ğından bir başkası olamazdı- ne kadar üzücü olay gördüysem hepsini anlattım.

Elfler çoktan acı içinde solmuş ve Yola Çıkış bir fiyaskoyla sonuçlanmıştı, sadece Ilúvatar Ağaçlar'ın dünya döndükçe ışık saçacağını biliyordu. Akşam üzeri harab olmuş kırlıklardan koşarak Cam Deresi'nin vadisinin aşağısından rüzgar gibi geçtim. Fakat batan güneş kötü kokulu ateşlerle kararmış ve İnsanlar'ın savaşları sonucu oluşan savaş pislikleri, akan suları kirletmişti. İşte o an İnsanlar'ın katil ellerinin Melko'ya ve yıkım şevheti uğruna fundalıkları ve otları yakıp mahvettikleri yerde uzanmış çıplak bir halde yatan dünyanın kemiklerini görmek kalbimi sızlattı.

Uzun zaman önce Tavrobél'in aşağısına bütün gün bal taşıyarak çiçekler ve çalılar arasında vızıldayan arılar şimdi çıplak, kızıl toprakta geziniyor, ne şarkı söylüyor ne de dans ediyorlar. Artık zararlı böcekler ve karasinekler sarmış havayı.

Artık o güneş yoktu, geçtiğim yerler bir zamanlar büyük kayın ağaçları ve narin huş ağaçlarının arasında yaş meşe ağaçlarının bulunduğu sihirli bir ormandı; fakat bütün ağaçlar düşüncesiz İnsanların acımasız baltalarıyla yıkılmıştı. Ah, az sonra çevrede esen müziğin büyümlü havasının dolaştığı patikalardaydım. Şu taraflar da Elfler'in av için at sürdükleri yerlerdi. Onları çoğu kez görmüştüm, Gilfanon da oradaydı, av üzerindeyken tıpkı krallar gibi at sürüyordu. Gün ışığında gözlerinin güzelliği yeni doğan sabah gibiydi. Şafakta sallanan parlak çiçekler gibi rüzgâr savuruyordu altın saçlarını. Deniz gibi, davullar, kemanlar, altın arpların çıkardığı sesler gibi yankılanıyordu güçlü sesleri. Ve ay ışığı altında Tavrobél'in İnsanlarını bir kez daha gördüm; üzerinde gri bir köprünün kurulduğu iki nehrin vadisinin öte yakasında ya ata biner ya da dans ederlerdi ve düşlerdeki gibi hızlı giderlerdi. Çimlerin arasında gri şebnem çiçekleri gibi üzerleri pullu pulluydu..... Beyaz pelerinleri Ay'ın parlaklığını taşıyordu ve mızrakları gümüş alevler saçarak titreyordu.

Sonra Elfler'in üzerine bir hüznün çöktü, Tavrobel şimdi bomboş; herkes kaçmış (acaba korkudan mı?). Fazla uzaklarda olmayan kırmızı elleri Elfler'in kanına bulanmış, kendi soyunun yaşamlarını almış, Melko'ya ve Nefretlerin Efendisi'ne kapı açan Orklar, Gonglar ve Dünyadaki kötü yaratıklar için savaşmış, kör, budala ve tek bildiği yok etmek olan, harap olmuş kırıltıda oturan bir düşman vardı Elfler'in başında. O düşman perilerin yollarını hiçkimsenin geçerken birbirini selamlamadığı ve somurtarak geçtiği, kuru ve tozlu yollara çevirmişti.

Ve böylece periler yok oluyordu. Gün gelecek hem bu adayı çeviren sular hem de ona duydukları tükenmez sevgi nedeniyle bazıları kaçıp gidecek, ama insanlar orada yaşadıkça ve daha da büyüdükçe daha çok körleşecekler. Çünkü periler daha saydamlaşıp küçülecekler ve sonunda anne babaların çocuklarına "periler de neymiş?" diyecekleri ve dalga geçecekleri günler gelecek. Evet, periler de neymiş? Bazıları şöyle cevap verecekler: Onlar solan hatıralar, ağaçlardaki kaybolan sevginin gazabı, çimlerin hışırtsı, şebnem parıltıları, rüzgarın ince sesi; bazıları da şöyle diyecektir:----- Çok küçük ve narin şeylerdir periler, fakat bizim onları göreceğ gözlerimiz ve duyacak kulaklarımız var. Tavrobel ve Kortirion'da bu tatlı halktan (acaba periler mi?) çok var. İlkbahar, yaz ve kış aramızdadırlar; ama sonbaharda hepsi dışarı çıkarlar, çünkü sonbahar onların mevsimidir. Onların günleri sonbaharda gelir. Peki kışları geldiğinde dünyadaki hayalperestler ne söyleyecek.

Ozaman da diyecekler ki: o da ne, aman dostlarım küçük davullar çalıyor; hayal bile edilemeyen küçük çalgıların seslerini duyuyoruz. Rüzgar saçakları gibi, yarı saydam mistik canlılar gibi Tavrobel'in Efendisi Gilfanon bu gece atıyla halkının arasından çıkıp solgun göklerin altında Elf geyiği avlıyor. Ayak seslerinin çıkardığı müzik, yaprakların parıltısı, çimenlerin(8) ani savruluşu ve köprüden gelen homurtulu sesler, artık hiçbiri yok.

Ama biliyorum ki, Tavrobel'in adı unutulacak, her şey değişecek, hatta bu yazdığım sözler bile gün gelecek kaybolacak. Öyleyse bırakıyorum ben de kalemi, periler de susuyorlar artık.

Bu olaylarla ilgili bir başka parça da “*Ağaçların Arasındaki Kortirion*”un ön yüzündeki yazıdır. Şimdi yazıyı bir kez daha aşağıda yineliyorum:

(9) Bir zamanlar periler Melko'yla yaptıkları büyük savaş ve Gondolin'in Yıkımı'ndan sonra gittikleri Yalnız Adada yaşıyorlardı; adanın en içlerinde güzel bir şehir kurdular; şehir ağaçlarla çevriliydi. Hem eskiden yaşadıkları Valinor'daki Kôr anısına, hem de şehrin bir tepe üzerinde olup efendileri Inwë'nin oğlu Ingil'in bu tepede yaptırdığı büyük, uzun, gri bir kule olduğu için şehrin ismini Kortirion koydular.

Kortirion çok güzeldi, periler burayı çok seviyordu, her yanı şarkı, şiir ve kahkaha sesleriyle doluydu; ama zaman geldi İnsanların hainliği ve kalpsizliği yüzünden Yola Çıkış başladı ve periler Valinor'un Büyülü Güneş'ini tekrar yaktı. Ama Büyülü Güneş öldü ve Yalnız Ada Büyülü Topraklar'ın sınırına çekildi ve periler dünyanın geniş, soğuk yollarına düştüler. Bu solgun adada hâlâ İnsanlar yaşıyor fakat ne eski günleri biliyorlar ne de önemsiyorlar. Eskiden adada yaşayan Eldarlar ve Noldoliler'den bazıları hâlâ oradalar ve bir zamanlar bu ölümsüz halkın yaşadığı en güzel yer olan bu adanın kıyılarında şarkıları hâlâ duyulur.

Bu yerleri tanıyan ve biçimsiz patikalarını sık sık adımlayan perilere ve bana öyle geliyor ki sonbahar yani yaprağın düşmesi yılın beklenen zamanıdır. Kimbilir belki de o zaman İnsanlar'ın yürekleri temizlenir ve gözleri eski günlerin gülüşleri ve sevgisinden düşen dünya hazinelerini görür.

Kortirion'u düşünüp üzülüyorum; acaba hiç umut yok mu?

Bu noktada Eriol'un kendi tarihine dönebiliriz. Tol Eressëa'ya gelen denizciler hakkındaki babamın ilk çıkarsamaları küçük not defteri "C"deki kinayeli taslaklardan başka bir şey değildir ve bu taslaklar işe yarar bir şekilde kopya edilmemiştir. Belki de Kayıp Öyküler I'de verdiğim "*Eriol'un Hayat Öyküsü*" başlıklı toplama notlar (bazı ilgisiz sözler çıkarılmış olarak) ilk olanlardandı. Şimdi daha önce çıkarılan cümleler de dahil olmak üzere aşağıda tekrarını veriyorum.

(10) Eriol'un asıl adı Ottor'du ama o kendisine Wæfre (Eski İngilizce'de "dinlenmeden gezen" demektir) diyordu. Yaşamı denizlerde geçiyordu. Babasının adı Eoh (Esk. İng.'de "at" demek)'du; Eoh kardeşi, Beorn tarafından ya bir "kuşatmada" ya da "büyük bir savaşta" öldürüldü. Ottor Wæfre Kuzey Denizi'nde Heligoland Adası'na yerleşti, orada Cwén adlı bir kadınla evlendi ve ilerde Eoh'un intikamını alacak olan Hengest ve Horsa adında iki oğulları oldu.

Sonra deniz özlemiyle yanıp tutuşan Ottor Wæfre (o aynı zamanda Eärendel'in ışığı altında doğan bir Eärendel çocuğuydu), Cwén'in ölümünden sonra genç çocuklarını terk etti. Hengest ve Horsa, Eoh'un öcünü alıp büyük şefler oldular. Ama Ottor Wæfre, Tol Eressëa("se uncúpa holm", "bilinmeyen ada")'yı bulmak için çoktan yola çıkmıştı.

Tol Eressëa'ya varınca, *limpë* (ayrıca burada Esk. İng.'deki "lip" kelimesi de kullanılır) içip gençleşti ve Vairë'nin yeğeni Naimi (Éadgifu) ile evlendi ve Heorrenda adında bir oğulları oldu.

Fazla önemi olmayan bir ifadede (konu kendi içinde ilginç olsa da ve başka bir yerde bahsi geçmese de) şöyle söyleniyor: Eriol, perilerden *Wóden*, *Punor*, *Tiw* vb. (bunlar Eski İskandinav formlarında *Óðinn*, *Pórr*, *Týr* diye geçen Germen Tanrıları'nın Eski İngilizce'deki isimleridir.) olarak söz eder ve bunlar Manweg, Tulkas ve adı okunamayan ama büyük Valarlar'dan olmayan bir üçüncüsüyle bir tutulmuşlardır.

Eriol'a "Angol" adı verildi.

Böylelikle Eriol'un ve oğulları "Engleler" (yani İngilizler)'in *I-ralar* ve *Wéalalar* (İrlandalıları ve Galliler)'in karmakarışık anlattığı perilerin asıl geleneklerini aldıkları ortaya çıkıyor.

Böylece İngilizler'e özel bir peri öyküsü ortaya çıkıyor ve bu öykü Kelt topraklarında anlatılan herhangi bir öyküden daha gerçek öyküdür.

Eriol'un Tol Eressëa'daki evliliği başka hiçbir yerde anlatılmıyor; ama oğlu Heorrenda'nın (Eriol'un oğlu diye anlatılmasa da) "*Gondolin'in Yıkılışı*"nın yerinde *sonradan* Meril'in kızlarının şarkısını kendi halkının diline çeviren biri diye bahsi geçiyor. Bu bölümde Herenda konusunu biraz daha aydınlatacağız.

Bu notlara bağlı ayrıca bir başlık sayfası ve birkaç dize sonra kesilen bir giriş bölümü (prologue) var:

(11)

Tavrobel Öyküleri
kitabı olarak
Heorrenda'nun Altın Kitabı

Hægwudu'lu Heorrenda

Ben bu kitabı babam Wæfre (sonradan gittiği yerde Gnomlar ona Angol adını vermiştir)'nin Elfler zamanında kutsal odadayken yazdığı yazıları kullanarak yazdım; sonradan onun görmediği pekçok olay ekledim ve bu olaylardan henüz bahsetmedim.

O zaman Altın Kitabı Eriol'un yazılarını kullanan oğlu Heorrenda derlemiştir. Fakat bu durum, kitabı ismi bilinmeyen birinin derlediğini söyleyen beşinci alıntıyla ve Eriol'un bizzat kendisinin kitabın sonunu yazıp mühürlediğini söyleyen sekizinci alıntı (Epilogue)'yla tezat teşkil eder.

Daha önce söylediğim gibi “Angol” kelimesi Kuzey Denizi’nin öbür tarafına göç etmeden önce İngilizler’in en eski anayurtlarına gönderme yapıyor (*Angoll Eriol* ya da *Demir Uçurumlar*).

(12) Onuncu taslağa eşlik eden, birlikte bu konuda hemfikir olan bir soy tablosu (secere) da ayrıca mevcuttur. Tablo bir noktada hemfikir olan iki şekilde yazılmıştır: birinde Eoh’un kardeşi Beorn, diğerinde de “Isenóra’nın Haseni” (Eski İngilizce’de: “demir kıyı”) diye geçer. Ama tablonun sonunda Eriol’lu ve Tol Eressëa’yı ilgilendiren bu en erken kaynakların en önemli bilgileri verilmiştir: Eriol’un Heligoland’daki karısı Cwén’den olan oğulları Hengest ve Horsa ve Tol Eressëa’daki karısı Naimi’den olan oğlu Heorrenda birlikte bir parantez içine alınmıştır. Adlarının altında şöyle yazar:

Íeg’i işgal ettiler
 (“seo unwemmede Íeg”)
Artık adı Engaland ve orada
şimdi Angolcynnler ya da Engleler yaşıyor

Íeg, Eski İngilizcedir ve ada demektir; “seo unwemmede Íeg” ise “kirlenmemiş ada” demektir. Babamın 1916 Haziranında Étaples’de yazdığı ve İngiltere’yi ima ederek “Yalnız Ada” diye adlandırdığı bir şiirden daha önce bahsetmiştim: bu şiir Eski İngilizce *seo unwemmede Íeg* başlığını taşıyor.

(13) Aşağıda Tol Eressëa’daki yerlerle İngiltere’deki yerler arasında kesin teşhisler koyan not defteri “C”den alınan bazı notlar var.

Önce “Kortirion adı açıklanıyor. “*Kôr*” kelimesi önce “*Qoã*” ya da ondan da önce “*Guorã*”dan türüyor; ama “*Guorã*”dan bir de (yani Gnomca’da) “*Gwār*” kelimesi türetilmiştir (bu oluşum Gnomca sözlüktekiyle de aynı. bkz. K.Ö I). Öyleyse “*Kôr*: *Gwār*” ve “Kortirion: **Gwarmindon*”dur [yıldız işareti (*) varsayıma dayanan ve kayıtlara geçmemiş bir olguyu belirtir]. Aslında Gnomca’da kullanılan isimde kelimeler ters çevrilmiştir: “Mindon-Gwar” (“Mindon”, “Tirion” gibi “kule” anlamına geliyordu ve her zaman da bu anlamda kullanıldı. “*Kôr*/*Gwār*”ın anlamı burada verilmiyor ama hem “*Elfler’in Gelişi*”

öyküsünde (K.Ö I, s 165) hem de *Gnomca* sözlükte, bu isim Kôr'daki tepenin "yuvarlak" olmasına gönderme yaparak açıklanıyor).

Not şöyle devam eder (Eski İngilizce'deki formlarını kullanarak): "Wielise'de 'Caergwar', İngilizce'de 'Warwíc'". Öyleyse Warwick'teki "war" kelimesi, Kortirion'daki "Kor" ve Mindon-Gwar(9)'daki "Gwar" kelimeleri gibi aynı Elfçe kaynaktan türemiştir. Son olarak denir ki "Hengest'in başşehri Warwick'ti".

Diğer oğul Horsa (Hengest'in kardeşi) karşılıkları Qenya sözlüğünde "Taruktarna" ve Gnomca'da *Taruthorn olarak verilen "Oxenaford" (Eski İngilizce'de Oxford)'a yerleşmiştir.

Eriol'un üçüncü oğlu Heorrenda'nın ise "başşehri" Büyük Haywood (annem ve babamın 1916-17'de oturduğu Straffordshire semti)'da seçtiği söylenir. Qenya sözlüğünde bunun karşılıkları "Tavaros(së) ve "Taurossë", Gnomca'da da "Tavrobel" ve "Tavrost" olarak verilir; ayrıca İngilizce'de (yani Eski İngilizce'de) "Hægwudu se gréata, Gréata Hægwudu"(10) diye geçer.

Bu notlar "Heorrenda Kôr ya da Gwâr'a "Tûn" diyordu" cümlesi ile son bulur. Bu kavramların bağlamında bu kelime muhtemelen Eski İngilizce'deki "tûn" kelimesidir veya zamanla "town" kelimesine dönüşmüş kapalı bir yer ya da "_ton"la biten bir yerin ismidir. "Tûn" sonradan yapılan bir düzeltme olarak veya Kôr'a bir alternatif olarak birkaç kez "*Kayıp Öyküler*"de geçmişti, zaman içinde değişiklikler olduğuna şüphe yok: muhtemelen şehrin Tûn olduğu ve Kôr isminin de üzerinde durduğu tepeyle sınırlandırıldığı sanılıyor. Sonradan Tûn, Túna oldu. "*Silmarillion*"daki gibi Elfler'in şehri "*Tirion*" diye adlandırıldığında, tepeleri de "*Túna*" oldu; o zamana kadar ise "yerleşme yeri"nin bir yan anlamı olarak kullanılmıyordu ve asıl kökeniyle olan bütün bağını yitirmişti (burada da gördüğümüz gibi: Eski İngilizce'deki "Tûn" Heorrenda'nın "town"ıdır).

Acaba bütün bu kaynaklar bütün bir anlatım sağlamak için bir araya getirilebilir mi? Ben getirilebileceğine inanıyorum (Eriol'un hayatıyla ilgili kesinlikle bağdaştırılamayan farklılıklar olduğunu da kabullenerek) hikaye şu şekilde yeniden düzenlenebilir.

- Eldarlar ve kurtarılan Noldoliler Büyük Topraklar'dan ayrılıp Tol Eressëa'ya geldiler.

- Tol Eressëa'da birçok şehir ve köyler kurdular, adanın merkezi áAlalminóre'da Inwë'nin oğlu Ingil "Kôr Sürgünleri Yerleşkesi"ni, Koromas şehrini kurdu ("Sürgünler deniyor, çünkü onlar Valinor'a geri dönemiyorlardı); ve Ingil'in büyük kulesi kente ismini (Kortiron) verdi.

- Ottor Wæfre, Heligoland'dan Tol Eressëa'ya geldi ve Kortirion'daki *Kayıp Oyun Kulübesi*'nde yaşadı; Elfler ona önceki yurdunun "demir uçurumları" nedeniyle "Eriol" ya da "Angol" adını verdiler.

- Bir süre sonra (Tanrılar, Elfler ve İnsanlar'ın en eski tarihinde çoğunlukla öğretilmiştir) Eriol, Tavrobel'in bir köyünde oturan Gilfanon'u ziyarete gitti. Orada öğrendiklerini not aldı ve nihayet yine orada *limpe* içti.

- Eriol, Tol Eressëa'da evlendi ve Heorrenda (yarı -Elf!) adında bir oğlu oldu. (beşinci alıntıya göre Eriol "kıyıların kara uçurumlarının" özlemi içinde Tavrobel'de öldü; sekizinci alıntıya göre ise Eriol Gökyüzü-çatısının Kırılığındaki Savaş'ı görecek kadar yaşadı).

- Büyük Topraklar'daki Kayıp Elfler Melko'nun hizmet-kârlarının egemenliğinde başkaldırdılar; zamansız Yola Çıkış başladı, o sıralarda Tol Eressëa Okyanus'un doğu tarafına çekildi ve Büyük Topraklar'ın kıyılarına kadar geldi. Ossë, adayı eski yerine çekerken batı tarafı koptu ve bu parça Íverín Adası (: İrlanda) oldu.

- Tol Eressëa artık İngiltere'nin coğrafi konumunu almıştı.

- Büyük Rôs savaşı Elfler'in yenilgisiyle sonuçlandı ve Elfler saklanmak için Tol Eressëa'ya geri çekildiler.

- Kötü yürekli İnsanlar Tol Eressëa'ya girdiler, Orklar ve başka düşmanlarla birlik oldular.

- Gökyüzü-çatısının Kırılığındaki Savaş Tavrobel'e yakın bir yerde oldu ve (sekizinci alıntıya göre) Altın Kitabı tamamlayan Eriol bu savaşa tanık oldu.

- Elfler saydamlaşıp, neredeyse bütün İnsanlar'a görünmez oldular.

- Eriol'un oğulları, Hengest, Horsa ve Heorrenda adayı işgal etti ve ada "England (İngiltere)" oldu. Elfler'e düşmanca davranmadılar, hatta onlar aracılığıyla İngilizler "perilerin asıl geleneklerini" aldılar.

Perilerin en eski yerleşim yeri olan Kortirion İngiliz dilinde "Warwick" olarak bilinmeye başlandı. Horsa Taruithorn (Oxford)'da ve Heorrenda Tavrobel (Büyük Haywood)'de yaşarken Hengest de Warwick'te yaşadı (on birinci alıntıya göre Altın Kitabı Heorrenda tamamlandı).

Bu düzenleme bütün bölümlerinde doğru olmayabilir: aslında bütün notları ve eklemeleri aynı ağırlıkta görerek, bütün fikirleri eş zamanlı ve birbirine bağlantılı bir şekilde ele alarak yapılan böyle bir çalışma yapmacık olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte babamın *Kayıp Öyküler*'deki anlatımını düzenlemeyi ne kadar çok düşündüğünün özetlerde haklı olarak gösterildiğini umuyorum; ayrıca dış kaynaklı olduğu için burada "Öyküler" kavramının bu şekilde olduğuna inanıyorum.

Yazının tutarlılığı açısından sonradan bu hikayeden "*Eriol'un Öyküsü*" diye bahsedeceğim. Sonraki hikayeye tezat olarak en önemli değişiklikler Tol Eressëa'nın İngiltere olarak çevrilmesi, denizcinin ilk ortaya çıkışı (hikayenin bütünüyle bağlantılı bir şekilde) ve denizcinin önemidir.

Aslında babam (tüm kavramın radikal bir çevrimine karar vermeden önce) kendi rolünün fazla olacağı fikirler arıyordu.

(14) Kabaca yazılmış notlardan şöyle bir sonuç çıkarılabilir: Eriol yurdunun özlemiyle öyle acı çekiyordu ki, Meril-i Turinqui'nin emrine karşı gelerek oğlu Heorrenda'yla birlikte Tol Eressëa'ya doğru gemiyle yola çıktı (bkz. "Melko'nun Zincire Vurulması"ndan alıntı yapılan sayfa 284'teki paragraf); fakat bunu yapmaktaki bir diğer amacı da Doğu Toprakları'nda öğütlediği "Yola Çıkışı"ı hızlandırmaktı. Tol Eressëa Büyük Toprakların sınırlarına geri çekilmişti ve "Guiálinler" ve "Brithoninler" (notların birinde "Rumhartlar" yani Romalılar olarak da geçer) adlı düşmanlar adayı işgal etmişti. Eriol öldü ama oğulları Hengest ve Horsa Guiálinler'i yendiler. Fakat Eriol'un Yola Çıkış zamanından önce geri dönerek Meril'in emrine itaat etmemesi yüzünden "hepsi lânetlendi"; Elfler savaşın gürültüsü ve kötülüğünün önün-

de soldular. Ayrı bir cümlede “iyi yürekli bir adamın (İnsanların arkasından özlem duyarak) Yola Çıkış’ı bir fiyaskoya sürükleyeceğini anlatan garip bir kehanetten bahsedilir.

Öylese Eriol’un rolünün Elflerin tarihinde önemli bir yeri vardır; ama bu fikirlerin bu araştırmaya dayanan bölümün ötesinde anlam taşıdığını gösteren hiçbir belirti yoktur.

*

Daha önce gösterdiğim düzenlemenin (Eriol’un Öyküsü) “*Kayıp Öyküler*”in iskeletini oluşturan gerekli bir çalışma olduğunu düşündüğümü söylemiştim. Bunun hem olumlu hem de olumsuz nedenleri var: olumludur, çünkü onun ismi hala Eriol’dur, öykülerin ilerki bölümlerine sonradan dahil olan Gilfanon bu düzenlemeye olumlu katkısı olan beşinci alıntıda da geçer; olumsuzdur, çünkü en basit bir şüpheyile bile çelişen hiçbir şey yoktur. *Kayıp Öyküler*’in hiçbir yerinde Eriol’un İngiltere’den geldiğine dair bir ifade yoktur. Başlangıçta yalnızca “uzak ülkelerden gelen bir gezgin”dir; geçmişi hakkında Vëannë’ye anlattığı hikayenin evinin İngiltere’de olduğu gibi diğer açıklamalarla uyuşması, coğrafya değişirken hikayenin aynı kaldığını göstermekten öteye gitmiyor- tıpkı yurdunun “kara kıyıları”nın sonraki yazılarda Britanya’nın kara kıyıları diye söz edilmesi gibi, halbuki kıyılara yapılan ilk gönderme (referans) “Angol”un yani “demir kıyıları”ın kelime köküyle alâkalıdır (kendi adı yani Eriol, “iki deniz arasındaki ülke”den Dan yarımadasındaki Angeln’den gelir. Aslında aynı hikayenin temel özelliklerinin belirtildiği çok önceden yazılmış fakat kabul görmemiş bir Eriol hikayesi taslağı var: babasının yaşadığı yere yapılan saldırı (şu halde, bu Beorn’un kardeşi Eoh’un kalesini yıkmasıdır. bkz. onuncu alıntı), Eriol’un esareti ve kaçışı; notta ayrıca Eriol’un daha sonra “Merkez Topraklar”dan geçerek İç Denize yani “Wandelsæ” (Eski İngilizce’de Akdeniz)’ye geldiği ve böylelikle bir zamanlar babasının geldiği “Batı Denizi” kıyılarına ulaştığı söyleniyor. *Tinúviel’in Öyküsü*’ne eklenen bir bölümde “dükün kulesinden görebildiği” Doğudaki Dağlar’dan çıkıp gelen vahşi adamlardan bahsedilmesi sanki o sıralarda Eriol’un gerçek yurdunun “kıtasal” bir bölgede bulunduğunu ima ediyor.

Görebildiğim kadarıyla bu görüşün doğru olmayacağına dair tek ipucu (biraz sonra aşağıda vereceğim) karmaşık bir tarihle yazılmış eski bir şiirde bulunmuştur.

Bu şiirin en eski kaba taslakları oldukça karmaşıktır. Orijinal başlığı “Gezgin’in Bağlılığı”dır ve önceleri üç bölümlü bir şiir olarak tasarlanmıştır. Babam sonradan şiiri, Giriş (Prelude), *İçteki Şehir* ve *Üzgün Şehir* adlarıyla üç bölüme ayırarak alt başlıklar halinde yazmıştır. Hepsinin başlığı olarak da yine *Üzgün Şehir*’i kullanmış ve 16-18, Mart, 1916 diye bir tarih eklemiştir. Bütünü karmaşık olan sonraki tek kopyasında tüm şiirin başlığı olarak “*Düşler Şehri ve Şimdinin Üzgün Şehri*” ve üç alt başlık olarak da “*Giriş*” (prelude, Eski İngilizce’de “Foresang”), “*Düşler Şehri*” (Eski İngilizce’de “Pæt Slæpende Tún) ve “*Şimdinin Üzgün Şehri*” (Eski İngilizce’de “Seo Wépende Burg”) kullanılmıştır. Buradaki yazıda tarihler “1916 Martı Oxford ve Warwick; kopyası Birmingham Kasım 1916” diye veriliyor. “*Düşler Şehri*”, Avon Nehri üzerindeki Warwick’tir. “*Şimdinin Hüzün Şehri*” ise Thames üzerindeki (1. Dünya Savaşı sırasındaki) Oxford’dur. Eriol ya da “*Kayıp Öyküler*” ile ilgili hiçbir kanıt yoktur.

G İ R İ Ş

Bilinmeyen zamanlarda babamın
Ataları geldi,
Ve nesilden nesile kök saldı
Meyva bahçeleri, nehir yatakları
Ve güzel kokulu düzlüklerin çimenleri arasında:
Pek çok yaz gördü tutuştuğunu
Eğilen saplardaki süsen çiçeğinin sarı yapraklarının,
Pekçok fidan döndü
Çitli bahçelerdeki olgun meyvelere

*

Sıra sıra ağaçlar arasında nergisler
Başını sallıyordu baharda ve insanlar gülüyordu uzunca

Şarkı söyleyerek mutlu işlerinde
Hatta hafifleterek işlerini içki şarkılarıyla
Ne güzel uyuyordu erkek arılar
Uçuşarak çiçeklerle bezenmiş bahçeler etrafında
Güneşin aydınlattığı güzel günlerin aşkıyla
Geçiyordu hayatları kurulu zamanlarda
Ama bu uzun zaman önceydi.
Şimdi ne şarkı söylüyor ne ekip ne biçiyorlar,
Ve biliyorum adanın her yerinin
Huzurunu kaçırdığını gezginin.

*

D ü ş l e r Ş e h r i

Pekçok gün geçti hissettirmeden bana
Beni dalgın yapan bu güzel şehirde;
Düşlerimi sarıyordu burası derin uykularımda
Ve dünyadaki ıstırap seslerinin aksine
Karaağaçların yapraklarının hışırtısını duyuyordum,
Sığ suların üzerinden lıkırdayan Avon
Dokurken bitmeyen melodisini
Ve akıtırken sularını sonbahara dek,
(Damlayarak, çırpınarak düşen sarı yapraklar gibi
Ötemizde yavaşça üzerinde yüzen
Alev fısıkiyesiyle o karanlık nehir parlayana dek).

*

Buradaki kale ve büyük kule
Sıra sıra ağaçlardan daha yüce
Uzun Kasım yağmurundan daha koyu
Rahat uyuyorlar onlar bu yüzden
Ve ne gün ışığı ne zafer oyunu

Ne geçen mevsimler ne de güneş
Uyandırıyor efendilerini yattıkları yerden.

*

Hiçbir çaba bozamaz güzel düşlerini
Nehrin aşağısında neşeyle dans etse de
Ya da kar altında kalıp, fırtınayla kırbalansalar da ,
Mart gelip te rüzgarla yollarını toza bulasa da ,
Karaağlar bir yılda büyüttüğü yaprağına
Bir anda döküp tekrar tohumlasa da,
Onlar yine de yaşlı kalplerini kıpırdatıp, ağlayıp, zlmezler.
Anlamayarak bu şeytanca tuzağı
Bugünün büyük acısı ya da yarının korkusu
Zayıfca yankılanır uyku salonlarında
Hayaletler gibi gün ışığı geçerken duvarlarından.

*

ř i m d i n i n H  z  n ř e h r i

Bir şehir vardı, uzaklarda
Unutulmuş günlerde beliren.
Orada daha uzundu çimenler daha seyrektiler uluağlar
Nehir daha sakin akardı serin havada.
Yeri göğü kaplardı söğüt ağları,
Kendilerini besleyen derelerle sarıyordu yolları
Ve diziliyordu sıra sıra Thames'in kıyılarında
Geniş, yaşlı koynunda eskimiş gövdeleri
Eğiliyordu ne ve narin gölgeleri uzanıyordu derelerinde
Gümüş renkli glcklere düşen yaprakları
Işıltilar saçan mavi, yeşil mücevherler gibi
Bir rt örtmüştü zerine.

Ey ömrü geçmiş yaşlı şehir
 Giden insanların lamba ve mumlarla yaktığı
 Pencerelelerini görüyorum birer birer.
 Tacın sisli yıldızlar, elbisen gecedir,
 Sahip olduğun en eşsiz büyün
 Benim yüreğimdedir
 O eski günlerin geri dönüyor
 Eski sabahlar, karanlık akşamlar
 Aynı eski alacakaranlık günlerini getiriyor şehirden.
 Sende çok derin bir özlem, bir tat var
 Ruhum senin için dans ediyor uykuda
 Büyük gri sokakların boyunca
 Ya da gece aydınlanan dar yollarında
 Bilinen başka şehirleri artık düşünmeyerek
 Ve unutarak bir an ağaçlarla sarılı
 Artık şarkılar söylenmeyen rüyalar şehri.
 Yüreğin biliyor onun için ağlıyorsun
 Bu kötü yılların acısına.
 Sayısız dağların, tepelerin
 Aydınlanıyor ışıklarla ve yankılanıyor
 Aynı anda çalan çanlarla
 Getirerek gözümüzün önüne
 Rüzgarın uzak yollara savurduğu
 O günlerin solgun görüntülerini
 Salonlarında ruhun hâlâ şarkısını söylüyor
 Şimdi uğruna ağladığın eski anılarının,
 Ya da umuyor o günlerin gelmesini
 O korkuyla dolu yarı hüznünlü günlerin
 Üzülme! Yollarında artık gülenler olmasa da
 Hiçbir kötülük bozamaz güzelliğini,
 Hüznünlükten çalınan yıldızlar senin tacındır.

Bunun haricinde, şimdinin *Hüzün Şehrini* ayrı olarak ele alınan bir bölümünde iki parça daha var.

Bu bölüm “Ey ömrü geçmiş yaşlı şehir” diye başlar ve daha kısadır: “Bilinen başka şehirleri artık düşünmeyerek” satırından sonra şöyle sona erer:

Unutarak bir an bütün insanların
Ağladığını mutluluğu yitirince
Ve şarkı söylediğini sana
“Hiçbir kötülük bozamaz güzelliğini
Hüzünlüken çalınan yıldızlar senin tacındır” diye.

Bu şiir önce *Üzgün Şehir* olarak adlandırıldı, ama başlık sonra “Wínsele Wéste reste réte beroféne” olarak değiştirilmiştir. (“Beawulf”un 2456-7. Dizeleri şöyle uydurulmuştur: “Şölen yeri boştu, geri kalan yerler rüzgarla savruldu ve gülüşmeler kayboldu”).

“Tekrar ziyaret edilen eski şehir” alt başlığıyla birlikte ayrı bir şiir olarak görülen “*Düşler Şehri*”nde iki ayrı el yazması parça vardır; bunların birinde ilk başlık sıradan “*Ölü Günlerin Şehri*” olarak değiştirilmiştir.

Son olarak, “*Eriol’un Şarkısı*” adlı iki bölüm halinde bir şiir vardır. Bu şiir üç el yazması eserde bulunmuştur. Sonrakiler küçük değişikliklerle birlikte öncekilerle birleşir (fakat üçüncüsünde sadece şiirin ikinci bölümü vardır).

Eriol’un Şarkısı

Eriol, Öykü odasında ayaklarının yolculuk için yaratıldığını öyleki sonunda Yalnız Ada’yı ve en güzel şehir Kortirion’u nasıl bulduğunu anlatan bir şarkı yazdı:

I

Bilinmeyen zamanlarda babamın

Ataları geldi,
Ve kuşaktan kuşağa kök saldı
Meyva bahçeleri, nehir yatakları
Ve güzel kokulu düzlüklerin çimenleri arasına:

Pek çok yaz gördü tutuştuğunu
Eğilen saplardaki süsen çiçeğinin sarı yapraklarının,
Pek çok fidan döndü
Çitli bahçelerdeki olgun meyvelere.

Sıra sıra ağaçlar arasındaki nergisler
Başını sallıyordu baharda, ve insanlar gülüyordu uzunca
Şarkı söyleyerek mutlu işlerinde
Hatta hafifleterek işlerini içki şarkılarıyla.

Ne güzel uyuyordu erkek arılar
Uçuşarak çiçeklerle bezenmiş bahçeler etrafında
Güneşin aydınlattığı güzel günlerin aşkıyla
Geçiyordu hayatları kurulu zamanlarda.

Ama bu uzun zaman önceydi,
Şimdi ne şarkı söylüyor, ne ekip ne biçiyorlar,
Ve biliyorum adanın her yerinin
Huzurunu kaçırdığını gezginin

2

Büyük kralların savaşları, zırhların çarpışması
O zırhlıdaki kılıçları anlatılamaz,
Mızrakları buğday tarlasındaki başaklar gibi sayısız,
Büyük toprakların her yerini yakıp yıktılar;

Denizler inliyordu donanma sesleriyle;
Ordular arkasındaki cehennem ateşleri

Yaktı tarlaları, şehirleri;
Dağıttı, yağmaladı, ateşe verdi
Şehirleri, hazineleri, sarayları

Krallar, insanlar, karıları ve kızları
Hepsi katledildi.
Şimdi sessizliğe bürünmüş o yerler
Eski güzelliğini kaybetmiş saraylar, kuleler
Artık kimse uğramıyor yıkılan limanlarına

*

Orada düştü babam bir kan tarlasına
Orada öldü annem bir kuşatmada,
Ben de esir düştüm düşmanlara
Sonra duydum koca denizlerin taşmasını
Duydum denizlerin çağrısını,
O an yüreğim sızladı

Kara, battı kıyılarına,
Uzun zaman önce annemin halkının geldiği kıyılara
Ben de kırdım zincirlerimi
Aştım soluk vadileri, harap olmuş toprakları
Ta ki ayaklarım batı denizinde ıslanana dek,
Ta ki kulaklarım sağırlaşana dek, gürültüsüyle
Yükselip karaya vuran batı denizinin.
Ama bu uzun zaman önceydi.
Şimdi görüyorum kara körfezleri, bilinmeyen dalgaları
Alacakaranlık burunları, sisli takımadaları,
Bütün o korkunç sesleri, tuzlu toprakları
Bir zamanlar bildiğim bu adanın büyüsunü ve kıyılarını.

“*Eriol'un Şarkısı*”nın el yazmalarından birinde sonradan yazılmış bir not vardır: “*Easington 1917-18*” (Humper haliçi üzerindeki Easington; bkz. Humprey Carpenter). Belki de “*Eriol'un Şarkısı*”nın

ikinci bölümü Easington'da yazılmış ve önceden yazılan bölüme (önceden "Prelude" diye geçer) eklenmiştir.

Zor bir anlatımı olan bu şiirden pek az şey çıkarılabilir ve aynı öykünün içeriğine kazandırılabilir: Eriol'un babasının "bir kan tarlasına düşmesi", "annesinin bir kuşatmada ölmesi" gibi bilgiler çıkarılabilir (aynı sözler *Tinuviel'in Öyküsü*'nde de kullanılır); kahramanın kendisi esir düşmüş, fakat sonunda kaçıp batı denizi kıyılarına (bir zamanlar annesinin halkının geldiği yere) ulaşmıştır.

"*Eriol'un Şarkısı*"nın ilk bölümünün konuları Warwick ve Oxford olan bir şiirin Girişi (prelude) olarak bulunması, sizleri Eriol'un Vëannë'ye anlattığı hikayedeki nehrin üzerinde yükselen büyük kuleli kalenin yine bir zamanlar Warwick olması gibi bir düşünceye sürükleyebilir. Ama ben öyle olduğunu sanmıyorum. Dükün kulesinden görebildiği Doğu Dağlarından gelen insanların oraya bir saldırı düzenlenmesinin çok zor olduğuna dair görüşleri vardır; ama aynı zamanda orjinal şiirin kopmamış olduğu ve Giriş (Prelude)'te yeni bir bilginin (babamın atalarının, Eriol'un ataları olması) verildiğini düşünüyorum. Aynı zamanda keskin, güçlü simgeler bir zamanlar etkili ve yaygındı, dolayısıyla Eriol'un yurdundaki büyük kule gerçekte Kortirion ya da Warwick'teki kule olmalıydı. Benzer şekilde (sonradan kısaca anlatılacaktır) denizcinin öyküsünün yapısı da önemli ölçüde değiştirilmiştir. Bunun kanıtı hikayeyi oluşturan bu şiirin karmaşık konusundaki değişimden başka bir şey olamaz.

Humphrey Carpenter 1925'te Oxford'a döndükten sonra babamın hayatını yazdığı "Biyografi"sinde şöyle diyor

:

Sürekli orjinal hikayeler üzerinde sayısız değişiklikler ve hikayelerin yeniden dökümlerini yaptı, bunları yaparken asıl deniz gezgini "Eriol" ismini atıp yerine onu "Ælfwine" ya da "elf-dostu" diye adlandırmaya karar verdi.

Eriol'un (bir süreliğine) Ælfwine ile yer değiştirdiği kesindir. Ama buradan "Eriol" isminin kabul görmediği sonucu çıkarılabilir; fakat 1930'da yazılan Valinor'un Tarihinde ismin Tol Eressëa'da Leithien'li "Erol" yani Anglecynn'li Ælfwine'ne çevrildiği söylenme-

sine karşın, 1926'da yazılan *Silmarillion*'un ilk versiyonunda "Eriol" adı tekrar görülür. Diğer taraftan iki ismin de "Eriol'un Hikayesi" ve "Ælfwine'in Hikayesi" gibi farklı öykülerin bir göstergesi olarak düşünülmesi tamamıyla haklı bir görüş gibi görünüyor.

Öyleyse "Ælfwine", "*Kayıp Öyküler*"in devamı" gibi bir kavramla bütünleşir. Bütün eserin yeniden düzenlenmesi için yapılan "fark edilmemiş bir çalışma" diye adlandırdığım öykülerin ikinci "şema"sındaki denizci, Eriol değil Ælfwine'dır. "Tol Eressëa artık İngiltere ile bir tutulmuyor" gibi bir ifadeden önce temel farklılık görülebilir; ayrıca Yalnız Ada'nın denizin öbür tarafına doğru çekilmesi de göz ardı edilmiştir. Aslında İngiltere hâlâ bu sonraki kavramın (Yalnız Ada) merkezindedir, ve adı *Luthany* (11)dir. Denizci Ælfwine, Britanya kıyılarından batıya doğru gemiyle açılan bir İngilizdir; hikayedeki rolü azaltılmıştır. Halbuki önceki üzerinde çalışılan yazılarda onun Yola Çıkış felaketinden önce Tol Eressëa'ya çok uzaklardan geldiği ve hem kendisinin hem de torunlarının İnsanlar'ın kötü yürekli müttefikleriyle yaptığı saldırıyla Tol Eressëa'yı yakıp yıkmalarına şahit oldukları yazmaktadır (hatta ilerideki bölümlerinin bir yerinde onun bundan sorumlu olduğu bile yazıyor; sayfa, 294), fakat sonraki tasarlarda bütün o acı dolu olaylar olup bitene kadar adaya uğramıyor. Onun rolü yalnızca öğrenip not etmektir.(12)

Şimdi de ayrı sayfalara yazılmasına rağmen beraber bulunmuş ve hemen hemen aynı zamanlara tarihlendirilmiş, kısa ve çok eğik yazılmış paragraflara geliyorum.

(15) İngiltereli Ælfwine, Güneybatıda yaşıyordu; Ælfwine Luthany Kralı Ing'in soyundandı. Annesi ve babası deniz korsanları tarafından öldürüldü, o da tutsak alındı.

Perileri hep sevmiştii: babası ona Ing'le ilgili birçok şey anlatmıştı. Ælfwine kaçır. Kafasında hep kuzey ve batı denizleri vardır. Çok yaşlı bir denizciye rastlar ve birçok Elf'in gürültüden, savaştan ve İnsanların çekişmelerinden kaçtığı Tol Eressëa'yı (*seo unwemmede leg*) aramaya koyulur.

Elfler onu karşılar ve kim olduğunu öğrenince daha çok hürmet ederler. Ona Luthany insanı anlamında "Lúthien" der-

ler. Ælfwine kendi dilinin (eski İngiliz dili) bu adada konuşulduğunu görür.

“Yaşlı Denizci”, “Eriol”un Vëannë’ye anlattığı öyküler ortaya çıkmıştır; onun hakkında çok daha fazlası ilerde anlatılacaktır.

(16) İngiltere’li Ælfwine (“Normanlar’ın yönlendirdiği” diye sonradan bir ek yapılmıştır) solmaya başlayan birçok Elf’in dünyadan çekilmeye başladığı ve artık solmayacakları Tol Eressëa’ya varır.

Güney limanları hakkında bir tasvir vardır. Periler onun Englaland (Englalar’ın ülkesi)’dan geldiğini duyunca ona çok iyi davranırlar. Ælfwine, perilerin Wessex Ælfredi’nin dilini konuştuklarını duyunca çok şaşırır (birbirleriyle ise çok hoş ve anlaşılmayan bir dille konuşuyorlardı).

Luthany’dan geldiği için Elfler ona Lúthien ismini verdiler (bu onların dilinde “dost”, “dostluk” demektir). Eldaros ya da Ælfham. Ælfwine Rôs’a yani başkentlerine gider. Orada *Kayıp Oyun Kulübesini*, Lindo’yu ve Vairë’yi bulur. Kim olduğunu, ne kadar zamandır ve niçin bu adayı aradığını anlatır (Ing’in soyundan gelenlerin geleneklerini de anlatır); ve Englaland’a geri dönmeleri için Elfler’e yalvarır.

İşte bu noktada (neden gelemediklerine dair bir açıklama olarak) *Kayıp Öyküler* Kitabı isimli hikayeler serisi başlıyor.

Bu alıntıda (on altı) Ælfwine İngiliz tarihine daha sağlam kök salıyor: görüldüğü kadarıyla o 11.yy’da yaşamış bir Wessex’li, ama on beşinci alıntıya göre o “Ing’in bir akrabası”. Tol Eressëa’daki Elfler’in başkenti Kortirion değil Rôs’dur ve bu isim beşinci alıntıda Büyük Topraklar’ın burnu olarak geçmesine rağmen burada oldukça farklı bir anlamda kullanılmıştır.

Lúthien’in sonraları çok değişik bir anlamda kullanılmasına (Lúthien Tinúviel) dair hiçbir ipucu bulamadım. Bu zaman diliminde yazılmış başka notta Lúthien çok farklı bir şekilde açıklanıyor: “Lúthien ya da Lûsion, Telumaith (Telimektar)’in oğluydu. Ælfwine,

Orion işaretini çok severdi ve onlara bu işareti yaptı, bu yüzden periler de ona Lúthien (Gezgin) dediler”. Bunlardan başka ne Ælfwine’in Orion’la olan özel ilişkisi ne de Lúthien isminin bu yorumuyla ilgili hiçbir şeyin bahsi geçmiyor; ve bu, babamın peşine düşmediği önemli bir gelişme gibi görünüyor.

Daha önce bahsettiğim *Kayıp Öyküler* için hazırlanmış ikinci şemanın açılış paragrafını vermek uygun olacaktır. Paragraf açıkça görüleceği gibi bu “Ælfwine” notlarının geri kalanıyla aynı zamana aittir (söz konusu “Öyküler” birinci şemaya yetmeyecek kadar çoktur).

(17) Ælfwine kumsalda gözlerini açar. Denizin uzaktan gelen sesini dinler. Gelgit azalmış ve onu karaya bırakmıştır.

Ælfwine Rôs Elfler’ine rastlar. Elfler’in hoş dillerinin yanında İngilizce de konuştuklarını görür. Peki bunun nedeni ne olabilirdi? Yoksa Elfler bir zamanlar Luthany’de yaşamış fakat sonradan oradan ayrılmışlar mıydı? Elfler onu giydiren, besler ve Ælfwine adanın çiçekli yollarında gezer dolaşır.

Şema Ælfwine’in bir yaz akşamı Kortirion’a gelmesiyle devam eder. Dolayısıyla bu şema Ælfwine’in *Kayıp Oyun Kulübesi*’ni bulduğu Elfler’in başkenti Rôs’a gittiğini yazan 16. alıntıdan ayrılır. Rôs ismi burada başka bir anlamda (muhtemelen Tol Eressëa anlamında) kullanılıyor.

(18) Ælfwine, Lindo ve Vairë’nin kendisine birçok şey anlattığı Ælfhâm (Elf-yurdu), Eldos’a gider. Kendisine şunlar anlatılır: dünyanın meydana gelmesi ve en eski hali, Tanrılar, Valinor Elfler’i, Kayıp Elfler ve İnsanlar, Gnomlar’ın Travail’i, Eärendel, Yola Çıkış ve Valinor’un kaybedilmesi, Yola Çıkış’ın felaketle bitmesi, kötü İnsanlar’la yapılan savaş, Inwë’nin kral olduğu Luthany’e doğru geri çekilme. Yurt hasretiyle yanıp tutuşan Elfler ve büyük çoğunluğunun Valinor’u nasıl aradığı. Elwing’in kaybedilişi, Solosimpiler ve diğerlerinin Tol Eres-

sëa'da nasıl yeni bir yurt kurduğu, Elfler'in nasıl sürekli üzgün bir şekilde dünyadan ayrıldığı ve ayrılmaya devam ettiği.

Bu paragrafın yorumu için dikkat edilmesi gereken en önemli nokta şudur (aynı zamanda yansıtılan tarihin anlaşılması için gerçek bir anahtardır): Buradaki Yola Çıkış, Büyülü Güneş'in Yeniden Yanması için Tol Eressëa'dan başlayan Yola Çıkış değil, Kôr Elfler'inin Yürüyüşü (bu yürüyüş "*Valinor'un Kaybedilmesi*"ne neden olur. Burada neden buna felaket dendiği aslında pek açık değildir; ama besbelli kötü İnsanlar'la yapılan savaşıla ilişkilidir. Kôr'dan başlayan Yürüyüş zamanında Elfler ve İnsanlar arasında olan savaş birinci ve üçüncü alıntılarda geçiyor.

Kôr'dan başlayan Yürüyüşle Elfler'in Büyük Topraklar'dan Tol Eressëa'ya doğru yola çıktığı *Eriol'un Öyküsü*'nde açıkça görülüyor. Diğer taraftan "kötü İnsanlar'la yapılan savaş"ı, "Ingwë'nin kralı olduğu Luthany'e doğru geri çekilme" izler. Tol Eressëa'ya doğru yola çıkma Luthany'den başlar. Elwing'in kaybedilmesi bu yolculukların birinde gerçekleşmiş gibi görünüyor. İlerde görüleceği gibi, *Eriol'un Öyküsü*'ndeki "Yola Çıkış" Elf tarihindeki bir olay olmaktan çıkıp, yalnızca bir kehânet ya da bir umut olarak sözü edilmiştir.

(19) *Luthany*, "arkadaşlık", *Lúthien* ise "arkadaş" demektir. *Luthany*, bir zamanlar İnsanlar ve Elfler'in barış ve sevgi içinde yaşadıkları tek ülkedir.

Ing'in oğullarının gelişinden sonra Elfler tekrar toplanıp Tol Eressëa'ya yaptıkları yolculuğa son verdiler.

Eski İngilizce, Elfçe bilmeyen bir ölümlüyle bir Elf'in konuşacağı ölümlü dilinin tabanını oluşturdu.

(20) İngilizce *Ælfwine* (annesi ve babası Elfler'i hiç tanımayan korkunç Deniz İnsanları tarafından öldürülen) Elfler'in, özellikle de ülkeden hiç ayrılmamış olan Kıyı Elfler'inin aşığıydı. *Ælfwine* perilerin geri çekildiği söylenen Tol Eressëa'yı arar.

Orayı bulur. Periler ona Lúthien derler. Dünyanın meydana gelmesi, Tanrılar ve Elfler, Elfler ve İnsanlar ve Tol Eressëa'ya yapılan yolculuk hakkında bilgi edinir.

Yola Çıkış'ın bir yararı olmamış, periler Albion ya da Luthany (Dostluk Adası)'e sığınmışlardır.

Yedi Akın

İnsanlar'ın Luthany'e gelişiyle herbir ırk aralarında savaşmış ve Elfler solmaya başlamıştı, ta ki Rûmhothlar'ın gelişiyle Batıya doğru denize açılana dek. Fakat yedinci akını yapan İnsanlar (Ingwairwarlar) Elfler'e çok dostça davrandılar.

Daha bir ada değilken ve Ossë tarafından doğuya sürülmeden önce Luthany'e yerleşen Inwë ve Eärendel, Ingwairwar soyunun atalarıdır.

(21) İng'in bütün torunları Elfler'e atfedilmiştir; bu yüzden geri kalan Luthany Elfler'i (belki de birbirleriyle) İngilizce'nin çok eski dilini konuşuyorlardı, bazıları Tol Eressëa'ya gittiği için o dil orada anlaşılıyor; Elfler'le konuşmak isteyen herkes (Elfçe'yi bilmeyen ya da yolda öğrenme şansı olmayan) muhtemelen İngilizce'nin eski dilini konuşuyordu.

20'deki "Yola Çıkış" terimi yine 18'deki (Kôr'dan başlayan Yürüyüş) gibi kullanılsa gerek. Bir önceki sayfada Yola Çıkış'a bir "felaket" dendiğini, burada ise "bir yararı olmadığı" söyleniyor: şu da eklenmelidir ki, eğer bu olay Melko'nun zircirlenmesine ve tutsak edilen Noldoliler'in serbest bırakılmalarına yol açıyorsa bunun nasıl böyle söylenebileceğini anlamak zordur.

Ayrıca ilk kez 20'de Luthany'den gelen Yedi Akın kavramı ortaya çıkıyor. Bunlardan biri Rûmhothlar'ın (14'de de bahsedilmiştir) ya da Romahlılar'ın saldırısıdır; yedincisi ise Elfler'e düşmanca davranmayan Ingwairwarlar'ın akınıydı.

Burada, bu paragraflardaki Ing (Ingwë, Ingwaiar) ismiyle ilgili söylenmesi gereken bir şey var. Hengest ve Horsa'nın hikayesi ile birlikte bu eski İngiliz efsanesi mitolojiyle iç içe girmiştir. Ama bana göre burada İngiliz ve İskandinav kökenlerinin anlaşılması güç ve ku-

ramsal bilgilerine ulaşmak hiçbir amaca hizmet etmeyecektir. Mesela Romalı yazarlar İngilizler'den gelen bir ırk olan Baltık Denizi halkı için "Inguaeones" terimini kullanmışlardır; Ingwine ismi hem Ing-wine yani "Ing'in dostları" hem de "Inguaeones" deki "Ingw" olarak yorumlanabilir; ya da Eski İngilizce yazılmış "Runic Şiiri"nde ortaya çıkan "Ing" kişiliği olarak da yorumlanabilir:

*Ing wæs ærest
gesewen seegum
ofer wæg gewat;*

*mid East-Denum
op he sippan east
wæn æfter van*

Şiir şöyle çevrilebilir: "Ing'i önce Doğu Danları arasındakiler gördü; dalgaları aşarak doğuya gitmeden önce, arabası peşinden geldi". Ama bu hiçbir işe yaramayacaktır, çünkü babamın "Ing" (Ingwë) ile kuzeyin tarihi efsanesi karanlık "Ing" (Ingw-) arasında bağlantı olsa bile, onun kendi mitolojisiyle bilinen kalıpları (Runik şiiri ne kadar etkili olsa da) birleştirmekten başka bir niyeti olmadığı görünüyor. Konu özellikle karmaşık hale getirildi, çünkü bu notlardaki isimler (Ing ve Ingwë) aynı olmasına rağmen, ne açıkça ayrı görüldü ne de bir tutuldu.

O zaman Ælfwine *Luthany Kralı Ing'in soyundandı* (15,16), ama Elfler "Ingwë'nin Kralı olduğu Luthany"e geri çekildiler (18). Luthany Elfler'i "Ing"ın oğullarının gelişinden sonra tekrar toparlandılar (19); ve Luthany akıncıları (7. Akın) yani Ingwaiwar'lar Elfler'e çok dostça davrandılar (20), çünkü Ingwaiwarlar'ın atası Ingwë idi (20). Bu isim kesinlikle Inguaeones (önceden anlatılmıştır) ile denktir; ve Ingwaiwarlar'ın (ya da Ing'in oğullarının) akını ise kesinlikle "Anglo-Saxon"lar'ın Britanya'yı istilasını temsil ediyor. Acaba Ing ve Ingwë aynı kişiler olabilir mi? Bu kaynağa bakılırsa aynı olmamaları düşünülemez. Bir başka soru ise bu kurucu atanın "*Kayıp Öyküler*"deki "Ingwë" (oğlu Ingil'dir) ile aynı kişi olup olmamasıdır. Bağlantı olamayacağına inanmak zordur (özellikle de "*Kayıp Oyun Kulübesi*"ndeki Ingwë bir Kôr Eldas'ı ("*Silmarillion*"daki Vangar Lordu Ingwë) iken "Ælfwine'nin hikayesindeki Ing(wë), Luthany Kralı ve Ælfwine'nin atasıdır ("*Gilfanon'un Öyküsü*" ile ilgili taslak-

larda Luthany Kralı Ing'in Ermon'un ya da Ermon ve Ermir'in (ilk İnsanlar) soyundan geldiği söyleniyor).

Aşağıdaki taslaklar Ing(wë) ve Ingwaiwarlar hakkında daha fazla bilgi veriyor:

(22) Yaşlı Ing gemisiyle alacakaranlığa doğru gider, İnsanlar onun Tanrılara ulaştığını söylerler, fakat o Tol Eressëa'da yaşar ve Yola Çıkış* başladığında perilerin bir gün tekrar Luthany'e dönmelerine kılavuzluk eder.

Akrabalarından birinin tekrar geri dönüp, Elfler'in gelişine kadar Luthany'e sahip çıkacağına dair bir kehanetini söyledi.

İnsanlar, Luthany Toprakları'na yedi kez saldırdılar, ta ki yedinci akını yapan Ing'in torunları kendi topraklarına dönene kadar.

Her yeni savaşta ve saldırıda Elfler daha da zayıfladı ve her yeni gelen Elfler'i daha az sevdi; sonra Rûmhothlar geldi, onlar Elfler'in varlığına bile inanmıyordu. Elfler kaçtılar, sadece bir kaç dışında adada üç yüz yıl boyunca hiç Elf olmadı.

(23) Ingwë, Elfler'in elinden *limpë* içip Luthany'de çağlar boyu hüküm sürdü.

Eärendel giden Elfler'i bulmak için Luthany'e geldi.

Ingwë ona yardım etti, ama onunla gitmedi. Eärendel, onun bütün çocuklarını dünyanın en güçlü denizcileri olarak kutsadı.

Ossë, Eärendel yüzünden Ingwë'ye savaş belaları yağdırdı. Elfler'i özleyen Ing denize açıldı, gemileri uzaklara, doğuya doğru sürüklendi ve kaza geçirdiler.

Ölümsüz Ing, Dani Oroda Dáni Urdainothlar yani Doğu Danlar'ı arasına katıldı.

* "Yola Çıkış" terimi burada 18. ve 20.'deki gibi değil, bir kehanet anlamında kullanılmıştır.

Ingwaiwar halkının yarı-tanrı kralı oldu ve yeni halkına Elfler ve Tanrılar hakkında pek çok şey öğretti, bu yüzden Tanrılar ve Elfler hakkındaki bazı gerçek bilgiler sadece o halk arasında varlığını korudu.

Anlatılan paragraflara ait olmayan, sadece 23'deki öykünün benzer bölümünü kapsayan başka bir taslakta şöyle yazar:

(24) Eärendel, Ingwë'yle birlikte Ossë'nin gazsabından kaçır ve Ingwë'ye bir yudum "limpe" verir (ölümsüz olmaya yetecek kadar). Ona Elfler hakkında bildiklerini anlatır ve Tol Eressëa'da yaşadıklarını söyler.

Ingwë, Eärendel'in halkından biriyle Tol Eressëa'yı bulmak için denize açılır, ama Ossë rüzgarlarıyla onları doğuya doğru sürükler. Kaza geçirirler. Sadece Ingwë bir sala tutunarak hayatta kalır. Ingwaiwarlar'ı oluşturan Angali, Euti, Saksani ve Firisandi* halklarının kralı olur. Halkına pek çok büyü öğretir, ama önce onları batıya doğru denize açılmaları konusunda yüreklendirir-----.

Uzun zaman (ya da uzun bir hükümdarlıktan) sonra, Ingwë küçük bir gemiyle denize açılır ve bir daha ondan haber alınamaz.

Luthany'e yapılan ziyaret ve Ing(wë) kavramlarının Eärendel'in hikayesinde bir gelişme yarattığı açıktır: halbuki daha eski versiyonunda, Eldarlar ve Noldoliler'in Büyük Topraklar'dan ayrılmasından sonra Tol Eressëa'ya gitmişti, şimdi ise Luthany'ye gidiyor; Ossë'nin Eärendel'e olan düşmanlığı burada da anlatılıyor fakat Ingwaiwar halkının kökeniyle olan bağlantısına dayandırılıyor.

Öykünün temel yapısı tam olarak şöyledir:

– Ing(wë), Luthany Kralıdır.

* Angllar, Saxonlar, Jütler ve Frisialılar.

- Earendel, Ingwë ile birlikte sığınacak yer arar (Elfler’in ya da çoğunun Tol Eressëa’ya gidişinden sonra).
- Ingwë, Tol Eressëa’yı arar, fakat doğuya sürüklenir.
- Luthany’e yedi akın.
- Ing(wë)’nin halkı Ingwaiwarlar’dır, Kuzey Toprakları’ndan geçerek Luthany’e saldırdıklarında “aslında kendi topraklarına geri dönmüş” olurlar.

(25) Luthany, kabilelerin Valinor’a gitmek için Yalnız Ada’da ilk gemilere bindikleri yerdi; Yola Çıkış* için karaya çıktıklarında, çoğu Elwing’le birlikte Tol Eressëa’yı bulmak için tekrar denize açıldı..

Luthany’nin Elfler’in (Pasilor’dan başlayan büyük yolculuğun sonunda) Valinor’a gitmek için gemiye bindikleri yer olması 20’deki “Ingwë ve Eärendel daha ada değilken Luthany’e yerleşmişti” ifadeyle muhtemelen ilişkili olmalı.

(26) Luthany’i Büyük Topraklar’dan ayıran kanala başka göndermeler de vardır: not defteri “C”deki bazı kaba yazılmış notlarda Elfler’in yaptığı bir yarıktan bahsediliyor (“Ingwë gittikten sonra İnsanlar korku içinde” ve “Telerin’in gümüş sularının çarptığı beyaz uçurumlar”); ayrıca bir sonraki alıntıda da bahsi geçiyor.

(27) Elfler, Ælfwine’e Luthany’nin, Kortirion’un ya da Gwarthryn (Caer Gwâr)’nin, Tavrobel’in eski durumunu anlatırlar.

Periler, İnsanlar kanalı aşmak için gemi yapmayı öğrenmeden önce yüz yıl orada yaşadılar, öyle ki ormanlarında ve tepelerinde hala büyüünün varlığı sezilir.

Luthany’deki yurtlarından sonra Tol Eressëa’da birçok yere aynı isimleri verdiler. Perilerin İkinci Yola Çıkış’tan beklentisi Luthany’de yeniden hüküm sürmek ve büyüülü ağaçları tek-

* 18 ve 20’deki gibi Elfler’in Kôr’dan başlattığı Yürüyüş anlamında kullanılmıştır.

rar oraya ekmekti, ama bunu başarmaları Luthany'deki İnsanlar'a bağlıydı (çünkü oraya ilk gelenler onlardı).

Burada dikkate değer bir nokta ise benim 18, 20 ve 25'deki "Yola Çıkış" kavramı hakkındaki yorumumu destekleyen "İkinci Yola Çıkış"tan bahsedilmesidir; ama Elfler'in "Yola Çıkış" ile ilgili kehanetleri (ya da umutları) altıncı alıntıda özünden büyük ölçüde uzaklaştırılmıştır; çünkü burada ağaçlar Luthany'de tekrar ekiliyor.

(28) Ælfwine, Tol Eressëa'da karaya çıkar, burası ona sanki kendi ülkesi gibi gelir ve sanki mutlu bir rüyanın güzelliğine kapılmıştır. Dilini anlayan halk onun Ulmo'nun yardımıyla geldiğini öğrenir. Ælfwine hemen ardından Kortirion'a gider.

Bu iki paragrafla birlikte Tol Eressëa'daki Elfler'in kurduğu bir şehir diye bahseden "Ağaçlar Arasındaki Kortirion"un ön yüzü yani 9. ve Tol Eressëa'nın denizin diğer tarafına sürüklenip (İngiltere'yi oluşturarak) İngiliz dilinde "Warwick" olarak yeniden isimlendirilmesini anlatan 13'ü karşılaştırmak ilginç olacaktır. Yeni hikayede, Kortirion benzer şekilde Elfler'in eski bir yerleşim yeridir; fakat önemli bir değişiklik burası Luthany'dedir ve Ælfwine'nin Tol Eressëa'da geldiği Kortirion ikinci bir isimdir ("Luthany'deki yurtlarından sonraki" diye adlandırılır). Bu sebeple çok garip bir değişim olmuştur, bu sistematik olarak şöyle gösterilebilir:

(I) Kortirion, Tol Eressëa'daki Elf yurdu.

Tol Eressëa----- İngiltere

(II) Kortirion: Warwick.

Kortirion, Luthany (> İngiltere)'deki Elf yurdu

Elfler----- Tol Eressëa.

Tol Eressëa'daki Kortirion (2) Luthany'deki Kortirion (I)'un ismini aldı.

Anlatılan paragrafların (15-18) temelinde bütün önemli özellikleri hesaba katarak bir anlatım oluşturabiliriz:

- Kôr Elfler'inin Büyük Topraklar'a Yürüyüşü ("Yola Çıkış" diye adlandırılır ya da 27'deki ifadeyle "Birinci Yola Çıkış"), Luthany'de karaya çıkma (25) ve Valinor'un kaybedilmesi (18).
- Büyük Topraklar'da kötü İnsanlar'la yapılan savaş (18)
- Elfler, Ing(wë)'nin kralı olduğu (18-20) Luthany (henüz ada değilken)'e doğru geri çekildi.
- Luthany'deki Elfler'in çoğu (ama hepsi değil) tekrar batıya doğru denize açıldı ve Tol Eressëa'ya yerleştiler ama Elwing kaybedildi (18-25).
- Tol Eressëa'daki yerlere Luthany'deki yerlerin isimleri verildi (27)
- Eärendel, Ossë'nin düşmanlığından kaçarak Ing(wë) ile birlikte Luthany'e sığındı (20, 23, 24).
- Eärendel, Ing(wë)'ye *limpë* verdi (24), ya da Ing(wë), Eärendel gelmeden önce Elfler'in elinden *limpë* içti (23).
- Eärendel, Ing(wë) ayrılmadan önce (23) onun soyunu kutsadı.
- Ossë'nin Eärendel'e olan düşmanlığı artık Ing(wë)'nin de peşindedir (23., 24.).
- Ing(wë) Tol Eressëa'yı bulmak için (birçok kişiyle birlikte, 24) denize açıldı (23, 24).
- Ing(wë)'nin yolculuğu Ossë'nin düşmanlığı yüzünden bir gemi kazasıyla son buldu, ama Ing(wë) hayatta kaldı ve Doğuya doğru sürüklendi (yani Kuzey Denizi'nin diğer tarafına sürüklendikten sonra), ve Ingwaiwarlar'ın (Anglo-Saxonlar'ın ataları ya da Britanyalı akıncılar) Kralı oldu.
- Ing(wë), Ingwaiwarlar'ı Tanrılar ve Elfler (23) konusunda doğru bilgilerle eğitti, batıya gitmeleri için onları yüreklendirdi (24). Akra-balarının bir gün Luthany'e tekrar döneceğini müjdeledi (22).
- Uzun bir aradan sonra Ing(wë) bir gemiyle ayrıldı (22, 24) ve bir daha ondan haber alınamadı (24), ya da Tol Eressëa'ya gitti (22).
- Ing(wë), Luthany'den ayrıldıktan sonra öyle bir kanal yapıldı ki Luthany bir ada oldu (26); fakat İnsanlar kanalları gemilerle aştılar (27).
- Ardarda yedi akın oldu (Rúmhorthlar'ın ya da Romalılar'ın akını da dahil) ve her yeni savaş Luthany'de kalan Elfler'in çoğunu kaçırttı (20, 22).

- Yedinci akın yani Ingwaiwarlar'ın akını düşmanca bir akın değildi (20, 21); ve bu akıncılar Ing(wë)'nin halkından olduğu için aslında “kendi topraklarına geri dönüyorlardı”.
- Luthany (şimdiki İngiltere)'deki Elfler tekrar toparlandılar ve Tol Eressëa'ya gitmekten vazgeçtiler (19). Ingwaiwarlar'la onların kendi dillerinde (yani Eski İngilizce) konuştular (21).
- Ælfwine, Anglo-Saxon dönemindeki bir İngiliz'di ve Elfler'in akillarında ve gönüllerinde yer etmiş olan Ing(wë)'nin torunuydu (15, 16).
- Ælfwine, Tol Eressëa'ya geldi ve Eski İngilizce'nin konuşulduğunu gördü, Elfler ona Lúthien (“dost”) yani Luthany (“Dostluk Adası”) İnsanı ismini verdiler (15, 16, 19).

Bunun hakkında başka bir iddiam yok, keza öyle görünüyor ki bu “düzensiz ifadeler” ancak bu şekilde anlaşılır bir anlatım şeması şeklinde bir araya getirilebilir. Şu da eklenmelidir ki tutarlılığı sağlamak için eldeki veriler biraz zorlanmalıdır. Örneğin görüldüğü kadarıyla Ingwaiwarlar'ın Ing(wë) ile olan bağlantısına dair değişik görüşler var: onlar “Ing'in çocuklarıdır” (19), “akrabalarıdır” (22), “Ing'in çocuklarının çocukları” ve o Luthany ya da Elfler'le hiçbir ilişkisi olmayan Kuzey Denizi İnsanlarının kralı ve öğretmeniydi (23, 24). (Peki Elfler Luthany'ye ilk kez geri çekildiklerinde o kimleri yönetiyordu? 18, 23) Ayrıca İnsanlar'ın akınları (27) başlamadan önce Luthany'deki Elfler'in yaşadığı süre olan “yüz yılı” şemanın geri kalanına uydurmak çok zordur. Şüphesiz bu notları yazarken babam bağimsız anlatım yolları araştırarak kalemiyle düşünüyordu; sizler bunun hiçbir sabit anlatımın oluşamayacağı ve birbirleriyle ani yer değişikliği yapan bir anlık fikirler ve ihtimaller bütünü olduğu izlenimine kapılabilirsiniz. Bu yüzden tam bir çözüm her durumda gerçekdışı bir çabadır ve bu yeni düzenlemeler de şüphesiz önceki “Eriol'un hikayesi”ndeki gibi yapaydır. Ama tıpkı oradaki gibi burada da inanıyorum ki bu taslak babamın o zamanki düşünce yönünü de gösteriyor.

Tol Eressëa'da bir süre bulunmasının sonrası hakkında “Ælfwine'in hikayesi”nin ilerki sayfalarında gösterilecek pek bir şey yok; ve bu notlardan öğrenilebilecek her şey bir kağıt parçasında bulunmuştur. Kâğıtta şöyle yazar:

(29) *Ælfwine limp  i ti, ama yurdunu  z lyordu, Luthany’e geri döndü; sonra Elfler’i  zledi, Eski Tavrob l’e geri döndü, Yüz Bacalı Ev’de kaldı (Belawryn  amı’nın çocuklarının çocuklarının yeti ti i) ve Altın Kitab’ı yazdı.*

Bununla ilişkili bir de başlık sayfası vardır.

(30)

Kayıp  yk ler Kitabı
ve Luthany Elfler’inin Tarihi
Tavrob l’in Altın Kitabı

 lfwine aynısını yazdı ve kitabı Yüz Bacalı Ev’de bıraktı (kitap hâlâ Tavrob l’dedir).

Bütün bunlar çok gariptir. Eski Tavrob l olmalı (Tıpkı Tol Eress a’daki Kortirion’un Luthany’de Kortirion ya da Warwick ismini alması gibi Tol Eress a’daki Tavrob l’e de aynı isim verildi); ve Yüz Bacalı Ev Tol Eress a’dan Luthany’e yer de i tirmi  olsa gerek. Muhtemelen babam o paragrafları Tavrob l’deki Yüz Bacalı Ev’in bahsedildiği “*Kayıp  yk ler*”in taslağında tekrar yazmayı ama lamı tı (tabi, eğer Tavrob l’de başka bir Yüz Bacalı Ev, Tol Eress a’da da yeni bir tanesi yoksa)

Son olarak, Qenya sözlüğünde geçen ilginç bir girişimden burada sözü edilebilir: “Parma Kuluinen” yani “Altın Kitap ( zellikle Ing ve E arendel efsaneleriyle ilgili toplama bir kitap).

Sonuca, bu gelişigüzel yazılardan babam sadece  lfwine’in gençliği ve Tol Eress a’ya yapt i yolculuğu geliştirip tam ve düzenli bir hale getirmiş, ben de şimdi bu çalışmaya dönüyorum; fakat önce göz önünde bulundurul n paragrafları bir araya getirmek gerekir.

“Tin viel’in öyküsü’yle ilişkili bir yerde, Eriol şöyle diyordu: “birçok yıl geçmişti”, yurdu şimdi kırık dökük bir duvarla çevrili Eski bir nehrin  hrindeydi ve yanında büyük kuleli bir kalenin bulunduğu nehrin akt i yerd  onun çocukluk  hri”.

Babam bir kıyı halkından geliyordu, benim ömrümde hiç görmediğim denize duyduğum aşk iliklerimde akıyordu, babam da büyükbabamın ona anlattığı öyküleri bana anlatıp içimdeki isteği kuvvetlendiriyordu. Annem acımasız bir kuşatmada öldü, babam da surların önünde acı bir çarpışmada öldürüldü ve sonunda Eriol yani ben Batı Denizi'nin kıyılarına kaçtım.

Eriol anlatmaya devam etti:

batı gökleri altındaki gezilerini-----uzaktaki batı adalarında kaza geçirdiğini, sonunda yalnız başına karaya çıktığını, eski bir denizcinin onu konuk ettiğini ve yalnız yaşadığı evinde yanan ateşin önünde ona Batı Denizleri'nin, Büyülü Adalar'ın ötesindeki garip şeylerin öykülerini (en uzaktakiler dahil) anlattığını söyledi.

“Hepsinden sonra” dedi Eriol, “en ilginç de onlar gibi başka hikayeler arayarak batı adalarına yakın denizlerde dolaştım, böylelikle birçok büyük seyahatten sonra Tanrıların yardımıyla sonunda Tol Eressëa'ya ulaştım----”

Bu *bağlantının* düzenlenmiş versiyonunda Eriol'un anne ve babasının yaşayıp öldüğü şehirle ilgili daha fazlası anlatılmıştır.

Orada güçlü bir dükkân uçsuz bucaksız arazisini en tepeden gözlüyordu, koca dağların doğuya uzanan yerlerinde aldığı mavi şekiller görünebiliyordu, çünkü dükkân kulesi İnsanlar'ın topraklarındaki en yüksek yerd.

Şehrin saldırıya uğraması ve yağmalanması “Doğu Dağları”ndan gelen vahşi İnsanlar'ın işiydi.

Yazının sonunda genç çocuk Ausir, Eriol'u “yalnız denizin yanında yaşayan o yaşlı denizcinin sadece sevdiği gezginlere görünen Ulmo”dan başkası olmadığı konusunda inandırmaya çalıştı; ama Eriol ona inanmadı. “Eriol'un hikayesi”ndeki öyküde Eriol'un gençliğinin

İngiltere’de geçmediğini düşündüğümü ve bunun nedenlerini daha önce vermiştim.

Sonradan anlatılan “Ælfwine’in hikayesi” ile ilgili paragraflara geri dönersek, 15’den Ælfwine’in İngiltere’nin güneybatısında yaşadığını ve annesiyle babasının deniz “korsanları” tarafından öldürüldüklerini; 16.’dan onun “Normanlarca sürüldüğünü” öğreniyoruz. 15’de yolculuk sırasında “Yaşlı Denizci”yle tanıştığı anlatılıyor. 16’da Tol Eressëa’nın “güney limanına” gelir; ve 17’de gelgit sonrasında “bir kumsalda gözünü açar.”

Şimdi en son ortaya çıkan öyküye geliyorum. Görülecektir ki Ing (Ingwë) ve Ingwaiwarlar’dan hiç söz edilmemiştir.

İNGİLTERELİ ÆLFWINE

Bu kısa çalışmanın üç versiyonu vardır. Biri referanslara uygun olması için “Ælfwine A” diye adlandırdığım beş yüz kelimeli geçmeyen bir olaylar dizisi taslağıdır; ama ikincisi “İngiltereli Ælfwine” başlığını taşıyan çok daha sağlam bir öyküdür. Bu 1920’de ya da daha sonraları yazılmıştır. Fakat bu tarihten daha erken yazılmadığı açıktır, çünkü babamın kullandığı iğneyle tutturulmuş kâğıt parçaları (bunların bazıları mektup şeklinde eline ulaşmıştı)’nın hepsi Şubat 1920(13) tarihliydi. Üçüncü versiyonuna hiç kuşkusuz ikincinin düzenli bir kopyası olarak başlandı (aslında ilk başlarda sadece benzer bir yazıydı, fakat ilerledikçe bazı noktalarda tam bir kopyalama oldu ve tamamlandıktan sonra yeni şeyler eklendi). El yazmasında başlık yoktur, ama muhtemelen “İngiltereli Ælfwine” diye isimlendirilmiş olmalı. Uygun olması açısından birincisinden “Ælfwine I” ve ikincisinden de “Ælfwine II” diye bahsedeceğim. “Ælfwine A”nın bunlarla ilişkisine kara vermek zor, çünkü bazı notlarda biriyle, bazılarında da diğeriyle uyuyor. Babamın “Ælfwine II”yi, “Ælfwine I”e bakarak yazdığı kesindir, ama aynı zamanda “Ælfwine A”yı da kullanması olasıdır. Burada bütün dikkate değer eklemeler ve notlardaki diğer bölümlerden bütün önemli farklılıklarıyla birlikte “Ælfwine II”yi son haliyle veriyorum (isimlerdeki farklılıklar ve isim değişiklikleri ayrı ayrı numaralandırılmıştır).

*

İngiltere isminde bir ülke vardı, Batı’da bir adaydı, Tanrıların savaşları sırasında parçalanmadan önce bütün Kuzey topraklarının en batısında ve eski İnsanların Garsecg(14) dediği Büyük Deniz üzerindeydi; fakat kırılan tarafı İrlanda adını aldı (ve daha birçok yerine yeni isimler verildi), bu sebeple o tarafta yaşayanlar bu öykülerde yer almıyorlar.

Bütün o topraklara Elfler, Lúthien(15) adını verdi (hala da öyledir). Lúthien’de yalnızca solan Elf toplulukları yaşıyordu; dünyadan hâlâ ayrılmamış olan Kutsal Periler ne İnsanların

bildiği ufuk çizgisinin ötesindeki Yalnız Ada'ya ne de Tanrılar'ın ülkelerinin kıyılarını yıkayan Fäery Körfezi üzerindeki Tûn Tepesi'ne(16) henüz gitmemişlerdi. Öyleyse Lúthien onlar için hala kutsal bir ülkeydi ve başka hiçbir yerde olmayan büyü o adanın çoğu yerinde hâlâ varlığını sürdürüyordu.

Şimdi o adanın en içlerinde İnsanlar'ın yıllarca yaşadığı bir şehir vardır. Fakat Elfler orada çok daha fazla yaşamıştır; bu *Kayıp Öyküler*'in Elfçe yazılmış bir kitabı olduğu için onların dilinde burası Kortirion diye geçer (Gnomlar ise Mindon Gwar(17) derler). Gwar tepesinde İngilizler döneminde Déor isimli bir adam yaşıyordu, çok uzaklardan, adanın güneyinden, ormanlardan, büyülu Batı'dan gelmişti, o uzun zaman önce çok gezmiş bir İngilizdi. O zamanlarda Gwar Prensi şarkı aşığı birisiydi, Elfler'in hiç düşmanı yoktu ve hepsi adanın her yerinde, Kortirion civarında (Alalminóre yani "Elfler'in Toprakları" diye adlandırdıkları bölgeler) rahatça dolaşıyorlardı; derken Gwar Prensi ve solan Elfler'i bulmak için şarkıcı Déor geldi, çünkü o bir Elf-dostuydu. Déor İngiliz kanı taşımasına rağmen Batı'dan (bazıları Lionesse der, ya da Elfler'in dediği gibi Evadrien yani "Demir Kıyı") bir kızla evlendi. Déor kızı Elfler'in denize açıldığı zamanlarda Belerion'un ötesindeki kayıp ülkede buldu.

Déor uzun süre Mindon Gwar'da kaldı, fakat adada yaşayan perilerin Forodwaithler dediği, İnsanlar'ın ise başka isimler verdiği Kuzeyli İnsanlar bütün Lúthien'i yerle bir ettikleri günlerde Gwar'a karşı saldırıya geçtiler. Kuşatma uzun ve acımasızcaydı, sonunda Şehrin surları parçalandı ve kuleleri yıkıldı.

Eadgifu (Déor Batı'nın kızına bu ismi vermişti)(18) kuşatma altında, kıtlık günlerinde öldü; Déor ise İnsanlar'ı cesaretlendirmek için eski bir kahramanlık şarkısı söylerken surların önüne düştü. Bu çok şanssız bir durumdu. Déor'un oğlu Ælfwine daha o zamanlarda yetim kalmıştı. Şehrin yağmalanması sonradan daha da acımasızlaştı, öyleki o eski kötü günlerin söylentileri uzun yıllar sürdü. Adadaki İngilizler'i severek

büyüyen Elfler'de kaçıp uzun bir süre saklandılar ve Gwar Prensi, Óswine'nin yıkılışına ağıt yakacak ne Elfler ne de İnsanlar kaldı.

Garsecg sularının ötesindeki solmamış Elfler'in Luthien'li Eldarion (yani İngiltereli Ælfwine) diye adlandırdığı Ælfwine daha sonra acımasız Forodwaithler'in efendilerinin eline düşmüştü ve gençliği acı içinde geçti. Ama bir mucize eseri Ælfwine denizi hiç bilmemesi ve görmemesine rağmen kalbinin derinliklerinden gelen denizin o muhteşem sesini ve her zaman kulağında yankılanan müziğini duyuyordu ve kalbi deniz özlemiyle dölmuştü. Bu Eadgifu'nun (Batı'nın kızı, yani annesinin) büyüstüydü ve bu dayanılmaz hasret aslında annesinin Midon Gwar'ın karaağaçları arasındaki huzurlu yerlerinde yaşarken duyduğu özlem gibiydi, zira onun da en çok istediği şey bir oğlu (yani Ælfwine) olmasıydı ve annesinin eskiden Lionesse'deyken tanıdığı Foamriderlar ve Kıyı Elfleri Ælfwine'in doğumunu müjdelemişlerdi. Ama Eadgifu Dünya'nın Kenarı'nın ötesine gitmişti ve o güzel bedeni şimdi Mindon Gwar'da onursuzca yatıyordu ve Déor'un arpı artık çalmıyordu. Fakat Ælfwine İnsanlığın başlangıcına kadar esaret altında çalışıyordu. Rüyalar görüyor ve yüreği özlemle doluydu, nadiren de saklanan Elfler'le sohbet ediyordu.

Sonunda denize olan özlemi içini öyle yaktı ki bir yolunu bulup zincirlerini kırdı, büyük tehlikelere ve acı veren çabalar sonucu çektiği eziyete göğüs gererek Forodwaitler'in efendilerinin hiç gelmediği, Déor'un Mindon Gwar'daki topraklarından çok uzaklara kaçtı. Sabırsız ayakları onu güneye ve batıya götürdü. Ælfwine'e Elfler'i görebilecek bir yetenekten bahsedilmişti (Elfler'in gözden kaybolmaya başladığı zamanlar da bütün İnsanlara verilmeyen, şimdi bile çok az kişide olan bir yetenek); ve o zamanlar Lúthien'deki Elfler'in hepsi saydamlaşmamıştı, öyleki Ælfwine gezileri sırasında pekçok konuksever Elf'le karşılaştı. Bazıları hâlâ orada yaşıyor ve eskiden olduğu gibi dans ediyorlardı fakat çoğu üzgün bir şekilde yavaş yavaş

batıya gidiyordu; çünkü arkalarında bıraktıkları yerleri yangınlar ve savaşlar yıkmıştı; oranın halkı İnsanın İnsana duyduğu nefret yüzünden göz yaşları ve kanlar içinde kaçıyordu, üstelik İnsanlar'ın İnsanlar'a yaptığı bu yedi saldırı Luthien'in çektiklerinin sonuncusu değildi, belki başka saldırılar da olacaktı. Ülkenin güzelliği, içinde yaşayan iyiliği, yüksek, beyaz kıyıların(19) ötesindeki ağaçlar arasında saklanan ve solan Elfler'in büyüğü için Doğu, Batı, Güney ve Kuzey'li İnsanlar o ülkeye göz dikmişler ve her gelen orayı kaybedip gitmiştir.

Adanın her alınışında oranın eski sakinlerinin çoğu (Luthien halkı) batıya gitmiştir; batıda, Belerion'da gemilere binip, adayı daha zavalı, yaprakları solmuş bir şekilde bırakarak İnsanlar'ın bildiği ufuk çizgisinin çok ötesine doğru denize yol almışlardır; fakat ada hâlâ Elfler varken İnsanlar için en zengin yeri ifade ediyor. Denir ki kötülüğün(20) boyunduruğuna giren İnsanlar'ın acımasız ataları (yani Elfler'in düşmanları) önce o topraklara girdiklerinde, daha önce hiç o kadar çok Elf gemisi ve büyük beyaz kalyonlar toplanıp batan güneşe doğru yol almamıştı. Tıpkı eski Güneyli İnsanlar'ın Luthien topraklarına ayak bastığı günlerdeki gibi, bu insanların efendileri, Elfler'in ve İnsanlar'ın Rûm (aynı zamanda Elfler, Magbar da derler)(21) dedikleri güç şehrinde oturuyorlardı.

Artık orası ruhsuz kalplerin yeri idi, hem de o küçük halkı uzaklara gitmeye zorlayan vahşi ellerin kanlı günahlarından daha ruhsuz. O günlerden çok sonra küçük bir gemi(22) Belerion'a gelmeden batır ve gemiden yükselen tatlı, kederli bir şarkı dalgalar arasında sonsuza kadar kaybolur. Ælfwine'in zamanında bile o kıyıları ebediyen terkeden Elfler'in pek çok gemileri vardı, hatta Ælfwine batıya giden yol üzerinde onlardan (bazıları görünen, bazıları yarı-görünen) pek çok arkadaş edindi. Sonunda Belerion'a ulaştı ve koca dalga sesleri kulağını boğan Batı Denizi'nin gri sularında yorgun ayaklarını dinlendirdi. Yanından geçen solgun Elf gemilerindeki birçok Elf ona el sallıyordu. Fakat Ælfwine o narin gemilere binemedi, yal-

varmasına rağmen onu geri çevirdiler, çünkü İnsanlar arasında sevdikleri birinin bile kendileri ile birlikte Batı sınırının ötesine geçmesi ya da Garsecg'deki muhteşem ve eşsiz denizde ne olduğunu öğrenmesini istemiyorlardı. Belerion'da yaşayan İnsanlar balıkçıydılar, Ælfwine de onlar arasında uzun süre kaldı ve doğanın yarattığı o insanların gemilerin ve denizin ustaları olduklarını öğrendi. Gözüpek biriydi, o insanlar ne kadar iyi denizci olsalar da çoğundan daha geniş okyanuslara açıldı; sonunda onunla gitmeye cesaret eden birkaç kişi çıktı, onlardan biri de yetim olan, son yolculuğuna(24) (kadar bütün tehlikeli maceralarda onunla olan Ælfheah'dı.

Açık denizlere doğru yol alırken, yoğun bir sisle kaplı durgun sulara ulaştı ve Doğu'dan esen güçlü bir rüzgarla çaresizce sürüklendikten sonra şafakta bazı adalar gördü, ama bir daha onu sürükleyen rüzgarlarla karşılaşmadı ve sadece şansının yardımıyla doğduğu yerin kara kıyılarını belki de görebilecekti. Yine de şansına fazla güvenmiyordu. Birgün tekrar denemeyi, üstelik daha batıya gitmeyi kafasına koymuştu. Son yolculuğunda gördüklerinin İnsanlar'ın şarkılarında geçen Büyülü Adalar olduğunu düşünüyordu. Bu yolculuğu için yanına sadece birkaç kişi alabildi. Çünkü herkes kızıl güneşin sırrını öğrenmek ya da keşfedilmemiş şeyleri bulmak için tehlikeli denizlere açılmaya hevesli değildi. Sonunda o zamanlar İngiltere'nin en iyi yedi denizcisini buldu, ama Denizler'in Efendisi Ulmo sonradan onları kendine aldı (Ælfheah(25) dışında diğerlerinin isimleri bilinmiyor). Ælfwine'in aradığı adaları gözlerken gemilerin üzerinde büyük bir fırtına koptu ve büyük bir dalga gemiyi savurdu; ama Ælfwine dalgalar arasında kayboldu, kendine geldiğinde ne gemiyi ne de arkadaşlarını gördü, kendisi derin bir koyda kumların üzerinde yatıyordu. Ada karanlık ve çok ıssızdı, o zaman anladı ki bu adalar sık sık hikayesini duyduğu "Büyülü Adalar" değildi.(26)

Epey bir süre gezdikten sonra uzun mahsun kumsallarda birçok çürümüş gemi enkazına rastladı, bazıları büyük eski

gemi parçaları, bazıları da hazine yüklü gemilerdi. İlerlerken birden batıya doğru bakan tekin bir kulübe gördü. Burası ters dönmüş, küçük bir gemiden bozma bir kulübeydi. Kulübede çok yaşlı bir adam yaşıyordu. Ælfwine ondan korktu çünkü adamın gözleri yüzölmez deniz kadar derindi. Uzun sakalları yem yeşildi; çok iri yapılıydı, ayakkabıları taştandı,(27) ama adam kırışık paçavralar giyinmişti ve yığılmış odunların kısık ateşinin yanında oturuyordu.

Boş bir deniz kenarındaki bu garip kulübeyi ve çevresinde başka bir evin ya da topluluğunun olmadığını görünce Ælfwine adamın gemisini yitirdiğini ve gemideki diğer insanların da boğulduğunu düşündü. Adam ona çok nazik davrandı. Ælfwine buraya nereden geldiği, nereye gittiği, fırtınaya yakalanmadan önce yoluna devam etmeyi çok isteyip istemediği hakkında sorular sordu. Hiç duymadığı pek çok şeyi Ælfwine ondan duydu, anlattıklarının içinde oraya düşmeden önceki o dumanlı ateş ve rüzgarın savurduğu gemilerle yasak sulardaki insanı çaresiz bırakan fırtınalar hakkında garip öyküler de vardı. Duyduklarından anladı ki Garsecg sularının fazla tehlikeli dalgalanmadığı, Periler Ülkesi'nin son zamanlarındaki alacakaranlığın bulunduğu yerin ötesindeki Büyülü Adalar'a ulaşmak için Dünyanın kenarındaki karanlık ve gizli bir bölge ile daha önünde koca bir yolculuk vardı. Gölgelelerin ötesinde Yalnız Ada bulunuyor, adanın doğusu Büyülü Takımadalara, onların da ötesinde İnsanlar'ın topraklarına bakıyor; batısı ise Dıştaki ülkeye yani Tanrılar'ın Ülkesi'ne bakıyor, hatta güzelliğini kaybetmemiş eski Fäery Körfezi bile görünüyordu. Dünyanın eğimi kenarından sonra giderek dikleşiyor, bu yol Valinor'a yani Tanrılar'ın yurduna, Büyük Duvar'a ve üzerinde sadece yıldızların ekildiği Boşluğun sonuna kadar gidiyor. Ama Yalnız Ada ne Büyük Topraklarda ne de Dıştaki Ülke'dedir. Onun yanında hiç ada yoktur.

Kendini Deniz İnsanı diye tanıtan yaşlı adam öykülerinde son yolculuğunda tam uzaktaki Yalnız Ada'nın içlerinde parıl-

dayan fenerleri görmüşken Batı'dan gelen rüzgarın onu savurup harap bir halde dıştaki adaya attığını anlattı. O an Ælfwine'nin yüreği hüznle doldu ve yaşlı adama sağlam bir gemi ve çok sayıda denizci bulmak için umudu kalmadığını söyledi. Fakat Deniz İnsanı dedi ki: "İşte, burası İnsanlar Garsecg'ten geçip görmeleri yasak olan şeyler görmesinler diye bütün gemileri saklı kayalıklar ve sarsılan kumsallarına çeken Limansız Adalar halkasından birisidir. Bu adalar Valinor'un Saklanması buralara yerleştirildi ve tahmin edileceği üzere adalar üzerinde gemi ya da sal yapacak pek ağaç yoktur;(28) ama çok istiyorsan senin bu açgözlü kıyılardan ayrılmaya yar-dım edebilirim".

Bir gün Ælfwine batı tarafındaki kumsallarda gezerken çevrede birçok gemi enkazı gördü. Her gün yaptığı gibi Belerion'dan bindiği güzel gemisinden herhangi bir işaret, bir kanıt görebilmek umuduyla yine bakınıyordu. O gece çok korkunç ve şiddetli bir fırtına olmuştu ve işte! gemi enkazlarına bir tane daha eklenmişti, bunun o zamanlar çok tutulan Forodwaith tarzı ustalıkla yapılmış büyük bir gemi olduğunu anladı. Hain kumların üzerinde karaya vurmuştu, geminin ejder başına benzeyen büyük burnu yerde kırılmamış olarak ters durmuş yukarı bakıyordu. Gelgit uzun düzlüklerden yavaşça çekilmeye ve sığlaşmaya başladığında, Deniz İnsanı gözden kayboldu. Az sonra tekrar görüldü, yaş bir ağaç kütüğüne binmişti ve sanki gelgitten ya da bataklıktan korkmasına gerek yokmuş gibi denizin bulanık suları arasında yol alıyordu, sonra suda tek o görüldü. Ælfwine, batan geminin kıcını içine çeken kumlardan tek başına koca gemiyi çekip yukarı kaldıran adamı uzaktan hayretler içinde izliyordu; gemi yüzmeye başladığında şimdi daha da derinleşen sularda güçlü kulaçlarıyla yüzerek gemiyi önüne almış itiyordu. Bunları gören Ælfwine yaşlı adamdan yine korkmaya başlamıştı, onun nasıl bir yaratık olduğunu merak ediyordu; artık gemi kumlardan kurtulmuştu,

yaşlı adam karaya çıkıp uzun adımlarla yürümeye başladı. Uzun sakalları ve saçları deniz yosunlarıyla kaplanmıştı.

Gelgit tekrar Aç Kumlarını bırakmaya çalışırken, Deniz İnsanı, Ælfwine'e gidip yeni getirdiği enkaza bakmasını söyledi. Ælfwine gittiğinde geminin fazla bir hasarı olmadığını gördü. Fakat içinde henüz ölmüş dokuz adam vardı. Yüzleri gökyüzüne dönmüş bir şekilde en altta yatıyorlardı. Sonra yüzünde sanki kaptanlarını uyarmak için bir şeyler söylüyormuş gibi bir ifade bulunan, ağarmış saçları ve ölümüyle solan yüzüne rağmen hala kendini beğenmiş ve vahşi görünen birisini fark etti. "Bunlar Kuzeyli İnsanlar yani Forodwaithler" dedi Deniz İnsanı "ama ölümleri açlık ve susuzluktan olmuş, geçen geceki fırtına gemilerini savurup Aç Kumlara saplanmış, kumlar yavaşça içine çekmiş; kaderleri böyleymiş".

"Ah Deniz İnsanı, onlar hakkında yanılmıyorsun; ben de şu beyaz saçlı adamı iyi tanıyorum, çünkü babamı öldürmüştü. Uzun süre esareti altındaydım, ona Orm diyorlardı; onu hiç sevmiyordum," dedi Ælfwine.

"Şimdi onun gemisi seni bu Limansız Ada'dan götürecektir" dedi yaşlı adam. "sonra da cesur bir adama yakışan görkemli bir gemi ve bu Forodwaithler gibi sisle kaplı Batıya inatla giden, denizin tehlikelerine karşı gelecek cesur adamların olacak, ama birkaçı gördüklerini anlatmak için yaşayacak".

Bu adadan kaçmak Ælfwine için bir umut olmaktan çıkmış ve Ælfwine adadan ayrılmıştı; Deniz İnsanı onun kaptanı ve dümencisiydi. Birkaç gün sonra pek bilinmeyen bir ülkeye geldiler.(29) Orada yaşayan halk garip bir halktı, Batı'ya nasıl geldiklerini kimse bilmez, ama İnsanlar'ın soylarından sayılırlar. Bunun yanında Ülkeleri, İnsanlar'ın bölgelerinin daha dış sınırındadır ve Batan Güneş'e daha yakın bir yerde, Limansız Adalar'ın ötesinde, hatta Ælfwine'in düştüğü o adanın bile daha kuzeyindedir. Şaşırtıcı bir şekilde, bu insanlar gemi ve her türlü kayık yapımında ve onları kullanmada çok ustadırlar, ama nadiren seyahate çıkarlar ya da diğer halkların topraklarına

hiç uğramazlar, ticaret ve savaşla da hiç işleri olmaz. Gemilerini, bu işi sevdikleri için ve sadece dalgalar üzerinde sallanıp eğlenmek için yapıyorlar. Ve o insanların büyük bir bölümünün neredeyse hayatı gemilerde geçmiştir. Adalarını çevreleyen bütün sular onlar denize açılırken hava sakın ya da fırtınalı olsun, hep beyaz görünür. Eğlenceleri ise rüzgar gücüyle ya da sıralı uzun kürekleriyle sandallarını hızlandırıp birbirleriyle yaptıkları yarışlardır. Diğer yarışları ise büyük denizlere göre yapılmış gemileriyle yaptıkları yarışlardır. Bu gemilerle kimin en azgın fırtınalara (adanın civarındaki fırtınalar gerçekten de korkunçtur, fakat Kuzeydeki kıyıları demirden olan tek limanlı adadır) karşı koyacağına dair yarışır. İşte bu yüzden böyle bir gemi ustalığına sahipler; ve bu halka, İnsanlar Ythling'ler(30) yani Dalgaların Çocukları derler. Elfler ise bu adaya Eneadur, halkına da Batının Gemicileri(31) derler.

Bu insanlar Kuzeydeki limanlarında kalabalıklar halinde Ælfwine ve kaptanını çok güzel karşıladılar. Ælfwine'e göre Deniz İnsanları onlara pek yabancı değildi, ona korkudan ileri gelen derin bir saygı duyuyorlar ve isteklerine birer emirmiş gibi uyuyorlardı. Kalabalığın arasında denizde kaybolduğunu sandığı iki arkadaşına rastlayınca şaşkınlığı daha da arttı ve öğrendi ki İngiltere'nin o yedi denizcisi bu adada hala hayattaydı. Fakat gemi güneyin kara kıyılarında parçalanmış, parçalanmadan önceki gece koca bir dalga Ælfwine'i gemiden düşürmüştü.

Deniz İnsanı'nın emriyle ada halkı büyük bir hızla Ælfwine ve arkadaşları için yeni bir gemi yapmaya koyuldular, çünkü Ælfwine Orm'un gemisiyle daha fazla devam edemezdi; geminin keresteleri Ulmo'ya yani Denizler'in Efendisi'ne adanan, Tanrıların yaşadığı yüksek bir yerde, ülkenin epey içlerinde yetişen büyümlü meşe ağaçlarından kesildi; fakat normalde o ağaçlar nadiren kesilirdi. "Bu ağaçtan yapılan bir gemi parçalanabilir fakat onun üzerinde gidenler hayatlarını kaybetmezler; ama onun parçalarıyla hiç tahmin edemeyecekleri bir yere de sürüklenebilirler" dedi Deniz Adamı.

Gemi hazır olduğunda onlara gemiye çıkmalarını söyledi, onlar da dediğini yaptılar, fakat içlerinde onlara yardım edecek çok yetenekli bir denizci olan ve o garip halktan farklı olarak bir zamanlar Eneadur'dan Batı'ya, Kuzey'e ya da Güney'e açılmayı kafasına koyan Ythling'lerin Bior'ı da vardı. Bir çok Ythling, geminin yanında, sahilde bekliyordu. Çünkü gemiyi Batı'ya bakan dik kıyıların koyunda yapmışlardı (beraberinde bir dalga kıran ve dar girişli kapalı bir gölet ve gemi bağlama yeri yapmışlardı ve onun gibi birkaç tane yer daha olmalıydı o dik uçurumlu adada). Sonra yaşlı adam elini puruvaya koyup büyütlü sözler söyledi; bu, geminin geçilmez suları geçmesi, girilemeyen limanlara girmesi ve ayak değmemiş kumsallara gitmek üzere, gemiye güç vermesi içindi. Geminin iki tarafında da ikiz dümen çarkı vardı (bu Ythling'lerin bir tarzıydı), adam her ikisini de kutsadı; bu da dümenleri tutan eller yorulduğunda, dümenlerin kendilerini yönlendirmeleri, rotalarını bulmaları ve gizli yıldızları izlemeleri içindi. Sonra uzun adımlarla yürüdü ve önündeki insanlar geriye çekildi, hiç tırmanmadan uçurumların en tepesine çıkmıştı bile. Sonra aşağı atladı ve bir kabarcığın aniden yok olması gibi dalgaların yüksek kıyıya vurduğu yerde gözden kayboldu.

Ælfwine onu bir daha hiç görmedi, üzüntü ve şaşkınlık içinde şöyle dedi: "Peki neden hayattan bezmişti? Öldüğü için içim yanıyor"; ama Ythlingler gülümsüyordu, hatta Ælfwine bazılarına sordu: "Kimdi o güçlü adam? Siz onu daha çok tanıyor sunuz"; fakat hiçbir yanıt vermediler. Sonra adamlar büyütlü gemiyi(32) denize itmeye başladılar, çünkü güneş Batı Duvarları'nın ötesindeki Valinor'un Dağları'na doğru batarken Ælfwine'in fazla zamanı kalmayacaktı. Çok geçmeden gemi uzaktan esen rüzgarla beyazlayan suya inmişti ve yarı batmış güneşin ışığıyla gemi kızıl bir renge bürünmüştü. Gemidekiler de Batı Denizleri'nin hiç aşılmamış dalgalarında kaybolup giden eski İngiliz halk türküleri söylüyorlardı. Artık kıyıda kiler gemi uzaklaştıkça sesleri duyamadılar. Gece çöktü ve

Eneadur'da hiçkimse bir daha o muhteşem gemiyi göremedi.(33)

Denizciler daha önce hiç anlatmadıkları uzun, garip ve tehlikeli yolculukların hikayelerini anlatmaya başladılar. Batı'da takım adalardaki maceraları, Büyülü Adalar ve bilinmeyen denizlerdeki harikalar ve tehlikelerle nasıl karşılaştıklarını anlatıyorlardı; fakat anlattıkları her maceranın sonu hep denizden bıkmış olarak, koyu ve sıkıcı bir günle bitiyordu. Rüzgar pek esmiyordu, bulutlar da alçaktı ve gri bir yağmur başladığında uzun, ölü dalgalar üzerinde yavaş ve kararsız ilerleyen gemilerinin ucunda hiçbir denizci bile yoktu. O gün son bir umut olarak gemilerini tekrar eve doğru çevirmeye çalıştılar fakat beceremediler. Artık her şey mucizelere kalmıştı, cesaretlerini kaybettiler. Arkalarında ölüm uykusuna yatan adanın beyaz kumlarını yastık, köpüklerini yorgan yapmış ve Eglavain'in sihirine kapılmış üç arkadaşlarının uzandığı Büyülü Adalar duruyordu. O günden sonra seyahatleri kısır geçmişti. Elfler'in Adaları'nın(35) kıyılarını bile görmeden rüzgar onları hep geriye sürüklüyordu. Dümeni tutan Ælfheah(36) dedi ki: "Şimdi tam zamanı Ælfwine! Haydi, Tanrılar'ın istediği gibi soru sormadan bu zorlu yolculuğu bırakalım ve evimizin ocağına bakıp Tanrılar'ın bunu isteyip istemediğini öğrenelim". Bu sözler üzerine Ælfwine başını eğdi. O an hem Doğudan hem Batıdan esen rüzgar kesildi ve denizin üzerine gece yavaşça çöktü.

Sonra Batı'dan gelen yumuşak bir esinti hissettiler; artık seyahatlerini eve doğru yapıyorlardı, ama aniden denizcilerden biri: "Durun, bu garip bir hava ve güzel kokulu şeyleri hatırlatıyor," dedi ve herkes durup havayı derin bir şekilde soludu. O yumuşak esintinin önüne sis geldi, zarif ay sanki paçavralar içinde geziniyordu. Hemen ardından karanlıkta hepsi aynı büyüklükte binlerce muhteşem yıldız görüldü. "Faëry'de gece çiçekleri açıyor," dedi Ælfwine; "bakın işte, Elfler akşamın gümüşümsü karanlığında kandiller yakıyorlar" dedi Bior(36), ve hepsi geminin kış tarafından Bior'un uzun eliyle gösterdiği şeye ba-

kıyordu. Herkes kafası karışmış ve şaşkınlık içinde konuşmuyor, sadece Batı'daki mavi gölgeyi derin gözlerle izliyordu. Mavi gölgeden bir sürü parıltılı ışık çıkıyordu, tityerek parlayan on binlerce küçük nokta sanki Fëanor'un toz haline getirdiği herbiri ayrı ayrı parlayan elmas parçaları Okyanus'un kucağına dökülüyormuş gibi etrafa saçılıyordu.

"Öyleyse orası Çok Renkli Işıklar Limanı; evlerimizde anlattığımız fazla önemsenmeyen öykülerden biriydi bu," dedi Ælfwine. Başka bir şey söylemeden Küreklerine asılıp, hızlı bir şekilde gemilerini hiç bitmeyen kıyıya doğru çekmeye başladılar. Tam karaya yaklaşmışken tekrar savruldular. Gemiye daha fazla çekemediler, Fäerie'nin uzun gecesi henüz sona ermemişti ve boynuzlu Elf ayı da üzerlerine çökmüştü.

Sonra suların üzerinden çok hafif bir melodi geldi. Özlem yüklü bir melodiydi bu. Ælfwine ve arkadaşları küreklerinin üzerine çöküp herbiri hayal meyal hatırladıkları acıları, uzun süre önce kaybettikleri güzel şeylerin anıları ve arayıp da bulamadıkları her masum çocukta bulunan saf sevgi için ağladılar. İçlerinden biri: "Bu çalanlar arplardır, söyledikleri şarkılar güzel şeylerle ilgilidir; denize bakan pencereler de ışıkla doludur," dedi. Başka biri de: "Lirleriyle Dünyadaki ölümsüz halkın eski üzüntülerinden yakınıyorlar, ama yine de neşeli bir havası var," dedi. "Ah ben" dedi Ælfwine "ben de büyülü ormanlarda parıldayan Perilerin müziklerini duyuyorum; bu yıllar önce Mindon Gwar'ın karaağaçları altında çalınan az çok hatırladığım müzik".

Ve işte! onlar konuşurken ay kendini gizlemiş, yıldızlar bulutlarla kapanmış ve sisler kıyıyı örtmüştü. Artık ne bir şey görebiliyor ne de duyabiliyorlardı. Sadece uzaklardan Yalnız Ada'nın çakıllarına vuran dalgaların sesleri geliyordu; çok geçmeden uzaklardaki hışırtıyı bile bastıran güçlü bir rüzgar esti. Ön tarafta duran Ælfwine'in gözleri faltaşı gibi açılmıştı, tek kelime etmiyordu ve aniden karanlık denizlere doğru büyük bir çılgılık atarak atladı, etrafındaki sular ısınmaya başladı,

sanki nazik bir ölüm bedenini sarmıştı. Diğerleri sanki onun sesiyle kendilerini bir rüyadan uyanmış gibi hissettiler; bütün seyahatleri boyunca onları bırakmayan rüzgar aniden azdı ve denizciler Ælfwine'ı bir daha hiç göremediler, kendileri de kalpleri üzüntü ve özlemle yanıp tutuşarak geriye doğru sürüklendiler. Geri giderken gördükleri Elf kayıkları evlerinde, belki de Çok Renkli Cennete doğru gidiyordu. Geçerken onları selamladılar. Fakat kulaklarında sadece zayıf yankılar kalmıştı ve hiçbir Elf denizcilerin ülkelerine girmesine izin vermedi. Uzun bir aradan sonra bütün o labirent gibi karmaşık yollardan geri dönen ve sonunda Belerion'daki limanlarına demirlemeyi başaran denizciler yaptıkları o uzun yolculuktan çok yıpranmış ve yaşlanmıştı. Gördükleri ve duydukları şeyler sonradan onlara sanki açlıktan ve deniz sesinden kaynaklanan bir serap, bir hayal gibi geliyordu, sadece Batı'nın gemicileri arasında yaşayan Eneadur'lu Bior için bu yaşananlar gerçektir.

Ama bu adamların tohumlarından sayısız insan ve halk doğdu; fakat onlar çoktan gemiye gerek kalmadan Dünya'nın Kenarı'nın ötesine geçmişlerdi. Hayatları son bulsa bile denizdeki yolculukları hiç son bulmadı. Hepsinin cesetleri denizin sularına sarılmıştı.(37)

*

Öykü burada bitiyor. “İngiltere’li Ælfwine”in tamamının “*Kayıp Öyküler*”in başlangıcı olduğu sanılsa da, devamına dair hiçbir iz yoktur. Bu durumda “Ælfwine II”nin yazıldığını bilmek ilginç olacaktır. El yazması kaynak kesinlikle *Kayıp Öyküler*’in geri kalan bölümünden değişiktir; ama ben Ælfwine I ile II arasında önemli bir zaman aralığı olduğunu sanmıyorum ve birinci versiyonun 1920’den çok daha sonra yazılması mümkün değildir.

Ælfwine II’nin sonuna babam iki öneri eklemiş: 1- Ælfwine “Batıya kaçan eski bir pagan (putperest) İngiliz olarak düşünülmeli; 2- “Yaşlı Adamın Adası” tamamen çıkarılmalı ve hepsinin Eneadur’da yani Ythling’lerin Adası’nda gemi kazası geçirdikleri düşünülmeli. İ-

kincisi şaşırtıcı bir şekilde gemiyi yaklaşan gelgite doğru iten Deniz İnsanı ve geminin dibinde yatan “Ölü Vikingler” ile birlikte bulunan gemiden vazgeçilmesini zorunlu kılmış olacaktı.

Bu öyküde (Eski Elfler’in “büyüsü”nün çok yoğun bir şekilde bahsedilmesi, “boynuzlu Elf Ayı”nın altındaki Yalnız Ada’nın denizcilerin gözündeki görüntüsü ile) Ælfwine yine eski İngiliz efsanelerindeki kahramanlardan biri konumundadır: babası da Ozan Déor’dur. Exeter Kitabı diye bilinen Büyük Anglo-Saxon el yazması kitabında “Dear” başlığı altında kırk iki mısralık küçük bir şiir vardır. Bu Ozan Déor’un sözleridir. Anlattığı kadarıyla kendisi yerini kaybetmiş ve efendisi için Heorrenda isimli başka bir ozanın yerine geçmiştir; şiirin ilerleyen bölümlerinde Déor kahramanlık efsanelerinde yeniden ele alınan büyük şanssızlıklardan örnekler veriyor ama *pæsofereode; pisses swa mæg* sabit nakaratlarıyla (her biri değişik biçimlerde çevrilmiştir) her birine kinayeler ekleyerek teselli bulur. Babam bunu şöyle çevirmişti: “O günden sonra neler geçti, bu da geçer”.(38)

Bu şiirde hem Déor hem de Heorrenda geçiyor. “Eriol’un hikayesinde “ Heorrenda, Eriol’un Tol Eressëa’daki karısı Naimi’den olan oğludur, ve Yalnız Ada’nın işgalinde Hengest ve Horsa ile birleştirildi; İngiltere’de Tavrobel’de yaşıyordu. Ben babamın bulduğu Kortirion’lu Ozan Déor ve Tavrobel’li Heorrenda’nın isimleri dışında Anglo-Saxon şiiriyle pek bir bağlantıları olduğunu sanmıyorum (gerçi babam isimleri rastgele almamıştı). Babam bir solukta okuduğu bu öyküden çok etkilenmişti (üstelik şiirin editörlerinden biri “otobiyografik özelliği tamamen gerçek dışı ve kahramanlık şiirlerinin belirlenmesi için bir bahane olmaktan öteye gidemez” demesine rağmen); Oxford’da “Beowulf” üzerine ders verirken, bazen şiirin bilinmeyen şairine “Heorrenda” diyordu.

Bildiğim kadarıyla öyküde başka Eski İngilizce isimler yok: Gwar Prensi Óswine; Eadgifu, Ælfheah (gerçi isimler şüphesiz kendi içlerinde “önemli”dirler; çünkü Óswine, “Ós” yani “Tanrı” ve “wine” yani “dost”; Eadgifu ise “éad” yani “kutsanmış” ve “gifu” yani “ar- mağan” kelimelerinden oluşur). Forodwaith’ler kuşkusuz Norveç ya da Danimarkalı Viking akıncılarıdır; batık geminin kaptanının ismi Orm, Norse’da yaygın bir isimdir. Fakat tüm bunlar yapısıyla değil, bağlantılarıyla tarihseldir (yani “mise-en-scène”dir).

Lúthien (Luthany)'e yapılan yedi akın, Elfler'in solması ve batıya gitmesi (sonuçta hepsi solmamıştır) burada da anlatılıyor; fakat taslaklarda Ingwaiwar'lar (yani Anglo-Saxonlar)'ın akını yedinci akınken (bkz. 20. ve 22. alıntılar) burada İngilizler üzerine gelen Viking akınları tasvir ediliyor; "bu, İnsanlar'ın İnsanlar'a yaptığı felaket Luthien'in çektiklerinin sonuncusu değildi", bu referans da muhtemelen Normanlar'a hitap ediyor.

Hikayedeki "coğrafik" referansların da çok ilginç özellikleri var. En başlarda İrlanda'nın kopmasıyla ilgili garip bir ifade var: "Tanrılar'ın savaş yolunda". Fakat "Ælfwine'in hikayesi"ne baktığımızda, bu hikayede Tol Eressëa'nın denizi geçerek batıya doğru geri çekilmesi gibi bir şeyin geçmediğini görüyoruz; bu, Ossë, Tol Eressëa'yı geriye çekerken kopan Íver'in Adası'nın geçtiği 5'deki hikayeden oldukça farklı bir şeyden bahsediyor olmalı. Bunun ne olduğunu bilmiyorum; ama bunun Belerian'ın sulara gömüldüğü Elder'in son günlerindeki büyük katalism'in ilk izleri ya da belirtileri olması bana daha mantıklı geliyor (fakat ben "Belerian" limanı ve "Beleriand" bölgesi arasında herhangi bir bağlantı izine rastlamadım).

Kortirion (Mindon Gwar) bu hikayede tabiki "Eski Kortirion (Lúthien'deki asıl Elf toprağı) Tol Eressëa'da aynı ismi aldı; çevresindeki bölge ("Warwick-Shire") için ise Alaminóre ismini aldı (bu bölge Tol Eressëa'nın en içlerindedir).

Büyük Deniz'deki adalar ve takım adalar hakkındaki soruya gelince, "İngiltereli Ælfwine"nde anlatılanlar öncelikle birbirlerine benzeyen "Valinor'un Gelişi" ve "Elfler'in Gelişi"ndeki coğrafi tanımlar içeren paragraflarla karşılaştırılabilir. Bu paragraflardan öğreniyoruz ki Büyülü Adalar'a gelmeden önce Büyük Denizde pek çok ülke ve ada var; Büyülü Adalar'ın ötesinde Gölge Denizler (üzerinde "Alacakaranlık Adaları'nın bulunduğu yer"), Dıştaki Ülkeler'den birincisi bulunuyor. Tol Eressëa ne Dıştaki Ülkeler'den ne de Büyük Topraklar'dan biri sayılıyor; orası okyanusun ortasındadır ve "kıyılarından bakıldığında hiçbir ülke görünmez". "İngiltereli Ælfwine" hikayesi bu görüşle uyuyor ama buna Limansız Adalar'ın takım adaları da dahildir.

Daha önce belirttiğim gibi, Doğu'dan Batı'ya doğru: Limansız Adalar'a, Büyülü Adalar'a, Yalnız Ada'ya ve sonradan üzerinde Alacakaranlık Adaları'nın bulunduğu Gölge Denizler'e yapılan bu yolculuk sonradan değiştirilmiştir. *Silmarillion*'da şöyle yazar:

Valinor'un Saklanması sırasında Sihirli Adalar yerleştirildi ve çevrelerindeki bütün denizler, gölgeler ve şaşırtıcı şeylerle doldu. Bu adalar Kuzey'den Güney'e Gölge Denizlerde bir ağ gibi birbirine bağlanmıştı. Tol Eressëa'dan önce Yalnız Ada'ya batıdan yapılan bir yolculukla ulaşıldı. Fakat hemen hemen hiçbir gemi onların arasından geçemiyordu, çünkü sisle örtülü karanlık kayalara vuran dalgalar çok tehlikeliydi. Alacakaranlıkta denizcilerin üzerine büyük bir yorgunluk çöküyordu; deniz iğrenç bir hal alıyordu. Adalara ayak basanlar ise aslında tuzağa düşüyor, Dünyanın Değişmesi'ne kadar orada uyuyordu.

Bir kavram olarak, "Sihirli Adalar"ın kökeni eski "Büyülü Adalar"dan gelir. Valinor'un Saklanması zamanında yerleştirilmişlerdir ve öyküde şöyle tanımlanırlar: "Ossë Faëry Körfezi"ni korusunlar diye onları güçlü denizin batıdaki sınırlarına büyük bir halka şeklinde yerleştirdi," ve

O adalara ayak basanlar bir daha geri dönmediler. Onlar Deniz Hanımı Oinen'in saçlarıyla ördüğü ağlarda ve Lórién'in orada kurduğu dünyada, dalgaların yanında uyuyorlardı. Başkaları da dalgalarla savrulurlardı o adalara. Bu bahtsız insanlar anlamsızca yatıyorlardı karanlık sular ayaklarını yıkarken.

İşte Ælfwine'in üç arkadaşı ölüm uykusunda, adanın beyaz kumlarını yastık, köpüklerini yorgan yapmış ve Eglavain'in sihirine kapılmış yatıyordu.

[“Eglavain” adının ne anlama geldiğini bilmiyorum, fakat görüldüğü kadarıyla “Egla”(Gnomca “Elda” demektir) kelimesini içeriyor, belki de bu “Elfler” demektir]. Ama Sihirli Adalar, Alacakaranlık A-

daları'ndan da türer, çünkü Sihirli Adalar benzer şekilde alacakaranlıklar içindeydi ve Gölgele Denizler'e yerleştirilmişti; bunun dışında Sihirli Adalar, Limansız Adalar olarak da düşünülebilir. Deniz İnsanı'nın Ælfwine'e bahsettiği gibi bu adalar Valinor'un Saklanması'nda yerleştirilmişti ve gerçekten de oldukça Doğu'da kalsalar da Büyülü Adalar gibi aynı amaca hizmet ediyorlardı.

“İngiltereli Ælfwine”nde ayrıntılarıyla tanımlanan Eneadur yani Ythlingler'in Adası'ndan (Eski İngilizce'de “ȝ” yani “dalga” demektir) öyle görünüyor ki bir daha hiç bahsedilmemiş. Acaba Eneadur'daki Batı'nın Denizcileri (belki zayıf bir ihtimal ama) uçurumlarla dolu adaları olan eski Númenórealılar'la ilgili bir ipucu mu?

Aşağıdaki paragrafın yorumlaması biraz zordur:

Dünya'nın Kenarı'ndan (yani Faëry Körfezi'nden) sonra dik bir yol Valinor'a yani Tanrılar'ın yurduna Büyük Duvara ve üzerine sadece yıldızların ekildiği boşluğun sonuna kadar gidiyor.

1930'ların “Ambarkantası”nda (ya da “Dünya'nın Şekli”) bir dünya haritası Valinor Dağları'ndan dik bir şekilde batıya doğru uzanan Dıştaki Ülke'nin yüzeyini gösterir. Makul bir şekilde babamın burada söz ettiği bu dik yoldur. Her şeyin Sonu da büyük dağ duvardır; ama bu pek muhtemel görünmüyor. “İngiltereli Ælfwine”de ölümlerin ötesine geçtiği “Dünya'nın Kenarı'na ilişkin başka referanslar da vardır; “Eärendel'in Öyküsü” ile ilgili bir taslakta Tuor'un gemisinin “dünyanın kenarı”ndan geçip aşağı düştüğünü yazar. Bence en mantıklısı bu ifadenin ufuk çizgisine gönderme yaptığını düşünmektir (“İnsanlar'ın bildiği ufuk çizgisi”). Ama (fazla mantıklı olmasa da) muhtemel bir yorum şöyledir: güneş “Batı Duvarları”ndan (yani Gece Kapısı'ndan) geçip Valinor'a doğru batıyordu.

Son olarak, Lúthien'den batıya doğru denize açılan Elfler'in Yalnız Ada'ya gidebilmeleri, hatta Valinor'a geri dönebilmeleri ile ilgili düşünce dikkate değerdir.

*

Bitirmeden önce yazılarda, özellikle de son bölümlerde pek çok kez sözü edilen bir konuyu kısaca tartışmak gerek: Elfler'in "minikliği".

Çok eski zamanlarda Elfler'in sonraki hallerinden çok daha büyük bir bedene sahip oldukları "*Kayıp Öyküler*"de birkaç defa anlatılır. Bununla ilgili "*Gondolin'in Yıkılışı*"nda şöyle yazar: "İnsanlar'ın babalarının babaları şu anki hallerinden çok daha küçüktüler, Elfler'in çocukları bile onlardan çok daha iriydiler"; anlatmaktan vazgeçilen Gilfnon'un öyküsüyle ilgili bir taslakta da benzer şekilde şöyle yazar: "İnsanlar önceleri Elfler'le hemen hemen aynı büyüklükteydi; periler ise şimdi olduklarından çok daha büyük, İnsanlar da daha küçüktü"; ve bu bölümdeki dördüncü alıntıda da şöyle yazar: "İnsanlar hep daha büyük olsa da bir zamanlar İnsanlar'la Elfler aynı büyüklükteydi". Diğer paragraflarda da eski Elfler'in doğaları gereği ne büyüklükte olursa olsun hep narin yapılı oldukları anlatılır.

Elfler'in bedenlerinin küçülmesi bariz bir şekilde sonraki zamanlarda İnsanlar'ın gelişiyile âlâkalıdır. Bu sebeple dördüncü alıntıda şöyle yazar: "İnsanlar dağılır ve çoğalırlar, Büyük Topraklar'ın Elfleri'yse solarlar, insanlar büyürken onlar küçülür". Beşinci alıntıda da şöyle yazar: "o günden sonra İnsanlar daha güçlü ve sayıca daha fazla olurlar, böylece çoğalan insanlar daha büyük ve daha dolgun olurlar; periler sayıca azalır, küçülür, zayıflar, incelik ve neredeyse görünmez hale gelirler. Sonunda hemen hemen bütün İnsanlar artık perileri göremez olur". Elfler'in gözden kaybolmaya başladıkları zamanı yansıtan bir sahne "Son Bölüm" (Epilogue)'de verilmiştir:

Rüzgâr saçakları gibi, yarı-saydam mistik canlılar gibi Tavrobél'in Efendisi Gilfanon bu gece atıyla halkının arasından çıkıp solgun göklerin altında elf geyiği avlıyor. Ayak seslerinin çıkardığı müzik, yaprakların parıltısı, çimenlerin ani savruluşu ve köprüden gelen homurtulu sesler, artık hiçbiri yok.

Fakat sonraki "Ælfwine" versiyonunda yer alan paragraflara göre Luthany'i terk edip Tol Eressëa'ya gelen Elfler solmamışlardı ya da bir şekilde solmaları durmuştu. Bu sebeple, 15'de: "Solmayan Elfler'in

çoğunun gürültüden, savaştan ve İnsanlar'ın kavgalarından kaçtığı Tol Eressëa"; 16'da: "solmaya başlayan Elfler'in çoğunun dünyadan kaçarak geldiği ve artık solmadığı Tol Eressëa"; bir de "İngiltereli Ælfwine"de: "Garsecg sularının ötesindeki solmamış Elfler" diye yazar.

Diğer taraftan, Eriol *Kayıp Oyun Kulübesi*'ne geldiğinde kapıda ki bekçi ona şöyle dedi:

Bu yer küçüktür, ama içindekiler daha da küçüktür, dolaşısıyla içeri girenler de çok küçük olmalılar ya da dilerlerse kapının eşiğine bastıklarında çok küçük olabilirler.

Daha önce tamamıyla Elfler'in yaşadığı bir adada Kulübe'nin ve içinde yaşayanların özellikle küçük olması ile ilgili böyle garip bir düşünce üzerine yorumlar yapmıştım. Ama babam eğer "*Kayıp Oyun Kulübesi*"ni tekrar yazsaydı şüphesiz bu düşünceyi gözardı ederdi; bunun nedeni belki de "solmuş" Elfler'in minikliği ile ilgili düşünce-sinden "Ælfwine II"yi yazdığı sırada bir şekilde vazgeçmesi olabilir, çünkü bilindiği üzere kendisi "küçük halk, küçük gemiler"deki gibi "küçük" kelimesini kullanmamıştı (bkz. Not 27).

Son olarak, tabi Elfler, "Perilere benzer" bütün nitelikleri aldılar, bütün dünya çağları boyunca Büyük Topraklar'da kalanlar ise daha büyük ve daha güçlü bir duruma geldiler, çünkü Orta Dünya'nın Üçüncü Çağı'ndaki cesur ve görkemli Eldar halkı hakkında ne küçüklük ne de saydamlıktan söz ediliyordu. Uzun bir aradan sonra babam Legolas'ın "şirin" ya da "kadınsı" bir şekilde resmedilmesi üzerine bir yorumunda şöyle yazmıştı:

Yaş bir ağaç gibi uzun, kıvrak ve son derece güçlüydü. Çabucak bir ok yapıp bir Nazgûl'ü vurabiliyordu. Elfler'in içinde en sağlıklı vücuda sahipti, o kadar sağlam ve dayanıklıydı ki sadece ince ayakkabılarıyla kayalar üzerinde ve karda hiç yorulmadan gidebiliyordu. O halkının en dayanıklısıydı.

*

Bununla, Yalnız Ada'ya gelen ve orada Elfler'in gerçek tarihini öğrenen denizcinin hikayesi ile ilgili eski yazılardan yaptığım yorum ve analizlerin de sonuna geliyorum. Babamın Tol Eressëa'nın önemi hakkındaki görüşlerinin değiştiği garip ve karmaşık yönleri umuyorum mantıklı bir şekilde göstermişimdir. 10.'daki özeti yazdığı zaman, zaten denizcinin Elfler'in adasına yaptığı yolculuk fikri mevcuttu, ama denizci Doğu'dan yola çıkmıştı ve aradığı Yalnız Ada da İngiltereydi (gerçi henüz orası İngilizlerin toprakları değildi ve İngiltere'nin şu anki bulunduğu denizlerde de değildi). Daha sonra tüm kavram değiştirildi ve İngiltere, "Luthany" ya da "Lúthien" adıyla Elf ülkesi oldu. Tol Eressëa ise Alalminóre'un karaağaçlarında yaşayan ekin kargalarının yuvalarıyla, ormanlarıyla İngiliz denizcinin gözünde sanki Elfler'in İnsanlar'ın gelişiyi yitirdiği kendi ülkesinin bir benzeriydi; çünkü orası gerçekten de denizlerin çok ötesindeki Elfler'in yaşadığı Luthany'e benziyordu.

Bütün bunlar gelişen mitolojisinden sonra tamamen kopmak üzereydi ama Ælfwine sonunda kendisi de hikayeden çıkmadan önce hikayede önemli izler bıraktı.

Bu bölümde notların çoğu belirsiz ve bitirilmemiş durumdadır; ama anladığım kadarıyla bu çok eski notlar ve sonraki eklemeler doğru bir şekilde birleştirilmemiş. "Olay örgüleri" olarak düzenli bir şekilde yazılmaktan vazgeçilmiş ya da unutulmuş olsalar da, notlar babamın vazgeçmediği duygu ve düşüncelerine tanıklık ediyorlar. Ama bu notlar, ona göre Elf büyüünün hâlâ Luthany'nin ormanlarında ve tepelerinde varlığını sürdürdüğü zamanlarda yani gençlik zamanlarında gelişigüzel yazdığı notlardı. Babam yaşlandığında ise hep denizi geçerek Batı'ya gitmişti ve hikâye ve şarkıdaki Eldarlar'ın sonu gerçekten gelmişti.

NOTLAR

1. Burada bir ek not belki de Çam'ın Tol Eressëa'da olmaması gerektiğini belirtiyor. Ilwë'ye göre bu "yıldızlar arasından geçen mavi ve belirgin" bir şeydir.
2. "Gil": "Ing". Bu paragraftaki "Ingil" ismi önce "Ingil" (Gil) olarak yazıldı fakat sonra "Gil" çıkarıldı.
3. "Nautar" kelimesi "Nauglathlar" (cüceler) ile eşleştirildiği "Nauglafring'in Öyküsü" ile ilgili bir taslakta geçer .
4. "Uin": "Balınarın en güçlüsü ve en yaşlısı"; Ulmo'nun üzerinde Elfler'i Valinor'a götürdüğü "yüzen ada" (sonradan Tol Eressëa diye geçer)'yı çeken balinalar ve diğer balıkların lideri.
5. "Gonglar": bunlar anlaşılmadık bir şekilde Orclar'a bağlı şeytani yaratıklardır, "Nauglafring'in Öyküsü" için verilen taslaklara bakınız.
6. Bu söz konusu paragrafa duyulan bir şüphe dir.
7. Bu ismin "Dor Daedelo th'a olan bezerliği çarpıcıdır, ama bu isim "*Silmarillion*"daki Margoth Krallığının ismidir. "Korkunun Gölgesindeki Ülke" diye yorumlanır. Bu eski ismin (isim, "dai" yani "gökyüzü" ve "teloth" yani "Çatı" kelimelerinden oluşur) şekli dışında sonrakiyle ortak bir yanı yoktur.
8. "Ağaçların arasındaki Kortirion": "eğilen çimenlerin yaptığı dalga".
9. Bilinen kökenbilime göre "Warwick" in kökeni belirsizdir. "Wick" ögesi (İngilizce yer isimlerinde çokça kullanılır) temel olarak bir yerleşim yeri ya da bir grup yerleşim yeri anlamına geliyordu. İsmin ilk kayda geçen şekli "Wæring Wic" dir ve "Wæring" baraj anlamında Eski İngilizce bir kelime olarak düşünülmüştür. "Wer" den türemiştir; Modern İngilizce'de "su bendi" anlamındadır. Böylelikle "su bendi yanındaki yerleşim yerleri" anlamına gelir.
10. On birinci alıntıda verilen başlık: "Hæg wudulu Heorrenda" dır. Bu Straffordshire köyünün hiçbir ismi aslında Norman işgalinden önce kaydedilmemiştir, ama Eski İngilizce'deki ismi şüphe yok

sski “hæg-wudu” idi yani “kapalı orman” (“Yüksek Otlak” yani “Yüzüklerin Efendisi”ndeki Yaşlı ormandan Buckland’i koruyan büyük çalılık).

11. Luthany ismi (bir ülke ismi olarak) Francis Thompson’ın “Hayallerin Kadın Efendisi” (“The Mistress Of Vision”) şiirinde beş kez geçiyor. Önceden yazıldığına göre. Francis Thompson’ın Seçme Şiirleri 1913-14’te babamın eline geçti ve o kopyada “Luthany” adını içeren şiirlerden birine karşılık özel bir not (bu not isimle ilgili olmasa da) yazdı. Fakat Thompson “Luthany”i nereden buldu. Zaten kendisi şiirini bir “fantezi” diye niteliyordu (Everard Meynel, “Francis Thompson’ın Yaşamı”, 1913).

Fakat tıpkı Rider Haggard’ın “O” (she)* sundan alınan “Kôr” gibi ya da babamın bu konu üzerine 1967’de yazdığı (J.R.R. Tolkien’den Mektuplar”, sayfalar 383-4) mektubunda geçen “Rohan” ve “Moria” gibi bu da bize bir dizi harften oluşan ismin kökeninden başka bir bilgi vermiyor. Babam mektubunda şöyle diyor:

Bu konu “yabancı bir tarihe” doğru kayıyor; benim asıl amacım isimleri aydınlatmak ya da hikayedeki isimleri kullanmadan “önce” bu isimlerin doğru harf sırasını bulmaktır. Söylediğim gibi ben bunun önemsiz olduğunu düşünüyorum: benim yaptığım iş, bildiğim ve hatırladıklarımı sunmak ya da diğer çalışmalarla ilgili tahminler yapmaktır. Böylesi bir çalışma çok daha değerlidir. Konuşarak anlatılanlar sadece duymak içindir. Fakat bunlar benim hikayemde belirli bir dilbilgisine dönüştüğünde anlamları ve önemleri duruma göre ve tabi anlatılan hikayenin doğasına göre değişecektir. Açık ya da gizli anlamları bulmak için ses birliklerinin kaynaklarından söz etmek herhalde yanlış olurdu.

12. Denizcinin Ælfwine diye adlandırdığı ve “Eriol’un hikayesi”nin temel öğelerinin bulunduğu bazı taslakların kaba ve neredeyse okunaksız olması durumu karmaşık bir hale getirmiştir. Bu suretle bunları orta düzeye getirmek zorundayım. Taslaklar tam bir mu-

* Bunun hakkında başka bir kanıt yoktur, ama güvenilir sayılır. Bu durumda şöyle düşünülebilir: Afrika’daki Kôr tek başına büyük bir dağın tepesinde kurulan bir şehir ise aralarındaki ilişki ses yapısından çok daha fazladır.

ammandır ve bunları gösterip tartışmak için geniş bir aralık gerekir, bu yüzden onları es geçiyorum.

13. Burada şu söylenebilir: babam 1920 sonbaharında Exeter Koleji Yazı Kulübüne “*Gondolin’in Yıkılışı*”nı okuduğunda, denizcinin ismi hâlâ Eriol’dur (bu vesile üzerine önceden yazdığı notlara bakılırsa) Burada, çok ilginçtir, şunu söylemiştir: “Eriol, Yalnız A-da’ya kazayla düşer”.
14. “Garsecg” (“Garsedge” diye telaffuz edilir ve “Ælfwine A” da aynı şekilde yazılır) Eski İngilizce’deki pek çok deniz isminden biridir.
15. “Ælfwine I”de ada benzer şekilde “Luthany” değil “Lúthien” diye isimlendirilmiştir. Diğer taraftan “Ælfwine A”da aynı farklılık taslaklarda da ortaya çıkar: “İngiltereli Ælfwine [perilerin sonradan Luthany’li (dostluk) Lúthien (dost) diye adlandırdığı]”. Ælfwine II’deki’deki “Lúthien” önce “Leithian” diye yazılmıştı, fakat “Lúthien” olarak kaldı. “Leithian’ın Kuruluşu” sonradan Beren ve Lúthien Tinúviel’in uzun şiirinin başlığı olmuştu.
16. Tûn Tepesi, yani üzerinde Tûn şehrinin yapıldığı tepe.
17. “Mindon Gwar”
18. “Éadgifu”: “Eriol’un hikayesi”nde bu eski İngilizce isim Eriol’un Tol Eressëa’da evlendiği karısı Naimi’nin karşılığı olarak verilmiştir.
19. “Ælfwine I”de şöyle yazar: “onun güzelliği ve iyiliği için, bir zamanlar İnsanlar arasındaki en güçlü Frank kralı bile şöyle demişti-----” (sic). Ælfwine II’deki el yazması “yüksek beyaz kıyılarda” ile son bulur; fakat babam bu sözlerden sonra şunları ekledi: “O zamanlar dünyadaki kralların en güçlüsü Frank kralı bile şöyle demişti-----” (sic). Ælfwine’in yaşadığı zamanla ilgili “İngiltereli Ælfwine”deki tek ipucu Forodwaithler (Vikingler)’in akınıdır; o zaman Franklar’ın güçlü kralı belki Charlemagne (Şarlman) olabilir, fakat bunu kanıtlayacak bir ipucu bulamadım.
20. “Kötülük” Melko’nun diğer adıdır. “Ælfwine I”de bu ifade yoktur.
21. “ÆlfwineI”de şu yazar: *Micelgeard*’dan (Kalpsiz Şehir) gelen eski Güneyli İnsanlar Lúthien topraklarına ayak bastığında”. Bu parçada Rûm ve Magbar’dan bahsedilmiyor. “Micelgeard” yerine

sayfanın başına “Mickleyard” yazılır. “Micelgeard” Eski İngilizcedir (“Mickleyard” ise yazımın modernleştirilmiş şeklidir), fakat bu isim başka Eski İngilizce yazılarda görünmez ve örneği de Eski Norse dilindeki “Mikligarýr” yani Constantinople) dır. Romalıların Luthany’daki Elfler’e olan özel düşmanlığı, yirminci alıntıda ve varlıklarına inanmayışları yirmi ikinci alıntıda anlatılıyor.

22. Lúthien’daki perilerin (Elfler’in) ve gemilerinin “küçük” kelimesiyle nitelenmesi (çoğunlukla da “Ælfwine I”de) “Ælfwine II”de de görülür, fakat sonradan bu kelime kullanılmamıştır. Burada ise belki de kasıtlı olmayarak iki kez kullanılmıştır.
23. “Elf biçiminde” anlamında *peri*’nin sonraki yorumudur.
24. “Ælfheah da vardı----“dan gelen cümle sonradan Ælfwine II”ye eklendi; fakat Ælfwine I”de yoktur. “Ælfwine I” ve “Ælfwine I-I”deki bu konuyla ilgili tüm parça aşağıdaki “Ælfwine A”da şöyle özetleniyor:

İngiltereli Ælfwine (sonrada perilerin Luthany’li -dostluk- Lúthien -dost- diye adlandırdığı), Déor ve Éadgifu’nun oğludur. Şehirleri yanar; Déor öldürülür, Éadgifu da ölür. Ælfwine Kanatlı Dümenliler’in esiri olur. Batı denizine kaçar. Belerion’dan açıldığı gemiyle büyük yolculuklara çıkar. O aslında Éadgifu’nun ona çocukken anlattığı Batı’daki adaları aramaktadır.

25. “Ælfwine I”de şöyle der: “Ama arkadaşlarından sadece üçünü bulabildi; Ossë onları Ælfwine’e bağışladı; “Ossë” sonra “Neorth” ismini aldı; daha sonra bu cümle değiştirilip yeniden yazıldı: “Sadece üçünü buldu; Neorth’un ona verdiği o üç kişinin isimleri şimdi bilinmiyor”. Neorth: Ulmo; bkz. not 39.
26. “Ælfwine A”da şöyle yazar: “Şafakta birkaç ada görür, fakat büyük rüzgarlar onu savunur. Belerion’a güç bela döner. İngiltere’nin en iyi yedi denizcisini yanına alır; baharda denize açılırlar. Ælfwine’in aradığı adalarda kaza geçirirler ve kendilerini ıssız, terk edilmiş ve hüznle fısıldayan ağaçlarla çevrili bir yerde bulurlar”. Bu olay Ælfwine’in adaya tek başına düştüğünün anlatıl-

- dığı “Ælfwine I” ve “Ælfwine II” ile değişiklik gösterir; ama Ælfwine’in üç değil yedi arkadaşı olduğu konusunda “Ælfwine I- I” ile hemfikiridir.
27. Bu kişinin Ulmo olduğuna dair bir ipucu: cf. “*Gondolin’in Yıkılışı*”: “Büyük, taştan ayakkabılar giyiyordu”.
28. “Ælfwine A” da adalar “hüzünle fısıldayan ağaçlarla çevriliydi.” (not 31)
29. Deniz İnsanı’nın şu sözleri söylediği yerden: “İşte, burası Limansız Adalar halkasından sadece birisidir-----” buraya kadar (yani bulunan Vikingler’in gemisi ve geminin kaptanı ve aynı zamanda Ælfwine’in babasının katili Orm ile ilgili yere kadar). “Ælfwine I” ile uyuşan hiçbir şey yok, zira “Ælfwine I” de sadece şöyle yazar: “ama Deniz İnsanı geminin yapımına yardımcı olur ve birlikte yalnız denizcinin rehberliği ile uzaklara doğru yola çıkarlar, sonunda pek bilinmeyen bir ülkeye gelirler”. “Ælfwine A” daki öykü için 39. Nota bakınız.
30. “Ythlings” ismi, Eski İngilizcede “yá” yani dalga demektir.
31. “Batı’nın Gemicileri”: “Eneathrim”den yorumlanmıştır.
32. Babamın “Beowulf’un Çevirisi Üzerine” (Canavarlar, Eleştiriler ve Diğer Yazılar”, 1983) isimli çalışmasında aliterasyonlu kelimelerle ilgili şu sözlere yer verilir. “sonra ağaçlardan yapılan gemiyi memnun bir ifadeyle denize itti”.
33. Öykünün Ythlingler’in adası ile ilgili kapsamlı bölümü şu anda elimizde olmayan sonraki hikayenin bazı özellikleri ile birlikte “Ælfwine I”de daha kısa olarak anlatılmıştır (aslında çoğu kelimeler bile aynıdır: özellikle de Ulmo’ya adanmış korudaki ağaçların kesilmesi ve Deniz İnsanı’nın gemiyi kutsaması). Bununla birlikte yapıdaki tek önemli fark şudur: “Ælfwine II” de Ælfwine Ythlingler’in ülkesinde yedi arkadaşını tekrar bulur; ve Ythlingler’in Bior’ını da yanına alarak hep birlikte batıya doğru denize açılırlar, halbuki “Ælfwine” de denizciler gerçekten de boğulur ve Ælfwine Ythlingler’den kendine yedi arkadaş edinir (aralarında Bior ismi geçmez).
34. “Ælfwine A” ile ilgili taslak hikayeyi Ælfwine ve yedi arkadaşının Deniz İnsanı’nın Adasına düşmesinden itibaren anlatır (bu

yüzden Ælfwine'in oraya yalnız düştüğünü yazan "Ælfwine I" ve "Ælfwine II" ile çelişir):

Kaza geçirdikleri adada dolaşırken çoğu hazine yüklü çürümüş büyük gemi enkazlarıyla karşılaşır. İçinde yalnız, garip ve bir o kadar da korkunç görünümlü yaşlı bir denizcinin yaşadığı gemi parçalarından yapılmış bir kulübe rastlar. Yaşlı adam onlara bu adaların İnsanlar Garsecg'den öteye gitmesin diye büyümlü kayalarıyla bütün gemileri kendine çeken Limansız Adalar olduğunu (bkz. not, 19) ve Valinor'un Saklanması'nda yerleştirildiklerini anlatır. Adadaki ağaçların sihirli olduğunu söyler. Ælfwine ve arkadaşları ondan batıdaki dünya hakkında pek çok şey öğrenirler ve bir an önce maceralara atılmak isterler. Adam onlara yardım eder, adadaki ağaçları kesip, muhteşem bir gemi yaparlar, adam onlara uzun yolculuklarda gemiyi nasıl kullanacaklarını gösterir (çünkü cesaretlerini yitirdiklerinde sular çok tehlikelidir). Gemiyi macera ve keşif dualarıyla kutsar. Sonra da bir uçurumdan atlayarak suya dalar. Ælfwine ve arkadaşları onun Sular'ın Efendisi Neorth olduğunu düşünürler.

Garip batı adaları arasında yıllarca gezerler, gezerken de çoğunlukla geçtikleri bazı Büyümlü Adalar'dan gelen çok garip sesler duyarlar; rüzgarın hep Batı'dan estiği, engin, sisli denizler ve alacakaranlığın ötesindeki ısıldayan adayı bir anlık ta olsa uzaklardan görürler. Büyümlü Adaya (ya da adalardan birine) ulaşırlar ve içlerinden üçü adanın büyümlüne kapılıp kıyıda uyuya kalırlar.

Diğerleri dalgaları aşarlar ve hep batıya giderken değişen rüzgarla birlikte çaresizlik içinde geriye sürüklenirler. Sonunda sabah vakti geri dönmeyi başarırlar. Hava serin ve sakindir, kurtulan denizciler yağın yağmurunu boş gözlerle seyrederek huzurlu bir ifadeyle uzanırlar.

Bu öykü Ythlingler'den hiç söz etmemesi, Ælfwine ve yedi arkadaşının uzun batı yolculuğuna yaşlı denizcinin kaldığı Limansız Ada'dan çıkması konularında "Ælfwine I" ve "Ælfwine II"den ayrılır. Fakat "Neorth" ismi konusunda "Ælfwine I" ile hemfikirdir. Kutsal ağaçların kesilip gemi yapılması konusunda ise "Ælfwine II"ye gönderme yapar.

35. "Ælfwine I" de Ælfheah'ın bahsi geçmez, fakat onun bu paragraftaki iki konuşmasından birini "Gelimer" yapar. Gelimer (Geilamir) 6. Yüzyılda yaşamış bir Vandal kralının ismiydi.
36. "Ælfwine I" de Bior'un konuşması "Gelimer"e verilmiştir (bkz. not, 40).
37. "Ælfwine I", "Ælfwine II" ile hemen hemen aynı sözlerle bitiyor, fakat burada çok önemli bir farklılık göze çarpar: hikayede Ælfwine gemiden atlamaz, arkadaşlarıyla Belerion'a geri döner, dolayısıyla Tol Eressëa'ya hiç gitmez! "Ælfwine ve arkadaşları döndüğünde oralar boştu; onlar öldükten sonra oralar onların tohumlarından doğan sayısız insanla doldu".Dahası babamın zaten Ælfwine II" de de aynı şeyleri yazmayı düşündüğünü sanıyorum. Fakat o tam tersine, yazmayı bırakıp daha önce yazdıklarını da çıkardı. Sadece Ælfwine'in denize atladığı cümleyi aldı. Ne varki bunun nedenini bilmiyorum.

"Ælfwine A" hemen hemen "Ælfwine II" ile benzer şekilde sona eriyor:

Gece olur, bulutlar yükselir. Denizciler geri dönmek için çapayı çekerler. Gece karanlığı çökerken birden uzaklarda parlayan Çok Renkli Cennet'in Işıkları'nı görürler. Güçleri çekilmeye başlar. Bu sırada hoş bir müzik duyarlar. Sonra her tarafı sis kaplar, bazıları kendini toparlayarak bunun açlığın neden olduğu bir serap olduğunu söylerler ve geri dönmek için hazırlanırlar. Fakat Ælfwine gemiden atlar ve karanlıkta boğulana kadar çırpınır. Sonunda sanki ölüm onu kucaklamış gibidir. Diğerleri eve doğru yol alır ve hikayeleri burada biter.

- 38. Kelimesi kelimesine şöyle devam etmiştir: “Bu acıya biri üzüldü; aynı şekilde başkasını da üzebilir”.**

KAYIP ÖYKÜLERDEKİ İSİMLER BÖLÜM II

Bu ek yalnızca Kayıp Öyküler I'dekine bir ek ve genişletme için tasarlanarak yapıldı. Kayıp Öyküler I'de verilen isimler, biraz sonraki maddelerde verilmedi, tabi eğer Birinci Bölüm'deki ismi altında maddeler varsa; örneğin Melko, Valinor gibi; ama eğer, ki çoğu zaman olduğu gibi, Kayıp Öyküler I'deki etimolojik bilgi, başka bir adın maddesindeyse bu gösterildi, örneğin 'Gilim'e bakınız (Melko)' gibi.

Gondolin'in Yıkılışı'ndaki İsim-listesinden dilbilimsel bilgi, (bu notlarla birleştirilen) kısaca 'NFG' diye gösterildi. 'GS' ve 'QS', Gnomca ve Qenya sözlüklerinin kısaltmasıdır. Qenya her iki kitapta da kullanılan bir terim ve Tol Eressëa'da konuşulan dilin adıdır; daha erken yazılan metinlerdeki başka bir yerinde, ki burada bir yanda 'Gnomca', öte yanda 'Elfçe', 'Eldar' ya da 'Eldarrisa' diye ikiye ayrılıyor, yer almıyor.

Alqarámë İlk hece için Qenya alqa 'kuğu'. bakınız (Alqaluntë), RAHA kökü altında QS'de, râ 'kol', rahta 'uzamak, uzanmak', ráma 'kanat' belirtiliyor; GS'de rámavoitë 'kanatlara sahip olan' veriliyor; GS'de ram 'kanat, tüy' veriliyor ve Qenya rama, bunun ve róma 'omuz' sözcüğünün bir karıştırılması olduğu belirtiliyor.

Amon Gwareth AM(U) [yukarı (doğru)] kökü altında QS'de, amu 'yukarı doğru', amu- 'yukarı kalkmak', amuntë 'güneşin doğuşu', amun(d) 'tepe'; GS'de am 'yukarı doğru', amon 'tepe, dağ', zarf olarak 'yokuş yukarı'.

GS'de, ismi Amon 'Wareth Gözetleme Tepesi, ayrıca gwareth 'izlemek, korumak, hapsetmek', gwar- 'izlemek kökünden Tinfang Warble'ın isminde anlaşılan. Bakınız Glamhoth, Gwarestrin.

Angorondin Bakınız (Angamandi) ve (Kalormë).

Arlisgion GS'de Garlisgion (Bakınız (Sirion)), tıpkı NFG'de olduğu gibi 'Garlisgion adımız, dedi Elfrith, ve 'lisg, lisc 'kamış, saz' ve QS'de liskë aynı anlamda. gar için (Dor Faidwen) bakınız.

Atanor GS'de aothra 'karşı, karşıya', arthon zarf 'ileri, öte', athrod 'geçiş, sıklık' (sonradan adr(a), adron, adros diye değiştirildi) var. Athra, adr(a), Qenya arta ile mükayese edilir. Ayrıca Dor Athro adıyla karşılaştırınız. Artanor ve Dor Athro'nun 'Öte Ülke' anlamına geldiği çok açıktır. Ayrıca bakınız Samathrod.

Bad Uthwen Gnomca uthwen 'dışarı çıkan yol, kaçış, çıkış', bkz. (Dor Faidwen). NFG'deki maddesinde: Bad Uthwen [Uswen'den düzeltildi] kaçış yolu anlamına gelir ve Eldarrisa'daki Uswevandë vandë maddesi için bakınız. (Qalvanda).

Balcmeg NFG'de, Balcmeg için Tuor'un baltasına yenik düşen Orclim'ler (Elfler Orqui derler) arasında kudretli bir savaşçıydı ve anlamı şeytan yürekli'dir. (Orclim'deki -lim için bakınız Gondothlim). NFG'deki Balrog maddesi için ise: 'Bal "kötülük", Balc "kötü" ve Balrog da "kötü şeytan" anlamına gelir.' GS'de balc "insafsız" var: bkz. (Balrog).

Bansil NFG'deki giriş için, ki isim 'Peri Pırıltısı' anlamında, isimdeki ögeler için bakınız (Vána) ve (Sil).

Belcha Bakınız (Melko). NFG'deki girişte şu var: 'Belca 'Burada [öyküde] Bronweg elfçe adlarını karşı konulmaz bir dikkatle kullanmasına rağmen, bu o kötü Ainu'nun çok önceki adıydı.'

Beleg Bkz. (Halóisi Velikë).

Belegost Birinci öge için Beleg'e bakınız. GS'de ost 'duvarlı yer, avlu kent', ayrıca oss 'dış duvar, kent duvarı', osta- 'duvarlarla çevrenmek, takviye etmek', ostar 'duvarlarla çevrili, kaplı'. QS'de OSO kökü altında os(t) 'ev, kulübe', osta 'çiftlikte ev ve çevresi', ostar 'aynı yöreden olma', ossa 'duvar ve hendek' var.

bo- GS'de geç gitmiş bir madde: 'bo(bon) (Qenya vô, vondo, 'oğul' ile karşılaştırınız) baba ismine getirilen örnek bo- bon- "oğlu"; örnek olarak Tuor bo-Beleg. Ayrıca bôr 'soyundan' sözcüğü var. Bkz. go-, Indorion.

Bodruith Bod'la 'geri, tekrar' ilgili olarak GS'de bodruith 'intikam', bodruithol 'doğasal intikam, kin', bodruithog 'intikam gütmek' var: ama bunlar çıkarılmış. Ayrıca gruith 'dehşet verici, şiddetli hareket, intikam': -Belki Belegost'un Efendisi Bodruith, Nauglafring'deki olaylardan sonra bu ismi almış olabilir.

Cópas Alqalunten Bkz. (Kópas) ve (Alqaluntë)

Cris Ilbrantelothe GS'de crisc 'keskin, criss 'yarık, bıçak yarası, hendek', crist 'bıçak', crista- 'parçalamak, doğramak' olarak var; NFG'de cris, falc 'bir yarık, liman, ya da yüksek duvarlı bir su yolu' anlamına geliyor. QS altında KIRI kökü 'kesmek, ayırmak', kiris 'yarık, çatlak' ve öteki sözcükler var. İlbrant 'gökkuşağı' için (Ilweran) bakınız. Son öge, teloth 'kubbe, çatı yapma': bkz. (Teleri).

Cristhorn Cris için Cris Ilbrantelothe'a ve thorn için (Soronthur) bakınız. NFG'deki madde için: 'Cris Thorn Kartalların Yarığı ya da Sornekiris.

Cuilwarthon Cuil için (Koivië-néni) bakınız; ikinci öge açıklanmıyor. **Cûm an-Idrisaith** Cûm 'tümsek' için (Cûma Gumlaith) bakınız. Böylece GS'de tanımlanıyor: 'avosaith ile karşılaştırınız ama bu hırs, paragöz demek, idrisaith= altın, mücevher ve güzel, değerli nesneleri aşırı sevmek (avosaith için Ausir'e bakınız). İlgili sözler, idra 'çok sevilen, değerli', idra 'değer vermek, ödüllendirmek', idri (îd) 'bir hazine, mücevher', idril 'hoş' (bkz. Idril).

Curufin Tahminen curu 'sihir' anlamına geliyor; (Tolli Kuruvar) bakınız.

Dairon GS'de etimolojik açıklama olmaksızın da olsa bu adı içeriyor. 'Darion flütçü (Qenya Sairon). Aşağıda Mar Vanura Tyaliéva bakınız.

Danigwel GS'de Gnomca biçimi Danigwethil'dir; (Taniquetil) bakınız. NFG'deki açıklamada şu var: "Danigwethil Gnome'larca Taniquetil diye çağırır; ama elfçe isminden çok o dağla ilgili öykülere bakın."

(bo-) **Dhrauthodavros** 'Yorucu Ormanın (oğlu)'. Gnomca drauth 'yorucu, ağdan yorulmuş', ikinci öge tauros için Tavarı) bakınız.

Dor Athro Artanor, Samathrod'a bakınız.

Dor-na-Dhaideloth Gnomcası için (Telimektar) da 'gökyüzü' ve teloth 'kubbe, örtü' (Teleri) bakınız; Cris Ilbrantelothe ile karşılaştırınız.

Dramborleg NFG'de şu giriş var: 'Dramborleg (yada Drambor diye isimlendirilebilir) tam biçimiyle Keskin-vuruş anlamına geliyor ve bir

kılıç kadar keskin, bir topuz kadar ağır vurup öldüren Tuor'un balta-sıydı; Eldar Tarambor ya da Tarambolaika derler.'

QS'de Tuor'un baltası 'Tarambor, Tarambolaike', TARAMA kökü altında 'hızla vuran, ağır vuruş, döven', taran, tarambo 'yumruk' ve taru 'boynuz şeklinde' (burada bir şüphe uyandırıcı durum olması-na rağmen dahil edildi: bkz. Taruithorn). GS'de hiç Gnomca eş anlam-lısı yok.

İkinci öge Gnomca leg, lêg 'acı, sert, kuvvetli, delici', Qenya laika demek; Legolast 'Keskin-bakış' ile karşılaştırın, (Tári-Laisi).

Duilin NFG'de şu giriş var: 'Kırlangıç anlamına gelen Duilin Gondothlim'de işareti kırlangıç olan evin efendisiydi ve Eldalië'nin en isabetli okçusuydu ama Gondolin'in Yıkılışı'nda öldü. Şimdi bu, baş okçuların isimleri, Gnomca olduklarını anlayarak Noldorissa'da yer alıyor ama adı evinden olana (ki Gnome'lar Nos Duilin derler) Eldarissa'da Tuilinda olacaktı.' Tuilindo 'bahar şarkıcısı, kırlangıç' QS'de veriliyor, bkz. (Tuiléré); GS'de duilin(g) 'yutmak, söylemek'; duil, duilir 'ilkbahar, kaynak' ama bu sonuncuları birleştirildi ve kitabın başka bir bölümünde tuil, tuilir 'Kaynak, İlkbahar' olarak yer alıyor.

Nossë 'soydaş, halk' için bakınız (Valinor); GS'de bu bağlamda verilmiyor ama nosta- 'doğmuş olmak', nost 'doğum, kan, doğuştan soylu, doğumgünü' ve noss (nôs'a dönüşmüş) 'doğumgünü' var. Nostna-Lothion 'Çiçeklerin Açması'; Nos Galden, Nos nan Alwen.

Eärámë ea 'kartal' için bakınız (Eärendel) ve rámë için Alqarámë'e bakınız. GS'de Iorothram, -um girişinde '=Qenya Eärámë ya da Kartal gözetleme, Eärendel'in gemilerinden birinin adı' diye geçiyor. Gnomca ior, ioroth 'kartal' için (Eärendel) bakınız ve geminin Earam, Earum gibi isim halleri ile karşılaştırınız.

Eärendilyon Bakınız I. 251 (Eärendel) ve Indorion.

Ecthelion Hem GS'de hem de NFG'de bu adı etchel'den 'pınar' türetiyor ki Qenya ektelë ile eş anlamlı. (Bu sonuncusu kalıyor: Silmarillion'daki Ekte kel- girişiyle karşılaştırın: et-kelë 'suyun çıkışı, kaynak' sessiz harflerin değişmesiyle türetildi, Qenya'sı ehtelë, Sindarin'i eithel'. GS'de bir sonraki bir girişte aithil (<ektl) 'bir

kaynak' veriliyor –kektelë'nin bir biçimi de Qenya'da KELE, KELU kökünden bulunuyor: Bakınız (Kelusindi).

Egalmoth NFG'de şu açıklama var: 'Egalmoth yüce bir addı, ama hiç kimse anlamını tam olarak bilmezdi –bazıları taşıyanının bin Elf'e bedel olduğundan öyle isimlendirildiğini söyledi (ama Rúmil hayır diyor) ve ötekiler o Gnome'un geniş omuzlarını belirtiyorlar, ki Rúmil de öyle söyler, ama belki de Gondothlim'in gizli bir dilinin ofurduğu bir sözcüktür.

GS'de de sözcük Rúmil'in söylediği gibi alm (<aláam-) kökünden 'omuzdan omuza genişlik, sırt, omuzlar' türeterek açıklıyor, ayrıca Egalmoth= 'Genişomuz'; Qenya adı Aikaldamor olduğu söylenir ve aynı tarihli QS'deki bir girişte Gnomca 'eg, egrin ile eşanlamlı aika 'engin, geniş' veriliyor. Bunlar sırayla GS'de 'çok uzak, geniş, engin' ve 'geniş, engin, omuz; uzak'(tıpkı Egla gibi, (Eldar) bakınız) olarak açıklanmış.

Eglamar Bakınız (Eldamar). NFG'de şu açıklama var: 'Egla, dedi Bronweg'in oğlu, Kôr'da yaşayan ve Eglothrim [Eglothlim'den türemiş] diyen ve dilleri Lam Eglathon ya da Egladrin olan Eldar'ın Gnomca adıydı; Rúmil, Egla ve Elda isimlerinin soydaş olduğunu söyledi ama Elfrith böyle bir bilgiye fazla dikkate almadı ve de pek benzemiyorlardı.' Bununla (Eldar) karşılaştırın. GS'de lam 'dil' ve lambë QS'de bulunuyor: sonradan Qenya'da kullanılmış bir sözcük QS'de LAVA 'yalamak kökünden türetilmiş ve bedenini, ama ayrıca toprağın veya hatta 'konuşma' dili diye tanımlanmış olarak veriliyor. **Eldarissa** QS'de son öge açıklanmadan ('Eldarların dili') diye yer alıyor. Muhtemelen ısı: ista 'bilmek' kökünden, issë 'bilgi, ilim', iswa, isqa 'bilge' vs. türetilmiş.

Elfrith Bakınız (Ilverin).

Elmavoitë 'Tek-elli' (Beren). Bakınız Ermabwed.

Elwing GS'de şu açıklama yer alıyor: 'Ailwing, Elwing'in eski söylenişidir= 'köpük gölü'. Bir isim olarak = 'beyaz nilüfer'. Ioringli (Ioringli=Eärendel) tarafından sevilen bakirenin adı. İlk öge, ail 'göl, gölcük', ailion 'göl', Qenya ailo, ailin –sonradan Aelin-uial ile karşılaştırınız- olarak ortaya çıkıyor. İkinci öge gwing 'köpük'tür: Bakınız (Wingilot).

Erenol Bakınız (Eriol).

Ermabwed 'Tek-Elli' Beren. GS'de mab 'el', amabwed, mabwed 'elleri olan', mabwedri 'el becerisi', mabol 'becerili', mablios 'becerikli olan', mablad, mablod 'elin avuç içi', mabrin(d) 'bilek' var. Qenya'da ilgili bir sözcüğün GS'de mapa (MAPA kökü) 'yakalamak' olacağı söyleniyordu ama bu yorum çıkartıldı. QS'de ayrıca MAHA kökü çok türetilmiş olarak var, en dikkat çekicisi mā (=maha) 'el', mavoitë 'elleri olan' (Elmavoitë ile karşılaştırın).

Faiglindra 'Uzun Örgülü' (Airin). Gnomca faigli 'saç, uzun örgülü olanlar (özellikle de kadınlar için kullanılıyor); faiglon 'uzun saçlı olan' ve faiglim aynı anlamda 'özellikle belirli birinin adı, Faiglim, Aurfaiglim 'Tepedeki Güneş'. Bununla beraber faiglin(d)ra sözcüğü diye köşeli paranteze alınmış.

Failivrin fail 'soluk, sönük', 'daha sönük' ve Failin 'Ay'ın adlarından biri ile birlikte GS'de Failivrin için şunu veriyor: " (I) Silmo tarafından sevilen bir bakire; (II) Gnome'lar arasında asil güzelliği olan birçok bakireye, özellikle de Turumart'ın Öyküsü'nde Rothwarin'li Failivrin'e verilen ad." (Öyküde Rothwarin yerini Rodothlim aldı.).

İkinci öge brin, Qenya vîrin 'Ay'ı süslemek için kullanılan çok parlak, camsı bir madde'dir. Saf ve berraklığı olan nesneler için kullanılır.' Vîrin için bakınız I. 192-3.

Falasquil NFG'deki bu ad için olan üç girişte (falas için ayrıca (Falman) bakınız): 'Falas (hatta Eldar'da falas ya da failassë gibi) bir kumsal anlamına geliyor.' 'Falas-a-Gwilb 'huzur kumsalı' Elfçe'de Falasquil'di, ki bu, Tuor'un ilk önce yaşadığı, Büyük Deniz'in yanında gizlenmiş bir kovuk.' -a-Gwilb çıkartıldı ve yukarıdaki sanırım 'Wilb ya da Wilma diye yazıldı.

'Gwilb, 'huzurdolu' anlamına gelen gwilm'di.' GS'de, gwîl, gwilm, gwilthi 'huzur' ve gwilb 'sessiz, huzurdolu' olarak veriliyor.'

Fangluin 'Mavi Sakal'. Bakınız Indrafang. Luin 'mavi' için (Nielluin) bakınız.

Foalókë FOHO 'saklamak, biriktirmek' kökü altında QS'de foa 'saklanmış değerli nesneler, hazine', fiona 'gizlenmiş', fôlë 'sır, bir sır', fôlima 'gizli' ve foalókë 'bir hazineyi saklayan, koruyan bir

yılanın adı' olarak veriliyor. lókë 'yılan', LOKO 'sarmak, kıvrırmak, kıvrılmak' kökünden türtildi.

GS'de özgün olarak fû, fûl, fûn, 'saklı hazine', fûlug '(bir hazineyi koruyan) bir ejder' ve ulug 'kurt' girişleri var. Sonradan değişimlerden bu yapı fruis 'saklanmış hazine', fuithlug, -og, ulug 'ejder' (Qenya lókë ile karşılaştırın) diye değiştirilmiş. NFG'de bir maddede şöyle okunuyor. 'Lûg, Eldar'ın lókë'sidir ve "ejder" anlamına gelir.'

Fôs'Almir (Faskala-numen'in önceki ismi; metinde "alev banyosu diye çevrilmiş). Fos 'banyo' içinbakınız (Faskala-numen). GS'de üç isim veriliyor: Fos Aura, Fos 'Almir ve Fos na Ngalmir, örneğin Güneş Baynosu = Batı Denizi. Güneş'in isimleri için Galmir, Aur için (Ur) bakınız.

Fuithlog Foalókë'e bakınız.

Galdor Galdor'la ilgili NFG'deki anlam için syf. 215'e bakınız; orada ilk yazıldığı gibi galdon 'ağaç' anlamına geldiği söylenir ve Galdor halkı da Nos Galdon diye isimlendirilir. Galdon GS'de yok. Sonuç olarak galdon>alwen ve şiirsel sözlükteki bir sözcük olarak GS'de ortaya çıkmıyor: alwen '= orn'. – Qenya alda 'ağaç' (bakınız (Aldaron)) ve sonraki ilişkilendirme için Qenya alda, Sindarin galadh ile karşılaştırın.

Gar Thurion NFG'de, önceki biçimi Gar Furion var ve GS'de furn, furion 'sır, gizlenmiş', ayrıca fûr 'bir yalan' (Qenya furu) ve fur- 'gizlemek; yalan söylemek' var. QS'de furin ve hurin 'gizlenmiş, saklanmış' (kökü FURU ya da HURU) var. Thurion ile 'Thuringwethil 'Gizli Gölgenin Kadını' ve Thurin 'sır', Finduilas'ın Túrin'e verdiği isimle karşılaştırınız.

Gil Bakınız (Ingil).

Gilim Bakınız (Melko).

Gimli GS'de gim- 'duymak', gimriol 'dikkatli' (duyular'a dönüştü), gimri 'kulak kabartma, dikkat kesilme' ile birlikte gimli 'işitme (duyusu) var. Tevildo zindanlarındaki esir Gnome Gimli'nin işitmesi dünyadakilerin keskiniydi.

Glamhoth GS, bunu 'Goldothrim'in Orcin Acı Nefret Halkına taktığı ad olarak veriyor' (acı nefret halkı). Goldothrim için (Noldoli)

bakınız. İlk öge glâm 'kin, nefret'; öteki sözcükler glamri 'acı verici, kan davası', glamog 'kin dolu' dur. NFG'deki bu girişte şu söyleniyor: 'Glam, 'haşin, nefret' anlamına gelirdi ve hatta Gwar olarak Eldar'da hiç türetilmiş sözcük yoktur.'

-hoth 'halk' için bakınız (orchoth, Orc maddesinde) ve Goldothrim, Gondothlim, Rúmloth, Thornhoth ile karşılaştırın. HOSO kökü altında QS'de hos 'halk', hossë 'ordu, takım, bölük', hostar 'kabile, aşiret', horma 'ordu, güruh' veriliyor; ayrıca Sankossi 'Goblinler', Gnomca Glamhoth'un eşanlamlısıdır, açıkçası sankë 'nefret dolu' (kökü SNKN 'parçalamak, ayırmak') ve hossë'den birleştirilmiştir.

Glend Muhtemelen Gnomca glenn 'ince, hoş', glendrin 'ince uzun', glendrinios 'ince ve uzun olma', glent, glentweth 'incelik' ile ilgili olabilir; LENE 'uzun' Qenya kökü değişik yönlerde anlamı türetilmiş: 'yavaş, sıkıcı, uzun süren' ve 'uzamak, uzun': lenka 'yavaş', lenwa 'uzun ve ince, düzgün, dar', lenu- 'uzamak' vs.

Glingol ('şakıyan altın' diye çevrildiği) NFG'deki isim maddesi için (Lindelos) bakınız. İkinci öge culu 'altın' için (Ilsaluntë) bakınız; NFG'deki başka bir isim maddesinde şu belirtiliyor: 'Culu ya da Culon, Glor yerine şairane isimdir (ve Rúmil, Elfçe Kulu ve bizim Glingol ismimiz –gol olduğunu söyledi).'

Glofalc glor için (Laurelin) bakınız. NFG'de şu açıklama var: 'Glor altındır ve bu sözcüğün Kôr-Eldar laurë'nin şiirinden gelmiş (dedi öyle Rúmil).'

GS'de Falc şöyle tercüme edilmiş '(1) çukur, yarık, bıçak yarası; (2) yarık, dar ve derin dere, tepeler' (ayrıca falcon çift elle tutulan olan büyük, ağır kılıç, çifte ağızlı balta', ki sonradan falchon diye değişmiş ve İngilizce falchion'a 'pala gibi enli ve ağır kılıç' o kadar yakın ki). NFG'de şu da var: 'Falc yarıktır ve Cris kadar çoktur; Elfçesi Falqa'dır ve FLKL kökü altında QS'de falqa 'yarık, dağ geçidi, dar ve derin dere' ve falqan 'büyük kılıç' var. GS'de daha fazla madde var: Glorfalc 'Garioth'dan çıkan uzun, dar ve derin bir dere.' Garioth burada Hisilómë'nin yerine kullanılıyor; (Eruman) bakınız. Sonradan Orflach Echor ile karşılaştırınız.

Glorfindel 'Goldtress'e dönüştürülen isim için NFG'deki maddeye; ayrıca glor ve Glorfalc için (Laurelin) bakınız. GS'de findel 'saç

düğümü' maddesi ile birlikte fith (fidhin) 'tek bir saç', fidhra 'saçlı, kıllı' var ama findel çıkartılmış; sonraki maddelerde finn 'saç düğümü' (Silmarillion'daki Ek'de fin- maddesine bakınız) ve fingl ya da finnil 'saçın bağlanması'. NFG: 'Findel 'saçın bağlanması' ve Elfçesi Findil'dir.' FIRI kökü altında QS'de findl 'saçı bağlı' ve fırin 'güneş ışını' veriliyor.

GS'de başka bir yerde Glorfindel adı veriliyor ve 'Altınbağlı' ama sonradan Glorfinn, ki Glorfingl bir değişkeni, diye dönüştürüldü.

Glorund glor ve Glorfalc için (Laurelin) bakınız. GS'de Glorunn 'Turumart'ın katlettiği koca ejder' olarak var. Qenya biçimlerinden Laurundo, Undolaurë hiçbir yere almıyor, ki daha önceki ismi 'Devasa Solucan', Fentor, fent 'yılan', fenumë 'ejder' diye geçiyor. Bu maddede ilk önce yazıldığında 'Ingilmo'nun öldürdüğü devasal solucan' diye belirtiliyor, buna 'ya da Turambar'ın' eklenmiş.

Golosbriqdi (Hirilom'un önceki adı, metin içinde 'Ormanın Kraliçesi' diye anlatılmış. Goloth 'orman' sözcüğü GS'de verilmiş *gwōloth'den türetilmiş, ki o da 'orman' (=taur) anlamındaki şiirsel bir sözcük olan aloth (alos) ile değişmemiş 'birlikte, tek başına', 'genellikle ancak vurgulama olarak' *ngua>gwa önekinin birleşmiş halidir.

Qenya'da karşılık gelen sözcüğün málos olduğu söylenir ama QS'de yer almaz.

Gondobar Gondolin'e ve -bar için (Eldamar) bakınız. GS'de Gondobar hali sonradan Gonthobar olarak değiştirilmiş.

Gondolin 'Gond, Elfçede on ve ondo olan bir taş ya da taş anlamına gelir'. Gondolin'in dilbilimdeki son hali için Silmarillion'daki Ek'de gond maddesine bakınız.

Gondothlim GS'de lim 'çok', Qenya limbë (QS'de yok) ile ilgili şu açıklama var: "Genellikle sonek olarak türetildi ve böylece ikinci çoğul bir hal aldı. Tekili it = İngilizce 'fazla bir', tıpkı goldlim gibidir. Oysa çoğunlukla o adlarda onu -th yaparak çoğullarda son ek olarak geldi. -l'den sonra -rim diye değişti. Böylece grim 'ordu' ve thlim 'ırk', aynen Goldothrim (Gnome halkı) ile karıştırılmasına yol açtı." NFG'de şu maddede de var: "Gondothlim 'taş halkı' anlamına gelir ve Rúmil der ki, gond 'taş' ve buna Hoth 'halk' ve -lim biz Gnome'lar 'çokluğu (sayılabilir) belirtmek için kullanırız. Lothlim, Rodothlim ve

Orclim için Balcmeğ maddeleriyle karşılaştırınız; hoth için Glamhoth'a bakınız.

Gondothlimbar Gondolin, Gondothlim'e ve -bar için (Eldamar) bakınız. GS'de Gondothlimbar hali sonradan 'Gonthoflimar ya da Gonnothlimar' olarak değiştirilmiş.

go- sonradan çıkartılan GS'deki özgün maddelerden biri: gon-, go- '(birinin) oğlu, baba ismiyle ilgili önek (son ek ios/ion/io ve Qenya yô, yondo ile karşılaştırınız).' Bunun eş anlamlısı, yukarıda bo-'nun altında belirtildi. Indorion'a bakınız.

Gon Indor Bakınız go-, Indorion.

Gothmog (Kosomot) bakınız. GS'de mog- 'nefret, kin', mogri 'kin duyma', mogrin 'nefret dolu'; Qenya MOKO 'nefret' kökü, goth 'savaş, mücadele' (Qenya KOSO 'mücadele etme') ek olarak gothwen 'savaş', gothweg 'savaşçı' gothwin 'Amazon', gothriol 'savaş sever', gothfeng 'savaş oku', gothwilm 'ateşkes' dikkat çekicidir.

Gurtholfin GS'de: Gurtholfin 'Urdolwen, Turambar'ın kılıçlarından biri, Ölüm Asası'. Ayrıca gurthu 'ölüm' veriliyor (Qenya urdu; QS'de yok). İsmi'nin ikinci bileşkesi olfin(g) (ayrıca olf) 'dal, asa, çubuk, değnek' anlamındadır (Qenya olwen(u)).

QS'de Turambar'ın kılıcı, SANGA 'bütün olma, bastırma' (sanga 'kalabalık') ve HYARA 'güçlkle ilerlemek' (hyar 'yarıp geçmek', hyanda 'hançer, paylaşırma' köklerinden Sangahyando 'Kalabalıkların Baltası' olarak veriliyor. Sangahyando 'Kalabalık baltası', Gondor'da bir adamın adı olarak kaldı (Silmarillion'daki Ek'de thang maddesine bakınız).

Gwar (Kôr, korin) bakınız.

Gwarestrin Öyküde ve NFG'de 'Gözetleme Kulesi' olarak tercüme edilmiş; GS'de bunu 'gözetleme kulesi (özellikle de) Gondolin'in bir adı olarak' tahrif etmiş. GS'de daha sonraki bir maddede estirin, estirion, estrin 'zirve' yanı sıra esc 'keskin nokta, sarp' olarak veriliyor. Bu sözcüğün iki ögesi tiri(o)n'dur; (Kortirion) bakınız. Gwar için Amor Gwareth'e bakınız.

Gwedheling bakınız (Wendelin).

Heborodin ‘Kuşatan Tepeler’. Gnomca heb ön eki ‘etrafını kuşatan, dört bir yanını’; hebrim ‘sınır’, hebwirol ‘etrafını düşünür’. Orod için (Kalormë) bakınız.

Hirilorn hiril ‘kraliçe (şiiresel bir kullanım), prenses; bridhon’in dişî hali.’ Bridhon için Tevildo’ya bakınız. İkinci öge, orn ‘ağaç’ (Burada ‘kayın ağacı’ anlamına gelen neldor sözcüğünün QS’de bulunduğu belirtilebilir; Silmarillion’daki Ek’de neldor maddesine bakınız.

Idril Gnomca idril ‘tatlı yürek’ için Cûm an-Idrisaith’e bakınız. Ayrıca GS’de şöyle bir madde var: Idhril genellikle Idril’le karıştırılan bir kızın adı. Idril= “sevgili” ama Idhril = “ölümlü bakire.” Her ikisinin de Turgon’un kızının adları olduğu ortaya çıkıyor – ya da galiba Idril daha eski ve Kor-eldar onu Irildë (=Idhril) diye adlandırdılar çünkü Tuor’la evlendi.’ GS’deki başka bir yerde idhrin ‘insanlar, yeryüzünün sakinleri; özellikle de Eglath’a zıt olan bir halk adı olarak kullanıldı; Qenya ‘indi’ ve Idhru, Idhrubar ‘dünya, İnsanların yerleştiği tüm diyarlar’ ile karşılaştırınız. QS’de indi ve irmin sözcükleri, irin ‘kent’, indo ‘ev’, indor ‘evin efendisi’ (bkz. Indor) vs. ile birlikte IRI kökü altında ‘yerleşip yaşamak?’ altında açıklanıyor; ama Irildë yok. Gnomca’da benzer sözcükler yer alıyor: ind, indos, ‘ev, konak’, indor ‘(evin) efendisi, reisi’.

NFG’deki Idril üzerine bir maddeden sonra, ki daha başka bir not eklenmiş: ‘ve adı “Sevgili” anlamına gelir, ama genellikle Elfler, Irilde ile daha eş anlamlı olan Idhril’i söylerler ve bu da “Ölümlü bakire” anlamına gelir ki belki İnsandan olma Tuor’la düğününü belirtir.’ Tek bırakılmış bir notta (aslında Nauglafring’in Öyküsü’ndeki bir sayfada yazılı) şu söyleniyor: ‘Idril’in adını Idhril diye değiştir. İkisi karıştırıldı: Idril = “sevgili”, Idhril = “ölümlülerin bakiresi”, Elfler bunun onun adı olduğunu düşündüler ve (Tuor Pelecthon ile evlendiğinden) onu Irildë diye çağırdılar.

Ilbranteloth Bakınız Cris Ilbranteloth.

Ilúvatar NFG’deki bir çıktı burada anımsanabilir: “En, Noldoli’nin mistik söylemleri, ayrıca adı Ilathon olan [Âd Ilon’dan türetilmiş] Ilúvatar’dan ve bu tıpkı Eldar’ın Enu’su gibidir.’ QS’de Enu, yeryüzünde yaşamayan Kadri Mutlak, Ilathon için (Ilwë) bakınız.

Indor (Tuor'un babası Peleg'in babası). Bu, muhtemelen daha doğru bir ad olarak kullanılan indor '(evin) efendisi, reisi'dir.

Indorion Bakınız go-. QS'de oğul anlamında yô, yond şiirsel sözcükleri veriliyor ve şu ekleniyor: 'ama ata erkil (ve aslında pratik olarak = 'Neslinden') olarak -ion çok yaygındır'; ayrıca yondo 'erkek soyundan, genellikle (erkek soyundan) erkek torun' (Eärendel'in Gon Indor ismiyle karşılaştırınız). Eärendilyon ile karşılaştırınız.

Indrafang GS'de indra 'uzun, (ayrıca zamana dair olarak da kullanılır)', indraluin 'uzun zaman önce' var; ayrıca indravang 'nauglath ya da cücelerin özel bir adı' var. Bu halleri sonradan in(d)ra, in(d)rafang, in(d)raluin/idhraluin'e dönüştü.

GS'de verilen özgün madde, bang 'sakal' = Qenya vanga'ydı, değiştirildi; ve Indravang ile aynı anlamda başka bir sözcük, Bangasur özgün olarak var ama Fangasur'a dönüştü. Bunun ikinci ögesi sūr 'uzun, uzun süren', Qenya sóra ve ileriki bir maddede Surfang 'bir Uzunsakal, bir naugla ya da inrafang' olarak var. Fangluin ya da Fangorn 'Sakal ağacı' ile karşılaştırınız.

Irildë Idril'e bakınız.

Isfin NFG'de şu çıkma var: "Isfin, Eöl'un sonunda evlendiği, Gondolin'in Efendisi Turgon'un kızkardeşi'dir."; ya 'kar düğümleri' ya da 'fazla-becerili' anlamına gelir. Çok sonraları Isfin'in isminin 'Gondolin'in Yıkılışındaki ilk biçiminin türetilmiş'i Isfin'i dikkate alan babam ismin 'anlamsız' olduğunu söyledi; ama ikinci öge ile finn 'saç düğümü' (Glorfindel'e bakınız) ya da fim 'zeki', finthi 'düşünce, bilgi' vs. karşılaştırınız. ((Finwë) bakınız).

Ivárë GS'de Ior ünlü "deniz kavalcısı", Qenya Ivárë olarak veriliyor.

Íverin GS'deki daha sonraki bir maddede Aivrin ya da Aivrien 'Tol Eressëa'nın batı sahilinin ötesindeki bir ada, Íwerin ya da Iverindor' olarak var. QS'de Íverind- 'İrlanda' olarak var.

Karkaras GS'de bu Qenya biçimi olarak belirtilmiş: 'Belca kapısının büyük kurt-nöbetçisi olan, Gnomca adı Carcaloth ya da Carcamoth'du' ve Carchaloth, Carchamoth'a dönüştü. İlk öge carc 'sivri diş, keski, bıçak'; KRKR kökü altında QS'de karka 'azı dişi, diş, uzun sivri diş', karkassë 'diş ya da uzun sivri şeyler sırası' var.

Kosmoko Gothmog'a bakınız.

Kurûki (Tolli Kuruvar) bakınız.

Ladwen-na-Dhaideloth ‘Gökkube Kırılışı’.Dor-na-Dhaideloth’a bakınız. GS’de ladwen’i şu şekilde açıklıyor: ‘(1) düzlük, aynı seviyede olma; (2) bir düzlük, kır; (3) dümdüz; (4) yüzey.’ Öteki sözcükler, ladin ‘seviye, düz; adil, eşdeğer’ (Tumladin ile karşılaştırın), (Ermabwed altında belirtilen mablada ‘elleri olan’ ile karşılaştırın), lada- ‘düzleştirmek, okşamak, teskin etmek, avutmak’ ve ladwinios ‘eşitlik’tir. Ayrıca bladwen ‘bir düzlük’ ((Palúrien) bakınız) ve fladwen ‘çayır, çimen (flad ‘çimen’ ve Fladweth Amrod (Amrog) ‘Göçebe Yeşili’ ‘Eriol’un bir süre misafir olarak kaldığı, Tavrobel’e yakın Tol Erethrin’de bir yer.’ Amrog, amrod = ‘göçebe’, ‘dolaşma, göçebe bir yaşam sürme’, amra-’dan ‘yükseklik inip çıkma, dağlarda yaşamak, dolaşmak’ türemiş; bkz. Amon Gwareth.

Laiqalassë Bkz. (Tári-laisi), (Gar Lossion).

Laurundo Glorund’a bakınız.

Legolas Laiqalassë’e bakınız.

Lindeloktë (Lindelos) bakınız.

Linwë Tinto (Tinwë Linto) bakınız.

Lókë Foalókë bakınız.

Lôs (Gar Lossion) bakınız. Sonraki hali loth, GS’de (oysa lothwing, ‘köpük çiçeği’ var) yer almıyor. NFG’de ‘Lôs bir çiçektir ve Eldarissa’da bir gül olan lossë’dır’ (çiçek sözcüğünden sonraki herşey değiştirilip tahrif edilmiş).

Lósengriol lôs’da olduğu gibi sonraki hali lothengriol GS’de yer almıyor. GS’de Losengriol ‘vadinin zambağı (inci çiçeği)’ diye çevrilmiş, ki bu sözcükler eng ‘düz, seviye’, enga ‘düzlük, vadi’, engri ‘tek seviye’, engriol ‘vadi benzeri, vadinin’. NFG’de ‘Eng, biz düzlük ya da vadidir ve orada mesken tutanlar ya da yaşayanlar Engriol’dur’ deniyor ve Lósengriol ‘düzlük çiçeği veya inci çiçeği’ diye çevriliyor.’

Los ‘Lóriol (Los Glóriol’dan dönüştü; Gondolin’in Altın Çiçeği). (Gar Lossion) ve glóriol ‘altından’ için (Laurelin) bakınız.

Loth, Lothengriol Lôs, Lósengriol’a bakınız.

Lothlim Lôs ve Gondothlim’e bakınız. NFG’deki girişinde şu okunuyor: ‘(Loslim yerine) Lothlim çiçek halkı anlamına gelirdi ve bu ad, Gondolin Sürgünlerine takıldı (ki kente bir süre sonra Lôs dediler.’

Mablung mab ‘el’ için Ermabwed’e bakınız. İkinci öge lung ‘ağır; tehlikeli, haşın’; ilgili sözcükler lungra- ‘ıstırap vermek, ağır gelmek’, luntha ‘denge, hareket’, lunthang ‘ölçekler’.

Mar Vanwa Tyaliéva Şunu dikkate alın: QS’deki sonraki bir girişte Gnomca adı Bara Dhair Haithin, Kayıp Oyun Kulübesi veriliyor; ayrıca daire- ‘oyun’ (dairwen ‘cümbüş, şenlik’ vs. ve haim veya haithin ‘gitmiş, ayrılmış, kayıp’ (haitha- ‘gitmek, yürümek’ ile birlikte). Dairon ile karşılaştırınız.

Mathusdor (Aryador, Hisilómë). GS’de math ‘alacakaranlık’, mathrin ‘karanlıkça’, mathusgi ‘alacakaranlık’, mathwen ‘akşam’ veriliyor. Umboth-muilin veriliyor.

Mauwin Bir isim olarak mauwin ‘istek’. GS’deki değiştirilmiş ama ilişkili sözcüklerin kalması sağlanmış: mav- ‘beğenme’, mavra ‘sabırlı, geç beğenme’, mavrin ‘nefis, istek uyandırıcı’, mavros ‘arzu’, maus ‘memnun olma, memnun’. Kenya’da Mavwin’in adı Mavoinë ta ki maivoinë ‘uzun süren’ anlamını alana dek QS’de yok.

Melian, Melinon, Melinir Bu adlardan hiçbirisi sözlükçelerde yok ama muhtemelen hepsi mel- ‘sevmek’ gövdesinin türevleri; (Nessa) bakınız. Melian’ın sonraki etimolojisi: mel- ‘sevgi’den (Melyanna ‘değerli hediye’) adı türetili.

Meoita, Miaugion, Miaulë Tevildo’ya bakınız.

Mindon-Gwar mindon ‘kule’ için (Minethlos) bakınız; Gwar için ise (Kôr, korin) bakınız.

Morgoth Gothmog’a bakınız. Mor- ögesi için (Mornië) bakınız.

Mormagli, Mormakil (Mornië) ve (Makar) bakınız.

Nan Dumgorthin (Nandini) bakınız.

Nantathrin Bu ad, Kayıp Öyküler’de, ‘Söğüt Ağaçlar Ülkesi’ Tasarınan diye anıldığından yok, ama GS, bunu ((Sirion) bakınız) veriyor ve NFG’de şu açıklama var: ‘Dor-tathrin, Söğüt Ağaçlar Ülkesiydi, ki bu ve birçoğu bir öykü anlatır.’ GS’de tathrin ‘söğüt’ ve QS’de tasarin aynı anlamdadır.

Nauglafring GS’de şu yazılı: “Nauglafring = Fring na Nauglithon, Cücelerin Gerdanlığı. Ellu için Glorund’un altınından işledikleri, babasız Mîm’in lanetlediği, Beren Ermabwed, oğlu Damrod’a felaket getiren ve denizin dibinde Eärendel’in sevgilisi Elwing batana dek

yatıştırılmayan laneti olan bir nesne.' Bu, Mîm'in lanetinin 'yatıştırılması'na yapılan tek göndermedir. Gnomca fring 'karkanet, kolye' (Qenya firinga) anlamına gelir.

Nínin-Udathriol ('Sayısız Gözyaşı'). Níniel'e bakınız. GS'de tathn 'sayı', tathra- 'sıralamak, saymak', udathnarol, udathriol 'sayısız' olarak veriliyor. Ú-, 'konuşmanın herhangi bir bölümündeki olumsuzluk ön ekidir.' (QS'de Nieriltasinwa) üzerine ilk öge nie 'gözyaşı' dışında hiç aydınlatıcı bir açıklama yok, bakınız (Nienna)).

Noldorissa Eldarissa'a bakınız.

Nos Galdon, Nos nan Alwen Bkz. Duilin, Galdor.

Nost-na-Lothion Duilin'e bakınız.

Parma Kuluinen Altıncı Kitap. Bu giriş, PARA kökü altında QS'de veriliyor: parma 'cilt, kabuk; parşömen, kitap, yazılar.' Bu sözcük sonra Qenya'da (Yüzüklerin Efendisi III. Cilt) kalıyor. Kuluinen için Glingol'a bakınız.

Peleg (Tuor'un babası). GS'de bilinen bir isim olan peleg 'balta', pelectha- 'yontmak, yarmak' fiili (GS'de pelekko 'balta', pelekta- 'yontmak, yarmak') var. Nottaki Tuor'un Pelecthon adı Idril altında belirtilmedi, karşılaştırm.

Ramandur (Makar) bakınız.

Rog GS'de bir sıfat olarak rôg, rog 'kuvvetli, cesur' veriliyor. Ama Egnor Beren'in babası için Orkların taktığı isim Çevik Rog, arog 'çabuk, acele eden' ve aynı anlamdaki raug ile karşılaştırınız. Qenya arauka.

Rôs GS'de bu ismin başka bir anlamı veriliyor: "Deniz (Qenya Rása).

Rodothlim Rothwarin'e bakınız. Önceki biçimi Rodothlim ile yer değiştirdi.

Rothwarin GS'de Rothbarin, Rosbarin biçimlerinde bu ad var: (edebi olarak "mağara sakinleri") 'gizli bir Gnome halkının ve ayrıca nehrin kıyılarındaki mağaralar ile dolu evleri etrafındaki bölgelerin adı.' ROTO 'çukur, oyuk' kökünden türetilen sözcükler rod 'boru, gövde', ross 'kaval', roth 'in, mağaracık', rothrin 'oyuk, çukur', rodos 'mağaralar ile dolu'; QS'de rotsë 'kaval', róta 'boru', ronta, rotwa 'çukur' ve rotelë 'mağara, in' var.

Rúmhoth Glamhoth'a bakınız.

Rúsitaurion GS'de bir isim olan rûs (rôs), 'tahammül, uzun süren ıstırap çekme, sabır', sıfat rô 'tahammül eden, uzun süre ıstırap çeken; sessiz, nazik' ve fiil rô- 'kalmak, durmak; katlanmak' ile veriliyor. taurion için (Tavari) bakınız.

Sarnathrod Gnomca sarn 'bir taş'; athrod 'sıgılık' için Artanor'a bakınız.

Sarqindi (yam-yam devler). Bu, QS'de verilen SRKR kökünden türetilmiş sarko 'beden, et', sarqa 'etli', sarkuva 'bedeni, beden' sözcükleriyle birlikte türetilmiş olmalı.

Silpion NFG'deki bir girişte ismi 'Kiraz ayı' olarak çeviriyor. QS'de pio 'erik, kiraz' (piukka 'böğürtlen', piosenna 'çoban püskülü' ile) diye bir sözcük ve Valpio 'Valinor'un kutsal kirazı' veriliyor. GS'de çevirisiz olarak Gümüş Ağaç'ın isimleri olarak Piosil ve Silpios ve ayrıca piog 'böğürtlen' veriliyor.

Taimonto (Telimektar) bakınız.

Talceleb, Taltelepta (Idril/Irildë, Gümüş Ayaklara dair ismi). İlk öge Gnomca tâl '(insanların ve hayvanların) ayağı'dır; ilgili sözcükler taltha '(nesnelerin) ayakları, taban, temel, binaların cephelerindeki üçgen kısım', talrind, taldrin 'ayak bileği', taleğ, taloth 'patika' var – Gondolin'e Kaçış Yolu'nun başka bir adı Taleğ Uthwen'di (bakınız Bad Uthwen). QS'de TALA 'desteklemek' kökü altında tala 'ayak', talwi (ikili) 'ayaklar', talas 'tek başına' vs. veriliyor. İkinci öge (Telimpë) bakınız. QS'de (çeviri olmaksızın) telepta hali veriliyor.

Tarnin Austa tarn 'kapı' için (Maritarmon) bakınız. GS'de aust 'yaz' mevsim veriliyor; Aur 'Güneş', (Ûr) ile karşılaştırınız.

Taruithorn, Taruktarna (Oxford) GS'de târ 'boynuz' ve tarog 'öküz' (Kenya taruku-), Taruithron eski Taruitharn 'Oxford' veriliyor. Bu sözcüklerin hemen ardından tarn 'kapı' ve taru '(1) geçiş, (2) geçiş' var. QS'de taru 'boynuz', (Dramborleg'e bakınız), tarukka 'boynuzlu', tarukko, tarunko 'boğa', Taruktarna 'Oxford' ve TARA kökü altında tara- 'geçmek, karşıya geçmek', tarna 'geçit, boğaz' var.

Tasarinan Nan tathrin'e bakınız.

Taurfuin (Tavari) ve (Fui) bakınız.

Teld Quing Ilon NFG'de şu giriş var: 'Cris a Teld Quing Ilon' Gökkuşağı Kubbenin Ağaçlı Deresi'ni (Hendeği) ifade ederdi ve Eldar dilinde Kiris Iluqingatelda'ydı; a Teld Quing Ilon sonra tahrif edilip Ilbranteloth yerini aldı. Başka bir girişte şunu okuruz: 'Ilon, gökyüzü'dür; GS'de Ilon (=Qenya Ilu), Ilúvatar'ın adıdır (Ilwë) bakınız. Teld GS'de yok ama telm 'kubbe' gibi ilgili sözcükler ((Teleri) bakınız) veriliyor; ve cwing = 'yay, bağ'. QS'de iluqinga, 'gökkuşağı' (Ilweran) ve telda 'kubbesi olan' (Telimektar) bakınız Cris, Kiris için Cris Ilbranteloth'a bakınız.

Tevildo, Tifil Önceki Gnomca hali Tifil'in (sonra Tiberth) GS'de tîf 'darılma, kötü-his, ölümcül' ismiyle birleştirildiği söylenebilir.

Vardo Meoita 'Kediler Prensi'. Vardo için (Varda) bakınız. QS'de meoi 'kedi' olarak veriliyor. Bridhon Miaugion 'Kediler Prensi' bridhon 'kral, prens' ile Varda'nın Gnomcası Bridhil ile karşılaştırınız. Miaug, moig 'erkek kedi' ve miauli 'dişi kedi' (miaulin'e dönüştü) adları GS'de verilirken Kediler Prensi, Tifil Miothon ya da Miaugion diye adlandırılıyor. Miaulë, Tevildo'nun aşçısının adıydı .

Thorndor bakınız (Sorontur).

Thornhoth Glamhoth'a bakınız.

Thorn Sir (Sirion) bakınız.

Tifanto Bu adın, (Tinfang) Gnomca sözcükler (tif-, tiffin) ile alakalı olduğu çok belirgin.

Tifil Tevildo'ya bakınız.

Tirin (Kortirion) bakınız.

Tôn a Gwedrin Tôn, '(bir ocağın üzerindeki) ateş' anlamına gelen, tan ve Tanyasalpë'nin altında verilen diğer sözcüklerle ilgili Gnomca bir sözcüktür; Mar Vanwa Tyalieva'daki Tôn a Gwedrin 'Öykü-ateşi'. Ton Sovriel 'Valinor'un ateş gölü' ile (sovriel 'saflaşma, sovri 'temizleme', sôn 'saf, temiz', soth 'banyo', sô 'yıkamak, temizlenmek, banyo yapmak) karşılaştırınız.

Gwedrin, cwed- (mazisi cwenithi) 'anlatmak, söylemek', cweth 'sözcük', cwent 'öykü, anlatım', cwess 'anlatım, mesel', cwedri '(öyküleri) anlatma', ugwedriol 'söylenmez, ağza alınmaz, tarifi mümkün olmayan' ile aynı yere aittir. QS'de QETE kökü altında, qet- (qentë) 'konuşmak, söylemek', quent 'sözcük', qentelë 'cümle',

Eldaquet = Eldarissa vs. var. Silmarillion'daki Ek'te quen- (quet-) girişiyle karşılaştırınız.

Tumladin Gnomca tûm 'vadi' için (Tombo), ikinci öge ladin 'seviye, düz' için Ladwen na Dhaideloth'a bakınız.

Turambar İlk öge için (Meril-i-Turinqi) bakınız. QS'de amarto, ambar 'Kader' ve ayrıca (MRTR kökü) mart 'bir parça şans', marto 'baht, kader, kısmet', mart- 'olurverir (gayri şahsi) olarak açıklanıyor. GS'de mart 'kader', martion 'takdir edilmiş, hüküm verilmiş, ölmeye mahkum' var; ayrıca umrod ve umbart 'kader'.

Turumart Turambar'a bakınız.

Ufedhin Bu adın olası bağlantıları Gnomca uf 'dışından, ileriden' ya da fedhin 'anlaşmayla bağlanmış, müteffik, dost'tur.

Ulbandi (Melko) bakınız.

Ulmonan Gnomca adı, in-, (ind-, im-) öneki 'evi' (ind 'ev' için Idril'e bakınız) ile Ingulma(n)'dır (Gulma = Ulmo). Bu biçimin öteki örnekleri Imbelca, Imbelcon 'Cehennem (Melko'nun evi).', inthorn 'kuş yuvası', Intavros 'orman' (Tavros'un orman sarayı tam doğrusu) olarak gösterilebilir.

Umboth-muilin Gnomca umboth, umbath 'akşam karanlığı'; Umbathor Garioth'un bir adıdır, (Eruman) bakınız. Bu sözcük, math'ta 'alacakaranlık' görülen *map ile alakalı *mbap- kökünden türemiş: Mathusdor'a bakınız. İkinci öge muil 'dağda bulunan ufak göl', Qenya'sı moilë'dir.

Undolaure Glorund'a bakınız.

Valar NFG'de şu açıklama var: 'Banin [Banion'dan dönüşmüş] ya da Bandrim [Barilim'den dönüşmüş]. şimdi bunlar, derler Noldoli, Gwalien'de [Banien'den dönüşmüş] mesken tutarlar ama Elfrith ve ötekiler Elfçe adları Valar (ya da Vali) olarak söylerler ve kaldıkları bu muhteşem bölge Valinor'dur. (Valar) bakınız.

